

Meetjeslandse toponiemen tot 1600

bijeengezent door
Achiël De Vos en Luc Stockman
aangevuld en verklaard door
MA Arno De Wispelaere, lic. Geert Andries en
dr. Magda Devos

Deel VIII
Het Ambacht Zomergem

Band 2

WAARSCHOOT

WOORD VOORAF

Dit boek over de Waarschootse plaatsnamen is het achttiende in de reeks *Meetjeslandse toponiemen tot 1600*, uitgegeven door de Stichting Achiël De Vos. Met deze publicatie is Deel VIII van deze reeks, 'Het Ambacht Zomergem', voltooid. Eerder verschenen daarvan de afleveringen over Zomergem (1997) en Oostwinkel & Ronsele (2006).

Zoals de eerdere verschenen toponymische studies in deze reeks, steunt het deel over Waarschoot voornamelijk op de verzameling Meetjeslandse plaatsnamen die door wijlen Achiël De Vos en Luc Stockman gedurende vele jaren uit allerhande oude bronnen bijeengebracht is. Om dat gigantische archief van ruim twintigduizend toponiemen - op handgeschreven of getypte fiches en geordend per gemeente - toegankelijk te maken voor de wetenschap en het geïnteresseerde publiek, werd in 1989 onder impuls van Achiël De Vos een werkgroep opgericht van taal- en heemkundigen, met als opdracht voor elke gemeente van het Meetjesland een naamkundige monografie uit te geven, waarin niet alleen de historische attestaties van de plaatsnamen, maar ook een uitvoerig verklarend hoofdstuk opgenomen zou worden. Datzelfde jaar verscheen een eerste monografie, over Adegem, met een inleiding van Achiël De Vos en met verklarend commentaar door Johan Taeldeman. Enkele maanden later overleed de bezieler van de onderneming, van dan af werd de werkgroep naar haar stichter 'Stichting Achiël De Vos' genoemd. In de loop van de jaren 1990 zette wijlen Jozef Vandeviere - tevens de hoofdauteur van het deel over de toponymie van Ussel - zich aan het overtypen van het archief De Vos-Stockman en de integratie daarvan in een digitaal bestand. Recent is dat archief voor Waarschoot uitgebreid met de toponymische attestaties uit de nalatenschap van dr. Maurits Gysseling en het archiefonderzoek van dr. Luc Van Durme. Het alfabetisch glossarium in dit boek telt ruim 1450 plaatsnamen en een veelvoud daarvan aan bronnenexcerpten. De geraadpleegde bronnen omvatten een periode van ruim vier eeuwen, van 1232 tot 1678. Net zoals in enkele vroegere uitgaven hebben we de vooropgestelde einddatum, het jaar 1600, overschreden. We vonden het nuttig om twee 17^e-eeuwse landboeken, respectievelijk uit 1639 en 1678, mee in beschouwing te nemen omdat die waardevolle informatie bevatten over de ligging van de percelen.

Voor de systematische indeling van de plaatsnamen naar benoemde werkelijkheidscategorie en vervolgens naar benoemingsmotief, alsook voor de verklaring van de namen, is vertrokken van de masterscriptie van Arno De Wispelaere, voorgelegd aan de Universiteit Gent in het academiejaar 2010-2011. Dat werk kwam tot stand onder begeleiding van Magda Devos, die in de opleiding Nederlands het vak Naamkunde doceerde en haar studenten probeerde te motiveren om als afstudeerwerk een toponymische studie te

maken van een Meetjeslandse gemeente, op basis van de gegevens van de Stichting Achiël De Vos. Zo'n scriptie kon dan naderhand omgewerkt worden tot een publiceerbare monografie in de reeks *Meetjeslandse toponiemen tot 1600*, iets wat eerder al met succes verwezenlijkt was door Geert Andries voor Lovendegem, Kris Mattheeuws voor Zomergem, Flor Van de Walle voor Oostwinkel en Ronsele en Thalia Verbeken voor Wondelgem. Geert Andries werd bereid gevonden om de redactie van de monografie over Waarschoot op zich te nemen. Voor de aanvulling van het glossarium, de revisie van een aantal taalkundig-historische verklaringen en het toevoegen van commentaar bij toponiemen die in Arno's werk niet voorkwamen of onverklaard gebleven waren, kon hij rekenen op de hulp van Magda Devos. Geert investeerde veel tijd en energie in de lokalisatie van de toponiemen. Aan de hand van de Waarschootse landboeken slaagde hij erin de ligging te bepalen van honderden componenten van het natuur- en cultuurlandschap. Het resultaat van dat minutieuze puzzelwerk staat afgebeeld op de fraaie kleurenkaart bij deze monografie. Ten slotte nam Geert Andries ook de vormgeving van het boek en de aanmaak van het alfabetische register voor zijn rekening.

Tot slot danken de auteurs en de Stichting Achiël De Vos allen die op de een of andere manier hebben bijgedragen aan deze monografie. Bijzondere dank gaat uit naar Luc Van Durme, die niet alleen de gegevens uit zijn archief welwillend ter beschikking stelde, maar ook steeds bereid was zijn licht te laten schijnen op moeilijk te interpreteren toponiemen.

Magda Devos en Geert Andries

INHOUD

Woord vooraf	3
Verklaring van de belangrijkste plaatsnamen	7
1. De naam Waarschoot	7
2. Schets van de landname en feodale structuur	7
3. Namen van wijken en gehuchten	9
3.1 Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen	9
3.2 Verdwenen wijk- en gehuchtnamen	19
4. Namen van landschappelijke complexen	26
5. Straatnamen	40
5.1 Kernbestanddelen in straatnamen	40
5.2 Benoemingsmotieven voor straatnamen	41
(a) naar de ligging, het begin- of eindpunt van het traject	41
(b) naar de eigenaar, een aangelande of een andere persoon	48
(c) naar de functie	53
(d) naar de vorm, de uitgestrektheid, de bedekking of het uitzicht	54
(e) andere motieven	56
(f) benoemingsmotief onzeker	56
6. Hoeven, woningen en andere gebouwen	56
6.1 Kernbestanddelen in hoevenamen	56
6.2 Benoemingsmotieven voor hoeven	57
(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	57
(b) naar de ligging	58
(c) naar de vorm, het uitzicht	64
(d) naar andere kenmerken	64
(e) benoemingsmotief onzeker	66
6.3 Herberg- en huisnamen	66
6.4 Molens	71
6.5 Andere gebouwen	73
7. Terreinnamen	74
7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen	74
7.2 Benoemingsmotieven voor terreinnamen	83
7.2.1 Akker- en grasland	83
(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	83
(b) naar de ligging	92
(c) naar de vorm	103
(d) naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning	105
(e) naar de omheining of de begroeiing erop, errond of erbij	109
(f) naar een reliëfkenmerk	112

(g)	naar het uitzicht, de bodemgesteldheid of de bodemsoort ...	115
(h)	naar de functie, de bestemming of gewas dat erop geteeld wordt ..	118
(i)	naar de dieren die er huisden	122
(j)	naar de grootte of de uitgestrektheid	122
(k)	naar (vroegere) kuilen of putten	124
(l)	naar het juridisch statuut	124
(m)	naar een anekdote	125
(n)	benoemingsmotief onzeker	125
7.2.2	Bossen	131
(a)	naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	132
(b)	naar de ligging	137
(c)	naar de vorm, de grootte of het reliëf	141
(d)	naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning	142
(e)	naar de begroeiing erop, errond of erbij	143
(f)	naar de bodemgesteldheid of de toestand van het terrein (of kwaliteit van het bos)	144
(g)	naar de functie, de bestemming of gewas dat erop geteeld wordt ..	145
(h)	naar de dieren die er huisden	146
(i)	naar (vroegere) kuilen of putten	146
(j)	naar een anekdote	146
(k)	benoemingsmotief onzeker	147
7.2.3	Onontgonnen grond	150
(a)	naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker	150
(b)	andere motieven	152
8.	Heuvels en hoogten	152
9.	Watervamen	153
9.1	Kernbestanddelen in watervamen	153
9.2	Kanalen en rivieren	154
9.3	Beken, grachten en afwateringssloten	157
9.4	Vijvers, poelen, putten en diepten	160
9.5	Bruggen, oversteekplaatsen en duikers	161
9.6	Andere watervamen	162
10.	Omheiningen, afsluitingen, grenstekens en varia	163
11.	Werkelijkheid onbekend	164
	Kleine verklarende woordenlijst	165
	Bibliografie	167
	Index	175
	Glossarium	189
	Toponymische kaart 1 (overzicht) (los toegevoegd)	
	Toponymische kaart 2 (detail in kleur) (los toegevoegd)	

VERKLARING VAN DE BELANGRIJKSTE PLAATSNAMEN

1. De naam Waarschoot

De vroegste attestatie van de plaatsnaam *Waarschoot* dateert pas van 1244 (“*apud warscot*”). Waarschoot is een samengestelde naam, bestaande uit twee delen: *waar* en *schoot*.

Het grondwoord *schoot* komt van het Germaanse woord **skauta*, dat volgens Gysseling (TW: 32) duidt op een beboste hoek zandgrond uitspringend in moerassig terrein. *Schoot* is afgeleid van werkwoord *schieten* in de betekenis ‘vooruitspringen’.

De voorbepaling *waar* of *ware* komt van het Germaanse **wardo*- en betekent ‘wacht, hoede’, ook wel ‘uitkijkpost’. Het is een afleiding van het werkwoord *waren* ‘gadeslaan, bewaken, in het oog houden’ (Debrabandere, Devos e.a., 2010: 267).

De ‘waarschoot’ was dus een hoger gelegen stukje land in het uitgestrekte moergebied, waar ooit een wachthuisje of een uitkijktoren gestaan moet hebben. Op deze uitspringende schoot werd later de kerk van Waarschoot gebouwd en is het dorpscentrum tot stand gekomen (De Vos, 1990: 15).

2. Schets van de landname en feodale structuur

Ongeveer tienduizend jaar geleden ving het tijdperk van het holocene aan. In die periode werd het natuurlandschap gevormd dat tot in de middeleeuwen bij ons is blijven bestaan. Door de stijging van het Noordzeepeil werd er in het binnenland slib afgezet door de rivieren. Op de plaatsen waar er weinig tot geen waterafvoer was, vormde zich veen en moer. Op die manier ontstond het grote Meetjeslandse veengebied, waar Waarschoot middenin lag (De Vos, 1990: 15).

Opvallend is dat er in Waarschoot geen *-heem* en *-zele*-toponiemen voorkomen. Dit is een bewijs voor de late ontginning van het gebied, die inderdaad pas aangevat wordt nadat elders gelegen gronden van betere kwaliteit in landbouwland omgezet zijn. Op het ogenblik dat de nederzettingen namen op *-ingeheem* (= de huidige *-gem*-namen) volop gevormd worden, in de 7^e eeuw, is het hele grondgebied van het huidige Waarschoot nog onontgonnen en is er van een nederzetting geen sprake. Dat geldt trouwens evenzeer voor de buurparochies Oostwinkel, Lembeke en Sleidinge (Notteboom, Neyt e.a., 2006: 16). De zuidelijk aangrenzende parochies

Lovendegem en Zomergem, beide hoger gelegen dan de drassige moeren en broeken ten noorden ervan, zijn dan al in volle ontwikkeling.

Het blijkt inderdaad zo te zijn dat de dorpskern van Waarschoot omringd was door onherbergzame moergebieden. In het westen van de parochie lag de omvangrijke Westmoer. Oorspronkelijk werd dit gebied gewoon de *Moer* of de *Wilde Moer* genoemd. Deze laatste benaming is ontstaan doordat het gebied nog tot diep in de middeleeuwen ontoegankelijk was. De Westmoer vormde min of meer het grensgebied tussen de parochies Waarschoot, Oostwinkel en Eeklo. Vandaag bevindt het provinciaal domein ‘Het Leen’ zich op de plaats van de toenmalige moer. In het oosten van Waarschoot lag de Oostmoer, die de grens vormde met Lembeke en Sleidinge.

Behalve de moeren waren ook de broeken belangrijke moerasgebieden. Een zeer uitgestrekt drassig gebied sloot aan bij Arisdonk en werd in 1333 omschreven als “*den bruch tusschen Hardinsdonc ende Meripade*”, later gewoon *Arisdonkbroek* genaamd. Belangrijk en zeer oud was ook de broek langs de Lieve bij Bertenbrugge, al in 1289 vermeld als *Belsebroek*. In het uiterste westen van de parochie, grenzend aan het grote moergebied verspreid over Oostwinkel, Eeklo en Waarschoot lag de Brede Broek (in 1249 voor het eerst vermeld), één van de oudste ontginningen van Waarschoot.

In de broeken en de moeren waren de zogenaamde *donken* de ietwat hoger gelegen en (vanuit agrarische standpunt bekeken) enigszins bruikbare plaatsen. In Waarschoot vinden we er heel wat: behalve de al genoemde Arisdonk zijn er o.a. Daasdonk (op de grens met Sleidinge), Diedonk, Hoogdonk, Kromdonk, Laarsdonk en Pinkendonk.

Veld-namen duiden oorspronkelijk woeste gronden aan en zijn duidelijk te onderscheiden van de latere *akker*-toponiemen, die op andere plaatsen in het landschap liggen. Het Hoogveld (1316) was een belangrijk woest gebied tussen Beke en Rapenburg, op de grens van Waarschoot en Zomergem, terwijl het Veldeken (1485) de woeste grond was bij het Goed te Bulare.

De woonkern van Waarschoot lag dus vrij geïsoleerd van de omliggende dorpen. Lange tijd bestonden er geen directe verbindingswegen met Eeklo, Lembeke, Sleidinge, Oostwinkel, Zomergem en Lovendegem (De Vos, 1990: 16).

Ten slotte wordt het Waarschootse landschap ook deels bepaald door de waterlopen die het grondgebied doorkruisen. In het zuiden van de parochie stroomt het in de 13^e eeuw gegraven kanaal de Lieve, ten noorden van de dorpskern loopt de Oostwatergang of Burggravenstroom en door het midden van het Waarschootse grondgebied stroomt het Brakelleiken. Alle drie die waterlopen bestaan vandaag nog.

Waarschoot is nu een gemeente die tot het Meetjesland behoort. Het Meetjesland is de streek in het noordwesten van de provincie Oost-

Vlaanderen. Het is een relatief vlak gebied. De hoogste punten bevinden zich in Adegem (de Kamphil/Kampel, 25 meter) en in Zomergem (het dorpscentrum, 27 à 28 meter boven de zeespiegel). In Waarschoot bedraagt de gemiddelde hoogte zo'n zeven à acht meter (De Vos, 1990: 3).

Aangezien de naam *Meetjesland* pas vrij recent ontstaan is - vermoedelijk in de loop van de 18e eeuw - is er geen historische eenheid tussen de verschillende parochies. Ten tijde van het Graafschap Vlaanderen was het huidige Meetjesland verdeeld over drie verschillende bestuurlijke gebieden: de Vier Ambachten in het noordoosten, het Brugse Vrije in het noordwesten en de Gentse Oudburg in het zuiden. Waarschoot maakte deel uit van de Oudburg (Tieleman, 1949: 6).

Waarschoot behoorde in de 13^e eeuw samen met Oostwinkel en Ronsele tot het Ambacht Zomergem, dat op zijn beurt ressorteerde onder de Gentse Oudburg. Het hele grondgebied van Waarschoot was dus in oorsprong ondergeschikt aan de heerlijkheid Zomergem. In 1242 richtte bisschop Walter van Marvis de parochie Waarschoot op. Hij maakte voor de afpaling gebruik van bestaande, natuurlijk grenzen. Voor de grens tussen Zomergem en Waarschoot bv. (nabij Beke) gebruikte de bisschop de oude Gentse heerweg tot aan het brugje over een beek waarvan de bedding later opgenomen zou worden in het kanaal de Lieve (Notteboom & Andries, 2008: 16). Vanaf 1248 werd een derde van het Waarschootse grondgebied (namelijk de wijken Arisdonk en Voorde) onder de Keure van Sleidinge-Lovendegem-Waarschoot geplaatst. In 1559 werd Waarschoot afgesplitst van de moederparochie Zomergem en werd het zuiver grafelijk domein, met een plaatselijke baljuw. Het nieuwe Ambacht Waarschoot zou vanaf dan de hele dorpsadministratie in handen krijgen. Dit betekende dat ook de Waarschootse wijken van de Keure door de schepenen van het Ambacht Waarschoot bestuurd werden (De Vos, 1990: 41).

3. Namen van wijken en gehuchten

3.1 Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen

ARISDONK

De naam *Arisdonk* wordt vandaag nog gebruikt voor de straat die van het noordoosten naar het zuidwesten dwars door de voormalige administratieve wijk loopt en er ooit de ruggengraat van vormde (De Vos, 1990: 20). Deze straat ligt enkele honderden meters ten oosten van de Waarschootse dorpskern. Arisdonk was in het ancien régime een administratieve wijk.

Het grondwoord *donk* verschijnt frequent in de toponymie van Oost-Vlaanderen en duidt er steeds een hoger gelegen, zandige plaats aan in een moerassige omgeving. Ook de Arisdonk in Waarschoot ligt op een geringe

hoogte midden in een drassig terrein, dat later *Arisdonkbroek* genoemd zou worden. *Donk*, waarvoor de Germaanse grondvorm **dunga* gereconstrueerd wordt (EWN i.v. DONK), is een oeroud woord, dat al voorkomt in de oudste stadia van alle Westgermaanse talen. De vroegst geattesteerde *donk*-naam in de Nederlanden is het Oost-Vlaamse *Mendonk*, in de 7^e eeuw *Medmedug* (Gysseling, 1960: 685). De toponymische relictten van *donk* worden aangetroffen in een brede, west-oost gerichte strook vanaf de ooststrand van West-Vlaanderen tot een eind in Duitsland. Over de etymologie van het woord hebben velen zich gebogen en de standpunten van de verschillende auteurs staan soms diametraal tegenover elkaar. Een gedetailleerd overzicht van de discussie geeft Jozef van Loon in zijn recente boek over de landschapstermen *lo*, *donk* en *horst* (Van Loon, 2017: 111-115). Veel wat vroeger beweerd is, wordt vandaag niet langer plausibel geacht, onder meer de suggestie dat *donk* verband houdt met het werkwoord *duiken* in de betekenis ‘opduiken’, wat ook in onze reeks *Meetjeslandse Toponiemen tot 1600* meermaals geopperd is.

Vanuit een breed woordhistorische en -geografisch perspectief komt Van Loon tot een hypothese die aansluit bij de opvatting van enkele oudere etymologen, waaronder in ons land J. Mansion en A. Carnoy, dat *donken* in de Germaanse tijd betrekking hadden op een ondergrondse verblijfplaats van het type dat door Tacitus en Plinius beschreven wordt. Volgens deze Romeinse auteurs uit de 1^e eeuw na Christus maakten de Germanen ondergrondse, met mest bedekte holtes die ze gebruikten als toevluchtsoord, als bergplaats of als atelier voor de bewerking van vlas. Hoewel geen van beide schrijvers die onderaardse ruimten benoemt met het woord *donk* of een daarmee te identificeren Germaanse variant, is het erg waarschijnlijk dat hun beschrijvingen wel degelijk betrekking hebben op wat in het latere Oudhoogduits *tunc* en in het Middelnederduits *dung* genoemd wordt, nl. een ondergronds (vrouwen)-verblijf of een weefkamer (Van Loon, 2017: 115-117). De bovenstaande hypothese is aantrekkelijk omdat een veronderstelde basisbetekenis ‘afgedekte diepte’ zich zonder veel problemen laat verbinden met verschillende geattesteerde toepassingen van *donk*-vormen in de Germaanse talen, nl. naast ‘weefkamer’ ook ‘mest’, ‘mesthoop’ en ‘heuveltje’. De uitgegraven ruimten werden immers met mest afgedekt, en die bolvormige overkappingen staken boven het maaiveld uit, waardoor ze eruit zagen als hopen of heuveltsjes.

Aris, het eerste lid in het toponiem, verbergt waarschijnlijk een persoonsnaam. Daarop wijst het genitiefsuffix in de oudste attestatie uit 1333: *hardincx donc*. Mogelijk gaat het om de Germaanse persoonsnaam *Harding*, afgeleid van *Hardo*, dat ‘de sterke’ betekent. Die naam is tot op vandaag bewaard in de familienamen *Harding*, *Hardijns*, *Ardijns* en varianten (Debrabandere, 2003: 571). Een en ander zou dus betekenen dat de Arisdonk in de middeleeuwen toebehoord heeft aan een zekere *Harding(s)*.

BEKE

In het uiterste zuidwesten van Waarschoot bevindt zich de grenswijk Beke, die zich ook ten dele op Zomergems grondgebied uitstrekt. De grens tussen beide gemeenten wordt er gevormd door de hoofdstraat van Beke. Nu heet die straat aan de westelijke, Zomergemse zijde *Oude Staatsbaan*, terwijl de oostelijke kant behoort tot Waarschoot en gewoon *Beke* heet.

Het woord *beke*, AN *beek*, is afgeleid van het Germaanse **baki*, de benaming voor natuurlijke waterlopen buiten het poldergebied. Oorspronkelijk liep er dus een beekje door het gebied, dat ontsprong in Ronsele en via Stoktevijver en Waarschoot oostwaarts stroomde (De Vos, 1990: 22). Vermoedelijk is die beek later opgegaan in de bedding van het Lievekanaal, dat daar in 1253 door de Gentenaren gegraven werd en de eerste kunstmatige waterloop was tussen Gent en de zee (De Vos, 1986: 140).

BELLEBARGIE

Bellebargie is een relatief jonge plaatsnaam, voor het eerst vermeld in 1639: “*jnde belle baergie*”. Hij is bewaard gebleven in de huidige straat- en wijknaam *Bellebargie*. De straat loopt van het Hoeksken in oostelijke richting naar de Oostmoer en de Bosstraat. Het gehucht ligt aan het Lindeken, iets ten zuidwesten van de uitgestrekte Bellebargiebossen. In die wijk stond vanaf 1958 de Sint-Jozefskerk, een witte wijkkerk met ernaast een kleuterschooltje. Het kerkje deed nog dienst tot 2007, maar is ondertussen afgebroken. In de volksmond wordt de wijk nog altijd *De Belle* genoemd. De kleuterschool heet tot op vandaag de *Belleschool*.

In de samengestelde naam *Bellebargie* herkennen we het woord *bargie*. Een *bargie* of *barge* (uitspraak *barzjie*, *barzje*) is een soort van trekschuit. Dergelijke vaartuigen werden door paarden of mankracht voortgetrokken langs de bermen van een waterloop. Ze speelden o.a. een belangrijke rol in de scheepvaart op de Oostwatergang. Dat kanaal, waarop geen grafelijke rechten golden, werd in de tweede helft van de 15^e eeuw nog herdolven om de waterzieke Wilde Moer af te wateren en op die manier dat complex economisch rendabeler te maken. In Waarschoot en Eeklo werd via die waterloop onder andere graan aangevoerd vanuit Axel en Hulst (De Vos, 1990: 24).

Volgens Reyniers (2008) is Bellebargie genoemd naar de plaats aan de Oostwatergang waar een bel de komst van een bargie aankondigde. Als die bel rinkelde, begrepen de bewoners dat er een trekschuit te laden of te lossen viel. Letterlijk zou *Bellebargie* dus ‘bargie met een bel’ betekenen, een naam die naderhand overgegaan zou zijn op de aanlegplaats van de bewuste schuit. Het waarheidsgehalte van deze uitleg valt moeilijk te beoordelen. Nergens vonden

we bevestigd dat sommige platbodems vroeger uitgerust waren met een bel om hun aantocht kenbaar te maken. Mocht dat inderdaad ooit een gebruik geweest zijn, dan is de verklaring aannemelijk, aangezien de Oostwatergang maar een paar honderd meter van de wijk *Bellebargie* verwijderd ligt, en er bovendien van dat kanaal een zijarm aftakte in de richting van het gehucht, de **Vletgracht**. Naar zijn naam te oordelen werd dat waterloopje bevaren door ‘vletten’ of platbodems. De naam zou dan geïnterpreteerd moeten worden als ‘aanlegplaats voor bargies, voorzien van een bel’. Of dat strookt met de historische realiteit, valt evenwel te betwijfelen. Weliswaar doet er voor de gemeentenaam *Schellebelle* een verklaring de ronde als zou die haar oorsprong vinden in een voormalige bel aan de aanlegplaats van de veerboot over de Schelde aldaar, maar dat verhaal is ontsproten aan de volkse fantasie. Zowel *Schellebelle* en *Denderbelle* als de naam van het stadje *Belle* in Frans-Vlaanderen, zijn oeroude namen die teruggaan tot de Romeinse tijd. In die namen gaat het bestanddeel *belle* terug tot het Laatlatijnse *balliolum*, uit ouder *baculiolum*, dat ‘palissade’ betekent, en onder meer betrekking heeft op paalwerk aan een waterloop, mogelijk aan een aanlegplaats. Het komt ons zeer onwaarschijnlijk voor dat de huidige naam *Belle* voor het Bellebargiegehucht aan het voormalige kerkje en de nog bestaande kleuterschool, zou opklimmen tot de tijd van de Romeinse occupatie. Een voor-Germaanse nederzetting is wel het laatste wat we verwachten in die woeste uithoek van Waarschoot. Bovendien zouden we van zo’n oud toponiem op zijn minst enkele sporen terug moeten vinden in de archivalische bronnen, maar die zijn er niet. En evenmin wordt *belle* in de historische woordenboeken als soortnaam aangetroffen. Het woord moet al voor de Oudnederlandse periode uit de gewone woordenschat zijn verdwenen. De vanouds gebruikelijke afstammeling van *baliolum* in het Nederlands is niet *belle*, maar *balie*, dat al in het Vroegmiddelnederlands wordt aangetroffen (VMNW i.v. BAELGE) en via het Oudfranse *bail(l)e* in onze taal terecht kwam. Het moderne Waarschootse *Belle* zal dus veeleer een verkorting zijn van de samenstelling *Bellebargie*.

BERG

Een wijk ten zuidwesten van de dorpskern van Waarschoot, tussen Beke en de Weststraat. Vandaag bestaat de wijk nog altijd, maar hij is een stuk kleiner geworden en omvat nog maar een drietal straatjes tussen de Kere en de gewestweg N9, nu de oostelijke grens van de wijk.

In de volkstaal van het vlakke Vlaanderen kan de geringste hoogte in het landschap *berg* genoemd worden. Dat is ook zo in de toponymie, waar het woord ook zeer kleine verheffingen van de bodem aanduidt, zoals de Berg in Waarschoot. In deze wijk stond vanaf de 15^e eeuw tot in 1907 een oliemolen.

BERTENBRUGGE alias BEIRTJESBRUGGE

Een gehucht genoemd naar een brug over de Lieve, voor het eerst vermeld in 1376. De brug bestaat nog altijd en heet, sinds het einde van de 17^e eeuw, *Beirtjesbrug*. Ze ligt iets ten oosten van de wijk Beke en maakt de verbinding tussen de huidige straten *Arisdonk* en *Legevoorde*. Vanaf 1443 wordt er al melding gemaakt van een herberg met de naam *Het Bertje*, op het einde van 17^e eeuw vervormd tot *Het Beirtje*. Tot in de 16^e eeuw lag aan de zuidzijde van de brug het Goed te Belsebroek. Bij de Bertenbrugge staat op de Lievekaart van 1603 een versterking ingetekend. Al in de 17^e eeuw was hier een vrije laad- en losplaats voor stenen en ander materiaal.

Berten is hoogstwaarschijnlijk een patroniem, meer bepaald een vleivorm van een Germaanse *bert*-naam zoals *Robert* of *Albert* (Debrabandere, 2003: 103). *Bertenbrugge* is dus genoemd naar een voormalige eigenaar of aangelande die Berten heette. Van Hecke (1984: 118) veronderstelt dat het hedendaagse toponiem *Beirtje* verwijst naar het lossen van beer (mest), in het lokale dialect uitgesproken als *beir*. Dit is manifest onjuist: de oude attestaties tonen duidelijk aan dat *Beirtje* en het eerste deel van *Beirtjesbrugge* gewoon verbasteringen zijn van *Berten*. Het lossen van mest aan de brug gebeurde ook pas veel later: vanaf de 19^e eeuw en vooral in de 20^e eeuw, zelfs tot na de Tweede Wereldoorlog. In die periode kwam er om de twee dagen een door een paard getrokken beerschuit van Gent-Rabot (later van de zogenaamde *Beerputten* van Mariakerke) tot aan Beirtjesbrug. Daar kwamen de boeren met hun *aalkordelen* het goedje leegpompen. In de nabijheid van de brug waren nog lange tijd de arduinen aanlegpalen te zien (Notteboom & Andries, 2008: 34-35).

BREDE BROEK / BREEBROEK

Gehucht gelegen in het uiterste westen van de parochie, aan het grote moergebied op de grens met Eeklo en Oostwinkel. Breebroek wordt voor het eerst vermeld in 1249. Volgens De Vos (1990: 16) werd hier al in de vroege 13^e eeuw het Goed van/te Breebroek gesticht, een van de oudste uitbatingscentra van Waarschoot. De naam is tot op vandaag bewaard als naam van de buurt en de hoeve.

Het bijvoeglijk naamwoord *breed* kan in de toponymie op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Het kan enerzijds, zoals in het tegenwoordige Nederlands, de betekenis hebben ‘van aanzienlijke breedte, wijd’. Anderzijds kan het ook ‘uitgestrekt’ betekenen (Mattheeuws-Devos, 1997: 97). Met andere woorden, de voorbepaling ‘bre(d)e’ in *Breebroek* kan zowel naar de vorm als naar de grootte van de broek verwijzen. Voor *broek*, zie 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen.

DAASDONK

Daasdonk is een wijk op de grens met Sleidinge ter hoogte van het kruispunt van de straten met als huidige namen *'t Hand*, *Bosstraat*, *Eeksen* en *Daasdonk*. De woonkern behoorde oorspronkelijk tot de heerlijkheid van Nieuwenhove en was samen met Arisdonk een van de kernwijken van de Keure, een in 1248 gevormd gebied dat grote delen van Sleidinge, Desteldonk, Waarschoot en Lovendegem omvatte (De Vos, 1974: 54). Behalve op de grens met Sleidinge was er ook in het uiterste zuiden van Waarschoot, in de wijk Bulare, vlak bij de grens met Lovendegem en Zomergem, een akkerlandcomplex met de naam *Daasdonk*. Het lag in de buurt van het Goed te Bulare, zo leert ons de attestatie: “*upden daesdonck bij bulaere*” uit 1560. Dit goed had landerijen in Waarschoot, Zomergem en Lovendegem. In het glossarium van Lovendegem vinden we: “*daerment heedt den schoerdam ende es dlandt ghenaept ter daesdonck*” (ook in 1560) (Andries, 1993: 121).

Het grondwoord *donk* in beide plaatsnamen wijst zoals in *Arisdonk* op een hogere plek in het moerassige gebied van de uitgestrekte Broek of Arisdonkbroek. Het voorbepalende woord *daas* is een variant van *das*, de naam voor het inheemse zoogdier, waarvan de verkleinvorm *dessel* mogelijk vervat zit in de gemeentenamen *Destelbergen* en *Desteldonk*. Dassen graven hun burchten bij voorkeur in stevige en gemakkelijk doorgraafbare bodems. In de zandige donken vinden ze dan ook een uitstekende habitat. De lange *aa* in *daas* is afkomstig uit de verbogen vormen, zoals een genitief als in *dasesdonk*, waar de korte klinker in een open lettergreep stond en bijgevolg gerekt werd, een klankverschijnsel dat zich voltrok aan het einde van de Oudnederlandse fase van onze taal (1100-1150). Andere Oost-Vlaamse *daas*-toponiemen zijn o.a. *daesdonc* te Lokeren (1467), *daesbroec* te Moorsel (1548) en *daesdonc* te Nevele (1355) (Van Durme, 2013).

DRIES

Dries is een wijk vernoemd naar een pleintje, gelegen aan de Oostmoer. Het pleintje bevond zich op het kruispunt van drie wegen: de weg naar de kerk, die naar de Oostmoer en die naar de Zoutweg, die dan op zijn beurt verder loopt naar Lembeke en Eeklo. *Dries* moeten we hier dus begrijpen in de betekenis ‘gehuchtplein’. Voor *dries*, zie 7.1 kernbestanddelen in terreinnamen).

Het oude Vennegoed (op het einde van de huidige *Vennegoedstraat*) was gelegen aan deze Dries. De meeste Meetjeslandse driesen die als voormalige gehuchtpleintjes geïdentificeerd konden worden, dateren uit de tijd van de middeleeuwse ontginningen (11^e tot 14^e eeuw), toen er nieuwe woonkernen werden opgericht in voordien onontgonnen gebied. De oudste vermelding van de Waarschootse Dries dateert van 1348: “*an den Dries an den oestmoer*”.

HOGЕ VООRDE

Iets ten zuiden van de Lieve strekt het gehucht Hoge Voorde zich uit in de wijk Voorde. Hoge Voorde (thans geschreven als *Hogevoorde*) zit ingesloten tussen de parochiegrenzen met Zomergem en Lovendegem.

Voorde komt van het Germaanse **furdu*. Het betekent ‘doorwaadbare plaats in een waterloop’ en verwijst dus naar een plaats waar men het water kon oversteken te voet, te paard of met een gespan (Mattheeuws-Devos, 1997: 25). De voorbepaling *hoge* geeft aan dat Hoge Voorde gelegen is op een kleine verhoging. Dit deel van de wijk Voorde ligt inderdaad hoger dan de Nedere Voorde (tegenwoordig *Legevoorde*), die zich uitstrekt langs de lager gelegen gronden aan de Lieve en Bertenbrugge. Zie ook **Voorde**.

JAGERPADE > JAGERPALE

De wijk Jagerpade, nu *Jagerpad* genaamd, wordt voor het eerst vermeld in 1338. De oude vorm met lange klinker in het grondwoord is afkomstig uit een verbogen vorm, vermoedelijk een datief zoals in *te jaegher paede*. Het gehucht heeft zijn naam ontleend aan een pad, het zogenaamde *Jagerpad*, dat de verbinding maakte tussen het gedeelte van de vroegere Kerkstraat dat nu *Schoolstraat* heet en het uitgestrekte Waarschootse jachtgebied in het noorden van de parochie, dat nog tot diep in de 18^e eeuw dicht bebost was (De Vos, 1990: 19). De wijk grenst vandaag in het zuiden aan de N9 en in het noorden aan Koudekeuken. In latere attestaties duikt ook geregeld een andere vorm van het toponiem op, namelijk *Jagerpale* (voor het eerst in 1492: “*daerment heet den Jagherpael*”). Vermoedelijk heeft de scribent hier een schrijffout gemaakt, die in latere teksten nog verschillende keren is overgenomen. Of *Jagerpale* ook in de volksmond ooit gebruikelijk was, is niet duidelijk. Reyniers (2008: 2) en De Baets (1983: 145) nemen aan dat *Jagerpale* naar een paal verwijst. Die zou daar naar aanleiding van een grafelijk besluit zijn geplaatst om het begin van het jachtgebied aan te geven. Die verklaring is echter onwaarschijnlijk, aangezien het grafelijk besluit in kwestie van latere datum is dan de oudste vermelding van *Jagerpale*.

KEER(E) - TEN KERE

De wijk Kere bevindt zich enkele honderden meters ten westen van het centrum. Het gehucht is gelegen ten zuiden van de N9 en de noordelijke uiteinden ervan grenzen aan deze gewestweg. Met *keer* wordt een bocht in een weg bedoeld, in dit geval een ombuiging naar het noorden. De straat die van aan de kerk naar de Weststraat loopt, maakt ter hoogte van de Kere een haakse bocht in de richting van de Eeklose Dam.

KERKSTRAAT

De straatnaam *Kerkstraat* evolueerde, net als het verderop behandelde *Weststraat*, tot wijknaam voor een straatgehucht langs deze weg. Vermoedelijk gebeurde dit ergens in de tweede helft van de 16^e eeuw (“*daerment heet de kerckstrate*”, 1598). Op de “schoot” waaraan de naam *Waarschoot* herinnert, werd de kerk gebouwd en ontstond het centrum van de parochie. Drie straten kwamen uit op dat centrum: de huidige Schoolstraat, Stationsstraat en Kerkstraat. Oorspronkelijk heetten ze alledrie *Kerkstraat*, maar om verwarring te vermijden kregen ze achteraf, vermoedelijk in de 19e eeuw, verschillende namen (De Vos, 1990: 15-17). Welk deel van de historische Kerkstraat als een wijk gezien werd, kunnen we bij gebrek aan historische informatie niet met zekerheid zeggen. Wel weten we dat de Kerkstraat onder het ancien régime het statuut had van administratieve wijk, net zoals Arisdonk, Beke, Oostmoer, Voorde en Weststraat (De Vos, 1990: 85). In het zuiden liep de historische Kerkstraat tot aan de Leest en Wispelaers Hoek, in het westen tot aan Kere en in het oosten waarschijnlijk tot aan het Vennegoed.

Het woord *straat* komt van het Latijnse *via strata*, letterlijk ‘geplaveide weg’. Oorspronkelijk kregen enkel de belangrijkste wegen de naam *straat*, maar vanaf de 14^e eeuw werd het vrijwel synoniem met *weg*, een woord dat alle soorten wegen kan aanduiden, zowel verhard als onverhard (Van de Woestijne, 1994: 32).

LEEST

De herberg De Leest lag in het gehucht Wispelaers Hoek (De Vos, 1990: 384), tussen de dorpskern van Waarschoot en Beke. De herberg is thans verdwenen, maar de huidige wijk- en straatnaam *Leest*, die in het verlengde ligt van de Kerkstraat, herinnert nog aan het vroegere drankhuis (Bogaert, Lanclus & Verbeeck, 1994: 35). De naam *Leest* verwijst naar het beroep van schoenmaker. Een leest is namelijk het houten model van een voet waarover een schoenmaker een schoen vormt. Het gezegde “*Schoenmaker, blijf bij je leest*” is tot op vandaag nog levendig. Vermoedelijk oefende de herbergier van De Leest destijds ook het beroep van schoenmaker uit.

OOSTMOER

De wijk Oostmoer ligt in het oosten van Waarschoot en strekt zich uit tot aan de grens met Lembeke en Sleidinge.

Een moer is een veenmoeras of stuk veengrond dat diende als turfexploitatiegebied (zie ook *moer* in 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen). Ook werd er in sommige moeren aan zoutwinning gedaan, wat blijkt uit de

verderop aangehaalde *zoutweg*-toponiemen. Het bepalende bestanddeel *oost* verwijst naar de geografische ligging van de moer ten opzichte van het centrum van Waarschoot, namelijk ten oosten ervan.

Op dat moergebied in het oosten van de gemeente is later een woonkern tot stand gekomen, die – via de straat Bellebargie – een verbinding maakt met de huidige Zoutweg. Op oude kadasterplannen en zelfs in het huidige landschap is nog het cirkelvormige patroon van de vroegere turfontginning te zien. Langs de Zoutweg, die door de Oostmoer liep, had de watergraaf aan de omwonenden cijnssstroken afgestaan, waaruit in 1307 turf ontgonnen werd (De Vos, 1990: 16).

RENNING

Het gehucht Renning ligt langs de hoofdweg van Bekebrugge naar het dorpscentrum van Waarschoot, iets ten noordoosten van het Goed ter Beke. De huidige straatnamen *Renning* en *Renningtuinwijk* herinneren “*an een dal gheheeten de Reynighe*”, voor het eerst vermeld in 1432. De huidige stafkaart van Waarschoot vermeldt de naam *Reninge*. Hebben we hier te maken met een patroniem? Rond dezelfde tijd komen er in Waarschootse bronnen namelijk verschillende personen voor met de familienaam *Van der Renninge*, bv. ‘alisse van der renninghen’ (1360) en ‘jan van d(er) reyninghe(n)’ (1432). Mogelijk waren Alisse en Jan afkomstig van de wijk Renninge. Over de betekenis van de naam *Renninge* tasten we in het duister.

VELDEKEN

Deze wijk ligt in het uiterste zuiden van Waarschoot, rond de parochiegrenzen met Lovendegem en Zomergem. Hij is genoemd naar een ‘veldeken’, d.i. een stukje woeste of verwilderde grond bij het Goed te Bulare (zie ook *veld* in 7.1 Kernbestanddelen bij terreinnamen). De wijknaam is voor het eerst vermeld in 1485: “*an de strate die loep(t) vander kerken naer tveldekin*”. Vandaag nog heet het gedeelte van de oude Gentweg die verder loopt naar Beke en de kerk van Waarschoot, *Veldeken*. De gewestweg N9 snijdt deze oude Gentweg middendoor.

VIERHUIZEN

Het gehucht Vierhuizen ligt op de grens met Sleidinge, voor het grootste deel op Sleidings grondgebied, meer bepaald in het uiterste noorden van Sleidinge-Keure. De huidige straten *Vierhuizen* en *Vierhuizenstraatje* bevinden zich op het grondgebied van Sleidinge, aan de grens met Waarschoot en Lembeke. De Vierhuizenbrug, een brug over het Brakelleiken (“*an tgoedt [...] bij den waterganc dat men heet te vierhuusen*”, 1532), ligt op de grens tussen Lembeke

en Sleidinge (Van de Woestijne, 2010: 57). Het gehucht dankt zijn naam aan vier hofsteden die zich daar bevonden. Ook vandaag staan er nog altijd vier hoeven in Vierhuizen (De Vos, 1974: 314).

VOORDE

Voorde is een wijk in het uiterste zuiden van Waarschoot. Volgens De Vos (1990: 85) had Voorde onder het ancien régime de officiële status van administratieve wijk. Voorde werd onderverdeeld in de wijken Hoge Voorde en Nedervoorde. Het toponiem Lage Voorde is van recentere datum. Voorde strekte zich ook ten dele uit op het grondgebied van buurgemeente Zomergem. Het is het enige stuk Zomergem ten oosten van de hoofdas die van Gent naar Brugge loopt (Mattheeuws-Devos, 1997: 25).

Met het toponiem *Voorde* (voor het eerst vermeld in 1455) wordt verwezen naar een doorwaadbare plaats in een waterloop. De waterloop waar de hier bedoelde voorde doorheen liep, was de oorspronkelijke beek waaraan de wijknaam *Beke* nog herinnert en waaruit de bedding van het Lievekanaal gegraven werd (De Vos, 1990: 22). Waar deze voorde zich precies bevonden heeft, is niet duidelijk.

Volgens gegevens vermeld in de wandelbrochure van de VVV De Lieve (s.d.) is het niet denkbeeldig dat de doorwaadbare strook waarnaar de wijk Voorde genoemd is zich naast de Bertenbrugge op de Lieve bevond. De voorde zou dan hebben gediend voor de voertuigen (bij lage waterstand) en de ernaast gelegen brug voor voetgangers. Het is zeer de vraag of die informatie klopt, aangezien volgens Notteboom en Andries (2008: 35) de bruggen over de Lieve in Waarschoot allebei voorzien waren om door wagens te worden gebruikt.

WESTSTRAAT

De voorbepaling *west* in *Weststraat* duidt de ligging van de straat aan in het westen van de parochie, of de westelijke richting van haar traject. Weststraat was ten tijde van het ancien régime één van de oorspronkelijke administratieve wijken van Waarschoot. De Weststraat loopt vanaf de Kere via de recente wijk Stuiver en Stoktevijver naar Ronsele en Zomergem. Het is een van de oudste verbindingswegen met deze buurgemeenten (De Vos, 1990: 136). De Weststraat is in de oudste attestaties nog gewoon een straat, maar werd later - aan het einde van de middeleeuwen ("daerment heedt *Jnde Weststrate*" (1472) - gezien als wijk.

Langs de Weststraat, tegenover de plaats waar de dreef van het Goed van Zoetendale de hoofdweg bereikt, werd al in 1690 de herberg met de naam *De Laatste Stuiver* vermeld. De naam van deze herberg is gedeeltelijk bewaard

gebleven in de recentere gehuchtnaam *Stuiver*. De herberg was genoemd naar een *stuiver*, volgens het WNT in onze gewesten vooral gebruikt als ‘munt van geringe waarde’.

(TE) ZOUTWEGE

De Zoutweg was aanvankelijk een gewone weg, maar groeide - volgens de attestaties vanaf het begin van de 15^e eeuw - uit tot een straatwijk: “*van den oostmoere ten soutweghe waert*” (1416).

Oorspronkelijk liep de Zoutweg van de Lembeekse Neren Heerweg (thans *Eeklostraat*) naar de Waarschootse Oostmoer, en omvatte in Lembeke de huidige Gravin M. d’Alcantaralaan en in Waarschoot de *Zoutweg*, die nog altijd zo heet.

De naam *Zoutweg* verwijst naar de voormalige zoutwinning in de Meetjeslandse moeren. Zout was in de middeleeuwen een kostbaar goed, onontbeerlijk om voedsel langere tijd te kunnen bewaren. In de kuststreken kon zout verkregen worden door natuurlijke uitdroging van onder water gelopen gronden. Dit was mogelijk tot in het noorden van Oost-Vlaanderen, dat eertijds nog regelmatig overspoeld werd door het zeewater. In de rest van het Meetjesland moest zout echter gewonnen worden door het verbranden van turf. Een en ander wordt ondersteund door het feit dat de twee Waarschootse zoutwegen naar een moergebied liepen: de Oostmoer en de Westmoer of Eekloose Zuidmoer. Mattheeuws en Devos (1997: 51) hebben het nog over een andere betekenis, die van toepassing is op een *zoutweg* in Zomergem. Volgens hen werd via deze weg het zout van de Zeeuwse en Meetjeslandse zoutziederijen getransporteerd naar het Vlaamse binnenland. Van de Woestijne (1994: 42) is er echter van overtuigd dat deze betekenis niet geldt voor de Eekloos-Waarschootse zoutwegen. Die liepen immers naar een moer, waar gedurende een groot deel van het jaar geen verkeer mogelijk was.

3.2 Verdwenen wijk- en gehuchtnamen

BASSEVELDE

Het gehucht Bassevelde lag ten noordoosten van het dorpscentrum. Het huidige wegeltje met de naam *Basseveldedreef*, dat de verbinding maakt tussen de straten *Koudekeuken* en *Hoekje*, herinnert nog aan het toenmalige gehucht. Of het Waarschootse gehucht om een of andere reden genoemd is naar de parochie Bassevelde ten noordoosten van Eeklo, is zeer de vraag. In dat *Bassevelde* is het bepalende bestanddeel *basse* vermoedelijk afgeleid van de Germaanse persoonsnaam *Badso* (Debrabandere, Devos e.a., 2010: 35), zoals dat ook het geval is in *Baasrode*. Toch denken we dat de naam van de

Waarschootse wijk een autochtone creatie is die verwijst naar een plaatselijke grondbezitter. Dat blijkt in alle geval uit de 15^e-eeuwse attestatie: “*tgoedt te bassevelde xl buu(n)re daer jan van bassevelde uute verstaerf*” (1434). Jan van Bassevelde, Gentse patriciër en grootgrondbezitter, had in de 14^e eeuw al meer dan 50.000 roeden grond in Waarschoot, Lembeke, Eeklo, Maldegem en Moervoorde (De Vos, 1990: 335). Het lijkt dan ook erg waarschijnlijk dat de gronden ten westen van de Zoutweg tot dat grondbezit behoorden, en daarom de naam *Bassevelde* gekregen hadden. Het ging oorspronkelijk wellicht om akker- en bosland (zie ook **Basseveldebossen** in 7.2.2. Bossen [b]), maar de naam werd al snel als naam van het gehucht gebruikt.

BRAKEL

Het gehucht Brakel lag in het westen van het Waarschootse grondgebied. Brakel gaf zijn naam aan het Brakelleiken, de waterloop die de parochie dwars doorkruist van west naar oost, van Oostwinkel langs de Kapellestraat, de Oostmoer en Arisdonk naar Sleidinge en Kluizen. De hoevegebouwen van het Goed te Brakel staan er nog steeds en zijn gelegen op het adres Stuiver 31. Zie ook **Goed te Brakel** in 6.2 Benoemingsmotieven voor hoeven (a).

Brakel is een samenstelling van *brake* en *lo*. Het vaak voorkomende bestanddeel *lo* komt van het Germaanse **lauha* en betekent ‘bosje op hogere zandgrond’ (Gysseling, 1978: 18). *Brake* komt van het Germaanse **braku*, dat ‘struikgewas’ of meer specifiek ‘varen’ wil zeggen. Kennelijk stonden er dus opvallend veel varens en/of struiken in Brakel en aan de oevers van het Brakelleiken (Van de Walle-Devos, 2006: 78). De woorden *brake* en *bracken* bestaan nog steeds in het Engels, met de respectieve betekenissen ‘struikgewas’ en ‘varen’ (Gysseling, 1978: 19).

BULARE

De wijk Bulare bevond zich op het zuidelijkste punt van Waarschoot, in het grensgebied met Lovendegem en Zomergem, op de plaats van de nu nog bestaande wijk Veldeken. Het Goed te Bulare strekte zich uit over de drie gemeenten, maar werd tot de Waarschootse parochie gerekend, aangezien de hoeve van dit goed zich daar bevond. Zie **Goed te Bulare** in 6.2 Benoemingsmotieven voor hoeven (a). Het basisbestanddeel *laar* komt van het Germaanse **hlaeri*. Laren zijn gemeenschapsgronden op bebost, moerassig of heide-achtig terrein, waar de omwonenden hun vee mochten laten grazen, hout sprokkelen en staken snijden, op kleine schaal turf steken, enz. (Gysseling, 1981: 76; Mattheeuws en Devos, 1997: 19).

Bulare is waarschijnlijk een verbastering van *Boenlare*, een samenstelling met het Germaanse **bon*, ‘riet’, waarvan wellicht het Oudengelse ‘riet’-woord *bune*

afstamt en dat ook vervat zit in de plantnaam *bunt(gras)* (Mattheeuws en Devos, 1997: 104) en in de nederzettingsnaam *Boelare*. Op die manier is de betekenis van *Boenlare* dus op te vatten als ‘gemeenschapsgrond op een met riet begroeide, dus waterzieke bodem’. Gezien de ligging van Bulare aan de rand van de uitgestrekte Broek tussen de parochies Waarschoot en Lovendegem, is deze verklaring aannemelijk.

Het is echter niet uitgesloten dat de Waarschootse Bulare de afleiding is van een persoonsnaam en dus niet verwijst naar de plaatselijke bodemgesteldheid. Immers, de vroegste attestatie heeft het over een zekere *Marie van bulaer* [sic] (1370). Ook de Eekloose *Boelare* (thans een straat in het centrum van de stad) is op die manier te verklaren. De familie Van Boelare, afkomstig van het Zuid-Oost-Vlaamse dorp Boelare, kwam zich in de loop van de dertiende eeuw in Eeklo vestigen. Misschien had deze familie ook eigendommen verworven in het naburige Waarschoot. Als dat klopt, dan is het toponiem *Bulare* een zogeheten ‘migratiennaam’ (Van de Woestijne, 1994: 18).

DIEPENDALE

Het gehucht Diependale lag iets ten noorden van de dorpskern van Waarschoot, ongeveer ter hoogte van de huidige Kapellestraat en het Jagerpad. Daar bevonden zich het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove en het Goed te Diependale, dat in 1475 tot het klooster ging behoren. Zie **Goed ten Diependale** in 6.2 Benoemingsmotieven voor hoeven (a). Onder *dal* werd vroeger hetzelfde verstaan als nu: een laagte in het landschap, vaak gelegen tussen twee glooiingen in. De betekenis van het grondwoord wordt in dit geval versterkt door het bijvoeglijk naamwoord *diep*, dat ‘laaggelegen’ betekent. In onze streken komt dat doorgaans neer op ‘moerassig en modderig’. Dat blijkt ook uit de ligging van Diependale, net ten zuiden van het Kloostermoerken.

DRONGENSCHURE

In 1243 verkoopt Alard van Heule een moerassig stuk bos en bijhorende schuur aan de Norbertijnenabdij van Drongen, die er eeuwenlang aan bosontginning doet. Het bos zou *Drongenbossen* worden genoemd en de schuur *Drongenschuur*. Dit bosgebied bevond zich langs de Eeklodam aan de Drongenschuurbrugge, ook wel eens de *Dambrug* genoemd (cf. Van de Woestijne & Andries, 2008: 127), in het noordwesten van de parochie, aan de grens met Eeklo. De **Drongenbossen** maakten deel uit van het uitgestrekte bosgebied in de Westmoer, maar werden aan het begin van de 19^e eeuw gerooid (De Vos, 1990: 321). De genoemde grens met Eeklo was tegelijk de grens tussen de rechtsgebieden van het Brugse Vrije en de Oudburg van Gent. Op het einde van de 15^e eeuw rees er een geschil tussen de Gentenaars en de Eeklonaars over het waterpeil op de Lieve. De Gentenaars drongen er bij de stad Eeklo op aan

om een dam te bouwen bij het Verheylengat, d.i. de plaats waar het Eekloos Leiken in de Lieve uitmondde, nu Nieuwdorpe, zodat het water van de Lieve niet via het Leiken zou afvloeien in de Oostwatergang. Toen bleek dat de Eeklonaren weinig enthousiasme toonden voor dit plan, dat hun immers alleen economisch nadeel zou berokkenen, legde de stad Gent op 11 november 1483 zelf een dam op de Oostwatergang bij Drongenschure in Waarschoot, dat tot de Oudburg behoorde. Hierdoor kon het overtollige water op de Zuidmoer niet meer wegvloeien en kwam dat gebied in de winter van dat jaar volledig onder water te staan. Zelfs de weg naar Waarschoot over de dam was onbruikbaar. Nu hadden de Eeklonars wel haast om aan het Verheylengat een dam te bouwen die net hoog genoeg was om het water uit het Leiken in de Lieve te laten vloeien, maar niet omgekeerd. Hiermee was het conflict opgelost en werd de dam aan Drongenschure weggenomen (Van de Woestijne & Andries, 2008: 127).

Al in de 14^e eeuw was *Drongenschure* een gehuchtnaam geworden. De twee hoeven die zich ter hoogte van de dam, naast het huidige provinciaal domein ‘Het Leen’ bevinden, staan op de plaats van het toenmalige gehucht.

GASTEL

Hoewel er nooit een bewoningskern geweest is op deze plaats, delen we Gastel toch in bij de wijk- en gehuchtnamen. Gastel is namelijk één van de oudste plaatsnamen in Waarschoot (*up Gastele*, 1338) en komt in de bronnen ook talrijk voor als wijknaam: “*ter stede daerment heet up tgastele*” (1425). Gastel was een leengoed dat in de 13e eeuw toebehoorde aan de heer van Avelgem, Geraard I van Steenhuuse (De Vos, 1990: 57). Om die reden werd het Gastelleen nog tot in de 17^e eeuw *Steenhuisland* genoemd. Zie ook **Leen**, **Stenen Straatje** en **Steenhuisland**.

Het leengoed Gastel (ook *Gastelleen* of *de Gastels* genoemd) bestreek niet minder dan 28,38 hectare en grensde in het oosten aan de Krommekens en de meersengordel langs het Oude Leiken (nu *Klein Brakelleiken* genoemd), in het westen aan de wijk Wispelaers Hoek tot aan de Lieve en in het noorden aan het Mostje en de dorpskern van Waarschoot. De huidige Gastelstraat, een zijstraat van de Kerkstraat, herinnert nog aan het toenmalige leen.

Gastel gaat etymologisch terug op de samenstelling van *gaste* en *lo*. *Gaste* stamt van het Germaans **gaistu-*, waaruit het Middelnederlandse en nu nog in sommige dialecten gebruikelijke woord *geest* ontstond, in de betekenis ‘hogere zandstrook in of langs zee- of rivierkleigebied of moeras’ (Gysseling, 1954a: 100). Geestgrond staat in tegenstelling tot veen- en poldergrond (WNT i.v. GEEST-2). We vinden het toponiem *Geest(en)* vanaf de 15^e eeuw bv. ook terug in Wondelgem als naam voor meersen en bos (Verbeken & Luyssaert, 2016: 23). *Lo* betekent - zoals in Brakel - ‘bosje op hogere zandgrond’. Een

en ander sluit aan bij de ligging van de *Gastels* tussen de meersengordels aan het Oude Leiken en de meersen die tot aan de dorpskern liepen, aan de oorspronkelijke ‘schoot’ bij de kerk.

Tot op vandaag is het hele gebied waarop het Gastelleen zich bevond, nog altijd een uitgestrekt open landschap zonder bebouwing, waardoor een wandel- en fietspad kronkelt dat begint aan de Lieve iets ten noordwesten van Beirtjesbrugge en uitkomt in de Gastelstraat.

HOVELD alias HOOGVELD

De verdwenen wijk Hoveld strekte zich iets ten noorden van de Lieve uit, tussen Beke en Weststraat, en liep ook verder in de parochie Zomergem. De plaatsnaam is in de loop der eeuwen verdwenen en vervangen door de namen *Bos* en *Bosstraat* (die laatste thans als grensstraat met Zomergem). Op de wijk Hoveld bevond zich op Waarschoots grondgebied een hoeve, het **Goed op Hoveld**.

Het grondwoord in de samenstelling *Hoveld/Hoogveld* wijst erop dat het oorspronkelijk een woest gebied aanduidde (zie ook *veld* in 7.1.Kernbestanddelen in terreinnamen). Blijkbaar waren daar in het begin van de 14^e eeuw al delen van ontgonnen, want de hierboven genoemde hoeve wordt al vermeld in 1327. Over de etymologische gedaante van de voorbepaling bestaat geen zekerheid. In alle excerpten vanaf de oudste vermelding in 1316 tot 1445 staat *hoe-*, *hoem-* of *hoenvelt*, varianten die, tezamen met *hoovelt*, blijven opduiken tot eind 16^e eeuw. Pas in 1445 verschijnt voor het eerst de vorm *hoochvelt*, die overigens vrij zeldzaam blijft. Kan *hoe-* een vroege samentrekking zijn van *hoog-*, en *hoen* van *hogen-*, veroorzaakt door een zwakke articulatie van de -g-? Die mogelijkheid achten Mattheeuws en Devos (1997: 130) bij hun bespreking van dat eigenste toponiem te Zomergem onwaarschijnlijk, omdat in geen enkele andere Zomergemse plaatsnaam de afwisseling van voorbepalend *hoog* met *hoe* waargenomen wordt. Dat geldt eveneens voor de overige Waarschootse toponiemen met *hoog*. Wel het overwegen waard achten zij dat *hoen* de etymologisch oorspronkelijke vorm zou zijn, teruggaand op Germaans **hunu*, dat ‘honingkleurig’ betekent. De bepaling verwijst dan naar op het veld groeiende, honingkleurige grassoorten. Dezelfde kleurnaam zit in het eerste deel van de nederzettingnamen *Hombeek* (Antwerpen) en *Oombergen* (Zuid-Oost-Vlaanderen) (Debrabandere, Devos e.a., 2010: 113 en 188), alsook in de vaker voorkomende veldnaam *Honeveld*. Echter, in het licht van de vele attestaties van het type *hoe-*, dus zonder -n-, blijft de identificatie van het eerste deel in de Waarschoots-Zomergemse *veld*-naam voorlopig speculatief.

MAAT/MATE

Net als zowat alle Meetjeslandse *maat*-toponiemen, lag ook het Waarschootse gehucht de Maat/Mate in (de buurt van) een moergebied. Het bevond zich meer bepaald in het oosten van de parochie, tussen de wijken Oostmoer en Daasdonk, ten westen van de Bosstraat (die min of meer de grens vormt tussen Waarschoot en Sleidinge). *Mate* is een afleiding van het werkwoord *meten* en betekent ‘afgemeten stuk land, oppervlakte’. In het Meetjesland evolueerde *mate* tot specifieke benaming voor een perceel moergrond bestemd om uit te venen. De Meetjeslandse maten kwamen tot stand in de 12^e eeuw, tijdens de massale turfontginningen in onze streken. De turfgronden werden toen ingedeeld in repels of maten die men toewees aan de ontginner. Deze stroken land waren van elkaar gescheiden door greppels en grachten.

MOERVOORDE

Verdwenen grensgehucht gelegen in het uiterste oosten van de parochie, ter hoogte van het Brakelleiken, iets ten noorden van Daasdonk, langs de grens met Sleidinge. De naam *Moervoorde* wordt voor het eerst vermeld in 1244: “*usque ad locum qui dicitur morsuort*”. Een *voorde* is een doorwaadbare plaats in een waterloop, de Moervoorde was zo’n oversteekplaats in het Brakelleiken. Via deze voorde kon men de Wittemoer bereiken (De Vos, 1974: 228), een belangrijk moergebied dat grotendeels op Sleidings grondgebied lag, en waarnaar ook de Waarschootse Wittemoerstraat genoemd is.

NEDERE VOORDE

De naam *Nedere Voorde* wordt slechts in drie attestaties aangetroffen, voor het eerst in 1572. Het gehucht maakte deel uit van de wijk Voorde. De 16^e-eeuwse naam is later vervangen door *Lage Voorde*, vandaag nog bewaard in de straatnaam *Legevoorde*. Dit gedeelte van Voorde lag bij de Lieve aan Bertenbrugge en was dus lager gelegen van Hoge Voorde, de iets zuidelijker gelegen wijk die nu nog onder die naam bestaat.

OOSTEINDE

Oosteinde was een gehucht gelegen in de Arisdonkbroek nabij het Speiken, waar de Arisdonkstraat over het Brakelleiken loopt (“*up toosthende in waerschoth in arisdonck brouck oost taude leedekin*”, 1572). De plaatsnaam komt alleen voor in bronnen uit het einde van de 16^e eeuw. Het element *einde* verwijst naar de ligging van de plaats op het uiteinde van iets, in dit geval dus wellicht het oostelijke uiteinde van de Arisdonkstraat, die daarna als landweg verder liep naar de Oostmoer. Dit blijkt ook uit het citaat: “*twee sticx up dende vande arysdonck strate ghenaeft de speye*” (1598).

PLAATSE

Ook in Waarschoot was *de Plaatse* in vroegere tijden de benaming voor de dorpskern: “*ande plaetche te Waescoet*” (1481). Inmiddels is het woord vervangen door het recentere *dorp*. Het woord *plaats* komt van het Latijnse *platea*, dat ‘plein in de stad’ betekent.

RAMERSHOEK

Ramershoeck is de naam van een verdwenen grensgehucht op de Keure in de buurt van Daasdonk, op de plaats waar de oliemolen van Sleidinge stond. De voorbepaling *Ramers* verwijst naar een persoon. Volgens Debrabandere (2003: 1015) is het patroniem *Ramers* een genitiefafleiding van de voornaam *Ramard*. Het MNW geeft i.v. RAMER nog een alternatieve verklaring. Een *ramer* was in de middeleeuwen ‘een werkman die het natte laken op het raam spant om te drogen’. Een dergelijke “ramer” zou dan gewoond kunnen hebben in Ramershoeck. Het grondwoord *hoek* kan in de toponymie, en met name in die van het Meetjesland, op verschillende verschijnselen betrekking hebben. Vaak wordt er een bewoonde plaats - een wijk of gehucht - mee aangeduid, gelegen op enige afstand van de dorpskern. Dat geldt zeker voor Ramershoeck, dat zich op respectabele afstand van de dorpskernen van Waarschoot en Sleidinge bevond.

STENEN PAAL / STEENPAAL

Volgens het landboek van 1678 stonden er twee stenen palen of *paelstenen* op de noordgrens van Waarschoot: één aan de Zoutweg op het driegemeentenpunt Eeklo, Lembeke, Waarschoot en één in de bocht van de Oostwatergang, ter hoogte van de plaats waar het Kaprijks Vaardeken erin uitmondt. Die palen stonden er niet om de grens tussen Waarschoot en Lembeke aan te duiden, maar wel om aan te geven waar het rechtsgebied van het Brugse Vrije (Lembeke) ophield en dat van de Gentse Oudburg (Waarschoot) begon (Van de Woestijne, 2010: 58). Eén van de twee palen, namelijk die aan de Zoutweg (voor het eerst vermeld in 1336), leende zijn naam aan het gehucht op die plaats. Hiervan getuige het citaat: “*ten oostmoe(re) daerment eedt ter steenen pale*” (1542).

VELDEKENSBEKE

De verdwenen gehuchtnaam *Veldekensbeke* is wellicht te situeren op de grens met Sleidinge ter hoogte van de Wittemoer. Het gehucht is genoemd naar een beek aan, langs of door het Veldeken in Sleidinge, mogelijk een afwateringssloot van de Wittemoer.

WIJK

De plaatsnaam *Wijk* is te situeren op de Oostmoer, nabij de Dries, in de buurt van het Brakelleiken. Twee percelen in het landboek van 1678 zijn ernaar genoemd. De Waarschootse Wijk wordt voor het eerst vermeld in 1448. De ligging vlak bij de Dries op de Oostmoer verklaart mede de betekenis van de gehuchtnaam *Wijk*, nl. ‘nederzetting’. Het woord *wijk* kan op twee manieren ontstaan zijn. Ofwel komt het van het Latijnse *vicus*, dat ‘handelsnederzetting’ betekent (Gysseling 1983: 50), ofwel is het afkomstig van het Germaanse *wik*, dat we nog kunnen zien in het werkwoord *wijken*. Een *wik* was dan een ‘wijkplaats’ of ‘veilige plaats’. Later heeft *wik* ook de betekenis van *vicus* overgenomen (Gysseling, 1960: 1075). Het merendeel van de *wik*-toponiemen stamt uit de volle en late middeleeuwen.

WISPELAERS HOEK

Wispelaers Hoek was een gehucht tussen de dorpskern van Waarschoot en Beke, zoals blijkt uit het citaat “*tusschen Waerschoet keercke ende beke jn Wispelaren houc*” (1499). Daar bevindt zich vandaag de straat *Leest*, een recentere naam ontleend aan de herberg *In de Leest*. De naam *Wispelaers Hoek* bleef tot in de 19^e eeuw in gebruik (De Vos, 1990: 17). De woonkern is genoemd naar een persoon met de naam *(De) Wispelaere*, die er woonde of bezittingen had.

4. Namen van landschappelijke complexen

In deze rubriek nemen we toponiemen op die naar grotere entiteiten in het Waarschootse landschap verwijzen. Het verschil met wijken en gehuchten is dat er binnen deze landschappelijke buurten geen spoor van bewoning teruggevonden is. Zulke complexen kunnen gekenmerkt zijn door het gelijke uitzicht of de gelijkaardige begroeiing van hun percelen, maar ze kunnen ook verschillende agrarische terreintypes omvatten (bv. meersen en bos, of bouwland en meersen).

BEERSGAVER(S)

Het complex van Beersgaver (ook *de Beersgavers* genoemd) bevond zich in een grensgebied: het strekte zich uit over de parochies van Waarschoot, Zomergem en Lovendegem, in de wijk Bulare.

Het toponiem *Gaver* komt, soms ook onder de gedaante *Gever*, frequent voor in Oost-Vlaanderen buiten de poldergebieden en de zandleemplateaus van de Vlaamse Ardennen. Gavers waren oorspronkelijk uitgestrekte moerassige

komgronden, die een flink deel van het jaar onder water stonden. In de vroege middeleeuwen maakten ze deel uit van de woestenijen tussen de nederzettingen met hun omliggende akkers en graslanden. De gavers bevonden zich dan ook doorgaans op een aanzienlijke afstand van de bewoonde wereld, zoals ook geldt voor de Beersgaver, die perifeer ligt ten opzichte van de dorpskernen van alledrie de genoemde parochies. Volgens Gysseling (in Debrabandere & Lechanteur, 1986: 7) stamt *gaver* uit het Germaanse **gaþara* (waarin het teken *þ* staat voor een gespirantiseerde, dus naar een *v* neigende medeklinker *b*), teruggaand op de Indo-Europese wortel **ghabh-* ‘hol zijn’, en verwant met de meermaals in de Pyreneeën voorkomende naam *Gave* voor holle beken, en met Vlaams *gabbe* ‘gapende wonde’, dat identiek is met Engels *gap* ‘kloof, leemte’ (zie Van Durme, 2016: 238-245).

Volgens Gysseling komt het bestanddeel *beer* van het Germaanse **birnu-*, dat ‘op beer gelijkende modder’ betekent (Gysseling, 1954: 26-27). Dit sluit min of meer aan bij de betekenis van *gaver*. *Beersgaver* zou dan te interpreteren zijn als ‘laaggelegen, drassig en modderig (gras)land’. Zie ook **Heimelijke Beersgaver** in 7.2.1 Akker- en grasland (n). Zeker al in de 15^e eeuw was de Beersgaver gedraineerd en diende hij als akkerland: “*een plecke van lande ... gheheeten bersgave(re)*” (1450). In de 17^e eeuw wordt de naam verbasterd tot *Biesgaver*. Dit blijkt zowel uit Waarschootse als Lovendegemse attestaties.

BELAU

Belau was een boscomplex aan de noordzijde van de Oostwatergang, tussen het Goed de Koudekeuken en de Lange Dreve. In tegenstelling tot de rest van het uitgestrekte bosgebied ten noorden van het klooster en het Goed te Diependale, behoorde de Belau vrijwel volledig toe aan particulieren. Uit het bosboek van 1678 blijkt dat het gebied al versnipperd was, maar uit de benaming **Grote Belau** kunnen we afleiden dat het één geheel gevormd moet hebben. Dat blijkt ook uit de namen **Oosterse** en **Westerse Belau**, voor resp. de oost- en westzijde van het complex. Mogelijk was **Oosterse Goed** een andere naam voor de Oosterse Belau. Het volledige complex Belau was in totaal 10 ha groot. Slechts 1 hectare ervan behoorde tot de eigenlijke Kloosterbossen (De Vos, 1990: 331).

De naam *Belau* vinden we ook elders in het Meetjesland terug, bv. als naam van een oude wijk in Wondelgem, op de kouter aldaar (Verbeke & Luyssaert, 2016: 10-11). Volgens Gysseling (1980: 181) moeten we *Belau* terugbrengen op Germaans **bela*, uit de Indo-Europese wortel **bhel* ‘schitterend, wit’, waaruit in het Engels *bald* ‘kaal’ ontstond, maar dat in het Nederlands geen directe nazaten kent. Hetzelfde bestanddeel zit in de plaatsnamen *Belsele* en *Belzele*. Een plaats kon *wit* worden genoemd naar aanleiding van de

bodemgesteldheid of de begroeiing. Zo werden bv. minder humeuze bodems van een lichte kleur *wit* genoemd, alsook kale bodems waar het zand zichtbaar bleef en terreinen die begroeid waren met witte populieren of berken (Maas, 1990: 59-60). Uit de bodemkaart van Waarschoot blijkt dat het centrale deel van het boscomplex Belau op matig natte lemig-zandgronden en natte gronden op lemig zand ligt. De oostzijde van het complex ligt op matig natte zandgrond en westkant op matig droge zandgrond met verbrokkelde humus of/en ijzer B horizont. Het zou dus enerzijds kunnen dat het zichtbare zand (in droge perioden) aan de basis van de naam Belau lig. Anderzijds is het niet onmogelijk dat het terrein in zijn natuurlijke staat begroeid was met bleke grassoorten, of dat het met het oog op de ontginning ervan beplant was met bomen waarvan de stam een witte kleur had, bv. berken of populieren.

Een andere mogelijke verklaring is dat we met een patroniem te maken hebben. In 1313 duikt in een Waarschootse bron de naam *margh(are)te de balau* op. Ook in de Wondelgemse attestaties van Belau duiken persoonsnamen op: *Roelf de Belau* (1212) en *Petr(us) de Balau* (ca. 1280). De familienaam *Balau* (een variant van *baljuw*) komt trouwens nog sporadisch voor in ons land (www.familienamen.be). Aangezien de Belau in Waarschoot door de geschiedenis heen altijd grotendeels in particuliere handen geweest is, is deze laatste verklaring volgens ons de meest plausibele.

BELS(E)BROEK

Belsebroek was de naam voor een groot landerijencomplex in de wijk Voorde, met de noordkant palend aan de Lieve ter hoogte van de Bertenbrugge. Deze brug maakte trouwens deel uit van het Goed te Belsebroek (De Vos, 1990: 278). De naam *Belsebroek* zelf is inmiddels in de vergetelheid geraakt.

Broek-toponiemen (zie ook *broek* in 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen) duiden doorgaans cultuurland aan, met name grasland, maar de oudste noteringen kunnen nog teruggaan op de onontgonnen toestand, toen het terrein nog een moeras was. Er vallen een drietal verklaringen te overwegen voor de voorbepaling *belse*, maar voor geen van de drie is er sluitend bewijs voorhanden. Ten eerste, *broek*-toponiemen die dateren uit de tijd dat de gedraineerde broeken verkaveld werden en geprivatiseerd, kunnen als voorbepaling een persoonsnaam hebben, die verwijst naar de eigenaar van het broekperceel (Mattheeuws-Devos, 1997: 70). Dit kan eventueel ook bij Belsebroek het geval zijn, waarbij te denken valt aan een zekere *(De) Bels* (Debrabandere, 2003: 108), mogelijk de bezitter of gebruiker van de broek of een aangelande. Echter, de zeer vroege attestatie van Belsebroek enerzijds (*“in belsebroch”*, 1289) en de uitgestrektheid van het complex anderzijds, maken het twijfelachtig dat het Belsebroek naar één enkele privépersoon genoemd zou zijn. In de tweede plaats is *belse* mogelijk hetzelfde als de Limburgse

plaatsnaam *Bilzen*, die door Mennen (in Debrabandere, F., M. Devos, P. Kempeneers e.a., 2010) verklaard wordt als een afleiding van de Indo-Europese wortel **bhal*, die net zoals het onder Belau besproken **bhel* ‘glazend, wit’ betekent, en een hydronymisch suffix **-isa*. Door het Belsebroek zou dan ooit een waterloop hebben gestroomd die **bhalisia* heette. De kans bestaat dan dat dit een van de beken was die later zijn opgenomen in de bedding van de Lieve. Een laatste verklaring ten slotte is dat *belse* een verbastering zou zijn van het bestanddeel *bilze*, dat zoals het Middelnederlandse *belsemcruut* ‘bilzekruid’ betekent (Lindemans, 1948: 119). Dit kruid behoort tot de familie van de nachtschade en werd vroeger in de volksgeneeskunde als pijnstiller gebruikt.

BRAND

Brand was de naam van een akkerlandcomplex in Arisdonkbroek, eigendom van het Goed te Arisdonk, gelegen tussen de Gavers en het Akkerken, voor het eerst vermeld in 1333. Op 31 mei van dat jaar schenkt Alix van Westvoerde fs Willem 700 roeden land “*ligghende In den Bruch tusschen Hardinsdonc ende Merripade in een stic lants dat men heet den Brant*” aan de Heilige-Geesttafel van het Groot Begijnhof te Gent. *Brand* verwijst in de toponymie naar een rooiingstechniek waarbij kreupelhout en natuurlijke vegetatie afgebrand werd alvorens de grond om te ploegen (Andries, 1993: 64). De perceelsnaam **Brandeken** duidt een perceeltje in dit complex aan. Ook de **Grote** en **Kleine Brand**, en de **Lange Brand** maken er deel van uit.

BROEK

Broek was in oorsprong de benaming voor het grote, moerassige gebied dat zich uitstreckte op de gemeenten Waarschoot, Lovendegem en Sleidinge. In Waarschoot verschijnt het toponiem al in 1278 was er sprake van “*ou lui con dist au breuc*”, in Lovendegem zelfs nog vroeger: *de Broka*, 1210. (Zie ook *broek* in 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen) Later komen we deelbenamingen van dit in oorsprong onontgonnen moerasgebied tegen: **Arisdonkbroek** (1333), **Belsebroek** (1289), **Daasdonkbroek** (1482), **Heiligdombroek** (1484) en **Spijbroek** (1346). Net over de grens in Lovendegem vinden we Meienbroek (1402) en Ser Wouters Broek (1371) (Andries, 1993: 45).

DIEDONK

Diedonk is een akkerlandcomplex in de wijk Voorde tussen het Goed te Belsebroek en het Groot Goed te Voorde. Waarnaar het element *die* in Diedonk verwijst, is onduidelijk.

DORDRECHT

Het akkerlandcomplex Dordrecht lag in Arisdonkbroek aan de noordzijde van de Lieve -getuige onder andere het citaat “*up de lieve ter stede daerment heet dordrecht*” (1443) - meer bepaald tussen het Goed te Arisdonk en het Goed de Akker, de hoeve die zich tot op vandaag op de grens van de gemeenten Waarschoot en Lovendegem bevindt en nu *Akkerhoeve* heet. Net op de plaats waar het akkerland Dordrecht lag, bevindt zich heden ten dage een pompstation dat vanaf de jaren 1970 het overtollige water van de Lieve via een beek afleidt naar het Brakelleiken. De beek loopt dwars door de historische Arisdonkbroek, ongeveer parallel met de Arisdonkstraat, en stroomt in het Leiken ter hoogte van de plaats die vroeger *Kromdonk* heette.

Volgens Van Osta (1996: 61) is het bestanddeel *drecht* afgeleid van het werkwoord *dragen*. Hij omschrijft de betekenis als ‘water(loop) of gedeelte van een water(loop) waar schepen (vanop de oever) werden gesleept’. Ook Van Durme (2009: 264) legt de link tussen *drecht*, *dracht* en het werkwoord *dragen*, maar wel in de betekenis van ‘het dragen van schepen’, ‘bevaarbaar zijn’. Een drecht zou dan het deel van een waterloop zijn geweest waar schepen konden varen, m.a.w. een vaarwater. Van Durme haalt daarbij het volgende 15^e-eeuwse citaat aan uit het MNW: “*In dese stat loept een rivier tot in de zee, die schepen draghet*”. De voorbepaling in *dordrecht* is volgens Van Osta (1996: 64) door verkorting van de eerste klinker ontstaan uit het voorzetsel *door*. Onder *drecht* wordt dan een (verbindings)waterloop verstaan waar men schepen *doorheen* trekt. Daarmee verwerpt hij de verklaring van Gysseling (1975: 4), die *dordrecht* uit *dwarsdrecht* afleidde, een verklaring die overigens ook gegeven wordt voor de naam van de Nederlandse stad Dordrecht (Van Berkel en Samplonius, 1995: 49).

Zoals eerder gezegd, lag het Waarschootse *Dordrecht* aan de Lieve. Of er van die plaats al sprake was vóór het Lievekanaal werd gegraven, valt niet te bewijzen want het toponiem is pas voor het eerst geattesteerd in 1443, toen de Lieve al bijna twee eeuwen bestond.

GESPITTE HUL > SPITTENHUL

Gespitte Hul was de ietwat ongewone naam (voor het eerst vermeld in 1425) van een akkerlandcomplex op de Oostmoer, nabij de Dries in de buurt van de Oostmoermolen. Het moet ooit een vrij uitgestrekt gebied geweest zijn, want in 1551 wordt het ook als “gewest” vermeld: “*int zelve gheweste ghenaeempt den spittenhul*”.

Het toponiem is een samenstelling van het hoogtewoord *hul* met het voltooid deelwoord van het werkwoord *spitten* in de betekenis ‘graven, (om)delven’.

Vermoedelijk was de “hul” in kwestie geheel of gedeeltelijk omgespit. Al vroeg ging de eerste, onbeklemtoonde lettergreep van de voorbepaling soms verloren, wat leidde tot *Spittenhul(le)* en verbasteringen als *Spit den hul*. *Hul* is afgeleid van het Germaanse **hulja* ‘heuvel’ en is hetzelfde woord als Engels *hill* en West-Vlaams *hil* (vergelijk West-Vlaams *pit*, *rik* en *dinne* voor AN *put*, *rug* en *dun*). In het geval van *Gespitte Hul* duidt *hul* de heuvel aan waarop de Oostmoermolen gebouwd is.

GOED TE sVOS

Achter de naam *Goed te sVos* gaat een complex van 9 bunder bos en akkerland schuil, gelegen op de Wittemoer, ten noorden van Daasdonk. Wellicht hebben we hier te maken met een grenstoponiem. In het materiaal van Sleidinge vinden we dit goed terug onder de naam *sVos Stede*. De omschrijving “*wesende Bosch ende lant*” uit onze bron van 1476 geeft aan dat *goed* hier niet op een hoeve slaat, maar meer algemeen ‘grondbezit’ aanduidt. Het goed is genoemd naar een eigenaar of pachter met de naam *(De) Vos*.

HOGEDONK / HOOGDONK

Hoge Donk (ook *Hoogdonk* genoemd) was de naam van een akkerlandcomplex bij het Akkerken in de wijk Beke. Zowel *hoog* als *donk* wijzen op de hogere ligging van deze landerijen. De omliggende percelen zijn dan ook lager gelegen en vochtiger, wat gestaafd wordt door hun namen: *Neringen*, *Nedere Bilk*, *Nieuwe Meersen* en ‘s *Munckx Meersen*. Het **Hoogdonksken** hoorde bij dit complex.

HOUWSCHILD alias OUD SCHILD

Houwschild was oorspronkelijk een uitgestrekt (40 gemeten) complex van bossen, meersen en heidegrond gelegen in het gehucht Bassevelde, tussen de Oostwatergang en de Oostmoer. Het gebied omvat de Puinenmeer en het Geweste, gelegen langs de Basseveldedreve. Achter de naam *Houwschild* gaat zo goed als zeker een persoonsnaam schuil. In een bron uit 1392 van het Sint-Jans-Kapittel van Gent vinden we namelijk een zekere *Jan houdschilt* met bezittingen in Waarschoot. De oudste vermeldingen van het toponiem (*houscilt* en *houtscilt*) leunen nog dicht aan bij de familienaam. Maar na verloop van tijd werd de naam niet meer als zodanig herkend (*houden schil* in 1567) en leefde hij volksetymologisch verder als *Oud Schild*. Het oorspronkelijke complex is later uiteengevallen. Op het einde van de 16^e en in de 17^e eeuw vinden we de naam **Houwschildeken** terug voor een perceeltje akkerland langs de Basseveldedreve en **Schildeken** voor een bosje ten zuiden van de Oostwatergang. Dat laatste heeft zijn naam doorgegeven aan de hoeve die anno 2017 op deze plek staat.

KROMDONK

Het landboek van 1678 situeert Kromdonk in Arisdonkbroek aan het Brakelleiken, ten oosten van de Brand en omringd door de Gavers. Dit bouwlandcomplex lag aan een kromming van de waterloop en had daardoor een onregelmatige vorm. De donk lag iets hoger dan de omliggende landerijen, die niet toevallig een naam hadden voor laaggelegen natte gronden: *gavers*. Aan de overzijde van het Brakelleiken lag een perceel met de naam *Krom Gemet*, genoemd naar dezelfde kromming in het ‘Leiken’.

(GOED) TE KROMVELDE

Goed Te Kromvelde was de naam van een akkerlandcomplex in de wijk Beke, in de buurt van de Hoge Donk en het Akkerken. In 1421 was het *goed te cromvelt* dertig bunder groot. De attestaties “*te crommevelde*” dateren van 1485 en 1503. Daarna komt deze naam niet meer voor. In het landboek van 1678 vinden we op die plaats de namen **Kromme Stuk** en **Kromme Bilk** terug. Daarbij is het onzeker of die twee percelen een kromme zijde hadden, dan wel of ze de bepaling *krom* in hun naam erfden van het oorspronkelijke, onverdeelde complex waaruit ze verkaveld werden.

LAARSDONK

Het akkerlandcomplex Laarsdonk moet zich ergens in de buurt van de Lieve bevonden hebben, tussen Bekebrugge en Bertenbrugge. Vast staat wel dat het nog minstens tot in de 15^e eeuw een groter geheel vormde: “*ter stede daerment heet laersdonc*” (1425). In latere attestaties duiken de vormen *laydonck* en *laijdonck* op. Vermoedelijk gaat het hier om een verbastering van de oorspronkelijke vorm. Als we mogen aannemen dat de oudst geattesteerde vorm (met genitief -s) ook de etymologisch oorspronkelijke is, dan zou de donk genoemd kunnen zijn naar ene (*Van de*) *Laar(e)*. Dat zou best kunnen want in een Waarschootse bron duikt in 1370 een zekere Arnoud van den Lare op.

LEEN

Het Leen duikt pas voor het eerst op in 1639 als jongere naam voor het Spierbos, het boscomplex van bijna 14 ha in de Westmoer. Op die plaats bevindt zich nu het provinciaal domein ‘Het Leen’.

Lenen zijn afhankelijk van een leenheer en het leenrecht wordt uitgeoefend vanuit een leenhof of *foncier*. Het Spierbos vormde een dubbelleen, samen met het Gastelleen ten zuiden van Waarschootdorp in de Gastels. Het gehele leengoed behoorde vanaf 1253 aan Geraard I van Steenhuuse, heer van Avelgem. In 1517 werd het dubbelleen in tweeën gesplitst en kreeg elk van de

delen een andere eigenaar (De Vos, 1990: 57-62). Het deel in de Westmoer bleef eeuwenlang bekend als *het Bos van Spiere* of *Spierbos*. Zie ook **Spierbos** in 7.2.2 Bossen (a).

LICHTELARE

Volgens de attestaties lag het akkerlandcomplex Lichtelare aan een molen (“*een ghemet Lants ande muelene ghenamt de lichtelare*”, 1599). Zonder twijfel betreft het de Kerkmolen, die in vroegere tijden het straatbeeld domineerde in de huidige Schoolstraat, destijds onderdeel van het gehucht Kerkstraat. Dit konden we afleiden uit het landboek van 1678, waar een blok land van drie percelen met de naam *Lichtelare* gesitueerd wordt op de hoek van ’s Herenstraat en een landwegeltje dat de landerijen rond de dorpsmolen in loopt.

Lichtelare lijkt een samenstelling met *laar*, wat verwijst naar gemeenschapsgrond op minderwaardig, moerassig en (deels) bebost terrein. Dat klopt echter niet met de ligging en de bodemgesteldheid van het betreffende akkerland. Het complex ligt relatief hoog, nl. op de oorspronkelijke ‘schoot’ waarop de kerk en later ook de dorpsmolen werden gebouwd, en bestaat uit vrij droge, gemakkelijk te bewerken zandgrond. Als *Lichtelare* een oorspronkelijk Waarschoots *laar*-toponiem is, moet die plek door menselijk ingrijpen van drassige of anderszins minderwaardige grond zijn verbeterd tot waardevol akkerland.

Het voorbepalende adjectief *licht* moet wellicht niet geïnterpreteerd worden als ‘bleek’ (in tegenstelling tot *donker*), of ‘helder’ (in tegenstelling tot *duister*). Denkbaar is weliswaar dat *laren* genoemd konden worden naar de kleur van hun wilde vegetatie, die hier dus bleek, witachtig geweest zou zijn, of ook naar de helderheid van de plek, waar dan weinig bomen de lichtinval belemmerd zouden hebben, maar tegen die verklaringen pleit dat de traditionele Vlaamse dialecten het woord *licht* niet kennen als antoniem voor *donker* of *duister*. In de eerste toepassing zegt men *bleek*, in de tweede *klaar*.

Rest nog de mogelijkheid dat *licht* hier teruggaat op Middelnederlands *left* (MNW i.v. LEFT), hetzelfde woord als Engels *left* ‘links’. De vorm *left* is typisch voor de Nederlandse kustdialecten, waaronder het Vlaams. De jongere vormen *licht* en *lucht* vertonen de Oudnederlandse klankovergang *-ft* > *-cht*, die in het Engels en het Duits niet plaatsvond, vergelijk o.m. Ndls. *zacht* tegenover Engels *soft* en Duits *sanft*, alsook de doubletten *heft* / *hecht* en *gracht* / Middelnederlands en Frans-Vlaams *graft*. Onder de jongere gedaante *licht* verschijnt het woord o.m. in de plaatsnamen *Lichtervelde*, dat letterlijk: ‘het linkse veld’ betekent en het Aalterse *Lichtakker* ‘de linkse akker’ (Devos, 1991: 55). Bij topografische oriëntatie staat ‘links’ gelijk met ‘ten oosten’,

soms ook ‘ten noorden’, al naargelang men zich op de opgaande dan wel op de middagzon richt. In die hypothese lag Lichtelare ten noorden of ten oosten van het beschouwingspunt van de naamgevers. Waar dat punt zich bevond, is niet duidelijk. Wellicht niet in de dorpskern van Waarschoot, aangezien de Lichtelare zich ten noordwesten daarvan bevindt.

Tot slot valt voor ons toponiem nog een andere verklaring te overwegen, namelijk dat het complex in kwestie niet genoemd is naar een (voormalige) laar, maar naar een voormalige eigenaar of pachter met als bij- of familienaam (*Van*) *Lichtelare*. In 1447 duikt in een Waarschootse bron inderdaad een zekere *Jacop van lichtelare* op. Mogelijk woonde die in het gehucht Lichtelare te Sleidinge of was hij daarvan afkomstig. Dat deze Jacob of iemand uit zijn familie land bezat of pachtte in Waarschoot, lijkt ons niet vergezocht. Als dat klopt, dan moet de ‘laar’ waarop de naam zinspeelt, niet in Waarschoot maar in Sleidinge gezocht worden. Gesteld dat de betekenis ‘links gelegen laar’ opgaat voor het Sleidingse toponiem, dan zou Sleidinge-dorp het referentiepunt kunnen zijn, want Lichtelare ligt een eind ten noorden daarvan, zij het met een lichte afwijking naar het westen toe. Het gehucht bevindt zich namelijk nabij de plaats waar de grenzen van Sleidinge, Waarschoot en Lovendegem samenkomen.

NOTENDONK

Het akkerlandcomplex Notendonk lag op de wijk Berg, tussen de oliemolen en de (lager gelegen) Buntten. Het grenst aan de zuidkant aan de landerijen van het Goed ter Beke. *Notendonk* is vandaag nog een straatnaam in die buurt, een honderdtal meter ten oosten van de wijk Berg, aan de overzijde van de gewestweg N9.

Het element *donk* verklaarden we eerder al als een ‘hogere, zanderige plek in een moerassig gebied’. De voorbepaling *noten* lijkt te verwijzen naar natuurlijke begroeiing: notenstruiken waren op deze *donk* kennelijk talrijk, zo verklaart ook Reyniers (2008: 8). Dat lijkt niet onaannemelijk, aangezien in nogal wat *donk*-namen in het Meetjesland het eerste deel naar begroeiing verwijst: bv. *Varen(t)donk* in Lovendegem (Andries, 1993: 57), *Boekdonk* in Ussel (*boek* > *beuk*) (Vandeveire & Devos, 2008: 75) en *Hazeldonk* in Landegem (Luyssaert, 2009: 67).

Een tegenargument voor de verklaring ‘zandige hoogte met notenstruiken’ is dat het bouwlandcomplex op de Berg ligt, de zowat hoogst gelegen wijk van Waarschoot-centrum, ver van de broeken en moerassen elders in de parochie. Dat strookt niet met het profiel van de ‘donken’ in Waarschoot en omgeving, want die bevinden zich stevast in waterziek gebied. Daarom stellen we hier een andere verklaring voor.

De naam *Notendonk* is mogelijk in verband te brengen met de familienaam (*Van*) *Atendonck*. Een zekere Willem van Atendonck duikt in de 13^e eeuw, tijdens de oudste ontginningsperiode van Waarschoot, op in een verkoop van 18 bunder akkerland, o.a. in Waarschoot. Hij wordt met naam genoemd als eigenaar van een woning te Waarschoot (De Vos, 1990: 27). Het lijkt ons plausibel dat bij de vroege ontginningen van Waarschoot eerst de drogere, hoger gelegen gronden onder de ploeg gelegd werden. Mogelijk gaven nazaten van de familie Van Atendonck hun naam aan deze hoger gelegen landerij in de wijk Berg. De Notendonk sloot trouwens aan bij het Goed ter Beke, eigendom van het Wenemaershospitaal, ook betrokken bij de vroege ontginningen van Waarschoot. Hiervan getuige de attestatie: “*daerment heet noten donc neffens Wedemaers spittael*”. Op het ogenblik dat de naam *Notendonk* voor het eerst in de bronnen opduikt (in 1478) was er blijkbaar al geen link meer met de (verdwenen) familienaam en was de plaatsnaam volksetymologisch al ontwikkeld tot *Notendonk* (*den Atendonk* > *de Natendonk* > *Notendonk*). Deze ontwikkeling kan in de hand zijn gewerkt door de aanwezigheid van notenstruiken langs of bij de akker of van een opvallende notenboom als baken in het landschap.

MOSTJE

Mostje heette het akkerlandcomplex ten zuiden van de dorpskern, tussen het Gastelstraatje en het Vijverstraatje. In recentere bronnen is het complex verdeeld in het **Eerste**, **Tweede**, **Derde**, **Vierde** en **Kwaad Mostje**. *Most* is afgeleid van *mos* in zijn Middernederlandse betekenis ‘poel, moeras, moerassige grond’. Vlaamse ‘modder-’ en ‘slijk’-woorden als *moos*, *moze* en *moeze* gaan terug op het oude moeraswoord. Naar analogie van plaatsnamen die uit plantennamen afgeleid zijn zoals *Elst*, *Biest* en *Varent* kreeg *mos* in toponiemen dikwijls het verzamelsuffix *-t* toegevoegd, bv. ook in *Ter Most* in Zomergem en *Most* in Oostwinkel. De oorspronkelijke betekenis van dat achterevoegsel, nl. ‘veelheid van wat in het grondwoord genoemd wordt’ verbleekte vaak tot een betekenisloze plaatsaanduiding. Dat geldt ook voor *most*, waarin immers het grondwoord zelf al een landschappelijk verschijnsel benoemt, namelijk een moeras of moerassige poel (Van de Walle & Devos, 2006; 11). De bodemkaart bevestigt dat er op deze plaats, ten noorden van de Gastels en aansluitend bij de meersen langs de oorspronkelijke ‘schoot’ van Waarschoot, zeer natte grond op lemig zand voorkomt.

OOSTAKKER

De Oostakker, voor het eerst vermeld in 1347, moet in oorsprong een uitgestrekt akkerlandcomplex aan de zuidzijde van het Brakelleiken geweest zijn tussen de Kloosterdreve, de Dam en de Kere. Op de gronden van de Oostakker, in de wijk Jagerpad, is halverwege de 15^e eeuw het klooster Onze-

Lieve-Vrouw ten Hove gesticht. Het citaat “*een sticcken Jnden oostackere oost het clooster straetkin*” (1598) duidt hierop. Het genoemde *Kloosterstraatje* is een andere naam voor de Kloosterdreef, de huidige Kapellestraat, waar zich tot op vandaag het gerestaureerde hoofdgebouw van de Priorij van Waarschoot bevindt, ter plaatse beter bekend als het *Rattenkasteel*. In tegenstelling tot de Westakker lag de Oostakker ten oosten van de Dam. Beide landerijencomplexen moeten tot de oudst ontgonnen gronden van Waarschoot behoren. Zie ook **Westakker**.

PINKENDONK

Het akkerlandcomplex Pinkendonk lag in Wispelaers Hoek, ten zuidwesten van de Gastels en ten noorden van het gehucht Renning. Het wordt een eerste keer vermeld in 1485. De landerijen lagen op de rand van de meersengordel die vanaf de Lieve in noordelijke richting naar het dorpscentrum liep. Het bestanddeel *donk* is dan ook perfect te verklaren: het akkercomplex stak aan de ene zijde uit boven de drassige graslanden ernaast. De verklaring van het bestanddeel *pinken* is twijfelachtig. Mogelijk is het een patroniem. Namen zoals *Pinkers* en *Pinkert* zijn afgeleid van het Middelnederlandse woord *pinken* (Debrabandere, 2003: 972), dat volgens het MNW te omschrijven is als ‘schitteren, flikkeren, glanzen, vooral of uitsluitend van het oog’. Het zou dan in oorsprong een bijnaam zijn geweest voor iemand met opvallend glanzende ogen. Debrabandere (2003: 972) geeft nog een tweede mogelijke verklaring van *pinken*, nl. ‘hinken’. Dan zou het de naam geweest kunnen zijn van iemand die hinkte of trekkebeende. Opvallend is dat de naam *Pinkendonk* vanaf het einde van de 16^e eeuw verbasterd wordt tot *pijnckendonck*, *pijkendonck*, *pijendonckt* en *pyendonck* om uiteindelijk (o.a. op de kaart ‘Oud-Waarschoot’ van Reyniers, 1990) op te duiken als *Puiendonk*. Met kikkers heeft de oorspronkelijke naam in ieder geval niets te maken.

POPULIER

Populier was een landerijencomplex in de Westakker, tussen de Weststraat en het Brakelleiken, halverwege tussen de Kere en de huidige wijk Stuiver. Het toponiem *Populier* wijst erop dat er een opvallende populierenboom stond op de plaats van het complex. Dit blijkt ook uit de attestatie van 1427 “*ter stede daerment heet an den popelyer*”. De naam *Populier* komt in Waarschoot een tweede keer voor als perceelsnaam in de wijk Hoveld.

PUIENMEER

Puienmeer (ook *Puienmere* genoemd) omvatte oorspronkelijk een uitgestrekt boscomplex in het gehucht Bassevelde, gelegen tussen de Zoutweg en de Basseveldedreef. In de 17^e eeuw werd het ook **Stobbelaers Bos** genoemd. De

naam *Puizenmeer* is een samenstelling van *puizen* en *meer*. In het eerste deel herkennen we de meervoudsvorm van *puid*, een nu nog courante dialectbenaming voor de kikvors. *Meer/mere* komt het Germaanse **mari* en betekent ‘meer, plas, vijver of moeras’. Op die plaats aan de Zoutweg zijn de gronden inderdaad waterziek. Puizenmeer moet dus oorspronkelijk een plas of moeras geweest zijn waar veel kikkers huisden. De naam is vergelijkbaar met *Pudenbroek* in Aalter en *Puizenbroek* in Wachetebeke, vandaag de naam van het provinciaal domein aldaar. De oudste attestaties van Puizenmeer duiden mogelijk nog op het oorspronkelijke moeras, vanaf de 17^e eeuw wordt het complex geëxploiteerd als bos en duikt ook de naam op van de eigenaars, de in Waarschoot bekende familie De Stoppelaere (zie ook 6.4. Molens).

SCHIJTAKKER

De weinig smakelijke plaatsnaam *Schijtakker* benoemde eertijds een akkerlandcomplex op het Dorp aan het Ramonkestraatje, dat van aan de wijk Kere naar de oliemolen op de Berg leidde en nu het *Keerstraatje* heet. In de attestaties van dit toponiem wisselen de vormen met *-ie-* en *-ij-* elkaar af, zodat aan de oorsprong van het woord zowel het werkwoord *scheiden* als *schijten* kan liggen (Vandeveire & Devos, 2008: 110). In ons materiaal overweegt de schrijfwijze met *-ij-* en *-y-*, zodat o.i. eerder gedacht moet worden aan een afleiding van het werkwoord *schijten* ‘zich ontlasten’. In de Vlaamse dialecten geeft *schijt* verbonden met een ander zelfstandig naamwoord aan dat woord een ongunstige betekenis, bv. *schijtvent*, *schijtmuziek*. Toegepast op een akker betekent het ‘van zeer slechte kwaliteit’ (Luyssaert, 2011: 61). De Schijtakker in Waarschoot lag op zeer droge, magere zandgrond. Hoogstwaarschijnlijk was dat het motief om de akker zijn denigrerende naam te geven.

SPIJBROEK

Spijbroek, voor het eerst vermeld in 1346, was een onderdeel van de uitgestrekte Broek en bevond zich, volgens de oudste attestaties, in de wijk Arisdonk. De Heilige Geest of Armendis van het Groot Begijnhof van Gent bezat al voor 1284 zestien bunder land op de Keure “*pour soustenir les povres*” (De Vos, 1990: 294). Het is niet uit te sluiten dat het landerijencomplex Spijbroek deel uitmaakte van het Goed te Arisdonk, eigendom van het Groot Begijnhof. Het lag mogelijk in de buurt van de Brand (aan het Brakelleiken), een landerij die vanaf 1333 ontgonnen werden door de begijnen. De mogelijkheid dat Spijbroek tot het Goed te Arisdonk behoorde, wordt gesteund door de bevinding dat de vroegst vermelde pachters van dat goed in de betreffende bron uit 1418 *Alaminus Hutten Wulghen* en *Willem van Speybrouck* blijken te heten (De Vos, 1990: 296). Mogelijk gaf een voorzaat van deze laatste zijn naam aan de landerijen op Spijbroek. Zeker is dat echter niet, het kan ook andersom zijn gegaan, namelijk dat de pachtersfamilie genoemd

is naar het broekland Spijbroek. In beide veronderstellingen blijft het echter bevreemdend dat het toponiem in bijna alle attestaties anders gespeld wordt dan de familienaam. De *ey* in *Speybrouck* verraaft een diftongische uitspraak *ei*, terwijl de oudste schrijfwijzen van ons toponiem, *spijebruch* (1346) en *speybrouc* (1414), veeleer wijzen op een Middelnederlandse lange eenklank *ie* in de eerste lettergreep. Overigens is die Waarschootse vorm *spijbroek* een unicum, waar het thans gelijklopende toponiem *Speybroek* voorkomt (o.m. te Evergem, Wondelgem, Mariakerke en Sleidinge), bevatten de oude grafieën ervan nergens een variant die zo'n *ie*-uitspraak reveleert. Toch lijkt het voor de hand te liggen dat de naam van de pachtersfamilie en het toponiem verband houden met elkaar, het tegendeel zou immers wel erg toevallig zijn. Maar hoe de eventuele verwantschap in elkaar zit, is allerminst duidelijk.

Over de etymologie van zowel *Speibroek* als *Spijbroek* kunnen we enkel gissen. Dat het tweede een vroege verbastering zou zijn van het eerste, is niet geheel uit te sluiten, maar elk bewijs daarvoor ontbreekt. Een overzicht van alle attestaties in de Meetjeslandse bronnen leert bovendien dat *Speibroek* bezwaarlijk als een etymologisch oorspronkelijke vorm kan worden beschouwd, de oudste vindplaatsen geven veeleer aan dat er een ander woord dan *spei*- achter het eerste deel schuilt. In de Wondelgemse bronnen wordt de oudste attestatie van de vorm *Speibroek*, nl. *speybrouc* (1394), voorafgegaan door de varianten *specbroc* (1220), *specht broch* (1259) en *speisbroch* (1270). Verbeke en Luyssaert (2016: 12) zien in het eerste deel daarvan de vogelnaam *specht*; een *Spechtbroek* / *Speibroek* zou dan een broek geweest zijn waar spechten huisden. Over de evolutie van *spechtbroek* tot *speibroek* schrijven de auteurs het volgende: “In de oudste attestatie *specbroc* is de eind *-t* van het eerste deel weggevalen en staat de *c* mogelijk voor de klank *ch*, tenzij die de *k*-klank weergeeft die optrad in sommige verbogen vormen, zoals in de genitiefverbinding *jan specs scip*, die we aantreffen in een Hollandse bron uit de late 13^e eeuw (VMNW i.v. *specht*). Uit de genitiefvorm *spech(t)sbroek* of *spec(t)sbroek* ontstond de variant *spesbroek* (*te spesbrouc waert*, ca. 1300), die op zijn beurt volksetymologisch werd aangepast tot *speis(e) broek* en *speibroek*.” (Verbeke & Luyssaert, 2016: 12). Misschien is Waarschoots *Spijbroek* een andere volksetymologische adaptatie van dat eigenste *Spechtbroek*. Bij dit alles vragen we ons echter af hoe geloofwaardig het is dat een stuk broekland naar spechten is genoemd. Een moeras of een waterziek weiland vormt geen ideale biotoop voor deze vogels, ze vertoeven veeleer in bossen, parken en andere boomrijke oorden.

VISSENDONK

Vissendonk was de naam van een landerijencomplex dat zich grotendeels op Zomergem, maar ook deels op Waarschoot uitstrekte. Het gaat om een hoger gelegen plaats in het moerassige Schouwbroek (op Zomergems grondgebied).

In het eerste deel herkennen we *visse*, de plaatselijke benaming voor de bunzing, die teruggaat op Picardisch *ficheu*, *fiseu* uit Latijn *vissio* ‘wezel’. Donken blijken wel meer genoemd te zijn naar wilde dieren die er huisden, zoals **Daasdonk** in Waarschoot en *Hazendonk* in Lovendegem (Andries, 1993: 46).

VLIEGUIT

Vlieguit is de enigszins raadselachtige naam van een akkerlandcomplex op de Voorde langs de Lieve tussen Bertenbrugge en het Goed de Akker. Aansluitend bij de Lieve is er grasland met dezelfde naam (zie **Vlieguitmeers** in 7.2.1 Akker- en grasland [b]). Ook **Grote** en **Kleine Vlieguit** en **Vlieguitje** liggen op dat complex. De oudste attestatie is *vlieghuit* (1572). In recentere excerpten vinden we *vluchuit*, maar ook *vlachuyt* en *flaquyt*. Uit de laatste schrijfwijzen blijkt dat de naam niet meer doorzichtig was. Het toponiem *Vlieguit* komt meer voor in Vlaanderen en Brabant. Lindemans attesteerde het in de toponymie van Opwijk, en vermoedt dat het een imperatieve samenstelling is van het werkwoord *vliegen* en het bijwoord *uit*. Analoge vormen zijn *kruipuit* en *kijkuit*, die trouwens ook voorkomen als toponiemen. Volgens Lindemans was een *vlieguit* waarschijnlijk hetzelfde als een *vleuge* of *vloge*, d.i. een kooi waarin jachtvalken gehouden werden (Lindemans, 1930). Misschien stond er ooit zo’n valkenkooi op het bewuste complex in Waarschoot en werden de omliggende landerijen naar die constructie genoemd.

WERF(T)

Het akkerlandcomplex met de naam *Werf(t)*, gelegen in de wijk Oostmoer, wordt al vermeld in 1370. Het komt later ook voor als *Weerf* of *Weerft*, vormen die de typisch Oost-Vlaamse klinkerrekking vertonen. In de 17^e eeuw duiken op deze plaats de namen **Werven** en **Werveken** op. *Werf* komt in de toponymie van het Meetjesland geregeld voor, zowel als apart woord als in samenstellingen. Soms heeft het de betekenis ‘kunstmatige hoogte ter bescherming tegen overstromingen’, zoals o.m. in het Maldegemse *Butswerve* (Taeldeman, 1990: 9). In veel toponiemen is het echter de Vlaamse benaming voor de wilg en in het bijzonder de waterwilg (De Bo i.v. WERF). Wellicht geldt dat ook voor *werf(t)* in Waarschoot. Het achtervoegsel *-t* aan het woord in de meeste vindplaatsen moet dan geïnterpreteerd worden als het courante verzamelsuffix ter vorming van bosnamen uit boomnamen, zoals *elst* en *varent*. De Werft zou dus een plaats geweest zijn waar veel waterwilgen groeiden. Een geografisch argument daarvoor is de ligging van het complex op de waterzieke gronden van de uitgeveende Oostmoer. Het is aannemelijk dat daar wilgen aangeplant werden om het terrein te ontwateren.

Andere landerijen in de bronnen die op de Werf(t) gelegen zijn, heten **Zije boven de Werf, Werfakker, Grote Werf, Nederwerf(t), Klein Werveken en Werfmeers**

WESTAKKER

De Westakker strekte zich uit aan de zuidzijde van het Brakelleiken tussen de Weststraat en de Dam. In tegenstelling tot de Oostakker lag hij ten westen van de Dam. Onder andere het complex Populier en de percelen Heilige Geeststuksken en de Zijen maakten er deel van uit.

ZEVENKOTEN

Vermoedelijk verwijst de naam *Zevenkoten* naar een complex, gelegen in het dorpsgehucht. Het meermaals in Vlaanderen voorkomende toponiem *Zevenkote(n)* wordt gewoonlijk verklaard als samenstelling van het telwoord *zeven* en het meervoud van *kot*, dat hier opgevat moet worden als benaming voor een armoedige woning. In die optiek is de plaats genoemd naar zeven - of beter: een zevental - hutten of bouwvallige huisjes. Een gelijkaardig benoemingsmotief ligt aan de grondslag van *Zevenhutten*, de naam van een gehucht van de gemeente Cuijk in Noord-Brabant, alsook van *Zevenhuizen*, de naam van meerdere dorpen en wijken in Nederland en in Vlaams-België. Achiël De Vos (1974: 347) stelde een alternatieve verklaring voor. Volgens hem is een ‘zevenkot’ een gebouwtje of een overdekte ruimte aan een waterloop, waar een zeefinstallatie stond. Een dergelijke installatie diende om het water van een beek, rivier of kanaal te zuiveren van gebladerte en vuilnis. Als dat ook geldt voor het Waarschootse toponiem, moet Zevenkoten aan een waterloop gelegen hebben, waarschijnlijk het Brakelleiken. Deze waterloop grensde immers aan het oostelijke uiteinde van Kerkstraat, ter hoogte van het Vennegoed. Ten slotte kan er achter het toponiem ook een persoonsnaam schuilen. Een Waarschootse bron uit 1294 maakt immers gewag van een zekere *ioh(an)ne de zeuencote*.

5. Straatnamen

5.1. Kernbestanddelen in straatnamen

DAM

Dam, uit het Germaanse **damma*, betekent oorspronkelijk ‘afdamming, waterkering dwars over een waterloop’ of ‘dijk, opgeworpen wal langs een waterloop of rond een stilstaand water als bescherming tegen overstroming’. Bij uitbreiding paste men het woord ook toe op een verhoogde weg door een moerassig gebied.

DREEF

Het woord *dreef*, van het werkwoord *drijven*, werd oorspronkelijk gebruikt ter aanduiding van een weg waarover het vee naar de graasplaatsen werd gedreven. Al gauw werd het woord ook toegepast op betrekkelijk brede, onverharde landwegen, doorgaans langs weerszijden met bomen beplant. Deze wegen leidden vaak naar een kasteel of voorname boerderij.

STRAAT

In zijn oorspronkelijke, aan het Latijnse *strata* ontleende betekenis duidde *straat* een geplaveide of verharde weg aan. Men vermoedt dan ook dat de oudste *straat*-toponiemen verwijzen naar dergelijke wegen uit de Romeinse tijd. Al in het Middelnederlands verruimde de betekenis, zodat het woord ook toegepast werd op wegen die breed genoeg waren om een gespan door te laten en die al dan niet met stenen verhard waren.

WEG

Van alle straatnaamwoorden heeft *weg*, uit het Germaanse **wega*, van oudsher het breedste betekenisveld. *Weg* kan zowel op smalle als op brede wegen wijzen, zowel verhard als onverhard en zowel doorlopend als doodlopend.

5.2. Benoemingsmotieven voor straatnamen

(a) naar de ligging, het begin- of eindpunt van het traject

Arisdonkstraat: Vormde tijdens het ancien régime de ruggengraat van de administratieve wijk Arisdonk, gelegen in het westen van de parochie, aan de Lieve (De Vos, 1990: 20). Vandaag bestaat de straat nog altijd onder de namen *Arisdonk* en *Arisdonkstraatje*. Deze twee liggen in elkaars verlengde.

Basseveldedreve: Maakte tijdens het ancien régime deel uit van het gehucht Bassevelde. Deze bewoningskern lag een paar honderd meter ten noorden van de Waarschootse dorpskern en grensde in het noorden aan de Oostwatergang (De Vos, 1990: 23). Het gehucht zelf bestaat niet meer, maar de *Basseveldedreve* ligt er nog steeds. Het is nu een wegeltje dat de verbinding maakt tussen de recentere straten Koudekeuken en Hoekje.

Basseveldestraatje: Andere naam voor de Basseveldedreve.

Bellebargiedreve: Verdwenen landweg die vanaf de Zoutweg naar de Bellebargiebossen liep.

Bogaardbroekstraatje: Was een zijstraatje van de Stoktevijverstraat, dat ook deels over Zomergems grondgebied liep. Vermoedelijk is dit straatje genoemd naar zijn ligging aan een broek van een persoon genaamd *Bogaert* (Mattheeuws-Devos, 1997: 42). **Bogaardstraatje** is waarschijnlijk een kortere vorm van *Bogaardbroekstraatje*.

Bo(om)gaardmoerstraat: Deze straat was een oude verbindingsweg van Waarschoot over Eeklo naar Oostwinkel. In Waarschoot liep ze van de Weststraat naar de Zoutweg in het westen van de parochie, niet te verwarren met de gelijknamige straat aan de kant van Lembeke. Verder in Eeklo maakte de Boomgaardmoerstraat via de Leikensweg de verbinding met de Oostwinkelse Langestraat (Van de Woestijne, 1994: 34). De Boomgaardmoerstraat, genoemd naar de Eeklose Bogaertmoer, was onderdeel van de Zuidmoer, die zich uitstrekte tot op Oostwinkels grondgebied. De Bogaertmoer is genoemd naar de eigenares ervan, Gertrudis van Bongaarde (Van de Woestijne, 1994: 113). Het bepalende bestanddeel *boomgaardmoer* is een jongere vorm van de het oorspronkelijke *bogaardmoer*. In het Waarschootse glossarium is enkel die recentere vorm geattesteerd (*de boomgaert moerstrate*, 1569), maar de Eeklose bronnen bevatten vrijwel uitsluitend het oudere *bogaert*, zo bv. in het citaat “*tot der bogaert moerstrate*” (1456).

Bosstraat: Bestaat ook vandaag nog en ligt in het oosten van de parochie, op de grens met Sleidinge. De voorbepaling *bos* wijst erop dat de Bosstraat destijds door, langs of naar een bos liep. De Bosstraat maakt de verbinding tussen de wijken Oostmoer en Daasdonk. In vroegere tijden was het de enige verbindingsweg met Sleidinge. Pas toen in 1877 de huidige *Molenstraat*, die Arisdonk kruist, werd aangelegd, kwam er een tweede toegangsweg naar de buurgemeente (De Vos, 1990: 20). De Bosstraat liep verder in zuidelijke richting langs de grens met Lovendegem (Eeksken), Sleidinge en Belzele (Evergem), waar ze nu *Kleine* en *Grote Moerstraat* heet. Op die manier vormt deze weg de zogenaamde *Eeklose Gentweg*, die via Wondelgem en Mariakerke uitkomt aan de Gentse Palinghuizen. Zie ook **Moervoordestraat**.

Bovenmoerstraat: Niet exact te situeren straat in de Westmoer, in de buurt van de grens met Oostwinkel. Gezien het bestanddeel *boven* lag deze straat naar alle waarschijnlijkheid vanuit een bepaald beschouwingspunt voorbij een niet nader te lokaliseren moer. Ook denkbaar is dat de straat naar een moergebied liep dat *Bovenmoer* heette. Zo’n toponiem is echter niet geattesteerd, noch in Waarschoot, noch in de aangrenzende gemeenten.

Broekstraatje: Dit eenmalig geattesteerde straatje lag ergens in de Arisdonkbroek. Mogelijk is het de landweg die vanop Daasdonk in westelijke richting naar het akkerlandcomplex Broek loopt.

Bunderstraat: Moeilijk te situeren straat, die slechts één keer vermeld wordt, in een Franstalige bron uit 1473. Misschien was het de toegangsweg tot een stuk leengrond dat in datzelfde document *het Bunder* genoemd wordt (zie glossarium BUNDER 3). Dit akkerland bevond zich aan de noordoosthoek van het Gastelleen, langs het straatje dat we anderhalve eeuw later, nl. in 1639, terugvinden onder de naam **Vijverstraatje**. Mogelijk is *Bunderstraat* dus een oude benaming voor dit straatje.

Eeklose Dam: Werd ook wel **Eekloweg** genoemd en was een specifiekere benaming voor de **Dam**, de weg van Waarschoot in de richting van Eeklo. Alle Waarschootse straatnamen met *dam* (**Grote Dam**, **Lange Dam** en **Nieuwe Dam**) werden gebruikt om de 14^e-eeuwse weg aan te duiden tussen Waarschoot en Eeklo. Tot de 14^e eeuw waren er twee belangrijke verbindingswegen tussen Waarschoot en Eeklo. In het oosten liep **Zoutweg 1** van Waarschoot naar de Antwerpse Heerweg in Lembeke en verder westwaarts naar Eeklo. In het westen liep **Zoutweg 2** van de Weststraat naar de **Bo(om)gaardmoerstraat** (Van de Woestijne, 1994: 38). In de loop van de 14^e eeuw werd het verkeer tussen Waarschoot en Eeklo echter almaar drukker en ging men op zoek naar een kortere weg tussen beide parochies. Zo'n weg werd aangelegd dwars door het uitgestrekte drassige moergebied aan de rand van de Zuidmoer (Eeklo) en de Westmoer (Waarschoot), min of meer in een rechte lijn van de Kere naar de Eeklose Klinkaartstraat. Opdat de route het hele jaar door berijdbaar zou zijn, moest men in het moerasgebied eerst een verhoging – een dam dus – opwerpen. Dat moet in die tijd een enorm karwei geweest zijn. Nog tot in de 16^e eeuw werd er werk geleverd om de slecht berijdbare dam open te houden (Van de Woestijne, 1994: 39). Pas in 1771, toen het traject gekasseid werd, kon men spreken van een enigszins normale verbindingsweg tussen Waarschoot en Eeklo (De Vos, 1990: 19).

Eeklose Voetweg: Was een voetweg die startte bij de Leest en via de Bunten over de wijk Berg naar de Kere liep. Die voetweg vormde een kortere, alternatieve route voor de hoofdweg langs het dorp.

Eekloweg: Andere naam voor de **Eeklose Dam**.

Gasteldreve: Oude naam voor de huidige Gastelstraat, die van de Kerkstraat naar de Gastels loopt. Het citaat “[...] *neffens Lau(we)rs van nevels gasstel dreve*” (1598) maakt melding van *Laureins van Nevele*, vanaf 1571 de eerste pachter van het Goed te Gastele (De Vos, 1990: 281).

Gentse Voetweg: Laat-16^e-eeuwse benaming voor een voetpad vanaf de Lieve bij Bertenbrugge tot aan de Gasteldreve. Het kronkelige traject ervan door de Gastels is tot op vandaag bewaard. De gewone **Gentweg** (zie verder) liep langs het gehucht Wispelaers Hoek ten westen van de Gastels, en dus niet,

zoals de Gentse Voetweg, erdoorheen. De voetweg was een korter binnenwegje naar Gent. De Gentweg maakte immers nog een klein ommetje langs Beke.

Gentweg: Oude naam voor de verbindingsweg tussen Gent en Eeklo, die aan de basis ligt van de huidige N9. De Vos (1990: 17) meent dat de Gentweg pas op het einde van de 15e werd aangelegd, de vroegste attestaties van dit toponiem dateren van rond het jaar 1500. Vandaag loopt de N9 op Waarschoots grondgebied van de wijk Beke via Berg in een rechte lijn naar Kere, maar tijdens het ancien régime bevond hij zich iets oostelijker. De weg maakte toen namelijk nog een ommetje via Bekebrugge en de dorpskern van Waarschoot, langs het gehucht Wispelaers Hoek (*“in wispelaren houc bij den Ghendweghe”*, 1499). Pas in 1936 heeft men de rijksweg rechtgetrokken (De Vos, 1990: 15).

Hoekstraat: Uit de enige attestatie van deze straatnaam *“vp de houckstraete den houckmeersch”* (1529-30) maken we op dat de Hoekstraat aan de **Hoekmeers** gelegen is. Die meers maakt deel uit van het Vrijland van het klooster. *Hoekstraat* is dus waarschijnlijk de oorspronkelijke naam van de weg die later, nl. vanaf het eind van de 16^e eeuw, veelal de **Kloosterdreve** genoemd wordt en momenteel *Kapellestraat* heet (zie **Kloosterdreve**). Die weg loopt van de wijk Jagerpade naar het Hoeksken op de Oostmoer. Het is dus goed mogelijk dat hij een tijdlang *Hoekstraat* genoemd werd, naar het gehucht waar hij naartoe liep. Dat de naam *Hoekstraat* geen lang leven beschoren was, heeft te maken met de stichting van het klooster langs deze weg in de 15^e eeuw.

Hogevoordestraat: Lag, zoals de voorbepaling aangeeft, in het gehucht Hoge Voorde. Deze bewoningskern strekte zich iets ten zuiden van de Lieve uit in de wijk Voorde. *Hoge Voorde*, tegenwoordig geschreven als *Hogevoorde*, bestaat vandaag nog als straatnaam. De straat zit ingesloten tussen de parochiegrenzen met Zomergem en Lovendegem. De kans is zeer reëel dat op zijn minst een deel van de oorspronkelijke Hogevoordestraat overeenkomt met de huidige straat Hogevoorde.

Hoveldstraat: Oudste benaming (1344) voor de weg die van Bekebrugge naar de wijk Hoveld loopt, nu bekend onder de straatnaam *Bos*. Waar deze weg zich in tweeën splitst, bij het Goed te Hoveld, loopt één vertakking verder in de richting van het Goed te Rapenburg, over de grens met Zomergem. Dit deel heette op het einde van de 16e eeuw **Hoveldstraatje**. Een ander straatje liep van bij de splitsing in de richting van de wijk Berg. Het heet nu ook *Berg*. Vroeger had het verschillende andere namen (zie **Wenemaershospitaalstraatje**).

Jagerpadestraat of Jagerpaalstraat: Was de hoofdstraat die door de wijk Jagerpad(e) liep. Ze liep van de Kerkstraat, meer bepaald vanaf het deel

daarvan dat vandaag *Schoolstraat* heet, naar het noorden van de parochie, dat tijdens het ancien régime nog aanzienlijk bebost was en als jachtgebied diende (De Vos, 1990: 19). Het is zeer waarschijnlijk dat het traject van de historische Jagerpadestraat min of meer samenvalt met dat van de huidige straat Jagerpad. Voor de variant *Jagerpaal*-, zie **Jagerpade**.

Kerkstraat: zie de wijknaam **Kerkstraat** in 3.1. Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen.

Kerkweg: Deze kerkweg was gelegen in het gehucht Daasdonk op de grens met Sleidinge, getuige daarvan het citaat “*ghenaempt den kerckwech ... bij der daesdonck*” (1572). *Kerkweg* is tot op vandaag de benaming voor een voetgangerswegel die de afgelegen buurten verbindt met het dorpscentrum en de kerk. Vermoedelijk ligt de hier bedoelde kerkweg door de Broek min of meer aan de basis van de huidige weg die Daasdonk met Waarschoot verbindt en de Arisdonkstraat kruist. Het stuk tussen Daasdonk en Arisdonk heet nu *'t Hand*, het stuk tussen Arisdonk en Waarschootdorp *Molenstraat*, naar de recentere Dinneweth-molen. De straatnaam *'t Hand* is genoemd naar een tradioneel type wegwijzer, waarop een hand stond afgebeeld met een gestrekte wijsvinger in de richting van de plaats waar de weg heen leidde. Op de vierweegse bij Daasdonk moet er zo'n 'hand' gestaan hebben die de richting naar Waarschoot aangaf.

Koorstraatje: De exacte ligging van het Koorstraatje, dat slechts één keer in onze bronnen opduikt, is niet bekend, maar het bevond zich zeker in de Broek. Ook de betekenis van het eerste deel is niet helemaal doorzichtig. Wellicht moet niet gedacht worden aan *koor* als benaming voor het 'afgezonderde gedeelte vooraan in de kerk, waar onder meer het altaar gepositioneerd is' (MNW, i.v. COOR). Het is immers onwaarschijnlijk dat een straat genoemd zou zijn naar een onderdeel van het kerkelijke interieur. Een plausibelere verklaring is dat *koor* teruggaat op Middelnederlands *core*, een hypercorrecte vorm van *keure*, die wel meer in Meetjeslandse bronnen geattesteerd wordt. *Keure* was in de middeleeuwen de benaming van een gebied waarover een heer gezag voerde, een soort heerlijkheid dus. Rond het jaar 1500 - onze enige attestatie van het Koorstraatje dateert uit 1499 - behoorde het oosten van de parochie Waarschoot tot de Sleidinge-Keure. De grens tussen beide gebieden liep van noord naar zuid door de Waarschootse wijken Oostmoer, Broek, Arisdonk en Voorde (De Vos, 1990: 46). Een en ander leidt tot de veronderstelling dat het Koorstraatje genoemd is naar de Sleidinge-Keure, en dat het straatje op het gebied van de Keure lag.

Leendreve: Naam van twee wegen die naar een *leen* lopen, resp. het Gastelleen en het Spierbos. In het eerste geval is *Leendreve* een andere naam voor de **Gasteldreve** of het **Stenen Straatje**. In het tweede geval is het de

landweg die van bij het Fort aan het Brakelleiken naar het Spierbos liep. Het traject van deze dreef bestaat nog altijd en loopt parallel met de N9 tussen de hoeve Dellaert (Dam, nr. 33) en de hoeve Haegeman (Dam, nr. 63). Het is perfect te herkennen op luchtfoto's van Google Earth.

Maatstraatje: Liep destijds naar of door het vroegere gehucht Maat/Mate, gelegen in het oosten van de parochie, tussen de grotere wijken Oostmoer en Daasdonk.

Meienbroekstraatje: Straatje op de Hoge Voorde die over de grens van Lovendegem verder loopt naar de wijk Meienbroek (Andries, 1993: 18), die deel uitmaakte van de uitgestrekte historische Broek, destijds een moerassig gebied verspreid over de parochies Lovendegem, Sleidinge en Waarschoot.

Moerstraat: Verkorte naam van de **Moervoordestraat**.

Moervoordestraat: Straat die van de Oostmoer in zuidoostelijke richting naar het gehucht Moervoorde liep, op de grens met Sleidinge. Later kreeg ze de naam *Bosstraat*. Dit vinden we bevestigd in een attestatie van 1690: "*binnen de prochie van Waerschoot up de heerlichede van de keure inde moervoorde straete (alsnu ghenaeempt de boschstraete)*". Zie ook **Bosstraat**.

Moervoordestraatje: Wellicht een kleinere zijweg van de Moervoordestraat.

Nedervoordestraat: Straat die van Bertenbrugge in zuidelijke richting naar de wijk Voorde en de Voordemolen loopt, door het gehucht Nedere Voorde. Nu heet de straat *Legevoorde*, waarin *leeg* de gewestelijke vorm is van het adjectief *laag*.

Oostmoerstraat: Straat aan de zuidkant van de wijk Oostmoer, bij de Oostmoermolen, nu *Oostmoer* genoemd. Ze vormde de verbinding tussen het dorp en de Oostmoer. Een enkele keer wordt in het landboek van 1678 het gedeelte tussen het Lindeken en het Meistraatje ook *Oostmoerstraat* genoemd. Nu heet dit stuk *Bellebargie*.

Oude Ledestraatje: Landstraatje lopend van het Arisdonkstraatje langs de Oude Lede (alias *Brakelleiken*) naar het Kouterken.

Ramershoeckstraatje: Liep langs of naar het complex Ramershoeck, gelegen op de Keure bij Daasdonk, op de grens met Sleidinge. In die buurt bevond zich, net zoals op de wijk Berg in Waarschoot, een oliemolen. De oudste attestatie daarvan in de Sleidingse bronnen dateert van 1418: "*neffens den hoolmolen suutwaert*".

Ramonkestraatje: Deze weg lag op de Kere en liep van aan de herberg De Ramonke naar de Berg, langs de Schijtakker. In het landboek van 1678 wordt deze weg het *Straatje naar de Berg* genoemd. Vandaag de dag heet de straat *Keerstraatje*.

Schouwbroekdreve: Mogelijk een andere naam voor het **Schouwbroekstraatje**.

Schouwbroeksmoerstraatje: Straatje genoemd naar zijn ligging aan het bosgebied Schouwbroeks Moer in de Westmoer bij het Goed te Brakel.

Schouwbroekstraatje: Straat op de wijk Beke, die van Bekebrugge over de grens met Zomergem liep, langs het Goed van Schouwbroek naar de Kruisstraat.

Sleinse Weg: Een niet nader gelokaliseerde weg, die, blijkens het bijvoeglijk naamwoord *Sleinse*, naar de buurgemeente Sleidinge liep.

Stegerstraatje: Landwegje dat aftakt van de Bosstraat op de Oostmoer naar de landerij met de naam **Stegerhul** en wellicht ook naar de plaats met de naam *Steger*. In het landboek van 1678 wordt dit landstraatje *de Strepe* genoemd. Zie **Steger** in 11. Werkelijkheid onbekend.

Vangstraatje: Liep naar een landerij genaamd **Vang**. Daarvan zijn er verschillende in Waarschoot. Aangezien één van de attestaties het Vangstraatje in de buurt van de Kloosterdreve situeert, liep het straatje wellicht naar het akker- en boslandcomplex Vang en Vangbossen op Bassevelde.

Vijfbunderstraatje: Maakte de verbinding tussen de Dam en de Lange Dreve, die verder zuidwaarts naar Jagerpale en de Kloosterdreve liep. Het straatje is genoemd naar zijn ligging aan de landerij **Vijf Bunder**, in de buurt van het Goed te Diependale. Hoewel de straatnaam zelf in de vergetelheid is geraakt, is het volledige traject van dit kronkelende straatje tot op vandaag bewaard. De thans naamloze, onverharde weg loopt aan westelijke zijde uit op de N9, ter hoogte van Tuincentrum Baeke, en aan oostelijke zijde op het Jagerpad bij Simoens Stede.

Vijverstraatje: Straatje dat van de Kerkstraat naar de Keurs en de meersen langs het Brakelleiken loopt. Blijkens het citaat uit 1499 passeerde het wegje langs het Vijverstuk en was het een kerkweg door de meersen van Arisdonk naar Waarschootdorp, die wellicht bij droog weer bruikbaar was. Ongetwijfeld verwijst de voorbepaling in zowel de straat- als de perceelsnaam naar de vijver die in een bron uit 1414 uitdrukkelijk wordt vermeld: "*up tfiverstic van den vivere toter beken gaende*". Het Vijverstraatje werd later ook **Sente Zutters**

Straatje genoemd. Nog later werd het tracé ervan gebruikt als verbindingsweg tussen Waarschoot en Daasdonk op Sleidinge. Nu heet de weg *Molenstraat*, maar hij was lange tijd ook bekend als *Sleinstraatje*.

Voordestraat: Naam van de zuidelijk lopende hoofdweg naar Gent ter hoogte van de wijk Voorde. Nu heet deze straat *Veldeken*.

Voordestraatje: Zijstraat van de Nedervoordestraat ter hoogte van de molen in de wijk Voorde. Het straatje heet tegenwoordig *Hogevoorde*.

Waarschootstraat: Niet nader gelokaliseerde straat, die naar de dorpskern van Waarschoot liep.

Weststraat: Ligt in het westen van de parochie en maakt via de Kere de verbinding met de oorspronkelijke moederparochie Zomergem. *Weststraat* is al vroeg uitgegroeid tot benaming voor het gehucht Weststraat. In deze straat stond trouwens de oudste pastorie en woonden de eerste kapelannen van Waarschoot (De Vos, 1990: 19).

Woestijnstraat: In vroegere tijden lag de Woestijnstraat zowel op Oostwinkels als op Waarschoots grondgebied: “*ghenaempt de woestijnstrate in waerschoot ende oost wynckele*” (1564). Het traject begon in het westen aan Oostwinkelburg (Van de Walle-Devos, 2006: 25), doorkruiste het volledige moerasgebied van de Westmoer en liep in het oosten uit op de Eeklose Dam. Vanaf 1504 maakte de weg deel uit van een leengebied (De Vos, 1990: 64). Later werd de Westmoer ontgonnen en werden er bossen aangeplant. Het volledige gebied dat door de Woestijnstraat werd doorkruist, is vandaag nog altijd bosgebied. Het traject van de straat is nog grotendeels hetzelfde: het loopt als hoofdas door het provinciaal domein Het Leen en is in de volksmond nog bekend als *Rostijneweg*, wat nog steeds de officiële naam is van het Oostwinkelse gedeelte. Voor *woestijn*, zie 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen.

Zoutwegstraat: Lag in het gehucht Te Zoutwege, in het noordoosten van Waarschoot aan de grens met Lembeke. Blijkens het 16^e-eeuwse citaat “*tzautweghe ... noordt de zautweechstrate*” (1572) is de Zoutwegstraat een jongere naam voor de **Zoutweg 1**, gelegen aan de grens met Lembeke, en niet voor de gelijknamige straat aan de grens met Eeklo (**Zoutweg 2**) (Van de Woestijne, 1994: 41).

(b) naar de eigenaar, een aangelande of een andere persoon

Buuckx Straatje: Niet exact te situeren straatje. We weten enkel dat het aan een moergebied lag, maar zo waren er destijds heel wat in Waarschoot. Het

straatje is genoemd naar een eigenaar of aangelande die *Buyck* of *Buycks* heette met zijn familienaam. Oorspronkelijk was dat een bijnaam voor iemand met een dikke buik (Debrabandere, 2003: 202). In ons materiaal vinden we rond de tijd dat het Buuckx Straatje in de bronnen voorkomt, wel een partij akkerland met de naam **Laurens Buucxbilksken**. Dit perceeltje lag in het gehucht Bassevelde, bij de Ginstbilk en de Puienmeer, een moergebied aan de Zoutweg. Mogelijk waren de grond en het straatje van dezelfde eigenaar.

Costers Dreve: Zijstraatje van 's Herenstaat, iets ten noorden van de splitsing met de Basseveldedreve. Het landstraatje leidt naar **Costers Bos**. De dreef is genoemd naar een eigenaar of aangelande die *(De) Coster* heette met zijn familienaam of zo werd bijgenoemd omdat hij het ambt van koster uitoefende.

Heilige-Geeststraatje: Liep van de Oostmoer door de Bellebargiebossen naar Lembeke, waar het overging in de Sint-Jacobsdreef. Het traject ligt er vandaag nog, maar de oude naam is verloren gegaan. De naam verwijst naar de Heilige Geesttafel of armentafel van de Gentse Sint-Janskerk (later omgedoopt tot Sint-Baafs), die een deel van de Bellebargiebossen in eigendom had (De Vos, 1990: 325). Ook het **Meistraatje** (zie verder), dat langs de Bellebargiebossen loopt, was eigendom van diezelfde instelling (De Vos, 1990: 329).

Hospitaalstraatje: Net zoals **Spitaalstraatje** een verkorte naam voor de vrij complexe straatnaam **Wenemaershospitaalstraatje**. Dat zulke complexe toponymische samenstellingen na verloop van tijd in de volksmond verkort worden, is een courant fenomeen. Het genoemde straatje kronkelde van bij het Goed op Hoveld in oostelijke richting, langs de noordzijde van de landerijen van het Goed ter Beke, via twee haakse bochten naar de oliemolen op de Berg. Nu heet dit straatje kortweg *Berg*. Het was eigendom van het Gentse Wenemaershospitaal, dat ook het Goed ter Beke en het Goed op Hoveld in bezit had. Blijkens een citaat uit 1345 was het hospitaal familiebezit: "*zuster Mergriete ser Willems Wenemaers' wijf was, meesterigghe van den hospitale int paradijs te Ghend*". Het straatje werd aan het begin van de 15^e eeuw door de toenmalige pachter van het Goed op Hoveld aangelegd en verbond de hoeve via de wijk Berg met de Kere (De Vos, 1990: 61, 285-286).

Lodders Dreefken: Was wellicht de landweg die van de Zoutweg aan het Lindeken naar de **Lodderstukken** en/of **Lodders Zompeling** liep. Het wegje is vernoemd naar een persoon met de familienaam *(De) Lodder(s)* (Debrabandere, 2003: 778).

Kloosterdreve: Het landboek van 1678 bevestigt dat de attestaties van deze naam in ons materiaal verschillende wegen aanduiden in het uitgestrekte, aaneensluitende gebied in de onmiddellijke omgeving van het klooster, het Goed te Diependale en de Koudekeuken. Zo komt het toponiem voor als naam

voor de huidige Kapellestraat (ook **Hoekstraat** genoemd), voor de **Lange Dreve** (naar de Belau) en voor het **Vrouwenstraatje** (naar de Koudekeuken). De recente naam *Kapellestraat* kwam in gebruik nadat op het einde van de straat een kapel was gebouwd (De Baets, 1983: 145). Dit houten kapelletje uit 1935 werd in 1973 gesloopt maar in 1987 vervangen door een bakstenen exemplaar (Bogaert, Lanclus & Verbeeck 1994: 28). Op de 18^e-eeuwse kaart van Delaey en Scheir (2006: 43) duidt *Kloosterdreve* wel nog de huidige Kapellestraat aan. Haar naam dankt de Kloosterdreve aan de priorij Onze-Lieve-Vrouw ten Hove te Waarschoot (De Vos, 1990: 307). Dit klooster werd tussen 1444 en 1449 opgericht door Symon Utenhove en zijn vrouw Margriete sBusers (De Baets, 1983: 146). Utenhove, die uit een van de voornaamste Gentse families van de late middeleeuwen stamt, was van 1427 tot 1438 baljuw van Eeklo, Kaprijke en Lembeke, en stichtte op latere leeftijd de Waarschootse priorij. Het klooster, dat een zeer rijke geschiedenis kent, is in de loop der eeuwen in verval geraakt, en aan het einde van de twintigste eeuw was het bijna geheel een ruïne geworden. Ondertussen is het hoofdgebouw van de priorij gerestaureerd (Delaey & Scheir, 2006: 13-15, 59, 67).

Kloosterstraatje: Andere naam voor de Kloosterdreve.

Matharenstraatje/Mottalenstraatje/Metalenstraatje: Dit straatje, enkele tientallen meters ten oosten van de Waarschootse kerk gelegen, heet vandaag *Metaalstraat*. Het is een zijstraat van de huidige Stationsstraat. De naam van het straatje is in heel wat verschillende vormen geattesteerd. De oudste vermelding is *matharen straetkin* in een bron uit 1585. Minder dan twintig jaar later, in 1603, heet het *tmortaris straetkin*, ruim een halve eeuw daarna wordt *tmottalen straetkin* (1566) geattesteerd en in 1639 is er sprake van *het metaelen straetken*. De vraag die zich bij deze vormvariatie opdringt, is die naar de juiste etymologische gedaante van het bepalende bestanddeel. De oudste vorm daarvan, *matharen*, is niet meteen doorzichtig, terwijl het in 1566 geattesteerde *mottalen* wél te interpreteren valt, namelijk als het adjectief *motalen*, uit het substantief *motaal*, in het Middelnederlands en het Vroegnieuwlands een wisselvorm van *metaal* (MNW, i.v. MOTAL; WNT, i.v. MOTAAL en i.v. MOTALEN).

Het is niettemin onwaarschijnlijk dat *mottalen*- de oorspronkelijke gedaante van de bepaling in deze straatnaam geweest zou zijn, en wel om twee redenen. Ten eerste valt niet in te zien waarom men in de middeleeuwen een straat naar metaal zou hebben genoemd. In het Meetjesland werd nooit erts opgedolven, en metaal op een wegdek is al even onvoorstelbaar. Ten tweede zou die verklaring impliceren dat de oudst geattesteerde vorm, *matharen*-, een vroege verbastering zou zijn van het oorspronkelijke *motalen*-, waarvan dan aangenomen zou moeten worden dat de afwezigheid in bronnen vóór 1566 aan het toeval te wijten is. Maar waarom zou men een bestanddeel als *motalen*, dat als adjectief gebruikelijk was in de gewone woordenschat van de

middeleeuwse taal, vervangen hebben door *matharen*, een vorm waarmee geen enkel woord uit het gangbare vocabularium te verbinden valt? Daarom moeten we vermoedelijk uitgaan van de oudst geattesteerde vorm, *Matharenstraatje*, en daar gaat ongetwijfeld een persoonsnaam achter schuil. We delen dan ook de visie van Reyniers die het toponiem een “patronymische straatnaam” noemt, waarvan het eerste deel de samentrekking is van de voornaam-achternaamcombinatie *Matte Arents* (Reyniers, 2008: 4). *Matte* is een in de middeleeuwen courante vleivorm van de vrouwelijke voornaam *Machteld* (Debrabandere, 2003: 828), terwijl de familienaam *Arents*, met als varianten *Arents* en *Haerens*, een afleiding is van de voornaam *Aernout* (Debrabandere, 2003: 50). Die familienaam komt vandaag nog frequent voor in het noorden van Oost-Vlaanderen en met name in het Meetjesland (www.familienaam.be, i.v. ARENS).

De huidige *Metaalstraat* is dus naar alle waarschijnlijkheid genoemd naar een vrouw die daar woonde, landerijen bezat of gebruikte, en die *Matte Aren(t)s* heette. In de plaatselijke uitspraak, die geen pauze inlast tussen de eindklinker van een voorafgaand en de beginklinker van een volgend woord, luidde die naam *mataren(t)s*. De *-h-* in *matharens* is een schrijftalige hypercorrectie. Deze voornaam-achternaamverbinding moet al vroeg ondoorzichtig zijn geworden, vandaar de verbastering *mortaris* en de volksetymologische vervorming *mottalen*, waaruit dan weer *metaelen* en het moderne *metaal*.

Meistraatje: Was ten tijde van het ancien régime eigendom van de Gentse Heilige-Geesttafel van Sint-Jan. Het straatje ligt in het noorden van de parochie en verbindt de Oostmoer met de Lembeekse Kwadebossen. Het loopt over de Oostwatergang bij de Hullekensbrug, een brug die pas in 1697 aangelegd werd (De Vos, 1990: 330) en genoemd is naar de Sleidingse plaats Sint-Joris-Hulleken. Vandaag ligt het wegeltje er nog steeds en loopt het langs de rand van de Bellebargiebossen. Ook de naam *Meistraatje* is bewaard gebleven. Wellicht is het straatje vernoemd naar een persoon, een eigenaar of aangelande met de naam *De Meyer*, een naam die nog altijd heel frequent voorkomt in het Meetjesland. Attestaties met een genitiefvorm, zoals *tsmeyers straetkin* (1492), laten er weinig twijfel over bestaan dat er een persoonsnaam in het geding is.

Nekkerstraatje: Moeilijk te situeren straatje, wellicht in de buurt van de Zoutweg 1, genoemd naar ene (*De*) *Necker(e)*, die er eigenaar of aangelande was.

(Onzer-) Vrouwenstraatje: Weg door het bosgebied op de wijk Hoveld, in de 17^e eeuw eigendom van het nabij gelegen Goed te Rapenburg, net voorbij de parochiegrens met Zomergem. Eerder was het bos eigendom van het Wenemaershospitaal. Het Onzer-Vrouwenstraatje liep uit op het Hoveldstraatje. Het bestanddeel *vrouwen-* moeten we als een genitief

enkelvoud opvatten met als betekenis ofwel ‘toebehorende aan een altaar van Onze-Lieve-Vrouw’, ofwel ‘eigendom van een adellijke of geestelijke vrouw’, bv. een gravin of een abdis van een klooster (Van de Woestijne, 1994: 56). In dat laatste geval zou de voorbepaling wel eens naar Vrouwe Margaretha Wenemaer kunnen verwijzen. Zij en haar echtgenoot, de Gentse poorter Willem Wenemaer, zijn immers de stichters van het 14^e-eeuwse Wenemaershospitaal. De familie komt dan in het bezit van het uitgestrekte Goed ter Beke, dat later uitgebreid wordt met een goed op Hoveld vlak bij de bossen. Het lijkt ons niet onmogelijk dat de bosweg naar deze edelvrouw genoemd is.

(Onzer-) Vrouwenweg / Vrouwenstraatje/-weg / Onze-Lieve-Vrouwenstraatje: Dit straatje vormde het verlengde van de Basseveldedreve van aan het Walleken tot aan het Goed de Koudekeuken. Op het einde ervan liep de weg over de Oostwatergang om uit te komen op het erf van de boerderij. Het traject van dit straatje bestaat tot op vandaag. De Koudekeuken was eigendom van de priorij van Waarschoot. *Onze Vrouw* verwijst hier naar de priorij Onze-Lieve-Vrouw ten Hove.

Sente Zutters Straatje: 17^e eeuwse benaming voor het **Vijverstraatje**, de huidige *Molenstraat*. De vorm *Sente*, in de bron uit 1678 afgekort als *Ste*, lijkt de dialectische vertegenwoordiger van het woord *sint* in de betekenis ‘heilige’, maar is in werkelijkheid een volksetymologische aanpassing van de persoonsnaam *Centen*, een vleivorm van *Vincent*. Dezelfde bron uit 1678 vermeldt trouwens enkele bladzijden verder expliciet de eigenaar of aangelande van het straatje, nl. *vincent desuttere*. In latere tijd werd de oude straatnaam volksetymologisch gewijzigd in *Sint-Zusterstraat* en die bleef als zodanig nog tot 1961 in gebruik.

Sint-Jacobshuisstraatje: Niet exact te situeren straatje in het oosten van de parochie, in de buurt van de Oostmoer. Een groot deel van de Bellebargiebossen behoorde destijds toe aan het Gentse Sint-Jacobsgodshuis (De Vos 1990: 325), waarnaar dit straatje genoemd is. Het godshuis had echter ook bezittingen buiten Oostmoer, onder andere in Jagerpade (De Vos 1990: 326), het is dan ook niet uitgesloten dat het Sint-Jacobshuisstraatje elders te situeren valt. Toch lagen de meeste gronden van het godshuis in de Oostmoerse Bellebargiebossen, die ook ten dele Lembeeks grondgebied beslaan. In datzelfde bosgebied signaleert De Vos (1990: 328) overigens nog een weg die naar het Gentse godshuis werd genoemd, de Sint-Jacobsdreef, die evenwel niet vermeld wordt in onze bronnen.

Spitaaldreve: Weg vanaf Bekebrugge tot aan de splitsing aan het Goed op Hoveld, lopend langs de westkant van de landerijen van het Goed ter Beke, op de grens met Zomergem. De voorbepaling *spitaal* is een verkorte vorm van

hospitaal (MNW, i.v. SPITAEEL). De dreef behoorde toe aan het Gentse Wenemaershospitaal (zie ook **Hospitaalstraatje**). Het traject van de Spitaaldreef ligt er vandaag nog altijd, maar de straat valt nu helemaal onder Zomergem en heet er *Bosstraat*.

Spitaalstraatje: zie **Hospitaalstraatje**.

Stenen Straatje: Andere naam voor de **Gasteldreef**, de toegangsweg tot het leengebied de Gastels. Vandaag heet deze weg *Gastelstraat*. Tijdens de 17^e eeuw behoorde het Stenen Straatje toe aan de heer van Lessenbos, blijkens het citaat “*het steenen straetken wesende de Leendreef vanden heere van Lessenbosch*” (1639). Deze edelman bezat volgens De Vos (1990: 340-341) ruim 28 hectare grond op Waarschoot, waaronder het Gastelleen. Op het eerste gezicht lijkt het adjectief *stenen* het materiaal te benoemen waarmee de weg in kwestie aangelegd of verhard was. Toch is hier een andere verklaring waarschijnlijker. De oudst teruggevonden leenheer van het Gastelleen (en het Bos van Spiere), vermeld in 1253, was namelijk Geraard I van Steenhuise, heer van Avelgem (De Vos, 1990: 57). Uit het citaat “*sijn leengoed sonder den bosch gheheeten steenhuus landt ... groot wesende xxi bunderen*” (1428) leren we dat **Steenhuisland** een synoniem is voor **Gastelleen**. Verder vinden we als naam voor de Gasteldreef ook **Steenhuisdam**, alweer een verwijzing naar de vroegst vermelde eigenaar van het leen. Blijkbaar lag de weg iets hoger dan de omliggende landerijen en vormde hij dus een *dam*. Later werd *Steenhuisdam* verkort tot **Steendam**, dat zowel als naam voor de weg (1379) als voor een aanpalend perceel akkerland voorkomt (veel later, 1639). Het Stenen Straatje is dus oorspronkelijk genoemd genoemd naar de heer van Steenhuise. Dat het straatje zelf eventueel met steenslag verhard was, kan volksetymologisch geleid hebben tot *Stenen Straatje*, een naam die vanaf 1456 in de bronnen gebruikt wordt.

Vernaven Straatje: Niet te lokaliseren straatje vernoemd naar een zekere Vernaeve. De familienaam *Vernaeve*, vandaag typisch voor Gent en omgeving, is een moedersnaam uit *veren Ave*, waarin het eerste deel een genitiefvorm is van *ver*; zelf een verkorte vorm van *vrouwe*.

Wedemaershospitaalstraatje: zie **Hospitaalstraatje**.

(c) naar de functie

Zoutweg 1: Het oorspronkelijke traject van deze Zoutweg liep van de Lembeekse Neren Heerweg (thans *Eeklostraat*) naar de Waarschootse Oostmoer, en omvatte in Lembeke de huidige Gravin M. d’Alcantaralaan en in Waarschoot de huidige Zoutweg. Halfweg de vijftiende eeuw blijkt *Zoutweg* geëvolueerd te zijn tot wijknaam, getuige het citaat “*daer ment heet te*

zoutweghe” (1474). Een enkele keer (1572) wordt de Zoutweg ook **Zoutwegstraat** genoemd, wellicht om de straatnaam duidelijk te onderscheiden van de wijknaam *Te Zoutwege*. Voor de verklaring van *zout*, zie **(Te) Zoutwege** in 3.1 Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen.

Zoutweg 2: De laat-14^e-eeuwse attestatie “*an den zoutwech daer men teecloe w(aer)t gaet*” (1373) maakt gewag van nog een ander *Zoutweg*-toponiem. Het gaat hier om een zoutweg die in het westen van de parochie lag en de Weststraat verbond met de Eekloose Zuidmoer (Van de Woestijne, 1994: 41). Het was een kortere verbinding tussen Eeklo en Waarschoot dan de Dam. De weg was echter alleen ’s zomers bruikbaar, want in de andere seizoenen was het terrein daarvoor veel te drassig. De naam van deze zoutweg is verloren gegaan, maar het traject ligt er nog altijd, weliswaar deels gewijzigd. Het wordt door fietsers en voetgangers gebruikt als alternatieve route om domein Het Leen te bereiken via de wijk Stuiver. Voor de verklaring van *zout*, zie **(Te) Zoutwege** in 3.1 Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen.

Zoutstraat: Wellicht een andere naam voor Zoutweg 1, die slechts twee keer in de bronnen opduikt.

Zoutstraatje: Niet exact te lokaliseren straatje. Met de diminutievorm van een bestaande straatnaam duidde men dikwijls een kleinere zijtak aan van de straat met de onverkleinde vorm als naam. Het Zoutstraatje kan dus een zijwegje geweest zijn van Zoutweg 1 of 2.

(d) naar de vorm, de uitgestrektheid, de bedekking of het uitzicht

Dam: Korte benaming voor de verhoogde weg door het moerassige gebied tussen Waarschoot en Eeklo, aangelegd in de 14^e eeuw. Zie verder **Eeklose Dam**. Overigens is *Dam* de enige van de straatnamen met het bestanddeel *dam* die de tand des tijds doorstaan heeft. Het deel van de N9 tussen Waarschoot en Eeklo, dat min of meer hetzelfde traject heeft als de oorspronkelijke dam, heet op Waarschoots grondgebied nog altijd *Dam*. De samengestelde *dam*-toponiemen zijn verloren gegaan.

Grote Dam: Is net als *Eeklose Dam*, *Dam*, *Lange Dam* en *Nieuwe Dam* een benaming voor de 14^e-eeuwse verbindingsweg tussen Waarschoot en Eeklo. Het bijvoeglijk naamwoord *groot* vóór straatnamen geeft doorgaans aan dat de straat in kwestie als een belangrijke verkeersweg beschouwd werd. Dat laatste zal ook gelden voor de zogenaamde **Grote Straat**, een eenmalig vermelde straat met onbekende ligging.

Lange Dam: Eén van de benamingen voor de verbindingsweg tussen Waarschoot en Eeklo, vandaag bekend onder de naam *Dam*. Zoals de voorbepaling

aangeeft, was het een behoorlijk lange weg: hij liep van de Kere naar de Eeklose Klinkaartstraat, een afstand van om en bij de twee kilometer.

Lange Dreve: Liep van de wijk Jagerpade door de Kloosterbossen in noordelijke richting naar de Belau, parallel met de Dam. Een deel ervan strekte zich uit langs de Vletgracht. Ook hier is duidelijk dat *lange* op de lengte van de dreef slaat. Het traject is ook vandaag nog deels terug te vinden, maar de spoorweg van Gent naar Eeklo heeft het doormidden gesneden.

Lange Straat: Het enige citaat in ons glossarium dat deze straat vermeldt, bevat geen enkele indicatie over de ligging, maar naar alle waarschijnlijkheid gaat het om de straat die in Oostwinkelse bronnen eveneens onder de naam *Lange Straat* verschijnt. Deze straat, vandaag nog bekend onder dezelfde benaming, liep van de Oostwinkelse Kerkstraat in noordoostelijke richting naar Oostwinkelbrug. Aan de overzijde van de Lieve (nu het Schipdonkkanaal) veranderde de naam in **Woestijnstraat** (Van de Walle-Devos, 2006: 26).

Moortelstraatje: Moeilijk te situeren straatje in de Broek. Slechts één bron, uit de late 16e eeuw, maakt er melding van. Het bepalende bestanddeel *moortel* slaat waarschijnlijk op de aard van het wegdek: blijkbaar lag de straat er behoorlijk modderig bij. *Moortel* is een variant van *moorter*, dat zelf een vroege ontlening is uit het Latijnse *mortarium* in de betekenis ‘mortelspecie’. In de huidige dialecten betekent *mo(o)rtel* nog altijd ‘metselspecie’, maar in de Vlaamse landschapsterminologie is het ook een benaming voor ‘slijk, drab, modder’. Doordat de mortel in vroeger tijden niets anders was dan een mengsel van klei en water (een soort modder dus), kon het woord gemakkelijk evolueren tot slijk- en moerasbenaming. Misschien heeft daarbij ook de betekenis van het inheemse Germaanse moeraswoord **mora*, waaruit het woord *moer* is ontstaan, enige invloed uitgeoefend (Vandeveire & Devos, 2008: 62). Toch is het ook denkbaar dat het Moortelstraatje genoemd is naar de landerij met de naam *Moortelken*. Het straatje zou dan langs of naar die akker gelopen hebben. In dat geval is het te vereenzelvigen met het Ramershoekstraatje in de wijk Daasdonk bij Sleidinge.

Zompelstraatje: Uitbatingsweg tussen de Weststraat en het Goed te Rapenburg. Over een paar honderd meters vormt het straatje de grens tussen Zomergem en Waarschoot. In het Zomergems materiaal vinden we het straatje terug als *Zompelsdreef* (Mattheeuws-Devos, 1997: 48). Het Zompelstraatje is genoemd naar de landerij met de naam **Zompel**. Dit stuk land lag op de hoek van de Weststraat en het Zompelstraatje. *Zompel*, al in het Oudnederlands geattesteerd als *sumpel* (ONW i.v. SUMPIL) is afgeleid van het substantief *zomp*, uit het Germaanse **sumpa* (VNMW, i.v. SOMPEL), dat ‘moeras’ betekent. Ook het Engels en het Duits hebben een variant van *zomp*,

respectievelijke *swamp* en *Sumpf*. Het achtervoegsel *-el* zou oorspronkelijk een diminutiefsuffix geweest zijn, zoals ook in *wegel*, *druppel*, *bundel* en *eikel*. Zowel *zomp* als *zompel* komen nog voor in de hedendaagse Vlaamse dialecten voor moeras of drassige grond.

(e) andere motieven

Nieuwe Dam: Is naast *Eeklose Dam*, *Dam*, *Grote Dam* en *Lange Dam* de vijfde benaming die destijds gegeven werd aan de verbindingsweg tussen Waarschoot en Eeklo. De oudste attestatie van dit toponiem dateert van 1427, maar volgens Van de Woestijne (1994: 31) sprak men in 1358 al van *de Nieuwe Dam*. Het bijvoeglijk naamwoord *nieuw* slaat op de relatieve ouderdom van de dam, waarschijnlijk in vergelijking met de twee oudere verbindingswegen van Waarschoot naar Eeklo (Zoutweg 1 en 2) (Van de Woestijne, 1994: 38-39).

Hoge Weg: Straatje dat de Zoutweg op de Oostmoer verbindt met de Klinkaartstraat in Eeklo (later *Hogebosstraat* genoemd) (Van de Woestijne, 1994: 49). Vertrekkend van de grenspaal van Lembeke vormt de weg in westelijke richting de grens tussen Eeklo en Waarschoot. De Hoge Weg moet als een dam, iets hoger gelegen dus, door het drassige grensgebied gelopen hebben. Aan de zuidkant van deze weg vinden we de **Hogewegbos**.

(f) benoemingsmotief onzeker

Stichelstraatje: Niet exact te situeren landweg op Hoveld, in de buurt van Vermargrietenmeers. Er zijn twee mogelijke verklaringen voor de voorbepaling *stichel*. Enerzijds zou het Stichelstraatje genoemd kunnen zijn naar een zekere (*Van der/den*) *Stichel*, die er bezittingen had. Anderzijds kan *stichel* hier ook een soortnaam zijn. In de dialecten van westelijk Vlaanderen slaat het woord op een laag muurtje langs een waterloop of aan weerszijden van een brug (De Bo, i.v. STICHEL) of op een opstapje om over een omheining te klauteren (Teirlinck, i.v. STICHEL). Het Stichelstraatje kan langs zo'n muurtje gelopen hebben of naar of langs zo'n opstapje geleid hebben.

6. Hoeven, woningen en andere gebouwen

6.1. Kernbestanddelen in hoevenamen

GOED en HOF

In onze streken wordt *goed* doorgaans gebruikt als benaming voor een boerderij van betrekkelijk grote omvang. In de meeste gevallen duidt het woord *goed* niet alleen de centrale hoevegebouwen aan, maar ook de

bijgebouwen, het erf en de omliggende landerijen. Soms duidt *goed* ook meer algemeen ‘grondbezit’ aan, waar dan niet noodzakelijk gebouwen op stonden of staan. Meestal is dat echter wel het geval (Mattheeuws & Devos, 1997: 55). Wanneer een goed genoemd is naar de ligging, bestaat de naam dikwijls uit een combinatie van het woord *goed*, het voorzetsel *te* en een plaatsnaam, zoals in **Goed te Brakel**. Af en toe is de voorbepaling *goed* weggefallen en blijft enkel *te(n)* over, zoals in **(Ten) Putte**.

De Germaanse voorloper van het woord *hof*, nl. **hofa*, was de meest algemene benaming voor een boerderij. In het domaniale tijdvak echter (9^e - 11^e/12^e eeuw) ging men onder *hof* vooral de centrale domeinhoeve verstaan, en raakte het woord verbonden met de gedachte ‘groot, belangrijk’, een associatie die het domaniale stelsel of *hofstelsel* eeuwenlang overleefd heeft, zelfs tot vandaag (Vandeveire & Devos, 2008: 43).

STEDE(KEN) en HOFSTEDE

Wanneer *stede* en *hofstede* als boerderijnaam gebruikt worden, duiden ze doorgaans op kleinere bedrijven dan *goed* en *hof*. *Stede*, van het Germaanse woord **stadi*, betekent oorspronkelijk ‘plaats, plek’. Later werd het bepaaldelijk gebruikt voor de plaats waar iemand woont. Zodoende kan *stede* niet alleen op een hoeve of boerderij duiden, maar ook op een gewoon huis, zowel in de dorpskom als meer afgelegen op het platteland. De samenstelling van *stede* met *hof* ontstond vanaf de 9^e eeuw, ten tijde van het domaniale stelsel. Onder *hofstede* verstond men toen het huis en het bijhorende perceel van de onvrije of halfvrije boer, die op de centrale domeinhoeve (of *hof*) karweien moest verrichten. Toen in de late middeleeuwen het domaniale stelsel en de horigheid verdwenen, verruimde de betekenis van *hofstede* en werd het woord toegepast op elke boerderij die niet als een ‘hof’ werd beschouwd. Zo werd het vrijwel synoniem met *stede* (Vandeveire & Devos, 2008: 44).

In het Waarschootse glossarium zijn er maar een drietal woningtoponiemen met *hofstede*. Er komen ook een aantal veldtoponiemen voor met *stede* of *hofstede*. In die gevallen stond er op het stuk land in kwestie hoogst waarschijnlijk ooit wel een woning, die echter op een bepaald moment in verval geraakt was of afgebroken werd (en eventueel elders weer opgebouwd).

6.2. Benoemingsmotieven voor hoeven

(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

Goed van Zoetendale: Deze vandaag nog bestaande hoeve met bijhorende landerijen ligt aan het westelijke uiteinde van de voormalige wijk Weststraat,

die nu tezamen met het voormalige Breebroek de wijk Stuiver vormt. Het Goed van Zoetendale is genoemd naar een kleine augustijnenabdij die gelegen was op het punt waar de grenzen van de parochies Maldegem, Moerkerke en Middelburg samenkwamen (Van Mingroot, 1983: 24). De abdij, die op haar beurt genoemd is naar een hoeve die er voorheen stond (Kerckhaert, 1993: 72), had veel bezittingen in het Meetjesland, onder andere in Kaprijke, Lembeke, Ronsele, Sint-Laureins en dus ook Waarschoot. Het huidige straatje Zoetendale in het uiterste noordwesten van Maldegem, herinnert aan de vroegere abdij. Vermoedelijk heeft de abdij haar Meetjeslandse bezittingen in de loop van de 13^e eeuw verkregen (Van Mingroot, 1983: 50). In de 16^e eeuw raakte ze in financiële moeilijkheden en kwam het Goed van Zoetendale in handen van de Brugse jezuïetenorde (Van Mingroot, 1983: 232).

(b) naar de ligging

(Goed te) Belsebroek: *Belsebroek* was aanvankelijk enkel de naam voor een groot landerijencomplex in de wijk Voorde (zie **Bels(e)broek**). Hoewel de vroegste vermelding van het goed te Belsebroek pas dateert van 1533, is er volgens De Vos (1990: 278) al in 1380 sprake van een behuiste hofstede in de buurt van Bertenbrug, die te vereenzelvigen is met het bewuste goed. De eerste bewoner ervan zou het echtpaar Zeger Van der Donck en Kateline Van Gistele geweest zijn. Uit een document dat dagtekent van 1455, leidt De Vos af dat zowel de landerijen **Roelstuk** en **Dordrecht** als de Bertenbrugge over de Lieve deel uitmaakten van het Belsebroekse Goed. Al vrij vlug, vermoedelijk in de loop van de 17^e eeuw, is het goed in verval geraakt. Hiermee kan ook de vroege verdwijning van het toponiem zelf deels verklaard worden. In het *Renteboek 1655-1769*, wordt volgens De Vos weliswaar nog gewag gemaakt van een aantal bezitters, maar zonder dat de naam *Belsebroek* daarbij expliciet vermeld wordt (De Vos, 1990: 279).

Goed te Arisdonk: In de vroegere wijk Arisdonk, die zich uitstreckte ten noorden van het Lievekanaal, lag ter hoogte van de Bertenbrugge het Goed te Arisdonk. De hoeve staat er vandaag nog steeds, ze heet nu *Begijnengoed* en is eigendom van het OCMW. Het Goed te Arisdonk behoorde toe aan de Heilige-Geesttafel van het Groot Begijnhof van Gent, ook wel Sint-Elisabethbegijnhof genoemd (De Vos, 1990: 295). De Heilige Geest was de afdeling van het begijnhof waar armen en hulpbehoevenden onderdak en onderhoud konden krijgen. Al in de 13^e eeuw had deze instelling bezittingen in de Keure van Sleidinge, Lovendegem en Waarschoot, die ze voornamelijk had verworven dankzij grafelijke schenkingen (De Vos, 1990: 290). Naast het Goed te Arisdonk was ook het **Goed ten Akker**, op de grens met Lovendegem (de huidige *Akkerhoeve*), in handen van datzelfde begijnhof, meer bepaald van de infirmerie, de plaats waar de zieken en ouderen verzorgd werden (De Vos, 1990: 290).

Goed ter Beke: Deze hoeve stond nog tot minstens eind 15^e eeuw bekend onder de naam **Goed ten Walle** (De Vos, 1986: 141). Het goed is genoemd naar zijn ligging in Beke, een grensgehucht dat ook ten dele Zomergems grondgebied beslaat. Dat de landerijen van het Goed ter Beke tot in Zomergem reikten, bewijst onder meer het citaat “*tgoet ter beke jnde prochie van zomergem*” (1523). Het goed is, samen met het Goed te Breebroek en het Goed te Brakel, een van de oudste landbouwnederzettingen van Waarschoot (De Vos, 1986: 140). Een aantal hoevegebouwen van het aloude Goed ter Beke bestaan vandaag nog (Kerckhaert, 1977: 33). Ze zijn gelegen achter de gebouwen van het vleesverwerkend bedrijf Ter Beke. Ook de vroegere oprijlaan ligt er nog steeds. Die komt uit op de straat *Beke*, tegenover de Lousberglaan. In 1317 werd het Goed ter Beke door de familie Utendale verkocht aan de Gentse poorter Willem Wenemaer. Via deze man kwam het goed eeuwenlang in handen van het Gentse Wenemaershospitaal (De Vos, 1986: 141), dat toen pas gesticht was (De Vos, 1990: 89). De Atlas van de Bevaarbare en Onbevaarbare Waterlopen (eerste helft 19^e eeuw) heeft het zelfs specifiek over het *Wenemaartsgoed* in plaats van het *Goed ter Beke*, en ook Bogaert, Lanclus en Verbeeck (1994: 7) spreken over *Wenemaersgoed* (1994: 3) en *Hof Wenemaer*. Volgens Kerckhaert (1977: 33) werd daarnaast ook nog *Hospitaalgoed* gebruikt voor het Goed ter Beke. Het opperhof, d.i. het hoofdbebouw, waar de eigenaar woonde, betitelde men in de 16^e eeuw als *het Casteelken*. Hiervan getuigen ook de perceelsnamen **Kasteelbilkken** en **Klein Kasteelbilkken**.

Goed te Brakel: Dit goed is, net als het Goed te Breebroek, een van de oudste nederzettingen van Waarschoot. Volgens De Vos (1990: 273) was de oudste eigenaar van het goed Wouter Van Brakel, die het bewoonde in de jaren 1330. Wellicht zijn zowel het goed als zijn eigenaar genoemd naar het gehucht Brakel, dat overigens ook zijn naam gaf aan het Brakelleiken. Aan het einde van de 14^e eeuw werd er een gracht aangelegd van het Goed te Brakel via het Goed te Breebroek naar de Lieve. Het Goed te Brakel werd zelf ook omringd door een vierkante gracht (Bogaert, Lanclus & Verbeeck, 1994: 54), waarvan het meest noordelijke deel nog altijd bestaat (Kerckhaert, 1977: 81). Johan Barat, eigenaar van het Goed te Brakel tijdens de eerste helft van de 16^e eeuw, kreeg de bossen van de Westmoer in handen, die nu behoren tot het provinciaal domein Het Leen. In de loop van de 17^e eeuw verkeerde het goed kennelijk in slechte staat. Volgens het landboek van 1678 was het toen een “*een onbehuysde omwalde hofstede*”. Naderhand zal het echter heropgebouwd worden. In de loop van de 19^e eeuw kreeg het Goed te Brakel ook een nieuwe naam: *Reimondshof* (De Vos, 1990: 276). Die naam leeft nu nog voort.

Goed van/te Breebroek: Nog bestaande hoeve gelegen in Breebroek, een voormalig gehucht in het uiterste westen van de parochie, dat tezamen met de wijk Weststraat de huidige wijk Stuiver vormt. Het Goed van Breebroek is

genoemd naar zijn ligging aan een van de vroegst ontgonnen gebieden van Waarschoot en is meteen een van de oudste hoeven van de parochie (De Vos, 1990: 273). Zie ook **Breebroek**. De vroegste vermelding dateert uit halfweg de 13^e eeuw. Middels een grafelijke oorkonde uit 1249, geschreven in het Latijn, schenkt heer Eustaas I van Lerne aan zijn dochter Aelis en schoonzoon Olivier Clericus van Oudenaarde een aantal woningen en gebouwen in Breebroek: “*omnes terras [...] cum mansu et edificiis in loco quod vulgariter dicitur Bredebroech*”. In 1370 is het goed niet langer bezit van de adellijke familie Van Lerne, maar komt het in handen van de familie De Pape (De Vos, 1990: 269), die het aanzienlijk uitbreidt. Rond 1430 bestaat het uit een centraal gelegen klein kasteel, omringd door een gracht en toegankelijk via een ophaalbrug (Bogaert, Lanclus & Verbeeck, 1994: 52). Dit kasteeltje met gracht is onder meer te zien op een kaart uit 1615, getekend door Jacques Hoorenbault en ten dele gepubliceerd door Bogaert, Lanclus en Verbeeck (1994: XXIV). Nabij het centrale kasteel staat ook een neerhof met een vijftal bijgebouwen (De Vos, 1990: 270). De oudste verbindingsweg naar Eeklo, de westelijke **Zoutweg 2**, liep langs de landerijen van het Goed van Breebroek. Ook de stenen brug die deze weg over het Brakelleiken leidde, maakte deel uit van de bezittingen van het goed. Halfweg de 17^e eeuw raakte het kasteel in verval en naderhand is het nooit meer hersteld (De Vos, 1990: 272). In 1766 bestond het Goed van Breebroek enkel nog uit een aantal hoevegebouwen, “*eertijds geweest sijnde een casteel met wallen ende motte*”. Die boerderijgebouwen bestaan tot op vandaag en dienen tegenwoordig als paardrijnschool. Ook een deel van de oude ringgracht is bewaard gebleven

Goed te Bulare: Deze hoeve lag centraal in de voormalige wijk Bulare, in de uiterste zuidhoek van Waarschoot, op de grens met Lovendegem en Zomergem. De landerijen strekten zich uit op het grondgebied van deze drie parochies (Steyaert-Andries, 2010: 294). Bij de vroegste vermelding van het goed, in 1427, was het in handen van Lodewijk Van den Berblocke, een rijke Gentenaar. Ruim honderd jaar later, in 1534, was het in bezit van de Gentse patriciërsfamilie De Gruutere. De laatste bekende eigenaar van het goed was de vooraanstaande familie Heylinck (De Vos, 1990: 280). Van de hoeve blijft vandaag niets meer over.

Goed te Diependale: Aan het westelijke uiteinde van de Kapellestraat (de historische Kloosterdreef) ligt tot op vandaag het Goed te Diependale. Het goed deed vanaf april 1475 dienst als neerhof van het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove (De Vos, 1990: 303-304). Het is genoemd naar het vroegere gehucht Diependale, dat zich iets ten noorden van de dorpskern van Waarschoot bevond. Dat het goed naar het gehucht genoemd is, en niet andersom, weten we aangezien de vroegste attestatie van het Goed te Diependale dateert van 1312, terwijl er al honderd jaar eerder sprake was van *profunda valle* (1223).

Goed op Hoveld: Verdwenen hoeve op het voormalige gehucht **Hoveld** en daarnaar genoemd. De Vos situeert de hoeve ter hoogte van het huidige kruispunt tussen de straten Bos en Bosstraat. Anders dan Mattheeuws en Devos (1997: 130) vermoedden, is het Goed op Hoveld niet te vereenzelvigen met het Goed te Rapenburg, maar lag het tussen dat laatste en het Goed ter Beke in (De Vos, 1990: 287). De Vos' lokalisatie vindt steun in het citaat “[...] *gheheeten tgoet up hoevelt ligghende achter tgroete goet in waerschoet*” (1499), waar het Goed op Hoveld gesitueerd wordt “achter” het “groot goed” van Waarschoot. Er zijn weliswaar meerdere hofsteden die destijds *groot goed* genoemd werden, maar het lijkt geen twijfel dat die omschrijving ook gebruikt werd voor een grote en belangrijke hoeve als het Goed ter Beke (De Vos, 1990: 289 en 290). Op oude landkaarten zien we dat de hoevegebouwen van het Goed op Hoveld inderdaad “achter” het Goed ter Beke lagen, terwijl het Goed te Rapenburg nog eens enkele hectometers verder in noordwestelijke richting gelegen was. Bovendien werd het Goed op Hoveld in de loop van de 17^e eeuw onderdeel van het rijkere Goed ter Beke (De Vos, 1986: 163). In 1679 werden enkele van de gebouwen van het vroegere Goed op Hoveld opnieuw zelfstandig. Deze hofstede ging men vanaf dan *Den Bos* noemen (De Vos, 1990: 289).

Goed te Oostmoer: Onze bronnen over dit goed zijn zeer schaars. Zeker is dat het in de nog bestaande wijk Oostmoer lag. De enige attestatie van het Goed te Oostmoer dateert uit 1510 en spreekt van een “*onbehuust goed ... groot onder land, Bosch, meersch ende gheweedt 10 bunderen*”. Het behoorde toen toe aan de familie De Steenwerper (De Vos, 1990: 281), die daarnaast ook mede-eigenaar was van het Goed te Weststraat (zie verder). Een exacte situering is onmogelijk. De Vos (1990: 315-317) heeft het wel over een pachtgoed van 22 ha dat in de 17e eeuw in handen komt van het Gentse jezuïetenklooster, waarschijnlijk bij schenking. Voordien was het in privéhanden. Het zogenaamde **Jezuïetengoed** bevond zich aan de Dries in de wijk Oostmoer, aan de overzijde van het Vennegoed. De landerijen strekten zich uit ten zuiden van de Oostmoermolen tot aan de Keursmeersen en tot over het Brakelleiken in oostelijke richting. Er is een gedetailleerde kaart uit 1651 van dit pachtgoed voorhanden, gepubliceerd door De Vos (1990, 316). Het lijkt ons niet onmogelijk dat de landerijen van dit Jezuïetengoed in het begin van de 16^e eeuw bekend stonden als het Goed te Oostmoer.

Goed te Rapenburg: De landbouwexploitatie met deze naam strekte zich uit over Zomergem en Waarschoot, maar de centrale hoeve stond op Zomergems grondgebied. In de Zomergemse bronnen wordt de plaats op Beke waar die hoeve stond, ook *Rapenburg* genoemd (Mattheeuws & Devos, 1997: 34-36). De landerijen van het Goed te Rapenburg op Waarschoot lagen tussen de wijken Weststraat en Beke. In het landboek van 1678 vinden we een gedetailleerde beschrijving van de bossen horend bij het goed, gelegen tussen het Goed van

Zoetendale en het Goed op Hoveld. Volgens Ryckaert werd het Goed te Rapenburg gesticht tijdens de grote ontginningen in de eerste helft van de 13^e eeuw, en heeft het samen met het Goed ter Beke een belangrijke rol gespeeld bij het ontstaan van de wijken Beke en Berg. Het Goed te Rapenburg moet minstens teruggaan tot voor 1242, zo betoogt Ryckaert. In dat jaar namelijk kwam Walter van Marvis, de bisschop van Doornik, naar het Meetjesland om er de parochiegrenzen vast te leggen. In het verslag van die bisschoppelijke reis wordt gesteld dat Van Marvis die grenzen liet samenvallen met natuurlijke fenomenen, zoals waterlopen, en al bestaande wegen. Eén van die wegen was het landweggetje dat we kunnen identificeren als de huidige straat Bos. Aangezien deze weg door de bewoners van het Goed te Rapenburg speciaal was aangelegd om de hoevegebouwen te bereiken vanaf Bekebrugge, moet het goed dus al bestaan hebben vóór 1242 (Ryckaert, 1979: 6-10 en 15-19).

De plaatsnaam *Rapenburg* komt meer voor in Vlaanderen, onder meer in Maldegem, Bredene en Harelbeke. De herkomst van de naam is echter helemaal niet duidelijk, maar Mattheeuws en Devos stellen wel een aannemelijke verklaring voor. *Rapenburg* is een samenstelling van *rapen*, de benaming van het bekende knolgewas, dat al sinds de late middeleeuwen in onze streken verbouwd wordt, en *burg*, dat synoniem is met *burcht* en dus 'versterkte plaats, versterkt kasteel' betekent. Dat wil echter nog niet zeggen dat de samenstelling *rapenburg* verwijst naar een kasteel of een versterkte plaats die iets met rapenteelt te maken heeft. Mattheeuws en Devos wijzen een dergelijke letterlijke interpretatie dan ook van de hand. Volgens hen moet de verklaring gezocht worden in de volkshumor. Tot op vandaag is het niet ongebruikelijk dat men een plaats benoemt met een term die eigenlijk het tegenovergestelde betekent van wat de plaats in werkelijkheid voorstelt. Een klein boerderijtje kan zo al lachend *een landgoed* genoemd worden, terwijl men een grote villa schertsend als *een nederig optrekje* kan omschrijven. Mogelijk ligt zo'n stijffiguur ook aan de grondslag van de naam *Rapenburg*. De hofstede waarnaar verwezen wordt, zou dan geen grootse burcht geweest zijn, maar wel een bescheiden hoevetje, dat spottend aangeduid werd als *burcht*.

Dan nog blijft het bepalende bestanddeel *rapen*, als we het letterlijk interpreteren, enigszins merkwaardig. De raap was destijds immers zeker geen ondergewaardeerd gewas, wel integendeel. Het diende als veevoer tijdens de winterperiode en er werd olie gewonnen uit het zaad van de rapen. Volgens Mattheeuws en Devos moet *raap* hier begrepen worden in de denigrerende zin zoals in het volkse gezegde *zo voos als een raap*.

Rapenburg zou dus een schertsende benaming geweest zijn voor een armzalig hoevetje op voze, waterzieke grond. Op dezelfde manier valt een boerderijnaam als *Mispelburg* te verklaren. Die is geïnspireerd op de uitdrukking *zo rot als een mispel* (Mattheeuws & Devos, 1997: 35-36). De gegeven verklaring van *Rapenburg* vindt steun in de ligging van het Goed te Rapenburg in een waterzieke omgeving, waaraan ook andere plaatsnamen in die buurt herinneren, zoals *Zompel* (zowel in Zomergems als Waarschoots materiaal aangetroffen),

Zompelinge (in Zomergem) en *Zompelstraatje* (in Waarschoot). De Vos (1986: 140) bevestigt dat Rapenburg gelegen was op een onvruchtbare [land]rug.

Goed ten Walle: Andere en wellicht oudere naam voor het Goed ter Beke. *Wal* of *walle* komt van het Westgermaanse **walla*, een vroege ontlending aan Latijn *vallum*, dat ‘opgeworpen versterking’ betekende (EWN, i.v. WAL). Zo’n versterking vormde een soort ommuring, vandaar het Engelse *wall* ‘muur’. In het Nederlands evolueerde *wal* tot benaming voor een kunstmatig heuveltje waarop een gebouw (hoeve, kasteel of molen) staat en vervolgens tot ‘ringgracht (rond een hoeve of een kasteel)’. Die laatste ontwikkeling is te verklaren doordat er bij het opwerpen van een omwalling of een heuveltje automatisch een uitdieping, een gracht dus, ontstaat (Mattheeuws & Devos, 1997: 133). Het is duidelijk waarom het Goed ter Beke aanvankelijk met de naam *Ten Walle* werd benoemd. Het landboek van 1678 beschrijft deze hoeve als “*een omwalde behuysde hofstede ende mote ... mette wallen synghels ende de dreven*”.

Goed te Weststraat: Dit goed bevond zich op het einde van de Weststraat, maar is niet te vereenzelvigen met het Goed van Breebroek, het Goed van Zoetendale of het Goed te Brakel (De Vos, 1990: 284). Het moet zich aan de noordzijde van de Weststraat bevonden hebben recht tegenover het Goed van Zoetendale. Enkele landerijen die deel uitmaakten van het goed in 1545 (Groot Stuk, Strepe, Oude Hofstede, Wulfsbilk, Popelier en Berg) konden we daar namelijk situeren. De hoeve zelf moet aan de Weststraat gelegen hebben. In het landboek van 1678 is er sprake van drie hoeven aan de Weststraat op de plaats waar ooit de herberg De Laatste Stuiver stond. Eén daarvan is wellicht het Goed te Weststraat, maar welke precies, valt niet te zeggen. De oudste attestatie van het Goed te Weststraat dateert van 1531. Toen was het in handen van de familie De Steenwerpere (De Vos, 1990: 281-283), die in die periode onder meer ook het Goed te Oostmoer bezat.

Goed te Zoutwege: Een goed in de straatwijk Zoutwege, waarover verder niets bekend is.

Oude Wal: Middeleeuwse naam van het boswachtershuis in de Bellebargiebossen (De Vos, 1990: 327). Het is niet met zekerheid te zeggen welke betekenis van *wal*, ‘ophoging’ of ‘uitdieping’, van toepassing is op de Oude Wal. Het is goed mogelijk dat de hofstede omgeven was door een gracht, maar even denkbaar is dat de woning op een kunstmatige verhoging was opgetrokken. De voorbepaling *oude* kan erop wijzen dat de hofstede al geruime tijd bestond toen de naam gevormd werd, maar ook mogelijk is dat het adjectief hier opgevat moet worden in de zin van ‘voormalig’. Misschien werd de naam bedacht toen de Oude Wal als boswachtershuis in gebruik genomen werd.

's Abts Akker: Is een oudere benaming voor het **Goed van Zoetendale** (De Vos, 1990: 313). Wanneer men het goed anders is gaan noemen, is niet duidelijk, maar in ieder geval moet dat vóór 1562 geweest zijn. In een pachtbrief uit 1562, staat te lezen dat het Goed van Zoetendale genoemd werd naar een van de omliggende landerijen met de naam *Sabs ackere* (Dauw, 1984: 9). Aanvankelijk was 's Abts Akker een landerij op het domein van het Goed van Zoetendale. De abt naar wie verwezen wordt in het bepalende bestanddeel, moet de toenmalige abt van de Maldegemse abdij van Zoetendale geweest zijn.

(c) naar de vorm, het uitzicht

Groot Goed: Allereerst moet worden vermeld dat de attestaties van deze plaatsnaam in het Waarschootse glossarium op twee verschillende hofsteden duiden. De oudste attestatie, die uit 1499 ("*tgoet op hoevelt ligghende achter tgroote goedt in waerschoet*"), verwijst naar het Goed ter Beke. Dat goed werd in de volksmond ook wel *Groot Goed* genoemd (De Vos, 1986: 146). De overige drie attestaties betreffen het eigenlijke Groot Goed, namelijk het pachtgoed dat door De Vos (1990: 298-302) *Groot Goed te Voorde* genoemd wordt, naar zijn ligging in de wijk Voorde. De hoevegebouwen van het Groot Goed (te Voorde) bestaan nog altijd en liggen aan de huidige straat Hogevoorde. De oude naam is echter in onbruik geraakt. Tegenwoordig heet de hoeve *Ter Lande*. Destijds was het goed omringd door een gracht, die vandaag nog voor een deel bestaat. Net als de meeste andere grote boerderijen van Waarschoot, gaat ook de geschiedenis van het Groot Goed hoogstwaarschijnlijk terug tot de grote middeleeuwse ontginningen. Zeker is dat de eerste pachters het goed bewoonden rond 1370 (De Vos, 1990: 298). Het was toen in handen van de armenkas van de Gentse Sint-Jacobskerk, die destijds heel wat bezittingen had in het Meetjesland (De Vos, 1990: 298).

Lange Hofstede: Hoeve in het gehucht Wijk op de Oostmoer. Een lange hofstede is een langgevelhoeve, een hoeve met langgerekt grondplan: huis, schuur en stallen zijn in één richting aan elkaar gebouwd (WVD I, 2: 243).

(d) naar andere kenmerken

Koudekeuken: De landerijen van het pachtgoed Koudekeuken lagen deels op Waarschoots en deels op Lembeeks grondgebied, maar aangezien de centrale hoeve zich in Waarschoot bevond, hoort Koudekeuken ook officieel tot die laatste parochie. Aanvankelijk was Koudekeuken een onafhankelijke hoeve - omringd was door een gracht (Bogaert, Lanclus & Verbeeck 1994: 35) - maar eind de 15^e eeuw werd ze, net als het Goed te Diependale, aangekocht door de Waarschootse priorij (De Vos, 1990: 309). Vandaag bestaat het goed van Koudekeuken nog altijd. Bovendien is de straat waar de hoeve en landerijen gelegen zijn, een kronkelend landweggetje dat van het Jagerpad naar Lembeke

loopt, genoemd naar de Koudekeuken. De hoeve zelf wordt tegenwoordig *Lievrouwgoed* genoemd (Kerckhaert, 1983: 91), naar het Onze-Lieve-Vrouweklooster van de Waarschootse priorij.

Reyniers (2008: 2) vermoedt dat de naam *Koudekeuken* is ontstaan tijdens de periode dat Gentse monniken in het genoemde Waarschootse klooster kwamen werken. Wanneer ze overdag het land bewerkten, namen ze hun middagmaal mee uit Gent en moesten ze dat 's middags koud verorberen. Die anecdotische verklaring lijkt ons echter ongeloofwaardig, te meer daar er ook een toponiem *Koudekeuken* bestaat in de Noord-West-Vlaamse dorpen Sint-Andries, Lissewege en in Heist (De Flou, 1928: 457-459). Dat de naam ontstaan zou zijn uit een specifiek Waarschoots gebeuren, is dan ook vrij onwaarschijnlijk.

Vermoedelijk gaat de naam *Koudekeuken* terug op een vroegere uitdrukking. Volgens het WNT (i.v. KEUKEN-I) betekent *koude keuken* zoveel als 'keuken, waar weinig of niet gekookt, schraal opgedischt wordt', een armoedige keuken dus. Het Frans heeft een soortgelijk gezegde: 'la cuisine est bien froide'. De naam *Koudekeuken* zou dan ook wel eens een metafoor kunnen zijn voor een plaats waar de grond zeer slecht was, een plaats waar je je brood niet kon verdienen door aan landbouw te doen, waar je dus niet genoeg verdient om je fatsoenlijke (warme) maaltijden te kunnen veroorloven. Als die verklaring klopt, dan hoort het toponiem *Koudekeuken* thuis in hetzelfde rijtje als *Verloren Kost*, *Verloren Brood*, *Broodloos*, *Broodseinde*, *Durekost* e.a. Aangezien de bodem in Waarschoot eertijds op heel wat plaatsen in een erbarmelijk slechte toestand verkeerde, zou dat ook wel eens het geval geweest kunnen zijn op de landerijen van de Waarschootse Koudekeuken.

Van de naam *Koudekeuken* is in het glossarium pas sprake vanaf halfweg de 16^e eeuw. Volgens De Vos (1990: 309) werd het goed voordien *Munkerie* genoemd (zie volgend toponiem). Eind maart 1670 werd de dreef aangelegd die van de centrale hoeve langs de Oostwatergang liep tot aan de Schutjesbrugge, en zo de verbinding maakte met de Zoutweg. Deze dreef vormt nu het laatste stuk van de straat Koude Keuken.

Munkerie: Vermoedelijk was *Munkerie* een oudere naam voor het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove, de Waarschootse priorij. Volgens De Vos (1990: 309) echter, vormde de Munkerie het kerngebied van het goed van Koudekeuken. De Munkerie had tijdens de 15^e eeuw een grootte van achttien bunder en grensde aan de Zoutweg en de Oostwatergang. Vanaf de 16^e eeuw, wanneer enkele landerijen op Lembeeks grondgebied aan het goed worden toegevoegd, zou men de Munkerie *Koudekeuken* zijn gaan noemen. Hoe dan ook is de naam *Munkerie* op zijn minst vreemd te noemen, aangezien het Waarschootse klooster pas gesticht werd tussen 1444 en 1449 (Delaey & Scheir, 2006: 11), terwijl de oudste attestatie van *Munkerie* al dateert van 1432, wanneer er in Waarschoot nog geen monniken aanwezig waren. Het is niet duidelijk waar de *munken* in kwestie dan wel vandaan kwamen. Het woord *munkerie* is afgeleid van *munc*, Middelnederlands voor 'monnik'.

(e) benoemingsmotief onzeker

Vennegoed: Deze destijds belangrijke hoeve, gelegen aan de Dries tussen de kerk en de wijk Oostmoer, was vroeger omringd door een gracht (Kerckhaert, 1991: 172). Op die plaats bevindt zich sinds kort een nieuwe woning, aan de Nijverheidsstraat 117. Het huidige Vennegoedstraatje, dat de verbinding maakt tussen de Stationsstraat en de Nijverheidsstraat, is genoemd naar de historische hoeve. Het was trouwens via het traject van de huidige Nijverheidsstraat dat het Vennegoed tijdens het ancien régime een rechtstreekse verbinding had met de parochiekerk (De Vos, 1990: 276). Door de 19e-eeuwse industrialisatie en door de aanleg van de spoorwegverbinding Gent-Eeklo rond 1860, is er van de oorspronkelijke landerijen van het Vennegoed zo goed als niets overgebleven (Bogaert, Lanclus & Verbeeck, 1994: 37). Voor het toponiem dienen zich twee valabele benoemingsmotieven aan. Het goed kan genoemd zijn naar een vroegere eigenaar of naar de vennige plaats waar het zich bevond. De oudste oorkonde die melding maakt van het Vennegoed (1330), noemt *jan van den venne* als eigenaar. Dat is echter nog geen sluitend bewijs dat het toponiem met de bij- of achternaam van die eigenaar gevormd is. Minstens even plausibel is de omgekeerde situatie, namelijk dat de Jan in kwestie *Van de Venne* genoemd werd omdat hij het goed in bezit had. In dat geval is de naam geïnspireerd op de drassige bodem en/op de aanwezigheid van één of meerdere waterplassen of *vennen* in de directe omgeving van het goed.

6.3. Herberg- en huisnamen

Bakkerij: Eenmalig vermelde en thans verdwenen herberg, waarover enkel bekend is dat hij destijds in de dorpskern van Waarschoot gelegen was (De Vos, 1990: 384). Kennelijk was de herberg aanvankelijk tegelijk een bakkerij.

Bertje / Beirtje: Het Bertje, in de volksmond *Beirtje*, is een herberg genoemd naar haar ligging aan de Bertenbrugge over de Lieve. De vroegste attestatie van **Bertenbrugge** dateert uit 1376, terwijl de herberg voor het eerst vermeld wordt halfweg de 15^e eeuw. De naam is ontleend aan het eerste deel van de brug- en de wijknaam, waaraan een diminutiefsuffix gehecht werd. Tot 2008 bestond het gebouw nog als restaurant met de naam *Beirtjeshoeve*. Kort daarna is het afgebroken.

Brouwerij: Woning in de wijk Beke, ongetwijfeld zo genoemd omdat er oorspronkelijk een brouwerij gevestigd was.

Drongenschure: In oorsprong een soort houtloods in het ontoegankelijke gebied van de Westmoer, ter hoogte van de Dam aan de grens met Eeklo. De schuur was eigendom van de paters Norbertijnen van Drongen. De naam

wordt al vermeld in 1243 en is overgegaan op de omgeving. Vanaf de 14^e eeuw wordt hij al als gehuchtnaam gebruikt. Zie ook **Drongenschure** in 3.2 Verdwenen wijk- en gehuchtnamen.

Guldestede: De gilde of *gulde* van Onze-Lieve-Vrouw van Waarschoot was een devoot genootschap, dat al vermeld wordt in het calendarium van 1448. De gilde had tot doel de eredienst tot Onze-Lieve-Vrouw te bevorderen en bezat een altaar in de kerk van Waarschoot. Het genootschap bestond uit godvruchtige leken, die missen lieten opdragen, processies organiseerden of feesten inrichtten. Het genootschap werd bestuurd door twee gildemeesters, bezat een eigen gildehuis of *Guldestede* en had nog andere bezittingen, o.a. huizen en landerijen (bv. het **Vrouwenveld**, deels gelegen in Waarschoot en deels in Eeklo). De gilde ontving naast aalmoezen in geld ook offergaven in natura, zoals boter, vlas, eieren, een pak garen of enkele duivenjongen. Het gildehuis stond naast het kerkhof en diende vanaf het einde van de 16^e eeuw tot 1664 als woning van de pastoor, omdat de pastorie tijdens de godsdienstoorlogen verwoest was (De Vos, 1990: 197-199).

(Heer) Simoens Stede: Was een hofstede bewoond door een persoon met de voor- of achternaam *Simoen(s)*, tot op vandaag een vaak voorkomende familienaam in Vlaanderen. Mogelijk betreft het Simoen Utenhove, de stichter van de nabijgelegen priorij (Delaey & Scheir, 2006: 13). Het land behorend bij de stede en gelegen aan het Brakelleiken op de hoek van het Jagerpad en de Kloosterdreve, werd eveneens **Simoens Stede** genoemd.

Joris De Vos' Stedeken: Was een hofstede, blijkens het diminutiefsuffix *-ken* van geringe grootte, bewoond door een zekere Joris De Vos. Het huis moet in de buurt van het Lindeken aan de Zoutweg 1 gelegen hebben. Ook het bijhorende akkerland werd **Voskens Stedeken** genoemd.

Kalleken Stalpaerts Stee: Verdwenen hofstede gelegen op de Kere, tussen het Ramonkestraatje en de Jagerpaalstraat, die op het einde van de 16^e eeuw toebehoorde aan een zekere Kalleken Stalpaert. *Kalleken* is het verkleinwoord voor *Kalle*, dat dan weer de verkorte vorm is van *Katelijne* (Debrabandere, 2003: 216). In het landboek van 1678 heet het perceel op deze plaats *Adriaen Stalpaerts Stede*, maar wordt er geen "*behuysde hofstede*" meer vermeld.

Kalle Verselen Stee: Was een hofstede die door onze bron uit 1599 in de wijk Oostmoer gesitueerd wordt. Het huis behoorde toe aan een zekere Kalle Verselen. *Verselen* is, vooral onder de varianten *Versele* en *Verzelen*, nu nog een frequente familienaam in Oost-Vlaanderen (www.familienaam.be).

Kasteel: Blijkens het citaat "*het beluuck van wijlent den clooste(re) te Waarschoot met een steenen huus ghenaeamt tcasteel*" uit 1581, bevond het

Kasteel zich op het terrein van het intussen verwoeste Waarschootse klooster. Ongetwijfeld betreft het de voormalige priorij, de woning van de prior dus. Dat was namelijk het enige van de kloostergebouwen dat overeind bleef na de vernielingen door de calvinisten omstreeks het jaar 1580 (Delaey & Scheir, 2006: 29).

Keukelaerts Stede: Hofstede gelegen aan de straat van Bekebrugge naar het dorp, vlak bij het Goed ter Beke. De stede behoorde toe aan een persoon met de familienaam *Keukelaer*. Die naam is onder de vorm *De Keukeleire* nog altijd behoorlijk frequent in Oost-Vlaanderen (www.familienaam.be). De naam zou afkomstig zijn van het woord *cokelare*, Middelnederlands voor ‘tovenaar, goochelaar’ (Debrabandere, 2003: 681).

Krone: Herberg *De Krone* lag op het dorpsplein van Waarschoot (De Vos, 1990: 384), meer bepaald aan de kerk, ten oosten van het kerkhof. De herberg is thans verdwenen, het oorspronkelijke gebouw werd in de jaren zestig van de vorige eeuw gesloopt (Reyniers, 1986: 156). *Kroon* is als herbergnaam wijdverspreid in West- en Zuid-Europa. De naam is een verwijzing naar de afbeelding op het uithangbord van de herberg. Taveernen met de naam *De Kroon* zijn doorgaans in het centrum van de parochie gelegen en genoten in de meeste gevallen een zeker aanzien in het dorp (Luyssaert, 2001: 33). Ook in Waarschoot moet dit het geval geweest zijn, aangezien De Krone behalve een herberg ook eeuwenlang de vergaderplaats was voor het lokale bestuur (Reyniers, 1986: 156). Het kenteken van de kroon bij dranketablisementen wortelt in een eeuwenoude traditie. Al bij de oude Romeinen werd een groene tak of een lauwerkrans opgehangen als kenteken van een drankhuis. De lauwerkrans stond symbool voor de wijnrank en was daarenboven een van de attributen van Bacchus, de god van de drank. In het Holland van de 16^e eeuw was een lauwerkrans zelfs wettelijk verplicht voor wijnhuizen (Van Passen, 1962: 377). In latere tijd werd die lauwertak vervangen door de afbeelding van een prinselijke of koninklijke kroon (Vandeveire & Devos, 2008: 51).

Lindeken: De herberg Het Lindeken was gelegen aan de Zoutweg bij de Oostmoer, op de plaats waar de wijkkerk van Bellebargie tot enkele jaren geleden stond. Het drankhuis is genoemd naar een lindeboom die voor het gebouw was geplant. Destijds was het een courant gebruik om voor een herberg één of enkele linden aan te planten. In Oost-Vlaanderen alleen al telt Kerckhaert (1976: 130-131) onder het ancien régime ruim twintig herbergen waarvan de naam naar de linde verwijst. Onder het bladerdak van die gewaardeerde boom vonden de paarden van voorbijtrekkende voerlui en andere passanten een schaduwrijke rustplek.

Locx Stedeken: Hofstede bij de herberg Het Lindeken, die ooit bewoond werd door of toebehoorde aan een persoon met de naam *Lo(o)ck(x)* (Debrabandere,

2003: 778). Locx Stedeken was in 1598 niet meer bewoond. In een citaat uit dat jaar wordt het huis immers beschreven als een *hydel stedeken*. Het woord *ijdel*, in de bron gespeld met hypercorrecte *h-*, betekent in het Middelnederlands, zoals nog in de dialecten van westelijk Vlaanderen, ‘leeg’ en vandaar ook ‘onbewoond’.

Maghermans Stee: Niet exact te situeren hofstede op de Oostmoer, bewoond door een persoon met de familienaam *Magherman* of zo genoemd vanwege zijn mager postuur.

’s Meis Hofstede: Niet nader te lokaliseren woning van een zekere *De Mey* of *De Meyer*.

Moervoorde: Was een hofstede gelegen in het gehucht Moervoorde en daarnaar genoemd. *Moervoorde* is slechts één keer geattesteerd als huisnaam, “*de behuuse stede gheheeten te mourvoerde [...]*” (1411). Alle overige attestaties wijzen op de naam van het gehucht.

’s Munks Hofstedeken: Hofstede in de Voordestraat (nu de Legevoorde) in de buurt van het Walleken, bewoond door een persoon met de naam (*De*) *Munck*, tegenwoordig nog altijd een heel frequent voorkomende familienaam in Oost- en West-Vlaanderen.

Oude Smisse: Herberg in de wijk Beke, gelegen vlak bij Bekebrugge aan de hoofdweg naar Gent, genoemd naar een smidse of smederij die hier voorheen gestaan moet hebben. Wellichtg combineerde de smid zijn ambacht met dat van herbergier.

Ramonke: De herberg De Ramonke lag in de wijk Kere, ten zuidoosten van de dorpskern. Ze gaf haar naam aan een inmiddels verdwenen straat, het Ramonkestraatje, nu bekend als het *Keerstraatje*. De geschiedschrijvers zijn het niet eens over de bestaansduur van de herberg. Kerckhaert (1990: 146) beweert dat die nog tot in de 19^e eeuw is blijven bestaan, volgens Huys (1997: 87) echter was de herberg in 1683 reeds twintig jaar buiten gebruik: “*noch een huus ghe-naempt de Ramoncke, wesende eene aude herberghe warinne gheleden in de xx jaeren gheene taverne en is ghehauden*” (Huys, 1997: 114). Misschien hebben beiden wel gelijk en werd de herberg in de jaren 1660 gesloten en later heropend. Dat laatste was klaarblijkelijk nog niet het geval in 1678, want het landboek uit dat jaar spreekt van “*een behuyst hofstedeken ende lande ghe-naempt de ramoncke west het straetken halfmedegaende noort de straete*”, maar vermeldt niet dat daar herberg werd gehouden.

Ook over de herkomst van de naam *Ramonke* is er heel wat onenigheid. In de literatuur over Waarschoot worden verschillende hypothesen verwoord. Volgens Huys (1997: 88) zou *Ramonke* een plantennaam zijn, meer bepaald

een verbastering van *ranonkel*, de benaming voor een plantenfamilie waartoe ook de boterbloem behoort. Er zou zo'n bloem afgebeeld zijn op het uithangbord van de herberg, wat de naamgeving zou verklaren. Op zich een plausibele veronderstelling: nogal wat herbergen - zowel in Vlaanderen als daarbuiten - zijn naar bloemen genoemd. Het probleem is echter dat geen enkel historisch, dialect- of kruidwoordenboek de vorm *ramonke* vermeldt als een variant van *ranonkel*.

Bijgevolg moeten we de deur open houden voor alternatieve verklaringen. Een eerste luidt dat *Ramonke* afkomstig is van de persoonsnaam *Ramon*, genoemd naar de uitbater van de herberg. De *-ke* zou in dat geval het diminutiefsuffix zijn. Maar ook deze hypothese is onzeker, want in het lokale dialect zou men eerder *Ramontjen* verwachten.

Reyniers (1986: 159) zoekt het in nog een andere richting. Hij vermoedt dat *ramonke* een verbastering is van *roomonke*, een samenkoppeling van *roo* en *monke*, 'rode monnik' dus. Nu was er wel een bekend klooster in Waarschoot, het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove, dat niet zo ver van de wijk Kere gelegen was. Het adjectief *rood* zou dan kunnen slaan op de vermoedelijk roodbruine kleur van de monikkenpijlen van de cisterciënzers (Pieteraerens-Robijns-Van Bockstaele, 1999: 28). Wel blijkt *Ramonke* slechts één keer in de bronnen te verschijnen onder de vorm *Roo Mouncke*, in 1580. Dat is negen jaar later dan de oudste notering. *Roo Mouncke* zou dus in principe net zo goed een toevallige schrijffout kunnen zijn van de scribent in kwestie of een occasionele volksetymologische verbastering. Tot slot stelt ook Kerckhaert (1990: 146) een verklaring voor. Volgens hem is *ramonke* afkomstig van het woord *ramon*, Oudfrans voor 'borstel, bezem'. Er bestaat echter geen enkel bewijs dat dit woord ooit in de Vlaamse dialecten is ontleend, wat Kerckhaerts hypothese op losse schroeven zet.

Steentje: Een huis in de wijk Beke, gelegen tussen het Lievekanaal en de verbindingsweg tussen Beke en de Waarschootse dorpskern. De naam *Steentje* wijst er uiteraard op dat het gebouw in kwestie van steen was, terwijl het diminutiefsuffix de kennelijk geringe grootte van de woning aanduidt. In het landboek van 1678 vinden we op deze plaats nabij Bekebrugge een partij akkerland met de naam *Steentje*. Daarop of daarbij moet vroeger de woning gestaan hebben.

Teunkens Stee: Hofstede in de wijk Voorde, waar het Voordestraatje een scherpe bocht maakt in de richting van het Groot Goed te Voorde. Het huis werd bewoond door of behoorde toe aan een persoon met de (bij)naam *Teunken*. *Teunken* is de diminutievorm van *Teun* of *Toon*, dat dan weer een verkorting is van *Anteunis* of *Antonis* (Debrabandere, 2003: 1201).

Wal: Hofstede in de wijk Voorde, gelegen langs de Voordestraat iets ten noorden van de Voordemolen. Op oud kaartenmateriaal is op die plaats

duidelijk een omwalling te zien. De woning die daar momenteel staat (langs de straat Legevoorde), draagt nog altijd de naam *'t Walleken*.

Weintjes Stede: Hofstede gelegen tussen de Kloosterdreve en de Zoutweg, ter hoogte van de Wijk. In het landboek van 1678 is de naam overgegaan op akkerland. De woning behoorde toe aan een persoon die *Weintje* werd genoemd, een diminutievorm van *Walewein* of *Iwein* (Debrabandere, 2003: 1310).

Zoet Gemak: Een niet nader gelokaliseerd huis, dat slechts één maal geattesteerd is, op het einde van 16e eeuw. Het citaat is door Kerckhaert (1993: 71) aangehaald in zijn reeks *Oude Oostvlaamse huisnamen*. Of het Zoet Gemak een herberg was, weten we niet, maar de naam komt ons voor als een typische herbergnaam. *Zoet* moet hier wellicht worden opgevat in de zin van 'prettig, aangenaam, behaaglijk', zoals in de courante herbergnaam *de Zoete Inval*. Met *gemak* wordt comfort, gerieflijkheid bedoeld. De naam nodigt de voorbijganger uit om even te verwijlen in de ontspannen sfeer van het comfortabele drankhuis. Volgens Van Osta (1995: 572) kan het bijvoeglijk naamwoord *zoet(e)* in herbergnamen echter ook verwijzen naar een bijenkorf die afgebeeld staat op het uithangbord.

Zonne: In het enige excerpt in het glossarium, uit 1598, wordt *De Zonne* omschreven als een "*stee*", een huis of een hofstede, dus. Of daar op dat moment ook herberg werd gehouden, is onduidelijk. Een kleine eeuw later was dat wél het geval, aangezien De Zonne wordt vermeld in de herbergentelling van 1683. Daarin wordt de herberg gesitueerd in de wijk Kere (Huys, 1997: 114). Al vóór de 19e eeuw was de Zonne verdwenen, aangezien de herbergier ervan niet meer vermeld wordt in bevolkingstellingen van de jaren 1800 (Reyniers, 1986: 159-174). *De Zon* is een vrij courante herbergnaam, zowel in Vlaanderen als in Nederland.

6.4 Molens

Volgens onze bronnen stonden er in Waarschoot vóór 1600 vier windmolens: drie korenmolens en één oliemolen. Centraal in de dorpskern stond de Waarschootmolen. Op de kaart 'Oud Waarschoot' van Reyniers (1990) Bijlage) staan in het Waarschootse dorpscentrum nog drie andere molens getekend: Braeckmans Molen, Stockmans Molen en Dinneweths Molen. Of die al bestonden vóór 1600 valt te betwijfelen, in ieder geval maken onze bronnen er geen gewag van. Dat geldt evenmin voor de Voordemolen, die op de wijk Voorde stond op de hoek van de Voordestraat en het Voordestraatje (nu resp. *Hogevoorde* en *Legevoorde*). Die Voordemolen wordt wel vermeld in het landboek van 1678. In de loop der jaren zijn alle Waarschootse molens in verval geraakt en verwoest of afgebroken.

Oliemolen: De Waarschootse oliemolen bevond zich op de wijk Berg. Het was de op één na oudste molen van de parochie, na de Waarschootmolen. Waarschijnlijk was het de enige molen in Waarschoot die niet diende om graan te malen. Hij staat afgebeeld op de kaart van Claes Jansz Visser uit 1640 (Van de Woestijne & Andries, 2008: 116). Een oliemolen diende om olie te persen uit oliehoudende zaden, in Waarschoot was dat lijnzaad (De Vos, 1989: 377). Tijdens de 15^e en 16^e eeuw was de Oliemolen in handen van de familie De Stoppelaere, die ook een aantal korenmolens bezat, waaronder de Oude Molen (De Vos, 1990: 377-378). Nog tot aan het begin van de 20^e eeuw was de Oliemolen in gebruik, maar in 1907 werd hij definitief verwoest door een zware storm (De Vos, 1990b: 126).

Oostmoermolen: Deze molen bevond zich in de wijk Oostmoer, ten noordoosten van de dorpskern, en is dus genoemd naar zijn ligging. Hij stond ongeveer ter hoogte van de huidige Eikelstraat, niet zo ver van de grens met de voormalige wijk Kerkstraat. Tijdens de 17^e eeuw maakte de Oostmoermolen deel uit van de landerijen van het Jezuïetengoed. Hij staat afgebeeld op een landkaart van dat goed uit 1651. Uit een oorkondeboek van 1571 blijkt dat de Oostmoermolen in die tijd in bezit was van Christiaan De Harduyn, die de molen verpachtte aan een zekere Pieter Kersse (De Vos, 1990: 315-316 en 370-380).

Oostmolen: Eenmalig vermelde andere naam voor de Oostmoermolen.

Oude (Koren)molen: Blijkens de attestaties was de Oude Molen een korenmolen, tijdens de 16e eeuw toebehorend aan de familie De Stoppelaere, die tijdens het ancien régime verschillende molens bezat in de parochie (De Vos, 1990: 377-378). Het is niet geheel duidelijk welke molen er met *Oude Molen* wordt aangeduid. Toch menen we te mogen aannemen dat het om de Waarschootmolen gaat. Het citaat “*den berch bijde haude muelene ... oost den waghewech*” (1598) kan ons al helpen. Met de *berch* wordt wellicht de Oude Molenwal bedoeld, die we ook als toponiem in ons materiaal terugvinden in 1440: “*de heeltsceede van den ouden molewalle die licht daer men gaet van Waerscoet der kercken te eeclo waert Jeghen de Jagherpade strate overe*”. De straat die in de richting van Eeklo loopt, is wellicht dezelfde als *den waghewech* in het eerste citaat. De verbindingsweg tussen Gent en Eeklo werd immers door heel wat *waghens* bereden. De naam *Oude Molen* moet op een bepaald moment zijn gegeven om een onderscheid te maken met een nieuwe molen. Dat blijkt ook uit het penningcohier van 1577, waar sprake is van een nieuwe molen, in eigendom van een zekere Jan Lobberjoos en gepacht door Jan Baetsleer en Pieter de Hulstere (De Vos, 1990: 378).

Waarschootmolen: Deze molen stond in de huidige Schoolstraat, ter hoogte van waar zich nu Basisschool De Notelaar bevindt. Het is de oudste molen

van het dorp, waarvan het maalrecht en het recht op vrije wind in handen was van de heer. In Waarschoot was die heer de landvorst zelf, aangezien Waarschoot tot 1563 onder het Ambacht Zomergem ressorteerde. De eerste pachter van de molen was Jehan Salart (1378). In 1416 komt de molen in handen van de familie de Stoppelaere, die er meer dan 200 jaar lang rechten op zal laten gelden. Volgens Achiel De Vos (1990: 375) werd deze molen in de volksmond *Kerkemolen* genoemd.

Westmolen: Niet te lokaliseren molen, gelegen in het westen van de parochie of ten westen van een of andere belangrijke hofstede.

6.5 Andere gebouwen

Schutje/Schuitje: In onze bronnen verschijnt deze naam als *schuytken*, wat de verkleinvorm lijkt te zijn van *schuit* ‘vaartuig’. Aangezien het toponiem gelokaliseerd kon worden bij de Oostwatergang ter hoogte van de Zoutweg vlak bij de brug met de naam *Schuitjesbrug*, is het geen onlogische veronderstelling dat het Schuitje oorspronkelijk een herberg was met een uithangbord waarop een scheepje stond afgebeeld, verwijzend naar de voorbijvarende vaartuigen op de Oostwatergang. Toch lijkt ons dit niet de juiste verklaring. In de ruime buurt van de Schuitjesbrugge is namelijk door de tijd heen nergens een spoor van bewoning te vinden. Bovendien komt *Het Schuitje* als naam nergens voor in (nochtans uitgebreide) lijsten van Waarschootse herbergen (Reyniers, 1986). Deze vaststelling leidt ons naar een andere mogelijke verklaring.

De oudste attestatie, uit 1598, luidt “*Jan (...) corperael Jnt schuutkin*”. Als het klopt dat de genoemde Jan een korporaal was, zou het Schuitje een gebouwtje geweest kunnen zijn met een militaire functie. In dat geval zou de etymologisch oorspronkelijke vorm *schut* geweest zijn, een afleiding van het werkwoord *schutten* in de zin van ‘beschutten, beschermen’. Misschien is *schut* in de zin van ‘constructie ter bescherming of beschutting’ ooit wel als benaming gebruikt voor een bepaald soort van militaire versterking. Volgens De Vos is er op die plaats op het einde van de 16^e eeuw inderdaad een soort van bolwerk opgetrokken om de grens van de Kasselrij van de Oudburg te beschermen tegen moorddadige invallen van vrijbuiters uit het Brugse Vrije (De Vos, 1990: 26). Het Waarschootse landboek van 1678 maakt melding van een stuk akkerland ter hoogte van het Schuitje, dat de naam *Fortje* draagt. Vermelden we tot slot nog dat we ‘Het Schutken’ onder die naam ook terugvinden op de kaart van Joan Blaeu in de Atlas Major (Amsterdam, 1662), waarop de grens tussen de Gentse Oudburg en het Brugse Vrije duidelijk aangegeven is. Deze kaart is gepubliceerd in het boek ‘De Lieve: tscoenste juweel dat de stede heeft’ (2008, 66).

7. Terreinnamen

Terreinnamen zijn toponiemen die onderdelen van het cultuur- en natuurlandschap benoemen, in het materiaal van Waarschoot vooral akkerland, grasland, bos en moeras. De meeste terreinnamen zijn samenstellingen die bestaan uit grondwoorden en een bepalend gedeelte. Sommige van die grondwoorden zijn gewone soortnamen die vaak nu nog gangbaar zijn, bv. *akker*, *bilk*, *bos*, *land*, *veld* en *meers*. Uit de betekenis van dergelijke grondwoorden kunnen we met een hoge mate van zekerheid afleiden welke werkelijkheid er oorspronkelijk schuilgaat achter een plaatsnaam. Maar niets garandeert ons dat die werkelijkheid nog altijd dezelfde was op het ogenblik dat de naam geregistreerd werd. Door allerlei menselijke activiteiten verandert het landschap voortdurend van uitzicht: bos en heide worden gerooid en in cultuurland omgezet, akkerland verandert in graasland, moerassen worden drooggelegd door het graven van afwateringen, enz. Bovendien ging er in perioden van oorlog en sociale destabilisatie eerder ontgonnen bouwland verloren. Zo moest het Meetjesland tijdens de tweede helft van de 16^e eeuw heel wat landbouwland prijsgeven. Het krijgsgewoel van de godsdienstoorlogen zorgde voor ontvolking van de dorpen: veel boerderijen werden achtergelaten en aanzienlijke stukken bouwland verwilderden. Niettemin kunnen we stellen dat het landbouwareaal in Waarschoot van het begin van de 13^e eeuw tot het midden van de 20^e eeuw sterk toegenomen is.

7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen

AKKER

Akker, uit het Germaanse **akra*, is in de Vlaamse dialecten de oudste benaming voor bouwland. Het woord is hier ingevoerd door de Germaanse volkeren die zich in de 4^e-5^e eeuw in onze streken kwamen vestigen. In de vroege middeleeuwen, voor de ontginningsgolf van de 11^e tot de 14^e eeuw, lag het bouwland van een nederzetting bijeen, niet ver van de bewoning. Die akkers vormden schaarse vlekken cultuurland in een woeste omgeving. Vermoedelijk waren ze omheind om ze tegen in het indringen van vee en ongedierte te vrijwaren. Waarschijnlijk was er op die akkers een of andere vorm van collectieve bewerking van kracht. Tijdens de grote ontginningen, die in het Meetjesland tot de 14^e eeuw duurden, werd het woord *akker* nog gebruikt voor grotere ontginningseenheden, bijeenliggende complexen, die verder in kleinere percelen verkaveld werden, die dan *stukken* heetten.

Tot de akkers van het hierboven beschreven type behoren ongetwijfeld de **Oostakker** (1347) en de **Westakker** (1422), beide gelegen ten noorden van de dorpskern. Het zijn aanzienlijke complexen, die later werden verdeeld in

kleinere kavels. Dat ze pas vanaf resp. de 14^e eeuw en de 15^e eeuw in onze bronnen opduiken, heeft ongetwijfeld te maken met de schaarste aan archivalische documenten. Eveneens erg uitgestrekt zijn de **Vontakker** (1384), de **Walakker** (1425), de **Arisdonkakker** (1431), de **Schijtakker** en de **Werfakker** (1572), wat erop wijst dat ze, als ze al niet uit de vroege middeleeuwen stammen, minstens tot de middeleeuwse ontginningstijd opklimmen. Dat laatste geldt ongetwijfeld voor enkele vroeg geattesteerde *akker*-toponiemen met een persoonsnaam als eerste deel, nl. **Bennens Akker** (1324), **'s Abts Akker** (1371) en **Pauwels Akker** (1425). Zulke namen wijzen op individuele ontginning, wat vanaf de middeleeuwse agrarische expansie steeds de overwegende praktijk geweest is in het zandige Vlaamse binnenland. Verder komen in onze bronnen nog voor: **Akkerken 1** (Hoveld), **Akkerken 2** (aan het klooster) en **Akkerken 3** (Arisdonk).

BILK

Bilk komt van het Oudnederlands *bilok*, zelf een afleiding van het Germaanse werkwoord **bilukan*, de voorloper van het Nederlandse *beluiken*, dat ‘omsluiten of omheinen’ betekent. Het afgeleide zelfstandig naamwoord betekent ‘het omslotene, het omheinde’. In Gent kent men nu nog het woord *beluik* voor een smal doodlopend straatje met aan beide kanten kleine werkmanswoningen. Ook het zelfstandig naamwoord *luik*, het bijvoeglijk naamwoord *oogluikend* en de naam van het Gentse ziekenhuis *de Bijloke* komen van hetzelfde grondwoord. Volgens de plaats van de klemtoon in de Oudnederlandse vorm *bi-lok* is die geëvolueerd tot *bilk* en tot *blok*. In de Vlaamse dialecten lag het woordaccent op de eerste lettergreep, waardoor de vorm *bilk* kon ontstaan. In het Brabants en verder oostelijk was de tweede lettergreep beklemtoond, vandaar de ontwikkeling naar *blok*. Door onze hele onderzoeksperiode heen en tot ruim na 1600 spellen onze bronnen het woord *bilk* heel vaak als *beelc*, met gerekte klinker dus, bv. “*den hoghen beelc*” (1418). Vanaf de 2^e helft van de 14^e eeuw verschijnt in Vlaamse bronnen ook de vorm *bulk*, met de typisch Vlaamse ronding van de klinker *i* onder invloed van de volgende *l*, zoals in *wulg* uit *wilg*. In de Waarschootse documenten vinden we die geronde variant soms gespeld als *buelc*, bv. “*inde(n) buelc upde(n) wat(er)ganc*” (1370). Een *bilk* was een perceel dat uit een groter geheel werd genomen en met bomen of struikgewas omheind. Het woord werd al in de vroege middeleeuwen gebruikt voor omheinde perceeltjes gras- of bouwland in de nabijheid van de woning. Ze deden dienst als boomgaard, huisweide of moestuin.

In de late middeleeuwen neemt het aantal *bilk*-namen spectaculair toe, wat verwijst naar het gesloten cultuurlandschap dat tijdens de grote ontginningen in die periode gecreëerd werd. Een landschapstype van met houtgewas omzoomde afzonderlijke kavels is typisch voor een agrarisch regime waar, zoals in het

Meetjesland en elders in zandig Vlaanderen, het privé-initiatief domineert. Veel bilken zijn dan ook genoemd naar de individuele ontginner, eigenaar of pachter, bv. **Jacob Steenwerps Bilk** (1475), **Lauwers Buuckx Bilksken** (1422), **Jan Bouts Bilk** (1453) en **Heymans Bilk** (1489). Op de bilken werden allerlei vruchten verbouwd die in onze streken tot dan toe minder of niet bekend waren. Die teelten ontsnapten aan de strikte driejaarlijkse wisselbouw die voor het gewone broodgraan gold; ze werden soms jarenlang op dezelfde bilk geteeld, die dan ook dikwijls naar het gewas genoemd werd, zoals te Waarschoot **Evenbilk**, **Gerstbilk**, **Ginstbilk**, **Haverbilk**, **Tarwebilk**, **Vitsenbilk** en **Vlasbilk**. In tegenstelling tot Noord-West-Vlaanderen, waar *bilk* geëvolueerd is tot de gewone benaming voor een weide, slaat het woord in het Meetjeslandse Houtland zowel op bouw- als op weiland. Van die laatste toepassing getuigen in Waarschoot **Kalverbilk**, **Paardenbilk** en **Veulenbilk**. Ten slotte dragen in Waarschoot, zoals elders in het Meetjesland, veel akkerpercelen op *-bilk* eveneens een naam op *-stuk*, het gewone woord voor een individuele bouwlandkavel, al dan niet omsloten met houtgewas, bv. **'s Hond's Bilk/Stuk**, **Duivenbilk/stuk**, **Veulenbilk/stuk** en **Korenbilk/stuk**. Verwonderlijk is die dubbelnamigheid niet, aangezien in het laatmiddeleeuwse gesloten landschap de meeste akkerpercelen met hagen of bomen omplant waren, en dus beantwoordden aan de definitie van *bilk*.

BOS

Bos komt uit het Germaanse **busku* en verwees aanvankelijk naar struikgewas of kreupelhout, zoals het Engelse *bush* dat nog altijd doet. Waarschijnlijk onder invloed van het Franse *bois* evolueerde de betekenis naar '(aangeplant) hoogstammig bos'. Zo werd *bos* een synoniem van *hout*, dat als bosbenaming in onbruik raakte. In enkele Waarschootse plaatsnamen met *bos* schuilt wellicht nog de oorspronkelijke betekenis, bv. in **Broekbos**, **Varentbos** en **Doornbos**. De 16^e- en 17^e-eeuwse bosnamen slaan vaak op aangeplante bossen, veelal genoemd naar de eigenaar: **Coppen Christiaens Bos** (op de Wittemoer), **Jaspart De Vriendts Bosselken** en **Pieter 's Vlieghers Bos** (in de Kloosterbossen), **(Coppen) Wittewrongel(s) (Bos)** (op de Westmoer), enz. Een tweetal keer heet een perceel gewoon **Bos** (in de Broek) of **Bosselken** (op de Wittemoer), zonder verdere toevoeging. De meeste andere *bos*-namen zijn samenstellingen, met een voorbepaling die verwijst naar de aard van de begroeiing, de ligging, enz.

BROEK

Oorspronkelijk is *broek* een naam voor natuurland. Het stamt af van het Germaanse **broka*, dat 'moeras' betekent. Broeken zijn drassige laaglanden langs beken en rivieren en in zompige komgebieden. Tot aan de tijd van de grote middeleeuwse ontginningen vormden ze een soort overgangsfase tussen

natuurland en cultuurland, overstroomd in de winter en in de zomer bruikbaar als hooiweide. De nood aan cultuurland heeft onze voorouders ertoe aangezet om die waterzieke gebieden te verbeteren door middel van elementaire draineringstechnieken. Zo leverden ze niet alleen hooi op, maar konden ze in het najaar ook nog dienen als nagrasweide voor het vee. Soms werd er bos aangeplant om de bodem te ontwateren en van een humuslaag te voorzien, zodat de broeken na verloop van tijd als bouwland gebruikt konden worden.. In de periode waarover onze bronnen spreken, zijn de meeste broeken al tot meersen of tot akkerland geëvolueerd. Aanvankelijk waren de broeken gemeenschapsgronden die voor collectieve hooiwinning gebruikt werden. In de late middeleeuwen, met de veralgemening van de individuele landbouw, werden veel broeken verkaveld in privépercelen, die meestal omheind werd met levend houtgewas.

De **Broek** (1278) in Waarschoot omvatte oorspronkelijk het laaggelegen, moerassige grensgebied tussen Lovendegem, Sleidinge en Waarschoot, ten oosten van de Arisdonkstraat en tussen het Brakelleiken en de Lieve. **Arisdonkbroek** (1333), **Belsebroek** (1289), **Spijbroek** (1346) en **Daasdonkbroek** (1482) maakten er deel van uit of sloten erbij aan. **Breebroek** (1249) lag dan weer helemaal aan de andere kant van de parochie, aan de Weststraat, op de grens met Zomergem. Waar **Heiligdombroek** (1484) zich precies bevond, is onduidelijk.

DRIES

Dries is een oud en ruim verbreid toponymisch bestanddeel, dat in de loop van zijn ingewikkelde betekenisgeschiedenis op uiteenlopende verschijnselen toegepast is. Het kan de naam zijn van een openbaar plein in een dorp of gehucht (zoals in Kaprijke en Doornzele), maar ook van akker- en weilanden, collectief of privé. Luc Van Durme (1998) wijdde een grondige studie aan het woord. Uit zijn bevindingen kunnen we de evolutie van het woord en het verschijnsel als volgt reconstrueren. In de vroege middeleeuwen waren driesen uitgestrekte gemeenschapsgronden buiten het vaste landbouwareaal van de dorpsbewoners. Op die driesen werd aan akkerbouw gedaan, niet permanent maar tijdelijk, volgens een apart systeem van wisselbouw. Nadat men er een aantal jaren na elkaar gewassen op geteeld had, was de grond uitgeput en liet men die weer op krachten komen door er gras te laten opschieten, zodat de dries nu een tijdlang dienst kon doen als gemeenschappelijke weide. Uit allerlei documenten maakt Van Durme op dat de gemeenschappelijk gebruikte driesen hun landbouwfunctie al vroeg, ten laatste in de 11^e eeuw, verloren. Het schijnen dan permanente graaslanden geworden te zijn, ten dele begroeid met laagstammig bos en struikgewas, waar de dorpelingen hun beesten mochten drijven en ‘staken’ snijden voor de afrasteringen rondom hun akkers.

Het oude systeem van afwisselend gebruik van de bodem verdween echter niet volledig, het werd door individuele boeren toegepast op percelen van geringe kwaliteit, om in tijden van gunstige conjunctuur en bevolkingsaanwas extra gewassen te verbouwen. De derde toepassing van dries, nl. ‘plein in het dorpscentrum of in een belangrijk gehucht’, is te verklaren vanuit de overeenkomst in uitzicht en functie tussen oude, gemeenschappelijke driesen en pleintjes waarrond zich de bebouwing concentreerde. Die openbare plaatsen leken wel miniatuurversies van de oude, gemene driesen: ze omvatten graasland, soms wat houtgewas en wellicht ook een stukje akkerland, en de omwonenden hadden er weide- en houwrecht. De meeste Meetjeslandse driesen die als voormalige gehuchtleintjes geïdentificeerd konden worden, dateren uit de tijd van de ontginningen (11^e tot 14^e eeuw), toen er nieuwe woonkernen werden opgericht in voordien onontgonnen gebied. Daartoe behoort in Waarschoot ongetwijfeld de dries aan de Oostmoer, kortweg **Dries** genoemd, voor het eerst vermeld in 1348. De andere Waarschootse *dries*-namen (**Dries** in de Populier, **Dries** in de Gavers en het **Driesstuk** in Beke) duiden akkerland aan en vallen onder de tweede categorie: percelen van mindere kwaliteit die soms bebouwd werden, soms een tijdlang ‘vaag’ bleven liggen en met gras en onkruid begroeid waren.

Over de etymologie van *dries* is heel wat geschreven. Sommige auteurs zagen een verband met het telwoord *drie*, ofwel als verwijzing naar het drieslagstelsel, ofwel omdat sommige driesen driehoekig zijn. Die beweringen houden echter geen steek. Er bestaan ook rechthoekige driesen en het woord *dries* is ouder dan de invoering van het drieslagstelsel. Oorspronkelijk betekende *dries* ‘rustend akkerland’. Gysseling (1975: 258) brengt het via het Germaanse **threwiska* in verband met een Indo-Europese wortel **treu* of **teru*, waaruit ook het woord *trieu* stamt, de Franse tegenhanger van het Nederlandse *dries*. De betekenis daarvan zou ‘opgeteerd, uitgeput’ zijn. In die opvatting is een dries dus een uitgeputte akker, die men een tijdlang braak moest laten liggen om de bodem weer op krachten te laten komen.

ETTING

Etting is een afleiding van het werkwoord *etten*, dat ‘beweiden, laten afgrazen’ betekent. Etymologisch verhoudt het zich tot *eten* zoals *drenken* tot *drinken*. In het Middelnederlands werd onder *ettinge* zowel het recht op beweiding verstaan als de weide zelf waarop men het vee ‘ette’ of weidde. Ettingen waren dus enkel graasweiden, in tegenstelling tot broeken en meersen, die zowel voor hooiwinning als voor de weidegang dienden. Vanaf de 17^e eeuw werd het woord *etting* verdrongen door *weide*. In de Waarschootse toponymie zijn geen namen met *wei(de)* geattesteerd. Zie echter **Lange Weebilken** in 7.2.1 Akker- en grasland (c).

De Oost-Vlaamse weilanden die *ettinge* heten, zijn alle van middeleeuwse oorsprong en schijnen meestal tot het privébezit van grote boerderijen behoord te hebben. In Waarschoot vinden we de **Ettinge** aan het Brakelleiken ten noorden van de Westakker en de **Ettingen** op de Wittemoer aan de grens met Sleidinge (bos geworden).

GEWEST

Het woord *gewest* is in het Middelnederlands niet geattesteerd. Het duikt pas op in de 16^e eeuw en betekent ‘landstreek’ of ‘gebied’. De etymologie is onzeker, het EWN (i.v. WEZEN) veronderstelt een verband met het werkwoord *wezen*, waarvan de stam nog bewaard is in het voltooid deelwoord *geweest*, en dat naast ‘zijn’ misschien ook ‘wonen’ betekende. In de toponymie duidt *gewest* een vrij groot landschappelijk complex aan. De vier Waarschootse *gewest*-toponiemen in ons glossarium komen uit één en dezelfde bron, die pas van de 17e eeuw dateert. Drie van die namen - **Moentkens Geweste**, **Bloks Geweste** en **Cuipers Geweste** - duiden een complex aan, een vierde, het enkelvoudige **Geweste**, verwijst naar een partij akkerland in het gehucht Bassevelde. Al die ‘gewesten’ liggen op natte gronden van mindere kwaliteit.

HAAG

Etymologisch komt *haag* van een werkwoord dat ‘omheinen’ betekend. De huidige betekenis ‘afzomend struikgewas’ sluit daar nog nauw bij aan. In de oudere taal werd *haag* ook gebruikt voor ‘bosje met struikgewas’. Vroeger werden akkers omplant met struikgewas, in onze streek meestal hagen van elzenstruiken, om de gewassen te beschermen tegen loslopend vee. Bovendien verhinderde de wortelstructuur het inkalven van sloten. In Waarschoot vinden we **Doornhage** (1519) en **Sleehage** (1416).

HOUT

Hout duidde in het Middelnederlands niet alleen de dode materie aan die je opstookt of als timmerhout gebruikt, maar ook het levende, groeiende gewas, bomen en struiken en ook bos. *Hout* (uit het Germaanse **hulta*) was tot in de 15^e eeuw het gebruikelijke woord voor bos, bepaaldelijk hoogstammig bos. Vanaf de late middeleeuwen wordt het verdrongen door *bos*, dat voorheen alleen struikgewas en kreupelhout aanduidde. De oude betekenis van *hout* vinden we in Waarschoot nog in **Elshout** (1489). De oude betekenis van *hout* is wel bewaard in enkele samenstellingen, waaronder *houtkant*, een perceelsomheining van elzen of wilgen, en *Houtland*, de gangbare naam voor de zandige streken van Binnen-Vlaanderen, waar eertijds veel bossen waren en waartoe ook het zuiden van het Meetjesland behoort.

LAND

Land komt van het Germaanse **landa*, dat ‘grond’ betekent. Van alle terreinwoorden heeft het de ruimste betekenis. Het kan natuurland aanduiden, maar wordt vanouds ook toegepast op ontgonnen grond, in het bijzonder op akkerland.

MEERS

Meers stamt van het Germaanse **marisk*, een afleiding van **mari*, dat ‘waterplas’ betekent en waarop ook het Nederlandse *meer* teruggaat. Oorspronkelijk duidde *meers* aangeslibde grond aan langs beken en rivieren. Al vroeg werd het ook toegepast op vochtig grasland op alluviale grond. In de eerste plaats dienden meersen voor hooiwinning, maar in het najaar werden ze als graasland gebruikt. Ook nu nog is het de gewoonte om na de hooioogst het jonge opschietende gras door het vee af te laten grazen. Tot lang na de middeleeuwen was dit de belangrijkste vorm van beweiding. Blijvende graasweiden, die ons nu zo vertrouwd zijn, waren vroeger zeldzaam. Met uitzondering van de schaarse ‘ettingen’ lagen er enkel in de onmiddellijke omgeving van de hoeven een paar omheinde stukken grasland voor paarden en kalveren, die dan meestal *bilk* heetten.

In de vroege middeleeuwen behoorden de grote meerscomplexen, net als de broeken, aan de hele gemeenschap van een dorp of een gehucht toe. Aan zulke meersen herinneren in Waarschoot de **Gemene Meers** (Zoutwege), de **Arisdonkse Meersen**, de **Wallemersen** (bij de Lieve), de **Nieuwe Meersen** (in Beke), de **Keursmeersen** (aan het Brakelleiken) en de **Veldemeersen** (aan de Oostwatergang). In de latere ontginningstijd werden ze in toenemende mate verkaveld en geprivatiseerd. Daarom vinden we ook in Waarschoot talrijke *meers*-namen die herinneren aan hun voormalige eigenaar, pachter of gebruiker, bv. **’s Munckx Meers** (Beke), **Schockaerts Meers** (Breebroek) en **Vermargrieten Meers** (Hoveld).

MOER

Moer komt van het Germaanse **mora*, dat we ook in *moeras* terugvinden (Gysseling, 1954b: 105). We treffen het ook aan in de Vlaamse dialectwoorden *moor* en *morre* ‘modder, slijk’. In zijn voorgeschiedenis is het verwant met *meer* ‘waterplas’. In Vlaanderen betekent *moer* vanouds ‘turfhoudende of drassige grond’. In het noorden van het Meetjesland en in Zeeuws-Vlaanderen bevond zich een groot veengebied, dat zich uitstrekte ten noorden van de lijn Boekhoute - Watervliet - Sint-Margriete en Aardenburg en dat verder liep in de richting van de Westerschelde. In dat gebied werd de turf tussen de 11^e en 13^e eeuw op grote schaal ontgonnen. Waarschoot valt buiten

dat moergebied, maar toch treffen we er verschillende *moer*-toponiemen aan, zoals *Oostmoer*, *Westmoer* en *Wittemoer* (grotendeels op Sleidings grondgebied gelegen). De genoemde complexen liggen, net zoals de Zuidmoer en de Pokmoer in Eeklo, in afvoerloze kommen, waar zich in de loop der tijden een venig sediment vormde, waaruit in de 12e eeuw zout gewonnen werd en dat nadien opgedolven werd voor grondverbetering (Van de Woestijne, 2010: 37). In de late middeleeuwen werden de voormalige moergronden verkaveld in privé-percelen, die vaak genoemd zijn naar de eigenaar. Zo vinden we op het territorium van de Westmoer **Hillebrants Moer**, **Schouwbroeks Moer** en **Wessegemse Moer**.

STRING

In de Vlaamse toponymie slaat *string* op een repelvormig perceel of een langwerpig pand van een akker, een weide of een bos, gelegen tussen afwateringsgreppels of tussen rijen houtgewas. Het woord is in die betekenis nog gebruikelijk in het Noord-West-Vlaams. Het is een westelijke variant van het Algemeen Nederlands *streng* (zoals Vlaams *bringen* tegenover AN *brenge*) en behoort samen met o.a. *strekken*, *strak* en *strange* (Kust-West-Vlaams voor ‘strand’) tot de woordfamilie van het Germaanse werkwoord *strangjan*, dat ‘(aan)spannen’ betekende. Vanuit de basisbetekenis ‘wat strak gespannen is’ evolueerde *string/streng* (zoals het Engelse *string*) tot benaming voor verschillende soorten touw en met touwen vergelijkbare zaken zoals een ineengedraaide (of verstrengelde) bundel garen. Vandaag nog slaat *string* in het West-Vlaams op een dik, uit vele dunnere koorden gevlochten touw, bv. als deel van een paardentuig. In toepassing op het cultuurlandschap werd het woord een benaming voor percelen die door hun smalle, langgerekte vorm aan een touw deden denken. In het Waarschootse materiaal komen heel wat string-namen voor: **Kerkestringen**, **Korte String**, **Lange String(en)**, **Stringbos**, **String**, **Stringen**, **Eerste t.e.m. Zevende String**.

STUK

Stuk - in de Vlaamse dialecten *stik* - betekent oorspronkelijk niets anders dan ‘deel van een geheel’ en werd ongetwijfeld al vanouds gebruikt als hoeveelheidsaanduidend woord ter benoeming van onderdelen van het terrein: *een stuk land*, *meers*, *bos*. Tijdens de middeleeuwse ontginningsgolf evolueert *stuk* in de Meetjeslandse dialecten op zichzelf, d.w.z. zonder nabepalende terreinnaam, tot een bouwlandvakterm met de welomschreven betekenis ‘perceel bouwland om er een gewas op te telen’. Die betekenis leeft nog verder in het tegenwoordige dialect: wat in het AN een *akker* of een *veld* genoemd wordt, heet bij ons een *stik*. Zich naar het veld begeven om er te werken heet bij Meetjeslandse boeren *naar ‘t stik gaan* en met *de stikken* zijn ‘de landerijen’ bedoeld.

Het succes van *stuk* als benaming voor een afzonderlijk perceel bouwland is zeker in de hand gewerkt door het sterk individuele karakter van de laatmiddeleeuwse ontginningen in noordelijk Vlaanderen, waardoor het leeuwendeel van het akkerland verkaveld werd in met houtgewas omzoomde privépercelen. Getuigen daarvan in Waarschoot zijn de vele *stuk*-namen met een voorbepalende persoonsnaam, bv. **Betten Loets Stuk**, **Jan Muuls Stuksken**, **Kalle 's Rijken Stuk** en **Michiels Stuk**. Daarnaast hebben heel wat *stuk*-namen een andere voorbepaling, die verwijst naar de vorm, de begroeiing, de ligging, enz. Uit ons toponymisch materiaal blijkt ook dat *bilk* en *stuk* vaak dezelfde werkelijkheid aanduiden en door elkaar gebruikt worden. Hiervan getuigen dubbelnamen als **'s Hond's Bilk/Stuk**, **Duivenbilk/stuk**, **Veulenbilk/stuk** en **Korenbilk/stuk**.

VELD

Anders dan in het AN en vele andere dialecten, heeft *veld* in de dialecten van westelijk Vlaanderen als soortnaam in de volkstaal nooit iets anders aangeduid dan ongecultiveerde grond. In de middeleeuwen was *veld* een ruim verspreide benaming voor de onontgonnen gebieden die de cultuurzones rondom de dorpen en gehuchten van elkaar scheidde. Dat woeste veld was bedekt met kreupelhout, heidevegetatie, moerassen, poelen en vijvers. Vanaf de late middeleeuwen werden de velden gestaag omgezet in akker- en weiland. Veel van die nieuwe ontginningen dragen namen op *-veld*, wat aan hun voormalige status herinnert. Maar zeker tot in de 17^e eeuw bezat Waarschoot nog heel wat stukken woest veld.

WOESTIJN

In 12^e- en 13^e-eeuwse Latijnse akten wordt 'woest, onontgonnen gebied' *wastina* genoemd. In het Middelnederlands werd dat *wastine*, *woestine*, *wostine*, *(h)ostine* en *roetine*. Het woord stamt van Germaans **wostumjnjo*, dat zoveel 'wild, onontgonnen gebied' betekent. Het is in zijn voorgeschiedenis verwant met het Latijnse bijvoeglijk naamwoord *vastus*, 'eenzaam, verlaten, woest' (Van de Walle & Devos, 2006: 43). Zowat overal in het Meetjesland vinden we *woestijn*-namen. Woestijnen zijn woeste, tamelijk ontoegankelijke plekken land met zure, drassige bodem, begroeid met onkruid en soms met struikgewas. *Woestijn* verwijst dus ongeveer naar hetzelfde landschapstype als *veld*. In Waarschoot treffen we de **Woestijne** aan (bij de Zoutweg), het **Woestijntje** (aan de Dam), **Bennebaerts Woestijne** en de **Woestijnstraat**.

De vormvarianten van dit toponiem in de verschillende archiefbronnen zijn het product van een aantal uitspraakevolutes. De variant *ostine* (bv. *de Oostijnstraete*, 1534) is ontstaan door het wegvallen van de *w*-klank vóór een achterklinker, een oude klankregel waarvan nog sporen aangetroffen worden

in de tegenwoordige West-Vlaamse dialecten, bv. *oensdag* ‘woensdag’, *oekeren* ‘woekeren’ en *antoord* ‘antwoord’ (Devos-Vandekerckhove, 2005: 57). De vorm *ostine* kreeg op zijn beurt weer varianten met een hypercorrecte begin-*h* (*de hostijn straete*, 1482) en met een onoorspronkelijke *r* aan het woordbegin. Die laatste vorm, *Rostijne*-, komt nog niet voor in onze bronnen maar staat vandaag als voorbepaling in de officiële naam *Rostijneweg*. Hij ontstond in de verbinding van *ostine* met het verbogen lidwoord van de datief, bv. *van der ostine* of *tot der ostine*. In dergelijke combinaties werd de buigins-*r* van het lidwoord ten onrechte als de beginklank van het hoofdwoord geïnterpreteerd (Van de Walle-Devos, 2006: 43). Van dit mechanisme getuigt ook de typisch Meetjeslandse familienaam *Van de Rostyne*.

7.2. Benoemingsmotieven voor terreinnamen

7.2.1 Akker- en grasland

(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

AKKERLAND

Vele namen van eigenaars of gebruikers zijn doorzichtig, andere namen vragen wel enige verklaring. De tot akkernaam geëvolueerde persoonsnamen staan soms in de verkleinvorm. In die gevallen is meestal niet uit te maken of de verkleining op de persoon slaat dan wel op de geringe omvang van het genoemde perceel. Zo kan bv. **Tijsekens Bilksken** (Voorde) genoemd zijn naar een gebruiker met de naam *Tijs* (verkorting van *Mathijs*) die in de omgang *Tijseken* genoemd werd omdat hij klein van gestalte was of gewoon uit sympathie, maar het kan ook om een klein akkertje gegaan hebben dat door ene *Tijs* in eigendom of in pacht werd gehouden.

De meeste Waarschootse namen voor bouwlandkavels zijn samenstellingen met *akker*, *bilk*, *land*, *stede* en *stuk*.

In par. 7.1 vermeldde we al dat **AKKER** het oudste woord is voor grond die door de gemeenschap bewerkt werd. In de loop van de middeleeuwen werd het ook gebezigd voor percelen die voor eigen gebruik uitgebaat werden. Ze krijgen vaak de naam van de eigenaar of de gebruiker. In Waarschoot vinden we **Bennens Akker** en **Pauwels Akker**, beide in de buurt van de Weststraat.

Bennens Akker: Akkerland in eigendom of in pacht van de familie Bennens. Aan het eind van de 15^e en begin van de 16^e eeuw behoorde de penningrente, die zich als leen uitstreckte over vier dorpen (Zomergem, Waarschoot, Hansbeke en Lovendegem), toe aan Michiel Bennens (De Vos, 1990: 64). In de zelfde omgeving van de Weststraat vinden we ook de **Jan Bennens Stede**.

In Waarschoot vinden we heel wat plaatsnamen bestaande uit een persoonsnaam en het grondwoord *BILK*: **Andries' Bilk** (Oostmoer), **Bauwens Bilk** (Berg), **Begijnenbilk** (Arisdonk), **Bertelmeeus' Bilk** (Voorde), **Blom(s) Bilk** (Voorde), **Heymans Bilk** (Voorde), **'s Hond's Bilk(sken)** (Hoveld), **Jacob Steenwerps Bilk** (Dorp), **Jan Bouts Bilk** (Broek), **Jan Nysins Bilk** (Dorp), **Joos' Bilksken** (Hoveld), **Kapiteins Bilksken** (Oostmoer), **Karemans Bilk** (Maat), **Kerckaerts Bilk(sken)** (Voordestraatje), **Kloosterbilksken** (Bassevelde), **Cocquyts Bilk**, **Costers Bilksken** (Dorp en Leest), **Lauwers Buucx Bilksken** (Bassevelde), **Leliaarts Bilk** (Dam), **Lyntkens Bilk** (Broek), **Lodders Bilk** (Lindeken), **Maes' Bilksken** (Voorde), **Maghermans Bilksken** (Oostmoer), **Mijnkens Bilk** (aan het Brakeleiken in de Maat), **Nachtegalenbilk** (Voordestraat), **Slockx Bilk** (Broek) en **Van Dammens Bilk** (Arisdonkstraat).

Bauwens Bilk/Stuk: Partij akkerland langs de straat naar Bekebrugge ter hoogte van de Vijf Eiken, toebehorend aan een zekere Bauwens. Opvallend in de excerpten is dat het land tot het einde van de 16^e eeuw *bauwens stick* genoemd wordt. In de 17^e eeuwse bronnen vinden we consequent *bauwens bilck*.

Begijnenbilk en Begijnenstuk(sken): Akkerland gelegen bij het Goed te Arisdonk, dat toebehoorde aan de Heilige-Geesttafel van het Groot Begijnhof van Gent, ook wel Sint-Elisabethbegijnhof genoemd.

Blom(s) Bilk: Perceel akkerland in de Voorde dat gedeeltelijk verderloopt in Lovendegem. In het oudste excerpt *bloems bilc* (1531) wijst de genitief -s op een familienaam. Diezelfde naam vinden we ook terug in de plaatsnaam **Filips 's Bloums Stede** (zie verder). Blom(s) Bilk moet dus ooit zijn genoemd naar een eigenaar of pachter met de familienaam *Blomme*. In jongere excerpten viel de -s weg, waardoor de naam evolueerde naar *Blom-* of *Bloembilk*.

's Hond's Bilk(sken)/Stuk(sken): Akkerland op Hoveld ten westen van de bossen van het Goed van Rapenburg, genoemd naar een zekere (*De*) *Hond*. Van die naam is *'s Hond's* een dubbele genitiefvorm. In de lijst van schepenen vermeldt De Vos (1990: 81) in de 16^e eeuw ene Jan de Hont.

Jacob Steenwerps Bilk: Een niet exact te situeren perceel akkerland in de buurt van het dorp. De familie De Steenwerpere blijkt in de 15^e eeuw tot de toonaangevende families van Waarschoot te behoren. Het omvangrijke Steenhuisland (of Gastelgoed) wordt in 1428 namelijk voor negen jaar verpacht aan Wouter de Steenwerpere en Simoen Zegaert (De Vos, 1990: 281). Joos de Steenwerpere, broer van de Jacob naar wie de akkernaam verwijst, wordt in 1510 als priester vermeld (De Vos, 1990: 208).

Kapiteins Bilksken: Akkerland aan het Lindeken op de Oostmoer, genoemd naar een eigenaar of pachter met de familienaam *Capiteyn* of met de functie van kapitein. In beroerde tijden groepeerden inwoners zich tot eigen beveiliging in een soort burgerwacht met aan het hoofd een kapitein (De Vos, 1990: 87).

Kerckaerts Bilk(sken): Akkerland palend aan het Voordestraatje in de buurt van de molen, toebehorend aan een zekere Kerckaert. In een proces van 1556 wordt het paard van koopman Gerolf Kerckaert aangeslagen omdat hij weigerde tolgeld te betalen op Bekebrugge (De Vos, 1990: 73).

Kloosterbilksken: Akkerland in het gehucht Bassevelde, eigendom van het klooster Onze-Lieve-Vrouw ten Hove.

Mijnkens Bilk: Akkerland gelegen aan het Brakeleiken in de Maat. De naam *Mijnken* is een vleivorm van *Minne*, een korte vorm van *Jacquemine* of *Willemine* (Debrabandere, 2000: 314).

(Molle) Gillenbilksken: Perceeltje bij de Brandekens en de Nieuwe Meers in de wijk Beke, dat in de oudste attestatie (1598) *gillen beelcxken* heet. In het landboek van 1639 vinden we het perceel terug onder de naam *mollebilcxken*, terwijl het een kleine veertig jaar later verschijnt als *molle gillebilcxken*. Oorspronkelijk zal het bilkje zijn genoemd naar iemand met de naam *Gillis*, waarvan *Gillen* de zwakke genitiefvorm is. Kwam het later in handen van een zekere (de) Mol, gemeenzaam *Molle* geheten, en heeft men diens naam aan het toponiem toegevoegd? In ieder geval is *De Mol* een autochtone familienaam in Waarschoot: in 1572 is een zekere Pieter de Mol daar oppervalkenaar (De Vos, 1990: 332).

Nachtegalenbilk: Uitgestrekt perceel ten westen van de Voordestraat, genoemd naar een eigenaar of pachter met de familienaam *Nachtegale*.

Papenbilk: Akkerland aan de zuidzijde van het Leiken nabij de Dam, toebehorend aan een *pape* of priester, of aan iemand met de bij- of familienaam *(De) Pape*. De pastoor, in het Middelnederlands *prochiepape* of kortweg *pape* genoemd, kon soms moeilijk overleven met zijn inkomsten uit tienden, omhalingen en kerkdiensten. Daarom was hij vaak in het bezit van een hoeve en akkerland. Ook 's **Papenland**, nabij het Goed de Akker aan de Lieve, en het niet gelokaliseerde **Papelrieënland** waren ooit eigendom van de parochiepriester of van iemand die *(De) Pape* heette.

Pieter 's Pau(w)s Bilksken/Stuksken (Arisdonk): Akkerland op Arisdonk van een zekere (Pieter) de Pauw. Zoals 's *Honds* is 's *Pau(w)s* een dubbele genitiefvorm.

Smullekens Bilk: Akkerland op de Voorde nabij de Lieve, genoemd naar een eigenaar of pachter met als achternaam *De Smul*, die gemeenzaam *Smulleken* werd genoemd. Later, zo blijkt uit het landboek van 1678, is de familienaam volksetymologisch vervormd en heet het perceel *smallekens bilck*, wellicht wegens de lange, smalle vorm.

LAND is de algemene aanduiding voor landbouwland, in het bijzonder akkerland. Veelal duidt het grotere gehelen akkerland aan, onderverdeeld in kleinere kavels. In Waarschoot vinden we o.m. **Basschers Land**, **Margriete Verlierens Land** (Gastel), **Mergaerts Land** (Belau), **Roelants Land** (Oostmoer), **Staes' Land** (Arisdonk), **Vermeessenland** (Broek), **Werkmans Land** (Brakel?).

Bassevelde-/Bassevelds Land: Akkerland in de Broek, palend aan de Arisdonkstraat. Net zoals de gehuchtnaam *Bassevelde* verwijst de voorbepaling in dit toponiem naar Jan van Bassevelde, de Gentenaar die heel veel grond bezat in Waarschoot en omliggende parochies. De hier bedoelde percelen sloten niet aan bij de andere gronden van Van Bassevelde, die zich ten westen van de Zoutweg 1 bevonden en waaraan het gehucht Bassevelde zijn naam ontleent. Zie ook **Bassevelde** in 3.2 Verdwenen wijk- en gehuchtnamen.

's Graven Landeken: Niet te situeren akkerland, genoemd naar de eigenaar of pachter met de familienaam *De Grave*. In principe betekent *'s graven landeken* ook 'het stukje land van de grave/graf'. Dat de graaf van Vlaanderen in Waarschoot land zou hebben bezeten of dat er land naar hem vernoemd zou zijn, is echter heel onwaarschijnlijk.

Steenhuisland: Is een andere naam voor het Gastelleen, gelegen ten zuiden van het dorp in de Gastels, dat zich uitstrekt tot aan de Lieve. In totaal omvat het leen bijna 29 ha akkerbouwland. Dit leengoed was in 1253 eigendom van Geraard I van Steenhuuse, heer van Avelgem (De Vos, 1990: 57), die er zijn naam aan verleende.

Teuneland: Perceel akkerland in de Broek, nabij het Moortelstraatje, genoemd naar een persoon met de voornaam *Anteun* (uit *Antoon*) of de familienaam *Antheunis*.

Vermaailand/Vrouwmaailand: Akkerland deel uitmakend van het Goed te Belsebroek op Voorde. Het is genoemd naar een zekere Vrouwe Maaie. *Maaie* is een vertrouwelijke vorm van *Maria*. Het voorbepalende *Vrouwe* is in persoonsnamen meestal verdoft tot *Ver-*, zoals in de nog bestaande familienamen *Verbelen* uit *Vrouwe Beele* (verkorting van Isabele) en *Vermariën* uit *Vrouwe Maria*.

Opvallend in Waarschoot is het veelvuldige gebruik van het woord *STEDE*. In de gewone woordenschat duidt dit een woning aan, maar in de toponymie komt het vaak als akker-naam voor. Doorgaans slaat dit op plaatsen waar vroeger een woning stond. Dat er in Waarschoot tal van woningen verlaten werden en tot puin vervielen, is toe te schrijven aan de rampzalige gebeurtenissen tijdens de godsdiensttroebelen op het einde van de 16^e en het begin van de 17^e eeuw. Veel hoeven werden verwoest en niet meer heropgebouwd. Grote delen van het terrein kwamen braak te liggen en werden later akkergrond (of bos), maar bleven in een aantal gevallen de oude hoevenaam behouden: **Jan Bennens Stede** (Weststraat) (zie **Bennens Akker**), **Bernaerts Stede** (Voorde), **Filips 's Bloums Stede** (Kere), **Jan Pauwels Stede** (grens Lovendegem), **Keyzers Stede** (< [*De*] *Keyser*; aan de Lieve bij Bertenbrugge), **Raes' Stede** (Broek), **Reukens Stede** (> [*De*] *Reu*; Wittemoer), **Voskens Stedeken** (> [*De*] *Vos*; Zoutweg 1), **Thaey Stee** (> [*De*] *Taeye*); Speie) en **Vijne Geernaerts Stede/Stuk** (Maat)

Aerdooms Stedeken/Stukken: Akkerland op de Oostmoer waar vroeger een woning gestaan moet hebben van een zekere *Aerd/Arent*. *Oom* is een verwantschapsnaam in de betekenis 'oom', in het Middelnederlands ook soms 'schoonbroer' of 'grootvader'. In de oudere taal stond de verwantschapsnaam vóór de eigennaam in woordverbindingen ter verwijzing naar een oom of een tante, bv. *Aardoom*, *Lijsemoeie*. Dit systeem was tot zo'n eeuw geleden nog gebruikelijk in het West-Vlaams. Het 'stedeken' waar ons toponiem naar verwijst, was dus eigendom van de oom van de naamgevers, die *Aard* heette, d.i. een afkorting van de voornamen *Arend* of *Adriaan*.

Kapiteins Stedeken: Akkerland gelegen bij het Kapiteins Bilksken, maar aan de overzijde van de straat. Voorheen moet er op die plaats een kleine woning gestaan hebben, eigendom van dezelfde familie.

Simoens Stede: Eind 16^e en begin 17^e eeuw vinden we deze stede, genoemd naar een zekere *Simoen(s)*, terug als akkerland in de onmiddellijke omgeving van het klooster. Naar alle waarschijnlijkheid is de woning die zich daar ooit bevond genoemd naar Symon Utenhove, die in 1449 de nabijgelegen priorij stichtte (Delaey & Scheir, 2006: 13). Volgens Pieteraerens, Robijns en Van Bockstaele (1999: 127) stond er op het terrein dat destijds door Utenhove werd aangeduid als locatie voor het klooster, reeds één woning. Ze stond ten zuiden van het Brakelleiken aan het noordelijke uiteinde van het Jagerpad en werd naderhand *Simoens Stede* genoemd. De woning bestaat nog steeds, onder dezelfde naam. Het gebouw wordt nu gebruikt als hoefwinkel met zuivelproducten.

Verder vinden we een hele reeks plaatsnamen van het type persoonsnaam + *STUK*: **Bloks Stuksken** (> De Block) (Weststraat), **Betten Loets Stuk**

(Bette > Elisabeth), **Heindriks Stuk(sken)** (Voorde), **Hondekins Stuk** (> D'Hondt), **Jan Muuls Stuksken** (Oostmoer), **Joos Claeis' Achterste Stuk** (Weststraat), **Joos De Baets' Stuk** (Weststraat), **Joos' Stuk** (Wittevoer), **Joris Heymans Stuksken** (Arisdonk), **Christoffel De Jaegers Stuk** (Broek), **Locx Stuksken** (Weststraat), **Lodders Stukken** (> De Lodder) (Oostmoer/Bellebargie), **Martens Stuk** (Keurs), **Michiels Stuk** (Broek), **'s Pau(w)s Stuk** (> De Pauw) (Voorde), **Somers Stuk** (Weststraat), **Wauters Stuk** (Speie), **Weytenaers Stuk** (Voorde) en **Weytinckx Stuk** (Broek).

(Sinte-)Blanckaerts Stuk: Akkerland in Arisdonkbroek van een zekere Blanckaert. In een tekstfragment uit 1572 vinden we *sinte blanckaertsstick*. Sinte is een verbastering van *Sent/Senten*, een roepnaam voor Vincent.

Blomstuk: Akkerland tussen het Jezuïetengoed en de Keursmeersen. Het eerste deel kan ook hier de familienaam *Blomme* zijn, maar uit de spelling van de naam in onze bronnen valt dat niet te bewijzen. Een verwijzing naar bloemen valt dan ook niet uit te sluiten.

Boudelostuk(sken): Akkerland in Arisdonkbroek nabij de Lieve, wellicht ooit in eigendom van de Gentse abdij van Boudelo nabij de Sint-Jacobskerk.

Geeststuksken: Akkerland op de Oostmoer, ofwel in eigendom of pacht van een zekere (De) Gheest, ofwel ooit geschonken aan de armendis of Heilige Geest (zie hieronder).

Heilige-Geeststuk (nabij de dorpsmolen aan de Jagerpaalstraat) en **Heilige-Geeststuksken** (in de Westakker aan het Brakelleiken): Akkers toebehorend aan de Heilige-Geesttafel of armendis van de parochie Waarschoot. In 1571 bezat de armendis van Waarschoot 3 ha grond, in 1678 was dit opgelopen tot 10,5 ha (De Vos, 1990: 337-340).

Huisstuk: Akkerland in Voorde aan de zuidkant van de Lieve, aansluitend bij de voormalige gronden van het Goed te Belsebroek. Aangezien dit perceel niet in de buurt van een hoeve of enige andere woning ligt, denken we hier eerder aan de familienaam *Huys/Huus*.

Kalle(ken) 's Rijken Stuk: Akkerland gelegen aan het Brakelleiken nabij de Oostmoermolen. *Kalle en Kalleken* zijn vlevormen van *Katelijne*. Achter de genitiefvorm *'s Rijken* gaat de familienaam *De Rijcke* schuil.

Katullestuk(sken): Perceel akkerland op Gastel nabij de Steendam of *Gasteldreve*. Achter het eerste element schuilt o.i. de naam van de Gentse adellijke familie *De la Kethulle*, die voortspoot uit een ambtenarenengeslacht. Jehan de la Kethulle was in de 14^e-15^e eeuw heer van Averij (Ertvelde-

Kluizen) en secretaris en raadsheer van Filips de Stoute, Jan zonder Vrees en Filips de Goede (Donche, 2012). Ook in Waarschoot vinden we sporen terug van de familie. Het landboek van 1639 wijst uit dat Arthus van de Kethulle eigenaar was van 20 ha grond in Waarschoot (De Vos, 1990: 340). Het lijkt aannemelijk dat deze familie eigenaar was van grond op of aan het Gastelleen.

Kerkstuk: Akkerland niet ver van de dorpskern aan het Vijverstraatje, palend aan de Gastels. Het land was eigendom van de kerkfabriek van Waarschoot.

Lijsemoeienstuk (in Voorde), **Me(e)rmoeienstuk** (in Arisdonkbroek) en **Trijsemoeienstuk** (langs de Zoutweg in Oostmoer): in deze drie akkernamen herkennen we *moeie*, een verdwenen benaming voor een tante, oorspronkelijk een moederszuster. *Lijse* is een vlevorm van *Alice* of *Elisabeth*, *Mere* een vertrouwelijke vorm van *Maria* en *Trijse* een verkorting van *Theresia*.

Ringelstuk(sken): Partij akkerland tussen het Jezuietengoed en de Keuzemeersen, gelegen achter de Oostmoermolen, genoemd naar iemand met de verdwenen familienaam (*de*) *Rynghel*. De naam duikt ook op in de Sleidingse veldnaam *Ringels Bunder*.

Roelstuk: Maakte deel uit van het Goed te Belsebroek in Voorde, nabij de Lieve. Het eerste deel stamt ofwel van de voornaam *Roel*, een verkorte vorm van *Roeland* of *Roelof*, ofwel van de daaruit gevormde achternaam *Roel(s)*.

Selekens/Selien Stuksken: Perceeltje akkerland tussen de Renning en de Gastels, genoemd naar de eigenares met de naam *Celie*. *Seleken* is de vlevorm van deze naam. In *Selien* herkennen we de zwakke genitiefvorm *-en*.

Spitaal/hospitaalstuk: Akkerland aan het Brakelleiken in de Westakker, eigendom van het Wenemaers Hospitaal van Gent. *Spitaal* is een verkorte vorm van *hospitaal*.

Ten slotte is er nog een hele reeks andere namen die naar de bezitter of de gebruiker verwijzen. Soms bestaat die enkel uit de naam van die persoon, al dan niet met genitief *-s*, zonder voor- of nabepaling. In Waarschoot vinden we in ons materiaal: **Guchtenaers** (< [*De*] *Guchtenaere*; op het Dorp), **Wispelaere** (< [*De*] *Wispelaere*; in de Broek, zuid de Lieve) en **Schockaert** (deel uitmakend van het Goed te Breebroek).

Bakkerken: Akkerland op Beke in de buurt van de Voordemolen, genoemd naar een eigenaar of pachter met de achternaam (*De*) *Backer*. De Vos (1990: 86) vermeldt deze familienaam bij de stamfamilies van Waarschoot die jarenlang de schepenambten bekleedden. De verkleinvorm kan betrekking hebben op de persoon, als die in de omgang *Bakkerken* genoemd werd, of op

de geringe oppervlakte van het perceel. In het landboek van 1678 lezen we *een partijken lands ghenaeft het Backerken groot ijC lij R*. Het ging dus in ieder geval om een klein perceel land.

Bogaardeken: Zowel op de Oostmoer als in de wijk Voorde vinden we land genoemd naar een eigenaar of pachter met de achternaam *Bogaert*.

Claeys' Gemet: Perceel akkerland, ter grootte van een gemet (circa 44 are) in het Goed te Belsebroek, voor het eerst onder die naam vermeld in 1533. Precies op dat moment verkoopt de eigenaar het goed aan Charles Claeissone, die omstreeks diezelfde tijd ook het Goed ten Brakel en het Goed te Kerkhove in Lovendegem aankoopt (De Vos, 1990: 278).

Draaiaard (Voorde): Akkerland grenzend aan de Lieve, eveneens behorend tot het Goed te Belsebroek. Pas in de 16^e eeuw wordt dit perceel voor het eerst *Draaiaard* genoemd, honderd jaar eerder heette het **Bachten 's Draeyers**. Daarin herkennen we de genitiefvorm van de familienaam *De Draeyere*. Jacob De Draeyere was van 1530 tot 1561 prior van het klooster van Waarschoot (De Vos, 1990: 310). Van die familienaam is *Draaiaard* een afleiding op *-aard*, te vergelijken met *Clinckaert* uit *Clincke* (Andries, 1993: 158) en *Meyaert* uit *De Mey(er)* (Luyssaert, 1995: 33).

Hameldonksken: Perceeltje akkerland in de wijk Beke, in de omgeving van de Hul Fierens, op de grens met Zomergem. In het Zomergemse deel van het gehucht vinden we de plaatsnaam (*H*)*ameldonk* terug, op de heerlijkheid van Beke. Achter deze plaatsnaam gaat de familienaam *Hameldonk(s)* schuil. In Zomergem leefde in 1452 bv. *gherolf hameldoncx* (Mattheeuws & Devos, 1997: 87).

's Hond's Strepe: Lang, recht stuk land in de Broek, toebehorend aan een zekere [De] Hont.

Hul Fierens: Akkerland in Beke, palend aan de hoofdweg die tevens de grens vormt tussen Waarschoot en Zomergem. *Hul* is een hoogtenaam afgeleid van het Germaanse **hulja* 'heuvel'. Op de stafkaart is op die plaats inderdaad een klein hoogteverschil merkbaar (tussen 8,75 en 7,5 meter). Een hogere ligging blijkt ook uit de namen van aangrenzende percelen zoals *Bergsken* en *Bovennering*. Aan de overkant van de straat, op Zomergems grondgebied, bevond zich de Bekemolen "*op den bergh*" bij de Vijf Eiken (Mattheeuws & Devos, 1997: 166). De Hul Fierens moet eigendom geweest zijn van iemand die *Fierens* heette, een veel voorkomende familienaam in Waarschoot. Zo vinden we bv. Jan Fierins, amman van Waarschoot van 1523 tot 1526 (De Vos, 1990: 126).

Kanunnik(en): Landerijen in de Broek, palend aan de Sleinse Weg nabij Daasdonk, genoemd naar de eigenaar. Uit een tekstfragment van 1639 blijkt dat *den Canunckere* eigendom is van *tcapittel van Ste Pharahilden*, dit is het Sint-Veerlekapittel van Gent. In de 11^e eeuw waren aan de grafelijke burchtkerk, naast het Gravensteen te Gent, een vijftal priesters-kapelanen verbonden, die ook *canonici* of kanunniken genoemd werden. *Kanunker* is een variant van *kanunnik*. In 1639 was het Sint-Veerlekapittel in Waarschoot in het bezit van 3ha 60a grond (De Vos, 1990: 339), waaronder deze landerijen in de Broek.

Kerkestringen: Langwerpige stukken land op Hoveld "*voortijds bosch gheweest*" in eigendom van de "*kercke van Waersschoot*", zo lezen we in het landboek van 1678. Deze percelen grenzen aan "*den bosch van mijn heere van Seghers hove*", horend bij het Goed te Rapenburg.

Cuipers Geweste: Akkerland bestaande uit verschillende percelen, gelegen nabij het bosgebied aan de Dam, aan de zuidzijde afgegrensd door het Brakelleiken, genoemd naar een zekere (De) Cuyper.

Matijseken: Smal perceeltje akkerland ten westen van het Goed te Breebroek in de Weststraat, genoemd naar een eigenaar of pachter met de voor- of achternaam *Mathys*.

Rostijntje: Naam van een perceeltje akkerland op de Oostmoer, eigendom van een zekere (Van de) Rostyne. In het landboek van 1678 vinden we "*dhoors* [= erfgenamen] *van pieter vanderostyne*" als eigenaars van gronden in de buurt van het Speiken.

Vlaanderken: Akkerland dat deel uitmaakt van het Goed ter Beke, aansluitend bij de Stringen, vlak bij het Hospitaalstraatje. Het is genoemd naar de oorspronkelijke eigenaar of pachter met de naam *Van Vlaenderen*.

GRASLAND

's Graven Meers(elken): Grasland aansluitend bij het Groot Goed te Voorde, in 1678 terug te vinden als de *Meerselkens*, ooit genoemd naar de eigenaar of pachter met de familienaam *De Grave*. Zie ook **'s Graven Landeken**.

Kerkdam en Kerkmeerselken: Twee percelen hooi- en grasland nabij de Bertenbrugge aan de Lieve, eigendom van de kerk van Waarschoot. Verder lag er nog een **Kerkmeers** in het dorp langs het Metalenstraatje. Die maakte deel uit van een uitgebreid meerscomplex aan de rand van de dorpskern.

Lokerveers: Deze uitgestrekte meers ligt op de oostzijde van de Dam aan de

grens met Eeklo. De naam wordt ook daar geattesteerd (Van de Woestijne, 1994: 101). De oudste naam voor deze meers is *Lokermaete* (1421), waarvan het grondwoord *mate* laat vermoeden dat het oorspronkelijk om moergrond ging, die na uitvening o.a. in meers omgezet werd. Dit wordt bevestigd in het Waarschoots materiaal, waar we ook **Lokermoer** (1572) terugvinden. In het eerste deel herkennen we de persoonsnaam *Van Loke(ren)*, de naam van een familie die al in 1399 in Eeklo vermeld wordt. Het straatje dat erlangs loopt, heet *Lokormeersstraatje* (Van de Woestijne, 1994: 51).

's Munks Meers: Meersencomplex in Beke tussen de Hoge Donk en de lager gelegen Voordestraat, genoemd naar een eigenaar of pachter met de familienaam *De Munck*. In het landboek van 1678 lezen we "*een stuck lants ghenaeempt smuynckx meirsch*", waaruit blijkt dat het toen al niet meer als hooi/grasland diende.

Schockaerts Meers: Perceel grasland horend bij het Goed te Breebroek, op de grens met Zomergem, genoemd naar de eigenaar of pachter, een zekere Schockaert. Aan deze meers grenst een perceel akkerland met als naam de *Schockaert*. Deze familienaam komt nog voor in Waarschoot.

Vermargrieten Meers: Meers van aanzienlijke grootte op Hoveld in de buurt van het Goed te Rapenburg, voor het eerst vermeld in 1314. *Vermargrieten* is een moedernaam of een metroniem, de genitiefvorm van *Ver Margriete* 'vrouw Margriet'. De vrouw is kwestie moet Margriet of Margaretha geweest zijn, de weduwe van Willem Wenemaer. Zij en haar man stichtten in de 14^e eeuw het Wenemaershospitaal in Gent. Het Goed ter Beke bij Hoveld was eigendom van het Wenemaershospitaal (De Vos, 1990: 89). Op het einde van de 16^e eeuw vinden we de naam *Vermargrietenmeers* niet meer terug in de bronnen. Wellicht werden rond die tijd de natte gronden beplant met bomen. In het landboek van 1678 wordt het hele gebied omschreven als 'bos van het Goed te Rapenburg'. Het straatje dat erdoor loopt heet dan wel nog altijd het **Vrouwstraatje**.

Traantje: Grasland aansluitend bij de Wallemers van het Goed te Arisdonk, nabij de Lieve. Wellicht was dit perceel eigendom of in pacht van een zekere *Traen*, een (nu nog) veel voorkomende familienaam in het Brugse. In 1639 was een deel van het Traantje in akkerland omgezet.

(b) naar de ligging

Van een aantal percelen ligt de verklaring voor de hand: **Bachten Het Lange Stuk** (Weststraat), **Bilk aan de Poort** (van het Goed de Koudekeuken), **Bilk aan het Straatje** (bij het klooster), **Bilk achter de Stede** (Arisdonk), **Bilksken aan de Hofstede** (Voorde), **Bilksken aan het Hof** (Goed te

Breebroek), **Bilskén Bachten de Schure** (Oostmoer), **Bilskén op de Dam**, **Bilskén achter de Duivenkete** (Beke), **Bogaard buiten de Poort** (bij het Goed te Breebroek), **Bunder Tenden De Kapellebilk** (Gastel), **Bunder Tenden De Vijf Gemeten** (Gastel), **Stuk aan de Dreve** (Jezuïetengoed), **Stuk achter het hof aan het Leiken** (aan de Speie), **Stuk in de Jagerpale**, **Stuk naast Keukelaerts Stede** (in het Goed ter Beke), **Stuk nevens De Kruisbilk** (Broek), **Stuk tussen beide Poorten** (van het klooster en het neerhof), **Stuk voor Bette Wouters** (Arisdonkstraat), **Stuk voor Christophel Neyt** (Oostmoer), **Stuk voor De Poorte** (van het Goed ter Beke), **Stuk voor Jan Van Der Hoogherstraeten** (Wittemoer), **Stukken Bachten Huize** (Broek)

Veel percelen zijn genoemd naar hun ligging tegenover andere kavels in eenzelfde akker- of graslandcomplex. Voorbeelden hiervan in het Waarschootse materiaal zijn: **Achterste** en **Voorste Meerselken** (verschillende), **Achtermeerselken** en **Voormeerselken** (Arisdonk), **Achterste** en **Voorste Benenbilk** (Arisdonk), **Voorste Begijnenbilk** (Arisdonk), **Achterste Bilk**, **Achterste Bilskén**, **Middelste Bilskén** (Kere), **Achterste** en **Voorste Bunt** (Dorp), **Achterste Ettinge** (Westmoer), **Voorste Gavere** (Arisdonk), **Voorste Kruisbilk** (Arisdonk), **Achterste Lang Stuk** (Voorde), **Voorste Leibilk** (Oostmoer), **Tussenste Meerselken** (Voorde), **Achterste Stedeken** (Arisdonk), **Voorste (Straatjes) Bilk** (Gastels), **Achterste Strepe** (Arisdonk), **Achterste Stuk** (Beke), **Achterste** en **Voorste Twee Gemeten** (Arisdonk), **Achterste** en **Voorste Varenstuk** (Weststraat), **Middelste Vijf Gemeten** (Beke), **Achterste** en **Voorste Vlasbilskén** (Arisdonk), **Achterste Zeven Gemeten** (Beke) en het **Achterstuksken** (Arisdonk).

Soms is de voorbepaling een rangtelwoord, dat de plaats van het perceel aanduidt in een numerieke rangorde: **Eerste**, **Tweede**, **Derde** en **Vierde Mostje** (Dorp); **Eerste**, **Tweede**, **Derde**, **Vierde**, **Vijfde**, **Zesde** en **Zevende String** (Goed ter Beke); **Eerste**, **Tweede**, **Derde** en **Vierde String** (Goed te Breebroek); **Eerste String** (Dam; in landboek 1678 ook worden ook de Tweede en Derde String vermeld); **Derde Vitsenstuk** (Weststraat; aansluitend bij de twee Vitsenstukken in het Goed te Breebroek); **Eerste** en **Tweede Kruisbilk** (Broek); **Eerste** en **Tweede Molenwal** (bij de molen op de Oostmoer); **Eerste** en **Tweede Stijne** (bij het klooster); **Eerste** en **Tweede Veulenbilk/stuk** (Goed ter Beke); **Eerste** en **Tweede Vier Gemeten** (Goed ter Beke); **Tweede Stuk** (Weststraat; deel van het Spitaalstuk); **Derde Half Gemet** (op de Voorde, aan de grens met Lovendegem).

Eerste, **Tussenste** en **Derde Bilk**: Deze drie percelen akkerland aan de Lieve tussen Bertenbrugge en Bekebrugge vormen een leen van het Leenhof van Schouwbroek. Eind 16^e eeuw waren de Eerste en de Tussenste Bilk samengevoegd, en heette dat nieuwe geheel **Tweebilk(en)**. In het landboek

van 1678 is het leen in handen van de heer Sandelijn uit Gent. Twee aangrenzende percelen heten de **Lenen**.

AKKERLAND

Arisdonkakker: percelencomplex langs de Arisdonkstraat, halverwege tussen de Lieve en het Brakelleiken. In het landboek van 1678 is de akker verkaveld in kleinere percelen: het Akkerken, het Half Gemet, enz.

Bachtenbilk: Partij land op de grens met Sleidinge, gelegen achter het Stedeken aan de Wittemoerstraat. Het voorzetsel *bachten*, uit *be-acht-en* (vergelijk *binnen* uit *be-in-en*), is tot op vandaag gebruikelijk in het West-Vlaams voor ‘achter’.

Bachten Bosse: Land gelegen achter een bos genaamd *de Strepe* in het Goed te Bulare. Twee delen van Bachten Bosse lagen in Lovendegem (Andries, 1993: 104), één in Waarschoot.

Bachten Nezen Stoffels en Bachten Jan Zoutwegs: Hiermee worden landerijen aangeduid die achter de eigendommen lagen van resp. ene Nezen Stoffel(s) en ene Jan Zoutweg(s). De eerste persoonsnaam doet wat bevreemdend aan. *Nezen* lijkt een augmentatief van een mannelijke voornaam *Nees*, maar die vinden we nergens terug. Is het een variant van *Nijs*, verkorting van *Denijs*? Volgens Debrabandere (2003: 893) is *Neze* echter een vrouwen-naam, afgeleid van *Agnes*, waaruit de moedersnamen *Nees(e)* en *Neezen* gevormd zijn. Gaat het hier om de zwakke genitiefvorm van die vrouwelijke voornaam?

Basseveldekens: Akkerlandcomplex in het gehucht Bassevelde, tussen de Basseveldedreve en de Costers Dreve.

Berg: Partij akkerland langs het Hospitaalstraatje op de wijk Berg.

Bovenmeers: Perceel aan het Stenen Straatje op het dorp. *Boven* duidt aan dat het stuk land vanuit het beschouwingspunt van de naamgevers verder lag dan (dus ‘voorbij’) het meersencomplex tussen het dorp en de Gastels.

Bovennering: Akkerland in de wijk Beke, dat zich, gezien vanaf de Voordestraat, voorbij de Neringen bevindt.

Brouwput: Akkerland ten zuiden van het Goed te Belsebroek aan de Voordestraat, gelegen aan een waterput waaruit welwater opgepompt of geput werd dat diende voor het brouwersbedrijf. De put zelf komt eerder in ons materiaal voor onder de naam **Meerput**.

Bruggestuksken: Zowel aan de Bekebrugge als aan de Bertenbrugge vinden we akkerland met de naam *Bruggestuksken*.

Burrestuk(sken): Akkerland tussen de Weststraat en het Brakelleiken, gelegen aan een *burre* of bron. *Burre* gaat terug op het Middelnederlandse *borne*, een metathesis van *bron*, waaruit de *n* door assimilatie verdween en de klinker naar voren verschoof in de mond, zoals ook gebeurde in westelijk Vlaams *zunne* ‘zon’, *wulle* ‘wol’ en *buk* ‘bok’.

Draaiboomstuk (in de wijk Beke) en **Draaiboomstukskens** (op de Oostmoer): Stukken land gelegen aan een zogenaamde draaiboom. *Draaiboom* is een Oost-Vlaamse benaming voor een toegangshek aan een weide of een hofstede, meer bepaald een zwaar houten hek zonder scharnieren, waarvan men de bovenste balk moet optillen om het hek open te draaien (WVD, I, 1: 213-214). In het landboek van 1678 is sprake van “*eene dreve beginnende ten noorteynde aenden draeyboom van voorn Eeckmeirs oostwaert lancxt het rattebilcxken tot upden cruys wegh vande ander dreve*”. Tegenwoordig wordt een draaiboom in het dialect van Waarschoot en omgeving een *balie* genoemd, plaatselijk uitgesproken als *boalde*.

Dreve: partij land aan het neerhof van het klooster, omgeven door de dreef die van de Kloosterdreve naar het neerhof loopt. We vinden enerzijds “*een partijken gheheeten de queeckerije ofde dreve*” (1639), anderzijds “*een beplante dreve voortyds ghenaeemt de queeckerije*” (1678).

Driewateringen(bilk): Een partij land deel uitmakend van het Begijnengoed in Arisdonkbroek. In dit oorspronkelijk moerassige broekland werden afwateringsgrachten aangelegd om de landerijen droog te houden. Een *watering* is een afwateringssloot. Deze bilk werd wellicht aan drie zijden omsloten door dergelijke grachten, ofwel was hij bedolven met drie evenwijdige sloten.

Duifhuisbilken: Percelen gelegen in de buurt van de Vijf Eiken in Beke, nabij een duifhuis. Onder *duifhuis* of *duivenkeet* werden vroeger twee verschillende zaken verstaan: enerzijds een soort kooi die in de zaaitijd op de akker opgesteld werd om duiven te vangen (om ze op te eten), anderzijds een duiventil waarin men tamme duiven kweekte. Het landboek van 1678 vermeldt op die plaats “*een stucxken lants ghenaeemt het bilcxken achter de duyvekeete*”.

Endekensbilk: Perceel genoemd naar zijn ligging op het einde van een akkerlandcomplex, horend bij het Goed van Zoetendale. Vanaf de Weststraat vinden we achtereenvolgens het Beksken, de Bekkenbilk, de Middelgracht en, op het einde, de Endekensbilk.

Elshoutbिल्ksken: Perceel gelegen aan het Elshout in de buurt van het Goed te Belsebroek.

Fort: Oorspronkelijk een versterking aan de noordzijde van het Brakelleiken nabij de Dam: *byde forte* en *de ste an het fort* (1598). Enige tijd later (in 1639) vinden we de naam terug voor een perceel akkerland.

Fortje: Perceeltje aan Schutjesbrugge, waar de Zoutweg de Oostwatergang dwarst, genoemd naar een daar gelegen versterking.

Gastel(stuk): Perceel dat deel uitmaakte van het uitgestrekte akkerland-complex Gastel.

Gaverlandbilk en Gaverlandstukken/bilken: Akkerland palend aan het Gaverland en de Gavermeers ten zuiden van de Oostwatergang langs de Zoutweg bij Schutjesbrugge.

Gentweg: Land, deel uitmakend van het Grote Goed te Voorde, genoemd naar een aanpalende Gentweg.

Geweste: Perceel aan de Basseveldedreve, palend aan de bossen van Puinenmeer.

Goeiken/Goedeken: Klein perceel akkerland dat deel uitmaakte van het Jezuietengoed aan de Oostmoermolen. Zie *goed* in 6.1 Kernbestanddelen in hoevenamen.

Hammeken: Perceeltje bij Bekebrugge, aan een *ham* of bocht in de Lieve.

Hek: Stuk land nabij een hek, bv. een afsluithek van een akker, aan de Voordemolen, op de hoek van de Voordestraat en het Voordestraatje.

Hiltstijl: Twee percelen heten *Hiltstijl*. Het eerste ligt tussen de Arisdonkstraat en het akkerlandcomplex de Brand in de Broek, het tweede is gelegen aan de Lieve in het Goed te Belsebroek. *Hiltstijl* bestaat uit *hilt* en *stijl*. De Bo (1892: 368) verklaart *hiltmuur* als een samenstelling van *muur* met *hilt*, een West-Vlaamse vorm van *helft*. Een hilt- of helftmuur is een scheidingsmuur die toebehoort aan twee eigenaars. Een *hiltstijl* is een stijl, paal of zuil die de grens tussen twee percelen aanduidt. De naam van de grenspaal ging over op het aanpalende akkerland. In de 17e eeuwse tekstfragmenten treffen we consequent *hiltstijl* aan, zonder *-t*.

Hoekbilk: Perceel in het gehucht Bassevelde in een hoek gevormd door twee wegen, de Zoutweg en de Costers Dreve.

Hoekstuk: Naam van twee percelen, één op het Hoveld (in een hoek van de Vijf Gemeten) en één op de Oostmoer, in de hoek van een complex.

Hulbilsken: Perceeltje aan de Wittemoerstraat, op de grens met Sleidinge. Aan de overzijde van de straat, op Sleidings grondgebied, vinden we een perceel met de naam *Hul*. Het Hulbilsken in Waarschoot is daarnaar vernoemd. Ook in het Waarschoots materiaal komt de plaatsnaam **Hul** één keer voor, op de Wittemoer: “*te moervoerde vp den hul*” (1397).

Kamerken: Naam van een drietal partijen land aan het Ramershoekstraatje in de Broek. *Kamerken* is het verkleinwoord van *kamer*, dat een woning aanduidt, bestaande uit slechts één vertrek (VMNW i.v. CAMERE). Blijkbaar lag er naast of oorspronkelijk op het perceel in kwestie een huis van die aard. Gezien de grootte van het perceel slaat het verkleinwoord eerder op de geringe omvang van dat (voormalige) huis.

Kamerstuk: Een partij land gelegen langs het straatje dat loopt van de wijk Kere naar de oliemolen op de Berg. Ook hier stond er naast of oorspronkelijk op het bewuste perceel een woning van het type *kamer*.

Kapellebilk: Genoemd naar en wellicht palend aan een kapel in de Gastels. Volgens een hardnekkige legende zou er in de Gastels een kapel gestaan hebben, die als bedehuis gediend zou hebben vooraleer er in Waarschoot een parochiekerk gebouwd werd (ca. 13^e eeuw). De Vos (1990: 136) vraagt zich echter af of er op deze plaats, zo dicht bij de huidige kerk, nog een oorspronkelijk heiligdom geweest zou zijn. De naam *Kapellebilk* duidt in de bronnen in elk geval pas op het einde van de 16^e eeuw op. Hoe dan ook, dat er een kapel in de Gastels heeft gestaan, staat buiten kijf. Daarvan getuigt dit citaat uit 1598: “*een beelck daer de cappelle wijlent ghestaen heeft - dit voorgaende es al gastele*”. De kapel was toen dus al verdwenen.

Kareeloven, Kareeloventje en Kareelstuk: Akkerland aan de zuidzijde van het Brakelleiken, horend bij het Goed te Breebroek in de Weststraat, genoemd naar zijn ligging nabij een steen- of kareeloven of op een plaats waar voordien zo’n oven stond. De Vos (1990: 270) vermeldt dat er in 1373 een bunder land bij het goed hoorde “*daer men quareele ute delft*”. *Kareel* komt via het Franse woord *quarel* uit het Latijnse *quadrum* en duidde oorspronkelijk een soort vierkante tichelsteen aan (Luyssaert, 2001: 22). In de Vlaamse dialecten werd het woord gebruikt voor allerlei soorten gebakken stenen. In het citaat uit 1373 verwijst *quareele* naar de grondstof, de opgegraven klei waaruit de stenen gebakken worden.

Kasteelbilsken en Klein Kasteelbilsken: Akkerland deel uitmakend van het Goed ter Beke, waarvan het opperhof in 1522 betiteld werd als het

Casteelken (De Vos, 1990: 286). Deze perceeltjes liggen volgens het landboek van 1678 inderdaad vlak bij de hoeve.

Keer der Straten: Perceel aan de Elsplas in de wijk Voorde, aan de splitsing van het Voordestraatje en het straatje naar de akkers achter het Goed te Voorde. Met *keer* wordt ‘ommekeer’ bedoeld, een ombuiging van de straat, in dit geval een bocht van negentig graden in het Voordestraatje.

Keukenbilk: Akkerland gesitueerd achter het Goed te Breebroek in de Weststraat. Volgens het landboek van 1598 ligt de Keukenbilk *bachten het kassteel* van Breebroek. Deze woonst werd beschreven als “*een steenen huuse an alle sijden ghesondert uten water met eenre valbrugghen*”, een echte versterkte vesting dus. Naast dit opperhof was er een neerhof (De Vos, 1990: 270). De Keukenbilk werd wellicht zo genoemd omdat hij dicht bij deze woning lag. Of groeiden er keukenkruiden op?

De **Kruisbilk** (in de Broek), het **Kruisstuk** (aan het Lindeken), het **Kruisstuk** (in de wijk Voorde) en de **Kruisstukken** (in Beke) hebben gemeen dat ze langs een straat liggen. Ze zijn alle genoemd naar een nabijgelegen veldkruis.

De **Leibilk** (aan de Dam), **Leibilk** (in de Oostmoer), **Leibilk** (in de Broek), **Leibilken** (in de Westmoer) en het **Leibilksken** (in de Maat) zijn allemaal akkerlandpercelen gelegen aan het Brakelleiken. Ook de **Oude Leebilk/Leibilk** (in de Maat) hoort in dit rijtje thuis.

Liefbilk: Perceel akkerland op Voorde langs de Lieve.

Lindenbilk: Akkerland aan de Zoutweg op Oostmoer, in de omgeving van de herberg het Lindeken.

Molenbilk/stuk: Akkerland bij de dorpsmolen tussen de kerk en de Jagerpaalstraat.

Molenbilk en Molenwal: Percelen bij de molen in de wijk Oostmoer.

Neven Sc(h)emers: Akkerland nabij de Keurs, langs het Vijverstraatje, naast (of *neven*) eigendom van iemand die blijkbaar (*De*) *Schemer* heette, een familienaam die we nergens terugvonden.

Oliemolenbilksken: Akkerland bij de oliemolen op de wijk Berg, gelegen langs het Hospitaalstraatje. Zie ook **Oliemolen** in 6.4 Molens.

Ommezwenk: Partij akkerland op de Kere nabij de dorpsmolen, op de hoek van de Kerkstraat en de Jagerpaalstraat. Het WNT vermeldt *zwenken/zwinken*

in de betekenis ‘zwaaien, een slingerende of zijwaartse beweging uitvoeren’. Was de weg op deze plaats misschien iets breder, waardoor paard en kar er konden draaien?

Oude Smisse: Akkerland langs de hoofdstraat in Beke, niet ver van Bekebrugge, gelegen naast de herberg genaamd *De Oude Smisse*.

Ovenbilksken: Perceeltje in Arisdonk nabij het Speiken, genoemd naar een nabijgelegen *oven* of *ovenbuur*, een bakhuisje los van de hoeve.

Pietenbilk: Niet te situeren perceel akkerland gelegen bij een houten bruggetje of *piete*.

Pleintje: Stukje akkerland aan de noordzijde van de Oostwatergang bij de Schutjesbrugge, genoemd naar een nabijgelegen pleintje.

Puttestee: Akkerland aan de Zoutweg in de wijk Oostmoer bij het Lindeken, genoemd naar de putten die in dit perceel lagen. Ook het niet gesitueerde **Puttenland** is op die manier aan zijn naam gekomen.

Schaapstalbilk: Akkerland palend aan de hoeve van het Goed te Breebroek, genoemd naar de schapenstal die ernaast lag. In het landboek van 1678 lezen we “*een stuck landts ghenaeempt den schaepstal suytwest de dreve vanden goede noort haerliedens hofstede*”.

Schuurstuk: Ons materiaal bevat drie percelen met die naam: één vlak bij de hoeve van het Goed te Breebroek, één palend aan de hoeve die afhangt van het Goed ter Beke en één in Arisdonk. Ze zijn alle genoemd naar een schuur die erop of ernaast stond.

Speie/Speiken en **Speistuk:** Akkerlandcomplex op het einde van de Arisdonkstraat, gelegen aan de *speye* of sluis die zich bevond aan de splitsing van het Brakelleiken en de Oude Lede.

Stuk Boven Meers: *Boven* duidt aan dat een plaats vanuit het standpunt van de waarnemer voorbij een andere plaats is gelegen, in dit geval voorbij de meersen bij het Lindeken in de wijk Oostmoer. In de buurt vinden we ook het **Bunder Boven Meers**, de **Zije Boven Meers** en de **Zije Boven de Werf**.

Tenden Bosse: Akkerland in de Broek nabij het Moortelstraatje. *Tenden* is een nog in de Vlaamse dialecten gebruikelijke samentrekking van *ten enden* ‘op het einde van’. Uit het landboek van 1678 maken we op dat het perceel gelegen was op het einde van een complex “*ghenaempt den Bosch*”.

Vangbilk: Akkerland in de buurt van het klooster, genoemd naar het nabijgelegen akker- en boscomplex de Vang. In de buurt vinden we ook de **Vangbos** en het **Vangstraatje**. Zie ook **Vang**.

Vijverstuk: Naam van verschillende percelen, gelegen in de Weststraat, bij het Goed ter Beke, in de Wittemoer en in de Keurs bij het **Vijverstraatje**. Al deze kavels zijn genoemd naar een nabijgelegen vijver. Een enkele keer wordt er expliciet naar zo'n waterplas verwezen: "*up tfiverstic van den vivere toter beken gaende*" (1414).

Vonthoek (Broek): Gelegen in een hoek van het akkerlandcomplex de Vont in Arisdonkbroek.

Voorbijle: Akkerland op de Oostakker, ofwel gelegen vóór een perceel met de naam Bijle, ofwel de voorste kavel van een bijlvormig stuk land.

Walakker: Akker aan de zuidwestkant van de wijk Berg, zich uitstrekkend tussen de Weststraat, het Goed van Zoetendale en het Hospitaalstraatje. Het Wenemaershospitaal bezat in 1327 de Rente in de Walakker (De Vos, 1990: 89). Naar welke wal deze akker genoemd is, konden we niet achterhalen.

Wallebilk, Wallebilksken en Walleken: Deze percelen zijn genoemd naar de **Wal**, een woning in de wijk Voorde, gelegen langs de Voordestraat iets ten noorden van de Voordemolen (zie **Wal** in 6.3 Herberg- en huisnamen).

Wallebilk en Walleken: Akkerland gelegen aan de straat naar de Schoordam, in het uiterste zuiden van Waarschoot. Mogelijk lag er een wal rond de hoeve van het Goed te Bulare, dat zich in deze buurt (op de grens van Waarschoot, Lovendegem en Zomergem) bevond. In het landboek van 1678 vinden we een aangrenzend perceel met de naam *Pachtgoed*, mogelijk ook een aanwijzing voor de (dan al verdwenen) hoeve van het goed.

Walleken: Akkerland genoemd naar een omwald perceel tussen het neerhof van het klooster en het Goed de Koudekeuken, waarop vroeger mogelijk een hoeve stond. Het bos ten noorden van deze plaats aan de Oostwatergang heet **Bachten Walle** of **Bachten 't Walleken**.

Walleland en Wallestuk: Deze namen verwijzen allebei naar een perceel akkerland dat grenst aan de wal van het Goed te Diependale, alias het neerhof van het klooster.

Warandebilk: Akkerland genoemd naar de warande van het Goed te Breebroek. *Warande* zal hier 'lusthof' of 'boomgaard' betekenen. Zie ook **Warande** in 7.2. Bossen (h).

Watergangskén: Perceel in Arisdonkbroek genoemd naar een afwaterings-sloot die erlangs liep. In het landboek van 1678 wordt deze landerij *Watergang* genoemd.

Werfakker: Akkerland op de Oostmoer, deel uitmakend van de Werf(t).

Weststraatbilk: Akkerland in de Walakker, gelegen langs de Weststraat.

Zije, Zijen en Zijken: Met zije of zijde (Mnl *sije*) wordt bedoeld ‘gelegen aan de zijkant of in een uithoek van een percelencomplex’. Dit type perceelsnaam komt in het Waarschoots materiaal meer dan twintig keer voor, verspreid over heel Waarschoot, al dan niet met een voor- of nabepaling (**Lange Zije, Zije boven de Werf** en **Zije Boven Meers**). Aan de hand van het landboek van 1678 konden we alle *zijde*-namen exact lokaliseren. Zoals blijkt uit de gegevens op de detailkaart liggen ze nagenoeg altijd aan de rand van (grotere) akkerlandcomplexen zoals de Oostakker, de Westakker, de Vont, de Vlieguit, de Werf(t), enz. De vermeldingen dateren van het einde van de 16^e of 17^e eeuw.

Zoobilk: Dit perceel lag vlak bij het Gewad van Schutjesbrugge, bij de Oostwatergang. Het eerste element is terug te voeren op het Middelnederlandse *sode/soe* met de betekenis ‘welput, modderpoel, moeras’ (MHWB i.v. SODE, WNT i.v. ZODE I). Of dit etymologisch hetzelfde woord is als *zode* ‘plag’, blijft onduidelijk. Het is niet onmogelijk dat er zich een modderpoel of een welput bij het Gewad aan de Oostwatergang bevond, waarnaar dit perceel genoemd is. Het landboek van 1678 vermeldt namelijk “*een partije landts ghenaeemt de soo bilck met een middelgracht commende met den suytoosteynde aen t'ghewat van schuytkens brugge*”. Misschien was de vermelde middelgracht een afwateringsgracht van een poel?

GRASLAND

Arisdonkse Meersen: Deze naam wordt slechts één keer vermeld (in 1639). Hij slaat wellicht op de meersengordel die parallel loopt met de Arisdonkstraat, langs de Oude Lede tussen de Brakelleiken en de Lieve.

Brandmeersen en **Brandmeerselken:** Meersen grenzend aan het akkerlandcomplex de Brand, gelegen in de Broek aan het Brakelleiken.

Broekmeers: Niet exact te situeren meers gelegen in de Broek.

Ham: Een ham is een bocht in een waterloop. Deze meers in het noordoosten van Waarschoot is gelegen aan een bocht in de Oostwatergang.

Hoekmeers: Meers bij het Vrijland (klooster), in de hoek van een complex.

Keursmeers(en): Meersengebied langs de Oude Lede tussen de Arisdonkstraat en de Oostmoermolen. Het is genoemd naar de ernaast gelegen Keurs. Zie **Keurs**.

Meersen Boven Meers: Perceel grasland dat deel uitmaakt van het meersencomplex aan de zuidkant van het dorp tussen het Vijverstraatje en het Stenen Straatje. Deze kavel moet zich ‘boven’, d.i. vanuit het beschouwingspunt van de naamgevers ‘voorbij’ een andere meers bevonden hebben.

Middelmeers: Grasland in Beke in het midden van een landerijencomplex, dat verder bestaat uit de Hoge Donk, de Sleehaag en het Paradijsstuk.

Rijmeers: Meers in de wijk Voorde, gelegen aan een *rij* of *rijt*. Het Middelnederlandse *rij(t)* was in oorsprong de benaming voor een kleine, natuurlijke waterloop, maar later ook voor gegraven afwateringssloten. Die laatste toepassing lijkt ons het beste in aanmerking te komen, aangezien er in de Voorde geen natuurlijke waterlopen voorkomen.

Veldemeersen: Meersengebied gelegen aan de Oostwatergang ten oosten van de Zoutweg, op de grens met Lembeke. Ze sluiten aan bij het langs de Zoutweg gelegen **Veld**, dat we in onze bronnen terugvinden tussen 1452 en 1581 als onontgonnen grond. Later werden deze gronden bebost en maakten ze deel uit van het Bellebargiebos.

Vlieguitsmeers(elken): Meers in de wijk Voorde, gelegen aan de Lieve, aansluitend bij het akkerlandcomplex de Vlieguut.

Walakkermeers: Meers aan de lager gelegen zijde van de Walakker. Oorspronkelijk zal dit gemeenschapsgrond geweest zijn (wellicht nog tot in 1503, de enige attestatie trouwens). In de 17^e eeuw vinden we op die plaats aan de afwateringssloot drie percelen akkerland met de naam **Maai-einde(n)**.

Walleken: Meers gelegen in het Goed te Brakel, ten noorden van het Brakelleiken. Het *walleken* waarnaar deze meers genoemd is, moet de eerste walgracht van het Goed te Brakel geweest zijn. Deze ringvormige wal is nog goed zichtbaar in het huidige landschap. Op een luchtfoto van het Reimondshof situeert De Vos (1990: 275) de huidige hoeve tegenover de vroegere site van het Goed te Brakel.

Wallemers(en): Meersen horend bij het Goed te Arisdonk, in eigendom van de Heilige-Geesttafel van het Groot Begijnhof te Gent. De meersen, voor het eerst vermeld in 1370, liggen beduidend lager dan het akkerland van de begijnen en grenzen met de zuidzijde aan de Lieve. Later vinden we in de bronnen op die plaats de **Hoge** en **Nedere Wallemers**. Aangezien de meersen

op een behoorlijke afstand van de hoeve liggen, kan de *wal* waarnaar ze genoemd zijn geen ringgracht zijn geweest. *Wal* heeft in de Vlaamse dialecten ook de betekenis ‘ophoping van aarde, kunstmatig heuveltje als waterwering’ (Luyssaert, 2009: 89). Een dergelijke ‘wal’ aan de Lieve ligt wellicht aan de basis van de naam van deze meersen.

Werfmeers: Grasland gelegen bij de Werf(t) op de Oostmoer.

(c) naar de vorm

AKKERLAND

Een opvallend vormkenmerk bij terreinnamen is de lengte. *Lang* en *kort* komen dan ook zeer veel voor als voorbepaling in perceelsnamen. Talrijk in Waarschoot zijn dan ook de plaatsnamen **Lange Bilk** en **Lang Bिल्ksken**, **Lange Stuk(ken)**, **Kort** en **Lang Stuksken**. Daarnaast ook **Kort Bिल्ksken** (Weststraat), **Lang Bिल्ksken Bachten ’t Kaashuis** (Weststraat), **Kort** en **Lang Broeksken** en **Lange Broek** (Broek), **Kort Bunder** (Goed ter Beke), **Lang Bunder** (Broek), **Korte Gaver** (Broek), **Korte** en **Lange Stringen** (Heiveld), **Lange String** (Hoveld), **Kort Zavelland** (Broek), **Lang Begijnenstuk** (Broek), **Lange Brand** (Broek), **Lang Burrestuk** (Weststraat), **Lange Maes’ Beke** (Voorde), **Lang Molenveldeken**, **Lange Molenwal** (Oostmoermolen), **Lang Peesstuk** (Maat) en **Lange Zije** (Voorde).

Bek en **Beksken** komen ook veel voor in het Waarschoots materiaal. Ze verwijzen naar percelen die spits toelopen, zoals de bek van een vogel. In het Goed van Zoetendale vinden we een **Bekkenbilk**, grenzend aan de Weststraat. In Beke ligt akkerland met de naam de **Bekskens**.

Bijle: Percelen met een ongewone vorm krijgen vaak de naam van een voorwerp dat erop lijkt, bv. een bijl of een haak. In Vlaanderen is *bijl* een ruim verspreide benaming voor stukken land in een L-vorm. De **Bijleblik** grenst aan het Begijnengoed in Arisdonk.

Breestuk en **Brede Bilk:** Beide namen verwijzen naar een perceel akkerland tussen de Oostmoerstraat en Arisdonkbroek, niet ver van de molen. Behalve ‘breed’ betekent het Middelnederlandse *breed* ook ‘groot, uitgestrekt’.

Bree en **Smalle Verbijle:** Twee percelen in een L-vorm, gelegen in de Arisdonkse Broek. Het WNT omschrijft *verbijlen* als ‘vormgeven met de bijl’ (bv. een klomp verbijlen). Een kapbijl of handbijl wordt ook *verbijlmes* genoemd. Ligt een dergelijke bijl aan de basis van deze namen?

Driehoekte Stuk en **Driehoek:** Percelen met een min of meer driehoekige

vorm in de wijk Beke. Het oude achtervoegsel *-te/-de* ter vorming van bijvoegelijke naamwoorden is nog bekend in het dialect van westelijk Vlaanderen, en vormt de tegenhanger van AN *-ig* (Devos & Vandekerckhove, 2005: 75).

Dwarse Twee Gemeten: Perceel in de wijk Oostmoer dat haaks ligt op andere percelen, meer bepaald op het Lange Bilksken en het Hoekstuk.

Hoekte Bilksken: Samen met het Hoekte Meerselken lag dit perceeltje bij het Vrijland aan het klooster. Het West-Vlaamse *hoekte* betekent ‘hoekig, met veel hoeken’.

Een ‘krom’ perceel heeft één of meer gebogen zijden. In Waarschoot vinden we **Krom Bilksken** (Voorde, op de grens met Lovendegem), **Krom Gemet** (Maat), **Krom Stuk** (Breebroek), **Krom Stuksken** (Dorp) en **Kromme Vier Gemeten** (Oostmoer).

Krommeken(s): Lange, smalle reep akkerland met een duidelijke kromming, tussen het Gastelleen en de meersengordel langs de Oude Lede.

Smalle (op Arisdonk) en **Smal Stuksken** (op Hoveld) zijn smal van vorm. *Smalle* is een gesubstantiveerd bijvoeglijk naamwoord.

Rond Bilksken en **Rond Stuksken** zijn twee percelen in de wijk Oostmoer, wellicht zo genoemd omdat ze een enigszins bol oppervlak hadden. Een dergelijk profiel ontstaat door de wijze waarop de akker gespit of geploegd wordt, namelijk vanaf het midden in een rondgaande beweging naar de zijanten toe. Zo daalde de grond geleidelijk af naar de rand, waar gewoonlijk een gracht lag (Lindemans, 1952, I: 150).

Spriet (in de Weststraat en in de wijk Voorde), **Spriet(en)blik** (in de Broek) en **Sprietenbilk** (op Hoveld, langs het Vrouwstraatje): In de Vlaamse dialecten verstaan we onder *spriet* een gevorkte tak, stok, paal of balk. In de veldnaamgeving wordt *spriet* gebruik in dezelfde zin als *bek*, nl. voor een perceel dat uitloopt in een scherpe hoek of voor een driehoekig uitsteeksel aan een stuk land.

Verschillende percelen akkerland in Waarschoot heten **Strepe**. Ze duiden allemaal lange, smalle stukken aan.

Teerlingsken/Teerlingstuk: Perceel akkerland in het Goed ter Beke, gelegen aan de hoofdweg van Bekebrugge naar de kerk. *Teerling* betekent in oorsprong ‘dobbelsteen’, zoals trouwens nu nog altijd in de meeste dialecten. Van daaruit ging het allerlei kubus- of blokvormige zaken aanduiden, zoals een vierkante

stapel hout of elk van de gemetselde blokken waarop het onderstel van een standaardmolen rust. Het is niet ondenkbaar dat het woord vanuit zijn toepassing als vormbenaming in de plaatsnaamgeving gebruikt werd om percelen te benoemen met een opvallend regelmatig, min of meer vierkante vorm (Van de Walle & Devos, 2006: 19). Dit kan hier van toepassing zijn. Een andere mogelijkheid is dat achter deze naam de familienaam *Teirlinck* schuilgaat.

Vierhoekskens (in de Broek) en **Vierkant Stuk** (in de wijk Voorde) zijn namen van percelen die duiden op de vierkante vorm.

GRASLAND

Hoekte Meerselken (bij het klooster): zie **Hoekte Bilksken**.

Lange Meers (op de Oostmoer) en **Lang Meerselken** (op Heiveld)

Lange Weebilken: Graasland in de buurt van het Vrijland (klooster). *Wee* is hier wellicht niet de westelijke vorm van het zelfstandig naamwoord *weide*, maar de stam van het werkwoord *weden*, variant van *weiden* ‘grazen’. Een *weebilk* is dan een graasbilk, in tegenstelling tot o.m. een hooi- of maaibilk.

Singelmeersen: Lange, kromme percelen meers in het meersengebied aan het Oude Leiken, ter hoogte van het Goed te Arisdonk, aansluitend bij de **Krommekens**. *Singel* is ontleend aan het Oudfranse *sengle*, uit Latijn *cingula*, dat ‘gordel’ betekent. Behalve allerlei gordels en riemen ging het woord ook andere, op een gordel lijkende zaken benoemen, die als het ware iets *omsingelen*. Zo duidde het woord in het Middelnederlands onder meer de muur, de wal of gracht aan rond een kasteel of herenhoeve, en vandaar ook de weg langs de buitenzijde van zo’n gracht. Daaruit ontstonden in de Vlaamse dialecten een aantal toepassingen van *singel* op lange, smalle stroken land, bv. de reep grond tussen twee bomenrijen of een akker-, meers- of bosperceel tussen twee afwateringsgreppels. Daarnaast leidde de gedachte aan een gordel als iets cirkelvormigs, dus iets kroms, tot de toepassing van *singel* op percelen met één of meer gebogen zijden (Luyssaert, 2011: 24).

Sprietmeers (op de Oostmoer): zie **Spriet**.

(d) naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning

AKKERLAND

Bossenbilk (Voorde), **Bosbilkskens** (Wittemoer), **Bosstuk** (Broek), **Bosstuk** (Oostmoer), **Bosstukken** (Hoveld) en **Bosstukken** (Wittemoer): percelen akkerland die voorheen bos waren of genoemd zijn naar een aanpalend bos.

Brandekens: Percelen in de wijk Voorde nabij Bertenbrugge, gelegen op een voormalige *brand*, d.i. een plaats die ontgonnen is door er de wilde gewassen af te branden. Zie **Brand** in 4. Namen van landschappelijke complexen.

Bunt, Bunten en Buntje: Akkerlandcomplex nabij de dorpskern tussen de Notendonk en de Leest. *Bunt* is afgeleid van het Germaanse *bon*, dat ‘riet’ betekent. De eind *-t* is het collectiefsuffix waarmee van plantnamen plaatsnamen gemaakt worden, zoals bij *elst* of *varent*. Vooraleer deze plaats akkerland werd, moet er dus veel riet(gras) gestaan hebben. Ook in het Goed ten Akker, dicht bij de grens van Lovendegem, treffen we een bouwlandcomplex aan dat *bunt* heet. De percelen **Achterste Bunt**, **Voorste Bunt**, **Hoge Bunt**, **Grote Bunt** en **Klein Buntje** maken er deel van uit.

Esbosselken: Akkerland op de Wittemoer, vroeger wellicht een essenbos.

Foreestje: Dit perceeltje behoort tot de landerijen van het Goed te Arisdonk. Het Middelnederlandse *foreest*, ontleend aan Oudfrans *forest*, betekent oorspronkelijk ‘jachtterrein, vooral bestaand uit bos en veld, toebehorend aan een heer’. Vervolgens kreeg het woord de betekenis ‘wildernis, onherbergzaam oord’ en ten slotte werd het tot benaming voor bosland en woud (MNW i.v. FOREEST). Het Foreestje moet ooit een bos(je) geweest zijn, dat later werd gerooid om plaats te maken voor akkerland.

Gekapte Bos: Perceel op de hoek van het Meistraatje en de Wittemoerstraat, aan de grens met Sleidinge, op de plaats waar zich nu de Bevende Hazelaar bevindt. Het bos kreeg zijn naam toen het werd gerooid. In het landboek van 1678 lezen we: “*ses partijen lants te vooren bosch gheweest ghenempt den ghekapten Bosch*”.

Houtbilk of Grote Houtbilk: Akkerland bij het Goed te Arisdonk, palend aan de Lieve nabij Bertenbrugge. Misschien was deze bilk begroeid met (wilgen)struiken of met houtgewas omplant. Denkbaar is ook dat *hout* hier geïnterpreteerd moet worden in zijn oude Middelnederlandse betekenis, namelijk ‘bos’, bepaaldelijk ‘hoogstammig bos’. De Houtbilk kan immers genoemd zijn naar zijn ligging vlak bij het Arisbos.

Houtbilksken: Perceeltje aan het Brakelleiken in de Westakker. Zie **Houtbilk**.

Houwbilk: Omheind stuk akkerland aan het Voordestraatje, voordien wellicht gebruikt als hakbos. Het opschietende hout kon men *houwen* of kappen voor brandhout.

Kouterken: *Kouter* stamt van Latijn *cultura* en betekent ‘gecultiveerd land’. Op de vruchtbare (zand)leembodems van Zuid-Vlaanderen, de omgeving van

Gent en Zuid-Brabant was een kouter een groot homogeen complex akkerland, dat gemeenschappelijk werd bewerkt volgens de techniek van het drieslagstelsel. De meeste kouters dateren uit de tijd van de grote middeleeuwse ontginningen (11^e-14^e eeuw). In de Noord-Vlaamse zandstreken bleven kouters zeldzaam: de bodemgesteldheid was er doorgaans niet geschikt voor de aanleg van dergelijke uitgestrekte bouwlandcomplexen. *Kouter*-toponiemen zijn hier dan ook zeldzaam. De schaarse plekken die voor de kouterstructuur in aanmerking kwamen, lagen doorgaans op hogere, weinig vruchtbare zandgronden (Devos, 1991: 156-179). Het Waarschootse Kouterken, in de buurt van de Speie aan het Brakelleiken en het Arisdonkstraatje, ligt volgens de bodemkaart inderdaad op droge zandgrond.

's Meys Hofstede: Perceeltje akkerland op de Oostmoer. Op het moment dat deze naam opduikt in onze bronnen (1416) heeft die geen betrekking op een boerenwoning. We mogen wel aannemen dat plaatsen die (*hof*)stede heten, oorspronkelijk wel bewoond waren en dat de persoonsnaam waarmee zulke namen meestal gevormd zijn, naar een vroegere bewoner of eigenaar verwijst. In dit geval was dat een zekere De Mey(er). Dat er van die bewoning dikwijls geen spoor meer te bekennen valt, hoeft niet te verwonderen: kleine boeren woonden in povere huisjes, bestaande uit een houten geraamte, lemen wanden en een dak van stro, riet of zoden. Als zo'n bouwsel verlaten werd, kwam het spoedig te vervallen en na enige tijd was aan niets nog te merken dat er ooit een woning gestaan had (Vandeveire & Devos, 2008: 44).

Ook de terreinnamen **Oude Hofstede** (bij het Goed te Weststraat), **Oude Stee** (op de Speie) en **Oud Stedeken** verwijzen naar plaatsen waar vroeger een (hof)stede gestaan heeft.

In **Nieuwe Bilk** (horend tot het Goed te Belsebroek), en **Nieuwe Polder** (bij het Goed de Koudekeuken, aan de Oostwatergang) betekent *nieuw* 'nieuw ontgonnen'.

Oude Kooie: Partij land op Hoveld, genoemd naar een voormalige *kooi*. Volgens het WNT (i.v. KOOI) betekent het Middelnederlandse *cooye* in de zuidelijke Nederlanden 'een groep dieren of mensen' en is het etymologisch verwant met het woord *kudde*. Uit de oorspronkelijke betekenis hebben zich later een reeks andere toepassingen ontwikkeld, waaronder 'gebouw(tje) of afgeschoten ruimte in een gebouw, dienend tot nachtverblijf of vaste verblijfplaats van huisdieren' (zoals in *lammerkooi* of *schaapskooi*), 'door tralies afgesloten, tot gevangenis dienende ruimte' (*vogelkooi*) en vervolgens 'inrichting om vogels te vangen'. Mogelijk ligt aan de basis van de naam *Oude Kooie* op Hoveld een plaats waar dieren, bepaaldelijk schapen, samengehouden werden voor de nacht of waar vogels gevangen werden in de zaaitijd.

Oude Vang: Akkerland aan de achterzijde van het Goed te Breebroek, in de richting van het Brakelleiken. De enige attestatie van deze naam stamt uit 1307. Zoals eerder vermeld is het Goed te Breebroek al gedocumenteerd vanaf de 13^e eeuw. Begin 14^e eeuw kon men dus al spreken van de ‘oude’ vang. Zie ook **Vang**.

Planten of Plantstuk: Akkerland op de Wittemoer, aan de rand van de Brugse Bossen. Vroeger moet dit perceel als boomplanterij gediend hebben.

Schilders Bos: Perceel akkerland in de wijk Hoveld, aan de rand van de bossen van het Goed te Rapenburg. Op het ogenblik dat het in onze bronnen verschijnt, is het perceel al geen bos meer, maar bouwland. Ooit moet het eigendom geweest zijn van een zekere (*De*) *Schilder*.

Sporkt (Voorde): Akkerland gelegen achter het Grote Goed te Voorde, eigendom van de Heilige-Geesttafel van de Sint-Jacobskerk in Gent. De naam is een afleiding met het collectiefsuffix *-t* van *spork*, benaming voor de vuilboom, een heesterachtig gewas (*Frangula Alnus*). Voorheen was dit perceel wellicht een sporkbos. Ten noorden ervan ligt ook het **Sporktbos**.

Uitvang: Niet te situeren perceel akkerland, misschien te vereenzelvigen met één van de *Vang*-namen die hieronder behandeld worden. De enige attestatie van *Uitvang* dateert van 1416. *Uitvang* werd vanaf de grote ontginningen van de 11e tot de 14e eeuw gebruikt als terreinnaam. We herkennen er het zelfstandig naamwoord *vang* in, dat afgeleid is van het werkwoord *vangen* in de betekenis ‘grijpen, opsluiten’. In de ontginningsterminologie nam het de betekenis aan van ‘in bezit nemen (van land), met een omheining afsluiten’ en vandaar gewoon ‘in cultuur brengen’. Een stuk land “vangen” betekende zoveel als zich het stuk toe-eigenen en van een omheining voorzien. Het is dan ook geen toeval dat veel *vang*-toponiemen percelen noemen die door privélandbouwers op velden, broeken en andere soorten gemeenschapsgrond omheind werden om er cultuurland van te maken (Devos, 1992: 32).

Vang: In Waarschoot komen we de naam Vang verschillende malen tegen. In de buurt van het klooster (bij Jagerpade en bij Bassevelde) vinden we een akkerlandcomplex met de naam **Vang**. Naar dat complex verwijst ook het eerste deel in *Vangbilk*, *Vangbos* en *Vangstraatje*. De Vang wordt al vermeld in 1400. Van veel latere datum is de attestatie van een gelijknamige partij land in de buurt van de Koudekeuken (1639). Voor de verklaring van *vang*, zie **Uitvang**.

We vinden in Waarschoot twee plaatsen met de naam **Verberrende Stee** (in de Oostmoer en in de Broek). *Verberrend* is het voltooid deelwoord van *verbernen/verberren*, een Middelnederlandse variant van *verbranden* (vgl.

Duits *brennen*). Op beide percelen moet een (hof)stede gestaan hebben die afgebrand is.

Zetenbos: Partij akkerland in de Broek, genoemd naar een voormalig bos op de grens met Lovendegem.

GRASLAND

Bedelf: Grasland tussen het Brakelleiken, de Kloosterdreve en de Vangbos. In 1598 lezen we “*een magher gheweste ghenaeempt het bedelf*”, in 1639 “*vier meersschelkens ghen. het bedelf*”. Onder *bedelven* werd vroeger het graven van evenwijdige afwateringsgreppels verstaan met de bedoeling de waterhuishouding te verbeteren. Een perceel dat zo *bedolven* was, noemde men een *bedelf*. In het landboek van 1678 vinden we op deze plaats “*viijf partijkens ghenaeempt de Bedelvekens*”, een aanwijzing dat de greppels de partij in stukjes verdeelden.

Nieuwe Meers(en): Uitgestrekte percelengroep in de buurt van de Lieve tussen Bekebrugge en Bertenbrug. Oorspronkelijk duidt de naam op nieuw ontgonnen hooiland, maar zeker in 1576 was het complex in akkerland omgezet, getuige de beschrijving in onze bron van dat jaar: “*te beke in den ackere ghenaeempt de nieu mersch*”. Percelen die deel uitmaken van het akkerlandcomplex zijn o.a. het Paradijsstuk en de Koollochting. In het landboek van 1678 wordt het gedeelte van het complex dat het dichtst bij de Lieve ligt, nog gecatalogiseerd als *maeymeirs*.

(e) naar de omheining of de begroeiing erop, errond of erbij

AKKERLAND

Appelbilk: Akkerland in de wijk Beke in de buurt van de Hoge Donk, waarop of waarnaast appelbomen stonden. Het kan ook om een boomgaard gaan.

Biezenbilk: Perceel op de Voorde waarop biezen groeiden, dus met drassige bodem.

Distelbilk (Gastel), **Distelbilksken** (Beke), **Disteldonk** (Oostmoer), **Distelstuk** (Voorde) en **Distelstuksken** (tussen het hooghof en neerhof van het klooster): Al deze namen duiden percelen aan waar makkelijk distels opschieten.

Doornbilk (op de grens met Zomergem, in het Goed te Breebroek), **Doornbilk** (Voorde), **Doornbilk(en)** (Maat) en **Doornstuk** (Goed ter Beke): percelen gelegen bij een doornbosje of omringd met doornstruiken.

Eek-/Ekenbilk: Partij akkerland in het Goed te Belsebroek, genoemd naar één of meer eiken die erop of erbij stonden. Alleenstaande bomen vormden vroeger belangrijke bakens in het landschap, bv. als grensteken tussen land-eigendommen.

Elsbilk (Voorde), **Elsbilksken** (aansluitend bij de bos van het Goed van Rapenburg), **Elsstring** (Bassevelde), **Elsstuk(sken)** (bij het Jezuietengoed): Percelen afgezoomd met elzen.

Elzen/Elzeken: Perceel aan het Gastel- of Stenen Straatje in Wispelaerehoek, gelegen aan een elzenboom (mogelijk als grensteken van het Gastelleen) of waarrond een elzen kanthaag stond. Misschien gaat het om hetzelfde perceel dat bijna honderd jaar eerder (1414) **Elst** heette. De eind *-t* is het collectiefsuffix waarmee van plantnamen plaatsnamen gemaakt worden (zie ook **Bunt**). Achter *Elst* kan natuurlijk ook een de familienaam *Van der Elst* verborgen zitten. Deze naam komt al vroeg in Waarschootse bronnen voor.

Es en Grote Est: Akkerlandcomplex in Beke tussen de Nieuwe Meers en Vijf Eiken. **Est** is met het collectiefsuffix *-t* afgeleid van de boomnaam *es*. Alle attestaties van de naam hebben een hypercorrecte begin-*h*. Het akkerland is genoemd naar een nabijgelegen es of essenbosje, naar de essenbomen of -struiken waarmee het omplant was of naar een voormalig essenbos op zijn territorium. Essenbomen werden vanouds aangeplant om drassige bodems te draineren. Het hout werd vooral gebruikt voor het maken van velgen, hoepels, naven van karrenwielen en alaamstelen (Tack, 1993: 135-148).

Haagbilk: Partij land tegenover het Grote Goed te Voorde, aan de Hogevoordestraat in de buurt van de Mer(g)elput, omheind met een haag. In de bronnen vinden we het perceel in kwestie ook terug onder de namen *Haasbilk* en *Haakbilk*. Dit komt wellicht door schrijffouten van klerken.

Haagbilksken: Perceeltje akkerland in de Broek omheind door een haag.

Hazelarenstuk/Hazelarijstuk: Akkerland ten noordoosten van de Lieve, gedeeltelijk in Waarschoot, doorlopend in Lovendegem. In het landboek van 1678 heet het *Hazelarenland*. Wellicht was het omzoomd met hazelaars.

Kattenstaart(je): Perceel akkerland dat hoort bij het Begijnengoed de Akker, vlak bij de Lieve. In de toponymie wijst de naam *Kattenstaart* soms op de gebogen vorm van een perceel, lijkend op de staart van een kat. In ons geval gaat het echter om een rechthoekig stuk grond. *Kattestaart* is in Oost- en West-Vlaanderen ook de dialectbenaming van heermoes (WVD III, 3: 175-176). Dit perceel was wellicht begroeid met dit soort onkruid.

Kriek(er)bilk: Perceel grenzend aan de hoeve van het Goed te Arisdonk, gelegen langs de Belzelegracht. Mogelijk lag het perceel bij één of meer krieckenbomen, maar het kan ook om een *kriekerij* of krieckenboomgaard gaan. Dat laatste lijkt te worden bevestigd door de oudste attestatie (1428), waar het toponiem *crickerbeelch* heet.

Kruidbilksken en Kruidstuk(sken): Twee namen voor eenzelfde perceeltje langs de weg tussen Bekebrugge en de wijk Voorde, op de grens met Zomergem. In het dialect heeft *kruid* de betekenis van ‘onkruid’. Op dit perceel schoot wellicht veel onkruid op.

Populierstuk: Oudere naam van het akkercomplex **Populier**, gelegen tussen de Weststraat en het Brakelleiken, genoemd naar afzomende populieren of naar één of enkele opvallende populierbomen. Van 1347 tot 1414 vinden we “*int populier stic*”, daarna alleen nog de verkorte vorm.

Peerstuk: Akkerland in de Broek in de buurt van het veldwegje dat in Lovendegem bekend is als Baets’ Dreve. Vermoedelijk stond er een perenboom op of bij het perceel. Of gaat het om een perenboomgaard?

Pereboomstuk: Perceel op de Oostmoer, genoemd naar een erop of erbij gelegen perenboom.

Rietstuk: Vermoedelijk groeide er nogal wat riet op of langs dit perceel in de buurt van het Akkerken in Beke.

Sleehage: Perceel in het akkerlandcomplex de Nieuwe Meersen in Beke, waar rond of waarlangs een haag van sleedoorn stond, een doornachtige struik die vroeger geliefd was als haaggewas. De naam van de haag is hier overgegaan op het land.

Tuinstuk: Akkerland in de Broek tussen het Goed te Arisdonk en de Gavers. *Tuin* moet hier opgevat worden in zijn oude en nog in de Vlaamse dialecten bekende betekenis ‘omheining, afrastering’ (cf. het Duitse zusterwoord *Zaun*).

Vaddebilksken/Vaddestuk: Akkerland op Beke, nabij de Neringen. *Vadde* en *vodde* zijn tot vandaag in West-Vlaanderen en Zeeland gebruikelijke benamingen voor een (gras)zode, bepaaldelijk ook voor een aardkluit met taaie onkruidwortels (WNT en WZD i.v. VADDE). Het WVD (I, 1: 127) tekende in het West-Vlaamse Beernem de benaming *voddebulk* op voor een slechte weide, waar taai onkruid woekert. Het Vaddebilksken en Vaddestuk zullen ook van die hoedanigheid geweest zijn. Wellicht is het geen toeval dat het perceel gelegen is naast een stuk land met de naam *Kruidbilk/Kruidstuk(sken)*, eveneens verwijzend naar de aanwezigheid van veel onkruid.

Varenstuk: Naam van drie percelen in Waarschoot; één vlak bij het Goed van Zoetendale in de Weststraat (later verdeeld in de **Achterste** en **Voorste Varenstuk**), één nabij de Keursmeers(en) (die in het landboek van 1678 *Varent* genoemd wordt) en één aan het Meistraatje. Alle drie verwijzen ze naar land begroeid met varens.

GRASLAND

Boommeerselken: Perceeltje grasland tussen Pinkendonk en het akkerlandcomplex Schild, onplant met bomen.

Kers(t)meerselken/Keirsmeersen: Meersen langs de westzijde van de Zoutweg ter hoogte van Puienmeer. In oorsprong moet het grasland geweest zijn, in 1639 vinden we deze meersen omschreven als “*bosch ende sompelynghe*”. Later in de 17^e eeuw zijn ze klaarblijkelijk opnieuw omgezet in cultuurland, nl. “*saeylant ende hettynghe*”, d.i. akker- en graasland. Het eerste element in deze samengestelde naam verwijst volgens ons niet naar de sappige rode vrucht, maar naar het Middelnederlandse *kers/kerse*, een verzamelnaam voor kruisbloemige planten met eetbare blaadjes met een prikkelende smaak, zoals tuinkers, waterkers, boerenkers en moeraskers. Hetzelfde woord zit in de naam van het Brabantse Kersbeek (gemeente Kortenaken), dat genoemd is naar een plaatselijke beek met waterkers. *Kers* is van Germaanse oorsprong en heeft nazaten in alle Germaanse talen. Het drong door in het middeleeuws Latijn als *cresso*, vanwaar Frans *cresson* (WNT i.v. KERS-II). De Waarschootse attestaties met het achtervoegsel *-t* (bv. *tkerstmeerschelken*, 1569) wijzen op ‘een veelheid van kers’, een naamgevingsprocédé dat we ook terugvinden in **Varent** of **Bunt**. Oorspronkelijk moeten er op deze plaats dus natte graslanden geweest zijn waarop veel water- of moeraskers groeide.

Wiedauwmeers: Grasland aan de Zoutweg op de grens met Lembeke. Ten zuiden ervan, aan de Oostwatergang, ligt het Wiedauwbos. *Wiedauw* is in westelijk Vlaanderen een dialectwoord voor de teenwilg, waarvan de taaie en buigzame twijgen of wissel gebruikt werden bij het mandenvlechten. Deze meers was dus omringd of begroeid met teenwilgen.

(f) naar een reliëfkenmerk

Landerijen die iets hoger liggen dan percelen in de omgeving worden met *hoog* benoemd. Het meest gebruikte woord voor ‘laag’ in Waarschootse plaatsnamen is *neder*. Talrijk zijn veldnamen als **Hoge Bilk**, **Hoge Bilksken**, **Nedere Bilk**, **Hoog Stuk**, **Nederstuk**, **Hoog Stuksken** en **Nederstuksken**. Verder hebben we **Hoge Baets** (op de Voorde, van een zekere De Baets), **Hoge Bunt** (Voorde), **Hoge Beersgaver** (Voorde), **Hoge Bek**, **Neder Eindeken**

(Voorde), **Nedere Gavere** (in de Gavers aan het Brakelleiken), **Hoge Mate** (Maat), **Hoge** en **Nedere Roelstuk** (aan Bertenbrugge), **Hoge** en **Nedere Spriet** (in het Goed ter Beke), **Hoge** en **Nedere Vang** (Bassevelde), **Hoge** en **Nedere Wallemers** (aan de Lieve), **Nedere Vier Gemeten**, **Hoge Zeven Gemeten** (in het Goed ter Beke). Dat laatste is een andere naam voor de **Achterste Zeven Gemeten**.

AKKERLAND

Bergsken: Perceeltje akkerland bij de Hul Fierens in Beke, gelegen aan de weg van Bekebrugge naar de wijk Voorde. Er is volgens reliëfkaarten op deze plaats inderdaad een kleine bodemverheffing (8,75 meter).

Bolle Stuk: Land in de nabijheid van het neerhof van het klooster. De akker moet een bolvormige verhevenheid gehad hebben, ofwel was hij door rondgaand ploegen min of meer bol komen te liggen (Van de Woestijne, 1994: 88).

Brauwstuk: Akkerland tussen het Brakelleiken en de Weststraat, ter hoogte van het Goed van Zoetendale. *Brauw* is volgens De Bo (1892: 159) een verhoogd akkerbed, ook *winterbed* genoemd. Misschien werd het Brauwstuk zo genoemd omdat het geploegd werd in bedden, die in het najaar aangeaard werden tot brauwen. Of moeten we onder *brauw* het hoogste deel van een akker verstaan? In ieder geval ligt het Brauwstuk aan de hogere (straat)zijde van een grotere landerij, die verder afloopt in de richting van het Brakelleiken.

Hoge Hul: Perceel hoger gelegen akkerland ten oosten van Schutjesbrugge aan de Oostwatergang, op de grens met Lembeke. Ten oosten van dit perceel ligt de Hoge Hulbos (in De Vos, 1990: 328 vermeld als *Hogenuilbos*). Ook de Heidenhul is in de buurt te situeren. Voor *hul*, zie **Gespitte Hul**.

Hoge en Nedere Koeverije: Twee percelen land, horend bij het Goed ten Brakel. Een precieze situering is niet mogelijk. *Koeverije* is een verbastering van de oudere plaatsnaam *Koeveringe*, eveneens gelegen bij het Goed te Brakel. Beide perceelsnamen benoemen wellicht resp. een hoger en lager gelegen gedeelte van de Koevering. Zie **Koevering**.

Hoge en Nedere Matevijver: Twee percelen aan een vijver op de grens met Lovendegem in de buurt van het Moortelstraatje in Daasdonk, gelegen aan een maat of *mate*. De voorbepalingen *hoog* en *neder* slaan op de ligging van het stuk land, niet op de vijver. Zie **Maat/Mate**.

Nedere Berg: Perceel in het akkerlandcomplex Berg op de gelijknamige wijk, dat merklijk lager lag dan de omringende landerijen.

Nedere Clinckaertplas: Akkerland ten westen van de Schoordam, horend bij het Goed te Bulare, op de grens van Waarschoot, Zomergem en Lovendegem. In de Lovendegemse bronnen vinden we in 1422 een vijver met de naam *Clinckaerts Plas*. Die moet eigendom geweest zijn of op de landerijen gelegen hebben van een persoon met de familienaam *Clinckaert*. Mogelijk verwijst het toponiem naar een laag gelegen perceel nabij deze plas of op een drooggelegd gedeelte ervan.

Hulleken: Deze naam komt twee keer voor in ons materiaal: aan de Oostmoermolen en aan de toegangsweg tot het akkerlandcomplex Brand, in de Broek. Dat laatste perceel heet ook **Klein Hulleken**. Voor *hul*, zie **Gespitte Hul**.

Lavorstuk: Perceel akkerland ten westen van de hoeve van het Goed ter Beke. *Lavor*, uit Oudfrans *lavoir*, is Middelnederlands voor wasbekken of waskom. In de toponymie verwijzen namen van recipiënten zoals *panne*, *kuip*, *vat* en *ketel* doorgaans naar laaggelegen plekken, komvormige inzinkingen in het landschap. Het Lavorstuk zal in zo'n laagte gelegen hebben.

Plat Stuk: Een opvallend vlak perceel in de wijk Voorde.

Pollepel: Perceel akkerland aan de Lieve, vlak bij Bertenbrugge. Zoals het Lavorstuk is dit perceel genoemd naar de laagte waarin het lag, en die deed denken aan een pollepel.

Stegerhul: Partij akkerland in de Oostmoer, gelegen langs een landstraatje met de naam *Stegerstraatje* en palend aan de grensbeek tussen Waarschoot en Sleidinge, in het landboek van 1678 de *Scheetgracht* genoemd. Wellicht lag de Stegerhul op een hoogte of *hul* aan de grens met Sleidinge, op of bij de plaats **Steger** (zie verder 11. Werkelijkheid onbekend). In het landboek van 1678 lezen we "*steeghers hul*" (met genitief -s), wat erop wijst dat het woord *steger* niet meer bekend was en men er een persoonsnaam in zag.

Vont en Vontakker: Landerijen in Arisdonkbroek, iets ten noorden van het Begijnengoed, voor het eerst vermeld in 1485. Vermoedelijk zijn ook deze percelen genoemd naar een recipiënt, namelijk een *doopbekken* of *doopvont*. Vroeger zal hier een waterzieke laagte in het terrein gelegen hebben. In het excerpt uit 1639 is trouwens sprake van "*een partije landts met grachten daerdeur ghenaeempt den vondt*", waaruit blijkt dat het perceel met afwateringssloten bedolven was.

GRASLAND

Neringe(n): Zowel aan de Kere in het gehucht Bassevelde (aan de Paardenbos) als in Beke (aan de Voordestraat) vinden we percelen met deze naam. In

de drie gevallen gaat het om *ettinghe*, graasland dus. *Neringe* is een samen-trekking van *nederinge*, wat een laagte in het landschap aanduidt.

(g) naar het uitzicht, de bodemgesteldheid of de bodemsoort

AKKERLAND

Boterbilk: Perceel aan de Jagerpaalstraat in eigendom van het klooster. In plaatsnamen kan *boter* zowel een gunstige als een ongunstige betekenis hebben: ofwel ‘rijk, vruchtbaar, kostbaar als boter’, ofwel ‘zwaar, moeilijk te bewerken, vet als boter’. De bodemkaart leert dat deze plek, in tegenstelling tot de omliggende zandgrond, van het type matig natte lemige grond is.

Hoortebilk(sken): Partij akkerland tussen het Oude Leiken en de Arisdonkstraat ter hoogte van het Goed te Arisdonk. Het eerste element is mogelijk samengesteld uit *hoor* en het collectiefsuffix *-t*. Volgens De Bo betekent West-Vlaams *hoor/hore* ‘modder, slijk, vuil’. Dit perceel leunt aan tegen de meersengordel langs het Oude Leiken. Het achtervoegsel *-t* was in de plaatsnaamgeving zo productief dat zijn collectiviteitsbetekenis verbleekte en het ook gehecht werd aan andere woorden dan plantennamen. Zie ook **Mostje**.

Kwaad Land: Akkerland op de Wittemoer, nabij de Scheetgracht aan de grens met Sleidinge. In plaatsnamen duidt *kwaad* altijd slechte eigenschappen van de grond aan, zoals schraal, onvruchtbaar of slijkerig, moeilijk te bewerken. In dit geval gaat het om natte grond.

Kwade Koop: Perceeltje land in Moervoorde aan het Brakelleiken. Net zoals *Dure Koop* verwijst deze naam naar grond waarvoor men te veel betaald heeft in verhouding tot de kwaliteit ervan.

Mierle: Akkerland nabij Daasdonk, parallel met het Moortelstraatje. *Mierle* is wellicht een samenstelling van *miede*, *-r* en *lo*, zoals in de Noord-Brabantse plaatsnaam *Mierlo*. *Miede* gaat terug op het element *mi*, zoals in het Germaanse **migo*, wat ‘op urine lijkende modder’ betekent. *Lo* stamt van het Germaanse **lauha* en betekent ‘bosje op hoger gelegen zandgrond’. *Mierle* kunnen we dus omschrijven als een hoger gelegen bosje nabij een slijkerige plaats. Het perceel ligt inderdaad op lemige zandgrond en grenst enerzijds aan het Moortelken, anderzijds aan het Hoog Stuk. Later evolueerde *Mierle* volksetymologisch naar *Merele* en *Meirle*, dialectbenamingen voor de merel. Ook in de Diefhoek aan de Lieve in Lovendegem vinden we akkerland met deze naam terug (Andries, 1993: 58).

Moortelken: Akkerlandcomplex in de Ramershoek, toegankelijk vanaf de hoofdweg op Daasdonk via het Ramershoekstraatje (mogelijk ook *Moortel-*

straatje genoemd). Het Moortelken werd aangelegd in de uitgestrekte Broek, een drooggelegd moeras. Voor de betekenis van *moortel*, zie **Moortelstraatje**, 5.2 (d) Benoemingsmotieven voor straatnamen.

Paradijsstuk: Perceel in het hoger gelegen deel van het akkerlandcomplex Nieuwe Meers in Beke. Van Durme (1991: 542) ziet in *paradijs* o.m. ‘voorhof of portaal van een kerk’ of ‘boomgaard of lusthof’. Aangezien er echter in de wijde omgeving van het Paradijsstuk geen bebouwing te bespeuren valt, komen deze mogelijkheden niet in aanmerking. In de bouwlandtoponymie houdt *paradijs* ook verband met goede eigenschappen van de bodem, maar het kan ook een spottende aanduiding zijn voor het tegenovergestelde, nl. minderwaardige grond (Mattheeuws & Devos, 1997: 53). Aangezien het perceel in kwestie op alluviale grond ligt die vrij vruchtbaar is en het een goede afwatering heeft (nabij de Lieve), ligt de verklaring ‘grond van goede kwaliteit’ hier eerder voor de hand.

Polder 1: Perceel akkerland aan het Brakelleiken ten westen van het Goed te Brakel. Het **Polderken 2** is gelegen in de wijk Voorde. Hoewel het Meetjeslandse poldergebied maar loopt tot de kreken ten zuiden van Sint-Laureins en Bentille, zijn er toch ook in de rest van het Meetjesland een aantal *polder*-toponiemen te vinden. Die slaan doorgaans op ‘natte, vruchtbare grond langs een waterloop’ (Van de Woestijne, 1994: 78). In de zandstreek slaat het woord *polder* doorgaans op aangeslibde grond van goede kwaliteit langs rivieren en beken. Dat geldt ook voor Waarschoot. Het Polderken was in 1678 van akkerland omgezet in ettingmeers.

Vette Bilk: Zuidelijk gedeelte van het akkerlandcomplex Gastels. Hierbij aansluitend vinden we het **Bunder tenden de Vette Bilk**. *Vet* is een benaming voor vruchtbare, veel opbrengende, vettige grond. Het kan echter ook een gladde, glibberige, kleiachtige bodem aanduiden. De Vette Bilk in de Gastels ligt op matig natte lemig-zandgrond van goede kwaliteit.

Vleuge: Naam van een partij akkerland aan de noordkant van de Maatbossen, gelegen langs de Bosstraat. Het zelfstandig naamwoord *vleuge* is met klinkerwisseling afgeleid van het werkwoord *vliegen* (zoals *geut* uit *gieten* en *scheut* uit *schieten*). Het betekent ‘opvliegende, stuivende aarde’ en vandaar ook ‘stuk grond waar de aarde bij winderig weer opstuift’. Uit de bodemkaart blijkt dat de Vleuge inderdaad op zandgrond ligt, die in droge perioden wellicht makkelijk opvloog. In het Meetjesland komen nog plaatsen voor met deze naam, zoals een complex bos- en akkerland in Adegem en een stuk bouwland in Waarschoot. In Eeklo is *Zandvleuge* de naam van een groep stuifzandruggen, die later overging op een straat. Diezelfde naam duidt ook een perceel akkerland aan op de kouter van Lovendegem (Vandeveire & Devos, 2008: 26).

Vuil Stuk: Perceel horend bij het Goed ten Akker, eigendom van de Begijnen van Sint-Elisabeth. In benamingen van bouwland zinspeelt *vuil* op slechte grond, vooral met veel onkruid (Luyssaert, 2009: 76). In latere attestaties wordt het perceel *Wullestuk* genoemd.

Waterstuk: Perceel land in de buurt van het Vennegoed, wellicht zo genoemd omdat het tijdens het natte seizoen geheel of gedeeltelijk onder water stond.

Zavelland(eken): Akkerland op de Maat, bij het Krom Gemet aan de bocht in het Brakelleiken. *Zavel* is een grondsoort die bestaat uit klei en okerkleurig zand. De naam is overgegaan op het perceel.

Zes Bedden: Akkerland bij Bekebrugge aan de Lieve. Het grondwoord wijst erop dat het perceel in zes bedden geploegd was.

Zompel: Perceel akkerland op de hoek van de Weststraat en het Zompelstraatje langs de grens met Zomergem. Zie **Zompelstraatje**.

GRASLAND

Gaverland en Gavermeers: Twee namen voor hetzelfde graslandcomplex aan de Schutjesbrugge, met de noordzijde palend aan de Oostwatergang. *Gaver* verwijst naar ‘vochtig, drassig laaggelegen grasland’. Zie **Beersgaver** in 4. Namen van landschappelijke complexen.

Keurs: Graslandcomplex langs het Vijverstraatje tussen Arisdonk en de molen op de Oostmoer. Ook het **Keurzeken** maakt er deel van uit. Het toponiem *Keurs*, dat ook verschijnt onder de r-loze dialectvorm *keus* (vergelijk Vlaams *ges* voor *gers* ‘gras’), komt herhaaldelijk voor in Oost-Vlaanderen, o.m. in Drongen, Afsnee, Sint-Martens-Latem en Zomergem. Gysseling (1980: 181-182) denkt dat het woord een voor-Germaanse kleurnaam is, die ‘grijs’ betekend zou hebben. Grasland dat *keurs* of *keuze* heet, zou dus genoemd zijn naar de grijsachtige kleur van de begroeiing (Matteeuws & Devos, 1997: 30).

Kwade Meers: Twee meersen dragen deze naam, één aan het Brakelleiken bij het Fort en één in de Maat. Hun naam duidt grasland van slechte kwaliteit aan: zwaar, slijkerig en moeilijk te bewerken.

Polder 2: zo heet een perceel meers in de Keursmeers aan de Oude Lede. Het diminutief **Polderken 1** duidt een meers aan in de Broek. Het woord *polder* verwijst naar aangeslibde grond langs beken en rivieren.

Schore: Meers aan het Brakelleiken, ten westen van het Goed te Brakel. *Schoor*, Mnl *schore*, is etymologisch hetzelfde als het nog bestaande AN-

woord *schor(re)* en duidt aangeslibd land aan, dat door de zee of door een waterloop afgezet is (MNW i.v. SCHORE III; EWN i.v. SCHOR 2). Het slib moet hier afkomstig geweest zijn uit het Brakelleiken.

(h) naar de functie, de bestemming of het gewas dat erop geteeld wordt

AKKERLAND

Bleekstee 1: Stuk land in twee percelen op de Wittemoer, mogelijk (voorheen) een plaats of *stede* waar het vlas te bleken gelegd werd. Zie ook **Bleekstee 2**.

Boekweitstoppelen: Akkerland in de buurt van de Hoge Donk in Beke. *Stoppel*, de benaming voor het worteleinde van een afgemaaide halm, wordt zowel in de gewone woordenschat als in de toponymie bij uitbreiding toegepast op een stoppelveld. Toponymische samenstellingen van een gewasnaam + *stoppel* duiden akkers aan waarop jarenlang het genoemde gewas, in dit geval boekweit, verbouwd werd. Boekweit was voor onze voorouders een essentiële bron van zetmeel en olie.

Boonstuk (in Beke) en **Boonstuksken** (bij Schutjesbrugge aan de Zoutweg): Op beide percelen werden wellicht jaren na elkaar bonen geteeld. Al in de middeleeuwen waren peulvruchten, vooral bonen en erwten, populaire gewassen in onze streken. Ze leverden eiwit- en vitaminerijk voedsel voor mens en dier. *Boon* kan echter ook verwijzen naar een persoon met de familienaam *Boon(e)*.

Erweetstuk(sken): Naam voor vier percelen akkerland, waarvan we er drie kunnen lokaliseren: Erweetstuk 1 in de Gastel, Erweetstuk 2 op Hoveld, en Erweetstuk 3 en Erweetstuk(sken) in Arisdonkbroek. *Erweet* is in westelijk Vlaanderen de dialectbenaming voor de erwt. Op de bewuste percelen werden dus erwten gekweekt.

Evenstoppelstuksken: Perceel op Hoveld waarop evene geteeld werd. *Evene* komt van het Latijn *avena* (waaruit Frans *avoine*), een benaming voor verschillende haver soorten die geteeld werden voor paardenvoer. Evene was ook een grondstof voor bier. Zie ook **Evenbilk(sken)**, **-stuksken** en **-veldeken** verderop.

Gerstbilk (Oostmoer) en **Gerstbilk(sken)** (Voorde): twee omheinde percelen, waarop gerst gekweekt werd. Gerst werd als veevoeder en als grondstof voor bier gebruikt.

Ginstbilk: Zo heten twee percelen, één ten zuiden van de Weststraat en één op Bassevelde. *Ginst* is een oude benaming voor brem. Die heester werd

vroeger gebruikt om kunstmatige weiden aan te leggen. Door de brem in te ploegen, kreeg men een groenbemesting en kon een ‘ginstbilk’ bouwland worden (Luyssaert, 1995: 56).

Haverbilk: Akkerland op de Voorde waarop haver verbouwd werd, gelegen naast het Evenbilsken 2. Haver wordt nu vooral geteeld als voedergras voor paarden, maar vroeger werd het ook verbakken tot brood en gebruikt in de bierbrouwerij. In 1678 heet het perceel *Avers bilck*, wat aangeeft dat men het eerste deel niet begreep en er een persoonsnaam achter vermoedde.

Hoopstuk/Hoppestuk: Perceel akkerland in Arisdonk, gelegen aan het landstraatje dat over de parochiegrens van Lovendegem verderloopt en nu *Baetsdreef* heet. Op deze akker werd hoogstwaarschijnlijk hop geteeld, de plant waarvan de bellen bij het brouwen van bier gebruikt worden. In Nevele was er een akker met de naam *Hoppier* (Luyssaert, 2011: 62). Veel hofsteden die aan een wereldlijke heer toebehoorden, moesten nog tot in de 17^e eeuw een hoeveelheid hop kweken voor de eigen behoeften van de heer. Toen het bierbrouwen een ambacht werd, bezat elke brouwerij haar eigen hoptuin (Lindemans, 1952 II, 141-142).

Koollochting: Perceel in de wijk Beke, voor het eerst vermeld in 1448: “*nuncupatur den coelochtinc*”. *Lochting*, in het plaatselijke dialect nog altijd de gewone naam voor de moestuin, heeft al vanouds betrekking op een klein, omheind perceeltje dicht bij de boerderij, waar men op kleine schaal groente en soms ook andere gewassen kweekte. Volgens Tavernier-Vereecken (1952) gaat het woord terug op de samenstelling *look-tuun*. Letterlijk betekent het dus ‘tuin waar look groeit’. In de middeleeuwen had *look* een ruimere betekenis dan het nu heeft: behalve (bies)look werden er ook andere lookachtige groenten onder verstaan, zoals ajuin en prei. De samenstelling *koollochting* betekent letterlijk ‘kolentuin’, maar had in de praktijk wellicht betrekking op moestuinen in het algemeen, waar dus allerhande groenten gekweekt werden. In Frans-Vlaanderen heet een moestuin tot op vandaag *koolhof*, ook al groeit er heel wat meer dan alleen kolen (Mattheeuws & Devos, 1997: 113).

Koollochtingbilk: Omheind perceel langs het Meistraatje op de Wittemoer, gelegen bij een koollochting. De **Koollochtingbos** ligt er vlakbij.

Kwekerije: Uit de bronnen blijkt dat op dit perceeltje, gelegen bij het neerhof van het klooster, in 1639 jonge boompjes gekweekt werden. In het landboek van 1678 lezen we “*een beplante dreve voortyds ghenaeempt de queeckerije*”.

Raapstuk(sken): Akkerland horend bij het Begijnengoed in Arisdonk, waarop rapen geteeld werden. Het knolgewas diende al in de middeleeuwen tot voedsel voor mens en dier.

Verspreid over Waarschoot treffen we verschillende keren de namen **Tarwebilk**, **Tarwestuk**, **Tarwebilksken** en **Tarwestuksken** aan: op Belsebroek, op de wijk Voorde, op het Goed ter Beke, in de Gastels en in de Nieuwe Meersen. Die toponiemen wijzen op omheinde percelen bestemd voor de tarweteelt of belast met een tarwerente. Zoals eerder al vermeld, was niet tarwe, maar rogge het gewone broodgraan. Toch werd er al vroeg tarwe verbouwd voor tarwebrood. Voor dit kostbare wintergraan zocht men de vruchtbaarste plekken uit.

Ook de namen **Vitsenbilk**, **Vitsenstuk(ken)**, **Vitsenbilksken** en **Vitsenstuksken** komen veelvuldig in ons materiaal voor: in Arisdonkbroek, op de wijk Voorde, op het Goed te Breebroek, op Bulare, enz. *Vitsen* is de streekbenaming voor het voedergewas wikke, een op linzen lijkende peulvrucht, die als groenvoeder gekweekt werd en soms op kunstmatige weiden ingezaaid werd. Na de middeleeuwen moest de wikke ten dele het veld ruimen voor klaver, maar helemaal weg was het gewas nooit, ook vandaag nog niet.

Vlasbilken: Percelen akkerland deel uitmakend van het Goed te Arisdonk, eigendom van de Begijnen van het Groot-Begijnhof te Gent. Later vinden we ze terug als **Achterste** en **Voorste Vlasbilksken**. De kwaliteit van deze grond (zandleemgrond) moet goed genoeg geweest zijn om vlas op te telen.

Wortelbilksken: Akkerland op Hoveld, waarop wortels geteeld werden. Het gaat hier wellicht om voederwortels voor het vee.

GRASLAND

Beite: Perceel graasland op de Leest langs het Gastelstraatje, genoemd naar de schapen die er graasden. *Beite* is in Vlaanderen en Zeeland een gebruikelijke term voor de ooi, het vrouwelijke schaap. In oorsprong moet de Beite dus een schapenweide geweest zijn. Of dit nog het geval is op het moment dat de naam in de bronnen opduikt, is niet duidelijk. In het landboek van 1678 heeft de scribent de naam kennelijk niet meer begrepen, want het perceel wordt er vermeld als *Bijle*, terwijl het helemaal geen L-vorm heeft.

Beitken: Ook bij het Goed de Akker ligt er aan de Lieve een perceeltje dat met de verkleinvorm van *beite* ‘ooi’ benoemd wordt. Ook hier heeft de scribent van het landboek van 1678 geoordeeld dat het om een andere naam moest gaan. We lezen hier *Buntken*, wellicht ingegeven door het feit dat er aansluitend een akkerlandcomplex met de naam *Bunt(en)* voorkomt.

Beitkensbilk: Naam voor dezelfde (of een aanpalende) schapenweide met de naam **Beite** op de Leest aan het Gastelstraatje.

Bleekstee 2: Grasveld vlak bij het Goed de Koudekeuken. Oorspronkelijk was het ofwel een plek waar vlas te bleken gelegd werd (zie **Bleekstee 1**), ofwel een klein bleekplein nabij de hoeve, waarop men het linnen liet bleken. In de Vlaamse dialecten bestaan tot op vandaag woorden als *bleekhof* en *bleekwei* voor zo'n bleekveld bij het huis.

Ettingstuksken: Grasland in het Goed te Breebroek, gelegen aan het Brakelleiken. *Etting* was vroeger het courante woord voor 'graasweide'. Zie *Etting*.

Hooibilksken (nabij Bekebrugge) en **Hooistuk(ken)** (deel uitmakend van het Goed te Belsebroek op de Voorde): Graslandpercelen die gehooïd werden.

Kalverbilk(sken) en **Kalverstuk:** Twee namen voor dezelfde kalverweide vlakbij de poort van de hoeve van het Goed te Breebroek.

Kalverbilken: Ook in het Meistraatje nabij de Bevende Hazelaar vinden we graasland dat oorspronkelijk als omheinde graasweide voor kalveren diende. In het landboek van 1678 was het omgezet in akkerland.

De **Maaibilk** en het **Maaibilksken** liggen aan de Arisdonkstraat in de Broek. Oorspronkelijk waren het omheinde hooiweiden, in 1639 zijn die al akkerland geworden. Ook bij de Koudekeuken vinden we een perceeltje met de naam **Maaibilksken**. Verder treffen we **Maaibilk** aan als naam van hooiland aan het Leiken op Hoveld, dat iets later terugkeert onder de naam **Maai-einde(n)**. Deze licht aflopende percelen - ook de Nerenbilk ligt er in de buurt - liggen vanuit het gezichtspunt op de Berg op het einde van de landerijen.

Maameers: Samen met het Boomeerselken maakte dit hooiland deel uit van de meersengordel die zich uitstekt ten zuiden van het dorp in de richting van de Lieve. In het landboek van 1678 zijn delen ervan al omgezet in akkerland.

De namen **Paardenbilk(sken)**, **Paardenmeers** en **Paardenstuk** komen we op verschillende plaatsen tegen. Paardenbilk 1 ligt bij de hoeve van het Goed te Breebroek. Dit perceel wordt later onderverdeeld in **Grote Paardenbilk** en **Klein Paardenbilksken**. Bij het Goed te Arisdonk ligt Paardenbilk 2. Het Paardenbilksken ligt aan het Meistraatje. De Paardenmeers 1 paalt aan de hoeve van het Goed te Brakel, terwijl Paardenmeers 2 deel uitmaakt van de Veldmeersen aan Schutjesbrugge. Paardenstuk 1 ten slotte ligt in de Oostmoer en Paardenstuk 2 in de Broek.

Rosstede en Rosstedeken: Percelen van eenzelfde akker in de Maat/Mate ten zuiden van de Maatbossen langs de Bosstraat. Oorspronkelijk moeten het weiden zijn geweest waar *rossen* of paarden graasden. In het landboek van

1678 was de Rosstede gesplitst in drie percelen bouwland, waarvan het kleinste perceel het *Rosstedeken* genoemd werd.

(i) naar de dieren die er huisden

Rattenstuksken/Rattenbilksken: Perceeltje akkerland in Cuipers Geweste op de plaats waar de Vletgracht uitmondt in het Brakelleiken. Het is niet onwaarschijnlijk dat hier meer ratten gezien werden dan elders.

(j) naar de grootte of de uitgestrektheid

De *absolute* grootte werd in Waarschoot gemeten volgens de maten van het Burggraafschap Gent. De meest gebruikte vlaktematen waren - tot voor enkele decennia trouwens - het bunder, het gemet en de roede. Een (vierkante) roede was 14,85 vierkante meter. Een gemet is 300 roeden of ongeveer 45 are. Een bunder heeft een oppervlakte van 900 roeden, wat overeenkomt met 3 gemeten (of 1 ha, 33a, 67 ca).

Naar absolute grootte vinden we in ons materiaal tal van percelen met de bestanddelen *bunder* en *gemet* : **Bunder, Bunderken, Half Bunder, Half Bunderken, Gemet, Half Gemet, Twee Gemeten, Twee Gemetje, Vier Gemeten, Vijf Gemeten, Zes Gemeten en Zeven Gemeten**, alle gelegen in grotere complexen. Verder treffen we aan: **Drie Bunder** (Weststraat), **Drie Gemeten** (Oostmoer), **Vier Bunder** (Zoutweg), **Vierhalfgemet** (Arisdonk), **Vierhonderd Roeden** (Oostmoer), **Vijf Bunder** (Arisdonk), **Vijf Gemetjes** (Voorde), **Vijfhonderd Roeden** (Dorp) en **Zevenhonderd Roeden** (Beke).

Vierendeelbunders: Perceel akkerland horend bij het Goed te Belsebroek op de Voorde. Het vormt samen met Claeys' Gemet en het Half Bunderken een vierkant akkerlandcomplex. De oppervlaktemaat *vierendeel* beslaat een vierde deel of kwart van een bunder. In het WVD (I, 1: 98-99) lezen we dat de oppervlaktemaat in die betekenis alleen in de rechtsgebieden van Kortrijk en Oudenaarde voorkwam, maar niet in het Burggraafschap Gent. Deze plaatsnaam wijst erop dat die maat toch in het Gentse rechtsgebied gebruikt werd. We vinden het o.a. ook terug in Lovendegem (Andries, 1993: 61), Nevele (Luyssaert, 2011: 237) en Wondelgem (Verbeken & Luyssaert, 2016: 65). Het suffix *-s* kan in principe ofwel het meervoudssuffix zijn, in welk geval de naam dus meerdere kavels aanduidt, ofwel een genitief *-s*, in de betekenis 'het vierde deel van een bunder'. Te oordelen naar het lidwoordgebruik in de bronnen geldt hier de tweede mogelijkheid. In het geval van de meervoudsvorm zouden we immers *'de' vierendeel bunders* verwachten, maar in de archiefstukken is er telkens sprake van *'het' vierendeel bunders*, wat eerder wijst op een onverkaveld perceel ter grootte van een kwartbunder.

Tienhonderd Roeden: Akkerland in Arisdonk. Volgens het WNT (i.v. TIEN) is *tienhonderd* een verouderde wijze om duizend aan te geven.

Voor de relatieve grootte worden de voorbepalende adjectieven *groot* en *klein* gebruikt. Het talrijkst in ons materiaal en verspreid over heel Waarschoot zijn de namen **Grote Bilk**, **Klein Bilksken**, **Groot Stuk** en **Klein Stuksken**. Verder treffen we de volgende percelen aan (vaak in combinatie, naast elkaar liggend): **Groot** en **Klein Begijnenstuk(sken)** (Broek), **Grote** en **Kleine Beyaert** (Hoveld), **Grote Bijle** en **Klein Bijlken** (Keurs), **Grote Bilk voor de Wal** (Voorde), **Groot Bosstuk** (Broek), **Grote** en **Kleine Brand** (Broek), **Grote Bunt** en **Klein Buntje** (Voorde), **Groot Burrestuk** (Weststraat), **Grote Es(t)** (Beke), **Grote Gaverbilk** (in de Gavers aan de Zoutweg), **Grote Gavers** en **Klein Gaverken** (Broek), **Grote Houtbilk** (aan de Lieve), **Grote Leibilk** (Weststraat), **Grote Lochting** (Breebroek), **Grote Maaimeers** (aan Schutjesbrugge bij Lembeke), **Grote** en **Kleine Meers** (Hoveld), **Grote Mer(g)elput** (Oostmoer), **Klein Mer(g)elputje** (Voorde), **Grote** en **Kleine Molenwal** (aan de Oostmoermolen), **Grote** en **Kleine Paardenbilk** (Breebroek), **Groot** en **Klein Steentje** (aan Bekebrugge), **Grote String** (op het Goed ter Beke), **Groot Tarwestuk** en **Klein Tarwestuksken** (Voorde), **Grote Vlieguit** en **Klein Vlieguitje** (Voorde), **Grote Werf** en **Klein Werveken** (Oostmoer), **Kleine Brysaert**, **Klein Broeksken** (Maat), **Klein Bunderken** (Leest), **Klein Hoogdonksken** (Beke), **Klein Hulleken** (Broek), **Klein Kasteelbilksken** (op het Goed ter Beke), **Klein Meerselken** (Weststraat) en **Klein Zijken** (Voorde).

Groot Goed en **Klein Goed:** Twee percelen gelegen naast de hoeve van het Groot Goed te Voorde, eigendom van de Sint-Jacobskerk van Gent.

Grote en **Kleine Ooievaarsnest:** Naast elkaar liggende percelen op Hoveld, bij het Goed te Rapenburg, op de grens met Zomergem. Op die plaats moet zich ooit een opvallend ooievaarsnest bevonden hebben.

Grote Vorenbilk : Deel van een akkerlandcomplex met de (niet geattesteerde) naam *Vorenbilk*, aan de Speie langs de Arisdonkstraat. Ook de naam **Voren Smalle Bilk** verwijst naar een perceel in deze akker. Is die zonderlinge naam misschien een foutieve weergave van *Smalle Vorenbilk* ?

Halve Bilk: Naam voor twee percelen (in Arisdonk en Bassevelde). Het gaat hier telkens om de helft van een voormalige bilk, die in twee delen van (ongeveer) dezelfde grootte is verdeeld, hetzij na een erfenisprocedure waarbij twee kinderen elk de helft krijgen, hetzij omdat de helft aan een ander is verkocht.

Tweebundermeersen: Niet exact te lokaliseren grasland ter grootte van twee bunders in de buurt van de Houwschild.

(k) naar (vroegere) kuilen of putten

In Waarschoot vinden we op twee plaatsen de naam **Mer(g)elput** en **Mer(g)elputje**, resp. op de Oostmoer en in de wijk Voorde, nabij de Mer(g)elgracht. De percelen ontleen hun naam aan een mergelput op of bij hun territorium. Uit zo'n kuil werd mergel opgedolven, een soort gele, vettige klei of leem, vermengd met koolzure kalk, waarmee men het bouwland verbeterde. Tot in de 16^e eeuw was *mergelen* een belangrijke bemestingsmethode (Vandeveire & Devos, 2008: 86). Zie ook **Mer(g)elgracht** in 9.3 Beken, grachten en sloten.

(l) naar het juridisch statuut

AKKERLAND

Bonte Mantel: Perceel op de Oostmoer bij het Lindeken. *Bonte Mantel* was de naam van de eerste kapelanie verbonden aan het Sint-Niklaasaltaar in de vroegere Sint-Janskerk (nu Sint-Baafs) in Gent. De renten hoorden toe aan de kapelaan die dit altaar bediende. De bezittingen van de Gentse kapelanie in Waarschoot bestonden uit elf gemeten land, waarvan zes op de Oostmoer en vijf nabij de Zoutweg (op de Wijk en de Werft) (De Vos, 1990: 97).

Leen/Lenen: Drie percelen in het gehucht Renning, twee aan de noordkant en één aan de zuidkant van de Lieve. Ze werden in 1678 in leen gehouden van “*mijn heere Sandelijn te Ghent*”.

Tienstede: Perceel akkerland bij de Vont in de Broek, iets ten noorden van het Goed te Arisdonk. Op deze *stede* werd een tiende geheven. Oorspronkelijk was een tiende een door de kerk geheven belasting in natura ten bedrage van één tiende (volgens sommige bronnen: één elfde) van de opbrengst van het betreffende goed. Later kwam de tiendeheffing ook in lekenhanden en werd de belasting omgezet in een geldbedrag, jaarlijks door de renteplichtige aan de heffer te betalen.

Vrijland: Uitgestrekte partij akkerland, gelegen aan de zuidkant van het hoofdgebouw van het klooster Onze-Lieve-Vrouw ten Hove. Het WNT omschrijft *vrijland* als ‘land dat vrij is van lasten, dat de bezitter in vollen eigendom toebehoort’. Dit geldt zeker voor deze akker in volle eigendom van de priorij van Waarschoot.

GRASLAND

Gemene Meers: *Gemeen* betekent ‘gemeenschappelijk’. In dit geval gaat het om grasland op de wijk Zoutwege, dat door alle inwoners van de wijk gebruikt mocht worden.

Heimelijke Beersgaver: Perceel grasland dat deel uitmaakt van het complex Beersgaver. Mnl *heimelijc* is afgeleid van *heem* (huis) en betekent letterlijk ‘huiselijk’. De betekenis evolueerde naar ‘tot het huis, het huisgezin beperkt’ en vandaar ‘slechts aan enkelen bekend’, in tegenstelling tot ‘openlijk, openbaar’ (MNW i.v. HEIMELIJC). Op het einde van de 15^e eeuw werd de Oostwatergang een *heimelijck waterkin* genoemd, zijnde niet onderworpen aan grafelijke tol of rente (De Vos: 1991, 21). De Heimelijke Beersgaver was wellicht een gedeelte van de Beersgaver dat niet rechtmatig belast werd.

(m) naar een anekdote

AKKERLAND

Calangestuk: Akkerland ten zuiden van het Brakelleiken naast de Papenbilk in Cuipers Geweste. Het Middelnederlandse *calange* kent verscheidene toepassingen. Zo betekent het behalve ‘eis in rechte, aanspraak’, ook ‘onrechtmatige eis of vordering’, ‘twist, onenigheid’ en ‘rechtszitting’. Uit deze betekenissen kunnen we afleiden dat het perceel in kwestie op een bepaald moment wellicht onterecht door iemand opgeëist werd, wat tot een twist en misschien zelfs een rechtszitting leidde (Mattheeuws & Devos, 1997: 128).

Noo(r)dvriend: Perceel akkerland tussen de Arisdonkstraat en de Oude Lede. Zoals de oudste attestatie aangeeft, is de oorspronkelijke naamsvorm wellicht *noodvriend*, wat door het WNT wordt verklaard als ‘oprechte vriend, die ook in nood getrouw blijft’. Gaat achter deze naam een anekdote schuil waarbij een vriend in nood geholpen werd? In recentere vermeldingen verschijnt het toponiem onder de volksetymologische gedaante *noordvriend*.

Vervachten Hofstede: De enige attestatie uit 1447 leert ons dat de Vervachten Hofstede gelegen was in Vermargrieten Meers op Hoveld. Het eerste element in deze naam menen we te mogen beschouwen als het voltooid deelwoord van het verdwenen werkwoord *vervechten*, ‘door vechten kwijtraken of verbeuren’. Dit zou dus willen zeggen dat iemand de hofstede waarvan sprake ooit kwijtspeelde doordat hij (de waarde ervan) als boete moest betalen voor een vechtpartij. Of die hofstede op dat moment nog een gebouw was, dan wel de plaats waarop ooit een bescheiden boerenwoning gestaan heeft, is niet uit te maken.

(n) benoemingsmotief onzeker

AKKERLAND

Alseken: Mysterieuze naam voor een perceeltje akkerland aan de Lieve, nabij het Goed de Akker. Theoretisch kan het land genoemd naar iemand die *Hals*

heette, maar die familienaam is niet inheems in het Meetjesland. Evenmin waarschijnlijk is dat het benoemingsmotief gezocht moet worden in de vorm, die zou hebben doen denken aan de hals als lichaamsdeel. Het perceeltje is immers niet opmerkelijk smal. Of moet hier gedacht worden aan een variant van de boomnaam *els*, en was het perceel met elzen beplant of afgezoomd, zoals Vandeveire en Devos (2008: 111) zich afvragen bij het Urselse toponiem *Alsmeers*? Mocht dit het geval zijn, dan is de begin *h* in de jongste attestatie hypercorrect.

Beyaert en Beyaerdeken(s): Percelen op Arisdonk in de Broek, iets ten noorden van het Goed te Arisdonk. De naam keert ook terug in de namen **Grote en Kleine Beyaert** op de wijk Hoveld. *Beiaard*-toponiemen komen meer voor in het Meetjesland, o.m. ook in Aalter, Hansbeke, Lovendegem, Sleidinge en Zomergem. Er dienen zich twee verklaringen aan. Gysseling brengt het toponiem *Beiaard* in het West-Vlaamse Oudenburg terug op de Middelnederlandse samenstelling *bi-gaard*, met als grondwoord hetzelfde *gaard* als in *boomgaard*, en een voorbepalend bijwoord *bi*, de oude westelijke vorm van *bij*, in de betekenis ‘in de onmiddellijke omgeving van’. Een *bigaard* of *bijgaard* was dus een omheind stuk grond, dicht bij de bewoning of bij ander cultuurland. Het woord is onder meer bewaard in de bekende Brabantse plaatsnaam *Groot-Bijgaarden*. In de westelijke dialecten, aldus Gysseling, kon *bigaard* klankwettig tot *beiaard* evolueren doordat de *g* tot *j* werd onder invloed van de *i*, waarna de oorspronkelijk lange *i* tot een tweeklank *ij* evolueerde (Gysseling, 1950: 157). Een klankwettig probleem waar Gysseling niet op ingaat, is dat we voor een opvolger van Middelnederlands *bigaard* eerder een spelling *bijgaard* zouden verwachten, zoals het vrijwel synonieme toponiem uit *bi-vanc* als *bijvang* wordt geschreven (zo o.m. te Hansbeke, Merendree en Ursel). Voor de Zomergemse namen *Baeyaerts Stuk*, *Grote en Kleine Baeyaert* achten Mattheeuws en Devos de verklaring van Gysseling nog op een andere fonetische grond onwaarschijnlijk. In de Zomergemse bronnen wisselt de vorm *beyaert* namelijk af met de schrijfwijze *baeyaert*, een variant waarin de eerste klinker moeilijk uit een Middelnederlandse lange *i* ontstaan kan zijn. “Bovendien”, zo stellen Mattheeuws en Devos, “is de secundaire afleiding van een vorm *baey-* uit een oorspronkelijker *bei-* klankwettig veel onwaarschijnlijker dan de omgekeerde ontwikkeling, nl. *baey-* > *bei-*. In de Middeleeuwse streektaal van het Meetjesland, waar de lange *aa* nog niet verdonkerd was tot *oò*, kon de tweeklank *aai* wellicht gemakkelijk verward worden met *ei*, zeker als een alom bekend woord als *beiaard* voor volksetymologische aantrekking zorgde. Daarom verkiezen we te vertrekken van een primaire vorm *baeyaerd*, waar o.i. niets anders achter gezocht moet worden dan de persoonsnaam die vandaag nog altijd voorkomt onder een veelheid van varianten en spellingvormen, waaronder *baeyaert* en *beijaert*.” (Mattheeus & Devos, 1997: 82). Mogelijk zijn ook de Waarschootse *beyaert*-percelen genoemd naar een eigenaar of een pachter met diezelfde familienaam.

Blauwbilk: Een niet exact te lokaliseren perceel op de wijk Bulare. Wellicht moet *blauw* hier verklaard worden als ‘nat, waterziek’, een betekenis die nog in het huidige West-Vlaams aangetroffen wordt (WVD I, 1: 71).

Chauts Bilk: Akkerland op de Voorde. Gaat achter *chauts* een persoonsnaam schuil of is het eerste deel een afkorting van *cautsie/cauchie* ‘kasseiweg’?

Duivenstuksken: Perceeltje in de wijk Bulare langs de Voordestraat. In de omgeving van duiventorens streken duiven vooral in de zaai- en kiemtijd neer op de nabijgelegen akkers. Dit kon een reden zijn om een perceel *Duivenstuksken* te noemen (Luyssaert, 2009: 77). De naam kan echter ook verwijzen naar een perceel dat belast is met een duivenrente. De eigenaar moest jaarlijks aan de rentehouder een duif per gemet leveren (Van de Woestijne, 2012: 49). Ten slotte kan achter het eerste deel ook de familienaam (*Den*) *Duyver* schuilen (Debrabandere, 2003: 422).

Duivenbilk/stuk: Dit perceel ligt vlak bij het hooghof van het Goed te Brakel, en grenst aan het Brakelleiken. Hoewel we daarvan geen concrete sporen in de bronnen terugvinden, is het niet onmogelijk dat er bij deze belangrijke hoeve een duiventoren hoorde (zoals dat ook het geval was bij het nabij gelegen Goed te Breebroek), waarnaar dit omheind stuk akkerland is genoemd. Ook deze naam kan echter verwijzen naar een duivenrente of naar een eigenaar of pachter met de familienaam (*Den*) *Duyver*.

Elsvluchten: Perceel land op de Hoge Voorde. Ook het bosje met de naam **Elsplanten** vinden we in die buurt terug. In Ursel vinden we *Elsvleuge* (Vandeveire & Devos, 2008, 128) terug als naam van een bosje op het bosgebied met de naam *Vleuge*, afgeleid van ‘vliegen’ in de betekenis ‘opvliegen, opstuiven (van aarde)’. Een vleuge is een plek waar de aarde bij winderig weer opstuift. Van dat woord is *vlucht* misschien een variant, zodat ons toponiem geïnterpreteerd moet worden als ‘met elzen omzoomde of beplante landerij waar de aarde opstuift’. Of het inderdaad om stuifgrond gaat, valt niet meteen te besluiten uit de aard van de bodem op de Hoge Voorde, waar volgens de bodemkaart immers slechts matig droge zandgrond aangetroffen wordt.

Evenbilk en Evenbilksken: Verspreid over Waarschoot vinden we zes *bilk*-namen met voorbepalend *evene*. Evenbilk 1 (in de Oostakker), Evenblik 2 (op de wijk Berg), Evenbilk 3 (aan Schutjesbrugge), Evenbilk 4 (aan Bertenbrugge), Evenbilksken 1 (op het Goed ter Beke) en Evenbilksken 2 (aan de Elsplas op de Voorde). Andere perceelsnamen met *evene* zijn **Evenveldeken** (in het Goed te Breebroek, later ook **Evenstoppelen** genoemd), **Evenstoppelstuksken** (op Hoveld) en **Evenstuksken** (bij de molen op Oostmoer). Mogelijk gaat het hier om landerijen begroeid met *evene* of haver (zie **Evenstoppelstuksken**). Maar het woord kan ook verwijzen naar de rente die

op de genoemde landerijen rustte. In het Meetjesland werden veel renten geheven in de vorm van een jaarlijks te leveren hoeveelheid ruwe (zwarte of ongedorste) of (zelden) witte (gedorste) haver. Zo was de renteheffer, in veel gevallen de graaf of de heer, zeker van een jaarlijkse hoeveelheid haver voor zijn paarden (Van de Woestijne, 2012: 47).

Korenbilk(sken) (in de Broek) en **Korenbilk/stuk** (in de wijk Voorde): In de standaardtaal is *koren* een verzamelnaam voor graangewassen, maar in de dialecten wordt onder het woord het gebruikelijke broodgraan verstaan, bij ons ongetwijfeld rogge. Ofwel waren de *korenbilken* in Waarschoot percelen waarop rogge verbouwd werd, ofwel waren ze oorspronkelijk belast met een zekere hoeveelheid rogge. Zie ook **Evenbilk**.

Kraaienberg: Akkerland horend bij het Goed te Breebroek, gelegen op de grens met Zomergem. De reliëfkaart toont op deze plaats inderdaad een lichte verhevenheid (8,75 m). Het perceel wordt later ook **Kraaiembilk** genoemd. Mogelijk streken er op deze plaats kraaien in zwermen neer. Of verwijst het eerste deel naar een bij- of familienaam (*de*) *Craeye*? Sommige naamkundigen, zoals Van Durme (1988: 395), zien in de kraai de dodenvogel bij uitstek. Achter *kraai*-toponiemen zou dan ook een plaats schuilgaan waar de galg opgesteld stond en vonnissen voltrokken werden. Aangezien de Kraaienberg op de grens met Zomergem ligt en gerechtsplaatsen zich in de middeleeuwen wel vaker nabij de grens van een rechtsgebied bevonden, is ook deze hypothese niet onmogelijk. Op de grens van Lovendegem en Merendree was een *Kraaiembos* (Andries, 1993: 73).

Koevering: Niet exact te situeren terrein tussen het Goed te Breebroek en het Goed te Brakel. *Koevering* verschijnt onder de enigszins verbasterde vorm *Koeverij* in de samengestelde toponiemen **Hoge** en **Nedere Koeverije**. Het toponiem *Koevering* komt ook elders voor, nl. voor een plaats in Vrasene en voor drie buurtschappen in Noord-Brabant (Steenbergen, Geldrop en Meijerijstad). Ook een verdronken dorp op Zuid-Beveland heette zo. Daarnaast verwijst de oudst bekende vermelding: 1263 *Coueringhe* (Rentenaar, 1992: 11-12). Over etymologie van *koevering* bestaat geen zekerheid. Het MNW (i.v. COEVER[E]) en het WNT (i.v. KOEVEREEREN) suggereren een verband met het Middelnederlands (*re*)*coevereeren*, uit het Oudfrans *recovrir* ‘terugkrijgen, herwinnen’, dat van het Latijn *recuperare* stamt, waarop ook het Nieuwnederlandse *recupereren* teruggaat. Als Nederlandse betekenissen vermeldt het WNT ‘verkrijgen’, ‘toenemen’ en ‘vooruitgaan in welvaart’. Daaruit valt echter niet meteen een plausibel benoemingsmotief af te leiden voor een landschappelijk verschijnsel. Rentenaar zoekt een verklaring voor het Zuid-Bevelandse *Koeveringe* eerder in het zelfstandig naamwoord *koever*, dat naast het Middelnederlandse werkwoord stond en zowel ‘overvloed’ als ‘macht’ betekent. De nederzetting *Koeveringe* zou dan zijn naam geërfd hebben

van een overvloedig gevulde waterloop (Rentenaar, 1992: 11-12). Ook Van Durme denkt dat *koevering* met water te maken heeft. De plaats Koevering in Vrasene, zo stelde hij ter plaatse vast, “is een zandige landhoogte die door een diepe dijksloot afgescheiden is van de veel lager gelegen (periodiek onderlopende) zoom van de poldervlakte.” Hij acht het aannemelijk dat onder *koevering* een sloot ter versterking of beveiliging verstaan werd, wat zijns inziens verzoenbaar is met de betekenissen ‘herwinnen’ van *coevereeren* en ‘kracht’ van *coever* (Van Durme, 2011: 272-73). Het Waarschootse toponiem moet al vroeg ondoorzichtig geworden zijn, want al in 1414 wordt het als *kueringe* geschreven, wat laat veronderstellen dat men het opvatte als een afleiding van het werkwoord *keuren*.

Korbeelstuk: Perceel in de buurt van het Goed de Akker en het Vierkante Stuk. Het Middelnederlands *corbeel/carbeel* gaat terug op het Franse *corbeau/corbel* in de bouwkundige betekenis ‘kraagsteen, stenen console’. Vanuit die betekenis ontwikkelde het zich verder tot ‘steunbalk, dragende balk in een constructie’ (MNW i.v. CORBEEL). Mogelijk is dit perceel genoemd naar een onderdeel van de afsluiting of het hek dat zich bij of rond deze bijk bevond. *Corbeel(s)* komt ook voor als familienaam, tegenwoordig voornamelijk in Vlaams-Brabant. Volgens Debrabandere (2003: 270) is het mogelijk een beroepsbijnaam van een timmerman. Het Oudfranse *corbel* betekent ook ‘raaf’, wat zou kunnen wijzen op de bijnaam voor iemand met zwart haar.

Lier(en)bijk: Langgerekt perceel akkerland in de Weststraat ter hoogte van het Goed te Weststraat, met de noordzijde palend aan het Brakelleiken. Het eerste deel van het toponiem is duister.

Mabilksken: Naam van verschillende percelen land tussen de Bosstraat en de Maatbos(sen). In het landboek van 1678 komen we deze naam ook nog tegen in de wijk Arisdonk. Is het eerste deel afgeleid van de stam van *maaien* en hebben we te maken met grasland dat gemaaid werd? Of verwijst het eerste element naar de wijk Maat/Mate? Ook het toponiem *Maatbos* verschijnt in een bron uit 1598 met gereduceerd eerste deel: *maebosch*.

Perritten/Penetteland: De terreinen met deze naam moeten zich in de buurt van het Goed te Brakel bevonden hebben, mogelijk aan de rand van de Westmoer. De oudste vermelding *peerittenlandt* (1485) lijkt akkerland aan te duiden. Later (1534) is er sprake van “*de bosch ghenaeft pennettelandt*”, nog later (1571) lezen we “*vijC roeden meersch ghenaeft het perritten lant*”. Waarschijnlijk is het eerste deel een persoonsnaam, mogelijk een verdwenen variant van de nog bestaande naam *Pierret / Pirret / Perret* (Debrabandere, 2003: 969), afgeleid van de voornaam *Pierre*.

Schild: Akkerland bij de Leest, tussen het Gastelleen en de meersgordel die van de Bovenmeers in het dorp naar de Lieve loopt. Gysseling meent dat *schild* verwant is met Engels *shalder*, een benaming voor gele iris en aanverwante lis- en rietsoorten. De benaming, die in onze taal alleen in plaatsnamen bewaard is, werd overgedragen op drassig terrein waar of waarlangs zulke waterplanten groeiden (Gysseling 1950: 25-26). Die verklaring gaat mogelijk op voor ons toponiem want volgens het landboek van 1678 ligt de *Schild* in de onmiddellijke omgeving van vrij drassige percelen als de Maaimeers en het Boommeerselken. Lindemans (1952: 182) denkt echter dat *schild* verwijst naar de vorm van het perceel, waarin de naamgevers enige gelijkenis zagen met het schild als deel van de wapenuitrusting (Vandeveire & Devos, 2008, 118).

Straatjes Bilk: Akkerland behorend tot het Gastelleen, ofwel genoemd naar het ernaast gelegen Gastel- of Stenen Straatje, ofwel eigendom van een zekere *Van der Straete* of *Verstraete*.

Wulfstuk: Partij akkerland in de wijk Voorde, in de buurt van het Groot Goed te Voorde aan de grens met Lovendegem. Zie **Wulfsmeers/bilk**.

Zolderstuk: Groot perceel akkerland op de rand van het dorp, tussen het Vennegoed en de kerk, langs de hoofdweg naar de Oostmoer. Verwijst de naam naar de relatief hoge ligging van de landerij? Of was de akker eigendom van een persoon met de verdwenen familienaam *Solder*, die zoals *Solderman(s)* oorspronkelijk een beroepsnaam geweest kan zijn voor de maker van zolderingen, of een bijnaam van iemand die op een zolder woonde (Debrabandere, 2003: 1354).

GRASLAND

Eekmeers: Grasland “*bachten cupers gheweste*” (1598) nabij het neerhof van het klooster, gelegen langs de Vletgracht, op de hoek van de Lange Dreve en het Vijfbunderstraatje. Ofwel stonden er eiken langs, ofwel was daar vroeger een eikenbos, ofwel is het eerste deel van de naam ontleend aan het nabijgelegen Eekbos.

Loomeers: Grasland in de wijk Voorde. Mogelijk gevormd met *lo* ‘bosje op hogere zandgrond’, maar de meers kan ook genoemd zijn naar een eigenaar of pachter met de familienaam *Van Loo*.

Wulfsmeers/bilk: Meersen gelegen aan het Brakelleiken, een paar honderd meter ten oosten van het Goed te Brakel. De meersen werden aan de noordzijde door de Bosgracht afgegrensd van de bossen van de Westmoer. Het oudste excerpt (1425) spreekt van *Wulfs belct*. Kort nadien, in 1450, vinden

we beide varianten van de naam samen terug: “*gheheeten Wulfmeersch of Wulfbeelc*”. Uit het landboek van 1678 blijkt dat de 9 gemeten grond verdeeld waren onder vier eigenaars. Ze zijn op dat moment ook niet meer als meers gecatalogeerd, maar als bouwland. Plaatsnamen met *wulf(s)*- als voorbepaling zijn vatbaar voor verschillende verklaringen (Schrijnemakers, 1986). Ten eerste kan *wulf* een wisselvorm zijn van *wulg*, een westelijke dialectvariant van *wilg*. De g/f-wisseling is in de Vlaamse dialecten niet ongewoon en komt bv. ook voor in *genoeg(t)/genoeft*, *Balgerhoeke/Balverhoeke* of *gareel/voreel*. De Wulfmeers/bilk zou dan een meers geweest zijn beplant of omzoomd met wilgen. Gezien de ligging aan het Brakelleiken en de Bosgracht is deze verklaring niet onaannemelijk. Ten tweede kan *wulf* een westelijke dialectvariant zijn van *wolf* (vgl. westelijk Vlaams *bus*, *sturten* en *wulle* voor *bos*, *storten* en *wol*). Volgens Vandeveire en Devos (2008) is het echter de vraag of de diernaam in plaatsnamen altijd naar de echte aanwezigheid van wolven verwijst. Onderzoek heeft uitgewezen dat tal van dergelijke namen aangetroffen worden op afgelegen plaatsen in moerassige oorden, die lange tijd ongecultiveerd bleven. Zulke wildernissen boezemden onze voorouders vrees in: wie er niets te zoeken had, bleef er uit de buurt. Die vrees vindt zijn neerslag in allerlei bijgelovige verhalen over dwaallichten, moerasgeesten en waterduivels. Misschien werd ook de wolf tot die lugubere wezens gerekend. Ook deze verklaring lijkt ons niet helemaal onmogelijk. De Wulfmeers/bilk ligt namelijk aan de rand van de Westmoer, tot diep in de middeleeuwen een ongecultiveerde regio tussen Eeklo, Waarschoot en Oostwinkel. Ten derde kan *wulf* verwijzen naar een voormalige eigenaar of pachter met de familienaam (De) *Wulf*. Aangezien verschillende excerpten in ons materiaal een genitief -s bevatten (o.a. *sWulfs bulc*, 1534) is ook deze verklaring te verdedigen.

7.2.2 Bossen

In 1639 stond twintig procent van het totale Waarschootse grondgebied nog geregistreerd als bos. Die 438 ha bosgrond vallen uiteen in drie grote delen: de Westmoer (waar zich momenteel het provinciaal domein ‘Het Leen’ bevindt), de Bellebargiebossen, gelegen ten noordoorden van de Oostmoer, en de Kloosterbossen, die zich grofweg tussen beide andere grote boszones bevonden. De eerste twee boscomplexen zijn tot vandaag grotendeels bewaard, het derde werd aan het begin van de 19^e eeuw in akkerbouwland omgezet (De Vos, 1990: 320).

De Westmoer (ook wel de *Wilde Moer* genoemd) omvatte 250 ha bos gespreid over Waarschoot, Oostwinkel en Eeklo. De grootste complexen in dit bosgebied waren de Drongenbossen, toebehorend aan de norbertijnenabdij van Drongen, en het Spierbos, dat een leen was. De rest van het gebied was grotendeels in handen van de eigenaars van het Goed te Brakel. Ten slotte hadden ook de priorij van Waarschoot en enkele kleinere geestelijke orden

hier eigendommen. Het hele gebied is in de loop der tijden meermaals het voorwerp geweest van grenscorrecties (De Vos, 1990: 321), waardoor sommige namen nu eens in Oostwinkel of Eeklo, en dan weer in Waarschoot voorkomen.

De Bellebargiebossen behoorden oorspronkelijk toe aan het Sint-Jacobs-godshuis van Gent en aan de Armendis van de Gentse Sint-Janskerk. De bossen van de eerstgenoemde eigenaar vulden voor een groot gedeelte de driehoek gevormd door de Zoutweg, de Oostwatergang en het Meistraatje en liepen deels verder in Lembeke tot op de Heide. Hierbij aansluitend, in het uiterste noordoosten van Waarschoot, aan de grens met Sleidinge en bij de plaats die nu bekend staat als *de Bevende Hazelaar*, lagen de bossen van de Armendis van Sint-Jan (De Vos, 1990: 327). De bossen zijn tot op vandaag bekend als de *Kwade-* of *Bellebargiebossen*. Ze sluiten in noordelijke richting aan bij de Lembeekse bossen. Dwars door dit bosrijke gebied stroomt de Oostwatergang, alias het Eekloos Vaardeken.

Het derde grote bosgebied, in oppervlakte veruit het grootste, waren de Kloosterbossen. Ze sloten aan bij de Bellebargiebossen en waren grosso modo vervat tussen de Zoutweg, het Brakelleiken, de Dam en de noordoostelijke grens met Eeklo. Ze waren praktisch in één blok gegroepeerd rond de drie kloosterhoeven: het Goed te Diependale, het Oud Klooster en de Koude-keuken. Hun oorsprong valt dus samen met het ontstaan van Diependale, de Munkerie en de fondatie van Simon Utenhove, die in 1449 de priorij stichtte (De Vos, 1990: 330).

Verder bevinden zich, verspreid over Waarschoot, nog kleinere bosgebieden, zoals de Maatbossen en de bossen van het Goed te Rapenburg.

Het is niet altijd duidelijk of een bepaalde plaatsnaam die naar een bos lijkt te verwijzen op het moment van de attestatie nog altijd bos benoemde. De kans bestaat dat het terrein in kwestie op dat ogenblik al gerooid was en in cultuurland omgezet. In elk geval hebben we die toponiemen waarvan we uit de betekenis kunnen afleiden dat ze oorspronkelijk bossen aanduiden en waarvan de historische bronnen dat niet tegenspreken, hier opgenomen.

(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

Net zoals bij akker- en grasland ligt het voor de hand dat percelen bos ook naar hun eigenaar of pachter genoemd worden. De meeste dergelijke plaatsnamen zijn samenstellingen met *bos* of *bosselken*. Een enkele keer komen ook *bilk*, *land*, *meers* of *stuk* voor. Die grondwoorden verwijzen naar de aard van de percelen voor ze bebost werden. Ook namen van landmaten als *bunder* en *gemet* komen voor, meestal in combinatie met persoonsnamen.

Aeymaerts Bos (Westmoer), **Audenaer(t)s Bos**, **Boudewijn Truesoons Bos** (Kloosterbossen), **Hameels Bos** (Kloosterbossen), **'s Hond's Bos** (Bellebargie), **Jan 'sVliegers Gemet** (Westmoer), **Jaspert De Vriendts Bosselken** (aan de Dam), **Joorken Lievens Bos(sen)** (Westmoer), **Kalle(ken) Rogiers Bos** (Westmoer), **Karemans/Karmens Bos** (Maat), **Ketelaers Bos** (Kloosterbossen), **Coppen Christiaens Bos** (Wittemoer), **Loeys Smaeghs Bos** (Westmoer), **Loybeekstuk**, **Maersteels/Masseels Bos** (Wittemoer), **Pieter 's Vlieghers Bos** (Kloosterbossen), **Pieter 's Vlieghers Gemet** of **Temmermans Bos** (Westmoer), **Raes' Stuk/Bos** (Westmoer), **Reinaerts Bos** (Westmoer), **Standaerts Bunder** (Westmoer), **Vincent Parijs' Bos** (Kloosterbossen), **Volder(s)bos** (Kloosterbossen), **Willem Wauters Land** (Westmoer), **Wouters Bosselken** (Westmoer) en **Zutters Bilk** (Westmoer).

(Jan) Ammans Bos: Dit bos, gelegen in de Kloosterbossen, behoorde toe aan ene Jan (den) Amman. Die familienaam komt vaker voor in Waarschootse bronnen (De Vos, 1990: 334). Een *amman*, ondergeschikt aan de baljuw, was de plaatselijke vertegenwoordiger van de vorst. Zelfs toen Waarschoot nog behoorde tot het Ambacht Zomergem, werd al een aparte amman aangesteld met residentie in Waarschoot. Hij was bevoegd in alle akten die voor de schepenbank moesten passeren (De Vos, 1990: 71).

Boothamers Meers: Bos op natte grond aan de oostzijde van de Dam, voorheen meers. In het oudste tekstfragment vinden we *noorthamers mersch* (1581). Dit doet vermoeden dat het bos genoemd is naar de familie Moorthamer. Later werd de familienaam verbasterd tot *Bootamer* en *Boothamers*. De naam *Boothamers* komt ook voor op de Popkaart van Waarschoot.

Bos/Bunder van Lovendegem: Bos in het uiterste westen van de Westmoer aan de grens met Oostwinkel, ter grootte van een bunder. Het moet ooit eigendom zijn geweest van het hof van Lovendegem, dat ressorteerde onder het leenhof van de Oudburg van Gent. Hiervan vinden bevestiging in de plaatsnaam **Goed te Jans van Lovendegem**, die hoogstwaarschijnlijk hetzelfde bosgoed aanduidt. Bij deze naam duidt *goed* meer algemeen 'grondbezit' aan, waar niet noodzakelijk gebouwen op stonden of staan (zie ook *goed*). Jan van Lovendeghem was een telg uit het adellijke geslacht *de/van Lovendeghem*, dat de plaatselijke heerlijkheid bestuurde (Andries, 2009: 103).

Het **Bos van Spiere** alias **Spierbos** was de naam van meer dan 13 ha bos in de Westmoer tussen de Drongenbossen en de Reynaertsbos. Dit boscomplex was een leen van het grafelijk leenhof van de Oudburg van Gent. Hieraan heeft het huidige provinciale domein 'Het Leen' zijn naam te danken. Het gebied werd in mei 1253 samen met de Gastels door gravin Margaretha aan Geraard I van Steenhuize geschonken. Zijn dochter Beatrijs huwde met de heer van Spiere, die zijn naam aan het bos gaf (De Vos, 1990: 323). Nog tot in de 18^e

eeuw werd de naam *Spiersbos* gebruikt. Spiere is nu een West-Vlaamse faciliteitengemeente en is ondertussen samengevoegd met Helkijn. In het Waarschoots toponymisch materiaal verwijst ook de naam **Leen** (later *de Lenen*) naar dit bos. De dreef die er doorheen loopt heet **Leendreve**.

Brakelbos: De belangrijkste bosbezitters in de Westmoer waren de eigenaars van het Goed te Brakel, gesticht door Wouter van Brakel. Van de eerste vermelding in 1331 tot ongeveer 1550 waren zijn erfgenamen de eigenaars van het goed (De Vos, 1990: 323). *Brakelbos* moet de verzamelnaam geweest zijn van alle boseigendom van die familie in de Westmoer.

Broeder Karels Bos: Naam van een perceel bos in de Kloosterbossen, genoemd naar een zekere Broeder Karel, mogelijk een cisterciënzermonnik of lekebroeder verbonden aan de Priorij van Waarschoot.

Brugse Bossen: Boscomplex van 30 gemeten op de Wittemoer aan de grens met Sleidinge, in het uiterste noordoosten van Waarschoot. De Brugse Bossen vormden een achterleen van het leenhof van Ten Broeke, afhankelijk van het hof van Lovendegem (De Vos, 1990: 64). Tot 1600 was het leen eigendom van Passchier van den Heede, meester van de armendis van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Brugge en wonend in de Brugse binnenstad. Aan deze patriciër danken de Brugse bossen hun naam. In de 17e eeuw kwamen de bossen in het bezit van de familie Clé. Eeuwenlang bestond het leen enkel uit bos, tot het in de loop van de 17e eeuw ontgonnen werd. In het landboek van 1678 is het al gedeeltelijk vermeld als bouwland.

Cellebroers: Bos in het drassige grensgebied tussen Waarschoot en Eeklo ten westen van de Dam. De Cellebroeders of Alexianen van Gent, een geestelijke instelling die zichzelf in een proces met de schepenbank van Waarschoot als een arme kloosterorde beschouwde, hadden 3 ½ gemeten bos verworven door schenking. Het complex wordt omschreven als waardeloze *sompelinghe* (De Vos, 1990: 324). De naam van de orde ging over op het verworven bos.

Kruikeke: Wellicht lag dit bos in de Westmoer. Deze bosnaam is afgeleid van de familienaam (*van*) *Kruikeke*. We vinden de naam terug in processen van de Raad van Vlaanderen, waarin een betaling van gekochte landerijen vermeld wordt door een zekere *Catharina van Crubeke* uit Gent (De Vos, 1990: 321).

Drongenbossen: Uitgestrekt boscomplex tussen de Eeklose Dam en het leen genaamd *Spierbos*. Op deze plaats deed de Norbertijnenabdij van Drongen al heel vroeg aan bosontginning. De erbijhorende **Drongenschure**, een soort houtloods in het ontoegankelijk gebied, wordt al vermeld in 1243. De Norbertijnen hielden dit moerassig stuk bos eeuwenlang in eigen beheer. Pas in 1540 duikt een zekere Pieter Kervin op als pachter. Rond die periode hebben

de bossen een oppervlakte van 15 ha. Het oorspronkelijke boscomplex is volledig ontbost in het begin van de 19^e eeuw (De Vos, 1990: 321) en vormt tot op vandaag een lange strook akkerland aan de westzijde van de Dam.

Gentbos: Oorspronkelijk een bos op de Maat in eigendom van het Sint-Jacobsgodshuis van Gent. In het landboek van 1678 vinden we op deze plaats “*een groote partije landt, mersch ende groote boschcanten*”. De standplaats van de geestelijke instelling bleef bewaard in deze naam.

Goosen Bavens Bos: Bos aan de zuidrand van de Westmoer, gelegen aan de Poldergracht, genoemd naar een zekere *Goosen Baven*.

Grauwzusters Stukken: De Grauwzusters Penitenten te Eeklo bezaten in de Westmoer 17 gemeten bos op de grens Waarschoot, Oostwinkel en Eeklo (De Vos, 1990: 325). Die bospercelen zijn naar de kloosterorde genoemd.

Hectors Bos: Boscomplex vlak bij het Goed te Diependale, aan de zuidrand van de Kloosterbossen. Hectors Bos vormt samen met **Pieter 's Vliegers Bos** een complex van 6 ha en paalt aan de Lange Dreve en de Vletgracht. Hoogstwaarschijnlijk is de Hector waarvan sprake Hector van Voorhoute, die in 1419 het Goed te Diependale verkocht aan Jonkvrouw Mergriete Curtals (De Vos, 1990: 330).

Heilige-Geestbos: De bossen in de Bellebargie behoorden oorspronkelijk toe aan het Sint-Jacobsgodshuis te Gent en aan de Heilige Geest (armendis) van de Sint-Janskerk (later Sint-Baafs) te Gent.

Heurlebos/Heulbos: Langgerekt bos te Zoutwege, dat zich uitstrekt langs de bossen van het Sint-Jacobsgodshuis, tussen de Zoutweg en de Oostwatergang. Dit gedeelte van de bossen in het grensgebied met Lembeke was in tegenstelling tot de Bellebargiebossen in handen van particulieren. In de oudste attestatie *huerle bosch* (1482) herkennen we mogelijk de familienaam *Hurell/Ureel*, een naam uit het Oudfranse *hur* ‘borstelig haar, stekelhaar’ (Debrabandere, 2003: 638). Toen de oorspronkelijke naam ondoorzichtig was geworden, werd die volksetymologisch vervormd tot *Heulbos*. In het landboek van 1678 lezen we dat het Heulbos grotendeels omgezet is in akkerland. Zie ook **Heule**.

Jacobijnenbos: Bos in het grensgebied van Waarschoot en Eeklo nabij de Dam. Het is genoemd naar de kloosterorde die het in bezit had, de Predikheren of Dominicanen, in de volksmond *Jacobijnen* genoemd. In het bosboek van 1678 vinden we dit bos terug als **Predikherenbos**.

Costers Bos: In de bronnen vinden we deze plaatsnaam afwisselend terug als bos en bouwland. Het perceel ligt in de zuidoosthoek van de Puienmeer alias

Stobbelaers Bos. Het was in handen van iemand die (*De*) *Coster* heette of zo bijgenoemd werd omdat hij *koster* was.

Meester Chaerles Bosselken: Klein bosje dat deel uitmaakte van de Kloosterbossen, eigendom van een “meester” met de familienaam *Charles*. De familie Charles was in de 17^e eeuw eigenaar van de heerlijkheid Nieuwenhove. De titel *meester* gold in de middeleeuwen voor beoefenaars van tal van functies, zoals leer- en schoolmeesters, publieke en private gezagsdragers, een ambachtsman die de meesterproef had afgelegd, enz.

Minnekens Bos: Bos nabij de Eeklose Dam ten zuiden van de Drongebossen, palend aan het leen genaamd *Spierbos*. *Minneken* is de verkleinvorm van de familienaam *Minne*.

Moentkens Geweste: Bosgebied aan de Oostwatergang ten westen van de Vrouwenweg, tussen het neerhof van het klooster en de Koudekeuken, eigendom van of verpacht aan een zekere Moentjens.

's Papen Bos(selken): Bosje in de buurt van de Speie aan de Arisdonkstraat, eigendom van de *pape* of parochiepriester (zie **Papenbilk**) of een zekere (*De*) *Paepe*. Eind 17^e eeuw was het al gedeeltelijk omgezet in akkerland.

's Papen Lange Bos: Bos in de omgeving van het neerhof van het klooster.

Pauwelijntjes Bos: Bos in de Westmoer, palend aan de Reynaerts Bos. *Pauwelijntje* is de verkleinvorm van de familienaam *Pauwelyn*, in oorsprong zelf een diminutief van de voornaam *Pauwel* uit *Paulus*.

Pieter Neyts Bos: Bos van een zekere Pieter Neyt, deel uitmakend van de Wessegemse Moer (in de Westmoer) nabij de Woestijnstraat op de grens met Eeklo. Dit bos wordt in de 17^e eeuw de **Pieter Neyts Meers** genoemd. De recentst geattesteerde naam is klaarblijkelijk de oudste, want het grondwoord *meers* verwijst naar de functie van het perceel voor er bos aangeplant werd. *Neyt* is een veel voorkomende familienaam in Waarschootse bronnen.

Predikherenbos: Eigendom van de Predikheren, in de volksmond *Jacobijnen* genoemd. Zie **Jacobijnenbos**.

Sint-Jacobsbos: Niet exact te situeren bos in de onmiddellijke omgeving van het Groot Goed te Voorde. De exploitatiehoeve was eigendom van de Armendis van de Gentse Sint-Jacobskerk. In het bosboek van 1678 komt het Sint-Jacobsbos niet meer onder die naam voor, maar de Heilige-Geesttafel heeft wel nog een drietal percelen ervan in eigendom, o.a. **Elsbos** en **Sporkt(bos)**. Die namen komen pas voor nadat de naam *Sint-Jacobsbos* uit

de bronnen verdwenen is. In de twee jongste attestaties luidt de naam *Ser Jacobsbos*, wat wellicht een schrijffout is.

Sint-Jacobsgoed: De bossen van de Oostmoer, die pas voor het eerst in 1639 onder de verzamelnaam *Bellebargie* vermeld worden, behoorden oorspronkelijk toe aan het Sint-Jacobsgodshuis te Gent en aan de Armendis van de Gentse Sint-Janskerk (later Sint-Baafs). Het Sint-Jacobsgodshuis bezat in Waarschoot al heel vroeg 116 ha eigendom, waarvan de helft bos, de andere helft landerijen en meersen (De Vos, 1990: 325-326). *Sint-Jacobsgoed* werd als verzamelnaam gebruikt voor de bosbezittingen van het godshuis vooraleer *Bellebargie* als naam in zwang kwam.

Stobbelaers Bos: Het boscomplex Puinenmeer in het gehucht Bassevelde verschijnt in de 17^e-eeuwse bronnen ook onder de naam *Stobbelaers Bos*. De familie De Stoppelaere had talrijke bezittingen in Waarschoot, o.a. de oliemolen en tal van landerijen op de Berg. De familie leverde ook verschillende hoogbaljuws in de 15^e en 16^e eeuw. In het lokale dialect wordt de familienaam *De Stoppelaere* uitgesproken als *Stobbelare*, met de typisch Oost-Vlaamse verzachting van de *p* tot *b* tussen twee medeklinkers (vergelijk *abbel* ‘appel’ en *kabbe* ‘kap’).

Vlerick: Bossen nabij het Fort aan de Eeklose Dam, genoemd naar een eigenaar of pachter met de familienaam *Vlerick*.

(Coppen) Wittewrongel(s) (Bos): Aanzienlijke partij bosland in de Westmoer nabij de grens met Oostwinkel, aan de noordzijde van de Woestijnstraat. In 1540 was het bos eigendom van Coppen Wittewrongel. *Coppen* is een vlei-vorm van de voornaam Jacob. Later komen **Wittewrongels Bos** en de **Wittewrongel** als naam terug. De familie Wittewrongel was een familie met aanzien: in de 17^e eeuw vinden we Christoffel Wittewrongel, mogelijk een nazaat van Coppen, terug als schepen van het Ambacht Waarschoot.

Zwarte Zusterswal: De Congregatie van de Zwarte Zusters van de Heilige Augustinus, ook wel *Cellezusters* of *Zusters Alexianen* genoemd, is een begijnenorde ontstaan in de 14^e eeuw. De Zwarte Zusters bezaten in het moergebied Waarschoot-Eeklo, waarvan het grootste gedeelte in 1641 overgeheveld werd naar Oostwinkel, iets meer dan 7 ha bos (De Vos, 1990: 325). Het bos *Zwarte Zusterswal* heeft wellicht zijn naam geërfd van een aanpalende wal die aan de Zwarte Zusters toebehoorde.

(b) naar de ligging

Namen van bossen als **Achterste Hoge Bilk** (Westmoer), **Achterste en Voorste Calleken Rogiers Bos** (Westmoer), **Bos Aan het Hekken** (Brakel),

Bos Achter de Poldergracht (Westmoer) en **Bos In de Bellebargie** (Bellebargie) behoeven geen bijkomende uitleg.

Achterste en Voorste Herbrants Moer: Twee delen van wat ooit een groter boscomplex was aan de noordzijde van de Woestijnstraat in het grensgebied van Waarschoot/Oostwinkel. De naam *Herbrants Moer* op zich komt niet voor in de bronnen. De persoonsnaam in het toponiem zal een vervorming zijn van *Hillebrant*, dat we een kleine eeuw eerder op dezelfde locatie attesteren in **Hillebrants Moer**. Zie ook dat toponiem.

Arisbos: Partij bos in de wijk Arisdonk ten noorden van de Lieve aan Bertenbrugge. Op het moment dat de naam opduikt in de bronnen is het bos al omgezet in akkerland.

Bachtenbos: Bos op de Wittemoer langs de scheidingsgracht tussen Waarschoot en Sleidinge, gelegen achter een hofstede aan de Wittemoerstraat. Blijkens het landboek van 1678 is het perceel omgezet in akkerland.

Bachten Walle / Bachten 't Walleken: Partij bos tussen de Kloosterdreve en de Oostwatergang, te situeren achter het **Walleken**, dat tussen het neerhof van het klooster en het Goed de Koudekeuken ligt.

Basseveldebossen: Twee percelen bosland in het gehucht Bassevelde.

Broekbos: Niet exact te situeren bos in de Broek.

Draaibos: Lange kavel bos op Bulare in de Beersgaver, tussen de Voordestraat en de Hogevoordestraat, die verder loopt in Lovendegem als het Meienbroekstraatje. Anno 2017 loopt op deze plaats nog altijd een wegeltje met de naam *Draaibos*. Mogelijk maakten wagens hier een draai bij het Groot Goed te Voorde om zo langs het bos terug te keren naar de hoofdweg tussen Gent en Eeklo. Het **Klein Draaibosselke** maakte wellicht deel uit van het Draaibos.

Goed Binnen Walle: Partij bos in het centrum van de Bellebargiebossen. *Walle* verwijst naar het goed de **Oude Wal**, waar de boswachter, aangesteld door het Sint-Jacobsgodshuis, gehuisvest was. In de 17^e eeuw is er in het bosboek geen sprake meer van de woning. Het bedoelde perceel lag binnen de omwalling van het voormalige boswachtershuis. Zie **Oude Wal**.

Goed ter Lucht: Perceeltje bos iets ten oosten van de dorpskern, langs het Vijverstraatje. *Goed ter Lucht* komt in Vlaanderen geregeld voor als boerderijnaam, o.m. in Aalter, Bellem, Meulebeke, Nazareth en Wondelgem. In de Waarschootse bronnen is evenwel geen sprake van een hoeve die zo heet. Wat niet belet dat die daar ooit bestaan kan hebben. Het bosje zou dan genoemd

zijn naar de boerderij waar het bij hoorde. Wat onder de nabepaling *ter Lucht* verstaan moet worden, blijft onduidelijk. Lag het bos, en eventueel ook de hoeve die daar ooit stond, enigszins ‘in de lucht’, dus op een kleine hoogte? Of moet *lucht* in zijn Vlaamse betekenis ‘licht, klaarte’ opgevat worden, en lag het goed op een open, heldere plek? Het middeleeuwse westelijke Vlaams kende de vormen *licht* en *lucht* ook als afleidingen van ouder *left*, *lift*, identiek met Engels *left*, met betekenis ‘links’. Bij topografische oriëntatie stond ‘links’ gelijk met ‘noordelijk’ of ‘oostelijk’, al naargelang men zich op de opgaande of op de middagzon richtte (Devos, 1992: 25). Als de naamgevers zich oriënteerden vanuit Waarschoot-dorp, wat ons een logisch beschouwingspunt lijkt, dan lag het Goed ter Lucht ten oosten daarvan. Daarom achten wij een interpretatie van *goed ter lucht* als ‘oostelijk gelegen goed’ niet geheel onwaarschijnlijk.

Hogeweg(bos): Bos gelegen aan de Hoge Weg, op de grens met Eeklo.

Kareeloven(bos): Partij bos in de Westmoer gelegen tussen het Reynaerts Bos en het Leen (Spierbos), genoemd naar zijn ligging nabij een steen- of kareeloven of op een plaats waar voordien zo’n oven stond. Het bos was eigendom van het Goed te Brakel. Het mag niet verward worden met het akkerland genaamd *Kareeloven* en *Kareeloventje*, gelegen bij de hoeve van het Goed te Brakel (aan de zuidzijde van het Brakelleiken). Deze percelen zijn namelijk eigendom van het Goed te Breebroek. Beide grote exploitatiehoeven hadden dus elk hun steenoven. Zie ook **Kareeloven**.

Kamer(bos): Perceel bos in de Bellebargie, eigendom van het Sint-Jansgodshuis. Het moet oorspronkelijk gelegen hebben aan een *kamer* of klein huisje, bestaande uit één vertrek (zie ook **Kamerken** en **Kamerstuk**). De bossen van het godshuis in Waarschoot en Lembeke werden, in tegenstelling tot de aansluitende landerijen en meersen, in eigen beheer gehouden onder toezicht een boswachter. Hij had als ambtswoning de **Oude Wal** (zie aldaar), gelegen in de Bellebargiebossen. Het Kamerbos grenst aan het perceel waarop deze (of een aanliggende) kleine woning gestaan moet hebben.

Koollochting(bos): Partij bos aan de oostrand van de Bellebargie, wellicht gelegen naast een moestuin. Ook de Koollochtingbilk is hier te situeren. Zie **Koollochting**.

Kruisbos: Bos gelegen ten zuiden van Boothamers Meers aan het kruispunt van de Eeklose Dam en het Vijfbunderstraatje. We vonden dit perceel ook terug als **Kruisbilk**.

Maat(bos): Partij bos in het gehucht Maat/Mate, ter hoogte van de plaats waar de Bosstraat een scherpe bocht maakt.

Oosterse en Westerse Belau: Oostelijk en westelijk deel van het uitgesprekte boscomplex Belau. Mogelijk is **Oosterse Goed** een andere benaming voor de Oosterse Belau. Zie **Belau**.

Polder(bos): Bos gelegen aan de Poldergracht in de Westmoer, tussen de Wessegemse Moer en de Rijthullen. Net ten zuiden van dit perceel ligt een bos met de naam **Polderput**. Zowel de put, de gracht als het bos lagen wellicht op aangeslibde grond. Het Polderbos heeft het eerste deel van zijn naam wellicht aan de Poldergracht ontleend.

(Ten) Putte: Partij bos behorend tot het Goed te Breebroek, gelegen aan een (al dan niet gegraven) put. Op basis van de gegevens over de oppervlakte van het perceel en het feit dat het landboek van 1678 vermeldt dat het om *slachbosch* gaat, kunnen we het bos vereenzelvigen met een deel van het akkerland genaamd de **Stringen 1**, gelegen iets ten noorden van het Goed te Breebroek. *Put* wordt zowel in de gewone woordenschat als in de toponymie vanouds toegepast op verschillende soorten diepten en laagten. Een put kan om te beginnen een laagte in het landschap aanduiden, waar al dan niet water in stond. Ook poelen, vijvers en waterputten kunnen met *put* aangeduid worden. Gegraven kuilen en groeven, waaruit leem, zand, turf etc. gewonnen werd, konden eveneens de naam *put* krijgen (Van de Walle-Devos, 2006: 80).

Sporktbos: Bos in de Voorde bij de Sporkt, op de grens met Lovendegem.

Vangbos: Partij bos tussen de Kloosterdreve en de Basseveldedreve, genoemd naar de **Vang** (zie aldaar). De Vos (1991: 330) vermeldt de Hoge- en Neervangbos in een lijst met bossen die in 1639 eigendom waren van het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove. Beide moeten deel uitgemaakt hebben van de Vangbos.

Vijverbos: Bos in de nabijheid van het Goed de Koudekeuken. Uit de beschrijving van de hoeve in het landboek van 1678 “*een behuysde hofstede ghenaeemt de Cauwe keucken west dhoors Jan ende Arent pauls noort de vyver baerm*” weten we dat er een vijver vlak bij de hoeve lag. Dit bos moet ernaar zijn genoemd.

Waal(bos): Bos in het uiterste westen van de Westmoer, op de grens met Oostwinkel en Eeklo. In de oudste attestaties lezen we *waelbosch* (1534 en 1569), waarin we het woord *waal* herkennen, dat Gysseling (TW, 103) verklaart als ‘dijkdoorbraak’, later ook ‘poel’. De Waalbos lag in een drassige omgeving.

Walbos: Volgens het landboek van 1678 ligt de Walbos op de hoek van de Eekloose Dam en het Vijfbunderstraatje. Oorspronkelijk moet het bos zich

ook aan de overzijde van het straatje uitgestrekt hebben, tot aan de aftakking van de Oostwatergang. Zo blijkt uit een attestatie uit 1572. De wal waarnaar het bos genoemd is, is mogelijk in de buurt van die watergang opgeworpen.

Walleken: Perceeltje bosland bij het Walleken aan de Basseveldedreve. De bosnaam **Bachten ‘t Walleken** verwijst naar zijn ligging achter het Walleken.

Zuidbos: Niet exact te situeren bos bij het Kloostermoerken. Het bevond zich mogelijk aan de zuidzijde van een groter boscomplex.

(c) naar de vorm, de grootte of het reliëf

Net als akkers en grasland zijn ook heel wat Waarschootse bossen genoemd naar hun vorm, hun grootte of naar een reliëfkenmerk. Zo vinden we naar de vorm: **Bekbos** (Bellebargie), **Beksken** (Westmoer), **Lang Bosselken** (Westmoer), **Lange Meers 2** (Westmoer; in de 17^e eeuw omgezet in grasland), **Smal Bosselken** (Westmoer) en **Strepe** (bij de Lieve in de Broek); naar de grootte: **Acht Gemeten** (naam van meerdere bossen op verschillende locaties), **Bunderken** (Westmoer), **Grote Belau** (deel van de Belau), **Klein Draai-bosselken** (Beersgaver), **Klein Woestijntje** (Bellebargie), **Negen Gemeten** (Bellebargie), **Negentien Gemeten** (Westmoer), **Tien Gemeten** (Bellebargie), **Twaalf Gemeten** (Belau), **Vier Gemeten** (twee verschillende bossen in de Westmoer, gelegen resp. in Schouwbroeks Moer en langs de Woestijnstraat), **Viergemetenbos** (Bellebargie), **Vierentwintig Gemeten** (uitgestrekt bosperceel in de Belau), **Vijf Gemeten** (Westmoer), **Zes Gemeten** (in de Belau), en **Zeven Gemeten** (komt twee keer voor in de Westmoer); en naar het reliëf: **Hoge Bilk** (bij de Kareeloven in de Westmoer), **Hoge Bos** (Voorde), **Hoge en Ne(d)ermeers** (deel van de Veldemeers bij Lembeke, voorheen bos), **Nedere Werf** (Bellebargie/Oostmoer) en **Hul** (aan de Woestijnstraat).

Lange Wilgenbos: Langgerekt perceel bosland beplant met wilgen, gelegen in de Bellebargie, palend met de noordgrens aan de Oostwatergang. De oudste attestatie *Langhen wulfbosch* (1546) bevat nog de oude variant *wulf* van *wulg*, d.i. de geronde vorm van *wilg*. Zie ook **Wulfsmeers/bilk**.

Rijthullen: Partij bos in de Westmoer langs de Poldergracht. Het eerste deel van de naam is Mnl *rij(t)* in de betekenis ‘gegraven afwa-teringsloot’. Mogelijk is dit bos genoemd naar de opgehoopte repels grond die ontstonden bij het delven van de afwateringssleuven. Ofwel bestond het perceel uit een aantal *hullen* of bulten langs de Poldergracht, die dan de ‘rijt’ in kwestie was.

Singels: Lange, smalle stroken bos in het drassige gedeelte van de Westmoer, ten noorden van de Drongenbossen. Uit de attestaties blijkt dat ze eigendom waren van de Cellebroeders uit Gent. Zie ook **Cellebroers** en **Singelmeersen**.

Stringbos(sen) en **Twee Stringen** (op de Wittemoer) en **Stringen** (bij Cuipers Geweste aan de Dam): *stringen* duiden alle langwerpige percelen bosland aan, gelegen tussen afwateringsgreppels.

(d) naar de vroegere toestand of de wijze van ontginning

Roggebedden: Uitgestrekte partij bos (18 gemeten in 1678), deel uitmakend van de Kloosterbossen, gelegen tussen het Vijfbunderstraatje en de Oostwatergang. De oudste attestatie (1535) laat nog in het midden of de Roggebedden dan al in bos omgezet zijn, maar alle latere bronnen hebben het eensgezind over bosgrond. De naam ontstond toen het land nog een akker was, geploegd in bedden en begroeid met rogge, destijds het gewone broodgraan. Mogelijk werd het beddenpatroon behouden toen men daar bos aanplante.

Bilkenbos: Perceel bos in de buurt van de Koudekeuken aan de Zoutweg. Ofwel paalde het aan meerdere bilken, ofwel was het aangeplant op voormalige bilken.

Kers(t)meers: Bos aan de zuidrand van de Westmoer, aansluitend bij het hooien graasland dat zich tussen de bossen en het Brakelleiken bevond. Voordien was het perceel een stuk nat grasland waar veel water- of moeraskers groeide. Zie **Kers(t)meerselken/Keirsmeersen**.

Matenbos: Bosland in de Schouwbroeks Moer in de omgeving van het Goed te Brakel. *Mate* is een benaming voor percelen in de onturfde moergebieden (zie **Maat/Mate**). Na het onturfen bleven de maten er ongebruikt bij liggen en verwilderden ze. Ze werden dan vaak *woestijnen* genoemd. Nog later werden ze bebost.

Meersbos: Bos, voorheen meers, in de Broek tussen de Lieve en Daasdonk, gelegen langs het landstraatje dat in Lovendegem verder loopt.

Moerstuk: Drie bunder bosland in de Westmoer. Het betreft hier één van de oudste met naam genoemde bossen in de Waarschootse bronnen, naast het **Bos van Lovendegem**. Het bos werd aangeplant op uitgeveende moergrond.

Oude Klesse: Partij bos in de Bellebargie, eigendom van het Sint-Jacobsgodshuis. We vinden dit perceel ook terug onder de namen **Klesse** en **Klessenbos**. *Klesse* is een Vlaamse benaming voor de kleverige zaadbollen van het kleeftkruid (*Galium aparine*), bij uitbreiding ook voor het kleeftkruid zelf. Het adjectief *oud* leent zich voor verschillende interpretaties. Mogelijk geeft het aan dat het terrein voorheen een stuk woest land was, begroeid met kleeftkruid. Of het drukt uit dat het gaat om het oudste deel van het bewuste bos, dat naderhand werd uitgebreid. Zie ook **Klesse(nbos)**.

Woestijnbos: Bos in de Westmoer aan de Dam, zoals de **Matenbos** aangeplant op een voormalige woestijn, d.i. een verwilderd uitgeveend stuk grond. Zie *woestijn* in 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen.

(e) naar de begroeiing erop, errond of erbij

Doornbos: Bos aan het Brakelleiken gelegen op de grens met Zomergem, ten noorden van het Goed te Breebroek. Het moet veel doornstruiken of doornachtige heesters in de ondergroei gehad hebben.

Eekbos: Eikenbos in de Kloosterbossen, gelegen aan de Vletgracht en de Lange Dreve. In het landboek van 1678 staat te lezen: “*ligghende in verscheyden stucken met grachten ghesepareert, voortijts bosch gheweest*”. Toen was het dus al omgezet in akkerland.

Elsbos en Elsbosselken: Elzenbossen, resp. bij het Groot Goed te Voorde en in Cuipers Geweste.

Elshout: Voormalig elzenbos bij het Goed te Belsebroek. Dit de enige plaatsnaam in onze verzameling waarin *hout* nog voorkomt in zijn oude betekenis ‘hoogstammig bos’. Zie *hout* in 7.1 Kernbestanddelen in terreinnamen.

Elsplanten: Klein bosje (40 roeden) in de Beersgaver op de Hoge Voorde, waarin stekken van elzen werden aangeplant om wortel te schieten en daarna uitgeplant te worden.

Esbos: Essenbos tussen het Groot Goed te Voorde en de Lieve. In 1639 verschijnt het onder de verbasterde vorm *Hersbosch*, met hypercorrecte *h*- en ingevoegde *-r*-. Dezelfde vervorming treedt op bij de Zomergemse naam (*ten*) *Esse*: 1452 *ten essche*, 1525 *ten herssche* (Mattheeuws & Devos, 1997: 184).

Fresiebos: Bos van 4 ha groot, gelegen tussen de Belau en het Vrouwenveld. In 1678 behoorde het toe aan advocaat de Grave, lid van de Raad van Vlaanderen. De Fresiebos was een van de weinige bossen in het gebied ten noorden van de priorij dat geen eigendom was van het klooster van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove. Eind 17^e eeuw was een deel van het bos al omgezet in zaailand. *Fresie* is een Middelnederlandse variant van *frese*, ontleend aan Frans *fraise*, en betekent ‘aardbei’ (Frans *fraise*). In dit bos moeten er veel (wilde) aardbeien gegroeid hebben. In Sleidinge vinden we het synonieme toponiem *Aardbeziebos*.

Haagbos: Partij bos aan het Meistraatje bij de Bevende Hazelaar. *Haag* moeten we hier interpreteren als een ‘bosje met struikgewas’. Dat moet ook het geval zijn voor het **Haagbosselken**, gelegen in de Maat/Mate.

Kersenbos: Mogelijk een stuk grond beplant met kerselaars in de Maat/Mate, gelegen aan de Bosstraat. In de 17^e eeuw was het bos al omgezet in akkerland.

Rietbos: Bos op waterziek terrein in de Kloosterbossen aan de zuidkant van het Vijfbunderstraatje, palend aan de Eekmeers en het Rattenbilsken. Genoemd naar het riet dat er opschoot.

Werfbos: Wilgenbos tussen het Brakelleiken en de Oude Lede in de omgeving van de Keursmeersen. *Werf* is een ander woord voor ‘waterwilg’. Wellicht heeft dit bos een rol gespeeld bij het droogleggen van de broek. In de 17^e eeuwse landboeken komt het toponiem niet meer voor, wat erop duidt dat deze plaats in bouwland omgezet is. Zie ook **Werf(t)**.

Wiedauwbos: Bos beplant met teenwilgen of *wiedauw* in de buurt van de Zoutweg bij Schutjesbrugge, nabij de grens met Lembeke. Aansluitend treffen we de Wiedauwmeers aan.

(f) naar de bodemgesteldheid of de toestand van het terrein (of kwaliteit van het bos)

Broekland: Groot perceel bosland in de Bellebargie, eigendom van het Sint-Jacobsgodshuis. Het eerste element in deze naam wijst op het (oorspronkelijk) drassig en moerassig karakter van dit perceel. De oudste attestatie “*Jnt brouclant hoofdende an sent Jacops huus goed*” (1434) duidt nog niet expliciet op een bos, maar eerder een stuk land aan de rand van de bossen van het Sint-Jacobsgodshuis. In de 17^e-eeuwse bronnen staat het perceel wel als bos ingeschreven. Het godshuis slaagde er dus in om zijn bosareaal verder uit te breiden. Opmerkelijk detail op de kaart van het Bellebargiebos in De Vos (1991: 328): hier heet het perceel in kwestie *Braeckelandbos*; klaarblijkelijk werd het oorspronkelijke bestanddeel *broek* toen niet meer herkend.

Dikke Beurze: Partij bos in de Kloosterbossen, gelegen langs de Lange Dreve op de plaats waar de Vletgracht uitmondt in de Oostwatergang. Een *dikke beurs* verwijst naar een goed gevulde portemonnee. Aan dit bos moeten de kloosterlingen goede zaken gedaan hebben.

De adjectieven *goed* en *kwaad* wijzen naar de resp. goede en slechte kwaliteit van het bos of van de bodem. In de Waarschootse bosnamen zijn ‘goede’ en vooral ‘kwade’ bossen goed vertegenwoordigd: **Goede en Kwade Tien Gemeten en Tien Goede Gemeten** (Kloosterbossen), **Goede Zes Gemeten** (Kloosterbossen), **Kwaad Bunder** (in de Roggebedden), **Kwaad Gemet** (Westmoer), **Kwade Meers** (*bosch ende sompelynghe* in de Westmoer), **Kwade Mere** (Westmoer), **Kwade Twee Gemeten** (Westmoer), **Kwade Twee Gemetje** (Kloosterbossen), **Kwade Vier Gemeten** (Westmoer), **Kwade Vijf**

Gemeten (Kloosterbossen), **Kwade Zes Gemeten** (naam van twee bossen, één in Westmoer en één in Bellebargie) en **Kwaad Veldeken** (bij het Veldeken in de Weststraat).

Mer(g)elbos: Niet exact te situeren bos, met mergel in de bodem of op een perceel waar vroeger mergel gewonnen werd. We konden niet achterhalen of het gelegen is aan een van de *Mer(g)elputten* in ons materiaal (op de Voorde of op de Oostmoer). Zie ook **Mer(g)elgracht** in 9.3 Beken, grachten en sloten.

Waterbos: Niet met zekerheid te situeren bos, wellicht in de Westmoer. Tijdens het natte seizoen stond het waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk onder water.

Zinkhoutbos: Bos in het uiterste westen van de Westmoer, aan de noordzijde van de Schouwbroeks Moer, bij de grens met Oostwinkel. Onder *zinkhout*, een woord dat al in het Middelnederlands voorkomt, wordt hout verstaan dat zinkt in het water, in tegenstelling tot *drijfhout* of *vlothout*, dat blijft drijven. Misschien was het bewuste bos zo waterziek dat het leek alsof de stam van de bomen naar beneden werd gezogen in de drassige bodem.

(g) naar de functie, de bestemming of het gewas dat erop geteeld wordt

Ettingbos: Bos ten noorden van het Goed te Breebroek, grenzend aan het Brakelleiken. Volgens het landboek van 1678 is het omgezet in zaailand en heet het op dat moment **Ettingen**. Aansluitend bij dit bos en horend bij hetzelfde goed ligt de Paardenbilk. Oorsponkelijk zullen de kweekpaarden met hun veulens vrij hebben mogen grazen in dit bos.

Houw: Verschillende percelen in Waarschoot heten *Houw*. Eén ligt ten zuiden van het Gastelleen en grenst aan Pinkendonk. Een tweede ligt in de wijk Arisdonk in de buurt van de Speie. *Houw* is afgeleid van het werkwoord *houwen* ‘hakken’ en duidt een perceel houtgewas aan dat geregeld gekapt wordt.

Het gebruik om paarden in bossen te laten grazen ligt aan de basis van de twee **Paardenbossen** die we in Waarschoot aantreffen: één ervan lag vlak bij het neerhof van het klooster, het Goed te Diependale, het andere lag in de Bellebargie en was eigendom van het Sint-Jacobs Godshuis van Gent. Ook de naam **Drie Paardenbilken**, gelegen bij de Stenen Paal aan de Zoutweg op de grens met Lembeke, verwijst naar de functie als graasland voor paarden. Blijkens de bron uit 1542 bestond het bedoelde terrein slechts gedeeltelijk uit bos, een ander deel was *etting* of weide.

Plante(n) en Plantsoen(bos): Twee uitgestrekte, maar afzonderlijke bospercelen in de Bellebargiebossen die dienden als boomplanterij. *Plantsoen*

betekent oorspronkelijk ‘takje, scheut, stek’, later ook ‘aanplant’, meer bepaald van stekken om wortel te schieten en daarna uitgeplant te worden. Ook in de Maat/Mate was er een **Plantbos**.

Warande: Bos aan de Weststraat ter hoogte van het Zompelstraatje, horend bij het Goed te Breebroek. Deze plaats werd ook met de naam **Veldeken** aangeduid. Bij het Goed te Breebroek hoorde een *warande* of jachtterrein, met onder meer een patrijserij. De Vos (1990: 33, 87) vertelt dat er in 1644 een betwisting rees over het verhuren van de warande. Dat was in strijd met het jachtrecht van de kasselrij. De officier moest op last van de baljuw het voorbehouden jachtrecht op de warande handhaven. Onder meer uit dit voorval blijkt dat we te maken hebben met de oude betekenis van *warande*, nl. een bos waar de heer het alleenrecht had om te jagen. Later werd het woord ook gebruikt voor een parkachtig bos, een luthof, een boomgaard of een park.

(h) naar de dieren die er huisden

Schaperijveldeken: Bosje in het noorden van de Kloosterbossen, bij de grens met Eeklo. De Schaperij of het Schaperijveldeken bevond zich voornamelijk op Eekloos grondgebied en lag op droge, schrale, onvruchtbare grond. Zulke heidegrond was alleen goed om er schapen op te weiden, vandaar de naam *Schaperij* (Van de Woestijne, 1994: 22).

(i) naar (vroegere) kuilen of putten

Polderput: Bos in de Westmoer, gelegen langs de Poldergracht, ten noorden van de Rijthullen. Aangrenzend vinden we een bos met de naam **Polder(bos)**.

(j) naar een anekdote

Calangebos: Bosland van 2 ha tussen de Oostwatergang, op die plaats *Kromme Elleboog* genoemd, en de Lokermeers ter hoogte van de Eeklose Dam. Zoals in **Calangestuk** zal het eerste deel hier ‘onrechtmatige eis of inbezitneming’ of ‘twist, ruzie’ betekenen. Uit historische bronnen (De Vos, 1990: 331) weten we dat het Calangebos één van de weinige bossen in de omgeving was (samen met de Belau, de Fresiebos en de Walbos) dat niet behoorde tot de eigendommen van de priorij van Waarschoot. Het ging dus om particulier bezit. Het landboek van 1678 vermeldt verschillende eigenaars. Het Calangebos moet ooit door iemand ten onrechte opgeëist of in bezit genomen zijn, waardoor het de inzet werd van een juridisch geschil.

(Ge)trapte Eke: Twee hectaren bos in de Westmoer, palend aan de Drongenbossen en het Spierbos. Het woord *eek/eik* slaat in plaatsnamen meestal op een eenzame eikenboom als baken in het landschap. Toch duidt de enkelvouds-

vorm soms een groepje eiken aan en zelfs een echt eikenbos. Dat laatste geldt bij de Waarschootse naam (*Ge*)*trapte Eke*. Het eerste element van de naam is het voltooid deelwoord van *trappen* in de betekenis ‘stoten op’. In de oudere attestaties is het voorvoegsel *ge-* weggevallen. Die verkorte, als bijvoeglijk naamwoord gebruikte vorm vinden we in het WNT terug voor ‘doortrapt, sluw, listig’. Was dit eikenbos in de Westmoer ooit de inzet van een listige financiële of juridische ingreep en kreeg het bos daardoor zijn naam? Dan hoort het toponiem thuis in de motiefcategorie van de ‘twist’-namen, zoals **Calangestuk** en **Calangebos**. Historische bewijzen voor die verklaring zijn niet te vinden, maar De Vos (1991: 325) vermeldt wel dat de *Trapte Eke*, samen met het *Kwaad Gemet* in de *Wessegemse Moer*, het enige bezit was van de priorij van Waarschoot in de Westmoer. In totaal ging het om ongeveer 2,5 ha. Zowat alle overige bosgrond op de Westmoer was eeuwenlang in handen van de eigenaars van het Goed te Brakel, de norbertijnen van Drongen en de leenheren van het Spierbos. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat er wel eens onenigheid rees tussen de priorij, dé grootgrondbezitter bij uitstek van Waarschoot, en de andere eigenaars.

(k) benoemingsmotief onzeker

Bogaard: Perceel minderwaardig bos in de noordoosthoek van de Westmoer, iets ten noorden van de Drongebossen. Het was eigendom van de Cellebroeders van Gent. Diende het op een bepaald moment als boomgaard of was het gelegen vlak bij een boomgaard van de Norbertijnen, die er aan bosexploitatie deden (met de Drongenschure als centrale plaats)?

Busscheelbos: Bos in de Bellebargie aan de Oostwatergang. Mogelijk gaat achter *busscheel* de persoonsnaam *Bussel(s)* schuil, een patroniem uit de Germaanse voornaam *Boso* (Debrabandere, 2003: 207). Uit de enige attestatie kunnen we niet afleiden of het hier om een bos gaat dat deel uitmaakte van het Sint-Jansgodshuisgoed, dan wel of het particulier bezit was. De voorbepaling in het toponiem zou ook afgeleid kunnen zijn van de plantnaam *burs/bors* uit Germaans **bursa*, een veel voorkomend toponymisch bestanddeel, bv. in *Burst* (o.m. naam van een dorp van Erpe-Mere en van een landerij in Aalter) alsook in de dorpsnamen *Borsbeek* (Antwerpen) en *Borsbeke* (Oost-Vlaanderen). Welke plant juist onder het woord verstaan moet worden, is niet zeker. Volgens Gysseling (1960: 209) is het de moerasrozemarijn, een heestertje met roestkleurige blaren en schermvormige bloemen dat vroeger welig gedijde op drassige bodems. Volgens het woordenboek van de Vlaamse gemeentenamen kan het ook een verzamelnaam zijn voor allerlei stekelige plantensoorten (Debrabandere, Devos e.a., 2010: 50).

Ketenbos: Niet exact te situeren bos in de buurt van de Drongebossen “*achter het Leyken*”. Mogelijk lag dit bos in de buurt van het Fort aan het

Brakelleiken bij de Dam. Misschien gaat achter het eerste element het meervoud van het woord *keete* schuil, een woord dat tot op vandaag allerlei bescheiden bouwsels aanduidt, zoals een hok, een schuurtje, een kleine loods e.d.m. In de oudere taal werd het ook gebruikt voor een armoedige woning of een hut als tijdelijk onderkomen (MNW en WNT i.v. KEET). Het bos zou dan genoemd zijn naar meerdere “keten” op of in de buurt van zijn territorium. Dat kunnen de huisjes zijn geweest die zich volgens het landboek van 1678 aan de Dam bevonden, maar ook bedrijfsgebouwtjes in het bos zelf, zogenaamde *bosketen*. Aan zo’n bouwsel herinnert bv. de 18^e-eeuwse herbergnaam *De Boskeet* in Drongen.

Keuvel: Partij bos vlak bij het Meistraatje ten oosten van de Bellebargiebossen. Het Middelnederlandse woord *kovele*, in de dialecten van westelijk Vlaanderen *keuvele* (vergelijk Vlaams *zeune* en *weunen* voor *zoon* en *wonen*), was in het Middelnederlands een benaming voor een monnikskap of een nonnenkap, een kledingstuk veelal bestaande uit een hoofddekseel en een afhangend schoudermanteltje. Het woord komt ook voor in de uitdrukkingen *die covele aneghenemen* ‘intreden in een klooster’ en *covele draghen* ‘monnik of non zijn’ (VMNW i.v. COVELE, MNW i.v. COVEL). Misschien was het betreffende bos ooit in het bezit van een kloosterorde en werd het genoemd naar de kappen van de kloosterlingen. Van zo’n geestelijke instantie als grondbezitter valt echter in de bronnen geen spoor terug te vinden. De ligging van het bos wijst ook niet bepaald in die richting, want de bossen toebehorend aan het Sint-Jacobsgodshuis bevonden zich niet ten oosten, maar ten westen van de Bellebargiebossen. Een ander mogelijk benoemingsmotief is de vorm van het bosperceel, die vergeleken werd met die van het trapeziumvormige schoudermanteltje dat onderdeel vormde van een monnikskap. In de veldnaamgeving vormen kledingstukken wel vaker een inspiratiebron, wat blijkt uit vormbenamingen als *kaproen*, *kazeel*, *keerle* en *mantel*. Ten slotte wordt een derde verklaring aangegeven door de bevinding dat het bewuste bos in de bronnen ook *Keuvelaerbos* genoemd wordt, waarin het eerste deel herkend kan worden als de familienaam (*De*) *Ceuvelaere*. Mogelijk was het bos ooit eigendom van iemand die zo heette, en is *Keuvel* een verkorting van het oorspronkelijke toponiem, dat *Keuvelaerbos* luidde. In deze visie zou de recentst geattesteerde naamsvorm de oudste zijn, wat enigszins bevreemdt.

Klesse(nbos): Partij bos in de Bellebargie, eigendom van het Sint-Jacobsgodshuis, met de noordzijde grenzend aan de Oostwatergang. Ook de namen **Oude Klesse** en **Lange Wilgenbos** verwijzen naar dit bos. Volgens het MNW (i.v. CLISSE) betekent *clisse* / *clesse* ‘leem, kleiige aarde’. Bodemkundig gesproken lijkt dat een aannemelijke verklaring voor ons toponiem, want het Klessenbos ligt op matig natte lemig-zandgrond. Het probleem is echter dat er geen overtuigende indicaties bestaan dat dit *clisse* ooit tot de Vlaamse dialectwoordenschat behoorde. Het MNW geeft geen enkel citaat,

maar verwijst naar de *Theutonista*, een lexicon uit het zuidoosten van ons taalgebied, en verder naar enkele eclectisch samengestelde middeleeuwse glossaria, waarin de woorden niet gelokaliseerd zijn. In de tegenwoordige Vlaamse dialecten is er van dit vermeende ‘klei’-woord evenmin een spoor terug te vinden. Een betekenis van *klis* en *kles* die wel heel ruim verspreid is in Vlaanderen, en dit al sinds de Oudnederlandse tijd, is ‘kleefkruid’. Dat dit kruid meebenoemd is in het toponiem, komt ons dan ook voor als de plausibelste verklaring. Rest nog de vraag hoe we de samenstelling in haar geheel moeten interpreteren. Verwijst *klesse* naar de aard van het terrein voor er bos aangeplant werd, nl. heidegrond begroeid met kleefkruid? Of tierde het kleefkruid welig in het bewuste bos? Zie ook **Oude Klesse**.

Koeveringbos: Bos dat hoorde bij het Goed te Brakel in de Westmoer. De precieze ligging ervan is niet bekend, maar wellicht moet die gezocht worden in de buurt van de landerijen **Koevering**, **Hoge** en **Nedere Koeverije**.

Oude Bos: Bos in de Westmoer, slechts één keer geattesteerd, in 1388. *Oud* wijst er ofwel op dat dit bos al langer bestond dan een ander, ofwel dat de bodem er een andere bestemming gekregen had.

Varentbos: Bos gelegen aan de Bosgracht en de Wulfsmeers/bilk. Ofwel is het bos aangeplant op een voormalige *varent* of varenbos, en is het dus genoemd naar de vroegere toestand, ofwel schoten er varens op tussen de bomen, en zinspeelt de naam op de ondergroei. In dat laatste geval heeft het oorspronkelijke verzamelsuffix *-t* geen betekenis meer

Veerbos: Twee percelen bosgrond aan de Oostwatergang tussen Schutjesbrugge aan de Zoutweg en het Heulbos. Dit gedeelte van de Bellebargiebossen was vroeger *woestijne* en maakt nu geen deel meer uit van de Kwadebos en Lembeekse bossen. *Veer* kan verwijzen naar een pont aan de Oostwatergang, al is daar in de historische overlevering geen bewijs voor te vinden. Een andere verklaringsmogelijkheid is dat de familienaam *Van de Veire* schuilgaat achter het eerste bestanddeel in de naam “*veirbosch*” (1639).

Verberrende Bos: Partij bos op Hoveld, deel uitmakend van de bossen van het Zomergemse Goed van Rapenburg. Vanaf 1503 vinden we het terug als akkerland. Was dit bos aangeplant op een plaats waar men een wild kreupelbos ‘verbernd’ of afgebrand had? Of viel het cultuurbos zelf ooit geheel of gedeeltelijk ten prooi van de vlammen? Zie ook **Verberrende Stee**.

Verloren Bosselken: In ons materiaal komt deze naam twee keer voor. De bosjes zijn resp. in de Maat en de Broek te situeren. In land- en renteboeken wordt de term *verloren* vaak gebruikt voor een perceel dat men in de registers of op het terrein niet terugvindt. De bepaling kan er ook op wijzen dat een

voormalige eigenaar zijn eigendoms- of gebruiksrecht over dat bosje kwijtgespeeld is. Ten slotte komt *verloren* in plaatsnamen ook voor in de betekenis ‘gelegen in een verre uithoek’ (Vandeveire & Devos, 2008: 134).

7.2.3 Onontgonnen grond

Moer: Het westelijk gedeelte van Waarschoot, in de bronnen de *Moer* (1253), later de **Westmoer** genoemd, nu *het Leen*, was nog tot diep in de middeleeuwen een woest, ontoegankelijk gebied. Het hele gebied werd ook betiteld als **Wilde Moer**. Onder deze naam vinden we de moer niet expliciet terug in het Waarschootse glossarium, maar wel in Eeklose bronnen: *wilden mour* (1455) (Van de Woestijne, 1994: 115 en 236). Het was een niet nauwkeurig afgebakend grensgebied met Oostwinkel en Eeklo en het zou, gezien zijn afgelegenheid en ontoegankelijkheid, een grensgebied blijven tussen de kasselrijen van de Oudburg en het Brugse Vrije, tussen de latere bisdommen Gent en Brugge (De Vos, 1990: 16).

(a) naar de eigenaar, de pachter of de gebruiker

Bennebaerts Woestijne: Niet te situeren onontgonnen gebied, eigendom van een zekere *Bennebaert*.

Bloks Geweste: Volgens het landboek van 1678 bezitten “*de paters Cellebroeders binnen Ghent ... een partije hettynghe ende sompelynghe ghenaeemt blocx gheweste oost den Eecloo dam suyt het vaerdeken*”. Deze onontgonnen gronden bevonden zich in het grensgebied van Eeklo in de Westmoer, ten noorden van Drongenschure, aan de overzijde van de Oostwatergang (nu Eekloos grondgebied). In oorsprong moeten ze eigendom geweest zijn van een zekere (*De*) *Block*.

Hillebrants Moer: Acht gemeten bos aan de noordzijde van de Woestijnstraat, op de grens met Oostwinkel/Eeklo. Oorspronkelijk ging het hier om moergrond in de Westmoer, die later is beplant met bomen. In Eeklo komen de namen *Hillebrants Stede* en *Hillebrants Bilk* voor (Van De Woestijne, 1994: 59). Die verwijzen naar de familie *IJldebrand*, die in de 14^e eeuw belastingen betaalde in Eeklo. Vermoedelijk ligt een nazaat van die familie aan de basis van het Waarschootse toponiem. De namen **Voorste** en **Achterste Herbrants Moer** duiken honderd jaar later in de bronnen op en verwijzen naar dezelfde moer op de grens met Oostwinkel. Op dat moment zal de familienaam *IJldebrand/Hillebrant* niet meer bekend geweest zijn en vatte men hem op als samengesteld uit de bestanddelen *Heer* en *Brand*.

Kloostermoerken: Complex van bos, meersen en onontgonnen grond ten noorden van het Goed te Diependale, reikend tot aan de Oostwatergang. In het

landboek van 1678 lezen we: “*een partije hettync meirs ende bosch ghenaeemt Clooster moerken midtsg[ade]rs een deel vandien verandert In natuere van saeylant tsedert de leste methynghe noort het vaerdeken*”, wat erop wijst dat het toen al gedeeltelijk in akkerland omgezet was.

Lodders Zompelinge: Zompig terrein tussen de Oostmoer, de Zoutweg en de Bellebargiebossen, eigendom van een zekere (*De*) *Lodder*. Ook het **Lodders Dreefken**, **Lodders Bilk** en **Lodders Stukken** zijn eigendom van die familie. Ze zijn allemaal in dezelfde buurt te situeren.

Lokermoer: Moergebied op de oostzijde van de Dam ter hoogte van de grens met Eeklo. Deze plaats kreeg in de loop van haar ontginningsgeschiedenis drie namen: *Lokermate* (Eeklo, 1421), *Lokermoer* (1572) en *Lokermers* (1572). Het eerste deel is de persoonsnaam *Van Loke(ren)*. Zie **Lokermers**.

Schouwbroeks Moer: In oorsprong een moergebied tussen de Woestijnstraat en het Goed te Brakel in de Westmoer. Al bij de oudste vindplaats van het toponiem in onze bronnen (1441) blijkt de oude moer met bos begroeid. Volgens een bron uit 1569 bestreek het bos 21 gemeten (De Vos, 1990: 323-324). De voorbepaling van het toponiem verwijst naar de eigenaars, de familie *Van Scaubroeck*, in de 15^e eeuw ook eigenaars van het Vennegoed.

Voorhouts Veld: Onontgonnen terrein in de buurt van het Goed te Diependale. De persoonsnaam in het eerste deel verwijst naar de familie *Van Voorhoute*. In 1419 verkoopt Hector van Voorhoute het Goed ten Diependale aan Mergriete Curtals (De Vos, 1990: 303). Later wordt dit goed het neerhof van de priorij.

Voris Veld: Onontgonnen terrein in de buurt van de Koudekeuken en de Zoutweg. *Voris* is wellicht een persoonsnaam.

Vrouwenveld of Onzer-Vrouwenveldeken: Veldgebied ten noorden van de Fresiebos en de Belau, dat zich uitstrekt tot over de grens met Eeklo. In de 17^e eeuw werd dit woeste areaal gedeeltelijk omgezet in bos. De voorbepaling *Vrouwen-* is een genitief enkelvoud en betekent in de toponymie gewoonlijk ofwel ‘toebehorend aan een Altaar van Onze-Lieve-Vrouw’, ofwel ‘eigendom van een adellijke of geestelijke vrouw’. In dit geval gaat het om de eerste betekenis. De minderwaardige gronden van het Vrouwenveld waren eigendom van de Onze-Lieve-Vrouwgilde van Waarschoot.

Wessegemse Moer: Moergebied in de Westmoer, dat naderhand bebost werd. Hoogstwaarschijnlijk verwijst het eerste element van het *moer*-toponiem naar de heerlijkheid Wessegem of het Goed of Hof van Wessegem, een leenhof in het westen van Ussel. Wessegem is een van de oudste plaatsnamen van dat dorp (Vandeveire & Devos, 2008: 21, 47).

(b) andere motieven

Hameide: Niet gelokaliseerde naam voor een plaats waar zich een *hameide* bevonden moet hebben. Het woord is in het Middelnederlands ontleend aan Oudfrans *hamede*, dat ‘slagboom’ of ‘hek’ betekent. Volgens sommige etymologen komt het Oudfranse woord op zijn beurt uit het Germaans, waar het verwant is met het werkwoord *hemmen* ‘belemmeren’ (EWN i.v. HAMEI).

Heiveld: Dit is wellicht de oude naam van het *veld* dat zich tussen de Oostwatergang en (ook over) de grens met Lembeke bevindt. *Hei* is een verkorting van *heide*, een benaming voor magere, schrale, meestal droge grond, waarop alleen gras, struiken, heesters en kleine bomen groeien, alleen bruikbaar als graasgebied voor schapen. *Heiveld* komt maar één keer in onze bronnen voor (1542).

Lang Veld: Mogelijk werd met deze naam het **Vrouwenveld** aangeduid voor het eigendom werd van de Onze-Lieve-Vrouwgilde van Waarschoot.

Rijt: We vinden de plaats met die naam in 1639 nog terug als “*een partij sompelinghe*” aan de zuidrand van de Westmoer, in de buurt van het Fort en de Dam. Een kleine veertig jaar later lezen we: “*vier stucxkens synde saeylandt ende hettynghe ghenaeft treyt*”. Het Middelnederlandse *rij(t)* was in oorsprong de benaming voor een kleine, natuurlijke waterloop, maar later ook voor gegraven afwateringssloten. Bij het in cultuur brengen van dit drassige stuk grond heeft men door middel van één of meerdere gegraven *rijten* afgewaterd.

8. Heuvels en hoogten

Heidenhul: Naam van een heuveltje dat deel uitmaakt van het Heiveld, op de grens met Lembeke, over de Oostwatergang. De naam *Heidenhul* wordt slechts één keer geattesteerd (1542), in dezelfde bron waar ook **Heiveld** voorkomt. Later vinden we die plaats terug met een bosnaam, nl. de **Hoge Hul**. Op de kaart van de Bellebargiebossen van H. Reyniers, opgemaakt op basis van gegevens van het archief van het OCMW Gent (Devos, 1990: 328) heet de plaats *Hogenuilbos*, waarin *uil* een volksetymologische adaptatie is van het kennelijk ondoorzichtig geworden *hul*.

Hul: Hoogte in het gehucht Moervoorde, deels op Sleidinge, deels op Waarschoot. Zie ook **Hulbilksken**.

Oostmolenwal: *wal* of kunstmatig heuveltje waarop de Oostmolen stond.

Oude Molenwal: Molenwal waarop de Waarschootmolen stond.

Walberg: Moeilijk te situeren heuvel, mogelijk in de buurt van de Eeklose Dam. Misschien gaat het om een lichte verhevenheid bij de wal waarnaar ook het **Walbos** genoemd is, dat zich langs beide zijden van het Vijfbunderstraatje uitstrekt.

9. Waternamen

9.1. Kernbestanddelen in waternamen

BEKE

Het woord *beke*, afgeleid van het Germaanse **baki*, is vanouds de benaming voor natuurlijke waterlopen buiten het poldergebied. In ons glossarium vinden we een aantal samengestelde waternamen met *beke*: **Winterse Beke**, **Kwade Beke**, **Maes' Beke** en **Martens Beke**. Een vijfde toponiem, het simplex *Beke*, duidde oorspronkelijk weliswaar een beek aan, maar is men naderhand uitsluitend gaan gebruiken als wijkbenaming. Zie **Beke** in 3.1 Nog bestaande wijk- en gehuchtnamen.

GRACHT

Het woord *gracht* is afgeleid uit de stam van het werkwoord *graven* met het achtervoegsel *-t*. In het oorspronkelijke substantief *graft* evolueerde de West-Germaanse uitgang *-ft* in het Nederlands tot *-cht*. Vergelijk bv. Ndls. *zacht* met Engels *soft* en Duits *sanft*, of *kracht* met Engels *craft* en Duits *Kraft*. Aan gezien 'het gegravene' de oorspronkelijke betekenis is van *gracht*, duidt een *gracht*-toponiem doorgaans op een gedolven afwateringskanaal. Dergelijke sloten mondden meestal uit in grotere wateren. Het woord *gracht* is verspreid over heel Vlaanderen en is nog altijd courant als benaming voor beken en sloten.

LEIKEN en LEDE

Leiken is een samentrekking van *leedekin*, de diminutiefvorm van *lede*. Dat laatste is afgeleid uit de stam van het werkwoord *leiden*, Vlaams *leden*, dat zoveel betekent als 'leiden, (af)voeren (onder meer van water)'. Een lede is een kanaal, door mensen gedolven, waarlangs water wordt afgevoerd.

PLAS

Plas is vanouds een inheems woord voor een stilstaand water. In toponiemen is het min of meer synoniem met *vijver*. De etymologie van *plas* is onzeker: volgens het WNT stamt het mogelijk van het Oudfranse *plasq(uier)*, dat 'poel, drassig land' betekent (WNT, i.v. PLAS), maar De Vries vermoedt dat het een

klanknabootsend woord is naast het werkwoord *plassen* ‘in het water klotsen’. Het geïmiteerde geluid zou dat zijn van een hand die op het water slaat (EWN i.v. PLAS).

VAARDEKEN

Vaardeken is het verkleinwoord van *vaart*, dat tot op vandaag frequent gebruikt wordt als benaming voor een waterweg of meer specifiek een bevaarbaar kanaal. *Vaart* is afgeleid uit de stam van het werkwoord *varen* ‘over water gaan, per schip vervoeren’.

VIJVER

Vijver-toponiemen, die zeer frequent zijn in het Meetjesland, duiden op relatief grote stilstaande waters. Het woord is ontleend aan het Oudfranse *vivier*, dat op het Latijnse *vivarium* teruggaat. Daarin herkennen we het werkwoord *vivere*, dat ‘leven’ betekent. Een *vivarium* was in oorsprong een waterplas waarin vissen levend gehouden werden. De betekenis van dit leenwoord verruimde respectievelijk tot ‘visvijver’ en tot ‘(grote) waterplas’ (Vandeveire & Devos, 2008: 79).

WATERGANG

Het nog gebruikelijke woord *watergang* wordt al sinds het Oudnederlands gebruikt voor diverse soorten sloten, vaartjes en afwateringskanalen (ONW). In de Meetjeslandse toponymie duidt het woord op een door mensenhand gegraven waterloop.

9.2. Kanalen en rivieren

Brakelleiken: De eigenlijke oorsprong van het Brakelleiken, dat deels natuurlijk is ontstaan en deels door mensenhand gegraven, ligt aan de Oostwinkelse straat Bauwerwaan. De waterloop doorkruist de parochie Waarschoot van west naar oost, via de Weststraat, de Kere, de priorij, de Oostmoer en tot slot langs Daasdonk verder naar de buurgemeente Sleidinge. In Kluizen mondt het Brakelleiken uit in het Sleins Vaardeken en het Molenvaardeken (Silversmet, 1995: 19). In 1446 wordt de waterloop beschreven als “*eene leede gheleghen int heerscip van zomerghe lopende van den goede te brakele tooten goed te breebrouc ende alszoe toot inde groote leede*”. Met *Grote Lede* wordt de Oostwatergang bedoeld. Ter hoogte van de Speie vertakt het Brakelleiken zich in twee armen. Eén daarvan vloeit verder naar Sleidinge, de andere loopt via de wijk Arisdonk tot aan de Lieve. Die laatste zijvertakking werd in de volksmond ook wel *Leiken*, *Oud Leiken* of *Oude Lede* genoemd (De Vos, 1990: 26). Het Brakelleiken moet vroeger bevaarbaar geweest zijn met kleine

schuiten, maar volgens een bron uit 1717 was het op dat moment volledig verslijkt (Notteboom & Andries, 2008: 27).

De naam *Brakelleiken* is een samenstelling van het kernbestanddeel *leiken* en het toponiem *Brakel*, dat ofwel verwijst naar het Goed te Brakel, ofwel naar het gehucht Brakel, waar dat goed gelegen was. Halfweg de 15^e eeuw was het Brakelleiken in handen van de eigenaars van het Goed te Brakel, Mergriete Goreels en Michiel Donaes. Zij beheerden dan ook het recht op de vrije scheepvaart op het Brakelleiken (De Vos, 1990: 26).

In hun monografie over Oostwinkel en Ronsele ontleden Van de Walle en Devos (2006: 77-78 en 101) het toponiem als een samenstelling van *leiken* met *brake* in de betekenis ‘varen’. Daarbij steunen ze kennelijk op de spellingvorm *Brakeleiken* – met slechts één *l* – in hun Oostwinkelse bron (Van de Walle en Devos, 2006: 77-78 en 101). Gezien het door Achiel De Vos bewezen verband tussen de waterloop en het Goed te Brakel, dient deze verklaring als ongeloofwaardig ter zijde geschoven te worden. Vandaag bestaat het Brakelleiken nog altijd, zij het als onbevaarbare beek.

Eekloos Vaardeken of Eekloos Leiken: Het Eekloos Vaardeken, dat al vermeld wordt in de Eeklose stadskeure van 1240 (De Vos, 1990: 23), is de waterloop die in Eeklo ter hoogte van de haven aan Nieuwendorpe begint als een zijtak van het Schipdonkkanaal. Vanaf de haven stroomt het Eekloos Vaardeken oostwaarts naar Waarschoot, waar het langs de noordgrens van de parochie loopt, naar Lembeke en Kluizen. In Kluizen splitst de waterloop zich op in een noordelijke vertakking naar Ertvelde en een zuidelijke in de richting van Langerbrugge en de haven van Gent. Het deel dat op het grondgebied van Kluizen loopt, werd vroeger *Burggravenstroom* genoemd. Door begripsverruiming is men die naam gaan toepassen op de volledige waterloop. *Eekloos Vaardeken* en *Burggravenstroom* zijn tegenwoordig dus twee toponiemen voor één en dezelfde vaart (De Vos, 1990: 24). Daarnaast is ook *Oostwatergang* een courante benaming voor het Eekloos Vaardeken (zie **Oostwatergang**). Silversmet (1995: 60) maakt ook melding van de naam *Kluizenvaardeken*, de vaart die naar Kluizen stroomt dus. De voorbepaling *Eekloos* in *Eekloos Vaardeken* slaat uiteraard op het feit dat de stroom op Eekloos grondgebied begint. De naam *Eekloos Leiken* is veel minder frequent en komt slechts één keer voor in ons glossarium, in een relatief recente attestatie uit 1639. In Eeklo is het evenwel al enkele decennia eerder geattesteerd: “*Eecloots Leykin*” (1576).

Het Eekloos Vaardeken en de Lieve behoren van oudsher tot de grootste waterlopen van het Meetjesland, maar de Lieve is altijd van groter economisch belang geweest. Toen er echter rond 1500 onder Maximiliaan van Oostenrijk oorlogen werden uitgevochten, werd de Lieve wat veronachtzaamd. Zo werd

het Eekloos Vaardeken, dat men in de tweede helft van de 15^e eeuw nog herdolven had, belangrijker voor de scheepvaart, te meer daar er op die waterloop geen grafelijke rentes golden. Zo werd er in Waarschoot en Eeklo via het Eekloos Vaardeken onder andere graan aangevoerd vanuit Axel en Hulst (De Vos, 1990: 24). Dat het Vaardeken destijds van groot belang was voor de stad Eeklo, blijkt uit 16^e-eeuwse teksten waarin beschreven wordt hoe Eeklose magistraten voortdurend toezicht hielden op de goede staat van de waterloop (De Vos, 1990: 25). Vanaf de 17^e eeuw was het Vaardeken nog nauwelijks bevaarbaar en werd het alleen nog als afwateringskanaal gebruikt.

Lieve alias Gentse Lieve: Het Lievekanaal werd gegraven tussen 1251 en 1269 en was zo de eerste kunstmatige verbinding tussen Gent en Damme, in die tijd nog de zeehaven van Brugge. In de bedding van de Lieve zijn tal van natuurlijke waterlopen opgenomen, waaronder de oeroude *beek* die haar naam gaf aan de wijk Beke op de grens van Zomergem met Waarschoot. Het kanaal loopt door het zuidelijke punt van Waarschoot. Enkel de wijken Beke en Voorde liggen (voor het grootste deel) ten zuiden van de Lieve, waardoor ze enigszins geïsoleerd zijn van de rest van de parochie. Er liggen ook twee bruggen over de Lieve op Waarschoots grondgebied: enerzijds de Bekebrugge in Beke, anderzijds de Bertenbrugge alias *Beirtjesbrugge*, die de wijk Voorde verbindt met Arisdonk.

De Lieve en de rijstroken langs haar oevers waren destijds volledig in bezit van de stad Gent, die zo het monopolie van de scheepvaart in handen had (Stockman, 1969: 178). De stad diende echter ook in te staan voor de bouw van bruggen over de de waterloop, om het verstoorde wegnnet te herstellen (Stockman, 1964: 442). Aanvankelijk was de Lieve een economisch belangrijke vaarroute naar de Noordzee, maar dat belang nam af met de verzanding van het Zwin. Toch zou ze nog eeuwenlang een aanzienlijke rol blijven spelen voor de lokale scheepvaart. Pas wanneer aan het begin van de 17^e eeuw de Brugse Vaart gegraven wordt, die Gent met Brugge verbindt, verliest de Lieve haar economische betekenis. Een tijdlang kon ze slechts worden bevaren tot aan de sluis of de *Kom* van Balgerhoeke, waar zich de grens bevond tussen de Nederlieve en de Hogelieve. Echter, de uitdieping van de Brugse Vaart rond 1670 betekende een bescheiden heropleving van de scheepvaart op de Lieve. De typische kleine platbodemschuiten met enkele mast, die bij windstilte met mankracht werden voortgetrokken, maakten plaats voor grotere marktschepen, die ook passagiers vervoerden. In die tijd werden over de Lieve bomen voor de klompenmakerij, kasseistenen voor de wegenbouw en vele andere goederen vervoerd (Debbaut & Andries, 2008: 71).

Tegenwoordig loopt de Lieve maar tot Stoktevijver in Zomergem. Vanaf daar verdwijnt ze in het Schipdonkkanaal, dat halfweg de 19^e eeuw werd gegraven.

Het nog bestaande deel van de Lieve, dat op grondgebied van Zomergem, Waarschoot, Lovendegem en Evergem loopt en in de volksmond het *Oud Liefken* heet, is tegenwoordig onbevaarbaar geworden.

Volgens Gysseling (1978: 4) is het toponiem *Lieve* van voorhistorische oorsprong en gaat het etymologisch terug op hetzelfde Indo-Europese grondwoord als *Leie*. Dat woord zou **leiwa*, geluid hebben, een afleiding van het Indo-Europese **lei*, dat ‘slijmerig, glibberig, glad’ betekende. Van Durme (2011: 259-266) betoogt echter dat de naam van origine Germaans is en dus heel wat jonger dan Gysseling dacht. Hij ziet er een samenstelling in van het adjectief *lief* en het woord *ee*, een in de kustdialecten gebruikelijke variant van *aa* uit Germaans **ahwa*, dat ‘water’ betekent. Datzelfde *ee* komt voor in heel wat andere waternamen in de kustgebieden van de Lage Landen, o.m. *IJ* (Holland), *Diepenee* (Land van Axel), *Mooie* (o.m. in Eeklo, < *mooi-ee*) alsook in van hydroniemen afgeleide nederzettingen als *Ede* (Zeeuws-Vlaanderen en Holland) en het West-Vlaamse *Bredene*, uit *breden-ee* ‘het brede water’.

Een tweetal excerpten in ons glossarium, allebei daterend uit 1572, spreken van de *Gentse Lieve*. Dat bijvoeglijk naamwoord slaat op het feit dat de Lieve in handen was van de stad Gent.

Oostwatergang: Dit is een van de alternatieve benamingen voor het Eekloos Vaardeken, de waterloop die van Eeklo naar Kluizen en Ertvelde vloeit. De voorbepaling *oost-* duidt erop dat de watergang vanuit Eeklo in oostelijke richting stroomt. De watergang diende voor de afwatering van de Eeklose Zuidmoer, alias *Wilde Moer* of *Westmoer*.

Vaardeken: Verkorte vorm van *Eekloos Vaardeken*.

9.3. Beken, grachten en afwateringssloten

Belzelegracht: Afwateringssloot in Arisdonk nabij het Begijnengoed. De gracht liep langs de Kriek(er)bilk, een stuk land dat toebehoorde aan de Heilige Geest van het Gentse Sint-Elisabethbegijnhof, een instelling die bij grafelijke schenking heel wat bezittingen had verworven in het Meetjesland, waaronder de landerijen langs de Belzelegracht in Waarschoot (Béthune, 1883: 81). Het is niet duidelijk waarom de Belzelegracht zo genoemd werd en of er al dan niet een verband is met het nabijgelegen dorp Belzele.

Bosgracht: Sloot op de Westmoer, lopend aan de zuidrand van het bosgebied ten noordoosten van het Goed te Brakel. De *Beschrijvende tafel der niet bevaar- noch vlotbare waterlopen der gemeente* (arrondissement Gent, gemeente Waarschoot, 1887) vermeldt een *Lange Bosgracht*. Die mogen we vereenzelvigen met de Bosgracht. Tot op vandaag is (een deel van) deze

afwateringssloot bewaard gebleven. Hij vormt de grens van het provinciaal domein ‘Het Leen’.

Goelede: Vermoedelijk was *Goelede* een alternatieve naam voor een van de Waarschootse waterlopen. Tijdens de 14^e eeuw was er in Eeklo een soortgelijk toponiem, *Goedleet*, een alternatieve benaming voor de Grote Watergang (Van de Woestijne, 1994: 120). Het eerste deel van het toponiem is de samen-trekking van het adjectief *goede*, het geheel betekent ‘het goede kanaal’.

Hool(re)gracht: Afwateringssloot in de Westmoer, in de buurt van het Goed te Brakel. Het toponiem wordt slechts één keer geattesteerd: “*int vorn. grote stic mids d(er) hoolre gracht*” (1443). De vorm *hoolre* is ongewoon. Mogelijk is die terug te voeren op *hool/heul*, in de betekenis ‘buis, duiker’ (Van de Woestijne, 2012: 57). De gracht zou dan genoemd zijn naar de duiker die er zich bevond. De gracht kan echter ook genoemd zijn naar iemand met de familienaam *Van Hole*. In de 13^e eeuw liet een zekere Allard Van Hole een gracht graven om de Zuidmoer te laten afwateren. Deze watergang strekte zich in het oosten uit tot Waarschoot, waar hij in verbinding stond met de Oostwatergang (Van de Woestijne & Andries, 2008: 117). Misschien is de Hool(re)gracht naar deze persoon genoemd.

Kwade Beke: Niet te lokaliseren sloot, waarvan de naam later blijkbaar overgegaan is op landerijen langs de beek. *Kwaad* betekent hier ‘slecht’. Werd de beek zo genoemd omdat ze erg modderig was, of omdat ze soms uit haar oevers trad en daardoor hinder veroorzaakte?

Leiken: Wordt als naam in ons materiaal voor verschillende waterlopen gebruikt: ten eerste voor het Brakelleiken, ten tweede voor de Oostwatergang, zoals blijkt uit de attestatie “*in dronghenschuere ... noordt tleykin*” uit 1572), ten derde voor een afwateringssloot op de wijk Hoveld, die zich langs de bossen van het Goed te Rapenburg slingert. Die sloot is bedoeld in het citaat “*in vermargrieten meersch upt leykin*” uit 1493 en wordt ook veelvuldig vermeld in het landboek van 1678. In de vierde plaats slaat *leyken* soms ook op de zuidelijke arm van het Brakelleiken die langs het meersengebied loopt, parallel met de Arisdonkstraat. In de Atlas van de Bevaarbare en Onbevaarbare Waterlopen wordt deze laatste *Klein Brakelleiken* genoemd. Volgens De Vos (1990: 26) was de naam *Oud Leiken* in vroegere tijden de meest courante benaming voor deze aftakking (zie **Oude Lede**). Tegenwoordig is die beek grotendeels overwoekerd, maar blijft niettemin nog altijd herkenbaar in het landschap.

Maes’ Beke: Afwateringssloot bij het Goed te Belsebroek in de buurt van Bertenbrugge aan de Lieve. Hij liep langs het perceel *Lijsemoeienstuk*, dat deel uitmaakte van het goed. Waarschijnlijk is de beek zo genoemd omdat ze

op of langs de landerijen liep van een zekere *Maes*. Aan het einde van de 16^e eeuw was het toponiem klaarblijkelijk al akkernaam geworden.

Martens Beke: Sloot in de wijk Arisdonk, nabij de Arisdonkbroek. Het citaat “*de martens beke ... suut het Leyken*” uit 1598 situeert de beek nabij het Leiken, de vertakking van het Brakelleiken die inderdaad door Arisdonk liep. Vermoedelijk werd Martens Beke zo genoemd omdat ze op of langs de landerijen liep van een zekere *Martens*. Ook deze waternaam komt vanaf de 17^e eeuw als terreinnaam terug. Het perceel in kwestie ligt net ten noorden van de plaats waar het *Oud Leiken* in het Brakelleiken loopt.

Mer(g)elgracht: Volgens het landboek van 1678 liep deze gracht op de wijk Hoge Voorde langs de percelen *Mer(g)elput*, *Grote Mer(g)elput* en *Mer(g)elputje*. Die bevinden zich alle ten noorden van de Beersgaver. De naam is een samenstelling van *gracht* met *mer(g)el*, dat in enkele citaten verschijnt onder de oude westelijke gedaante *meerle*, een variant van het Middelnederlandse *marle*, *maerle*, *merle* (MNW i.v. MARLE), dat we ook in de gemeentenaam *Merelbeke* aantreffen (Debrabandere-Devos e.a., 2010). De vormen zonder -g- zijn ontleend aan het Oudfranse *marle*, *merle*, terwijl *mer(g)el* - dat tot de standaardtaal doordrong - teruggaat op het middeleeuws Latijnse *margila*. Zowel de Oudfranse als de Middellatijnse vormen zouden van Keltische oorsprong zijn (EWN, i.v. MER(G)EL). *Mer(g)el* is een soort van klei- en kalkhoudende aarde die men eertijds gebruikte om het land te bemesten, maar volgens De Bo wordt de term in Vlaanderen ook gebruikt om het ‘[b]agger, slijk uit grachten of waterlopen’ aan te duiden, vandaar het werkwoord *(uit)mer(g)elen* voor ‘slijk uit het water baggeren’. De naam verwijst in het landboek van 1678 nog naar een sloot, maar blijkbaar kwam hij in 1639 ook al voor als akkernaam.

Middelgracht: In ons materiaal slaat deze naam op een stuk land in het Goed van Breebroek (Weststraat), vlak bij de grens met Zomergem. Het perceel lag tussen de Bekkenbilk en de Eindekensbilk en grensde aan de Zompel. Oorspronkelijk moet de naam een sloot aangeduid hebben in dit percelen-complex. Mogelijk stond die in verbinding met het nabijgelegen *leyken* dat zich tussen het Goed te Breebroek en het Goed te Rapenburg bevond.

Oude Lede: Volgens De Vos (1990: 26) was *Oud Leiken* de meest gebruikelijke benaming voor de vertakking van het Brakelleiken op Arisdonk. Het toponiem *Oude Lede* komt in ons glossarium voor onder een viertal varianten: *Oude Lede*, *Oude Leie*, *Oud Leiken* en *Oude Lee*. Die namen verwijzen in het overgrote deel van de gevallen naar de sloot langs de Arisdonkstraat. Een enkele keer echter is *Oud Leiken* een synoniem voor het Brakelleiken: “*te moervoorde ... zuudt taude leykin*” (1572).

Poldergracht: Volgens het landboek van 1678 kronkelt deze afwateringssloot zich door de Westmoer, onder andere langs de bossen *Polderput* en *Polderbos*. Bossen en gracht zijn genoemd naar hun kleiïge, aangeslibde bodem.

Renninggracht: Deze gracht is genoemd naar zijn ligging in Renning, een plaats die iets ten noorden van de wijk Beke lag en waaraan nu nog een straatnaam aan herinnert.

Vletgracht: Zo heten in onze bronnen twee verschillende sloten. Eén ervan loopt langs de Lange Dreve in de Kloosterbossen en vormt een verbinding tussen het Brakelleiken en de Oostwatergang. De andere loopt parallel met de Zoutweg vanaf de Oostmoer (Lindeken) en mondt ter hoogte van Schutjesbrugge uit in de Oostwatergang. Beide sloten zijn nog altijd herkenbaar in het landschap. Volgens het WNT is een *vlet* een platbodemig vaartuig dat op de binnenwateren gebruikt werd om aarde, zand, bagger en turf te vervoeren. Het woord zou zijn afgeleid van het Germaanse adjectief **flata*, met de betekenis ‘vlak, plat’ (vergelijk het Engelse *flat*). Waarschijnlijk werden beide vletgrachten ooit bevaren door kleine platbodems.

Winterse Beke: Niet exact te lokaliseren sloot, mogelijk genoemd naar een aangelande met de naam (*De*) *Winter*. In de lijst met priors van Onze-Lieve-Vrouw ten Hove duikt Frank de Winter op (De Vos, 1990: 252).

9.4. *Vijvers, poelen, putten en diepten*

Bendekens Vijver: Niet te lokaliseren vijver. De voorbepaling *Bendekens* is een patroniem, meer bepaald de verkleinvorm van *Benten*, *Benne* of *Bernhard* (Debrabandere, 2003: 102) met een genitief *-s*. De vijver zal dus genoemd zijn naar een eigenaar, pachter of aangelande met de voor- of achternaam *Benten* of (*De*) *Benne*. Eerder vermeldde we al Bennens Akker en Bennens Stede. Ook deze plaatsen zijn genoemd naar een persoon met die naam.

Diepte: Dit eenmalig geattesteerd 15^e-eeuws toponiem is mogelijk een verkorting van *Wispelaers Diepte*, dat ook al in de 15^e eeuw als naam in de bronnen voorkomt. Zie **Wispelaers Diepte**.

Elsplas: Plas in de wijk Voorde, ten noorden van het Grote Goed, waarvan de naam naderhand overging op de dreef die erlangs liep. De poel bestaat nog altijd. De voorbepaling *els* wijst erop dat hij omringd was met elzen.

Kleemputten: Putten vlak bij het Vrijland van het klooster, in de buurt van de priorij, waar leem - in het Vlaams *kleem* - werd opgedolven voor de huizenbouw, het verharderen van vloeren en het bakken van stenen. In de 17^e eeuw is de naam overgegaan op een bos.

Meerput: Dit lijkt de oude naam te zijn voor de put langs de Voordestraat die in 1639 in de bronnen opduikt onder de naam **Brouwput**, op dat moment al overgegaan op het aanpalende akkerland. Voor het eerste element: zie **Puienmeer**.

Wispelaers Diepte: Een diepte in de Kloosterbossen, in de buurt van de Oostwatergang, genoemd naar een zekere (*De*) *Wispelaere*. De naam verschijnt voor het eerst in de bronnen in 1479. De Vos (1990: 25) vermeldt dat er in 1533 een overeenkomst gesloten wordt tussen de magistraat van de stad Eeklo en de prior van Waarschoot betreffende het rechte trekken van het Eekloos Vaardeken nabij Wispelaers Diepte, binnen het gebied van de prior.

Zavelputten: Deze putten, waaruit zavel gedolven werd, lagen ten zuiden van de Schijtakker op de wijk Berg, langs de ‘wagenweg’. Deze weg moet het Ramonkestraatje of het Wenemaers Hospitaalstraatje zijn, in de buurt van de oliemolen.

9.5. Bruggen, oversteekplaatsen en duikers

Bekebrugge: Brug over de Lieve in de wijk Beke. In het oude ambacht Zomergem werd op vier bruggen grafelijke tol geheven, waarvan de opbrengst gedeeltelijk moest dienen om die bruggen te onderhouden. Het tolsysteem werkte blijkbaar niet altijd naar behoren, want in 1619 moest Antoon van Steelant, amman en tollenaar van Waarschoot, op eigen kosten het innen van de tol weer op gang brengen en de brug herstellen (Debbaut & Andries, 2008: 67). Strategisch gezien was Bekebrugge een belangrijke plaats, aangezien daar de belangrijkste invalsweg van en naar de dorpskern passeerde (De Vos, 1990: 98). Het was ook de grote weg van Gent via Eeklo naar Brugge. Al in de 15^e en 16^e eeuw lag hier een losplaats of *aard*. Daarvan vinden we in onze bronnen echter geen bewijsplaatsen terug. Tot aan het begin van de 20^e eeuw konden er kleine schuiten aanmeren voor het lossen van mosselen, fruit, steenkool en bouwmaterialen. Vandaag herinneren twee gemetselde stenen blokken in de oever aan de wegzijde nog aan de voormalige losplaats (Notteboom & Andries, 2008: 35-36).

Bertenbrugge: De tweede brug over de Lieve in Waarschoot, op de plaats waar de Voordestraat overgaat in de Arisdonkstraat. De brug gaf haar naam door aan de hele buurt eromheen. Het was een handbediende draaibrug die pas in 1946 vervangen werd door een vaste brug (Van de Veire & Andries, 2008: 197). Zie ook gehuchtnaam **Bertenbrugge** in 3.1.

Besant(s) Brugge: Brug over het Brakelleiken ter hoogte van het Arisdonkstraatje. Blijkens de genitief -s in één van de attestaties is de brug genoemd naar een persoon met de naam *Besant*.

Drongenschuurbrugge: De attestatie uit 1566 toont aan dat er op de plaats waar de Oostwatergang de Dam kruist, ooit een brug lag met de naam *Drongenschuurbrugge*, die verwijst naar haar ligging in het verdwenen gehucht Drongenschure.

Gewad: *Gewad* is afgeleid van het werkwoord *waden* en duidt een doorwaadbare plaats aan in een waterloop. Het landboek van 1678 situeert het gewad in kwestie aan de Schutjesbrugge ter hoogte van de Zoutweg. Op die plaats moet de Oostwatergang dus zo ondiep geweest zijn geweest dat men er door kon waden.

Heule: Een *heule* of *hole* is een kleine brug over een sloot, breed genoeg voor een gespan. In de huidige dialecten van Noord-West-Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen slaat het woord doorgaans op een gemetseld bruggetje, maar in de 19^e eeuw kon een *heule* volgens De Bo van hout vervaardigd zijn (De Bo i.v. HEUL, WZD i.v. EULE). Het woord is afgeleid van het bijvoeglijk naamwoord *hol* en zou oorspronkelijk een gegraven afvoerkanaal hebben aangeduid, al dan niet ondergronds (WNT i.v. HEUL III). Het brugje waar ons toponiem naar verwijst bevond zich op het Brakelleiken bij de kareeloven van het Goed te Breebroek. Later vinden we op deze plaats de **Joos Clays' Brugge**.

Joos Clays' Brugge: Is een 16^e-eeuwse naam van het brugje over het Brakelleiken ter hoogte van het Goed te Brakel, dat eerder (1426) al als **Heule** in onze bronnen opduikt.

Moenens Heule: Deze heul of brug, genoemd naar een zekere *Moenen*, bevond zich op de beek tussen het Goed van Zoetendale en de bossen van het Goed te Rapenbrug.

Schutjesbrugge: Brug over de Oostwatergang op de straatwijk Te Zoutwege, genoemd naar het Schutje, de kleine versterking die aan de watergang stond. Zie **Schutje**.

9.6. Andere waternamen

Kromme Elleboog: Metaforische benaming voor een haakse bocht in de Oostwatergang aan de Westerse Belau, op de plaats waar de waterloop vandaag de spoorlijn kruist. De naam van die bocht is overgegaan op de waterloop zelf.

Ommeloop: Een ommeloop is een walgracht rond een hoeve of een afwateringssloot rond een landerij of een grondeigendom. In ons materiaal verwijst de naam naar de walgracht rond het Goed ter Beke.

Onderdijk: Dit niet exact te lokaliseren toponiem moeten we ergens in het drassige noorden van Waarschoot situeren, mogelijk aan de Dam. Volgens het WNT is een *onderdijk* het onderste gedeelte van een dijk, tegenover het bovenste gedeelte, dat geheel logisch de *bovendijk* heet.

Saerveldam: Naam van een niet gelokaliseerde dam, mogelijk verwijzend naar een onontgonnen terrein genaamd *Saerveld*. Die veldnaam komt echter nergens in de bronnen voor, ook niet in de omliggende parochies.

Salaerts Wal: Niet te lokaliseren wal, genoemd naar een zekere *Salaert(s)*, een naam die tot op vandaag voorkomt in het Antwerpse (www.familienamen.be).

Sluis: Opdat beken, rivieren en andere waterlopen de hoogteverschillen in het land zouden kunnen overbruggen, werden her en der op het waterwegennet sluizen opgericht. Eén ervan lag in Waarschoot op de Oude Lede, een zijvertakking van het Brakelleiken, en werd kortweg *Sluis* genoemd. Net op die plaats, op het einde van de Arisdonkstraat, vinden we ook een akkerlandcomplex met percelen die *Speie*, *Speiken* en *Speistuk* heten. *Spei* is een uitspraakvariant van *spui*, een synoniem van *sluis*. Zie ook **Speie**, 7.2.1 Akker- en grasland (b).

10. Omheiningen, afsluitingen, grenstekens en varia

Doornhage: Een haag langs de Lieve tussen Beke- en Bertenbrugge.

Drie Essen: Blijkbaar stonden er in het begin van de 17^e eeuw drie opvallende essen bij het Vennegoed, die mogelijk als oriënteringspunt gediend hebben.

Galg: De Waarschootse galg stond in de bossen van de Westmoer, nabij de Eeklose Dam, in een uithoek van de parochie. Galgen stonden wel meer op afgelegen plekken van een heerlijkheid, dit in tegenstelling tot de schandpaal of perdelijn, die meestal in de onmiddellijke omgeving van de kerk stond (De Vos, 1990: 113).

Koepoort: Wordt vermeld als poort van het Goed te Diependale.

Nauwen Van De Straat: In 1571 lezen we: “*up harisdonck daerment heet upt nauwen van (der) straten*”. Blijkbaar was de Arisdonkstraat op een bepaalde plaats veel smaller dan op andere plaatsen. Waar dat precies was, hebben we niet kunnen achterhalen.

Schranse: Op het einde van de 16^e eeuw stond er bij de Speie op Arisdonk een zogenaamde *schrans*, d.i. een verdedigingswerk of schans. Achter deze

Waarschootse *schrans* gaat hoogstwaarschijnlijk een aarden versterking schuil. Als zo'n versterking grotere afmetingen aannam, sprak men in Waarschoot blijkbaar van een *fort* (zie **Fort** en **Fortje**). De Vos (190: 26) vermeldt dat er op het einde van de 16^e eeuw een versterking stond aan de Schutjesbrugge, op de grens van de kasselrij van de Oudburg. De constructie diende om de moorddadige invallen van vrijbuiters tegen te gaan. Ook bij de bruggen over de Lieve in Waarschoot waren rond 1600 versterkingen gebouwd. Debbaut en Andries (2008: 56) vermelden elf schansen en aarden wallen tussen Vinderhoute en Raverschoot.

11. Werkelijkheid onbekend

Steger: Plaats met onbekende ligging, één keer geattesteerd als *stughere* (1388). Achter deze vorm vermoeden we het woord *steger*, dat ook opduikt als bepalend bestanddeel in **Stegerstraatje** en **Stegerhul**. Als dat klopt, moet *Steger* in de buurt van het straatje en de hul gezocht worden, nl. in de Oostmoer. *Steger* is al sinds het Oudnederlands een Vlaamse variant voor *steiger*, waaronder diverse houten constructies verstaan worden, nl. een met hout beklede aanlegplaats voor schepen, een trap of een ladder, en een stelling in het bouwbedrijf (MNW i.v. STEGER). Gezien de ligging van Stegerhul aan een beek, kan *steger* wijzen op een trapje aan die waterloop.

Vad(d)erken: Niet exact te situeren plaats op de Oostmoer, waarschijnlijk genoemd naar een eigenaar of pachter met als familienaam (*De*) *Vadder* of (*De*) *Vader*. De eerste is een Middelnederlandse benaming voor de dooppeter, de tweede verwijst naar een vader om die te onderscheiden van een gelijknamige zoon (Debrabandere, 2003: 1239).

KLEINE VERKLARENDE WOORDENLIJST

adjectief: bijvoeglijk naamwoord.

alluviale grond: grond door aanslibbing ontstaan.

assimilatie: aanpassing aan een volgende of voorafgaande klank (bv. korrel uit kornel, aambeeld uit aanbeeld).

attesteren: bevestigen met een bewijsplaats uit een document (een attestatie).

collectiefsuffix: achtervoegsel dat bij een woord gevoegd, er een verzamelnaam mee vormt (bv. *-te* in *gebergte*, *gevogelte*).

diftongeren, diftongering: het vormen van een tweeklank uit één klinker (bv. *ij* uit *i*, *ui* uit *u*).

diminutiefsuffix: achtervoegsel om verkleinwoorden of diminutieven te maken (*-je*, *-tje*, *pje*, *-ke*).

etymologie: taalwetenschap die de oorsprong van woorden bestudeert.

etymologisch: wat de oorsprong van het woord betreft.

excerperen: een deeltje uit een geschrift met een of ander doel noteren. Dat deeltje is een **excerpt**.

fonetisch: wat de klank betreft.

genitief: bezitsvorm van substantieven, bijv. vaders vrienden, de dag **des** heren.

Germaans: de gemeenschappelijke moedertaal van een aantal West- en Noord-Europese talen (o.a. Duits, Nederlands, Engels, Noors, Zweeds, enz.) zoals die voor enkele duizenden jaren gesproken werd.

glossarium: lijst met trefwoorden en excerpten.

hydroniem: waternaam, naam van rivieren, beken, plassen, vijvers, enz.

hypercorrect: foutief uitgesproken of geschreven uit vrees voor onjuistheid

(bv. iemand die de **h** niet aanblaast, zou zeggen: *Ik heb de **heer** u **huit** te nodigen*).

Indo-Europees: de gemeenschappelijke moedertaal van bijna alle Europese en een aantal Aziatische talen, zoals die vele duizenden jaren geleden zou gesproken zijn.

metathesis: omwisseling van klanken (meestal van medeklinkers) in een woord, bv. **bron** naast **borne**, **gras** naast **gers**.

Middelnederlands: de vorm van onze taal tussen de 12^e en de 15^e-16^e eeuw.

migratiennaam: een naam die werd ingevoerd door een inwijkeling in de gemeente.

landboek: beschrijving van alle percelen in een bepaald gebied, de voorloper van ons kadaster. Een bosboek beperkt zich tot beboste percelen, heide, moerassen en onbebouwde gronden.

Oudnederlands: de vorm van onze taal voor de 12^e eeuw.

patroniem: eigennaam die naar de naam van de vader gevormd is (bv. Adriaensen uit Adriaan). Een **metroniem** is gevormd naar de naam van de moeder (bv. Callens uit Calle = Katelijne).

substantief: zelfstandig naamwoord.

suffix: achtervoegsel, woorddeel waarmee men afleidingen maakt; bv. *-ig* (*handig*), *-lijk* (*eerlijk*), *-es* (*barones*).

vleivorm: de liefkozende, gemeenzame vorm van een naam, bv. Tine voor Albertaine.

volksetymologie: vervorming van vreemde, onbekende of ondoorzichtige woorden, zodat ze op bekende woorden uit de eigen taal gaan lijken, bv. *ledikant* uit *lit-de-camp*, *Plezante Vest* (in Gent) voor *Blaisantvest*.

BIBLIOGRAFIE

- Andries, G. (1993). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 2: Lovendegem*. Maldegem: Stichting Achiel De Vos.
- Béthune, J. (1883). *Cartulaire du Béguinage de Sainte-Élisabeth à Gand*. Brugge: Aimé De Zuttere, successeur de Van de Castele-Werbrouck.
- Bogaert, C., K. Lanclus & M. Verbeeck (1994). *Bouwen door de eeuwen heen: inventaris van het cultuurbezit in België. Arch. 12n5. Provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Gent, kantons Waarschoot-Zomergem*. Turnhout: Brepols.
- Bracke, W. (inl.) (2009). *De grote atlas van Ferraris: de eerste atlas van België. 1777: kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik*. Tiel: Lannoo.
- Dauw, R. (1984). Het Hof Zoetendale te Waarschoot. In: *Ons Meetjesland* 17, 9.
- De Baets, J. (1983). Op wandel naar de priorij te Waarschoot. In: *Ons Meetjesland* 16, 142-148.
- Debbaut, X., & A. Andries (2008). Het strategisch en economisch belang van de Lieve. In: N. Lenssens & H. Notteboom (reds.), *De Lieve. Tsoenste juweel dat de stede heeft*. Wondelgem: tijdelijke vereniging De Gentsche Lieve, 55-73.
- De Bo, L.L. (1873). *Westvlaamsch idioticon*. Brugge: Gailliard.
- Debrabandere, F. (2003). *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*. Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij L.J. Veen.
- Debrabandere, F., M. Devos, P. Kempeneers e.a. (2010). *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek*. Leuven: Davidsfonds.
- Debrabandere, F. & J. Lechanteur (1986). Verslag van de werkzaamheden van de Commissie in 1986. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 59, 7.
- De Flou, K. (1928). *Woordenboek der toponymie van westelijk Vlaanderen, Vlaamsch Artesië, het land van den Hoek, de graafschappen Guines en Boulogne, en een gedeelte van het graafschap Ponthieu. Deel 8*. Brugge: Van Poelvoorde.
- Delaey, B. & O. Scheir (2006). *De Priorij van Waarschoot. Een verhaal van verleden, heden en toekomst*. Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- De Vos, A. (1986). Het Goed ter Beke te Waarschoot. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 37, 140-173.

- De Vos, A. & H. Notteboom (1989). Heemkunde en toponymie in het Meetjesland – Voorstelling Jaarboek nr. 39. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 40, 199-206.
- De Vos, A. (1990). *Geschiedenis van Waarschoot. Eerste deel: Waarschoot vóór de Franse revolutie*. Waarschoot: Gemeentebestuur Waarschoot.
- De Vos, A. (1990b). *Geschiedenis van Waarschoot. Tweede deel: Waarschoot in de hedendaagse tijden (1796-1989)*. Waarschoot: Gemeentebestuur Waarschoot.
- De Vos, L. (1974). *Toponymie van Sleidinge tot ± 1600*. Licentiaatsverhandeling. Rijksuniversiteit Gent.
- De Wispelaere, A. (2011). *Bijdragen tot de toponymie van Waarschoot tot 1639*. Masterscriptie. Universiteit Gent.
- Devos, M. (1991). *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten. Spreidings- en betekenisgeschiedenis*. Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie. Tongeren.
- Devos, M. (1991). *Meetjeslandse plaatsnamen tot 1600. Deel II: Het Houtland. Band 1: Aalter*. Maldegem: Stichting Achiel De Vos.
- Devos, M. (1992). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel II: Het Houtland. Band 2: Bellem*. Maldegem: Stichting Achiel De Vos.
- Devos, M. (2000). Microtoponiemen en agrarische geschiedenis. In: *Naamkunde* 32, 69-87.
- Devos, M. & H. Ryckeboer (1979). *Woordenboek van de Vlaamse diale[c]ten. Deel I: Landbouwwoordenschat. Aflevering 1: Akkerland en weiland*. Gent/Tongeren: Seminarie voor Vlaamse diale[c]tologie.
- Devos, M., H. Ryckeboer & J. Van Keymeulen (1985). *Woordenboek van de Vlaamse dialecten. Deel I: Landbouwwoordenschat. Aflevering 2: Behuizing*. Gent/Tongeren: Seminarie voor Vlaamse diale[c]tologie.
- Devos, M. & R. Vandekerckhove (2005). *West-Vlaams. Taal in stad en land*. Tielt: Lannoo.
- Donche, P.A. (2012). *Edelen, leenmannen en vorstelijke ambtenaren in Vlaanderen*. Berchem-Antwerpen.
- Goeminne, L. (1985). Stru[c]tuur en terminologie van de windmolens te Eeklo, Kaprijke en Waarschoot op het einde van de 14e eeuw. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het heemkundig genootschap van het Meetjesland* 36: 67-98.
- Gysseling, M. (1950). *Toponymie van Oudenburg*. Tongeren.

- Gysseling, M. (1954). Overzicht over de toponymie van Zeeuws-Vlaanderen. In: *Jaarboek van de Oudheidkundige Kring "De Vier Ambachten" 1953-1954*, 23-35.
- Gysseling, M. (1954b). Enkele topografische termen in Nederlandse plaatsnamen. In: *Mededelingen van de vereniging voor naamkunde te Leuven en de commissie voor naamkunde te Amsterdam* 30, 99-107.
- Gysseling, M. (1960). *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226). Deel II: N-Z*. Brussel: Belgisch Universitair Centrum voor Neerlandistiek.
- Gysseling, M. (1975). Enkele Belgische leenwoorden in de toponymie. In: *Naamkunde* 7, 1-6.
- Gysseling, M. (1978). Inleiding tot de toponymie, vooral van Oost-Vlaanderen. In: *Naamkunde* 10, 1-24.
- Gysseling, M. (1981). Voornaamste bestanddelen van Zuidnederlandse plaatsnamen. In: *Naamkunde* 13, 75-78.
- Gysseling, M. (1983). Inleiding tot de oude toponymie van West-Vlaanderen. In: *De Leiegouw* 25, 39-58.
- Gysseling, M. (1988). Peiling naar de vroege geschiedenis van Lochristi. In: *Heemkundige kring de Oost-Oudburg* 25, 9-55.
- Heukels, H. (1907). *Woordenboek der Nederlandsche volksnamen van planten*. Amsterdam: Nederlandsche Natuurhistorische Vereeniging.
- Hoedemakers, K. (1984). *Het toponymisch werk van Dr. Maurits Gysseling. Deel I & II*. S.l.: s.n.
- Huys, P. (1984). Over de naamgeving van windmolens. In: W.P. Dezutter, R. Van de Walle, J. Van Haver, A.G. Homblé & G. Weze (reds.), *Volkskunde in Vlaanderen. Huldeboek Renaat van der Linden*. Brugge: Uitgeverij Marc Van de Wiele pvba, 79-83.
- Huys, P. (1997). De algemene herbergentelling van 1683 in het Meetjesland. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het heemkundig genootschap van het Meetjesland* 48: 85-116.
- Kerckhaert, N. (1976). *Oude Oostvlaamse herbergen*. Gent: Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen.
- Kerckhaert, N. (1977). *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. Eerste deel: A-F*. Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Kerckhaert, N. (1983). *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch*

- repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. Derde deel: K-M.* Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Kerckhaert, N. (1990). *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. Vierde deel: N-R.* Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Kerckhaert, N. (1991). *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. Vijfde deel: S-V.* Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Kerckhaert, N. (1993). *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. Zesde deel: W-Z, met index op de zes delen.* Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Langhe, J. E. De, L. Delvosalle e.a. (1983). *Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden (Pteridofyten en Spermatofyten).* Meise: Patrimonium van de Nationale Plantentuin van België.
- Lindemans, J. (1930). *Toponymie van Opwijk.* Brussel: Standaard.
- Lindemans, J. (1937). *Brabantse plaatsnamen. 7: Beigem.* Leuven: Instituut voor Naamkunde.
- Lindemans, J. (1948). Toponymische verschijnselen geografisch bewerkt: Zele. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 22, 93-128.
- Lindemans, J. (1952). *Toponymie van Asse.* Tongeren: s.n.
- Luyssaert, J. (1995). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 1: Hansbeke.* Gent: Stichting Achiël De Vos.
- Luyssaert, J. (1999). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 4: Merendree.* Balegem: Stichting Achiël De Vos.
- Luyssaert, J. (2001). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. III: Het Gentse. Band 5: Vinderhoute.* Landegem: Stichting Achiël De Vos.
- Luyssaert, J. (2009). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 5: Landegem.* Sint-Denijs-Westrem: Stichting Achiël De Vos.
- Luyssaert, J. (2011). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 8: Nevele.* Nevele: Stichting Achiël De Vos / Heemkundige kring Het Land van Nevele.

- Mattheeuws, K. & M. Devos (1997). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel IV: Het Ambacht Zomergem. Band 3: Zomergem*. Maldegem: Stichting Achiël De Vos.
- MHWB = J. Verdam en C.H. Ebbinge Wubben, *Middelnederlandsch handwoordenboek*, Den Haag, 1932.
- MNW = E. Verwijs en J. Verdam (1885-1929). *Middelnederlands Woordenboek*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff. (11 delen) [online <http://gtb.inl.nl>]
- Notteboom, H., & A. Andries (2008). Het ontstaan van de Lieve. In: N. Lenssens & H. Notteboom (reds.), *De Lieve. Tsoenste juweel dat de stede heeft*. Wondelgem: tijdelijke vereniging De Gentsche Lieve, 9-24.
- Notteboom, H., L. Neyt e.a. (2006). *Geschiedenis van Sleidinge*. Evergem: Werkgroep Geschiedenis van Sleidinge.
- Persoons, B. & M. Devos (2008). *Toponymie van Sint-Goriks-Oudenhove tot 1650*. S.l.: s.n.
- Pieteraerens, M., L. Robijns & G. Van Bockstaele (1999). *Van Beaupré tot Zwijveke. Cisterciënzers in Oost-Vlaanderen (1200-1999)*. Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Rentenaar, R. (1992). De plaatsnamen op -inge(n) in Zuidwest-Nederland. In: *Mededelingen van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen* 1992, 1-32.
- Reyniers, H. (1986). Over drankgelegenheden te Waarschoot vanaf de 16de eeuw. In: *Ons Meetjesland* 19, 157-178.
- Reyniers, H. (1990). "Oud-Waarschoot". Wegwijzer doorheen de geschiedenis van Waarschoot van lokaal-historicus Achiël De Vos, getekend door Hubert Reyniers. Kaartbijlage in: De Vos, A. *Geschiedenis van Waarschoot. Eerste deel: Waarschoot vóór de Franse revolutie*.
- Reyniers, H. (2008). *Oorsprong van straatnamen*. Onlinepublicatie website gemeente Waarschoot: <http://www.waarschoot.be/website/1166-www.pdf>.
- Ryckaert, M. (1979). Het Goed van Rapenburg te Zomergem. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 30, 5-43.
- Ryckaert, M. (2000). Het Goed van Schaubroek te Zomergem. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 51, 9-30.
- Ryserhove, A. & R. Tondat (1980). Op verkenning door Waarschoot. In: *Ons Meetjesland* 13, 97-128.

- Silversmet, Th. A. (1995). Waterlopen in het Meetjesland. In: *Heemkundige bijdragen uit het Meetjesland* 9, 15-20 en 56-63.
- Steyaert, A., G. Andries e.a. (2010). *Geschiedenis van Lovendegem*. Lovendegem: Gemeentebestuur Lovendegem.
- Stockman, L. (1964). Het bouwen van drie houten bruggen over de Lieve in het Meetjesland in het begin der XVe eeuw. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 15, 442-445.
- Stockman, L. (1969). De watering van Eeklo. In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland* 20, 174-193.
- Strauss, F. & D. (1994). *De pracht van bloemen en planten in potten en bakken*. Vert. van Balkonräume. Aartselaar: Deltas.
- Taeldeman, J. (1990). *Meetjeslandse plaatsnamen van vóór 1600. Deel I. Het Ambacht Maldegem. Band 2. Maldegem*. Maldegem.
- Tavernier-Vereecken, C. (1968). Gentse naamkunde van ca. 1000 tot 1253. Een bijdrage tot de kennis van het oudste Middelnederlands. In: *Bouwstoffen en studiën voor de geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands, deel XI*. Brussel: Belgisch universitair centrum voor neerlandistiek.
- Tieleman, E. (1949). Het Meetjesland, een overzicht. In: *Appeltjes van het Meetjesland* 1, 5-9.
- Tondat, R. (1978). *Bouwkundig Erfgoed te Waarschoot*. Waarschoot: Gemeente-bestuur Waarschoot.
- Van Berkel, G. & K. Samplonius (1995). *Nederlandse plaatsnamen. De herkomst en betekenis van onze plaatsnamen*. Prisma Informatief. Utrecht: Het Spectrum B.V.
- Van de Putte, M. (1959). *Het toponymisch werk van Dr. Jan Lindemans. Eerste deel*. Leuven: Kat[h]olieke Universiteit te Leuven.
- Van de Putte, M. (1959). *Het toponymisch werk van Dr. Jan Lindemans. Tweede deel*. Leuven: Kat[h]olieke Universiteit te Leuven.
- Van de Veire, J. & A. Andries (2008). De herwaardering van de Lieve. In: N. Lenssens & H. Notteboom (reds.), *De Lieve. Tsoenste juweel dat de stede heeft*. Wondelgem: tijdelijke vereniging De Gentsche Lieve, 193-202.
- Van de Walle, F. & M. Devos (2006). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel VIII: Het Ambacht Zomergem. Band 1: Oostwinkel en Ronsele*. Maldegem: Stichting Achiël De Vos.

- Van de Woestijne, P. (1994). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel IV: De Keuren van Eeklo-Lembeke en Kaprijke. Band 1: Eeklo*. Maldegem: Stichting Achiël De Vos.
- Van de Woestijne, P. (2010). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel IV: De Keuren van Eeklo-Lembeke en Kaprijke. Band 2: Lembeke*. Maldegem: Stichting Achiël De Vos.
- Van de Woestijne, P. (2012). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel IV: De Keuren van Eeklo-Lembeke en Kaprijke. Band 3: Kaprijke*. Sint-Denijs-Westrem: Stichting Achiël De Vos.
- Van de Woestijne, P., A. Andries (2008). Eeklo en de Lieve. In: N. Lenssens & H. Notteboom (reds.), *De Lieve. Tsoenste juweel dat de stede heeft*. Wondelgem: tijdelijke vereniging De Gentsche Lieve, 117-145.
- Van Durme, L. (1998). Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 70, 117-199.
- Van Durme, L. (2009). Drecht ‘vaarwater’, Kioldrecht ‘vaargeul’. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 81, 261-266.
- Van Durme, L. (2011). Enkele waternamen en andere toponiemen uit het noorden van Vlaanderen. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 83, 259-287.
- Van Durme, L. (2013). De das in Oost-Vlaanderen. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 85, 145-152.
- Van Durme, L. (2016). Uit de Oost-Vlaamse toponiemenkorf. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 88, 215-254.
- Van Hecke, P. (1984). Het “Beirtje” te Waarschoot. In: *Ons Meetjesland* 17, 118-119.
- Van Loon, J. (2017). *Lo, Donk, Horst. Taalkunde als sleutel tot de vroege middeleeuwen*. Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.
- Van Mingroot, E. (1983). *De abdij van Zoetendale te Maldegem: een kroniek (1215-1584)*. Maldegem: Davidsfonds.
- Van Osta, W. (1995). *Toponymie van Brasschaat. Deel I*. Gent: Koninklijke Academie voor Taal- en Letterkunde.
- Van Osta, W. (1996). Drecht en drecht-namen. In: *Naamkunde* 28, 51-77.
- Van Passen, R. (1962). *Toponymie van Kontich en Lint*. Gent: Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde.

- Vandeveire, J. & M. Devos (2008). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel II: Het Houtland. Band 4: Ursel*. Sint-Denijs-Westrem: Stichting Achiel De Vos.
- VVV De Lieve (s.d.). *Wandelbrochure met kaarten*. Waarschoot, Lovendegem, Zomergem.
- Verbeken, T & J. Luyssaert (2016). *Meetjeslandse toponiemen tot 1600. Deel III: Het Gentse. Band 2: Wondelgem*. Sint-Denijs-Westrem: Stichting Achiel De Vos.
- VMNW = W.J.J. Pijneburg, K.H. van Dalen-Oskam, K.A.C Depuydt en T.H. Schoonheim (2000). *Vroegmiddelnederlands Woordenboek. Woordenboek van het Nederlands van de dertiende eeuw in hoofdzaak op basis van het Corpus-Gysseling*. Leiden: Instituut voor Nederlandse Lexicologie. [online <http://gtb.inl.nl>]
- WVD = M. Devos, H. Ryckeboer e.a. *Woordenboek van de Vlaamse dialecten*. Gent / Tongeren 1979. Deel I. Landbouwwoordenschat. Aflevering 1. Akkerland en weiland, door M. Devos en H. Ryckeboer (1979). Aflevering 2. Behuizing, door M. Devos, H. Ryckeboer en J. Van Keymeulen (1985). Deel III. Algemene woordenschat. Aflevering 3. Flora, door Tineke De Pauw (2002).
- WZD = H.C.M. Ghijsen (1964). *Woordenboek der Zeeuwse dialecten*. 's-Gravenhage: Van Goor.

INDEX

's Abts Akker	64, 75	Bachten Jan Zoutwegs	94
Achtermeerselken	93	Bachten het Lange Stuk	92
Achterste Bilk(sken)	93	Bachten Nezen Stoffels	94
Achterste Benenbilk	93	Bachten Walle/'t Walleken	138
Achterste Bunt	106	Bakkerij	66
Achterste Ettinge	93	Bakkerken	89
Achterste Herbrantsmoer	150	Basschers Land	86
Achterste Hoge Bilk	137	Bassevelde	19
Achterste Calleken Roegiersbos	137	Basseveldebossen	138
Achterste Lange Stuk	93	Basseveldedreve	41
Achterste Meerselken	93	Basseveldekens	94
Achterste Stedeken	93	Basseveldeland	86
Achterste Strepe	93	Basseveldestraatje	41
Achterste Stuk	93	Bauwens Bilk	84
Achterste Twee Gemeten	93	Bauwens Stuk	84
Achterste Varenstuk	93	Bedelf	109
Achterste Vlasbilksken	93	Beersgaver(s)	26
Achterste Zeven Gemeten	93	Begijnenbilk	84
Achterstuksken	93	Begijnenstuk	84
Acht Gemeten	141	Begijnenstuksken	84
Aerdooms Stedeken/Stukken	87	Beite	120
Aeymaerts Bos	133	Beitken	120
<i>akker</i>	74	Beitkensbilk	120
Akkerken	75	Bek	103
Alseken	125	Bek(bos)	141
(Jans) Ammans Bos	133	Beke	11
Andries' Bilk	84	Bekebrugge	161
Appelbilk	109	Bekkenbilk	103
Arisbos	138	Bekskken	103
Arisdonk	9	Bekskens	103
Arisdonkakker	75, 94	Belau	27
Arisdonkbroek	29, 77	Bellebargie	11
Arisdonkse Meersen	101	Bellebargiedreve	41
Arisdonkstraat	41	Bels(e)broek	28
Audenaer(t)s Bos	133	Belzelegracht	157
Atendonk	35	Bendekens Vijver	160
Bachtenbilk	94	Bennebaerts Woestijne	82, 150
Bachtenbos	138	Bennens Akker	75, 83
Bachten Bosse	94	Berg	12
Bachten 's Draeyers	90	Bergskken	113

Bernaerts Stede	87	Bos/Bunder van Lovendegem	133
Bertelmeeus' Bilk	84	Bos van Spiere	133
Bertenbrugge/Beirtjesbrugge	13	Bosbilkskens	105
Bertje/Beirtje	66	Bosgracht	157
Besant(s) Brugge	161	Bossenbilken	105
Betten Loets Stuk	87	Bosstraat	42
Beyaerdeken(s)	126	Bosstuk	105
Beyaert	126	Bosstukken	105
Biezenbilk	109	Boterbilk	115
Bijle	103	Bodelostuk(sken)	88
Bijlebilk	103	Boudewijn Truesoens Bos	133
<i>bilk</i>	75	Bovenmeers	94
Bilk aan de Poort	92	Bovenmoerstraat	42
Bilk aan het Straatje	92	Bovennering	94
Bilk achter de Stede	92	Brakel	20
Bilkenbos	142	Brakelbos	134
Bilksken aan de Hofstede	92	Brakelleiken	154
Bilksken aan het Hof	92	Brand	29
Bilksken achter de Duivenkete	93	Brandeken	29
Bilksken Bachten de Schure	93	Brandekens	106
Bilksken op de Dam	93	Brandmeers(en)	101
(Sinte-)Blanckaerts Stuk	88	Brandmeerselken	101
Blauwbilk	127	Brauwstuk	113
Bleekstee	118, 121	Brede Broek/Breebroek	13
Blom(s) Bilk	84	Brede Bilk	103
Blomstuk	88	Breestuk	103
Bloks Stuksken	87	Bree Verbijle	103
Bloks Geweste	150	Broeder Karels Bos	134
Boekweitstoppelen	118	<i>broek</i>	76
Bogaard	147	Broek	29
Bogaard buiten de Poort	93	Broekbos	138
Bogaard(broek)straatje	42	Broekland	144
Bogaardeken	90	Broekmeers	101
Bo(om)gaardmoerstraat	42	Broekstraatje	42
Bolle Stuk	113	Brouwerij	66
Bonte Mantel	124	Brouwput	94
Boommeerselken	112	Bruggestuksken	95
Boonstuk	118	Brugse Bossen	134
Boonstuksken	118	Bulare	20
Boothamers Meers	133	Bunder	122
<i>bos</i>	76	Bunder Tenden de Kapellebilk	93
Bos Aan het Hekken	137	Bunder Tenden de Vette Bilk	116
Bos Achter de Poldergracht	138	Bunder Tenden de Vijf Gemeten	93
Bos In de Bellebargie	138	Bunderken	122

Bunderstraat	43	Dries	14
Bunt	106	Driesstuk	78
Bunten	106	Driewatering(bilk)	95
Buntje	106	Drongenbos(sen)	134
Burrestuk(sken)	95	Drongenschure	21, 66
Busscheelbos	147	Drongenschuurbrugge	162
Buuckx Straatje	48	Duifhuisbilken	95
Cellebroers	134	Duivenbilk/stuk	127
Chauts Bilk	127	Duivenstuksken	127
Daasdonk	14	Dwarse Twee Gemeten	104
Daasdonkbroek	77	Eek-/Ekenbilk	110
<i>dam</i>	40	Eekbos	143
Dam	43	Eekloos Vaardeken/Leiken	155
Derde Bilk	93	Eeklodam / Eeklose Dam	43
Derde Half Gemet	93	Eeklose Voetweg	43
Derde Mostje	93	Eekloweg	43
Derde String	93	Eekmeers	130
Derde Vitsenstuk	93	Eerste Bilk	93
Destel- (zie Distel-)		Eerste Kruisbilk	93
Diedonk	29	Eerste Molenwal	93
Diependale	21	Eerste Mostje	93
Diepte	160	Eerste Stijne	93
Dikke Beurze	144	Eerste String	93
Distelbilk	109	(Eerste) Veulenbilk/stuk	93
Distelbilksken	109	Eerste Vier Gemeten	93
Disteldonk	109	Elsbilk	110
Distelstuk	109	Elsbilksken	110
Distelstuksken	109	Elsbos	143
Doornbilk(en)	109	Elsbosselken	143
Doornbos	143	Elshout	143
Doornhage	163	Elshoutbilksken	96
Doornstuk	109	Elsplanten	127, 143
Dordrecht	30	Elsplas	160
Draaiaard	90	Elsstring	110
Draaiboomstuk	95	Elsstuk(sken)	110
Draaiboomstuksken	95	Elst	110
Draaibos	138	Elsvluchten	127
<i>dreef</i>	41	Elzen/Elzeken	110
Drie Bunder	122	Endekens Bilk	95
Drie Essen	163	Erweetstuk(sken)	118
Drie Gemeten	122	Es	110
Driehoek(te) (Stuk)	103	Esbos	143
Drie Paardenbilken	145	Esbosselken	106
<i>dries</i>	77	<i>etting</i>	78

Ettinge	79	Goed te Bulare	60
Ettingbos	145	Goed te Diependale	60
Ettingen	79	Goed op Hoveld/Hoogveld	61
Ettingstuksken	121	Goed te Jans van Lovendegem	133
Evenbilk	127	(Goed) te Kromvelde	32
Evenbilksken	127	Goed ter Lucht	138
Evenstoppelen	127	Goed te Oostmoere	61
Evenstuksken	127	Goed te Rapenburg	61
Evenveldeken	127	Goed te sVos	31
Filips 's Bloums Stede	84, 87	(Goed) ten Walle	59, 63
Foreestje	106	Goed te Weststraat	63
Fort	96	Goed van Zoetendale	57, 64
Fortje	96	Goed te Zoutwege	63
Fresiebos	143	Goede Tien Gemeten	144
Galg	163	Goede Zes Gemeten	144
Gastel	22	Goeiken/Goedeken	96
Gasteldreve	43	Goelede	158
Gastel(stuk)	96	Goosen Bavens Bos	135
Gaver(s)	32	Grauwzusters Stukken	135
Gaverken	32	's Graven Landeken	86
Gaverland	117	's Graven Meers(elken)	91
Gaverlandbilk	96	Groot Begijnenstuk	123
Gaverlandstukken	96	Groot Bosstuk	123
Gavermeers	117	Groot Burrestuk	123
Geeststuksken	88	Groot Goed	123
Gekapte Bos	106	Groot Ooievaarsnest	123
Gemene Meers	124	Groot Steentje	123
Gemet	122	Groot Stuk	123
Gentbos	135	Groot Tarwestuk	123
Gentse Voetweg	43	Grote Beyaert	123
Gentweg	44	Grote Belau	141
Gerstbilk	118	Grote Bilk	123
Gerstbilksken	118	Grote Bilk voor de Wal	123
Gespitte Hul(le)/Spittenhul	30	Grote Brand	123
Gewad	162	Grote Bunt	123
Geweste	79	Grote Dam	54
(Molle) Gillenbilksken	85	Grote Est	123
Ginstbilk	118	Grote Gaverbilk	123
<i>goed</i>	56	Grote Gavers	123
Goed Binnen Walle	138	Grote Houtbilk	123
Goed te Arisdonk	58	Grote Leibilk	123
Goed ter Beke	59	Grote Lochting	123
Goed te Brakel	59	Grote Maaimeers	123
Goed te/van Breebroek	59	Grote Meers	123

Grote Mer(g)elput	123	Hoekstraat	44
Grote Molenwal	123	Hoekstuk	97
Grote Paardenbilk	123	Hoekte Bilksken	104
Grote String	123	Hoekte Meerselken	105
Grote Straat	54	<i>hofstede</i>	57
Grote Vlieguit	123	Hoge Baets	112
Grote Vorenbilk	123	Hoge Beersgaver	112
Grote Werf	123	Hoge Bek	112
Guchtenaers	89	Hoge Bilk	112
Guldestede	67	Hoge Bos	141
Haagbilk	110	Hoge Bunt	112
Haagbilksken	110	Hoge Donk/Hoogdonk	31
Haagbos	143	Hoge Hul	113
Haagbosselken	143	Hoge Koeverije	113
Half Bunder	122	Hoge Mate	113
Half Bunderken	122	Hoge Matevijver	113
Half Gemet	122	Hoge Meers	141
Halve Bilk	123	Hoge Spriet	113
Ham	101	Hoge Vang	113
Hameide	152	Hoge Voorde	15
Hameels Bos	133	Hogevoordestraat	44
Hameldonksken	90	Hoge Wallemers	102, 113
Hammeken	96	Hoge Weg	56
Hand	45	Hogewegbos	139
Haverbilk	119	Hoge Zeven Gemeten	113
Hazelarenstuk/Hazelarijstuk	110	Hondekins Stuk	88
Hectors Bos	135	's Honds Bilk(sken)/Stuk(sken)	84
Heidenhul	152	's Honds Bos	133
Heiligdombroek	29	's Honds Strepe	90
Heilige-Geestbos	135	Hoog Bilksken	112
Heilige-Geeststraatje	49	Hoogdonksken	31
Heilige-Geeststuk	88	Hoog Roelstuk	113
Heilige-Geeststuksken	88	Hoog Stuk	112
Heimelijke Beersgaver	27, 125	Hoog Stuksken	112
Heindriks Stuk(sken)	88	Hooibilksken	121
Heiveld	152	Hooistuk(ken)	121
Hek	96	Hool(re)gracht	158
Heule	162	Hoopstuk/Hoppestuk	119
Heurlebos/Heulbos	135	Hoortebilk(sken)	115
Heymans Bilk	84	(Ho)spitaalstraatje	49
Hillebrants Moer	138, 150	(Ho)spitaalstuk	89
Hiltstijl	96	Houtbilk(en)	106
Hoekbilk	96	Houtbilksken	106
Hoekmeers	101	Houw	145

Houwbilk	106	Kapiteins Bilkken	85
Houwschild	31	Kapiteins Stedeken	87
Houwschildeken	31	Kareeloven	97
Hoveld	23	Kareeloven(bos)	139
Hoveldstraat	44	Kareeloventje	97
Hoveldstraatje	44	Kareelstuk	97
Huisstuk	88	Karemans Bilk	84
Hul	97	Karemans Bos	133
Hul Fierens	90	Kasteel	67
Hulbilkken	97	Kasteelbilkken	97
Hulleken	114	Kattenstaart(je)	110
Jagerpade > Jagerpale	15	Katullestuk(sken)	88
Jagerpadestraat/Jagerpaalstraat	44	Keer(e) / ten Kere	15
Jacob Steenwerps Bilk	84	Keer der Straten	98
Jacobijnenbos	135	Kerckaerts Bilk(sken)	85
Jan Bennens Stede	87	Kerkdam	91
Jan Bouts Bilk	84	Kerkestringen	91
Jan Muuls Stuksken	88	Kerkmeers	91
Jan Nysins Bilk	84	Kerkmeerselken	91
Jan Pauwels Stede	87	Kerkstraat	16, 45
Jan sVlieghers Gemet	133	Kerkstuk	89
Jaspart de Vriendts Bosselken	133	Kerkweg	45
Joorken Lievens Bos(sen)	133	Kersenbos	144
Joos' Bilkken	84	Kers(t)meers/Keirsmeersen	112
Joos Claeis' Achterste Stuk	88	Kers(t)meers	142
Joos Clays' Brugge	162	Ketelaers Bos	133
Joos De Baets' Stuk	88	Ketenbos	147
Joos' Stuk	88	Keukelaerts Stede	68
Joris Heymans Stuksken	88	Keukenbilk	98
Joris De Vos' Stedeken	67	Keurs	117
Calangebos	146	Keursmeers	102
Calangestuk	125	Keurzeken	117
Kalle(ken) 's Rijken Stuk	88	Keuvel	148
Kalle(ken) Rogiers Bos	133	Keuvelaarbos	148
Kalleken Stalpaerts Stee	67	Keysers Stede	87
Kalle Verselen Stee	67	Claeys' Gemet	90
Kalverbilken	121	Kleemputten	160
Kalverbilk(sken)	121	Klein Begijnenstuksken	123
Kalverstuk	121	Klein Bijlken	123
Kamer(bos)	139	Klein Bilkken	123
Kamerken	97	Klein Broeksken	123
Kamerstuk	97	Klein Buntje	123
Kanunnik(en)	91	Klein Bunderken	123
Kapellebilk	97	Klein Draaibosselken	138, 141

Klein Gaverken	123	Costers Bilksken	84
Klein Goed	123	Costers Bos	135
Klein Hoogdonksken	123	Costers Dreve	49
Klein Hulleken	123	(Goed de) Koudekeuken	64
Klein Kasteelbilksken	123	Kouterken	106
Klein Meerselken	123	Kraaienberg/bilk	128
Klein Mer(g)elputje	123	Kriek(er)bilk	111
Klein Ooievaarsnest	123	Christoffel De Jaeghers Stuk	88
Klein Steentje	123	Krom Bilksken	104
Klein Stuksken	123	Krom Gemet	104
Klein Tarwestuksken	123	Krom Stuk	104
Klein Vlieguitje	123	Krom Stuksken	104
Klein Werveken	123	Kromdonk	32
Klein Woestijntje	141	Kromme Elleboog	162
Klein Zijken	123	Kromme Vier Gemeten	104
Kleine Beyaert	123	Krommeken(s)	104, 105
Kleine Brand	123	Krone	68
Kleine Brysaert	123	Kruikeke	134
Kleine Meers	123	Kruidbilksken	111
Kleine Molenwal	123	Kruidstuk(sken)	111
Kleine Paardenbilk	123	Kruisbilk	98
Klesse(nbos)	142, 148	Kruisbilk/bos	139
Kloosterbilksken	85	Kruisstuk	98
Kloosterdreve	44, 49	Kruisstukken	98
Kloosterstraatje	50	Cuipers Geweste	79, 91
Koepoort	163	Kwaad Bunder	144
Koevering	128	Kwaad Gemet	144
Koeveringbos	149	Kwaad Land	115
Cocquys Bilk	84	Kwaad Mostje	35
Koollochting	119	Kwaad Veldeken	145
Koollochtingbilk	119	Kwade Beke	158
Koollochting(bos)	139	Kwade Koop	115
Koorstraatje	45	Kwade Meers	144
Coppen Christiaens Bos	133	Kwade Mere	144
Korbeelstuk	129	Kwade Tien Gemeten	144
Korenbilk(sken)	128	Kwade Twee Gemeten	144
Korenbilk/stuk	128	Kwade Twee Gemetje	144
Kort Bilksken	103	Kwade Vier Gemeten	144
Kort Broeksken	103	Kwade Vijf Gemeten	145
Kort Bunder	103	Kwade Zes Gemeten	145
Kort Stuksken	103	Kwekerije	119
Kort Zavelland	103	Laarsdonk	32
Korte Gaver	103	Laatste Stuiver	18
Korte String	103	<i>land</i>	80

Lang Begijnenstuk	103	Lier(en)bilk	129
Lang Bilkken	103	(Gentse) Lieve	156
Lang Bilkken		Lijsemoeienstuk	89
Bachten 't Kaashuis	103	Lindenbilk	98
Lang Bosselken	141	Lindeken	68
Lang Broeksken	103	Locx Stedeken	68
Lang Bunder	103	Locx Stuksken	88
Lang Burrestuk	103	Lodders Bilk	84
Lang Meerselken	105	Lodders Dreefken	49
Lang Molenveldeken	103	Lodders Stukken	88
Lang Peesstuk	103	Lodders Zompelinge	151
Lang Stuk	103	Loeys Smaeghs Bos	133
Lang Stuksken	103	Lokermeers	91
Lang Veld	152	Lokermoer	151
Lange Bilk	103	Loomeers	130
Lange Brand	103	Loybeekstuk	133
Lange Broek	103	Lyntkens Bilk	84
Lange Dam	43, 54	Maaibilk	121
Lange Dreve	55	Maaibilkken	121
Lange Hofstede	64	Maai-einde(n)	102, 121
Lange Maes' Beke	103	Maaimeers	121
Lange Meers	105, 141	Maat/Mate	24
Lange Molenwal	103	Maat(bos)	139
Lange Straat	55	Maatstraatje	46
Lange String	103	Mabilksken	129
Lange Stringen	103	Maersteels/Masseels Bos	133
Lange Stukken	103	Maes' Beke	158
Lange Stukskens	103	Maes' Bilkken	84
Lange Weebilken	105	Maghermans Bilkken	84
Lange Wilgenbos	141	Maghersmans Stee	69
Lange Zij(d)e	103	Margriete Verlieren(s) Land	86
Lauwers Buucx Bilkken	84	Martens Beke	159
Lavorstuk	114	Martens Stuk	88
<i>lede</i>	153	Matenbos	142
Leen/Lenen	124, 134	Matharen-/Mottalen-/	
Leendreve	45, 53, 134	Metalenstraatje	50
Leest	16	Matijseken	91
Leibilk	98	Meerput	94, 161
Leibilken	98	<i>meers</i>	80
Leibilkken	98	Meersbos	142
Leiken	154	Meersen Boven Meers	102
Leliaarts Bilk	84	Meester Chaerles Bosselken	136
Lichtelare	33	Meienbroekstraatje	46
Liefbilk	98	sMeis Hofstede	69

Meistraatje	51	Nedere Spriet	113
Mergaerts Land	86	Nedere Vang	113
Mer(g)elbos	145	Nedere Vier Gemeten	113
Mer(g)elgracht	159	Nedere Voorde	24
Mer(g)elput	124	Nedere Wallemeers	113
Mer(g)elputje	124	Ne(d)ermeers	141
Me(e)rmoeienstuk	89	Nederstuk	112
Michiels Stuk	88	Nederstuksken	112
Middelgracht	159	Nedervoordestraat	46
Middelmeers	102	Nederwerf(t)	40
Middelste Bilksken	93	Negen Gemeten	141
Middel(ste) Vijf Gemeten	93	Negentien Gemeten	141
Mierle	115	Nekkerstraatje	51
Mijnkens Bilk	84	Neringe(n)	114
Minnekens Bos	136	Neven Sc(h)emers	98
Moenens Heule	162	Nieuwe Bilk	107
Moen(tk)ens Geweste	136	Nieuwe Dam	56
<i>moer</i>	80	Nieuwe Meers(en)	109
Moer	150	Nieuwe Polder/Polderken	107
(Klooster)moerken	150	Noo(r)dvriend	125
Moerstraat	46	Notendonk	34
Moerstuk	142	Oliemolen	72
Moervoorde	24	Oliemolenbilksken	98
Moervoordestraat	42, 46	Ommeloop	162
Moervoordestraatje	46	Ommezwenk	98
Molenbilk	98	Onderdijk	163
Molenbilk/stuk	98	(Onzer) Vrouwenstraatje	51
Molenwal	98	(Onze) (Lieve) Vrouwenweg/ straatje	52
Moortelken	115	(Onzer) Vrouwenveld(eken)	151
Moortelstraatje	55, 116	Oostakker	35
Mostje	35	Oosteinde	24
Munkerie	65	Oosterse Belau	27, 140
's Munks Hofstedeken	69	Oosterse Goed	140
's Munks Meers	92	Oostmoer	16
Nachtegalenbilk	85	Oostmoermolen	72
Nauwen Van De Straat	163	Oostmoerstraat	46
Neder Eindeken	112	Oostmolen	72
Neder Roelstuk	113	Oostmolenwal	152
Nedere Berg	113	Oostwatergang	157
Nedere Bilk	112	Oud Stedeken	107
Nedere Gaver	113	Oud Schild: zie Houwschild	
Nedere Clinckaertplas	114	Oude Bos	149
Nedere Koeverije	113	Oude Hofstede	107
Nedere Matevijver	113		

Oude Klesse	142	Poldergracht	160
Oude Kooie	107	Polderken	116, 117
Oude (Koren)molen	72	Polderput	146
Oude Lede/Leie	159	Pollepel	114
Oude Leebilk/Leibilk	98	Populier	36
Oude Ledestraatje	46	Populierstuk	111
Oude Molenwal	152	Predikherenbos	136
Oude Smisse	69, 99	Puizenmeer	36
Oude Stee	107	(Ten) Putte	140
Oude Vang	108	Puttenland	99
Oude Wal	63, 138	Puttestee	99
Ovenbilksken	99	Raapstuk(sken)	119
Paardenbilk	121	Raes' Stuk/Bos	133
Paardenbilksken	121	Raes' Stede	87
Paardenbos	145	Ramershoeck	25
Paardenmeers	121	Ramershoeckstraatje	46
Paardenstuk	121	Ramonke	69
Papelrieënland	85	Ramonkestraatje	47
Papenbilk	85	Rattenstuksken	122
's Papen Bos(selken)	136	Reinaerts Bos	133
's Papen Land	85	Renning	17
's Papen Lange Bos	136	Renninggracht	160
Paradijsstuk	116	Reukens Stede	87
's Pau(w)s Stuk	88	Rietbos	144
Pauwelijntjes Bos	136	Rietstuk	111
Pauwels Akker	75, 83	Rijmeers	102
Peerstuk	111	Rijt	152
Perenboomstuk	111	Rijthullen	141
Perritten/Pennetteland	129	Ringelstuk(sken)	89
Pietenbilk	99	Roelants Land	86
Pieter Neyts Bos/Meers	136	Roelstuk	89
(Pieter) 's Pau(w)s Stuksken	85	Roggebedden	142
Pieter 's Vlieghers Bos	133	Rond Bilksken	104
Pieter 's Vlieghers Gemet	133	Rond Stuksken	104
Pinkendonk	36	Rosstede	121
Plaatse	25	Rosstedeken	121
Plantbos	146	Rostijntje	91
Plante(n)	108, 145	Saerveldam	163
Planten/Plantstuk	108	Salaerts Wal	163
Plantsoen(bos)	145	Schaapstalbilk	99
Plat Stuk	114	Schaperijveldeken	146
Pleintje	99	Schijttakker	37
Polder	116, 117	Schild	130
Polder(bos)	140	Schildeken	31

Schilders Bos	108	Steen(huis)dam	53
Schockaert	89	Steenhuisland	53, 86
Schockaerts Meers	92	Steentje	70
Schore	117	Steger	164
Schouwbroeks Moer	151	Stegerhul	114
Schouwbroeksmoerstraatje	47	Stegerstraatje	47
Schouwbroeksstraatje/dreve	47	Stenen Paal/Steenpaal	25
Schranse	163	Stenen Straatje	53
Schutje/Schuitje	73	Stichelstraatje	56
Schutjes-/Schuitjesbrugge	162	Stobbelaers Bos	137
Schuurstuk	99	<i>straat</i>	41
Selekens/Selien Stuksken	89	Straatjes Bilk	130
(Heer) Simoens Stede	67, 87	Strepe	104, 141
Singelmeersen	105	<i>string</i>	81
Singels	141	Stringbos(sen)	142
Sint-Jacobsbos	136	Stringen	140, 142
Sint-Jacobsgoed	137	Stuiver	19
Sint-Jacobshuisstraatje	52	<i>stuk</i>	81
Sleehage	111	Stuk aan de Dreve	93
Sleinse Weg	47	Stuk achter het Hof aan het Leiken	93
Slockx Bilk	84	Stuk in de Jagerpale	93
Sluis	163	Stuk naast Keukelaerts Stede	93
Smal Bosselken	141	Stuk nevens de Kruisbilk	93
Smal Stuksken	104	Stuk tussen beide Poorten	93
Smalle	104	Stuk voor Bette Wouters	93
Smalle Verbijle	103	Stuk voor Christoffel Neyt	93
Smullekens Bilk	86	Stuk voor de Poorte	93
Somers Stuk	88	Stuk voor Jan v/d Hogerstraten	93
Speie	99	Stukken Bachten Huize	93
Speiken	99	Tarwebilk(sken)	120
Speistuk	99	Tarwebilken/stuk(sken)	120
Spierbos	33, 133	Tarwebilksken/stuksken	120
Spijbroek	37	Tarwestuksken	120
Spitaaldreve	52	Teerlingsken/stuk	104
Spittenhul	30	Temmermans Bos	133
Sporkt	108	Tenden Bosse	99
Sporktbos	140	Teuneland	86
Spriet	104	Teunkens Stee	70
Sprietenbilk	104	Thaey Stee	87
Sprietmeers	105	Tien Gemeten	141
Spurt, zie Sporkt		Tien Goede Gemeten	144
Staes' Land	86	Tienhonderd Roeden	123
<i>stede(ken)</i>	57	Tienstede	124
Steendam	53	Tijsekens Bilksken	83

Traantje	92	Vernaven Straatje	53
(Ge)trapte Eke	146	Vervachten Hofstede	125
Trijsemoeienstuk	89	Vette Bilk	116
Tuinstuk	111	Vier Bunder	122
Tussenste Bilk	93	Vier Gemeten	122
Tussenste Meerselken	93	Viergemetenbos	141
Twaalf Gemeten	141	Vierhalfgemet	122
Tweebilk(en)	93	Vierde Mostje	93
Tweebundermeersen	123	Vierde String	93
Tweede Kruisbilk	93	Vierendeelbunders	122
Tweede Molenwal	93	Vierentwintig Gemeten	141
Tweede Mostje	93	Vierhoeksken	105
Tweede Stijne	93	Vierhonderd Roeden	122
Tweede String	93	Vierhuizen	17
Tweede Stuk	93	Vierkant Stuk	105
(Tweede) Veulensuk/bilk	93	Vijf Bunder	47, 122
Tweede Vier Gemeten	93	Vijfbunderstraatje	47
Twee Gemeten	122	Vijf Eiken	90
Twee Gemetje	122	Vijf Gemeten	122
Twee Stringen	142	Vijf Gemetjes	122
Uitvang	108	Vijfhonderd Roeden	122
Vaardeken	157	Vijfde String	93
Vaddebilksken/stuk	111	Vijne Geernaerts Stede/Stuk	87
Va(d)derken	164	Vijverbos	140
Van Dammens Bilk	84	Vijverstraatje	43, 47, 52
Vang	108	Vijverstuk	100
Vangbilk	100	Vincent Parijs' Bos	133
Vangbos	140	Vissendonk	38
Vangstraatje	47	Vitsenbilk	120
Varenstuk	112	Vitsenbilksken	120
Varentbos	149	Vitsenstuk	120
Verbos	149	Vitsenstukken	120
<i>veld</i>	82	Vitsenstuksken	120
Veld	102	Vlaanderken	91
Veldeken	17	Vlasbilken	120
Veldekensbeke	25	Vlerick	137
Veldemeersen	102	Vletgracht	160
Vennegoed	66	Vlieguit(je)	39
Verberrende Bos	149	Vlieguitmeers(elken)	102
Verberrende Stee	108	Volder(s)bos	133
Verloren Bosselken	149	Vont	114
Vermaailand/Vrouwmaailand	86	Vontakker	114
Vermargrietenmeers	92	Vonthoek	100
Vermeessenland	86	Voorbijle	100

Voorde	18	Wenemaershospitaalstraatje	49, 53
Voordestraat	48	Weintjes Stede	71
Voordestraatje	48	Werfakker	101
Voorhouts Veld	151	Werfbos	144
Voormeerselken	93	Werf(t)	39
Voorste Begijnenstuk	93	Werfmeers	103
Voorste Benenbilk	93	Werkmans Land	86
Voorste (Straatjes) Bilk	93	Werveken	39
Voorste Bunt	106	Werven	39
Voorste Gavere	93	Wessegemse Moer	151
Voorste Herbrantsmoer	150	Westakker	40
Voorste Callen Rogiersbos	137	Westerse Belau	27, 140
Voorste Kruisbilk	93	Westmoer	131, 150
Voorste Meerselken	93	Westmolen	73
Voorste Twee Gemeten	93	Weststraat	18, 48
Voorste Varenstuk	93	Weststraatbilk	101
Voorste Vlasbilksken	93	Weytenaers Stuk	88
Voren Smalle Bilk	123	Weytinckx Stuk	88
Voskens Stedeken	67, 87	Wiedauwbos	144
Vrijland	124	Wiedauwmeers	112
Vrouwenweg	52	Wijk	26
Vuil Stuk/Wullestuk	117	Wilde Moer	150
Waal(bos)	140	Willem Wauters Land	133
Waarschoot	7	Winterse Beke	160
Waarschootmolen	72	Wispelaere	89
Waarschootstraat	48	Wispelaers Diepte	161
Wal	70	Wispelaers Hoek	26
Walakker	100	Wittemoer	81
Walakkermeers	102	(Coppen) Wittewrongel(s) Bos	137
Walberg	152	<i>woestijn</i>	82
Walbos	140	Woestijnbos	141
Wallebilk	100	Woestijne	82
Wallebilksken	100	Woestijnstraat	48
Walleken	100	Woestijntje	82
Walleland	100	Wortelbilksken	120
Wallemeers(en)	102	Wouters Bosselken	133
Wallestuk	100	Wulfs Bilk/Meers	130
Warande	146	Wulfstuk	130
Warandebilk	100	Zavelland(eken)	117
Waterbos	145	Zavelputten	161
Watergangskken	101	Zes Bedden	117
Waterstuk	117	Zes Gemeten	122
Wauters Stuk	88	Zesde String	93
weg	41	Zetenbos	109

Zeven Gemeten	122
Zevende String	93
Zevenhonderd Roeden	122
Zevenkoten	40
Zije	101
Zije boven de Werf	101
Zije Bovenmeers	101
Zijen	101
Zijken	101
Zinkhoutbos	145
Zoet Gemak	71
Zolderstuk	130
Zompel	117
Zompelstraatje	55
Zonne	71
Zoobilk	101
Zoutstraat	54
Zoutweg	53, 54
(Te) Zoutwege	19
Zoutwegstraat	48
Zuidbos	141
Zutters Bilk	133
(Sente) Zutters Straatje	47, 52
Zwarte Zusterswal	137

GLOSSARIUM

Aanwijzingen

- Het lemma volgt de huidige spellingregels, behalve bij plaatsnamen die met een persoonsnaam beginnen en bij enkele vormen van onduidelijke oorsprong.
- Als de naam tot op de dag van vandaag nog gebruikt wordt, is voor de huidige spelling gekozen, bv. Notendonk en Beirtjesbrugge.
- Diminutieven op -ken worden ongewijzigd gelemmatiseerd, tenzij die vorm in het huidige dialect niet meer mogelijk is.
- Op het lemma volgen alle in de archiefstukken gevonden attestaties, chronologisch geordend en telkens gevolgd door de bron (zie afkortingen hierna) en de bladzijde of het blad (recto/verso).
- Aan de hand van het landboek van 1678 konden vele namen exact gelokaliseerd worden. Bij de meeste namen vindt u tussen ronde haakjes een cijfer dat verwijst naar het beloop op de gekleurde detailkaart (los in bijlage).
- Afkortingen worden tussen haakjes opgelost volgens de spelling die in het bewuste document gebruikelijk is.
- Bij namen die zeer frequent in dezelfde bron voorkomen, zijn slechts een paar excerpten per bron opgenomen.
- Als een toponiem met een c begint die als k wordt uitgesproken, vindt u die in het glossarium bij de k-namen, bv. Calangebos.

Gebruikte afkortingen

Archiefbronnen

28/	Penningcohierien (SAG)
301/	Jaarregisters van de Keure (SAG)
330/	Registers van Gedele (SAG)
94bis/	Verkoop geestelijke goederen (SAG)
ADo	Abdij Doornzele (RAG)
ADr	Abdij Drongen (RAG)
AF	Algemeen Familiefonds (RAG)
AM	Ambacht Maldegem (RAG)
ARA	Algemeen Rijksarchief Brussel
AZD	Abdij van Zoetendale (RAG)
Bo	Boekhoute (RAG)
BZ	Belzele-Evergem (RAG)
DFH	Della Faille d'Huyse (RAG)
EB	Elisabethbegijnhof (RAG)
Ev	Evergem (RAG)
GB	Groot Begijnhof (SAG)

GV	de Ghellinck-Vaernewyck (RAG)
KA	Kaprijke (RAG)
KAD	Kathedraalarchief Doornik
K/SMG	Kerkarchief Sint-Michiels Gent (RAG)
K/WS	Kerkarchief Waarschoot (RAG)
KP	Kaarten en Plannen (RAG)
OB	Oudburg (RAG)
PWS	Priorij van Waarschoot (RAG)
RAG	Rijksarchief Gent
RG	Rijke Gasthuis (RAG)
RK	Rekenkamer (ARA)
RR	Rolrekeningen (ARA)
RSA	Raad van State en Audiëntie (ARA)
RvVI	Raad van Vlaanderen (RAG)
SAE	Stadsarchief Eeklo
SAG	Stadsarchief Gent
SB	Sint-Baafsabdij (RAG)
SJHB	Archief Sint-Janshospitaal Brugge
SJKG	Sint-Jacobskerk Gent (SAG)
SP	Sint-Pietersabdij (RAG)
SV	Sint-Veerlekapittel (RAG)
VS	Vreemde Steden (SAG)
WH	Wenemaershospitaal (RAG)
WK	Wetachtige Kamer (ARA)
WS	Waarschoot (RAG)
Zo	Zomergem (RAG)

Andere

O	oorkonde
r	recto
v	verso
sic	zo staat het in het document
*	corrupte spelling of vergissing van de scribe

Uit landboek 1598

AW	= Arisdonk Waarschoot
KW	= Kerkstraat Waarschoot
VW	= Voorde Waarschoot
BW	= Beke Waarschoot
OW	= Oostmoer Waarschoot
WW	= Weststraat Waarschoot
G	= gemeten (oppervlaktemaat)
R	= roeden (oppervlaktemaat)

WAARSCHOOTSE PLAATSNAMEN

‘s ABTS AKKER (1): in de Westst(ra)te bi sabs ackere, 1370, SJKG-647, 13v; bij sabts acke(re), 1450, SJKG-657, 74v; bezedt up zijn goedt inde Weststrate bij sabs achkere, 1492, SJKG-650, 55r.

ACHTERMEERSELKEN (17): het voormeesselken ende achter meesselken, 1598, RAG-WS 397, (samen=3G-266R-WW) 150r.

ACHTERSTE BILK(SKEN) (5): het spittael lant in Wispelaere houck den achtersten beelck, 1598, RAG-WS 397, (626R-KW) 64v; een stick landts ghenaeft het achterste bilckken, 1639, RAG-WS 398, 160r.

ACHTERSTE BILK (2): den achtersten bilck, 1639, RAG-WS 398, 15r.

ACHTERSTE BILKSKEN (18): het achterste bilckken, 1639, RAG-WS 398, 266v.

ACHTERSTE BENENBILK (17): een stick landts ghenaeft den achtersten beenenbilck, west den voorensten beenenbilck, z. het achterste vlaschbilckken, 1639, RAG-WS 398, 244r. *Zie ook VOORSTE BENENBILK*

ACHTERSTE BUNT (5): het bylstick ghenaeft den achtersten buendt, 1639, RAG-WS 398, 290r. *Zie ook VOORSTE BUNT*

ACHTERSTE ETTINGE (2): de achterste hettyn(ghen) hebbende de middelgracht, 1639, RAG-WS 398, 22r.

ACHTERSTE HERBRANTSMOER (21): eenen bosch ghenaeft den achtersten herbrants moer, w. het gescheet jeghens Oostwynckele, 1639, RAG-WS 399, 48v.

ACHTERSTE HOGE BILK (21): eenen bosch ghenaeft den achtersten hooghen bilck o. het Leen, 1639, RAG-WS 399, 40v. *Zie ook HOGE BILK 4 (Leen)*

ACHTERSTE CALLEKEN ROGIERSBOS (21): den achtersten calleken rogiers bosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v. *Zie ook CALLEKEN ROGIERSBOS*

ACHTERSTE LANG STUK (19): een stick Lants ghenaeft het Achterste Langhe stick, 1639, RAG-WS 398, 291r.

ACHTER(STE) MEERSELKEN 1 (17): het voormeesselken en(de) achter meesselken, 1598, RAG-WS 397, (samen-3G-266R-WW) 150r; een stick landts ghenaeft het achterste meresselken, 1639, RAG-WS 398, 246v.

ACHTERSTE MEERSELKEN 2 (19): het achterste meresselken z. de vyf ghemeten, RAG-WS 398, 291r.

ACHTERSTE MEERSELKEN 3 (20): het achterste meresselken n. den helsbosch, RAG-WS 398, 302v. *Zie ook VOORSTE en TUSSENSE MEERSELKE*

ACHTERSTE STEDEKEN (17): een stick landts ghenaeft het achterste stedecken, 1639, RAG-WS 398, 239r.

ACHTERSTE STREPE (17): een stick landts ghenaeft de achterste strepe, 1639, RAG-WS 398, 231v.

ACHTERSTE STUK (18): het achterste stick, 1598, RAG-WS 397, (500R-KW) 57v.

ACHTERSTE TWEE GEMETEN (17): dachterste twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 220r. *Zie ook VOORSTE TWEE GEMETEN*

ACHTERSTE VARENSTUK (1): het achterste varendtstick, 1639, RAG-WS 398, 39r. *Zie ook VARENSTUK*

ACHTERSTE VLASBILKSKEN (17): een stuck landts ghenaeft het achterste vlaschbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 244r.

ACHTERSTE ZEVEN GEMETEN (5): een partije lants ghenaeft de achterste zeven ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 59r.

ACHTERSTUKSKEN (17): in arisonck brouck ghenaeft tachtersticxkin, 1572, ARA-RK 45197, 44r.

ACHT GEMETEN (21): de viii ghemeten In schaubroucx moer metten noordwesthende ande ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 4v; eenen bosch ghenaeft de acht ghemeten, 1581, SAG-94bis/17, 210r; eenen bosch ghenaeft de acht ghemeten o. den bosch ghenaeft sutters bilck w. den bosch an thecken ende den schaubroucxmoer, 1639, RAG-WS 399, 46r.

ACHT GEMETEN (22): eenen bosch ghenaeft de acht ghem. n. het Leyken, 1639, RAG-WS 399, 24v.

AERDOOMS STEDEKEN/STUKKEN (11): twee partijen Landt ghe-naemt tsamen Aerdooms sticken, 1639, RAG-WS 398, 138r; twee partykens landts aen een ghe-naempt Aerthooms stede-ken, 1678, SAE-2175, 137v.

AEYMAERTS BOS (21): van eenen bossche ooc ligghe-nde Jnde prochie van Waerschoot ghe-heeten aeymaerts bosch, 1469, SAG-330/31, 141r.

AKKERKEN 1 (4): vier sticx ghe-naemt het acker-ken van S(en)te Jacops huus up tnieulant noort de spitta-el dreve, 1598, RAG-WS 397, (2698R-KW) 73v; een stick landts ghe-naempt met de naervolghende het acker-ken, 1639, RAG-WS 398, 51r.

AKKERKEN 2 (6): ghe-naemt het acker-ken, den beelck ant straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89r; een stick landts ghe-naemt het acker-ken, 1639, RAG-WS 398, 84r.

AKKERKEN 3 (17): ant hackerkin, 1437, SAG-301/34, 129v; een stick landts ghe-naempt het acker-ken, 1639, RAG-WS 398, 216r.

ALSEKEN (19): het alsseken beghijn-en Lant noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (446R-VW) 39r; een partije landts ghe-naempt het alseken n. de Ghendtsche Lieve, 1639, RAG-WS 398, 291r; een partije landts consisterende oock ten deele In bosch ende meirs groot tsaemen met een partijken landts noort daeranne ghe-naempt het halseken noort de lieve, 1678, SAE-2175, 275v.

ALVERGRACHT: toet der aluergracht, 1479, RAG-WS.

(JANS) AMMANS BOS (22): van drien bunren ende van lxxx roede(n) bosch diemen eedt jans am(m)ans bosch, 1387, SAG 301/11, 10v; Jan van hymbyse met tshamans bossche, 1499, SAG-WH 270, 15r; tshammans bossche, id, 31v.

ANDRIES' BILK (11): een half bundere Lands ghe-naemt andries belc, 1535, RAG-PWS, O.

ANTWERPSE WEG (22-23): antwerpsche(n) wech, 1498, RAG-WS, O.

APPELBILK (18): den appelb(eelck), 1598, RAG-WS 397, (813R-VW) 33v; een stick landts ghe-naempt den appelbilck, 1639, RAG-WS 398, 274v.

ARISBOS (17): noch eenen arys-bosch ... suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (605R-AW), 7r; een partije lants ghe-naempt den Aris bosch, s.w. de Lieve, 1639, RAG-WS 399, 258r.

ARISDONK (17): an de strate van hardinsdonc, 1315, kop. 1450, SJ 657,

124r; hardinx donc, 1333, RAG-EB, O; an de straete te hardyns donc, 1348, SAG-VS 117, O; up ardi(ns)donc, 1350, SAG-301/1, 56v; hardijnsdonc, 1352, SAG-301/1, 150r; te hardijnsdonc waert, 1355, RAG-PWS, O; hardijns donc, 1358 & 1359, RAG-SB, O; ardinsdonc, 1359-1373, RAG-SB/R 79; bona nostra de ardinsdonc, 1363, GSB R57, 2v; up ardins donch, 1366, SAG-330/4, 28r; ardinsdonc, 1367, RAG-SB 58, 3v; ardinsdonc, 1370, SAG-WH 263, 17v; hardins donc, 1376, RAG-EB, O; licghen(de) up hardins donc in waerscoet, 1376, SAG 301/5, 99v; ardins donch, 1378, SAG-330/6, 234r; hardins donc, 1379, SAG-WH 263, 13v; jn eenen beelc dat men heed vp ardins donc, 1384, SAG-330/7, 253v; tgoed van hardinsdonc, 1385, GSB O; up hardinsdonc, 1393, SAG-330/9, 317r; up ardinsdonc, 1401, GSB K 2533, 29r; te hardins donc, 1405, RAG-KSMG 384, 46v; darne(n) heedt vp ardijs donc, 1410, SAG-330/14, 204v; vp aerdinsdonc, 1415, SAG 330/15, 283r; an de stede van hardinsdonc, 1424 kop.1450, SJKG-657, 124r; arisdonc, 1428, SAG-GB 159, 30r; vp arijsdonc, 1428, SAG 78, 172, 25v; tuschen hardins donc en(de) meripade, 1428, SAG 78, 172, 35r; in den bruch tusschen hardins donc ende meripade, id, 35r; hardins donc, 1447, RAG-K/SMG 385, 3r; jn hardinsdonc, 1448, SAG 301/39, 2, 194 r; jn hardyns donc, 1448, RAG-K/WS 35, 6r; harens donc, id, 34v, 35v; harems donc, id, 21r; hardins donc, 1448, SAG-301/39, 194r; hardinx donc, 1453, SAG-330/26, 145r; ardins donc, 1454, SAG-GB 237; harinx donc, 1455, SAG-330/26, 461v; hardersdonc, 1455, SAG-330/27, 125r; hardinx donc, 1456, SAG-330/27, 330r; haricx donc, id, 348r; tardinxdonc, 1458, SAG 330/28, 53r; tgoedt te hardiinxdonc, 1475, SAG 330/33, 75r; tgoedt in arisdonc, 1480, RAG-SB 792, 34r; hardinx donc, 1481, SAG 330/35, 435v; arisdonc, 1485, RAG-K/WS 27, 9r; arisdonck, id, 15r, 17v, 18r; haricx donc, 1496, SAG-330/40, 300v; harisdonc, 1499, SAG-301/65 II, 96r; arisdonc, 1499, SAG-WH 270, 20v; aerdins donc, 1501, SAG-330/42, 51v; ardins donc, 1502, SAG-GB 237; harisdonck, 1503, RAG-K/WS 64, 3v; arysdonc, id, 8v; harysdonc, id, 18v; aresdonc binnen Waerschoot, 1523, SAG-330/48, 140r; arrijsdonck ... arresdonck, 1529-30, TC 404, 110v; arisdonc, 1529, SAE-1009, 15r; harisdonc, id, 26r; up de keure van harisdonc binder prochie van Waerschoot, 1530, SAE-1009, 35r; harensdonck, 1548, RAG-Bo 406, 181v; harisdonc, 1550, RAG-Bo 406, 218r; tarisdonck, 1550, SAE-1009, 266r; haresdonck, 1551, SAG-301/104, 235v; arisdonck, 1571, RAG-K/WS 28, 15r, 20r, 31v ev; Arisdonc, id, 29v; harisdonck, id, 40v; id, 1571, RAG-Bo 407, 211v; arisdonck, 1572, ARA-RK 45183, 36r, 44r, 53r; id, 1572, ARA-RK 45197, 3v, 4v; arisdoncq, id, 43v; aersdonck, id, 112v; airsdonck, id, 116r; arisdonck, 1572, ARA-RK 45207, 13v, 21r; up arisdonck by de lieve, id, 51v; harisdonck, 1578, SAG-GB 166, 23r; Arisdonc, 1598, SAG-330/122, 81r; arysdonck, 1599, RAG-K/WS 29, 26v.

ARISDONKAKKER (17): streckende ten ardinsdonc hacker, 1431, RAG-SV, O; Arisdonckt Ackere, 1639, RAG-WS 398, 259r. *Zie ook AKKERKEN 3*

ARISDONKBROEK (17): in den bruch tusschen hardins donc ende meripade, 1333, SAG-Cart.B nr.116, 82; id, 1428, SAG-GB 159, 35r; in den haridonc broec, na 1448, RAG-K/WS 35, 31r; daer ment heedt Jn harysdonc brouc, 1463, RAG-K/Wo 134; daerment eet in den *haesdonc brouc, 1482, SAG-330/36, 99r; arisdonc brouc, 1499, SAG-WH 270, 32r, 34v; arisdonc brouc, 1503, RAG-K/WS 64, 3v, 4v; harisdonck brouck, 1534, RAG-K/Wo 134; Inde harisdoncbrouck, 1539, SAE-1009, 143r; in (den) Arisdonck brouck, 1571, RAG-K/WS 28, 14v, 52r, 53r; arisdonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 4r, 5r, 7r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 5r; id, 1572, ARA-RK 45197, 1r, 3r; arredons broek, id, 117v; arisdoncbrouck, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 8r; Jnden aerysdonck brouck, 1598, RAG-WS 397, 150r; arijsdonck brouck, 1599, RAG-K/WS 29, 13r, 36v; Arysdonck brouck, 1609, RAG-K/WS 29, 3v. *Zie ook BROEK, LANGE BROEK, BROEKSKEN*

ARISDONKSE MEERSEN (14): de Arredoncksche meersschen, 1639, RAG-WS 398, 144v.

ARISDONKSTRAAT: arisdonc strate, 1485, RAG-K/WS 27, 21r; id, 1499, SAG-WH 270, 21r; arisdonckstrate, 1503, RAG-K/WS 64, 7v; harijsdonck strate, id, 24r; harisdoncstraete, 1539, SAE-1009, 143r; harindonc strate, 1556, RAG-Bo 406, 322v; Arisdonck strate, 1571, RAG-K/WS 28, 2v, 6v, 17r; harisdonck strate, id, 6r, 19v, 40v; arisdonck strate, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 39v; arisdonckstrate, 1572, ARA-RK 45183, 53r; id, 1572, ARA-RK 45197, 30v, 36r/v; id, 1572, ARA-RK 45207, 8r, 43v; arysdonec strate, 1598, RAG-WS 397, 21v; arysdonck strate, id, 6v, 10v, 12v ev; id, 1599, RAG-K/WS 29, 15r; Harisdonck strate, id, 6r; Arysdonck strate, 1609, RAG-K/WS 29, 4r; Arisdonck strate, 1639, RAG-WS 398, 166v.

AUDENAER(T)S BOS (21?): in Audenaers bosch, 1483, SAG-330/36, 399r.

ATENDONK: zie NOTENDONK

BACHTENBILK (10): upden wittemoer ghenaeamt den bachten beeleck, 1598, RAG-WS 397, (776R-OW) 115v; een partije landts ghenaeamt den bachten bilck s. Sledynghe, 1639, RAG-WS 398, 118r.

BACHTENBOS (10): bosch ghenaeamt den bachten bosch, 1639, RAG-WS 399, 12r/v; een partije landts te vooren bosch gheweest ghenaeamt den bachten bosch liggheende in diveerssche partijen suyt de scheetgracht teghen sleydynghe, 1678, SAE-2175, 305v.

BACHTEN BOSSE (20): een stick ghenaeamt bachten bossche oost tgoet te bulare de twee deelen in Lovendeghem ende terde in Waersschoot, 1598, RAG-397, (750R-VW) 46r.

BACHTEN 's DRAEYERS (19): een ander stic ghenampt bachten sdrayers, 1533, SAG-301/87 II, 124r; metten noorthende up de Lieve, een stick ghenampt bachten sdrayers ... up de lieve, 1540, RAG-RvVI, 963, 198r. *Zie ook DRAAIAARD*

BACHTEN JAN ZOUTWEGS (6): Jan zoutwech, 1339, SAG-WH 267, 7r; bachten Jan zoutwechs jnden oestackere, 1347, SAG-WH O.63 & 66; bachten Jan zoutwechts, 1414, SAG-WH 268, 14r.

BACHTEN HET LANGE STUK (1): t(er) steden daerment heet bachte(n) dlanghe stic, 1427, SAG-330/19, 62r.

BACHTEN NEZEN STOFFELS : ter stede daer ment heet bachten neezen stoffels, 1425, SAG-330/18, 332v.

BACHTEN WALLE /BACHTEN 't WALLEKEN (22): bosch bachten walle, 1527, SAG-SJG 45; iii gh. busch ghenampt bachten twalleken commende metten oosthende upden waterganck, 1566, SAE-1010, 101r; eenen bosch bachten twalleken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 399, 23v; een partije bosch ghenampt bachten twalleken verschaekelende suyt waert ten diveerssche plaetsen suyt de voorn Clooster dreve noort het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 316v.

BAKKERIJ (6): een herberghe ghenampt de backerie, 1550, SAG-330/68, 93r.

BAKKERKEN (18): ghenampt het backerken, 1625, RAG-Zo 423, 15v; een partije ghenampt het backerken, 1639, RAG-WS 398, 271v.

BASSCHERS LAND : een partije landts ghenampt basschers landt, 1639, RAG-WS 399, 203r.

BASSEVELDE (7): tgoedt te basseuelde xl buu(n)re daer jan van bassevelde uute verstaerf, 1434, Gs 330/20, 463r; den basseuelt, 1480, Gs 330/28, 436r; up bassevelde ... metten noorthende anden oostwaterghanc, 1503, RAG-K/WS 64, 8r; daerment heet bassevelde noordt den oostwaterghanck, 1572, ARA-RK 45207, 4v.

BASSEVELDEBOSEN (22): twee bosschen ghenampt bassevelde bossche, 1489, SAG-301/60, 130r; twee bosschen ... ghenampt bassevelt bosschen, 1491, SAG-301/61, 160r.

BASSEVELDEDREVE (7-22): van eender dreve ghenampt de bassevelt dreve Jnde prochie van waersshoot, 1539, SAE-1009, 143r; noort bassevelde

dreve, 1598, RAG-WS 397, 92v; de bassevelde dreve, 1639, RAG-WS 398, 92v; id, 1639, RAG-WS 399, 22v. *Zie ook BASSEVELDESTRAATJE*

BASSEVELDEKENS (7): een stick landts ghenaeamt de basseveldekens z. & w. de bassevelde dreve, 1639, RAG-WS 398, 92v.

BASSEVELDE-, BASSEVELDSLAND (17): iij sticke lants gheheeten basseuelts lant ... hendende ande heerstrate hoestwaert, 15^e eeuw, GSB R 870/2; up arisdonck ghenaeamt basseveltlandt, 1572, ARA-RK 45197, 94v; bassevels Lant, 1598, RAG-WS 397, 2v.

BASSEVELDESTRAATJE (7-22): bassevelt straetkin, 1513, RAG-PWS, O; daerment heedt bassevelde straetkin, 1566, SAE-1010, 101r; west het basseveldestraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 23v.

BAUWENS BILCK (5): een stick landts ghenaeamt Bauwens bilck, 1639, RAG-WS 398, 62r.

BAUWENS BILCK/STUK (18): ghenaeamt bouwens stick suut de straete ... tnoorthende de strate naerde voorde, 1598, RAG-WS 397, (1530R-BW) 57v; het bilckxken achter de duyvekeeye z.o. bouwens bilck, 1639, RAG-WS 398, 267v.

BEDELF (7): een partie ghenaeamt het bedelf, 1581, SAG-94bis/17, 187v; een magher gheweste ghenaeamt het bedelf, 1598, RAG-WS 397, (580R-KW) 88v; vier meersschelkens ghen. het bedelf z.w. up de cloosterdreve n.w. den vanckbosch, 1639, RAG-WS 398, 91r.

BEERSGAVER(S) (20): een plecke van lande ... gheheeten bersgave(re), 1450, SJKG-657, 154r; Jn beerstgavere, 1489, SAG-330/38, 131r; dla(n)t ghenaeamt beersgaver, 1517, SAG-301/74 II, 148v; beerschavere, 1569, SAG-330/87, 95v; den bersgavere, 1598, RAG-WS 397, (114R-VW) 35r; vier perseelen ghenaeamt de beersgavers ... oost de strate naer meijenbrouck, id, (1030R-VW) 44r; een partyken landts ghenaeamt den besgavere, 1639, RAG-WS 398, 296r; den beisgavere, id, 296v, 299r; in de beesgavers, id, 1639, RAG-WS 399, 10v; een stuck landts ghenaeamt den bisch gavere oost den Aermen van lovendeghem, 1678, SAE-2175, 280v. *Zie ook HEIMELIJKE BEERSGAVER*

BEGIJNENBILCK (17): den beghynen beelck, 1598, RAG-WS 397, (1088R-AW) 19v.

BEGIJNENSTUK 1 (17): het beghynen stick (ende es beghynen lant), 1598, RAG-WS 397, (921R-AW) 9v.

BEGIJNENSTUK 2 (17): (Aermen groot Beghynhof) een stick landts ghenaeamt het Beghynestick, 1639, RAG-WS 398, 219r.

BEGIJNENSTUKSKEN (17): begynen sticxken, 1598, RAG-WS 397, 8r.

BEITE (13): ghenaeamt de beijte (noort sijn dreve = Gastelstraetken), 1598, RAG-WS 397, (491R-KW) 69r; een stick landts ghenaeamt de beyte, 1639, RAG-WS 398, 155v; een stuck lants voortijds in twee ghemeten ghenaeamt de *bijle noort het Gastel straetken, 1678, SAE-2175, 152v.

BEITKEN (19): het beytkin ... noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (VW) 39r; een partije landts ghenaeamt het *buntken alomme ghelant tselve Beghijnegoet, 1678, SAE-2175, 275v.

BEITKENSBIK (13): een stick landts ghenaeamt beidtkens bilck, 1639, RAG-WS 398, 155v.

BEK 1 (16): den beck suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (1044R+522R-AW) 26v, (636R-AW) 32r; een partije landts ghenaeamt den becq, 1639, RAG-WS 398, 192r.

BEK 2 (17): een plecke van lande datmen heet den beck, 1485, RAG-K/WS 27, 20r; een stick ghenaeamt den beck zuut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (deel=126R-WW-2x) 146v; een partije landts ghenaeamt den becq suudt de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 252v.

BEK 3 (17): den bec, 1541, SAG-SJG 60; den becq ... up arisdonck oost de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45197, 60r; den beck suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (AW) 7r;

BEK 4 (18): een stick landts ghenaeamt den beck noordt oost de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 264v.

BEK 5 (18): een stick landts ghenaeamt den beck, 1639, RAG-WS 398, 277r.

BEK 6 (19): den bec, 1489, SAG-330/38, 130r; ghenaeamt den beck noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (454R-VW) 38v; een drijhouckig stick Lants ghenaeamt den Beck n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 280v.

BEK(BOS) (23): vijf ghemeten slachbosch ghenaeamt den bec, 1543, SAG-301/97, 103r; een partije bosch ghenaeamt den becq bosch, 1639, RAG-WS 399, 15v; een partije bosch ghenaeamt den becq bosch met noch een ghel. becq bosch gheleghen noordt west daeraen, id, 16r.

BEKE (18): beke, 1291 kop.1410, RAG-AZD; id, 1317, SAG-WH O.9; tusschen beke ende den staectenvivere, 1324, SAG-WH O.22 & 23; beke, 1327, RAG-AF 4280; id, 1328, SAG-WH O.30; id, 1331, ARA-RR 1897; id, 1339, SAG-WH 267, 6v; id, 1352, SAG-WH O.76; in loco dicto beke, 1359, RAD-Cart.74, 39r; te beke, 1370, SAG-WH 0.86; up de lieve tusschen beke ende b(er)ten brugghe, 1391, SAG-301/13 II, 17v; te beke, 1402, SAG-301/16 II, 78v; bi beke, 1407, Gs 330/14, 1 v; te beke, 1422, SAG-330/18, 6v; id, 1425, SAG-330/18, 317r; van der beke ter kerken waert, 1432, SAG-301/32, 17r; daer ment heet ter beke, 1442, SAG-330/23, 15v, 19r; te beke, 1448, RAG-K/WS 35, 10r, 41r; ter plaetsen gheheeten t(er) beke, 1449, SAG-301/40, 201r; ter beke, 1452, SAG-301/41 II, 74v; id, 1456, SAG-330/27, 180r; te beke, 1479, RAG-Ro 13, 49r; bij der beken, 1481, SAG-330/35, 404r; hoofdende an de strate diemen heet te beke, 1485, RAG-K/WS 27, 13r; te beke (hoofdende metten noorthende up de lieve), id, 14r, 15r; ter beke, 1487, SAG-301/59 II, 1r; id, 1489, SAG-301/60, 144r; ter beecke, 1489, SAG-330/38, 131r; daer ment heet de beeke, 1496, SAG-330/40, 257v; beke, 1499, SAG-WH 270, 16v, 54v; daerment heedt ter beke, 1502, ARA-WK 3393, O; te beke, 1503, RAG-K/WS 64, 2v, 12r, 21r ev; id, 1504, ARA-RK 1091, 93r; id, 1515, SAG-301/73, 112r; ter beke, 1524, WK 8951, O; id, 1527, ARA-WK 3397, O; tgoet ghelegghen ter beken, 1534, SAG-301/89, 73r; id, 1540, SAG-330/58, 55v; ter beke, 1541, ARA-WK 3400, O; ter beken, 1542, SAG-330/60, 22v; id, 1542, SAG-301/96, 18r; ter beke, 1550, SAG-301/104, 34v; te beke, 1550, SAE-1009, 266r; ter beke, 1552, ARA-WK 3402, O; ter beken, 1562, ARA-WK 3405, O; Jnt gheweste gheseit ter beke, 1567, SAG-WH O.193; bachten beke, 1569, SAG-330/87, 95v; te beke, 1571, RAG-K/WS 28, 13v, 30r ev; te beke, 1576, SAE-1010, 274v; te/naer beke, 1598, RAG-WS 397, 18r, 51v, 59r ev; id, 1599, RAG-K/WS 29, 27r.

BEKEBRUGGE (18): te beke bij der brugghe, 1422, SAG-330/18, 6v; daermen gaet van beke der brugghe te meerlare, 1499, SAG-WH 270, 20r; te beke an de brugghe, 1529, SAG-301/84, 131v; bekebrugghe, 1567, SAG-WH O.193; beke brugghe, 1573, SAE-1010, 175r; id, 1576, SAE-1010, 262v; Beke brugghe, 1639, RAG-WS 398, 54r, 166r.

BEKKENBILK (4): een stick ghe-naemt den becken beelck, 1598, RAG-WS 397 (½=620R-WW) 121v; een stick landts ghe-naempt den beckenbilck n. de Weststraete, 1639, RAG-WS 398, 37v.

BEKSKEN 1 (4): ghe-naempt het becxken noort de weststraete, 1598, RAG-WS 397, (277R-WW) 140r.

BEKSKEN 2 (4): een stick landts ghe-naempt het becxken ... goet van rapenburgh, 1639, RAG-WS 398, 41v.

BEKSKEN 3 (5): de vierghem. en het becxken suut den ommeloop noort den volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (1534R-BW) 51v; een partijken landts ghenaeamt 't becxken, 1639, RAG-WS 398, 57v.

BEKSKEN 4 (14): in arisdonck ... ghenaeamt tbecxkin ... zuudt toude ledeken, 1572, ARA-RK 45197, 84v.

BEKSKEN 5(16): ghenaeamt tbecxkin ... te moervoorde, 1572, ARA-RK 45183, 69r; een stick landts ghenaeamt het becxken, 1639, RAG-WS 398, 202r.

BEKSKEN 6 (21): het becxken ... met de noordsijde lancx de Oostynstraete, 1639, RAG-WS 399, 46r.

BEKSKEN 7 (22): meersch ... ter Cauwer keukene ghenaeamt t Becxken oost tlooster van Waerschot ... noordt de Clyncestrate, 1572, ARA RK 45194, 66r; een partije bosch ghenaeamt het becxken zuudt west endende met een becxken, 1639, RAG-WS 399, 15v.

BEKSKENS (18): landts ... ghenaeamt de becxkens, 1639, RAG-WS 398, 277v.

BELAU (22): margh(aret)e de balau, 1313-14, GSB R 78, 14^e; Inden billau, 1534, SAE-1009, 68r; een bosch binnen Waerschoot geleghen Jnden belau, 1554, RAG-Ka 341, 88r; Jnden belau, 1581, SAE-1010, 354r; een partije bosch ghenaeamt den belau, 1601, SAG-330/125, 66r; eenen bosch ghenaeamt den belau z. het vaerdeken, 1639, RAG-WS 399, 29v; een partijken bosch ghenaeamt den blau noort de dreve vanden grooten blau, west de naervolghende partije suyt het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 322r.

BELLEBARGIE (23): jnde belle baergie, 1639, RAG-WS 399, 20v; Inde bellebaerge, 1643, RAG-K/WS 13; eenen bosch verschaekelende ghenaeamt den bosch inde bellebargie suyt de bellebargie dreve ... noort het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 313r.

BELLEBARGIEDREVE (23): een dreve bestaen met opgaende Eecken boomen ghenaeamt de Bellebaergie dreve, 1678, SAE-2175, 312v; eenen bosch verschaekelende ghenaeamt den bosch inde bellebargie suyt de bellebargie dreve ... noort het vaerdeken, id., 313r.

BELS(E)BROEK (19): in belsebroch, 1289, SJHB, Varia, rol 8; beusele broec, 1305, ARA-RR 338; belsebrouc, 1326, G Oostenrijks fonds; belsebrouc, 1365, ARA-RR 339; id, 1377, ARA-RR 349; id, 1390, ARA-RK 7834; id, 1450, ARA-RK 7835, 1v; belsbrouc, 1483, ARA-RK 7837, 1v; belsebrouc,

1531, ARA-RK 45196, 1r; goet ghenaeamt belsbrouc, 1533, SAG-330/87 II, 124r; belsebrouc, 1536, ARA-RK 7848, 3v; zijn pachtgoet ghenaeamt belsbrouck, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; een behuust pachtgoet ghenaeamt belsbrouck ... an bertinsbrugghe up de lieve, 1572, ARA-RK 45197, 72r; ghenaeamt den belsbrouck, id, 1r.

BELZELEGRACHT (17): in de prochie van Waerscoet up Belzele gracht, 1332, RAG-EB, O; den crierkebeelch neffens der belsele graecht, 1428, SAG-GB 159, 31r.

BENDEKENS VIJVER (12?): up bendekins viver, 1416, GS 309/23, 96r; an bennekins vivere, 1503, RAG-K/WS 64, 23r.

BENNEBAERTS WOESTIJNE : bennebaerts hostine, 1425, SAG-330/18, 332v; bennebaerts woostine, 1446, SAG-330/23, 365r.

BENNENS AKKER (1?): in de stede die men heet be(n)nins acker, 1324 kop. 1450, SJKG-657, 118v; in bennins aker, 1414, SAG-WH 268, 11bis. *Zie ook JAN BENNENS STEDE*

BERG (5): up den beersch, 1338, RAG-SV, O; up dat men heet den beerch, 1346, SAG-WH O.56; dat men heet up den beerch, 1383, SAG-330/7, 196v; dat men heet up den berch, 1396, SAG-330/10, 268v; den berch, 1425, RAG-GV 532; ter stede daer ment heet up den berch, 1425, SAG-330/18, 306v; den berch, 1427, SAG-330/19, 52r; up den berch, 1448, RAG-K/WS 35, 22v; metgaders eene(n) sticke lants gheheete(n) den berch, 1450, GS 301/40, 3, 68r; up den beerch te Waerscoot, 1453, SAG-330/26, 71r, 153r; up den berch, 1456, SAG-330/27, 208v; daerment heet up den berch, 1475, SAG-330/33, 119v; an straetkin dat loept naer den beerch, 1485, RAG-K/WS 27, 13v, 16r; an den beerch, 1499, SAG-WH 270, 23r; in den Walackere hoefdende an den beerch, id, 24r; up den beerch, 1550, SAG-330/68, 76v; up den berch, 1560, RAG-Zo 230, 140v; up den beerch, 1569, SAG-330/87, 95v; naer/up den berch, 1571, RAG-K/WS 28, 2v; up den berch, 1572, ARA-RK 45207, 6r, 51r, 54r; up den berch ... zuudt wemaers hospitaal straetken, 1572, ARA-RK 45207 II, 14v; Int gheweste daerment heet up den beergh, 1595, SAG-330/117, 132r; upden berch ... neffens den ghent voetwech, 1598, RAG-WS 397, (KW) 72r; upden berch ... neffens den ole muelene, id, (KW) 72v; den berch noort de spittael dreve, id, (KW) 66r; Jnden berch neffens den waghewech, id, (KW) 81v, 85v; upden berch Jnden walackere, id, (830R-WW), 127v; upden berch, id, 128v; ... den berch byde haude cooremuelen noort de strate, id. (WW) 130r; den berch voor de ste noort ende suut de spittael dreve ende de savelpitten, id, (876R-WW), 133v; den berch byde haude muelene ... oost den waghewech, id, (488R-WW), 136r; ghenaeamt den berch Rontomme den olymuelen wal ende ande savelpitten loopende achter den waghewech, id,

(1700R-WW) 139v; den berch, 1599, RAG-K/WS 29, 30r; Jnt gheweste daerment heet den Berch, 1605, SAG-330/127, 22r.

BERG (5): eenen sticke lants gheheeten den berch ligghende te Waerscoot, 1450, SAG-301/40 III, 68r; een stic bijder muelene ghenaemt den beerch, 1531, SAG-301/86, 161r; het eene ghenaempt den bergh zuut het hospitael straetken, 1595, SAG-330/117, 132r; den berch neffens den ghent voetwech, 1598, RAG-WS 397, 78r; den berch, id, (BW) 55v, (KW) 71v, (KW) 95r ev; een partije ghenaempt den berch o. tstraetken, 1639, RAG-WS 398, 48r; een partije van Lande ghenaempt den berch, id, 70r, 72v, 242r, 432r, 452r; een partije ghenaempt den berch o. den ghindtsbilck, id, 39r; een partijken landts ghen. den berch, id, 45v.

BERGSKEN (18): een stick landts ghenaempt het berchxken, 1639, RAG-WS 398, 270v; een stuccken landts ghenaempt het Beirschken suyt west de straete noort west den hulfierens, 1678, SAE-2175, 257r.

BERGSTRAAT (5): an de *bercstrate, 1425, SAG-330/18, 317r.

BERNAERTS STEDE (19): lands ghemeenlic gheheeten bernaerts stede, 1524, RAG-RvVI 958, 161v.

BERTELMEEUS' BILCK (19): een stic lants gheheeten berthelmeeus bulc, 1450, SJKG-657, 154r; berthelmeeulx beelcke, 1520, SAG-301/76, 103r; id, 1535, SAG-301/90, 44r; ghenaempt bartholomeeus bilck, 1572, ARA-RK 45197, 76v; ghenaemt bertelmeeus beelck, 1598, RAG-WS 397, (637R-VW) 36r; Bertholomeeus bilck ... z. den keer v(and)er straeten, 1639, RAG-WS 398, 287v.

BERTENBRUGGE / BEIRTJESBRUGGE (14): ligghende bij berten brughe, 1376, SAG-330/6, 81v; b(er)tenbrugghe ... te berte(n)brughe, 1380, Gs 330/6, 303v; tusschen beke ende b(er)ten brugghe, 1391, SAG-301/13 II, 17v; te bertenbrugghe an de lieue, 1443, GS 330/23, 211r; te beerte(n) brugghe an de lieve, 1455, SAG-330/27, 135v; daerment heedt te beerten brugghe, 1484, SAG-301/58, 72r; an de berten brugghe, 1485, RAG-K/WS 27, 23v; an bertins brugghe, 1489, SAG-330/38, 131r; te bertenbrugghe, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23; bij beerten brugghe, 1512, SAG-301/72, 120r; beertins brugghe, 1519, SAG-301/75, 94r; an bertins brugghe, 1521, SAG-301/76 II, 145r; bij bertin brugghe an de lieve, 1524, RAG-RvVI 958, 161r; tusschen bertin brugghe, 1528, SAG-330/50, 23v; berten brugghe, 1529-30, TC 404, 110v; an bertins brugghe, 1533, SAG-301/87 II, 124r; bij beerten brugghe, 1533, RAG-RvVI 961, 93r; id, 1534, SAG-301/88, 129r; aen bertins brugghe, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; an de beerte brigghe, 1566, SAE-1010, 101r; te berthen brugghe, 1569, SAG-330/87, 95v; te bertene brugghe, 1571, SAG-330/89,

76r; berten brugghe, 1571, RAG-K/WS 28, 11r, 51r; an bertins brugghe up de lieve, 1572, ARA-RK 45197, 72r; ande *berckenbrugghe ... noordt de ghendtsche lieve, id, 57v; ande berten brugghe, 1598, RAG-WS 397, 6v, 144v; id, 1599, RAG-K/WS 29, 9v; niet verre van berten brugghe, id, 49r; Beirdtkens Brugghe, 1639, RAG-WS 398, 279r.

BERTJE / BEIRTJE (14): ter stede daerment heet dberckin, 1443, SAG-330/23, 211r; daerment heedt tbeertken, 1455, SAG-330/27, 135v; het bertgien an de lieve oost ande berten brugghe, 1598, RAG-WS 397, (178R-AW) 6v; een partije daer de herberghe van het Berdtken up staet z.o. de Arisdonckt straete z. de Ghendtsche Lieve, 1639, RAG-WS 398, 166v; eene behuysde hofstede ghenaeamt het Beirtien synde een audde heirberghe bestaen met twee woonhuysen suyt de lieve, 1678, SAE-2175, 162r.

BESANT(S) BRUGGE (14-17): bij besant brugghe, 1499, SAG-WH 270, 25v; an besants brugghe ... an dleykin, id, 26r.

BETTEN LOETS STUK : xiiijC roeden lants ... dat men heet betten loets stic, 1488, GSB 8025, 3v.

BEYAERDEKEN(S) (17): ij sticxkens ghenaeamt de beyhaerdeken (begynelant), 1598, RAG-WS 397, (410R-AW) 9r; een stuck lant het beyaerdeken, 1639, RAG-WS 398, 229v, 231v, 414r.

BEYAERT (17): landt ... gheheeten den beyhaert, 1503, RAG-K/WS 64, 24r; up arisdonck ghenaeamt den beyaert, 1572, ARA-RK 45197, 61r; den beyaert, id, 87v; den beyhaert, 1598, RAG-WS 397, (520R-AW-oost de begynen) 15r, (668R-AW-west de strate) 25v, (668R-AW) 29r.

BIEZENBILK (20): den biesenbilck groot twee ghemeten, 1524, SAG-301/79, 162r.

BIJLE 1 (2): ghenaeamt de bijle, 1598, RAG-WS 397, (1213R-WW) 133v; de bijle zuudt tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 23r.

BIJLE 2 (3): een stick Landts ghen. de bijle z. den Evenbilck, 1639, RAG-WS 398, 30r.

BIJLE 3 (6): een stick ghenaeamt de bijle, 1598, RAG-WS 397, (deel=258R-KW) 62v; in pachte van den pryheur ghenaeamt de bijle, 1598, RAG-WS 397, 133v.

BIJLE 4 (11): twee ghemeten landts gheheeten de bijle ... oec ten oostmoere, 1499, SAG-WH 270, 26r; een stick ghenaeamt de bijle, 1598, RAG-WS 397,

(450R-OW) 100r; een stick landts ghe-naempt de bijle, 1639, RAG-WS 398, 142v; een partije landts ghe-naempt de bijle, 1639, RAG-WS 398, 143r.

BIJLE 5 (12): de bijle ... up de gastele, 1572, ARA-RK 45207 II, 39v; een bunder Landts ghe-naempt de bijle up de gastele, 1572 kop.1606, RAG-DFH kart.38/4, 62v; een stick landts ghe-naempt de bijle, 1639, RAG-WS 398, 151r.

BIJLE 6 (14): de byle ... noort het Leyken oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (984R-AW) 6v; een partije Landts ghe-naempt de bijle n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 178r.

BIJLE 7 (15): een stick ghe-naemt de byle suut het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (229R-OW) 110r. een stick landts ghe-naempt de bijle, 1639, RAG-WS 398, 188v. *Zie ook GROTE BIJLE en KLEIN BIJLKEN*

BIJLE 8 (17): ghe-naempt de bijle ... zuudt de arisonck strate, 1572, ARA-RK 45207, 111v; de bijle, 1598, RAG-WS 397, (931R-AW) 14r.

BIJLEBILK (17): deelt vande *bijlebeke, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =728R-AW) 8v;; deelt vanden bijleb(eelck) w. begynen Lant, id, ($\frac{1}{2}$ =684R-AW) 19v.

BILK: een alf ghemet en(de) xxxiiij r. lighende inde(n) buelc upde(n) wat(er)ganc, 1370, SAG 330/4, 273v.

BILK AAN DE POORT (7): den bilck ande poorte, 1639, RAG-WS 398, 104r.

BILK AAN HET STRAATJE (6): ghe-naemt het ackerken, den beelck ant straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89r.

BILK ACHTER DE STEDE (17): een stick landts ghe-naempt den bilck achter de stede z.o. het groote stick s.w. den Crieckbilck, 1639, RAG-WS 398, 245r.

BILKENBOS (22): den beelcken bosch, 1538, SAG-301/93, 35r.

BILKSKEN 1 (3): Jnt bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 31v.

BILKSKEN 2 (11): een stick landts ghe-naempt het bilcxken o. de oostmoerstr., 1639, RAG-WS 398, 130v.

BILKSKEN 3 (19): een partyken ghe-naempt het bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 209v.

BILKSKEN 4 (19): het bilcxken n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 288v.

BILSKEN 5 (20): partij landts ghenampt bilcxken z. den vidtsenbilck, 1639, RAG-WS 398, 302v.

BILSKEN AAN DE HOFSTEDDE (19): een stick landts ghenampt bilcxken ande hofstede, 1639, RAG-WS 398, 291v.

BILSKEN AAN HET HOF (1): het beelcxken aent thof, 1598, RAG-WS 397, (404R-WW) 121v.

BILSKEN ACHTER DE DUIVENKETE (18): het bilcxken achter de duyvekeeye z.o. bauwens bilck, 1639, RAG-WS 398, 267v; een stucxken lants ghenampt het bilcxken achter de duyvekeete suyt oost Bauwens bilck, 1678, SAE-2175, 254r.

BILSKEN BACHTEN DE SCHURE (11): een stick landts ghenampt het bilcxken bachten de schuere, 1639, RAG-WS 398, 143v.

BILSKEN OP DE DAM (22): een partije landts ghenampt het bilcxken up den dam scheidende jeghens Eeckeloo, 1639, RAG-WS 398, 94/99v.

BILSKENS (16): vier perseelkens ghenampt de bilcxkens oost de moervoorde, 1598, RAG-WS 397, 146v.

(SINTE-)BLANCKAERTS STUK (17): een ghemet landts gheleghen in Arisdonck brouck gheheeten blanckaerts stick, 1571, RAG-K/WS 28, 52r; sinte blanckaertsstick, 1572, ARA-RK 45197, 111v; blanckaerts stick, 1599, RAG-K/WS 29, 50v; een stick lants ghenampt t'Blanckaerts stick, 1639, RAG-WS 398, 231v; de blancaerts sticken, id, 232v.

BLAUWBILK (20): te buelaere den blaubilc, 1569, SAG-330/87, 95v.

BLEEKSTEE 1 (10): een stick upden witten moer ghenampt de bleecste, 1598, RAG-WS 397, (394R-OW) 112v.

BLEEKSTEE 2 (8): het maeybeelcxken metde bleecste suut de vaert, 1598, RAG-WS 397, (245R-KW) 87r; twee stucken landts ligghende voor de Cauwenceucken ghenampt de bleechstede, 1639, RAG-WS 398, 103v; eenen bogaert ghenampt de bleecste ligghende voor de behuysde hofstede ghenampt de Cauwenkeucken, 1678, SAE-2175, 107v.

BLOM(S) BILK (20): drie sticken ghenampt bloems bilc, 1534, SAG-301/88, 130r; Jnden bloumbeelck ... loopende in Lovendeghem, 1598, RAG-WS 397, (300R-VW) 34v; een stuck ghenampt den blombilck oost het ghescheet van Lovendeghem, 1678, SAE 2175, 288r.

BLOMSTUK (15): ghenaeamt tblomstick, 1572, ARA-RK 45207, 104v; het bloumstick, 1598, RAG-WS 397, (1158R-KW) 87v; een stick landts ghenaeamt het bloemstick, 1639, RAG-WS 398, 182r; een stuck lant ghenaeamt het blomstuck, 1678, SAE-2175, 176v.

BLOKS STUKSKEN (1): het blocx sticxken, 1639, RAG-WS 398, 11v.

BLOKS GEWESTE (21): blocx gheweste, 1639, RAG-WS 399, 34v; de paters Cellebroeders binnen Ghent competeert een partije hettynghe ende sompelynghe ghenaeamt blocx gheweste oost den Eecloo dam suyt het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 102r.

BOEKWEITSTOPPELEN (18): ghenaeamt de boucheet stoppelen, 1598, RAG-WS 397, (463R-VW) 32v.

BOGAARD (21): eenen bosch ghenaeamt den bogaerdt, 1639, RAG-WS 399, 35v; een partije bosch ghenaeamt den bogaert noort tvaerdeken suyt de dronghen bosschen, 1678, SAE-2175, 327r.

BOGAARD BUITEN DE POORT (1): een partije ghenaeamt den bogaerd buyten de poorte (van het Goed te Breebroeck), 1639, RAG-WS 398, 4r; een stuck lant ghenaeamt den bogaert buyten de poorte, 1678, SAE-2175, 5v.

BOGAARD(BROEK)STRAATJE (21): ant boghaert brouc straetken, 1550, RAG-Bo 406, 218r; tbogaertstraetken, 1550, RAG-Bo 406, 218r.

BOGAARDEKEN 1 (19): het bogaerdeken, 1598, RAG-WS 397, (VW) 34r.

BOGAARDEKEN 2 (7): de strepe ende het bogaerdeken oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (samen 373R-KW) 90r.

BO(OM)GAARDMOERSTRAAT (21): de boomgaert moerstrate, 1569, RAG-AF 4282bis, 5v.

BOLLE STUK (7): suut het bollestijc, na 1571, RAG-K/WS 28, 24v; tbollestick, 1572 kop.1606, RAG-DFH kart.38/4, 15r; ghenaeamt tbollestick, 1572, ARA-RK 45207 II, 9v; Jnde bollestucken, 1585, SAG-330/104, 160r; haren bosch ghenaeamt den perdebosch bij bassevels bossch oost den waterganck suut het bollestick, 1599, RAG-K/WS 29, 22v.

BONTE MANTEL (11): van den bonten mantele, 1448, RAG-SB/R rol 25; den bonten mantel, 1482, RAG-ADo, O; den bonten mantele, 1598, RAG-WS 397, (1366R-OW) 106r; west (N) met synen bonten mantele, id, 111v; een partije landts ghenaeamt den bonten mantel, 1639, RAG-WS 398, 133r.

BOOMMEERSELKEN (13): een partijken ghenaeamt het boom-meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 160v.

BOONSTUK (18): het boonstick, 1598, RAG-WS 397, (460R-BW) 57r.

BOONSTUKSKEN (8): over het vaerdeken het boonsticxken ende het pleyken suut het vaerdeken, 1598, RAG-WS 397, (314R-KW) 89r.

BOOTHAMERS MEERS (22): de noorthamers mersch, 1581, SAG-94bis/17, 197v; eenen bosch ghenaeamt den bootamer meersch, 1639, RAG-WS 399, 27v; eenen bosch ghenaeamt de quaede thien ghemete commende met den oosteynde aent Eecloots Vaerdeken west de boothamers meirs van tselve clooster, 1678, SAE-2175, 319r.

BOS (17): twee ghemeten lands datmen heedt den boschs ligghende inden arisdonck brouc, 1503, RAG-K/WS 64, 4v; Jnden Arysdonck brouck ende heet den bosch, 1609, RAG-K/WS 29, 3v; een stick landts ghenaeamt den bosch jnt gescheet van de prochien Lovendeghem ende Waerschoot, 1639, RAG-WS 398, 240r.

BOS AAN HET HEKKEN (21): den bosch ant hecken z. & z.o. tgoet te brakele, 1569, RAG-AF 4282bis, 3r; een bosch ghenaeamt den bosch an thecken, 1639, RAG-WS 399, 47r.

BOS ACHTER DE POLDERGRACHT (21): slachbosschen ... ghenaeamt den bosch achter de polder gracht, 1551, SAG-330/69, 121r.

BOS IN DE BELLEBARGIE (23): eenen bosch ghenaeamt den bosch jnde belle baergie, 1639, RAG-WS 399, 20v; eenen bosch verschaekelende ghenaeamt den bosch inde bellebargie suyt de bellebargie dreve west den synghel synde bosch ... noort het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 313v.

BOS/BUNDER VAN LOVENDEGEM (21): eenen Bunre boschs ... diemen heet de bosch van lovendeghem, 1373, SAG-330/5, 221r; den bosch gheheeten dbundere van lovendeghem, 1441, SAG-301/36 II, 32r; tbunder van Lovendeghem, 1569, RAG-AF 4282bis, 4r; een bosch ghenaeamt het bunder van Lovendeghem o. de acht ghem., 1639, RAG-WS 399, 46v.

BOS VAN SPIERE (21): x bundre bosch ... gheheeten den bosch van spiere, 1427, SAG-330/19, 62r. *Zie ook SPIERBOS*

BOSBILKSKENS (10): landts ghenaeamt de bosch bilcxkens, 1639, RAG-WS 398, 117v.

BOSGRACHT (2-21): de boschgracht, 1639, RAG-WS 399, 44r.

BOSSELKEN (10): een sticxken landts ghenaept het bosschelken, 1639, RAG-WS 398, 202v.

BOSSENBILKEN (19): ghenaept de bosschenbilcken, 1572, ARA-RK 45197, 76v.

BOSSTRAAT (16-17): de bosstrate, 1598, RAG-WS 397, (AW) 2v, 3v, (KW) 79r, (OW) 115r ev; de bostrate, id, (WW) 146r, 148r ev; boschstraete, 1639, RAG-WS 398, 192r.

BOSSTUK 1 (17): j bunder landt ... up arisdonc gheheeten tbusch stic, 1529, SAE-1009, 15r; een bunder bosch ghenaept tbusch stic, 1545, SAG-330/63, 30r.

BOSSTUK 2 (11): ghenaept tboschstick ... toostmoere, 1572, ARA-RK 45207, 96r; Jnt bosstick, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{4}$ =197R-OW) 104r; de dry deelen van het bosstick, id, ($\frac{1}{2}+\frac{1}{4}$ =591R-OW) 105r;

BOSSTUKKEN 1 (4): de twee bossticken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1246R-WW) 121v.

BOSSTUKKEN 2 (10): een partije landts ghenaept de bosch sticken, 1639, RAG-WS 398, 193r.

BOTERBILK (6): den boterbeelck ... west het straetken, 1598, RAG-WS 397, (814R-WW) 133v; Jnde Jagherpale ... neffens den boterbeelck, id, (KW) 77v; den boterbilck, 1639, RAG-WS 398, 75r.

BOUDELOSTUK(SKEN) (17): an het baudeloo sticxken, 1598, RAG-WS 397, (530R-AW) 17v; een stick landts ghenaept Baudeloo stick, 1639, RAG-WS 398, 254r.

BOUDEWIJN TRUESOENS BOS (22): ses ghemete bosch ghelegghen up de hoost sijde vanden eeclo Damme gheheeten bouwijn truesoens bosch, 1482, RAG-ADo, O.

BOVENMEERS (12): een stick ghenaept boven mersch oost het steenen straetkin, 1598, RAG-WS 397, (492R-WW) 135v.

BOVENMOERSTRAAT (21): de boven moer straete, 1639, RAG-WS 399, 48v.

BOVENNERING (18): het beelcxken boven nerynck, 1598, RAG-WS 397, 42r; het bilcxken boven nerinck, 1639, RAG-WS 398, 273r; ghenampt t'stick boven nerinck, 1639, RAG-WS 398, 271r; een partije lants ghenampt den boven nerynck, 1678, SAE-2175, 257v.

BRAKEL (2-21): daniel de bracla, 1232, G Ename O; rog(er)us de braecke, 1260, GSP, O, 688; daniel de brace miles, 1261, GSP, O, 708; dominus daniel de brakelle, 1261, GSP O, 727; daniel van brakele, 1326, GSB O; Waut(er)s hoer van brakle, 1331, RAG-SP rol 1010; rase van brakele, 1335, Gb Rijke Gasthuis O; daneel van brakele, 1355, RAG-WS O; rase van brakele, 1360, GSB O; tgoet te brakele, 1373, SAG-330/5, 221r; te brakele jnt lant van nevele, 1414, Gs 330/15, 213r; Jans leen van brakele, 1414, SAG-WH 268, 7r; ter stede d(aer)ment heet brakele, 1417, SAG-301/24, 47v; bij brakele, 1425, RAG-GV 532; dlant te brakele, 1427, SAG-330/19, 52r, 62r; bij brakele, 1456, SAG-330/27, 348r; tusschen brakele ende eecloe, 1472, SAG-330/32, 185r; bijder hostinstraten achter brakele jn scaubrouc moer, 1499, SAG-WH 270, 19r; te brakle, ca.1550, RAG-AF 6247, rol?. *Zie ook GOED TE BRAKEL*

BRAKELBOS (21): een buunre boschs en(de) j alf buunre wostinen lighende an brace boschs, 1378, SAG-330/6, 204v; den Brakelbosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 1r.

BRAKELLEIKEN: eene leede gheleghen int heerscip van zomergheem lopende van den goede te brakele tooten goed te breebrouc ende alszoe toot inde groote leede, 1446, SAG-300/38 II, 139r; brace tleyken / brakeleyken, 1550, RAG-Bo 406, 218r; tbrakelleykin, 1572, ARA-RK 45207, 2v, 78v; de brakelleye, id, 112r; an brake Leyken, 1599, RAG-K/WS 29, 14r; het braken Leyken, 1639, RAG-WS 398, 5v; tbrake Leyken, 1639, RAG-WS 399, 1v.

BRAND (17): Jn den bruch tusschen hardincxdonc/hardinsdone ende merripade in een stic dat men heet den brant, 1333, RAG-EB, O; (id, Cart. Beth nr.116, p.82); in den brant, 1397, SAG-330/10, 339r; een stic lands dat men heet den brant, 1428, SAG-GB 159, 35r; viijC roen lands gheheeten den brant, 1444, SAG-GB 159, 35r; up den brant, 1503, RAG-K/WS 64, 21v; ghenampt den brandt ... inden arisdonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 33r; den brant, 1572, ARA-RK 45197, 61v, 120v; den brandt, id, 3v; id, 1572, ARA-RK 45207, 19v; den brant, 1598, RAG-WS 397, (341R-AW) 9v, (AW) 15r, (1/2=341R-AW) 19v, (802R-AW) 21r, (1179R-AW) 23r ev; den brant suut de beghynen noort het Leyken, id, (2068R-AW) 25v; een stick landts ghenampt den brandt, 1639, RAG-WS 398, 218r; Jnden selven brant / den brandt, id, 214r.

BRANDEKEN (17): ghenampt tbrandeken, 1572, ARA-RK 45197, 58v; het *brosdeken, 1598, RAG-WS 397, (293R-AW) 24v; het brandeken, 1612,

RAG-As 1028, 63r; een stick landts ghenaeamt het brandeken, 1639, RAG-WS 398, 213v.

BRANDEKENS (18): 4 perseelen ghenaeamt de brandekens, 1598, RAG-WS 397, (558R-VW) 32r; de brandekens, 1639, RAG-WS 398, 277v.

BRANDMEERS(EN) (17): de brantmersschen, 1598, RAG-WS 397, (592R-OW) 109r; de brant mersch, id, (561R-OW) 111r; eene meersch ghenaeamt de brandemeersch, 1639, RAG-WS 398, 213r.

BRANDMEERSELKEN (17): brant mersschelken, 1598, RAG-WS 397, (225R-AW) 4v.

BRAUWSTUK (1): het braustick, 1639, RAG-WS 398, 7v; een partije ghenaeamt het braustuck west het langhe bilcxken, 1678, SAE-2175, 10r.

BREDE BROEK / BREEBROEK (1): bredebroech, 1249, RAG-SG? 74; in loco qui dicitur breiden broch juxta domum Eustatii de brestune militis versus ductum acque qui dicitur Liove, 1254, KAD-Cart.D, 209r; in brebrouch, 1277, SJHB O.64; bredebrouc, 1294, SJHB O.222; bachten breedbruc, 1307, SAG-SJG O.3; breetbruc, 1307, SAG-SJG O.4; Breebruch, 1338, RAG-SV, O; van den goede van breebruch, 1345, Gs,69, C 58; in loco dicto brede brouc, 1359, RAG-Cart.74, 39r; neffens goed te rijschine dat me(n) heet breetbrouc, 1370, SJ 647, 10r; van de(r) gheelre stede ... die me(n) heet breebrouc, 1373, Gs 330/5, 221r; vten goede van breetbrouc ande sijde te staecken viure waert, 1388, Gs 330/8, 246v, 1412, SAG-301/21 II, 38r; te breebrouc, 1414, SAG-WH 268, 12r; breebrouc, 1425, RAG-GV 532; breebrouc, 1427, Gs 301/29, 71v; tgoed te breebrouc, 1431, Gs 330/20, 90r; daer men gaet te bredebrouc waert; te breebrouc, 1449, Gs 330/24, 525v; thof ende goed te breebrouc, 1455, Gs 330/26, 533r; Breebrouc, ca.1470, SAG-VS 117, 11v; vp tgoet te breebrouc, 1489, Gs 330/38, 152r. *Zie ook GOED TE BREEBROEK*

BREDE BILK (17): ghenaeamt den breeden bilck ... in arisonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 28v.

BREDE STUK / BREESTUK (15): dbree stic, 1428, SAG-GB 159, 31r; oost an (de byle) het breestick, 1598, RAG-WS 397, (420R-OW) 110r.

BREE VERBIJLE (17): t'bree verbyle, 1639, RAG-WS 398, 217v, 228r. *Zie ook SMALLE VERBIJLE*

BROEDER KARELS BOS (22): broeder karels bosch, 1538, SAG-301/93, 35r.

BROEK (17): ou lui con dist au breuc, 1278, RAG Bisdom E 374, O; up de lieve in den bruch, 1332, SAG-WH O.39; up de lieve in den brouc, 1332, SAG-WH O.263, 6v; Jn den brouc/bruch tusschen hardinxdonc/hardinsdone ende merripade, 1333, RAG-EB, O; in den brouc, 1339, SAG-WH 267, 4r; ten bruke waert, 1344, SAG-WH O.49; in den brouc, 1376, SAG-330/6, 81v; jghem(et) in de(n) brouc, 1380, SAG 330/6, 303v; in den brouc, 1414, SAG-WH 268, 10v; in den bruch tusschen hardins done ende meripade, 1428, SAG-GB 159, 35r; xC roeden lants ligghende in den brouc, 1448, RAG-K/WS 35, 20v; daer ment noemt Jnden brouc, 1453, SAG-330/25, 436r; daerment heet den brouc, 1456, SAG-330/27, 99v; een alf bunder lants inden brouck, 1485, RAG-K/WS 27, 23r; in den brouc, 1499, SAG-WH 270, 14v; inden brouck, 1571, RAG-K/WS 28, 42r, 47r; id, 1572, ARA-RK 45183, 17r, 20v; id, 1572, ARA-RK 45197, 5r, 53v; inden brouck, 1572, ARA-RK 45207 II, 4v, 6r; id, 1598, RAG-WS 397, (WW) 147r; Jnden brouck/brouch, id, 152r/152v; den brouck, 1599, RAG-K/WS 29, 39r; jn den brouck, 1639, RAG-WS 398, 246v.

BROEK (17): in arisonck brouck ghenaept den brouck, 1572, ARA-RK 45197, 45r; an het voorg. stick (peerdenbilck) ghenaept den brouck, 1598, RAG-WS 397, (819R-WW) 149v; een partije lant alsuu ghenaept den brouck voortijds in dry Items ghemeten, 1678, SAE-2175, 314r.

BROEKBOS (17): de broucbusch te waerscoet, 1427, SAG 330/19, 112r.

BROEKLAND (23): Jnt brouclant hoofdende an sent Jacobs huus goed, 1434, SAG-301/32 II, 100v; tbroucland ... te(n) oostmo(er)e, 1463, SAG 301/47, 102r; het broucklandt, 1529, SAG-SJG 48, 12r; thien ghemeten ofte daer ontrent ghenaept tbrouclandt, 1542, SAG-301/95, 235r; eenen bosch ghenaept het broucklandt, 1639, RAG-WS 399, 17r; eenen bosch ghenaept het broucklant suyt ende west den heulbosch anderssins tselve Godtshuys, 1678, SAE-2175, 310r.

BROEKMEERS (20): heelftwinninghe metter broucmeersch, 1569, SAG-330/87, 95v.

BROEKSKEN (17): in arisonck brouck ghenaept tbroucxkin, 1572, ARA-RK 45197, 43v; tbroucxkin, id, 44r; een sticxken landts ghenaept het broucxken, 1639, RAG-WS 398, 233r, 242r.

BROEKSTRAATJE (17): in arisonck brouck ... zuudt tbrouckstraetkin, 1572, ARA-RK 45183, 86r.

BROUWERIJ (18): bij der beken eene behuude stede gheheeten de brauwerie, 1481, SAG-330/35, 404r.

BROUWPUT (19): een stick landts ghenaeamt den brauput w. de voorde straete, 1639, RAG-WS 398, 283v.

BRUGGESTUKSKEN 1 (18): ghenaeamt tbrugghesticxken ... ter beke, 1572, ARA-RK 45207, 48r; het brugghen sticxken, 1639, RAG-WS 398, 164v.

BRUGGESTUKSKEN 2 (14): een sticxken ghenaeamt het brugghen sticxken (bertenbrugghen), 1598, RAG-WS 397, (519R-KW) 67v.

BRUGSE BOSSEN (10-23): een partije landts ghenaeamt de brughsche bosschen, 1639, RAG-WS 398, 116r; een partije bosch ghenaeamt de brussche bosschen, 1639, RAG-WS 399, 13v; dhoors van Jan ende Pieter Cle competeert eene groote partije lant te vooren bosch gheweest ligghende alsuu in veel diveerssche stucken ghesepareert ghenaeamt de Brugschebosschen oost de wittemourstraete, 1678, SAE-2175, 306v.

BULARE (20): Marie van bulaer, 1370, SJKG-647, 17r; pulaer, 1414, SAG-WH 268, 16v; id, 1418, SAG-WH 269, 14v; tgoed te bulaer, 1427, SAG 301/29, 64r; ter stede daer ment heet te bulaer, 1435, SAG-301/33 II, 29r; iacentem te bulaer, 1448, RAG-K/WS 35, 43r; te bullaer, 1456, SAG-330/27, 243r; bulaer, 1478, SAG-MB 10, 29v, 30r; up buulare, 1485, RAG-K/WS 27, 6v; an pulaer, 1499, SAG-WH 270, 54v; pulaer, 1511, SAG-WH 285, ?v; bulare, 1560, RAG-Zo 230, 153r; buelaere, 1569, SAG-330/87, 95v; bulare, 1571, RAG-K/WS 28, 27v, 32v; bulare, 1599, RAG-K/WS 29, 24v, 29v; bulaere, 1639, RAG-WS 398, 293r. *Zie ook GOED TE BULARE*

BUNDER 1 (1): het bundere in de wesstrate, 1598, RAG-WS 397, (436R-KW) 65v; het bundere ... noort tleyken, id., 124v; een stick landts ghen. het bundere n. het Leyken / noch een stick ghen. het bundere n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 17v.

BUNDER 2 (11): een partije landts ghenaeamt het bundere ... in de oostmoer, 1639, RAG-WS 398, 143v.

BUNDER 3 (12): het bundere ... de cappelbeelck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 68r; landts wesende Leen ghenaeamt het bundere, 1639, RAG-WS 398, 146v; het bundere wesende Leen, 1639, RAG-WS 398, 159r.

BUNDER 4 (17): een stick landts ghenaeamt het bundere, 1639, RAG-WS 398, 251v.

BUNDER 5 (18): een stick landts ghenaeamt het bundere, 1639, RAG-WS 398, 267v.

BUNDER BOVENMEERS (11): een partije landts ghenaeamt tbundere bovenmeersch, 1639, RAG-WS 398, 136r.

BUNDER TENDEN DE KAPELLEBILK (13): het bundere tenden den cappellebilck, 1639, RAG-WS 398, 159r.

BUNDER TENDEN DE VETTE BILK (13): het bundere tenden den vetten bilck, 1639, RAG-WS 398, 159v.

BUNDER TENDEN DE VIJF GEMETEN (13): het bunder t'einden de vijf ghemete, 1639, RAG-WS 398, 159r.

BUNDERKEN 1 (13): een stick landts ghenaeamt het bunderken, 1639, RAG-WS 398, 147r.

BUNDERKEN 2 (17): een stick landts ghenaeamt het bunderken, 1598, RAG-WS 397, 251r.

BUNDERKEN 3 (18): het bunderken, 1598, RAG-WS 397, (906R-BW) 57r.

BUNDERKEN 4 (21): eenen bosch ghenaeamt het bunderken n. de oostynstrate, 1639, RAG-WS 399, 37r.

BUNDERSTRAAT: on len appelle ter bunder straten, 1473, ARA-RK 1089, 351v; ter bunder straten, 1473, ARA-RK 1090, 318v.

BUNT (5): den buent, 1598, RAG-WS 397, (KW) 62v, (KW) 69v; den bunt, id, (KW) 70r; in de buent, 1616, RAG-Zo 423, 9r.

BUNTEN (5): de bunten bachten de Leest, 1598, RAG-WS 397, (1740R-KW) 75v; twee partijen ghenaeamt de buenten ... achter de Leest, 1639, RAG-WS 398, 63r; een partije ghenaeamt de buenten, id.

BUNTJE (5): het buengien, 1598, RAG-WS 397, (225R-KW) 64r.

BURRESTUK(SKEN) (1): een stick ghenaeamt het burrestick, 1598, RAG-WS 397, (475R-WW) 124r. het burresticxken, 1639, RAG-WS 398, 11r.

BUSSCHEELBOS (23): ten oostmoere hoefdende up den oostwat(er)ganck streckende metter weszyde an Busceel bochs, 1533, ARA-WK 3316, O.

BUUCKX STRAATJE (22): an buuxs straetkin, 1485, RAG-K/WS 27, 12r; moerkin metten suuthende ant buuck straetken, 1571, RAG-K/WS 28, 16v; an het buuck straetkin, 1599, RAG-K/WS 29, 14v.

CELLEBROERS (21): een bosch ghenaept de Cellebroers, 1639, RAG-WS 399, 34r.

CHAUTS BILK (20): ij ghemet ende heet chauts bulke, 1478, SAG-MB 10, 30r.

DAASDONK (17): gheheeten den daesdonc, 1447, GSB K 1421, 77v; bachten daesdonc, 1453, SAG 330/25, 436r; den daesdonc, 1469, SAG 301/50, 105r; ten witten moere bouen der daesdonc, 1482, SAG 330/36, 78r; ghenaept den kerckwech ... bij der daesdonck, 1572, ARA-RK 45197, 96r; daesdonck ... Jnden grooten bilck, 1598, RAG-WS 397, 150r; naer de daesdonck, 1609, RAG-K/WS 29.

DAASDONK (20): upden daesdonck bij bulaere, 1560, RAG-Zo 230, 155v; ter daesdonck, 1572, ARA-RK 45197, 5r, 55r, by der daesdonck, id, 66r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 10v.

DAASDONKBROEK (17): jnden haesdoncbrouc, 1482, SAG 330/36, 99r.

DAM (2-3): om te makene den gancwech up den dam die comt van Waerscoot waert toot Eecloo, 1407, ARA-RK 34358, 7v; terram iacentem juxta den dam, na 1448, RAG-K/WS 35, 43v; anden grooten wech van eecloo diemen noemt den dam, 1504, ARA-RK 1091, 181v; west den dam, 1572, ARA-RK 45207 II, 2r; up den dam, 1589, SAE-1010, 297v.

DERDE BILK (13): den iijen beelck van het Leen ... oost kercken meersschelken, 1598, RAG-WS 397, (1092R-AW) 7v.

DERDE HALF GEMET (20): een partije landts ghenaept het derde alf ghemet, 1639, RAG-WS 398, 292r.

DERDE MOSTJE (12): het iije mosken, 1598, RAG-WS 397, (308R-KW) 71r. *Zie ook MOSTJE en KWAAD MOSTJE*

DERDE STRING (5): den iijen strijnck, 1598, RAG-WS 397, (548R-BW) 52r; een stick landts ghenaept den derden strynck, 1639, RAG-WS 398, 57r.

DERDE STRING (1): den 2en ende iijen strynck, 1598, RAG-WS 397, (samen-738R-WW) 119v;

DERDE VITSENSTUK (1): het derde vitssestick, 1598, RAG-WS 397, (663R-WW) 143r.

DESTEL-: zie DISTEL-.

DIEDONK (19): ten hooghen voortd op de zuitzyde vanden diedonck, 1572, ARA-RK 45183, 45r; diedonck, 1572, ARA-RK 45197, 37v; den diedonck ... te voorde, id, 65r; den *biedonck, 1598, RAG-WS 397, (600R-VW) 35r, (300R-VW) 37r; den *hiedonck, 1598, id, 35v; twee sticken Landts ghenaeamt den *diefdonckt, 1639, RAG-WS 398, 285v; een stuck landts ghenaeamt den diedonck met eenen splotkant verschaekelende, 1678, SAE-2175, 270v.

DIEPENDALE (7): walter(us) de profunda ualle, ca. 1220-39, RAG-SB/R 30, 17v; up tgoed te diependale, 1312, RAG-WS O; te diependale, 1448, RAG-K/WS 35, 40v. *Zie ook GOED TE DIEPENDALE*

DIEPTE (22?): jnde prochie van waerscoet daerment heet jnde diepte, 1465, SAG 330/30, 108v. *Zie ook WISPELAERS DIEPTE*

DIKKE BEURZE (22): eenen bosch ghenaeamt de dickeburse n. het Leyken w. de vledt gracht jeghens de Langhe dreve, 1639, RAG-WS 399, 25r; eenen bosch ghenaeamt dickeburse west aende voorgaende noort het vaerdeken west de vletgracht aende langhe dreve voorts allomme tselve Clooster goet, 1687, SAE-2175, 317v.

DISTELBILK (13): den destelbilck, 1639, RAG-WS 398, 136r; een partije landts (gastelleen) ghenaeamt den destelbilck, id, 158v.

DISTELBILKSKEN (18): het desstel beelcxken hendende ande dreve, 1598, RAG-WS 397, (514R-WW) 144v; het destelbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 266r.

DISTELDONK (11): den dessteldonck, 1598, RAG-WS 397, (447R-OW) 101r.

DISTELSTUK (19): destel stic, 1428, SAG-GB 159, 30v.

DISTELSTUKSKEN (7): het desstelsticxken tusschen het hooghe ende nere hof, 1598, RAG-WS 397, (409R-KW) 96r.

DOORNBILK (1): den doorebeelck, 1598, RAG-WS 397, (1000R-WW) 143r; een stuck landts ghenaeamt den doorenbilck, 1639, RAG-WS 398, 2r.

DOORNBILK(EN) (16): j stic lants gheheeten den houden leebeelc ... ande suut side so licht joeris de vos met sinre herue gheheeten den doorenbilc, 15^e eeuw, GSB R 870/2 G; landts ghenaeamt de doorebilcken, 1639, RAG-WS 398, 195v.

DOORNBILK (20): den dooren buelc, 1475, SAG-330/33, 164r; s. daeran (hooghe seven ghemeten) ghenaeamt den doorenbuelck, 1598, RAG-WS 397, (1396R-BW) 51r.

DOORNBOS (1): de doorne bosch, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; noort den doorebosch oost den iijen strynck, 1598, RAG-WS 397, (WW) 119v; den doorenbosch, 1639, RAG-WS 398, 2v.

DOORNHAGE (13): up de lieve onder de dhoren haghe, 1519, SAG-301/75 II, 94r.

DOORNSTUK (5): het doorenstick, 1639, RAG-WS 398, 58v.

DORDRECHT (19): up de lieve ter stede daerment heet dordrecht, 1443, SAG-330/23, 211r; up de lieve ter stede daerment heedt den dorderecht, 1455, SAG-330/27, 135v; in arisdonck brouck ... zuudt de ghendtsche lieve ... ghenaeamt den dordrecht, 1572, ARA-RK 45197, 42r; lants ghenaeamt den durdrecht ... up arisdonck ... zuudt de ghendtsche Lieve, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 63v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 40v; den een durderecht zuut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (431R-WW) 151r; een partije landts ghenaeamt den deurdrecht, 1639, RAG-WS 398, 254v.

DRAAIAARD (19): noort daeran (heven beelck) ghenaeamt den draeyhaert, 1598, RAG-WS 397, (846R-VW) 30r; een stick landts ghenaeamt den draeyaert n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 280r. *Zie ook BACHTEN 's DRAEYERS*

DRAAIBOOMSTUK (18): het draeyboom stick, 1598, RAG-WS 397, (632R-VW) 33v.

DRAAIBOOMSTUKSKENS (11): het Ronde sticxken ... beede de draeyboom sticxkens, 1598, RAG-WS 397, (samen-750R-OW) 100v.

DRAAIBOS (20): te voorde ghenaeamt den draybosch oost tmeyenbrouckstraetkin, 1572, ARA-RK 45197, 32r.

DREVE (7): een partijken gheheeten de queeckerije ofte dreve, 1639, RAG-WS 398, 90v; een beplante dreve voortydts ghenaeamt de queeckerije, 1678, SAE-2175, 94r.

DRIE BILKEN (13): een parcheel lants ghen. de drie belcken, 1598, SAG-330/122, 81r.

DRIE BUNDER (1): Jnt goet van breebrouck eerst de drie bunder, 1598,

RAG-WS 397, (2725R-WW) 143r; west den drie bunder, id, 120r; een partije Landts ghenaeamt het drij bundere, 1639, RAG-WS 398, 1r.

DRIE ESSEN (6): bij den drij essche jeghens het vennegoet, 1609, RAG-K/WS 29, 2r.

DRIE GEMETEN (15): een stick landts ghenaeamt de drij ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 186r.

DRIEHOEK(TE) (STUK) (18): up vierhondert roeden lants ... dat men heet drie huucte stic, 1344, SAG-WH O.53; den drienhouc, 1534, SAG-301/88, 129r.

DRIE PAARDENBILKEN (9): drie sticken zom ettinghe ende zom bosch ghenaeamt de drie peerdebilcken ... metten zuuthende ande oost waeterganck, 1542, SAG-301/95, 253r.

DRIES (11): an den Dries an den oestmoer, 1348, SAG-VS 117?, O; an den driesch, 1447, RAG-K/SMG 395, 3r; an tstraetkin dat loept van den driessche, 1499, SAG-WH 270, 28r; an tleykin anden drieschs, 1503, RAG-K/WS 64, 2v; tleykin dat loept vanden driessche ten oostmoere waert, id, 3r; drieschs ghelegghen in den wijc, id, 6v; te waersch(oet) bijden driessche, id, 29v; byden driesch (Jeghens tvenneghoet overe), 1571, RAG-K/WS 28, 38r, 41r; daerment heet ten driesche, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 12r; anden driesch, 1572, ARA-RK 45197, 101v; id, 1572, ARA-RK 45207, 7v; bij den driesch, id, 7r, 40r; daerment heet ten driessche, 1572, ARA-RK 45207 II, 7v; up den driesch, 1584, RAG-WS 190; een stedeken upden driesch daer hij ghetemert heeft, 1598, RAG-WS 397, (148R-KW) 91r; syn stedeken upden driesch, id, (180R-KW) 94r; upden driesch, id, 90v, 112r.

DRIES 2 (1): een stick Landts ghenaeamt den dries, 1639, RAG-WS 398, 16v.

DRIES 3 (17): een stick Landts ghenaeamt den dries, 1639, RAG-WS 398, 249v.

DRIESSTUK (18): stick landts ghenaeamt het driesstick, 1639, RAG-WS 398, 276v; een stuck landts verschaekelende ghenaeamt het drieschstuck, 1678, SAE-2175, 262r.

DRIEWATERING(BILK) (17): deelt van(de) drijwatery(ng)h, 1598, RAG-WS 397, (½=329R-AW) 8v; oost an (den krieckbeelck) de heelt van(den) drij waterynck beelck ende den grooten beelckbeghynen Lant, id, (½=1751R-AW) 19r; een stick landts ghenaeamt de drij Waeteryn(ghen), 1639, RAG-WS 398, 244v.

DRONGENBOS(SEN) (21): zuut naer het dronghen bosch, 1581, SAG-94bis/17, 218v; de dronghen bosschen, 1599, RAG-K/WS 29, 31r; id, 1639, RAG-WS 398, 24r; eenen bosch ghenaeamt den dronghen bosch o. Eeckeloo dam w. het leen, 1639, RAG-WS 399, 37v.

DRONGENSCHURE (21): juxta viam que voatur dronginers scuere, 1251 kop.14e, RAG-ADr 7, 44r; juxta dronghiner scure, 1252 kop. 1298, G D6, 12r; dronghineers scurre, 14e, RAG-ADr 7, 44r; te dronghenaerscoere, 1338, RAG-SV, O; id, 1347, SAG-WH O.61; te dronghenerscuere, 1347, SAG-WH 263, 11v; locum dictum dronghenaers scuere, 1354, RAD-Cart.74, 39r; prope locum dictum dronghenaers scuere, 1359, Mons cart. 74, 39r; een behuude hofstede ... dat men heet de dro(n)ghene schuure, 1383, SAG-330/7, 196v; te dronghenerscuere, 1405, RAG-K/SMG 384, 45v; te dro(n)gherscueren 1414, SAG-WH 268, 13r; te dronghene eensscuere, 1435, SAG-301/33, 146r; id, 1435, RAG-PWS, O; te dronghen scuere tusschen Waerscoet ende eekeloe ter muelen, 1447, RAG-K/SMG 385, 2v; iiij ondert roeden lants ligghende te dronghene scuere, 1448, RAG-K/WS 35, 20r; in dronghenscuere, 1453, SAG-330/26, 71r; dron(ghe)neerscuere ten jagherpade waert, 1468, RAG-PWS, O; te dronghjen scuere, 1484, XR 34418, 14r; ,een (hof)stee te dronghe(ne) scuere, 1485, RAG-K/WS 27, 6r, 20r; te dronghene schuere, 1501, XR 34430, 11v; te dronghenscuere an de brugghe, 1503, RAG-K/WS 64, 15r; anden dam bij dronghen schuer, 1566, SAE-1010, 101r; te dronghen schuere, 1571, RAG-K/WS 28, 8v, 23v, 38v; in dronghenschuere, 1572, ARA-RK 45197, 104v; in dronghenschuere ... noordt tleykin, 1572, ARA-RK 45207, 66r; een stedeken Jnde dronghenschuere, 1598, RAG-WS 397, (AW) 13r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 21v; Jnde dronghe(n)schuere, id, 31r, 36v.

DRONGENSCHUURBRUGGE (21): de dronghenaer schuere brugghe, 1499, SAG-WH 270, 20r; te dronghenscuere an de brugghe, 1503, RAG-K/WS 64, 15r; anden dam bij dronghen schuer brugghe, 1566, SAE-1010, 101r.

DUIFHUISBILKEN (18): ghenaeamt de duufhuisbilleken ... te voorde, 1572, ARA-RK 45197, 71v.

DUIVENBILK/STUK (2): ghenaeamt den duvenbulck west vander hofstede ... ghenaeamt tgoet te brakele, 1572, ARA-RK 45207, 111v; tduvestick ... bij tgoet te brakele zuudt de brakelleye, id., 112r;den duivenbilck ... z. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 20v;een stuck landts ghenaeamt den duyven bilck commende met den suyteynde upt braecken leyken west noort ende oost denselven Jr soo met syn onbehuysde hofstede ghenaeamt het goet van Brackele, 1678, SAE-2175, 24r.

DUIVENSTUKSKEN (20): een stick landts ghenaeamt het duve sticxken, 1639, RAG-WS 398, 296v; Ste Jacobs Godtshuys in Ghent competeert noort

aende voorgaende een stuccken landts ghenaeamt het duyvestuccken, 1678, SAE-2175, 281r.

DWARSE TWEE GEMETEN (11): suut an het langhe beelcxken de dwersche twee ghem(eten), 1598, RAG-WS 397, (593R-OW) 100v.

EEK-/EKENBILK (19): een ghemet lants ... gheheeten den heeckbelck, 1485, RAG-K/WS 27, 17v; een stick landts ghenaeamt den eecken bulc, 1533, SAG-301/87 II, 124r; eecken bulck, 1540, RAG-RvVI 963, 198v; een ghemet Lants ghenaeamt den heeckbeelck, 1571, RAG-K/WS 28, 34v; den Heeckbeelck, 1598, RAG-WS 397, (785R-VW) 30r; heeckbeelck, 1599, RAG-K/WS 29, 31v; een stick landts ghenaeamt den Eeckbilck, 1639, RAG-WS 398, 280r.

EEKBOS (22): een partie ghenaeamt den eecbosch met de langhe ende hooghe dreve zo verre hem den voorscr. bosch bestrect, 1581, SAG-94bis/17, 196r; den heeckbosch, 1598, RAG-WS 397, (140R-KW) 90v; tClooster van Waersschoot competeert een partije landt ligghende in verscheyden stucken met grachten ghesepareert voortijts bosch gheweest ghenaeamt den Eeckbosch west den bosch ghenaeamt de rogghe Bedden noort de ses ghemeten oost de langhe dreve ende suyt een ander dreve hiermede ghemeten, 1678, SAE-2175, 317v.

EEKLOOS VAARDEKEN/LEIKEN (21-22-23): inde veldemeersschen ... zuyt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45194 Oml, 10r; daer teecloots vaerdekin deur loopt, id, 26r; up tolhende ... noordt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45207 II, 8r; bij der cauwer kuekene ... zuyt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45193, 107r; up tghescheede van lembeke ende waerschoot ... zuyt teecloots vaerdekin, id, 113r; teecloots vaerdekin, id, 114v; id, 1572, ARA-RK 45207, 40v, 45r, 69v; het Eeckeloots vaerdeken, 1639, RAG-WS 399, 51r; het Eeckeloots leyken, 1639, RAG-WS 398, 114r.

EEKLODAM / EEKLOSE DAM (21-22): up de hoost sijde vanden eeclo Damme, 1482, RAG-Do O; an den eeckeloo dam 1510, SAG-330/44, 156v; te Waerschoot anden eeckelootschen dam, 1532, SAG-301/87 II, 49v; eeclo dam, 1539, RAG-PWS, O; bosch an eecloo dam, 1565, SAG-330/83, 136r; west den eeclootschen dam, 1572, ARA-RK 45207, 6v, 52r; in de moer ... west den eeclootschen dam, id, 58v; den Eeclootschen dam, 1625, RAG-Ka 342, 238v; up Eeckeloo dam, 1639, RAG-WS 398, 23v. *Zie ook: DAM*

EEKLOSE VOETWEG (5): twee behuysde hofsteden daer In begrepen den Eecklootschen voetwegh ... suyt oost de straete, 1678, SAE-2175, 69v.

EEKLOSE WEG (5): een stick landts ghenaeamt den Eeckeloodtschen wech, 1639, RAG-WS 398, 57v.

EEKLOWEG (21-22): up den heekeloe wech up de noerdt hoest zijde dat men heet den nieuwen dam, ca.1450, RAG-AF 6247, rol.

EEKMEERS (22): bachten cupers gheweste ande heecmersch, 1598, RAG-WS 397, (KW) 82r; bachten cuupers bij de heec mersch, id, (223R-WW) 136r; een partije ghenaempt de Eeckmeersch, 1639, RAG-WS 398, 35r; id, 1639, RAG-WS 399, 25v.

EERSTE BILK (13): den eersten beelck van syn Leen suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (1173R-AW) 7v.

EERSTE KRUISBILK (17): den eersten cruysbilck, 1598, RAG-WS 397, (deel=475R-WW) 149r; een stick landts ghenaempt den eersten cruysbilck, 1639, RAG-WS 398, 226r.

EERSTE MOLENWAL (11): den eersten muelewal ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (490R-OW) 102r.

EERSTE MOSTJE (12): het eerste mosken, 1598, RAG-WS 397, (490R-KW) 71r. *Zie ook TWEDE, DERDE, VIERDE MOSTJE – MOSTJE en KWAAD MOSTJE*

EERSTE STIJNE (7): de je stijne, 1598, RAG-WS 397, (1041R-KW) 95v.

EERSTE STRING 1 (1): den jen strynck, 1598, RAG-WS 397, (462R-WW) 119v.

EERSTE STRING 2 (3): den jen strynck voorde poorte oost an suut het vaerdeken, 1598, RAG-WS 397, (728R-KW) 89r;den eersten strynck, 1639, RAG-WS 398, 28v.

EERSTE STRING 3 (5): den jen strynck, 1598, RAG-WS 397, (803R-BW) 52r;een stick landts ghenaempt den eersten strynck, 1639, RAG-WS 398, 57r.

(EERSTE) VEULENBILK/STUK (5): de vierghem. en het becxken suut den ommeloop noort den volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (1534R-BW) 51v; oost an (den doorenbeelck) den jen volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (1325R-BW) 51r; het eerste veulensstick, 1639, RAG-WS 398, 58r.

EERSTE VIER GEMETEN (5): d'eerste iiij ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 58v.

ELSBILK (20): de heelsbilc, 1520, SAG-301/76, 103r; den helsbelc, 1524, SAG-301/79, 162r.

ELSBILKSKEN (4): het helsbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 38v, 39v.

ELSBOS (20): den helsbosch, 1639, RAG-WS 398, 302v; een partije bosch ghe-naemt den helsbosch, 1639, RAG-WS 399, 10r.

ELSBOSSELKEN (3): het helsbosschelken, 1639, RAG-WS 398, 35r; een partijken bosch ghe-naempt het hels bosschelken z. het Leyken, 1639, RAG-WS 399, 2v.

ELSHOUT (19): an thelshout, 1489, SAG-330/38, 131r; ghe-naempt thelshaut, 1572, ARA-RK 45197, 14v.

ELSHOUTBILKSKEN (19): ghe-naempt thelshautbilcxkin, 1572, ARA-RK 45197, 14r.

ELSPLANTEN (20): 40 r. ghe-naempt de helsplanten, 1569, SAG-330/87, 95v.

ELSPLAS (19-20): tenden den helsplach, 1598, RAG-WS 397, (VW) 40v; den helsplach, 1639, RAG-WS 398, 287r, 289v; de dreve ghe-naempt den helsplach, 1639, RAG-WS 399, 10r.

ELSSTRING (7): een stick ghe-naempt de helstrynck n. den Clooster bosch, 1639, RAG-WS 398, 95r.

ELSSTUK(SKEN) (15): deelt vanden helssticke, 1598, RAG-WS 397, (½=385R-AW) 22r; de Reste van het helsstick, id, (deel=385R-AW) 23r; een partije landts ghe-naempt het helsstick, 1639, RAG-WS 398, 185r; een stick landts ghe-naempt het helssticxken, 1639, RAG-WS 398, 184v.

ELST (13?): boidin de helst, 3^e kwart 13^e eeuw, RAG-SP 10, 15v; neffens der helst, 1414, SAG-WH 268, 14; Alijse van der elst, 1^e helft 15^e eeuw, RAG-SP 67, 15v.

ELSVLUCHTEN (20): een parcheel lants ghe-naemt de helsvluchten, 1569, SAG-330/87, 95v.

ELZEN / ELZEKEN (13): twee ghemeten landts die men heedt dhelsen ligghende in Wispelaren houc bij den Ghendweghe metten oesthende an steenin straetkin, 1499, SAG-WH 270, 19v; een stick ghe-naemt het helsseken, 1598, RAG-WS 397, (457R-KW) 65r; het helsseken noort steenen straetken, id, (627R-KW) 71r; een stick landts ghe-naempt het helseken, 1639, RAG-WS 398, 155v.

ENDEKENS BILK (4): den hendekens bilck, 1639, RAG-WS 398, 38r.

ERWEETSTUK 1 (12): twee ghemeten lants ende lx roen dat men heet theerweet stick ligghende an ghastele, 1485, RAG-K/WS 27, 19v; twee ghemeten ook up gastele gheheeten theerweets stick, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 8v; theerweet stick (inden ghastele), 1571, RAG-K/WS 28, 2r, 36v; twee ghemeten lx roeden lants datmen heet het heerweet stick, id, 17v; teerweetstick up gastele, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 25r; zuudt teerweetstick up gastele, 1572, ARA-RK 45183, 86r; teerwetstick up gastele, 1572, ARA-RK 45207 II, 15v; het herweet stick ... suut ende oost an gasstele, 1598, RAG-WS 397, (684R-KW) 68v; teerwete stick Jn gastele, 1599, RAG-K/WS 29, 2v; een stick Lants Jn Wispelaren houck ghenaemt het herwete stick, id, 34r; het erweetstick, 1639, RAG-WS 398, 152r.

ERWEETSTUK 2 (4): het heerweet stick, 1598, RAG-WS 397, (533R-WW) 121v; het herweetstick, 1639, RAG-WS 398, 38v.

ERWEETSTUK 3 (17): een partijken landts ghenaempt het erweet stick ... Arisdonckstraete, 1639, RAG-WS 398, 211v.

ERWEETSTUK(SKEN) (17): ghenaempt het eerweetsticxkin ... in arisdonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 86r; het eerweetsticxkin ... in arisdonck brouck, 1598, RAG-WS 397, (1047R-AW) 4v; het heerweetstick, 1598, RAG-WS 397, 150r; een stick Landts ghenaempt het herweetstick z. de cruus bilcken, 1639, RAG-WS 398, 222r.

ES (18): een ghemet lands ligghende te beke ... ende es gheheeten den heschs, 1485, RAG-K/WS 27, 15r; een ghemet landts bij beke ... ende es gheheeten den hesch, 1571, RAG-K/WS 28, 31r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 28r; een partije landts ghenaempt den hersch, 1639, RAG-WS 398, 266r.

Zie ook GROTE EST

ESBOS (19): den hersbosch, 1639, RAG-WS 398, 287v; id, 1639, RAG-WS 399, 10r; een partije bosch ghenaempt den hesbosch, 1678, SAE-2175, 303v.

ESBOSSSELKEN (10): een ghemet lants gheheeten het heschbosschelken ghelegghen bachten den oostmoere, 1571, RAG-K/WS 28, 23r; ghenaempt thesch bosschelkin, 1572, ARA-RK 45183, 86v; het heschbosschelken, 1599, RAG-K/WS 29, 21r.

ETTINGE (2): in lande m(er)sche en(de) ettinghen, 1373, SAG 330/5, 221r. de hettynghe commende van (N) over tleyken, 1598, RAG-WS 397, (296R-WW) 126v; een partije ghenaempt dhettynghe z. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 22r.

ETTINGBOS/ETTINGEN (1): den hettyngbosch, 1639, RAG-WS 398, 2v; id, 1639, RAG-WS 399, 1v; een partije saeylant ghenaeamt dhettynghen voordesen bosch gheweest groot volghens desen boschbouck tot xij ghem jC lvij R midtsgrs noch een ander partijelandts oost daeranne gheleghen die voordesen oock hettync bosch is gheweest groot vijC x R noort tbraeckeleyken oost het Carreeloventken suyt deselve hoors met de partijen ghenaeamt de strynghe welcke voorseyde twee partijen alsu ghesepareert ligghen In seven deselvde deelen, 1678, SAE-2175, 295r.

ETTINGEN (10): bosch ghenaeamt de hettynghe, 1639, RAG-WS 398, 118r.

ETTINGSTUKSKEN (1): west an (het kareel stick) ghenaeamt het hettync sticxken (in breebrouck), 1598, RAG-WS 397, (442R-WW) 119v.

EVENBILK 1 (3): den Evenbilck, 1639, RAG-WS 398, 30v.

EVENBILK 2 (4): den Evenbilck, 1639, RAG-WS 398, 46r.

EVENBILK 3 (8): een stick landts ghenaeamt den Evenbilck w. den grooten bilck, 1639, RAG-WS 398, 104r.

EVENBILK 4 (19): een stic Lants ... ghenaeamt den evenbiulc, 1533, SAG-301/87 II, 124r; een stick landts ... aen de straete ghenaeamt den evenbulck, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; den heven beelck west tseeren straete, 1598, RAG-WS 397, (839R-VW) 30r; den evenbilck, 1639, RAG-WS 398, 279v.

EVENBILKSKEN 1 (4): een stick landts ghenaeamt het evenbilcxken (hovelt), 1639, RAG-WS 398, 54r.

EVENBILKSKEN 2 (19): een stick landts ghenaeamt het evenbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 287v.

EVENSTOPPELEN (1): een partije landts ghenaeamt de evenstoppelen z. de weststraete w. het drijbunder o. de warande, 1639, RAG-WS 398, 4v.

EVENSTOPPELSTUKSKEN (4): (noort an den langhen strynck) het heven stoppel sticxken, 1598, RAG-WS 397, (297R-BW) 55v.

EVENSTUKSKEN (15): het heven sticxken, 1598, RAG-WS 397, (411R-AW) 26r.

EVENVELDEKEN (1): het heven veldeken noort driesgoet als pachtgoet suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (1128R-WW) 119r; lancx het heve veldeken, id, 120r.

FILIPS ‘s BLOUMS STEDE (3-5): viijC Roeden ... gheheeten philips sbloums stede (op de Keere), 1427, SAG-330/19, 52r.

FOREESTJE (17): een stick landts ghenaeamt het foreestken, 1639, RAG-WS 398, 245v; een stucxken lants ghenaeamt het foreestken noort tbeghijne goet, 1678, SAE-2175, 235v.

FORT (1-2): een stick byde forte, 1598, RAG-WS 397, (498R-WW) 67r; de ste an het fort Jnden oost ackere noort Leyken, id, (328R-WW), 129v; een stick landts ghenaeamt het fordts oost endende up Eeckeloo dam zuudt t’Leyken, 1639, RAG-WS 398, 23v.

FORTJE (9): een partije landts ghenaeamt het fordtsken n. tvaerdeken w. de straete ghenaeamt den saudtwech, 1639, RAG-WS 398, 107r.

FRANS GEMET (7): het frans ghemedt n. den ghindts bilck suytoost de straete, 1639, RAG-WS 398, 94v; een stucxken landts ghenaeamt tfrans ghemet suyt oost de straete, 1678, SAE-2175, 97v.

FRESIEBOS (22): eenen bosch ghenaeamt den fresibosch n. gescheet Eeckeloo, 1639, RAG-WS 399, 30r.

GALG (21-22): anden Langhen dam bij de galghe van Waerschoot, 1581, SAG-94bis/17, 212r;

GARESTUK (9): een partije ghenaeamt het garestick z.o. tmeystraetken n.w. tcrudstick, 1639, RAG-WS 398, 112r; een stuck landts ghenaeamt het gaere stuck suyt oost het meystraetken, 1678, SAE-2175, 115v.

GASTEL (12-13): up gastele, 1338, RAG-SV, O; tusschen der straeten van hardijnsdonc ende den lande dat men heet gastele van jans van gastele koerse oestwaert gaende, 1358, RAG-SB, O; ter stede daerment heet up tgastele, 1425, SAG-330/18, 332v; te gastele waert, 1435, RAG-PWS, O; daerment heet up gastele, 1438, SAG-301/35, 19r; dat men eet gastele, 1443, SAG-330/23, 211r; int gastele, 1448, SAG-330/25, 194r; iacentem in gastele, 1448, RAG-K/WS 35, 24v; een stic lants datmen heedt ghastele, 1455, SAG-330/27, 135v; gastele, 1473, ARA-RK 1090, 148v; vp gastele, 1481, SAG 330/35, 404r; id., 1485, SAG 330/37, 175v; an ghastele, 1485, RAG-K/WS 27, 12v, 23v; gastele, id, 23v; an gastele, 1499, SAG-WH 270, 19v; dat men heet garstele ofte steenhuuslandt, 1502, ARA-WK 3393, O; gastele, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23; id, 1527, ARA-WK, 3397, O; dat men heet garstele ofte steenhuuslant, 1541, ARA-WK 3400, O; up ghastele, 1542, SAG-330/60, 22v; up tgheweste oft ghehuchte datmen heedt tgastele, 1550, SAG-330/68, 93r; gastele, 1552, ARA-WK 3402, O; id, 1560, SAE-1009, 321r; id, 1562,

ARA-WK 3405, O; inden/an gastele, 1571, RAG-K/WS 28, 2r, 50r; gastele, 1572, ARA-RK 45207, 80r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 8v, 15v; up de gastele, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 13v; het gastele, 1598, RAG-WS 397, (KW) 63r, (KW) 68v, 76r/v, (WW) 130r ev; Lae(we)rs van nevels gasstele, id, (AW) 17r; het gasstele, id, (AW) 17r; gastele, 1599, RAG-K/WS 29, 2v; id, 1639, RAG-WS 398, 144v, 146v;

GASTELDREVE (12-13): de gasstel dreve, 1598, RAG-WS 397, (KW) 68v, 70r; an Lau(we)rs gassteldreve ... oost den steendam, id, (KW) 77r; syn maeijmersch (1300R) neffens Lau(we)rs van nevels gasstel dreve, id, (WW) 142r; een stucxken landts suyt de leendreve van het Gastelgoet, 1678, SAE-2175, 149v; een partije maeymeirs west aende voorgaende suyt de voornoempde Gastel dreve, id. 150r.

GASTEL(STUK) (12): een plecke van lande dat men heet het ghasstel stick, 1571, RAG-K/WS 28, 4v; een stick Landts ghenaeamt het Gastele, 1639, RAG-WS 398, 151r.

GAVER(S) (17 noord): den gauer, 1397, SAG 330/10, 339r; in de gavere, 1499, SAG-WH 270, 33v; een ghemet ... ghenaeamt Jnden ghavere, 1551, SAG-301/104, 235v; de gavers, 1572, ARA-RK 45183, 82r; id, 1572, ARA-RK 45197, 3r, 44v; de gavere, id, 71v, 96r; id, 1577, 1585, SAG-GB 237; den gavere, 1598, RAG-WS 397, (721R-AW) 2v, (AW) 4r, 340R-AW) 12v, (140R-AW) 14r; een stick landts ghen. den Gavere, 1639, RAG-WS 398, 221r.

Zie ook KORTE GAVER, ...

GAVER(SE) (17 zuid): ian van panccoux stede ... ligghende byder lievin up tgaversche, 1485, RAG-K/WS 27, 21r; Jn den Gavere an de Lieve, 1598, RAG-WS 190; een stick ghenaeamt de gavere, id, 152v; Jnden gavere, id, 150v; Jnden gavere, 1598, RAG-WS 397, 148r; een stick landts ghen. den Gavere, 1639, RAG-WS 398, 248v, 251v.

GAVERKEN 1 (17 noord): ghenaeamt tgaverken, 1572, ARA-RK 45197, 5v; de vier ghemeten ende het gaverken noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (samen-1887r-AW) 4v; het gaverken, id, (469R-AW) 2v, (280R-AW) 15v; een stick landts ghenaeamt het gaverken, 1639, RAG-WS 398, 219v; een stuck landts ghen. het gaverken, id, 221r.

GAVERKEN 2 (17 zuid): een stick ghenaeamt het gaverken, 1598, RAG-WS 397, 150v. *Zie ook KLEIN GAVERKEN*

GAVERLAND (8): tgaverlandt, 1538, SAG-301/93, 35r.

GAVERLANDBILK (8): den gaverlant beelc ... met de noortz(yde) Lancx den

waterganck, 1598, RAG-WS 397, (925R-KW) 87r; een stick lands ghenaept den gaverlandtbilck w. het vrouwe straedtken n. het Eeckloodts vaerdeken, 1639, RAG-WS 398, 98r.

GAVERLANDSTUKKEN/-BILKEN (8): twee sticx ghenaept de gaverlant sticx oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (1455R-KW) 87r; een stick lands ghenaept de gaverlandbilcken o. den zaudtwech, 1639, RAG-WS 398, 97v.

GAVERMEERS (8): gaver meersch, 1513, RAG-PWS, O; tghavermeersch, 1538, SAG-301/93, 35r; de gavermeersch, 1639, RAG-WS 398, 97v; id, 1639, RAG-WS 399, 6r.

GEESTSTUKSKEN (11): een sticxken ghenaept het gheeste sticxken, 1598, RAG-WS 397, (364R-OW) 109v.

GEKAPTE BOS (23): een partije bosch ghenaept den ghecapten bosch n. het mey straetken w. de wittemoerstraete, 1639, RAG-WS 399, 13v; ses partijen lants te vooren bosch gheweest ghenaept den ghecapten bosch west de wittemour straete noort het meystraetken, 1678, SAE-2175, 307r.

GEMENE MEERS (8-9): In de ghemeen mersch te zoutweghe, 1528, RAG-PWS, O.

GEMET 1 (1): een partijken ghenaept het ghemedt, 1639, RAG-WS 398, 10v.

GEMET 2 (1): een partije ghenaept tghemedt ... oost aen den dam, 1639, RAG-WS 398, 19v.

GEMET 3 (11): een stick ghenaept het ghemet, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{4}$ =76R-OW) 104v; id, ($\frac{1}{2}$ =153R-OW) 107v; een partije landts ghenaept t'ghemet, 1639, RAG-WS 398, 133v.

GEMET 4 (15): stick landts ghenaept t'ghemet, 1639, RAG-WS 398, 189r.

GEMET 5 (17): een stick landts ghenaept tghemedt, noortoost het leyken 1639, RAG-WS 398, 218v.

GEMET 6 (17): ghenaept het ghemet, 1639, RAG-WS 398, 251v.

GEMET 7 (18): een stick landts ghenaept het ghemet, 1639, RAG-WS 398, 289v.

GEMET 8 (19): een partije landts ghenampt het ghemet, 1639, RAG-WS 398, 294v.

GEMET 9 (20): het ghemet ende de strepe oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (880R-VW) 36v;

het ghemet ... oost de merrelgracht, id, (368R-VW) 47r; een stick landts ghenampt het ghemet n.w. de strepe, id, 268v.

GENTBOS (16): in Waerschoot een stick ghenampt den ghent bosch, 1598, RAG-WS 397, 147v; een groote partije landt mersch ende groote boschcanten ghenampt den Ghendtbosch, 1639, RAG-WS 398, 195v.

GENTSE VOETWEG (13-14): den ghentwech te voete, 1598, RAG-WS 397, (KW) 67v; den ghent voetwech, id, (KW) 72r, (KW) 78r; daer den den gensschen voetwech Licht oost gastele, id, 80r.

GENTWEG 1 (13-14): in wispelaren houc bij den Ghendweghe, 1499, SAG-WH 270, 19v; de ghentwech, 1520, SAG-301/76, 103r; het mersschelken daerden ghentwech over loopt, 1598, RAG-WS 397, (308R-KW) 66v; den ghentwech, id, (KW) 66v, 74r.

GENTWEG 2 (20): den ghentwegh twee bunderen, 1524, SAG-301/79, 162r; id, 1535, SAG-301/90, 44r; ghenampt tgroote goet, cleene goet ende den ghentwech, 1572, ARA-RK 45197, 75v; een stick landts ghenampt den Ghentwech, 1639, RAG-WS 398, 303v.

GERSTBILK (11): een stick landts ghen. den geirstebilck, 1639, RAG-WS 398, 134v.

GERSTBILKSKEN (19): het geerstebilcxken ende den Walle bilck, 1639, RAG-WS 398, 304v.

GESPITTE HUL(LE) / SPITTENHUL (11): ij sticke lands gheheeten de ghespitte hulle beede groot zijnde v ghemete, 1425, SAG-330/18, 332v; vijf ghemeten landts gheheeten den spittelen ... ande noortzijde van de strate daermen gaet van der kerken ten oostmoere waert, 1492, SJKG-650, 54r; vijf ghemeten lants ghenampt den spittenhulle, 1545, SJKG-890/249; int zelve gheweste ghenampt den spittenhul, 1551, SAG-301/104, 235v; een half ghemet lants gheheeten spit ten hul, 1571, SAG-28/76/321, 40r; den ghespitten hul, 1598, RAG-WS 397, (363R-KW) 66v; den ghespitten hul bijde nieuwe muelene oost de strate, id, (364R-KW) 76v; den spitten hul ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (KW) 94r; een partije landts ghenampt den spit den hul, 1639, RAG-WS 398, 141v.

GEWAD (8-9): oost tghewat, 1581, SAG-94bis/17, 192v; een partije landts ghenaeamt de soo bilck met een middelgracht commende met den suytoosteynde aen t'ghewat van schuytkens brugge, 1678, SAE-2175, 109r.

GEWESTE (7): een stick landts ghenaeamt het gheweste n. den bosch, suyt de basseveldedreve, 1639, RAG-WS 398, 96r.

(MOLLE) GILLENBILKSKEN (18): gillen beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (442R-VW) 31r; het mollebilcxken, 1639, RAG-WS 398, 278r; een stucxken landts ghenaeamt het molle gillebilcxken, 1678, SAE-2175, 264r.

GINSTBILK 1 (1): een partije Landts ghenaeamt den Ghindtsbilck n.w. de wesstr. z. het herreweedstick, 1639, RAG-WS 398, 39r.

GINSTBILK 2 (7): den gheenst buelke, 1422, SAG-330/17, 367r; den ghinstbeelck, 1598, RAG-WS 397, (622R-KW) 92r; den Ghindtsbilek, 1639, RAG-WS 398, 95r.

GOED BINNEN WALLE (23): een partije ghenaeamt tgoet binnen Walle van Ste Jacobs Godtshuus, 1639, RAG-WS 399, 16r/v, 410r; een partije bosch ghenaeamt tgoet binnen walle noort west tselve Godtshuys met een ander partijken bosch oock ghenaeamt tgoet binnen walle, 1678, SAE-2175, 309r.

GOED TE ARISDONK (17): van eenen goede gheheeten tgoedt te hardiincxdonc, 1475, SAG-330/33, 75r; tgoet ghenaeamt harisdonc, 1508, SAG-GB 161, 26r.

GOED TER BEKE (5): tgoet te beke, 1418, SAG-WH 269, 13v; goed ...ter beke vijf e(de) dertich bu(n)dre(n), 1489, GS 301/60, 144r; angaende den goede ter beke, 1493, SAG-WH 284, 9v; tgoet ter beke jnde prochie van zomerghe, 1523, RAG-RvVl 958, 58v; tgoet ter beke, 1572, ARA-RK 45207, 118v.

GOED TE BRAKEL (2): tgoed te brakele, 1373, SAG-330/5, 221r; haerl(ieder) goed te brakele in de prochie van waerscoet, 1422, GS 301/26, 2, 47v; te brakele, 1422, Gs 301/26, 2, 48v; ten goede van brakele, 1425, RAG-GV 532; a(n) tgoet te brakele, 1443, Gs 330/2373v; tgoet te brakele, 1443, SAG-330/23, 73v; vanden goede te brakele, 1446, SAG-301/38 II, 139r; gheheeten tgoet te brakele, 1450, SAG-330/24, 618r; den busch toebehoorende brakelhove, ca.1460, SJHB D4, 121r; een behuust goet gheeten tgoed te brakele, 1472, SAG-330/32, 185r; tgoet te brakele, 1482, Gs 330/39, 307v; Jnt goet te brakele, 1499, SAG-WH 270, 19r; dat men heedt tgoedt te braecke, 1501, SAG-330/42, 42r; tgoet te brakele, 1503, RAG-K/WS 64, 15v; Jnt behuuste goed te brakele te Waerschoot, 1510, SAG-330/44, 205v;

Jnt goet te brakele te Waerschoot, 1519, SAG-330/47, 43v; van den pachtgoede ende hofstede ghenaeamt tgoet te braekele, 1530, SAG-330/50, 317v; het goet te braekele, 1534, RAG-RvVI 961, 281v; huer goet te Brakele, 1571, RAG-K/WS 28, 15v; tgoet te brakele, 1572, ARA-RK 45207, 111v, 112r; tgoet van brakele, 1598, RAG-WS 397, (WW) 120v; Jnt goet van brakele, id, (WW) 141v; haer pachthof ghenaeamt brakele, 1599, RAG-K/WS 29, 13v; haer goet ligghende op thende vande wesstrate over tLeyken ghenaeamt tgoet te brakele, 1609, RAG-K/WS 29, 3v; een onbehuusde hofstede ghenaeamt tgoedt van Braecele met de chingels ende grondt oost d(aer)an zuudt tLeyken naer den dam, 1639, RAG-WS 398, 20v; ghenaeamt de strynghen voortijds bosch gheweest west de wal bosch noort mijn heere van inghein met den heckbosch anderssins desen propritaris met syn onbehuysde omwalde hofstede ghenaeamt het goet van brackele, 1678, SAE-2175, 337r; eertijds geweest sijnde een casteel met wallen ende motte, 1766, RAG-W 180, 170v.

GOED VAN/TE BREEBROEK (1): voer thof van breebruch, 1338, RAG-SV, O; van den goede van breebruch ende hoefdende an de cueringhe, 1345, SAG-WH O.58; id, 1345, SAG-WH 263, 10v; stede ... in Waerscoet die men heet Breebrouc xl buunre, 1373, SAG-330/5, 221r; uten goede van breetbrouc, 1388, SAG-330/8, 246v; an tgoet te breebrouc / van den goede van breebrouc, 1414, SAG-WH 268, 12r; een goed ... gheheeten Breeden brouc, 1428, SAG-330/19, 260r; toten goede te breebrouc, 1446, SAG-301/38 II, 139r; super bonum de breebrouc, 1448, RAG-K/WS 35, 2r; tgoet te breebrouc, 1450, SJKG-657, 74v; voor thof ende goed te breebrouc, 1455, SAG-330/26, 533r, 536v; an tgoet van breebrouc, 1534, RAG-RvVI 961, 282r, 283r; zijn ghoet te breebrouck, 1571, RAG-K/WS 28, 16r; can zynen pachtgoede ... ghenaeamt breebrouck, 1572, ARA-RK 45207, 116v; Jnt goet van breebrouck, 1598, RAG-WS 397, (WW) 143r; dhofstede, mote, wallen van tgoedt van breebrouck, 1639, RAG-WS 398, 5r.

GOED TE BULARE (20): ziin goetd ... gheheeten tgoed te bulaer, 1427, SAG-301/29, 64r; gheheeten goet te bulaere, 1534, SAG-301/88, 129r; zyn goet te bulare, 1571, RAG-K/WS 28, 27v; tgoet van bulare, 1598, RAG-WS 397, (VW) 39v, 47r; tgoet te/van bulare, id, (VW) 46r.

GOED TE DIEPENDALE (7): tgoed ten diependale, 1312, RAG-PWS, O; tgoet ten diependaele, 1312 kop.16e, RAG-Zo 141; een goed gheleghen en(de) ghestaen inde p(ro)chie van waerscoet datmen eedt dipendale, 1376, SAG 301/5, 80r; tgoet te diependale in de prochie van Waerscoet, 1398, SAG-330/11, 25v; tgoed te diependale ende daer omtrent in de prochie van waerscoet, 1412, SAG-301/21 II, 74v; een ghoet dat men heet dyependaele, 1419, RAG-PWS, O; tgoet te diependale, 1434 SAG 301/33,2, 39v; tgoed ten diependale, 1463, SAG-330/29, 410v; een behuust pachtgoet ... ghenaeamt

tgoet te diependale, 1475, RAG-PWS, O; tgoet ten diependale, 1503, RAG-K/WS 64, 17v, 28v.

GOED OP HOVELD/HOOGVELD (4): tgoet dat men heet hoevelt, 1327, SAG-WH O.25; Tgoet up hoevelt, 1426, SAG-WH O.103; id, 1456, SAG-WH O.124; xxijj bunder eerven onder landt en bosch ... gheheeten tgoet up hoevelt ligghende achter tgroete goet in waerschoet, 1499, SAG-WH 270, 28v.

GOED TE JANS VAN LOVENDEGEM (21): gheheeten tgoet te jans van loue(n)deghe(m), 1469, SAG 301/50, 105v.

(GOED) TE KROMVELDE (18): tgoed te cromvelt ... xxxbuu(n)re, 1421, SAG 301/26, 2, 16v; te crommevelde, 1485, RAG-K/WS 27, 17r; te cromme(n)velde, 1503, RAG-K/WS 64, 6v, 8r, 13r ev.

GOED TER LUCHT (12): een sticxken foreest bosch ghenaeamt tgoet ter Lucht, 1598, RAG-WS 397, (96R-AW) 21v; een sticxken Landts ghenaeamt het goet ter Lucht, 1639, RAG-WS 398, 145v; een partijken foreest bosch ghenaeamt het goet ter lucht, 1678, SAE-2175, 143v.

GOED TE OOSTMOERE (11): onbehuust goed ghenaeamt tgoed te Oostmoere groot onder land, Bosch, meersch ende gheweedt 10 bunderen, 1510, SAG-330/44, 165v.

GOED TE RAPENBURG (4): staende in onser vrouwen ommeganc Jnt goed te Rapenboorch binnen Waerschoot, 1529, SAG-301/85, 78r; behuust pachtgoet ghenampt tgoet te Rapenborgh ... binnen waerschoot ende zomerghem, 1534, RAG-RvVI 961, 142r; heurl. pachtgoed te Rapenburch ghelegghen in de prochie van zomerghem ende waerschoet, 1557, RAG-RvVI 972, 90v; ande weststrate ... zuudt tgoet te rapenburch west tgoet van zoetendale, 1572, ARA-RK 45207, 5v.

GOED TE sVOS (10): tgoet tsvos bouen daesdonc, 1469, SAG 301/50, 105r.

(GOED) TEN WALLE (5): te beke siue ten walle, 1317, SAG 69 C 9; ten walle, 1345, idem, C 57; ten Walle, 1317, SAG-WH O.9; id, 1345, SAG-WH O.57; in de prochie van Waerschoet dat men heet ten Walle, 1345, SAG-WH O.57; ande oest side tgoet ten Walle, 1426, SAG-WH O.103; id, 1456, SAG-WH O.124; en lanoir ten walle, 1473, ARA-RK 1089, 177v; ten walle, 1473, ARA-RK 1090, 148v; tgoet te walle ligghende inde prochie van Waerschoet daermendt heedt te beke, 1499, SAG-WH 270, 54v; ten Walle, 1550, RAG-Bo 406, 218r.

GOED TE WESTSTRAAT (1): gheheeten tgoet te Westrate, 1531, SAG-

301/86, 161r; pachtgoede ghenaeamt tgoet ter West straten, 1545, SAG-330/63, 30r.

GOED VAN ZOETENDALE (4): ande weststrate ... zuudt tgoet te rapenburch west tgoet van zoetendaele, 1572, ARA-RK 45207, 5v; tgoet van soetendale, 1598, RAG-WS 397, (deel=246R-WW) 121v.

GOED TE ZOUTWEGE (9): van den goede ... gheheeten te soudenweghe ende te jagherpade, 1434, SAG 301/32, 2, 75r; een goed gheheeten tgoed te zautweghe in de prochie van Waerschoet, 1465, SAG-301/48, 88r; tgoet te zoutweghe, 1465, SAG 301/48, 105v; tgoet tsautweghe groot xxiiij bund(er), 1472, SAG 301/52, 7r; vp tgoedt te soutweghe, 1476, SAG 330/209v; tgoedt te sautweghe(n), 1503, RAG-K/WS 64, 9r, 11r.

GOEDE TIEN GEMETEN (22): eenen bosch ghenaeamt de ghoede x ghemeten, o. de bosschen ghenaeamt de rogghebedden n. de quaede thien ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 28r. *Zie ook TIEN GOEDE GEMETEN*

GOEDE ZES GEMETEN (22): de goede zes ghemeten hendende anden waterganck, suyt den eeckbosch, 1581, SAG-94bis/17, 196r.

GOEIKEN/GOEDEKEN (15): lants ... ghenaeamt het goeyken, 1625, RAG-Ka 342, 238v; een stick Landts ghenaeamt t goeyken, 1639, RAG-WS 398, 186r; deselve Jesuiten competeert ... een stuck lant ghenaeamt het goeyken verschaekelende ... west het langhe bilcxken, 1678, SAE-2175, 181v.

GOELEDE: ouer de goekeede, 1356, RAG-WS o; over de goeleede, 1378, RAG-PWS, O.

GOOSEN BAVENS BOS (21): daerment heet in goesin *baerts bosch, 1458, SAG-330/27, 125r; van enen bossche ... ghenaeamt goessin baeven bosch, 1537, RAG-RvVI 962, 321v; Goesenbavens bosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 1r; eenen bosch ghenaeamt den ghoossen bavens bosch s. de boschgracht n. de reythullen w. de varent bosch, 1639, RAG-WS 399, 44r.

GRAUWZUSTERS STUKKEN (21): eenen bosch ghenaeamt graeuzusters stickyn ... zuut naer het dronghen bosch, 1581, SAG-94bis/17, 218v.

's GRAVEN LANDEKEN: vp s grauen landekin, 1416, SAG 301/23, 2, 96r.

's GRAVEN MEERS(ELKEN) (20): sgraven meersch, 1450, SJKG-657, 154v; in tsraven merschelkin, 1478, SAG-MB 10, 18v; neffens tsraven meersch, id, 19v; jnt s grauen meersch, 1529-30, TC 404, 111r; ghenaeamt sgravenmeersch, 1572, ARA-RK 45197, 74v.

GROOT BEGIJNENSTUK (17): het groote beghijnestick, 1598, RAG-WS 397, (1650R-AW) 8v; een stick landts ghenaeamt tgrooet beghijnestick ... suudt teleen beghynestick, 1639, RAG-WS 398, 243v.

GROOT BOSSTUK (17): het groote bosstick ende het sticxken an strate noort de strate, 1598, RAG-WS 397, (1077R-AW) 26v.

GROOT BURRESTUK (1): oost daeran (het Langhe burrestic) het groote burrestick, 1598, RAG-WS 397, (966R-WW) 124r.

GROOT GOED 1 (5): tgoet op hoevelt ligghende achter tgroote goedt in waerschoet, 1499, SAG-WH 270, 28v.

GROOT GOED 2 (20): ghenaeamt tgroote goet, cleene goet ende den ghendtwech, 1572, ARA-RK 45197, 75v; deelt in Lovendeghem ende dander heelt in Waersschoot ghenaeamt het groote goet ende het cleen goet, 1598, RAG-397, (1530R-VW) 37v; een stick landts ghenaeamt tgroote goedt w. de hooghe voorde straete, 1639, RAG-WS 398, 302r.

GROOT OOIEVAARSNEST (4): den grooten ovaerdsnest, 1639, RAG-WS 398, 40r.

GROOT STEENTJE (18): een stick landts ghenaeamt het groot steendtken, 1639, RAG-WS 398, 264v.

GROOT STUK 1 (1): een stick lants dat men heet tgroete stick, 1485, RAG-K/WS 27, 4v; Jn de Wesstrate tgroote styc, 1491, SAG-301/61, 111r; een stic landts gheheeten tgroete stic, 1499, SAG-WH 270, 18r; Jnden Westhackere in een stick gheheeten het groot styck, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23; het groote stic, 1531, SAG-301/86, 161r; het groote stick ... noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (2164R-WW) 142r.

GROOT STUK 2 (21): int vorn. G(ro)te stic midts d(er) hoolre gracht, 1443, SAG 330/23, 73v; het groote stick ligghende Jnt selve voors. goedt [te Brakele], 1571, RAG-K/WS 28, 15v.

GROOT STUK 3 (17 Gavers): ghenaeamt tgroote stick ... noordt daude leede, 1572, ARA-RK 45197, 2v; Jnt groote stick, 1598, RAG-WS 397, (AW) 5r; een stick landts ghen. het grootestick, 1639, RAG-WS 398, 222r.

GROOT STUK 4 (17 Begijneland): een stick Landts ghenaeamt het groote stick, 1639, RAG-WS 398, 244v.

GROOT STUK 5 (19): een stic Landts ghenaeamt het groete stic metten

noorthende up de Lieve, 1533, SAG-301/87 III, 124r; een stick Landts ghenaeamt het groote stick, 1540, RAG-RvVI 963, 198v.

GROOT TARWESTUK (19): zaylandts ghenaeamt het groote taerwe stick, 1540, RAG-RvVI 963, 198v.

GROOT ZEVEN SINKSEN (19): een stick landts ghenaeamt het groot zeven sincxene n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 291v; een stuck landts ghenaeamt het groot seven synxten noort de lieve, 1678, SAE-2175, 276r.

GROTE BEYAERT (4): suut an (den cleenen beyhaert) den grooten beyhaert, 1598, RAG-WS 397, (1740R-BW) 56v.

GROTE BELAU (22): een partijken bosch ghenaeamt den blau noort de dreve vanden grooten blau, west de naervolghende partije suyt het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 322r.

GROTE BILK 1 (1): den grooten bilck n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 7v, 10v, 19v.

GROTE BILK 2 (4): den grooten bilck, 1639, RAG-WS 398, 44v.

GROTE BILK 3 (6): den grooten beelck voorde cleempitten, 1598, RAG-WS 397, (695R-KW) 89v.

GROTE BILK 4 (8): den grooten bilck o. den Evenbilck, 1639, RAG-WS 398, 104r.

GROTE BILK 5 (16): retro moervoerde Jnden g(ro)ten belcht, 1448, RAG-K/WS 35; den grooten beelck, 1598, RAG-WS 397, (AW) 4v; den grooten bilck met den noortoosteynde op de boschstraete, 1639, RAG-WS 398, 211v.

GROTE BILK 6 (17): een ghemet lants ligghende inden groeten belck, 1485, RAG-K/WS 27, 20r;
een ghemet landts ligghende inden grooten beelck, 1571, RAG-K/WS 28, 39v; de heelt vanden drij waterynck beelck ende den grooten beelck beghynen Lant, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =1751R-AW) 19r; deelt vanden grooten beelck, id, ($\frac{1}{2}$ =402R-AW) 26r; In den arysdonck brouck Jn een stick landts ghenaeamt den grooten beelck, 1599, RAG-K/WS 29, 36v.

GROTE BILK 7 (18): den grooten bilck, 1639, RAG-WS 398, 271v.

GROTE BILK 8 (19): den grooten bilck ... het voorde straedtken, 1639, RAG-WS 398, 283r.

GROTE BILK 9 (20): den grooten beelck, 1598, RAG-WS 397, (959R-VW) 42r; den grooten bilck, 1639, RAG-WS 398, 288v.

GROTE BILK VOOR DE WAL (19): den grooten bilck voor den wal, 1639, RAG-WS 398, 284v.

GROTE BRAND (17): in den brant ten hende van den grooten brande, 1397, SAG-330/10, 339r; den groeten brant, id?; een stick landts ghenaeft den grooten brandt, 1639, RAG-WS 398, 218v.

GROTE BUNT (19): een partije landts ghenaeft den grooten buendt w. den hooghen baets, 1639, RAG-WS 398, 290r.

GROTE DAM (21-22): anden grooten dam van eecloo, 1546, ARA-WK 3319, O.

GROTE EST (18): vijf ghemeten landts ghenaeft den groeten hest, 1499, SAG-WH 270, 20r. *Zie ook ES*

GROTE GAVERBILK (8): den grooten gaverbeelck oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (1462R-KW) 89r.

GROTE GAVERS (17): by den arisdonck ghenaeft de grote gavers, 1572, ARA-RK 45197, 3v; bij der daesdonck ghenaeft den grooten gavere, id, 66r.

GROTE HOUTBILK (17): lants ... ghenaeft den grooten hautbilck, 1556, RAG-Bo 406, 322v. *Zie ook HOUTBILK*

GROTE LEIBILK (2): den grooten Leybilck z. het brake(l) Leyken n. den Walbosch, 1639, RAG-WS 398, 20v.

GROTE LOCHTING (1): den grooten Lochtyneck, 1639, RAG-WS 398, 5r.

GROTE MAAIMEERS (8): de groote maeimeersch, 1639, RAG-WS 398, 104v.

GROTE MEERS (4): een partije ghenaeft de groote meersch w. het helsbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 39v.

GROTE MER(G)ELPUT (11): landts ghenaeft den grooten meirelpudt, 1639, RAG-WS 398, 139r.

GROTE MOLENWAL (15): noort an (het cleen muelewal) den grooten meulewal, 1598, RAG-WS 397, (786R-OW) 112r.

GROTE PAARDENBILK (1): den grooten peerdeb(eelck) oost cro(m)me stick, 1598, RAG-WS 397, 1487R-WW) 119r; den grooten peirdebilck west de dreve, 1639, RAG-WS 398, 5v.

GROTE STRING (5): een stick landts ghe-naempt den grooten strynck, 1639, RAG-WS 398, 56v.

GROTE STRAAT: van der groeter straten, 1435, RAG-WS O.

GROTE VLEGUIT (19): den grooten vluuguut, 1598, RAG-WS 397, (1224R-VW) 38v; den grooten vlaguit, 1639, RAG-WS 398, 288r.

GROTE VORENBILK (14): een partije landts ghe-naempt den grooten vooren bilck z.o. de arisonck straeete o. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 178v, 288r.

GROTE WERF (11): den grooten werf, 1598, RAG-WS 397, (526R-OW) 100r.

GUCHTENAERS (5): een stick Lants te guchtenaers ... noort de strate, 1598, RAG-WS 397, (538R-KW) 72r; te guchtenaerts van guchtenaers Lant, id, 141r; van guchtenaers Lant, id, 142r.

GULDESTEDE (5): de gulde stede, 1598, RAG-WS 397, (300R-KW) 79v; id, 1599, RAG-K/WS 29, 18v; id, 1639, RAG-WS 398, 80r; eenen cheyns vande straeete suyt oost aende voorgaende partije beginnende vande hofstede van pr pieters ende soo voorts streckende achter synen goede tot aende gulde ste van Waersschoot, 1678, SAE-2175, 92v.

HAAGBILK (20): een stic gheheeten den haechbuelc, 1450, SJKG 657, 154v; de *haesbil, 1535, SAG-301/90, 44r; den haesbulck, 1538, SAG-301/93, 69r; ghe-naemt den achbeelck oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (1657R-VW) 38r; een partij landts ghe-naempt den haechbilck, 1639, RAG-WS 398, 300r; TGodtshuys van Ste Jacobs in Ghent competeert eene partije landts ghe-naempt den haeckbilck ... suyt oost de hooghevoordestraete, 1678, SAE-2175, 284r.

HAAGBILKSKEN (17): het *aechbischelken, 1598, RAG-WS 397, 146v.

HAAGBOS (23): een partije bosch ghe-naempt de haegh bosch, 1639, RAG-WS 399, 14r.

HAAGBOSELKEN (16): het achbosselken, 1598, RAG-WS 397, (315R-AW) 25r.

HALF BUNDER 1 (12):het alf bundere ligghende beneden zijn zeven ghemeten, 1598, RAG-WS 397, (401R-KW) 68v.

HALF BUNDER 2 (17):de mersch tenden de alf bunders, 1598, RAG-WS 397, 100r;een stick landts ghenaeamt het alf bundere, 1639, RAG-WS 398, 220r.

HALF BUNDERKEN 1 (3): Jnden oostackere het alf bunderken, 1598, RAG-WS 397, 420R-WW) 137r;een stick landts gheheeten het alf bunderken, 1639, RAG-WS 398, 32v.

HALF BUNDERKEN 2 (6): het alf bunderken Jnden oostacker, id, (437R-KW) 83v;een stick landts ghen. het alf bunderken, 1639, RAG-WS 398, 81v.

HALF BUNDERKEN 3 (17): een stick landts ghenaeamt het alf bunderken ... in den brant, 1639, RAG-WS 398, 218v.

HALF BUNDERKEN 4 (17): het alf bunderken, 1598, RAG-WS 397, (495R+479R-AW) 10v;een stucxken landts ghenaeamt het alf bunderken, 1639, RAG-WS 398, 250r.

HALF BUNDERKEN 5 (19): het clays ghemet met syn deel Jnt alf bunderken, 1598, RAG-WS 397, (562R-VW) 38v.

HALF GEMET 1 (17): een stuck lant ghenaeamt het alf ghemet, 1639, RAG-WS 398, 229r.

HALF GEMET 2 (20): het alf ghemet, 1598, RAG-WS 397, (VW) 34r.

HALVE BILK 1 (17): den alfven beelck ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, 296R-AW) 18v; den alfven bilck, 1639, RAG-WS 398, 254r.

HALVE BILK 2 (7): den alfven beelck, 1598, RAG-WS 397, (767R-KW) 69r; den alfven bilck, 1639, RAG-WS 398, 91v.

HAM (9): een meersch ghenaeamt den ham n. tvoorn. leyken, 1639, RAG-WS 398, 114v;id, 1639, RAG-WS 399, 7r.

HAMEIDE (9?): jn dhameyde, 1447, SAG 330/24, 107r.

HAMEELS BOS (22): achter hameels bosch, 1581,SAG-94bis/17, 199v.

HAMELDONKSKEN (18): een stick landts ghenaeamt het hameldoncxken, 1639, RAG-WS 398, 269v.

HAMMEKEN (18): het a(m)meken, 1598, RAG-WS 397, (½=498R-BW) 57r.

HAVERBILK (19): den averbeelck, 1598, RAG-WS 397, (1600R-VW) 39r; eene partije lands ghenaeft Avers bilck oost den hooghen baets, 1678, SAE-2175, 272v.

HAZELARENSTUK / HAZELARIJSTUK (17): een stick landts ghenaeft het asselaeren stick, 1639, RAG-WS 398, 252v; een stick landts ghenaeft het asselarijstick, 1639, RAG-WS 398, 251v.

HECTORS BOS (22): dat men heet hectors busch, 1478, RAG-PWS, O; een partie ghenaeft den hectorbosch ... aen het moerken, 1581, SAG-94bis/17, 195v; ten suuthende van extoors bosch, 1599, RAG-K/WS 29, 39r; een partije hettynghe ghenaeft de nerynghen west de dreve van hector(s) bosch noort het moerken, 1678, SAE-2175, 93v.

HEERSTRAAT: noordt de heerstrate, 1572, ARA-RK 45207, 45v.

HEIDENHUL (9): den heyden hul, 1542, SAG-301/95, 253r.

HEILIGDOMBROEK: jnde(n) hellijdom brouc, 1484, SAG 301/57, 113r.

HEILIGE-GEESTBOS (23): den helich gheest bosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 3v.

HEILIGE-GEESTSTRAATJE (23): an den oestmour ten ende van scelechs gheests straetkine, 1339, SAG-WH 267, 6v; ten oostmoere ... neffens shelichs gheests straetkin, 1447, RAG-K/SMG 385, 4r.

HEILIGE-GEESTSTUK (6): het helich(g)heest stick Jnde Jagherpale westhendende het Jaegherpael straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 79v; Den Aermen van Waersschoot competeert noort oost aende voorgaende een stuck landts noort west tJaegherpaelstraetken, 1678, SAE-2175, 79r.

HEILIGE-GEESTSTUKSKEN (1): het helich gheest sticxken Jnden west ackere noort tleyken, 1598, RAG-WS 397, (KW) 70v; den H Gheest van waersschoot competeert een stucxken landts commende met tnoorteynde aen t'leyken, 1678, SAE-2175, 16r.

HEIMELIJKE BEERSGAVER (20): den heymelicken beesgavere, 1598, RAG-WS 397, (682R-VW) 44r; noch een beersgavere, id, (338R-VW) 44r; Jnden heymelicken beersgavere, id, (75R-VW) 48r; een partije landts ghenaeft den heymelicken beisgavere, 1639, RAG-WS 398, 298r; een stuck landts ghenaeft den heymelicken bischgavere, 1678, SEA-2175, 282r.

HEINDRIKS STUK(SKEN) (19): ghenaeempt theindricksticxkin, 1572, ARA-RK 45197, 64v; te voorde ghenaeempt thenderijckstick, 1572, ARA-RK 45207 II, 35v; lants te voorde ghenaeempt theyndrick stick, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 56r; heyndricx stick (508R) / west an (vermaejlant) ghenaeemt oock heyndricx stick, 1598, RAG-WS 397, (510R-VW) 34r; het heindricx stick, 1639, RAG-WS 398, 282v.

HEIVELD (9): theyvelt, 1542, SAG-301/95, 253r.

HEK (19): een stick landts ghenaeempt het heck z. & w. de voorde straete, 1639, RAG-WS 398, 284r.

HEULE (1/2): tcorreel stic an de huele, 1425, RAG-GF 532, rol.

HEURLEBOS/HEULBOS (23): neghen ghemete bosch ligghende bij den sautweghe gheheeten den huerle bosch hoofdende metten noort hoost hende up de hoost water ganc, 1482, RAG-ADo, O; den huelbosch, 1599, RAG-K/WS 29, 6v; een partije bosch verschackelende ten drij diversche reysen ghenaeempt den huelbosch n. het vaerdeken, 1639, RAG-WS 399, 17v; een partije bosch daer van tsedert de leste metynghe de meerderen deel is verandert In saeylant ghenaeempt den heulbosch oost de bosschen van Ste Jacobs Godtshuys suyt de straete noort het Vaerdeken, groot tsamen xviii ghem ijC R, 1678, SAE-2175, 310v.

HEYMANS BILK (19): heymans buelc, 1489, SAG-330/38, 130r.

HILLEBRANTS MOER (21): een partie van slachbossche staende Jnde prochie van Waerscot ghenaeempt hillebrants moer ligghende over de Woestinstraete, 1553, RAG-RvVI 970, 374r; hillebrants moer ... metten oosthende ande ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 5v.

HILTSTIJL 1 (17): een stic landts gheheeten de hilstijle, 1499, SAG-WH 270, 32r; ghenaeempt den hilstyl, 1572, ARA-RK 45183, 36r; de hiltstijl, 1598, RAG-WS 397, (411R-AW) 24v; 27v; een stick landts ghenaeempt den hiltstijl, 1639, RAG-WS 398, 212r.

HILTSTIJL 2 (19): een stick landts gheheeten den hiltstijl ... noorth(endende) an de Lieve, 1524, RAG-RvVI 958, 161r; een ander stic ghenaeemt den hiltstile commende metten noorthende up de Lieve, 1533, SAG-301/87 II, 124r; een ander stick ghenaeempt den hiltstil, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; den hilstyl, 1572, ARA-RK 45197, 1v; den hiltstijl west de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (514R-VW) 30r; een stick landts ghenaeempt den hiltstijl n. de Ghendtsche Lieve, 1639, RAG-WS 398, 280r.

HOEBILK (7): een stick Lants ghe-naemt den houckbeelck oost de strate Loopende naer Lembeke, 1598, RAG-WS 397, (KW) 88v; een partije landts ghe-naempt den houckbilck n. het Langhe mersschelken, 1639, RAG-WS 398, 105r.

HOEKMEERS (6): vp de houckstraete den houckmeersch, 1529-30, TC 404, 111r; den beelck ande houck mersch west het vrylant, 1598, RAG-WS 397, (874R-KW) 93r.

HOEKSTRAAT (6): vp de houckstraete den houckmeersch, 1529-30, TC 404, 111r.

HOEKSTUK 1 (4): het houckstick ... up hoovelt neffens cooyers vyf ghemete, 1598, RAG-WS 397, (603R-BW) 55v.

HOEKSTUK 2 (11): het houckstick, id, (483R-OW), 109r; de twee ghemeten met het houckstick, id, (1154R-OW) 110v.

HOEKTE BILKSKEN (6): het houcte beelcxken ende het houcte mersschelken west het vrylant, 1598, RAG-WS 397, (850R-KW) 93r.

HOEKTE MEERSELKEN (6): het houcte beelcxken ende het houcte mersschelken west het vrylant, 1598, RAG-WS 397, (850R-KW) 93r.

HOGHE BAETS (19): up den hoghen baets, 1572, ARA-RK 45197, 21r; den ooghen baets, 1598, RAG-WS 397, (300R-VW) 39r; den ooghen baets met de beelcxkens tenden den helsplach, id, (1959R-VW) 40v; een stick Landts ghe-naempt den hooghen baedts z. den helsplasch, 1639, RAG-WS 398, 289v.

HOGHE BEERSGAVER (20): hooghen *beerhscave(re), 1534, SAG-301/88, 129r.

HOGHE BEK : Jn een stic gheheeten den hooghen beck jn Waersschoot, 1541, SAE-1009, 166r.

HOGHE BILK 1 (11): den Ooghen beelck, 1598, RAG-WS 397, (654R-KW) 90r; een stick landts ghe-naempt den hooghenbilck, 1639, RAG-WS 398, 139v.

HOGHE BILK 2 (12): oost an (het alf bunderken) genaemt den Ooghen beelck, 1598, RAG-WS 397, 137r; een stick Landts ghe-naempt den hooghen bilck, n. steenen straetken, 1639, RAG-WS 398, 155v.

HOGHE BILK 3 (14): lants dat men heet den hoghen beelc, 1418, SAG-WH 269, 17v; up arisdonck ghe-naempt den hooghen bilck, 1572, ARA-RK 45207

II, 40v; ghe-naemt den Ooghen beelck, 1598, RAG-WS 397, (768R-AW) 13r; zuudt oost de Arisdonck straete jn den hooghen bilck, 1639, RAG-WS 398, 167r.

HOGE BILK 4 (21): den Hooghen buelc, 1527, ARA-WK 3395, O; id, 1534, ARA-WK 3398, O; den Hooghen bulc, 1572, ARA-WK 3407, O; eenen bosch ghe-naempt den hooghen bilck o. tLeen w. den Careeloven, 1639, RAG-WS 399, 40r.

HOGE BOS (20): bosch ghe-naemt den hooghen bosch, 1569, SAG-330/87, 95v; den ooghen bosch, 1616, SAE-1010, 443r.

HOGE BUNT (19): den hooghen buent, 1598, RAG-WS 397, (974R-VW) 39r.

HOGE DONK / HOOGDONK (18): vp de(n) hoghen donch een alf buunre lants, 1380, SAG 330/6, 303v; de hoghe donct, 1416, SAG-301/23 II, 96r; vp de(n) dooghdonct, SAG 330/24, 455r; up de hoech donck, 1485, RAG-K/WS 27, 2v; up de hoechdo(n)c ligghende tusschen beke ende voerde te iagherpale, 1503, RAG-K/WS 64, 12r; een stick landts ghe-naempt den *doodonck n.w. de strepe, 1639, RAG-WS 398, 268v; een partije lant ghe-naempt dhoochdonck, 1678, SAE-2175, 255r.

HOGE HUL (9): een partije Landts ghe-naempt den hooghen hul z. tvaerden n. Lembeke, 1639, RAG-WS 398, 107r. *Zie ook HEIDEN HUL*

HOGE KOEVERIJE (2): de hooghe coeverije xjC roeden ... ten goede van brakele, 1425, RAG-GV 532. *Zie ook KOEVERING*

HOGE MATE (17): Jnden hooghe mate, 1598, RAG-WS 397, (AW) 1v;

HOGE MATEVIJVER (17): een stick landts ghe-naempt den hooghen *met den vivere n. tlandstr., 1639, RAG-WS 398, 248v.

HOGE MEERS (9): drij ghem. Landt & bosch ghe-naempt dooghe meesch, 1600, SAE-1010, 430r; bosch ghe-naempt de hooghe meersch z. de haeghbosch, 1639, RAG-WS 399, 14r.

HOGE SPRIET (5): den hooghen spriet ende den neren spriet suut het straetkin, 1598, RAG-WS 397, (samen-1645R-BW) 52r; den hooghen ende nederen spriedt, 1639, RAG-WS 398, 55v.

HOGE VANG (7): van den hooghevanck gheleghen ten zuuden anden peerdebosch, 1581, SAG-94bis/17, 189r.

HOGHE VELD / HOOGVELD: zie HOVELD

HOGHE VOORDE (20): ten hooghen voortd, 1572, ARA-RK 45183, 35r; ten hooghen voorde, id, 58v; id, 1572, ARA-RK 45197, 12v, 17r; ten hooghen voorde ... zuudt tvoorde straetken, id, 14v.

HOGHEVOORDESTRAAT (20): Lanx de Ooghenvorde strate, 1598, RAG-WS 397, (VW) 36r; de hooghevoorde straete, 1639, RAG-WS 398, 301r.

HOGHE WALLEMEERS (17): de hoeghe Wallenmeers, 1428, SAG-GB 159, 30v; de hooghe walle-mersch, 1598, RAG-WS 397, (1204R-AW) 19r; de hooghe Walsmeersch, 1639, RAG-WS 398, 246r.

HOGHE WEG (8): daer ment heet den hoeghen wech, 1460, RAG-WS,O; neuen den hoeghen wech, 1467, RAG-WS,O; daer men heedt den hoeghen wech, 1468, RAG-PWS, O; bosch ghen. den hooghen wech, 1639, RAG-WS 398, 104r.

HOGEWGBOS (22): achter den hooghen wech bosch, 1581, SAG-94bis/17, 192v, 198v; bosch ghen. den hooghen wech, 1639, RAG-WS 398, 104r; den hooghen wech bosch, 1639, RAG-WS 399, 6v.

HOGHE ZEVEN GEMETEN (5): de hooghe seven ghem(eten) an bavens Lant Loopende lanx de kinders sgrooten dreven, 1598, RAG-WS 397, (2021R-BW) 51r.

HONDEKINS STUK : Jn hoendekins stick, 1547, SAG-330/65, 20v.

's HONDS BILK(SKEN)/STUK(SKEN) (4): een bundere ... gheheeten shons stic, 1427, SAG-330/19, 52r; tshonts stic, 1499, SAG-WH 270, 21v; bilcxken diemen heet voor shonts, 1534, SAG-301/88, 130r; ij ghemeten Landts gheheeten shonds beelck, 1560, RAG-Zo 230, 157r; up hoovelt een stick ghenaeft *sens sticxken, 1598, RAG-WS 397, (509R-KW) 71v; vC r. landts gheheeten tshonts sticxkin, id, 21v; t'sondtsbilcxken ofte sticxken, 1639, RAG-WS 398, 50r; een stuck lant ghenaeft t'sons bilcxken, 1678, SAE-2175, 56r.

's HONDS BOS (23): den hondsbosch, 1509, SAG-301/71, 17v.

's HONDS STREPE (17): van shints strepe, 1427, SAG 330/25, 436r; achter tshonts strepe, 1499, SAG-WH 270, 34r.

HOOG BILKSKEN 1 (11): het hooghebilcxken, 1639, RAG-WS 398, 142r.

HOOG BILKSKEN 2 (13): ghe-naempt thooghe bilcxken, 1572, ARA-RK 45183, 60r; het hooghe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 163r.

HOOG BILKSKEN 3 (19): west an (den *biedonck) het hooghe beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (deel=351R-VW) 37r; een stick landts ghe-naempt het hooghe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 286v.

HOOGDONKSKEN (18): het hoondoncxken, 1598, RAG-WS 397, (893R-VW) 32v; een sticcxken ghe-naempt het hoodonckteken, 1639, RAG-WS 398, 1639, RAG-WS 398, 269r; noch een hoodoncxken, id.

HOOG ROELSTUK (19): int hooghe roel stic, 1428, SAG-GB 159, 30v.

HOOG STUK 1 (3): het hooghe stick, 1639, RAG-WS 398, 26r.

HOOG STUK 2 (13): het Ooghe stick ... suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (400R-KW) 63r.

HOOG STUK 3 (15): suut an (het Langhe muelewal) ghe-naemt het ooghe stick, 1598, RAG-WS 397, (1054R-OW) 112r.

HOOG STUK 4 (17): een stick Landts ghe-naempt het hooghe stick ... den brant, 1639, RAG-WS 398, 214v.

HOOG STUK 5 (17): ghe-naempt thooghe ende nederstick ... in arisonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 50v; thooghestick, 1572, ARA-RK 45197, 45v; een stick Landts ghe-naempt het hooghe stick, 1598, RAG-WS 397, 234r.

HOOG STUK 6 (19): een stick landts ghe-naempt het hooghe stick n. de Lieve o. den peirdebilck, id, 291v.

HOOG STUKSKEN 1 (3): het hooch sticcxken, 1639, RAG-WS 398, 30r.

HOOG STUKSKEN 2 (4): het hooghe sticcxken, 1598, RAG-WS 397, (360R-WW) 121v; het ooghe sticcxken, 1598, RAG-WS 397, (460R-WW) 132v; een partijken landts ghe-naempt het hooghe sticcxken, 1639, RAG-WS 398, 38v, 39v.

HOOG STUKSKEN 3 (19): het hooghe sticcxken, 1598, RAG-WS 397, (475R-VW) 35r.

HOOGVELD: zie HOVELD

HOOIBILKSKEN (18): een stick landts ghenaeamt het hoeybilckxken, 1639, RAG-WS 398, 264r; een stuck landts ghenaeamt het Oybilckxken, 1678, SAE-2175, 250v.

HOOISTUK(KEN) (19): Jn doye sticken, 1540, RAG-RvVI 963, 198v; ghenaeamt het hooystick, 1598, RAG-WS 397, 143v.

HOOL(RE)GRACHT (2): int vorn. grote stic mids d(er) hoolre gracht, 1443, SAG 330/23, 73v.

HOOPSTUK/HOPPESTUK (17): ghenaeamt thoopstick, 1572, ARA-RK 45197, 92r; in arisonck ghenaeamt thoopstick, id, 92v; ghenaeamt thoppestick, 1572, ARA-RK 45207, 46r; een stick ghenaeamt het hoopstick, 1598, RAG-WS 397, (656R-WW) 147v; een stick landts ghenaeamt het hoopstick, 1639, RAG-WS 398, 247v; een stuck lants ghenaeamt het hoopstuck noort het Cappittelle van Ste paharahilden suyt een lant straetken hiermede gaende, 1678, SAE-2175, 238r.

HOORTEBILK(SKEN) (14): een stick landts ghenaeamt den hoortebilck z.o. de Arisonck straete w. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 168v; een stuck landts ghenaeamt het hoortebilckxken suyt oost de Arisonckstraete noort het leyken, 1678, SAE-2175, 164r.

(HO)SPITAALSTRAATJE (4-5): bij den olyemuelene zuudt thospitaalstraetken, 1566, SAE-1010, 100r; id, 1595, SAG-330/117, 132r; up tnieulant oost het spittael straetkin, 1598, RAG-WS 397, (WW) 131v; het hospitaal straedtken, 1639, RAG-WS 398, 50r.

(HO)SPITAALSTUK (1): Jn de Wesstrate het spittael stick ... noort tLeyken, 1598, RAG-WS 397, (600R-KW) 64v; het langhe beelckxken noort tleyken ... west het spittael stick, id, (WW) 127v; het hospitaelstick o. tlanghe bilckxken n. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 10v; een stuck landt ghenaeamt den grooten bilck noort het leyken oost wenemaers hospitaal In Ghent, 1678, SAE-2175, 14r.

HOUTBILK(EN) (17): den hautbilck, 1572, ARA-RK 45197, 76r; den hautbeelck suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (644R-AW) 6r; twee hautbeelcken, id, (906R-AW) 17v; een stick landts ghenaeamt den hautbilck s.w. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 259r; de hautbilcken, id, 259v.

HOUTBILKSKEN (1): het hautbilckxken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 14r.

HOUW 1 (13): tstic ghenaeamt den hou, 1519, SAG-301/75 II, 94r; den hau

oost het gastele, 1598, RAG-WS 397(1266R-KW) 63r; den hau jnt gastele, 1639, RAG-WS 398, 159r; een stick landts ghenaeamt den hau, id, 160r.

HOUW 2 (15): een sticxken ghenaeamt de hau ... hendende up Jan clays hau, 1598, RAG-WS 397, (596R-AW) 20v.

HOUW 3 (19): een stick landts ghenaeamt den hau z. het voorde straetken, 1639, RAG-WS 398, 284v.

HOUWBILK (19): lants es gheheeten den haubeelc ghelegghen in Waerscoet, ca.1470, SAG-VS 117, 7r.

HOUWSCHILD (7-22): Jan houdschilt, 1392 kop.1450, SJKG-657, 117v; ix bunre lants ... gheheeten den houscilt, 1427, SAG-330/19, 52r; den houscilt groet ziinde in bossche, jn meerssche ende jn heyden xl ghemete, 1427, SAG-330/19, 62r; den houscilt, 1428, SAG 330/19, 166r; gheheeten den houtscilt, 1433, SAG-330/20, 421r; metten houscilde ande hoest zijde, 1467, RAG-WS, O; jnden hauscilt, 1539, RAG-PWS, O; den houden schilt, 1567, SAE-1009, 322v; twee ghem. busch ghenaeamt den *hautdschel bij Waersschoot cloostre, 1560, SAE-1009, 321r; ghenaeamt ten auden schilt ... noordt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45207, 45r; Jn den auden schilt, 1575, SAG-330/92, 214r; inden hauschilt, id, 69v; twee partiekens bosch ghelegghen Jnden *hamschilt, 1581, SAG-94bis/17, 189r; het haude schildeken ... noort bassevelde dreve, 1598, RAG-WS 397, (193R-KW) 92v; een partijken landts ghenaeamt het hauschildeken n.w. de vanckbosch o. de Basseveldedreve, 1639, RAG-WS 398, 92v.

HOUWSCHILDEKEN (7-22): het haude schildeken ... noort bassevelde dreve, 1598, RAG-WS 397, (193R-KW) 92v; een partijken landts ghenaeamt het hauschildeken n.w. de vanckbosch o. de Basseveldedreve, 1639, RAG-WS 398, 92v.

HOVELD (4): up hoevelt, 1316, SAG-WH O.3; up hoemvelt, 1316 kop.midden 14e, SAG-WH263, 21v; tgoet dat men heet hoevelt, 1327, SAG-WH O.25; hoenvelt, 1347, SAG-WH O.63 & 66; oemvelt, 1347, SAG-WH 263, 13r; tgoet dat men heet hoeuelt, SAG-WH o. 25; hoeuelt, 1418, SAG 301/25, 18r; vp hoevelt, 1419, SAG 330/17, 49r; vp hoeuelt, 1425, SAG 330/18, 306v; ter stede daer ment heet up hoevelt, 1425, SAG-330/18, 306v; up hoenvelt in de Weststrate, 1414, SAG-WH 268, 14r; hoevelt, id, 11bis; id, 1426, SAG-WH O.103;vp thoeghe velt, 1445, SAG 330/23, 238r; hoevelt,1448, RAG-K/WS 35, 34v; id, 1454, SAG-WH 271, 11v; id, 1456, SAG-WH O.124; id, 1492, SAG-WH 285, 5r; id, 1499, SAG-WH 270, 23r; hovelt, id, 23r; hoevelt, 1538-1549, SAG-WH 286; thoenvelt, 1566, SAE-1010, 101r; haerliedder lant ghenaeamt hoovelt, 1571, RAG-K/WS 28, 45r; in

hoovelt, id, 51v; oovelt, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 39v; id, 1572, ARA-RK 45207, 92v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 24v; thoochvelt, 1595, SAG-330/117, 132r; Jnt gheweste daerment heedt oovelt, 1597, SAG-330/119, 124r; up hoovelt, 1598, RAG-WS 397, (BW) 55v, (KW) 69v, (KW) 71v ev; hoovelt noort de spittael dreve, id, (1250R-BW) 57r; up hoovelt, id, 140v; haerlieder lant ghenaeamt hoovelt, 1599, RAG-K/WS 29, 42r; up thoochvelt, 1605, SAG-330/127, 22v.

HOVELDSTRAAT (4): de hoenvelt straete, 1344, SAG-WH O.54; an de hoevelstrate, 1345, SAG 69, C 57 O; hoemvelstrate, 1355, SAG-WH 262, 22r; de hoevelstrate, 1345, SAG-WH O.57; hoevelt straetkin, 1499, SAG-WH 270, 19v; de hoevelstrate, 1504, ARA-RK 1091, 93r; west de hovelstrate ... te beke, 1524, ARA-WK 8951, O; het hoovelt straetkin ... noort de strynghe suut de Ooveltstrate, 1598, RAG-WS 397, (BW) 52r.

HOVELDSTRAATJE (4): zuudt hooghveltstraetkin, 1572, ARA-RK 45207, 5r; het hoovelt straetkin ... noort de strynghe suut de Ooveltstrate, 1598, RAG-WS 397, (BW) 52r.

HUISSTUK (17): het huusstick, 1598, RAG-WS 397, (974R+757R-VW) 37r; het huus stick, 1639, RAG-WS 398, 281r; ghenaeamt het huys stuck ... noort de Lieve, 1678, SAE-2175, 266r.

HUL 1 (10): te moervoerde vp den hul, 1397, SAG 330/10, 339r.

HUL 2 (21): neffens den hul commende up de ostijnstrate, 1545, SAG-301/122r; den hul abouterende metter noordwestzijde ande ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 5r; eenen bosch ghenaeamt den hul noort de oostijnstraete, 1639, RAG-WS 399, 48r.

HUL FIERENS (20): den hul fierens in Waersschoot suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (1339R-BW) 57r; bachten den hul fierens, id, 144r; een stick landts ghenaeamt den hul fierens, 1639, RAG-WS 398, 270r.

HULBILKSKEN (10): een partije landts ghenaeamt het hulbilcxken o. de Wittemoerstr., 1639, RAG-WS 398, 117r.

HULLEKEN 1 (15): het hulleken, 1598, RAG-WS 397, (298R-OW) 111v; een sticxken ghenaeamt hulleken, id, (146R-OW) 114r; een vierendeel van het hulleken, id, (1/4=73R-OW) 113r, 113v.

HULLEKEN 2 (17): het hulleken, 1598, RAG-WS 397, (321R-AW) 11v; ghenaeamt hulleken, id, (525R-AW) 12r; het hulleken, 1612, RAG-As 1028, 63r; een stick landts ghenaeamt het hulleken, 1639, RAG-WS 398, 217r.

JAGERPADE > JAGERPALE (3-6): ligghende te jaegher paede, 1338, RAG-SV, O; te Jagherpade, 1346, SAG-WH O.56; id, 1400, SAG-SJG, 0.62; id, 1435, RAG-PWS, O; id, 1448, RAG-K/WS 35, 6r, 22v; gheheeten te soutenweghe ende te jagherpade, 1434, SAG 301/22,2, 75r; te jagherpade, 1435, RAG-PWS, O; binnen Waerscoet te Jagher pade, 1463, SAG-330/29, 410v; te Jagherpade, 1467 & 1468, RAG-PWS, O; te Jagherpae, 1479, RAG-PWS, O; te iagher pade, 1485, RAG-K/WS 27, 4r, 14v; te Jagherspade, 1486, RAG-PWS, O; daerment heet den Jagherpael, 1492, SAG-301/61 II, 24v; te Jagherpade, 1494, RAG-PWS, O; te iagherpale, 1503, RAG-K/WS 64, 12r; te(r) Jagherpade, 1571, RAG-K/WS 28, 2r, 24r, 42v; Inde Jagherpade, 1598, RAG-WS 397, (WW) 122v; Inde Jagherpale, id, (KW) 77v, 79v, 82v, 86r, (KW) 95r, (WW) 130v, 133v, 134r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 2r.

JAGERPADESTRAAT > JAGERPAALSTRAAT(JE) (3-6): jeghen jagherpade strate, 1435, 1440 & 1452, RAG-PWS, O; in Waerscoet ieghen der jaghe(re)n paelstraete, ca.1470, SAG-VS 117, 4v; iagherpael straetken, 1503, RAG-K/WS 64, 30r; de jagher pael straete, 1529/30, TC 404, 190v; het Jagherpade straetkin, 1571, RAG-K/WS 28, 24r; tjagherpaelstraetkin, 1572, ARA-RK 45207, 88r, 104r; het Jaegherpael straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 79v, (WW) 137v; het Jagherpael stratkin, id, (KW) 83r; het Jaegherpael straetkin, 1599, RAG-K/WS 29, 2r; het Jaegherpaelstraedtken, 1639, RAG-WS 398, 24r, 31r, 32r.

JACOB STEENWERPS BILK (5): eenen buelc gheheeten Jacop tsteenwerps buelc, 1475, SAG-330/33, 119v.

JACOBIJNENBOS (21): een bosch achter den (zwaerte zusters) wal oost ende west de Jacopynen bosch, 1581, SAG-94bis/17, 206r.

JAN BENNENS STEDE (1?): 1/2 bunder ... gheheeten Jan bennins stede, 1427, SAG-330/19, 62r. *Zie ook BENNENS AKKER*

JAN BOUTS BILK (17): eenen buelc gheheeten Jan bouts buelc, 1453, SAG-330/25, 436r.

JAN MUULS STUKSKEN (11): een ghemet landts gheheeten Jan muuls sticxken ligghende ten oostmoere neffens tvoorgaende stic lants ghenaeft de bijle, 1499, SAG-WH 270, 26r.

JAN NYSINS BILK (12): Jan nysins beelck ... west Gabreels seven ghemete, 1598, RAG-WS 397, (530R-KW) 65r.

JAN PAUWELS STEDE (17-19-20?): vier ghemeten lants ... in lovendeghem ende waerscoot gheheeten Jan pauwels stede, 1463, SAG-330/29, 465v.

JAN sVLIEGHERS GEMET (21): Jan sylieghers ghemet, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v.

JASPART DE VRIENDTS BOSSELKEN (22): eenen bosch ghe-naempt Jaspaert de Vriendts bosschelken s. het vaerdeken w. den dam, 1639, RAG-WS 399, 32v.

JOORKEN LIEVENS BOS(SEN) (21): dacht ghemeten ghe-naempt Joorkin lievins bosch, 1535, SAG-301/89, 115r; twee bosschen ghe-naempt Joorken Lievens bosschen w. den wesseghemschen moer ende reinaert bosch, 1639, RAG-WS 399, 41v.

JOOS' BILKSKEN (4): Joossen bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 54r.

JOOS CLAEIS' ACHTERSTE STUK (1): een stick Landts ghe-naempt Joos Claeis achterste stick, 1639, RAG-WS 398, 12r.

JOOS CLAYS' BRUGGE (1): van guchtenaers Lant het stick an Joos clays brugghe, 1598, RAG-WS 397, (776R-WW) 142r.

JOOS DE BAETS' STUK (1): een stick landts ghe-naempt Joos de baedts stick, 1639, RAG-WS 398, 87v, 88r.

JOOS' STUK (9): Joos stick suut het meystraetkin, 1598, RAG-WS 397, (421R-OW) 103r; een partije ghe-naempt Joos stick z.o. het meystraetken, 1639, RAG-WS 398, 112v.

JORIS HEYMANS STUKSKEN (17): up arisonck ghe-naempt jooris heymanssticxkin, 1572, ARA-RK 45197, 51v.

JORIS DE VOS' STEDEKEN (7): Jooris de vos stedeken o. & z. den zaudtwech, 1639, RAG-WS 398, 96v.

CALANGEBOS (22): de calaingebosch, 1639, RAG-WS 398, 99v; een partije bosch ghe-naempt den calaingebosch, 1639, RAG-WS 399, 32r.

CALANGESTUK (3): een stick ghe-naemt het kalaenge stick west den papen beelck noort tleyken, 1598, RAG-WS 397, (WW) 134r; het calaingestick n. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 30r.

KALLE(KEN) 's RIJKEN STUK (15): kalleken rycken stick ... suut het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (700R-OW) 110v; een stick landts ghe-naempt Callesrycken stick, 1639, RAG-WS 398, 188v.

KALLE(KEN) ROGIERS BOS (21): in Calle Rogiers bosch, 1540, RAG-RvVl 963, 273r; callekin Rogiers bosch, 1541, RAG-RvVl 964, 17r; ghe-naempt callekin rogiers bosch, 1572, ARA-RK 45207, 28r, 65v; Calleken rogiers bosch, 1639, RAG-WS 399, 44v.

KALLEKEN STALPAERTS STEE (5): kalleken stalpaerts ste noort de strate, 1598, RAG-WS 397, (322R-WW) 132r; een sticxken bachten calleken stalpaerts ste, id, (322R-WW) 127r.

KALLE VERSELEN STEE (11): ten Oostmoere ghe-naemt kalle verselen ste, 1599, RAG-K/WS 29, 7v.

KALVERBILKEN (9):de calverbilcken, 1639, RAG-WS 398, 115r.

KALVERBILK(SKEN) (1): den kalverbeelck, 1598, RAG-WS 397, (481R-WW) 120r; het calverbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 1v.

KALVERSTUK (1): den bogaert voor de poorte west het kalferstick oost de dreve suut den berch, 1598, RAG-WS 397, (WW) 119r; de Warande ... noort het kalverstick, id, 120r.

KAMER(BOS) (23): deerste parcheel ghe-naemt de camere, dander den quaden bosch, 1509, SAG-301/71, 17v; de Camere, 1547, SAG-SJG O.65; id, 1554, SAG-SJG O.71; den Camer bosch, 1639, RAG-WS 399, 15v.

KAMERKEN (17): ghe-naempt tcamerken, 1572, ARA-RK 45197, 99v; een stick landts ghe-naempt het caemerken, 1639, RAG-WS 398, 237v.

KAMERSTUK (4-5): camerstick streckende an tstraetkin dat loept vanden keere naer den beerch, 1485, RAG-K/WS 27, 13v.

KANUNNIK(EN) (17): de cannunckers suut den sleynschen wech noort den waterganck, 1598, RAG-397, (7G-260R-WW) 147r; tcapittel van Ste Pharahilden ... een partije landts ghe-naempt den Canunckere, 1639, RAG-WS 398, 240v.

KAPELLEBILK (13): de cappelbeelck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 68r; (den beelck daer de cappelle wijlent ghestaen heeft - dit voorgaende es al gastele), id, (2528R-KW) 68v; een stick Lants ghe-naempt den cappelbilck, 1639, RAG-WS 398, 158v.

KAPELLEKEN VAN SINT-JORIS (11-15?): alsoe men comt van den oestmoere naer tcappellekin van Sent Joeris, 1499, SAG-WH 270, 30v.

KAPITEINS BILSKEN (11): een stick landts ghenaeamt Capitains bilcxken n. d'Oostmoerstr., 1639, RAG-WS 398, 136v.

KAPITEINS STEDEKEN (7): Capitains stedeken oost den Sautwegh, 1639, RAG-WS 398, 97r; een stucxken landts ghenaeamt capiteyns stedeken oost den sautwech west den bosch van lieven bral, 1678, SAE-2175, 100r.

KAREELOVEN (1): de hoosziide van den correeouene, 1425, RAG-GV III, 532; de heelt van den kareelhoven, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =940R-WW) 141v; een stick landts ghenaeamt den Careelhoven n. het Braken Leyken w. het cromme stick, 1639, RAG-WS 398, 6v.

KAREELOVEN(BOS) (21): up de moer tusschen Reynaerts bossche ende den correeelhovene, 1499, SAG-WH 270, 17r; den coreelhovene, 1527, ARA-WK 3395, O; den coreelhoven, 1534, ARA-WK 3398, O; bosschen Jnden correeelhovene, 1551, SAG-330/68, 107v; den correeel hovene ... metter noordzijde ant Leen van Mr. Joos vanden Kerckhove, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v; den coreelhoven, 1572, ARA-WK 3407, O; bosch ghenaeamt den coreelhovene ... inde moer, 1572, ARA-RK 45207 II, 44v; een ghemet bosch ghenaeamt den coreelhovene, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 70v; in de moer oost den coreelhovenbosch, 1572, ARA-RK 45207, 79r; een partje van Bussche ... ghenaeamt de Coreelhoven suudt Reynaerts Bosch, 1581, SAE-1010, 354r; eenen bosch ghenaeamt den Careeloven, 1639, RAG-WS 399, 40v.

KAREELOVENTJE (1): een stick landts ghenaeamt het Careel oventtken z. tcleen peirdebilcxken n. t'braken Leyken, 1639, RAG-WS 398, 5v.

KAREELSTUK (1): tcorreeel stic an de huele, 1425, RAG-GF 532, rol; tcorreeel stick, 1534, RAG-RvVI 961, 282r; het kareel stick metden noorthende an tleyken oost tecomme voors. stick, 1598, RAG-WS 397, (600R-WW) 119v; de heelt van het kareelstick, id, ($\frac{1}{2}$ =525R-WW) 121r; het kareelstick, id, (907R-WW) 143r; een partje Landts ghenaeamt het Careelstick, 1639, RAG-WS 398, 3r.

KAREMANS BILK (16): j stic lants gheheeten den houden leebeelc ... an doet en(de) so lich een stic lants gheheete(n) carimans beelc, 15^e eeuw, RAG-SB, R 870/2 G.

KAREMANS BOS (16): ij gh. gheheeten karmens bosch, 1562, RAG-Ka 341, 307r; ghenaeamt karemans bosch, 1572, ARA-RK 45197, 88r; kerremans bosch, 1598, RAG-WS 397, (AW) 3r; kaermans bosch, id ($\frac{1}{2}$ =576R-AW) 15v, (288R-AW) 22v; karemans bosch, id, (AW) 19v; een stick ghenaeamt caremans bosch, 1639, RAG-WS 398, 200v.

KASTEEL 1 (6): het beluuck van wijlent den clooste(re) te Waerschoot met een steenen huus ghenaeamt tcasteel, 1581, SAG-94bis/17, 183r.

KASTEEL 2 (1): den kuekenbilck bachten het kassteel, 1598, RAG-WS 397, (WW) 119r.

KASTEELBILKSKEN (5): het kassteelbeelcxken metten beelck suut ende west daeran, 1598, RAG-WS 397, (BW) 51v; tcasteelbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 57r.

KATTENSTAART(JE) (19): vp iijj ghemete lands die men heet cattenstert, 1405, RAG-KSMG 384, 52r; het katte stertkin ... noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (VW) 39r; een stick landts ghenaeempt het cattestertken, 1639, RAG-WS 398, 290v; een stuck landts ghenaeempt het Catestertken alomme ghelant het selve Beghijngoet, 1678, SAE-2175, 275v.

KATULLESTUK(SKEN) (12-13): ghenaeempt katullestick ... upde gastele, 1572, ARA-RK 45207 II, 8v; een ghemet Landts up de gastele ghenaeempt kattulle stick, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 13v; het katulle sticxken ... suut het gastele, 1598, RAG-WS 397, (342R-KW) 70r.

KEER(E) / TEN KERE (1-3-4): dat men heet den keere, 1346, SAG-WH O.56; den ommekere van der straeten, 1347, SAG-WH O.63 & 66; ten keere hute, 1426, SAG-WH O.103; een hofstede te keere, 1427, SAG-330/19, 52r, 62r; te Waerscoet ten keere, 1428, SAG-330/19, 233r; hofstede te keere, 1433, SAG-330/20, 421r; de straete die loept van Waerscoet der kercken ten keere waert, 1435, RAG-PWS, O; ten keere, 1448, RAG-K/WS 35, 35v; ten keere waert, 1450, RAG-PWS, O; van hoevelt naer den keere, 1454, SAG-WH 271, 11v; ten keere, 1456, SAG-WH O.124; daerment heet te keere, 1469, SAG-330/31, 141r; daerment hedt ten keere, 1476, SAG-330/33, 202r; van den keere naer staectevivere, 1485, RAG-K/WS 27, 3v; stee ten keere, id, 16r; an tstraetkin dat loept vanden keere naer den beerch, id, 13v, 16r; ten keere waert, 1486, RAG-PWS, O; daer ment heedt ten keere, 1487, SAG-330/37, 407r; te keere waert, 1499, SAG-WH 270, 15v; van hoevelt naer den keere, id, 23r; an die strate die loept te keere, 1503, RAG-K/WS 64, 1v; te keere, id, 9v, 25r; de keere, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23; bij den keere, 1542, SAG-330/60, 22v; tgheweste ghenaeempt ter keere, 1550, SAG-330/68, 93r; te keere bij der muelene, 1551, RAG-PWS, O; te Waerschoot te Keere, 1560, SAE-1009, 321r; zijn stede ter keere, 1571, RAG-K/WS 28, 2v; te keere daermen ghaet naer Eecloo, id, 13v; te keere, id, 16r, 52r; ten keere, 1572, ARA-RK 45207, 53v; ten keere ... noordt de weststrate, id, 61r; te kere, 1580, SAE-1010, 336r; te keere, 1598, RAG-WS 397, (KW) 66r, 67r, (KW) 72v, 76r, (WW) 135v; een stick byde keere, id, (WW) 127r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 18r, 30r; de keere, 1605, SAG-330/127, 22v; keere, 1639, RAG-WS 398, 24r, 54r.

KEER DER STRATEN (19): een stick Landts ghenaeamt den keer *ver straeten ... z. den hels plasch, 1639, RAG-WS 398, 287r; Bertholomeeus bilck ... z. den keer v(and)er straeten, 1639, RAG-WS 398, 287v; een stuck landts ghenaeamt den keer verstraete oost seker dreve suyt den helsplas, 1678, SAE-2175, 272r.

KERCKAERTS BILCK(SKEN) (19): heet kerckaerts belxkijn, midden 15^e eeuw, RAG-SB 46, 111r; den kerckaerts bilck zuudt het voorde straetken, 1639, RAG-WS 398, 286r.

KERKDAM (14): ande berten brugghe datmen heet den keercdam, 1485, RAG-K/WS 27, 23v; meersch ghenaeamt den keercdam, 1530, RAG-RvVI 7523, 414r; twee hondert roeden meersch gheleghen an de berten brugghe ghenaeamt den keerc dam, 1571, RAG-K/WS 28, 51r; ghenaeamt den kerckdam, 1572, ARA-RK 45207 II, 34r; zuyt de lieve ende noordt den keercdam, id, 46r; meersch ghenaeamt den kerckdam, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 54r; ghenaeamt den kerckdam, 1599, RAG-K/WS 29, 49r.

KERKESTRINGEN (4): suut de kercke strynghen, 1598, RAG-WS 397, 69v; de kercke van Waersschoot competeert noort west aende voorgaende een partije landts voortijds bosch gheweest ghenaeamt de kerckestrynghe suyt west den bosch van mijn heere van Seghers hove, 1678, SAE-2175, 297r.

KERKMEERS (12): het vierendeel vande kercke mersch neffens matte arents straetkin, 1598, RAG-WS 397, 14r.

KERKMEERSELKEN (14): oost kercken mersschelken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 7v; west kercken mersschelken, id, 6v.

KERKSTRAAT (6-12): an de strate diemen heet de kercstrate, 1485, RAG-K/WS 27, 3v; de kercstrate, 1542, SAG-330/42, 22v; de keercstrate, 1550, SAG-330/68, 93r; de keercstrate, 1571, RAG-K/WS 28, 9v, 11v, 41r/v; kerckstrate, 1572, ARA-RK 45207, 41r, 69r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 2r; Jnde kerckstraete, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 3r; daerment heet de kerckstrate, 1598, SAG-330/122, 81v; de kerc(k)strate, 1599, RAG-K/WS 29, 8v, 19v, 38r.

KERKSTUK (12): het kerckstick jn pachte van de kercke van waersschoot, 1598, RAG-WS 397, (KW) 74v; stick ghenaeamt het kercke stick, 1599, RAG-K/WS 29, 4v; de kercke van Waersschoot een stick landts ghenaeamt het kerckestick ... suyt het gastellant, 1639, RAG-WS 398, 146r.

KERKWEG (17): ghenaeamt den kerckwech ... bij der daesdonck, 1572, ARA-RK 45197, 96r.

KERSENBOS (16): ghenaeamt den kerze bosch, 1572, ARA-RK 45197, 10r; den kessenbosch ... oost de bosstrate, 1598, RAG-WS 397, (741R-AW) 2v; de kerssebosch, 1610, RAG-Ev 227, 235r; een stick lants ghen. den kerssebosch, 1639, RAG-WS 398, 204r; een partije lants ghenaeamt de kessebosch ontrent den midden met een splotgracht oost de bosch straete, 1678, SAE-2175, 197v.

KERS(T)MEERSELKEN / KEIRSMEEERSEN (8): thenden den kersmerschelken, 1455, SAG-330/27, 125r; zes ghemeten ofte daerontrent ghenaeamt de kerstmerschelen, 1542, SAG-301/96, 102v; tkerstmeerschelken, 1569, RAG-AF 4282bis, 3r; een partije bosch ende sompelynghe ghenaeamt kerssemeersch, 1639, RAG-WS 398, 5v; de partije ghenaeamt de kerssemersch, id, 97r; eene partije saeylant ende hettynghe ghenaeamt de keirssemeersschen voortijds bosch gheweest ende sompelynghe ligghende alsuu In diveerssche stucxkens ghesepareert oost den sautwech, 1678, SAE-2175, 299r.

KERS(T)MEERS (21): eenen bosch ghenaeamt kerstmeersch s. de boschgracht w. goossens bavens bosch, 1639, RAG-WS 399, 43v; een partije bosch ghenaeamt de kessemeirs oost de poldergracht west desen propritaris met den bauens bosch noort de reythullen, 1678, SAE-2175, 334r.

KETELAERS BOS (22): eenen bosch ghenaeamt ketelaersbosch, 1639, RAG-WS 399, 27v.

KETENBOS (21?): eenen bosch ghenaeamt de keettenbosch ... achter het Leyken, 1581, SAG-94bis/17, 217r.

KEUKELAERTS STEDE (5): een behuude hofstede ende lande ghenaeamt keukelaerts stede, 1639, RAG-WS 398, 59r; twee stucken lants voortijts een partije gheweest naest keuckelaers stede noort oost de stede vande weduwe ende hoors van pr de smet suyt oost de straete, 1678, SAE-2175, 63v.

KEUKENBILK (1): den kuekenbeelck bachten het kassteel, 1598, RAG-WS 397, (1700R-WW) 119r; een stick landts ghenaeamt den Cuekenbilck west de dreve, 1639, RAG-WS 398, 5r.

KEURS (15): iiij^c xvij roeden meersche te kuerse, 1406, SAG 330/13, 263r; jnden kuers, 1415, SAG 330/15, 334r; van eenen sticke lants gheheeten den cuers, SAG 330/23, 238r; de heelft van der kuersse, 1534, SAG-301/88, 129r; west den kuers van N, 1598, RAG-WS 397, (AW) 8r; den kuers, id, (960R-KW) 67v; den kuers ... oost ste baefs mersschen west upde muelene, id (1218R-KW) 70r; een stick Landts ghenaeamt den Cues, 1639, RAG-WS 398, 181r; een stick landts ghenaeamt den Cues, id, 182v.

KEURSMEERS (14): jnde kuers meersch ... jnde vorn. cuers meersch, 1480, SAG 330/35, 216r; ghenaeamt kuersmeersch ... up arisonck, 1572, ARA-RK 45207, 98r; de kuers mersch ... oost/noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (707R-AW) 12v, (376R-AW) 18v, (376R-AW) 25v, (187R-AW) 27v; noch een kuesmersch ... oost het Leijken, id, (360R-AW), 11r; de kuersmersch ... hendende an tleyken, id, (355R-AW) 15r; de kuersmersch, id, 435R-AW) 18v; de kuersmesch, id, (AW) 22v; de kuersmersch noort ende oost het Leyken, id, (590R-OW) 109r; de keurs mersschen, id, (OW) 109r; de kursmersch ... oost het Leyken, id, (346R-AW) 21r; een partije ghenaeamt de keus meersch, 1639, RAG-WS 398, 176r.

KEURZEKEN (15): het keursseken, 1598, RAG-WS 397, (deel=268R-AW) 13r, (268R-AW) 15v, (268R-AW) 22r.

KEUVEL (9): een partije bosch ghenaeamt den keuvele n. & o. den ham, 1639, RAG-WS 399, 14r.

KEUVELAARBOS (9): een veldemeirs west ende noort den H. Gheest van Ste jan suyt pieter depau met de keuvelaerbosch, 1678, SAE-2175, 117r.

KEYSERS STEDE (19): keyzers stede, 1598, RAG-WS 397, (BW) 51r; een stick landts ghenaeamt keyzers stede w. het voordestraetken n. de Lieve ende beirdtkens Brugghe, 1639, RAG-WS 398, 279r.

KILLE (4-5): het hospitaal straetken loopende naer de kille, 1595, SAG-330/117, 132r.

CLAEYS' GEMET (19): tderde stic Lants ghenaeamt claeys ghemet, 1533, SAG-301/87 II, 124r; het clays ghemet (met syn deel Jnt alf bunderken), 1598, RAG-WS 397, (562R-VW) 38v.

KLEEMPUTTEN (6): suut de cleempitten oost het cloosters straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89r; suut de pitten, id., (KW) 89v; het beelcxken ande cleempitten west het vrylant, id, (637R-KW) 93r; een bosch ghenaeamt de cleemputten, 1639, RAG-WS 398, 84r.

KLEIN BEGIJNENSTUKSKEN (17): een stick Landts ghenaeamt t'cleen begynesticxken, 1639, RAG-WS 398, 246v.

KLEIN BIJLKEN (15): een partije lants ghenaeamt tcleen bijlken, 1639, RAG-WS 398, 188v.

KLEIN BILKSKEN 1 (1): tcleen bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 9v.

KLEIN BILKSKEN 2 (6): een partije ghenaeamt t'cleen bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 77r.

KLEIN BILKSKEN 3 (17): datmen heet tcleene buelcxkin, 1422, SAG-330/17, 367r; het cleen beelcxken west de strate, 1598, RAG-WS 397, (189R-OW) 112r; het cleenbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 211r.

KLEIN BROEKSKEN (16): het cleen broucxken, 1598, RAG-WS 397, (616r-WW) 153r.

KLEIN BUNTJE (19): het cleen buendtken, 1639, RAG-WS 398, 290v.

KLEIN BUNDERKEN (13): ghenaeamt de vijf ghemete ende het cleen bunderken, 1598, RAG-WS 397, (samen=2568R-KW) 68v.

KLEIN DRAAIBOSSELKEN (20): tcleen *drijbosschelken in beerschavere, 1569, SAG-330/87, 95v.

KLEIN GAVERKEN (17): het cleen gaverken, 1598, RAG-WS 397, 150v; tcleen gaverken, 1639, RAG-WS 398, 252r.

KLEIN GOED (20): ghenaeamt tgroote goet, cleene goet ende den ghendtwech, 1572, ARA-RK 45197, 75v; deelt in Lovendeghem ende dander heelt in Waersschoot ghenaeamt het groote goet ende het cleen goet, 1598, RAG-397, (1530R-VW) 37v; een partije landts ghenaeamt het cleen goeyken, 1639, RAG-WS 398, 303v.

KLEIN HOOGDONKSKEN (18): het cleen hoodonx(ken), 1598, RAG-WS 397, (417R-VW) 32v.

KLEIN HULLEKEN (17): tcleyn hullekin up arisonck, 1572, ARA-RK 45197, 71r.

KLEIN KASTEELBILKSKEN (5): het clen casteelbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 57v.

KLEIN MEERSELKEN (1): het cleen mersschel(ken), 1598, RAG-WS 397, (326R-WW) 122r.

KLEIN MER(G)ELPUTJE (20): het cleen meerrelpitgen, 1598, RAG-WS 397, (311R-VW) 34v.

KLEIN OOIEVAARSNEST (4): ghenaeamt den cleenen ovaerdtstnest z.w. tghescheet zomergem deur dese partije, 1639, RAG-WS 398, 40r.

KLEIN OSTIJNTJE: zie KLEIN WOESTIJNTJE

KLEIN STEENTJE (18): een stick landts ghenaeamt het cleen steentken, 1639, RAG-WS 398, 1639, RAG-WS 398, 264r.

KLEIN STUKSKEN 1 (6): het cleen sticxken tenden den grooten beelck west het vennegoet suut de pitten, 1598, RAG-WS 397, (192R-KW) 89v.

KLEIN STUKSKEN 2 (17): een partije lant ghenaeamt het cleen sticxken, 1639, RAG-WS 398, 248r.

KLEIN TARWESTUKSKEN (19): het cleen terwe sticxkin, 1533, SAG-301/87 II, 124r; cleen tarwesticxken, 1540, RAG-RvV1 963, 198r; het cleen taerwsticxken, 1639, RAG-WS 398, 282r.

KLEIN VliegUITJE (19): het cleen Vluuguutkin, 1598, RAG-WS 397, (594R-VW) 38v.

KLEIN WERVEKEN (11): de vier ghem. ende het cleen werfveken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1335R-OW) 100r.

KLEIN WOESTIJNTJE (23): eenen bosch ... ghenaeamt het cleen ostijntken o. den heulbosch, 1639, RAG-WS 399, 19r; een bosch ghenaeamt *tLeen oostijndtken, id., 19r; een partijken bosch ghenaeamt het Cleen hosstijntken oost den heulbosch west de hostijne sijnde hettynghe, 1678, SAE-2175, 312r.

KLEIN ZIJKEN (19): ghenaeamt tcleen zyken ... noordt de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45197, 9v; een stick Landts ghenaeamt het cleen zijken n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 280v.

KLEINE BEYAERT (4): den cleenen beyhaert west daerneffens (= den majbbeelck), 1598, RAG-WS 397, (958R-BW) 56v.

KLEINE BRAND (17): een stic landts gheheeten den cleenen brant hoofdende oest upt haude leekin, 1499, SAG-WH 270, 32r.

KLEINE BRYSAERT (18?): gheheten den clenen brysaert, 1496, SAG-330/40, 257v.

KLEINE MEERS (4): de cleene meersch, 1639, RAG-WS 398, 39v.

KLEINE MOLENWAL (15): het cleen muelewal west de strate, 1598, RAG-WS 397, (255R-OW) 112r.

KLEINE PAARDENBILK (1): den cleenen perdebeelck oost voors. Jespers dobbelaers cro(m)le stick, 1598, RAG-WS 397, (814R-WW) 119v; het cleen peirdebilcxken, 1639, RAG-WS 398, 5v.

KLEINE ZEVEN SINKSEN (19): een stick landts ghenaeamt het cleen zeven sincxene w. het achterste Langhe stick, 1639, RAG-WS 398, 584r; een stucxken landts ghenaeamt het Cleen seven syncxen alomme ghelant tselve Beghijnegoet, 1678, SAE-2175, 276r.

KLESSE(NBOS) (23): neghen ghemeten bosch gheheeten den clessenbosch, 1522, SAG-301/77, 93r; de clesse, 1529, SAG-SJ 48, 12r; de clesse, 1536, SAG-301/90, 91r; de Clessen ofte Langhewulghbosch, 1639, RAG-WS 399, 17r; een partije bosch ghenaeamt de Clessenbosch ofte Langhenwulghen bosch commende met den noorteynde op tVaerdeken west den heulbosch, 1678, SAE-2175, 310r. *Zie ook OUDE KLESSE*

KLOOSTERBILKSKEN (7): tCloosterbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 91v.

KLOOSTERDREVE (6-7-22): thenden de dreve van den cloostere, 1463, SAG-330/29, 410v; Jeghens over het vancstraetkin noort de selve cloosters dreve, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89v; daer de clooster dreve keert, id, 83v; de Clooster dreve, 1639, RAG-WS 398, 90v.

KLOOSTERSTRAATJE (6): oost het cloosters straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89r; het vrylant noort het cloosters straetkin, id, (KW) 89v; een sticxken Jnden oostackere oost het clooster straetkin, id, (188R-WW) 135v.

KOEPOORT (7): het alf bunder voorde koepoorte tusschen beede de weggen west upden wech oost anden wal, 1598, RAG-WS 397, (534R-KW) 96r.

KOEVERING (2): van den goede van breebruch ende hoefdende an de cuuringhe, 1345, SAG-WH O.58; id, 1345, SAG-WH 263, 10v; an de cuuringhe, 1345, SAG 69, C58; an de kueringhe, 1414, SAG-WH 268, 12r. *Zie ook HOGE en NEDERE KOEVERIJE*

KOEVERINGBOS (2): de couvrieghe bosch, 1534, RAG-RvVl 961, 282r.

COCQUYTS BILK : ghenaeamt cochuutsbilck, 1572, ARA-RK 45197, 62v.

KOOLLOCHTING (18): retro beke nuncupatur den coelochtinc, 1448, RAG-K/WS 35, 46r; den coollochtinc, 1509, SAG-301/71, 17v; den coellochtync, 1534, SAG-SJG 53; hondert roeden Landts gheleghen inden nieuwen meersch gheheeten den coollochtijnc, id, 51v; hondert Roen Lants Jnde nieuwe mersch ghenaeamt den coollochtynck, 1599, RAG-K/WS 29, 49v.

KOOLLOCHTINGBILK (9): een partije ghenaeamt den coollochtynckbilck, 1639, RAG-WS 398, 112r.

KOOLLOCHTING(BOS) (23): den boschs diemen heet den coellochtynck, 1485, RAG-K/WS 27, 7r; haren bosch ghenaeamt den coollochtijnck, 1571, RAG-K/WS 28, 29r; haren bosch endre es ghenaeamt den coollochtijnck bosch, 1599, RAG-K/WS 29, 26r; eenen bosch ghenaeamt den Coollochtyngh bosch, 1639, RAG-WS 399, 15r.

KOORSTRAATJE (17): Jnt coorstraetken, 1499, SAG-WH 270, 34r.

COPPEN CHRISTIAENS BOS (9): een partije lants ghenaeamt coppencristiaens bosch z.o. het meystraetken, 1639, RAG-WS 398, 113r.

KORBEELSTUK (19): jnt corbeel stic, 1386, SAG 330/8, 45r.

KORENBILK(SKEN) (17): den coorebeelck, 1598, RAG-WS 397, (638R-AW) 4v; een partije landts ghenaeamt het coorebilcxken, 1639, RAG-WS 398, (642R) 222r.

KORENBILK/STUK (20): anden coorenbilc, 1569, SAG-330/87, 95v; een stick landts ghenaeamt het coorestick, 1639, RAG-WS 398, 292v.

KORT BILKSKEN (1): het curtebilcxken, 1639, RAG-WS 398, 3v.

KORT BROEKSKEN (17): ghenaeamt tcurte broucxkin ... in arisonckbrouck, 1572, ARA-RK 45197, 43v.

KORT BUNDER (5): het corte bundere west neffens an (het kassteelbeelcxken), 1598, RAG-WS 397, (1021R-BW) 52r; het curte bundere, 1639, RAG-WS 398, 57r.

KORT STUKSKEN 1 (17): ghenaeamt tcurt sticxkin inde brouck, 1572, ARA-RK 45183, 20v; ghenaeamt tcurte sticxkin ... in arisonck, 1572, ARA-RK 45197, 93v; een stick landts ghenaeamt het curte sticxken, 1639, RAG-WS 398, 218v.

KORT STUKSKEN 2 (1): het coorte sticxken, 1598, RAG-WS 397, 120r.

KORT ZAVELLAND (17): tcurte zavellandt ... in arisonckbrouck, 1572, ARA-RK 45183, 7r.

KORTE GAVER (17): in den curten gavere, 1499, SAG-WH 270, 34r.

KORTE STRING (8): up de curte ende langhe strynghe in Waerschoet, 1492, SJKG-650, 52r; den corten strijnck achter de wedau mersch oost de strate naer Lembeke, 1598, RAG-WS 397, (425R-KW) 87v.

COSTERS BILKSKEN 1 (6): een sticxken landts ghenaeamt costers bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 75v.

COSTERS BILKSKEN 2 (13) costers beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (381R-KW) 65r; een partije Landts ghenaeamt het costers bilcxken west de straete, 1639, RAG-WS 398, 162r.

COSTERS BOS (22): een stick Lants ghenaeamt costers bosch, 1598, RAG-WS 397, (389R+200R-WW) 151v; een stick landts ghenaeamt costers bosch, 1639, RAG-WS 398, 207v; eenen bosch ghenaeamt Costers bosch z. den Ghindts bilck, 1639, RAG-WS 399, 21r.

COSTERS DREVE (7): costers dreve, 1639, RAG-WS 398, 94r.

(GOED DE) KOUDEKEUKEN (7): een pachtgoet gheheeten het walleken alias Cauwer kueckene, 1538, SAG-301/93, 35r; bij d(er) cauwer kuekene, 1564, SAE-1010, 68r; zoomen gaet naerde cauwe cuekene, 1568, SAE-1010, 149v; bij der cauwer kuekene ... zuyt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45193, 107r; ter cauwer keukene, 1572, ARA-RK 45194, 65v, 66r; bij der cauwerkeukene, 1572, ARA-RK 45207, 40v; bij der cauwer kuekene, id, 104v; bij de cauwerkeukene, id, 106v; een behuust pachtgoet ghenaeamt de Caude kuekene, 1581, SAG-94bis/17, 191v; een pachtgoet ghenaeamt de Caude kuekene commende metten noorthende anden andtwerpschen heerwech, 1583, SAE-1010, 396r; bij der Cauwer kueken, 1589, SAE-1010, 297v; naer de Cauwekueckene, 1639, RAG-WS 399, 6v.

KOUTERKEN (16): ghenaeamt het cauterkin ... west toude ledestraetkin ... up arisonck, 1572, ARA-RK 45197, 83v; het cauterken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 12r; het kauterken ... suut het Leyken, id, (333R-AW) 25r; het kauterken, id, (641R-AW) 29r; het cauterken, 1639, RAG-WS 398, 201r; het Cauterken west de waeterloop, 1678, SAE-2175, 194v.

KRAAIENBERG/BILK (1): den craeijenberch, 1598, RAG-WS 397, (1510R-WW) 120r; een stick landts ghenaeamt den crayenberch, 1639, RAG-WS 398, 1v; partije landt ghenaeamt den Craeyen bilck alsoo ghesepareert In vier stuckxkens west het ghescheet van somerghem noort deselve hoors met de Vitse stucken oost deselve met de Schockaert, 1678, SAE-2175, 3r.

KRIEK(ER)BILK (17): den crickerbeelch neffens der belsele graecht, 1428, SAG-GB 159, 31r; de heelt vanden krieb(eelck), 1598, RAG-WS 397,

(½=636R-AW) 8v; de heelt van den krieckb(eelck) west de strate, id, (½=577R-AW) 19r; een stick landts ghenaeamt den Crieckbilck s.o. het taerusticxken, 1639, RAG-WS 398, 245r.

CHRISTOFFEL DE JAEGHERS STUK (17): een stick landts ghenaeamt xpos (lees: christoffels) de jaegers stick, 1639, RAG-WS 398, 257v.

KROM BILKSKEN (20): een stick landts ghenaeamt het cromme bilcxkn, z.o. tghescheet van Lovendeghem en Waerschoot, 1639, RAG-WS 398, 304v.

KROM GEMET (16): ghenaeamt tcrom ghemet, 1572, ARA-RK 45183, 11v; in arisonck in tcromghemet ... zuudt daude leedekin, 1572, ARA-RK 45197, 70r; tcromghemet, id, 84v; het cromme ghemet ... lancx het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (452R-AW) 25r.

KROM STUK (1): een stic an de brugghe dat men heet tcromme stic, 1425, RAG-GV 532; tcromme stick metter dreve an tgoet van breebrouc, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; den grooten peerdebeelck oost cromme stick, 1598, RAG-WS 397, (WW) 119r; lancx Jespers cromme stick noort den kuckenbeelck, id; het cromme stick tenden an, id, (1939R-WW) 141v; een partije landts ghenaeamt het cromme stick, 1639, RAG-WS 398, 6r.

KROM STUKSKEN (6): het cromme sticxken west het gulde Lant, 1598, RAG-WS 397, (380R-KW) 67r.

KROMDONK (17): up cromdonc, 1355, SAG-WH O.78; cromdonc, 1355, SAG-WH 262, 17r, 22r; jn de prochie van Waerschoot dat men heet up de cromdonc, 1384, SAG-330/7, 253v; den cromdonc, 1397, SAG-330/10, 339r; up de cromdonc, 1397, SAG-301/14, 27v; id, 1402, SAG-301/16 II, 61r; up cromdonc, 1414, SAG-WH 268, 15r; up den cromdonc, 1499, SAG-WH 270, 34r; inden crommen donck, 1572, ARA-RK 45197, 19r; ghenaeamt den cromdonck ... up arisonck, id, 71r; in cromdonck, 1572, ARA-RK 45207 II, 19r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 31r; den crommendonck noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (741R-AW) 2v; een stick ghenaeamt den cromdonck noort het Leyken, id, (3G-7R-WW) 146v; den cromdonck, 1612, RAG-As 1028, 63r; een stick landts ghenaeamt den cromdonck n. de Leede, 1639, RAG-WS 398, 220v.

KROMME ELLEBOOG (22): Westerschen belau gheleghen anden Crommen elleboghe, 1581, SAG-94bis/17, 199v.

KROMME VIER GEMETEN (11): een partije ghenaeamt de cromme vier ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 143r.

KROMMEKEN(S) (14): twee sticxkens gheseyt de crommekens ... Lau(we)rs van nevels gasstele, 1598, RAG-WS 397, (578R-AW) 17r; een mersch ende het crommeken ... oost het Leyken west het gastele, id, (1500R-AW) 21r; (de ses ghemete oost) het crommeken, id, (KW) 68r; Jnde vier ghemeten oost het crommeken, id, (KW) 70v; id, 1639, RAG-WS 398, 192r/v.

KRONE (16): zijn stede ter keercken ende es ghenaeamt de croone metten westzijde ant keerchhof, 1571, RAG-K/WS 28, 18r; Pieter de Jaeghere ... een behuysde ofstede eene herberghe ghenaeamt de croone, 1571, SAG-28/76/321, 80r; ghenaeamt de croone, 1572, ARA-RK 45207, 51v; de croone ... metden suuthende ande kerckstrate, 1599, RAG-K/WS 29, 16r; eene hofstede eene herberghe wezende ghenaeamt de croone, 1620, SAG-330/135 II, 16v; opt huys ghenaeamt de Croone, 1623, SAE-1010, 465r; een hofstede ende herberghe ghenaeamt de Croone, 1639, RAG-WS 398, 80r.

KRUIBEKE (21?): Jn den bosch gheheeten crubeke ... bosch gheheeten den bosch van crubeke, 1427, SAG-330/19, 62r; bosch ligghende Jn de crubeke in de prochie van Waerscoet, 1428, SAG-330/19, 233r.

KRUIDBILKSKEN (18): het vadde stick ende het *crubeelcxken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1098R-VW) 33v.

KRUIDSTUK(SKEN) (18): het cruudtsticxken z.w. de straete, 1639, RAG-WS 398, 270v; het cruudt stick, id, 273v.

KRUISBILK (17): (den) cruusbeelck, 1598, RAG-WS 397, (AW) 2r, 3r; een stick ghenaeamt den cruysbilck, id., 149v. *Zie ook EERTSTE en TWEDE KRUISBILK en VOORSTE KRUISBILK*

KRUISBILK/BOS (22): den cruus bilcq, 1565, SAG-330/83, 136r; eenen bosch ghenaeamt den Cruysbosch w. Eeckeloo dam, 1639, RAG-WS 399, 27v.

KRUISSTUK 1 (9): vier ghemete lands dat men heet tcruusstic ... an de noertside van der straten die loept van den oestmoere ten soutweghe waert, 1416, SAG-WH O.98; ghenaeamt tcruusstick, 1572, ARA-RK 45207 II, 8r; ghenaeamt *truus stick, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 12v; het cruusstick west de strate, id, (300R-OW) 106v; het cruusstick, id, (828R-OW) 108r; een partije landts ghenaeamt het *cruudtstick, 1639, RAG-WS 398, 112r.

KRUISSTUK 2 (20): int cruus stic ghelegghen te voerde, ca.1470, SAG-VS 117, 8r; tcruus stic, 1497, SAG-SJG 17; te voorde ghenaeamt tcruusstick, 1572, ARA-RK 45197, 24r; het cruustick ... west tseeren strate, 1598, RAG-WS 397, (906R-VW) 45v.

KRUISSTUKKEN (18): 2 sticx ghe-naemt de cruussticken suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (532R-VW) 44v.

CUIPERS GEWESTE (3): bachten cuipers gheweste ande heecmeersch, 1598, RAG-WS 397, (KW) 82r; een stick landts ghe-naempt cuipers gheweste z. t'Leyken, 1639, RAG-WS 398, 28r, 35r; een stuck lants in cuipers gheweste suyt het leyken, 1678, SAE-2175, 39r.

KWAAD BUNDER (22): een ander bosch ghe-naempt den Rogghebedden met het quaede bundere, 1581, SAG-94bis/17, 196v.

KWAAD GEMET (21): een partijkin van bossche gheleghen Jnde Wesseghemsche moer datmen heet et quaet ghemet, 1577, RAG-PWS, O; tquaet ghemet, 1581, SAG-94bis/17, 199v; een partije ghe-naempt tquaet ghemet suyt den polderbos, 1639, RAG-WS 399, 42v.

KWAAD LAND (10): het qualant, 1598, RAG-WS 397, (deel=83R-OW) 104r; een stick ... ghe-naemt het qualant, id, (3delen=244R-OW) 105r; suut an (het qualant) ghe-naemt het qualant, id, (3delen?=503R-OW) 104r; twee sticxkens ghe-naemt het qualant, id, (samen1661R-OW) 109r; het qualant, id, (458R+283R+483R-OW) 116r/v; een partije ghe-naempt het quaet Landt, 1639, RAG-WS 398, 119v.

KWAAD MOSTJE (12): een ghemet Lants dat men heet het quaet mostkin, 1571, RAG-K/WS 28, 3v; het quamoskin, 1599, RAG-K/WS 29, 3v.

KWAAD VELDEKEN (1): het quaedt veldeken, 1639, RAG-WS 398, 4v; een partije plandtsoenbosch ghe-naempt het quaedt veldeken w. het Veldeken, 1639, RAG-WS 399, 1v.

KWADE BEKE : up de quade beke, 1370, SJKG-647, 19v; achte ghemete ... ende heet de quade beke, 1424, SJ O; acht ghemete ... heet de quade beke, 1450, SJKG-657, 122r.

KWADE BOS (23): deerste parcheel ghe-naemt de camere, dander den quaden bosch, 1509, SAG-301/71, 17v; een bosch ghe-naempt den quaeden bosch n.w. het broucklant ende den huelbosch, 1639, RAG-WS 399, 17v.

KWADE KOOP (16): een partije landts ghe-naempt den quaeden coop, 1639, RAG-WS 398, 206v.

KWADE MEERS 1 (2): een quade mersch, 1598, RAG-WS 397, (924R-WW) 126v, (170R-WW) 132v; een quade mersch oost bachten den sijnghele suut tleijken noort den bosch ant hecken, id, (620R-WW) 121r.

KWADE MEERS 2 (16): een partije ghenaeamt de quaede meersch oost de straete, 1639, RAG-WS 398, 194v.

KWADE MEERS 3 (21): een partije bosch ende sompelynghe ghenaeamt de quaede meersch westwaerts jeghens de Ostijnstraete, 1639, RAG-WS 399, 36v.

KWADE MERE (21): de quaede meere, 1639, RAG-WS 399, 35r.

KWADE TIEN GEMETEN (22): eenen bosch gheheeten de thien quade ghemeten, 1537, SAG-301/92, 18r; de derde partije ghenaeamt de quade thien ghemeten, 1581, SAG-94bis/17, 196v; eenen bosch ghenaeamt de quaede thien ghemeten o. het Eeckeloots Leyken, w. de bootamermeersch, 1639, RAG-WS 399, 28r.

KWADE TWEE GEMETEN (21): twee ghemeten slachbosch ghenaeamt de twee quade ghemeten, 1535, SAG-301/89, 115v; de twee quade ghemeten metten noordtwesthende ande ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 4r; eenen bosch ghenaeamt de quaede twee ghemeten n. het becxken, 1639, RAG-WS 399, 46r.

KWADE TWEE GEMETJE (22): eenen bosch ... ghenaeamt het quaede twee ghemedtken w. den Eeckeloo dam n. het vijf bunder straetken, 1639, RAG-WS 399, 26v.

KWADE VIER GEMETEN (21): een Bosch ghenaeamt de vier quade ghemeten, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v.

KWADE VIJF GEMETEN (22): de quade vijf ghemeten, 1546, SAG-SJG 64.

KWADE ZES GEMETEN 1 (21): de zes quade ghemeten achter de ostine strate ant noordthende de cellebroeders van Ghendt, 1569, RAG-AF 4282bis, 3r; een tweede partije ghenaeamt de quade zes ghemeten, 1581, SAG-94bis/17, 196v; eenen bosch ghenaeamt de quaede zes ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 37r.

KWADE ZES GEMETEN 2 (23): de quade zes ghemeten, 1559, SAG-SJG 77; een partije bosch ghenaeamt de quaede zes ghemeten z.o. den Camerbosch, 1639, RAG-WS 399, 16r.

KWEKERIJE (7): een partijken gheheeten de queeckerije ofte dreve, 1639, RAG-WS 398, 90v; een beplante dreve voortydts ghenaeamt de queeckerije alomme gheabauteert aen tselve clooster goet, 1678, SAE-2175, 94r.

LAARSDONK (20): arnoud van den lare, 1370, SJ 647, 13r; ter stede daerment heet laersdonc, 1425, SAG-330/18, 317r; zyn lant ghe-naemt laydonck, 1571, RAG-K/WS 28, 36r; een ghemet lants gheleghen in Laijdonck, id, 51r.

LAATSTE STUIVER (1): den cheyns ... daer de herberghe op staet ghe-naempt den letsten stuyver, 1690, vermeld in De Vos (1990: 19).

LANG BEGIJNENSTUK (17): een styck landts ghe-naempt het langhe begijnestick, 1639, RAG-WS 398, 243v.

LANG BILKSKEN 1 (1): het Langhe beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (588R-WW) 121v; oock een partije ghe-naempt het Langhe bilcxken z. de zyen en noort het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 19r.

LANG BILKSKEN 2 (1): tLanghe beelcxken noort tleyken (west den aermen van Waersschoot), 1598, RAG-WS 397, (643R-WW) 124v; een stick Landts ghen. T'Langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 10r.

LANG BILKSKEN 3 (1): het Langhe beelcxken noort tleyken ... west het spittael stick, 1598, RAG-WS 397, (600R-WW) 127v; het Langhe bilcxken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 19r.

LANG BILKSKEN 4 (1): het Langhe bilcxken o. het twee ghemeedtken z. tveldeken, 1639, RAG-WS 398, 6r.

LANG BILKSKEN 5 (4): suut an (den grooten beyhaert) ghe-naemt het langhe beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (525R-BW) 56v; een partije landts ghe-naempt het langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 302v.

LANG BILKSKEN 6 (11): het Langhe beelcxken neffens het hulleken, 1598, RAG-WS 397, (387R-OW) 100v; een partije landts ghe-naempt het langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 132r.

LANG BILKSKEN 7 (13): het Langhe beelcxken westhendende de strate, 1598, RAG-WS 397, (424R-KW) 63r; een partije landts ghe-naempt het Langhe bilcxken w. de straete, 1639, RAG-WS 398, 162v.

LANG BILKSKEN 8 (15): een stick ... Langhe beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (297R-AW) 2v; een partije landts ghe-naempt het Langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 196v.

LANG BILKSKEN 9 (17): een stick landts ghe-naempt het langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 227v.

LANG BILKSKEN 10 (18): het langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 266v.

LANG BILKSKEN 11 (19): dry sticx ... ghe-naemt spaus stick ende de twee Langhe beelckens suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (1285R-VW) 35v; het langhe bilcxken z. het voordestraetken, 1639, RAG-WS 398, 285r.

LANG BILKSKEN 12 (20): het Langhe beelcxken n. & w. de strate, 1598, RAG-WS 397, (570R-VW) 36v; het langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 293r.

LANG BILKSKEN BACHTEN 'T KAASHUIS (1): het Langhe beelcxken bachten het kaeshuus, 1598, RAG-WS 397, (874R-WW) 120v; t'Langhe bilcxken bachten tcaes huus n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 6v.

LANG BOSSELKEN (21): het Langhe bosschelkyn, 1581, SAG-94bis/17, 214r.

LANG BROEKSKEN (17): het langhe broucxken, 1639, RAG-WS 398, 242v.

LANG BUNDER (17): den langhen bundere, 1572, ARA-RK 45197, 76r.

LANG BURRESTUK (1): het Langhe burrestic, 1598, RAG-WS 397, (768R-WW) 124r.

LANG MEERSELKEN (8): een partije ghe-naempt het langhemeersschelken w. de groote maeimeersch, 1639, RAG-WS 398, 105r.

LANG MOLENVELDEKEN (17?): ghe-naempt tlanghe mueleveldeken, 1572, ARA-RK 45207, 46r.

LANG PEESSTUK (16): Lange peesstick, 1598, RAG-WS 397, (600R-WW) 153r.

LANG STUK 1 (1): dat men heet tlanghe stic, 1425, RAG-GV 532; ter stede daerment heet in dlanghe stic, 1427, SAG-330/19, 62r; tLanghe stic streckende naer breebrouc, ca.1470, SAG-VS 117, 11v; vier ghemeten lants datmen heet tlanghe stick, 1479, RAG-PWS, O; een stick ghe-naempt tlanghe stick, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; het langhe stic, 1548, RAG-Bo 406, 181v.

LANG STUK 2 (4): een stic gheheeten tlanghe stic hoofdende vp den waterganc, 1445, SAG 330/23, 238r.

LANG STUK 3 (8): een stick ghe-naempt tlanghe stick(en?), 1581, SAG-94bis/17, 192v.

LANG STUK 4 (14): een stick Landts ghenaeamt het Langhe stick, 1639, RAG-WS 398, 168r.

LANG STUK 5 (16): een stick landts ghenaeamt het Langhe stick n.o. de boschstraete, 1639, RAG-WS 398, 192r.

LANG STUK 6 (17): den beelc die tla(n)ghe stic hbeet, 1397, SAG 330/10, 339r; in arisonck upde kuere metten west zuuthende an tlanghe stick, 1485, RAG-K/WS 27, 21v; in arisonc brouc gheheeten dlanghe stic, 1499, SAG-WH 270, 32r; inden Arisonck brouck west Langhe stick, 1571, RAG-K/WS 28, 14v; up arisonck ghenaeamt tlanghe stick, 1572, ARA-RK 45183, 36r; inden Arisonck brouck west Langhe stick, 1599, RAG-K/WS 29, 13r; ghenaeamt tlanghe stick, 1572, ARA-RK 45197, 30r; het Langhe stick Jnden brouck noort den sleynschen wech, 1598, RAG-WS 397, (WW) 147r.

LANG STUK 7 (17): een stick landts ghenaeamt het langhe stick z.o. het ghesheedt Jeghens Lovendeghem, 1639, RAG-WS 398, 239r.

LANG STUK 8 (17): een stick landts ghen. het Langhe stick, 1639, RAG-WS 398, 259r.

LANG STUK 9 (18): een bundre ende xCiiij roeden landts gheheeten tlanghe stic (Beke), 1496, SAG-330/40, 257v; een stick Landt ghenaeamt het Langhe stick, 1639, RAG-WS 398, 289r.

LANG STUKSKEN 1 (14):het Langhe sticxken ... west het gasstele, 1598, RAG-WS 397, (728R-AW) 17r.

LANG STUKSKEN 2 (13): het Langhe sticxken suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (433R-AW) 17v.

LANG STUKSKEN 3 (4) het Langhe sticxken west den Wesstrate beelck noort de West strate, RAG-WS 397, (454R-KW) 63v.

LANG STUKSKEN 4 (17):een partije Landts ghenaeamt het Langhe sticxken s.w. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 259r.

LANG VELD: in een gheleede dat men noemt tlanghe velt, 1448, SAG-301/39 II, 109r, 194r; jn langhe velt, 1448, SAG 301/39, 194r.

LANGE BILK 1 (1): tfyerendeel van den Langhen beelcke, 1434, RAG-PWS, O; in den langhen beelc, 1448, RAG-K/WS 35, 21r; den Langhen bilck zuudt de Weststraete, 1639, RAG-WS 398, 15v.

LANGE BILK 2 (5): den Langhen beelck ... oosth(endende) an strate, 1598, RAG-WS 397, (900R-KW) 67r; een partije lants ghenaeamt den Langhen bilck, 1639, RAG-WS 398, 59v.

LANGE BILK 3 (10): ghenaeamt den langhen bilck ... noordt tmeystraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 7r; den Langhen bilck, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 11r; up Wittemoer den Langhen beelck, 1598, RAG-WS 397, (394R-OW) 112v; het vierendeel Jnden langhen beelck, 1598, RAG-WS 397, (¼=118R-OW), 104r; Jnden Langhen beelck, 1598, RAG-WS 397, (deel=213R-OW) 107r; landts ghenaeamt de langhen bilck, 1639, RAG-WS 398, 117r.

LANGE BILK 4 (17): een stick Jnden brouck ghenaeamt den Langhen bilck, 1598, RAG-WS 397, 147r; een stick landts ghenaeamt met de twee naervolghende partijen den Langhen bilck, 1639, RAG-WS 398, 241r.

LANGE BILK 5 (20): bij der daesdonck ghenaeamt den langhen bilck, 1572, ARA-RK 45197, 74r.

LANGE BRAND (17): Jn den Langhen brant, 1551, SAG-301/104, 235v; in arisdonck brouck ghenaeamt den langhen brandt oost daude leede, 1572, ARA-RK 45197, 18r.

LANGE BROEK (17): een dachwant aene dlancbroec, 1395, AE Namur, Corroy-le-Château, 4441; ouer jan van lancbrouc, 1426, RAG Nevele 58, 30v; in arisdonck brouck ghenaeamt den langhen brouck, 1572, ARA-RK 45197, 43v; een stick landts ghenaeamt den Langhen brouck, 1639, RAG-WS 398, 242v.

LANGE DAM (21/22): aen den langhen dam, 1540, RAG-RvVl 963, 272r; up den Langhen dam van eecloo, 1542, SAG-330/60, 22v; an de Langhe dam van eecloo streckende naer tcloostere van Waerschoot, 1549, SAG-330/67, 95v; up den langhen dam bij eecloo an de nieuwe vaert, 1551, SAG-301/104, 235v; anden langhen dam streckende Lancx tleijken, 1571, RAG-K/WS 28, 34r; over beede de zyden van teecloots vaerdekin oost den langhen dam, 1572, ARA-RK 45207, 192v; zuudt den langhen dam, 1572, ARA-RK 45207 II, 3v; den langhen dam, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 5r; anden Langhen dam bij de galghe van Waerschoot, 1581, SAG-94bis/17, 212r; aenden langhen dam bij het fort, 1616, SAE-1010, 442v.

LANGE DREVE (22): over de oostzijde van de Langhe dreve, 1581, SAG-94bis/17, 200r; jeghens de Langhe dreve, 1639, RAG-WS 399, 25r; eenen bosch ghenaeamt dickeburse ... noort het vaerdeken west de vletgracht aende langhe dreve voorts allomme tselve Clooster goet, 1678, SAE-2175, 317v.

LANGE HOFSTEDDE (11): vand(er) langher hosteden (sic) ligghende in den wyc in de prochie van W(aer)scoet, 1448, RAG-K/WS 35, 13r.

LANGE MAES' BEKE (19): een stick landts gheheeten den langhen maesbeke, 1524, RAG-RvVI 958, 161r; een stic Lands ghe-naempt de Langhe maesbeke, 1533, SAG-301/87 II, 124r; een stick Landts ghe-naempt de langhe maesbeke, 1540, RAG-RvVI 963, 198r.

LANGE MEERS 1 (11): de Langhe mersch, 1598, RAG-WS 397, (721R-OW) 100r; de Langhe meersch, 1639, RAG-WS 398, 136r.

LANGE MEERS 2 (21): eenen bosch ghe-naempt de Langhe meersch, 1639, RAG-WS 399, 39v; eenen bosch synde nu meirs ghe-naempt de langhe meirs suyt daude leede west reynaerts bosch noort pauwelyntkens Bosch, 1678, SAE-2175, 320v.

LANGE MOLENWAL (15): het Langhe muelewai, 1598, RAG-WS 397, (610R-OW) 112r.

LANGE STRAAT (21?): de langhe strate, 1485, RAG-K/WS 27, 22v; 1571, RAG-K/WS 28, 48v.

LANGE STRING (4): op hoovelt ... neffens an (de strynghen) den langhen strynck ofte beelck, 1598, RAG-WS 397, (602R-BW) 55v.

LANGE STRINGEN (8): den langhen stringhen, 1467, RAG-PWS, O; up de curte ende langhe strijnghen in Waerschoet, 1492, SJKG-650, 52r;

LANGE STUKKEN (19): in de langhe sticx, 1427, SAG-330/19, 62r; twee sticken ghe-naemt de Langhe sticken vanden beghynen noort het papen lant, 1598, RAG-WS 397, (1472R-VW) 39r.

LANGE STUKSKENS (18): suut an (het achterste stick) ghe-naemt de Langhe sticxkens, 1598, RAG-WS 397, (934R-BW) 57v.

LANGE WEEBILKEN (6): de twee langhe weebeelcken west het vrylant, 1598, RAG-WS 397, (1098R-KW) 93r.

LANGE WILGENBOS (23): den Langhen wulfbosch, 1546, SAG-SJG 64; den Langhewulgh bosch, 1639, RAG-WS 399, 16v; een partije bosch ghe-naempt de Clessenbosch ofte Langhenwulghen bosch commende met den noorteynde op tVaerdeken west den heulbosch, 1678, SAE-2175, 310r.

LANGE ZIJ(D)E (20): een langhen bilc dat men heedt de langhe zijde, 1534,

SAG-301/88, 130r; parcheel de langhe zijde, 1569, SAG-330/87, 95v; de heelt vande Langhe sye ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =616R-VW) 35r; een stick Landts ghenaeamt de Langhe zije up de hoogte voor de straete z.o. tghescheet van Lovendeghem., 1639, RAG-WS 398, 304r.

LAUWERS BUUCX BILKSKEN (7): dat men heet beede lauwers buucx buelcxkine, 1422, SAG-330/17, 367r.

LAVOORSTUK (5): den beelck bachten den O(m)meloop ghenaeamt het Lavoorstick noort den heebbosch, 1598, RAG-WS 397, (828R-BW) 51v; een partije landts ghenaeamt het Lavoirstick w. dhospitaal dreve, 1639, RAG-WS 398, 55v.

LEDE (=Lieve) (4-5): tuschen beke ende den staectenvivere an bede siden vander leden, 1324, SAG-WH O.22; tusschen beke ende den staecten vivere an de noortside up de leede van baetspitte, 1324, SAG-WH O.23; id, 1324, SAG-WH 262, 20v; ouer de leede, 1355, RAG-WS O; vp de leede, 1370 SJ 647, 13r.

LEDE (=Brakelleiken) (11): inden wijck ... commende metten oosthende an de lee, 1485, RAG-K/WS 27, 10v.

LEDEKEN: zie OUD LEDEKEN

LEEKPOEL: bij de Leecpoel, 1626, SAG-330/138, 165v.

LEEN/LENEN (13/18): een stick lants gheheeten het leen, 1571, RAG-K/WS 28, 36v; het Leen ... loopende Lancx de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (580R-VW) 46r; het Leen, id, (1071R-KW) 63v; een stick Lants gheheeten het leen, 1599, RAG-K/WS 29, 33v; een stick Landts ghenaeamt de Leenen, 1639, RAG-WS 398, 162v.

LEEN (21): den bosch ghenaeamt het Leen, 1639, RAG-WS 399, 38v.

LEENDREVE 1 (12-13): de Leendreve, 1639, RAG-WS 398, 152v; een stucxken landts suyt de leendreve van het Gastelgoet, 1678, SAE-2175, 149v; west aende voorgaende een stucxken landts ... suyt de voorn gasteldreve, id. 150r; van sheeren straete voor den leest ende soo lancxt het steenen straetken ofte leendreve van dhoors van heere van lesserbosch, id. 151v.

LEENDREVE 2 (21) de Leendreve, 1639, RAG-WS 399, 38v; een partijken bosch ... west de leendreve noort het leen vanden Griffier Alsteyn, 1678, SAE-2175, 329v.

LEEST (5/13): ontrent de herbeerghe ghe-naempt de Leese (sic), 1543, RAG-RvVI 31105; een behuyst ofstede ghe-naemt den Leest groot hondert roen, 1571, SAG-28/76/321, 94r; bij de leest, 1572, ARA-RK 45207, 42r, 105v; tenden/voor de Leest, 1598, RAG-WS 397, (KW) 70v/76v; de bunten bachten de Leest, id, 75v; bachten de Leest, 1599, RAG-K/WS 29, 5r; de Leest, 1639, RAG-WS 398, 62r, 63v; een heirberghe ghe-naempt den leest synde oock inslach vande straete, 1678, SAE-2175, 69v.

LEIBILK 1 (3): den Leybilck, 1639, RAG-WS 398, 33r.

LEIBILK 2 (11): vijfhondert Roeden Landts ghe-naempt de Leebeelck zuudt de heerstrate, 1566, SAE-1010, 101r; ghe-naempt den leebilck ... zuudt den waterghanck, 1572, ARA-RK 45197, 47v; den Leybeelck oost de strate suut de verberrende ste, 1598, RAG-WS 397, (500R-OW) 102v; een partije Landts ghe-naempt den Leybilck, 1639, RAG-WS 398, 144r.

LEIBILK 3 (17): den Leijbeelck noort tleyken, 1598, RAG-WS 397, (383R-WW) 137r; een partije landts ghe-naempt de Leedebilck n.o. de Leede, 1639, RAG-WS 398, 213r.

LEIBILKEN (2): de zeven leybulcken, 1534, RAG-RvVI 961, 282r.

LEIBILKSKEN (16): een stick landts ghe-naempt tLeede bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 207r.

LEIKEN: ouer dleedekin, 1406, G Fam, 6247; an dleykin, 1427, SAG-330/19, 52r; stick dat hoeft up leeykin, 1485, RAG-K/WS 27, 2r; in vermargrieten meersch upt leykin, 1493, SAG-WH 284, 9v; upt leykin, 1499, SAG-WH 270, 20r, 58v; an tleykin anden drieschs, 1503, RAG-K/WS 64, 2v; an tleykin dat loept vanden driessche ten oostmoere waert, id, 3r; an tleykin, id, 16r, 30v; van den leykin, 1534, RAG-RvVI 061, 282r; tleykin, 1551, SAG-301/104, 235v; tleykin/leijkin, 1571, RAG-K/WS 28, 7v, 34r; in arisdonck ... noordt tleykin, 1572, ARA-RK 45197, 87v; noordt tleedekin, id, 88r; in dronghenschuere ... noordt tleykin, 1572, ARA-RK 45207, 66r; tleykin, 1572, ARA-RK 45207 II, 7v; Leyken/Leijken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 4v, 5r, 6v, 11r, (KW) 83r ev; id, (BW) 59r; tleyken/tleijken, id, (WW) 122v, 133r; tLeyken, 1599, RAG-K/WS 29, 7r; Leyken, 1612, RAG-As 1028, 63r.

LELIAARTS BILK (3): Leliaerdt's bilck west endende upden dam, 1639, RAG-WS 398, 25v.

LICHTELARE (6): jacop van lichtelare, 1447, SJ O; an lichtelare, 1486, RAG-PWS, O; achthondert roen lands ... bij der kerken gheheeten den

lichtelare, 1503, RAG-K/WS 64, 3r; een stick gheheeten de lichtelare, id, 30v; een ghemet Lants ande muelene ghe-naemt de lichtelare, 1571, RAG-K/WS 28, 5v; up den lichtelaere, 1572, ARA-RK 45207, 3v, 70r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 11r; (up) den Lichtelare, 1598, RAG-WS 397, (384R-KW) 67v, (418R-KW) 80v, (KW) 81v, (KW) 83v, (1159R-WW) 137v; te Lichtelare, id, (KW) 82v; een ghemet Lants ande muelene ghe-naemt de lichtelare, 1599, RAG-K/WS 29, 5v; een stick landts ghen. den Lichtelaere, 1639, RAG-WS 398, 77r.

LIEFBILK (19): den Liefbeelc ... noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (1063R-VW) 40r; den Liefbilck n. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 280v.

LIER(EN)BILK (1): een stick Landts ghe-naempt den Lierbilck ... z. tveldecken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 8r; een stuck landt ghe-naempt den Lierenbilck noort het leyken, 1678, SAE-2175, 10v.

(GENTSE) LIEVE: in loco qui dicitur brenden broch juxta domum eustachii de Brestune militis versus ductum acque qui dicitur Liove, 1285, KAD-Cart.D, 310r; up de lieve, 1332, SAG-WH O.39; in de prochie van Waerscoet streckende tote an de lieve, 1361, SAG-330/3, 79r; up de lieve, 1391, SAG-301/13 II, 17v; up de lieve, 1414, SAG-WH 268, 10v; over tliefkin, 1424 kop.1450, SJKG-657, 122r; lieve, 1443, SAG-330/23, 211r; id, 1485, RAG-K/WS 27, 15v; byder lievin, id, 21r; lieve, 1499, SAG-WH 270, 14v; id, 1503, RAG-K/WS 64, 21r, 23v, 25v; id, 1504, ARA-RK 1091, 93v; id, 1524, RAG-RvVI 958, 161r; id, 1533, SAG-301/87 II, 124r; de Lieve, 1571, RAG-K/WS 28, 32r; Lieve, 1572, ARA-RK 45183, 57v; te voorde ... noordt de ghendtsche lieve, id, 58v; de lieve, 1572, ARA-RK 45197, 57r; de ghendtsche lieve, id, 8r, 9v, 17v, 57v; de *leije, id, 113v; de Lieve, 1598, RAG-WS 397, 6v, 7r/v, 9v ev. Zie ook: OUD LIEVEKEN

LIJSEMOEIENSTUK (19): een stic gheheeten lochemoyen stic, 1524, RAG-RvVI 958, 161r; een ander stic ghe-naempt Lyse moyen stic, 1533, SAG-301/87 II, 124r; Lyse moyen stic, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; suut an (den hiltstijl) Lysemoijen stick, 1598, RAG-WS 397, (611R-VW) 30r; een stick landts ghe-naempt lijse moyen stick, 1639, RAG-WS 398, 280r.

LINDENBILK (11): den Lindebeelck, 1598, RAG-WS 397, (610R-OW) 101r; de Lindebilck n.w. den zaudtwech, 1639, RAG-WS 398, 136r.

LINDEKEN (11): een hydel stedeken up den sautwech voor het Lindeken ende es ghe-naemt Locx stedeken, 1598, RAG-WS 397, (KW) 92; een stick ant Lindeghen anden sautwech, id, (650R-OW) 108v; vant Lindeken, 1639, RAG-WS 398, 136v; noort den sautwech aen tlindeken, 1678, SAE-2175, 136v.

LOCX STEDEKEN (11): een hydel stedecken up den sautwech voor het Lindeken ende es ghenaeamt Locx stedecken, 1598, RAG-WS 397, (KW) 92v.

LOCX STUKSKEN (1): het Locxsticxken, 1598, RAG-WS 397, (WW) 124r; het Locx sticxken, id, 141r.

LODDERS BILK (22): Lodders beelck ... oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =240R-OW) 107r; den heelt van Lodders beelck oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =240R-OW) 108v.

LODDERS DREEFKEN (22): tenden Lodders dreefken, 1639, RAG-WS 399, 6r.

LODDERS STUKKEN (22): de Loddersticken, 1639, RAG-WS 399, 6r.

LODDERS ZOMPELINGE (22): eenen bosch noordt Lodders sompelynghe, 1639, RAG-WS 399, 21r.

LOEYS SMAEGHS BOS (21): vC r. bosch ... gheheeten loeys smaeghs bosch, 1427, SAG-330/19, 62r.

LOKERMEERS (8): west den eeclootschen dam ende noordt de lokermeersch, 1572, ARA-RK 45207, 52r; de Lokermeersch, 1639, RAG-WS 398, 99v.

LOKERMOER (8): inden lokermoer, 1572, ARA-RK 45184, Oml, 3v.

LOOMEERS (20): in de loomeersch, 1569, SAG-330/87, 95v.

LOYBEEKSTUK (23?): een ghemet bosch ghenaeamt Loybeeckstick, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 19v.

LYNTKENS BILK (17): een stick landts ghenaeamt Lyndtkens bilck, 1639, RAG-WS 398, 215v; een stuck lants ghenaeamt lyntkens bilck noort west de Arisdonckstraete, 1678, SAE-2175, 208v.

MAAIBILK (17): ghenaeamt den maybilck ... west de arisdonckstrate, 1572, ARA-RK 45197, 36r; een stuck landts ghenaeamt den maeibilck, 1639, RAG-WS 398, 229r.

MAAIBILK (4): den maijbeelck oost de Leye, 1598, RAG-WS 397, (974R-BW) 56v.

MAAIBILKSKEN (17): een stuck landts ghenaeamt het maeibilcxken, 1639, RAG-WS 398, 228r.

MAAIBILKSKEN (8): (over dander syde vanden waterganck) het maeybeelcxken metde bleecste suut de vaert, 1598, RAG-WS 397, (245R-KW) 87r.

MAAI-EINDE(N) (4): een partije landts ghenaeamt het maeyhende, 1639, RAG-WS 398, 45r; drij partijen landts ghenaeamt de maeyhenden, id, 45v.

MAAIMEERS (13): een partije ghenaeamt de maeimeersch, 1639, RAG-WS 398, 160v.

MAAT/MATE (16): een stede die men heet de maet, 1365, SAG-WH O.81; plecke die men heet de maet, 1365, SAG-WH 263, 7r; in de mate, 1370, SJKG-647, 17r; den maet, 1387, SAG 330/10, 339r; een stede diemen heet de maet, 1414, SAG-WH 268, 11r; viere hondert roeden lants gheheeten de Maedt, 1424, ARA-WK 3390, O; daerment heedt Jnde maet, 1499, SAG-WH 270, 15r; ten oostmoere ende licht an den maet, 1503, RAG-K/WS 64, 22v; den maet, id, 22r, 31v; oost de bostrate daerment eedt Jnde mate, 1510, SAG-330/44, 165r; de Maedt, 1541, ARA-WK 3399, O; vier hondert roeden gheheeten de *Mande, 1550, ARA-WK 3401, O; gheheeten de *Mandt, ca.1550, ARA-WK 3404, O; ghenaeamt de maet, 1572, ARA-RK 45207, 63r; in de maet, id, 44r, 67r; Jnde maet 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 65r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 69r; in tgheweste ghenaeamt de maet, 1576, RAG-Bo 407, 280r; gheheeten de *Maendt, 1579, ARA-WK 3408, O; gheheeten de *Maendt, 1595, ARA-WK 3410, O; noort de bosstrate suut de mate, 1598, RAG-WS 397, (AW) 6r; suut de maet, id, (WW) 151v.

MAAT(BOS) (16): ghenaeamt den maetbosch, 1572, ARA-RK 45197, 4r; up de kuere ghenaeamt den *manbosch, 1572, ARA-RK 45183, 5v; een stick ghenaeamt den maebosch, 1598, RAG-WS 397, (WW) 152r; een partije bosch ghenaeamt de maet, 1639, RAG-WS 399, 9r.

MAATSTRAATJE (16): an tmaetstraetkin ende anden maet, 1503, RAG-K/WS 64, 22r.

MABILKSKEN (16): het mabeelken ... oost de bosstrate, 1598, RAG-WS 397, (322R-OW) 115r; het mabilcxken ... zuut het Leijken, id, (167R-WW) 146v; een partije landts ghenaeamt het mabilcxken, 1639, RAG-WS 398, 193v.

MAERSTEELS/MASSEELS BOS (23): an maersteels bosch, 1504, ARA-RK 1091, 93v; by de vier huusen ... noordt de masseelbosch, 1572, ARA-RK 45207, 42r; Maersteels bosch noordt anden Oostwaterganck, 1608, ARA-WK 3413, O.

MAES' BEKE (19): an maes beecke, 1489, SAG-330/38, 130r; te voorde ghenaeamt maesbeke, 1572, ARA-RK 45197, 24r; up maesbeke, id, 65r; suut an (Lysemoijen stick) ghenaeamt de maesbeke, 1598, RAG-WS 397, (251R-VW) 30r; een stick ... ghenaeamt de maesbeke, id, (deel=75R-VW) 34v; een stick landts ghenaeamt de smaes beecke, 1639, RAG-WS 398, 282v.

MAES' BILKSKEN (19): inde voorde ghenaeamt maesbilcxkin, 1572, ARA-RK 45197, 38r.

MAGHERMANS BILKSKEN (11): maghermans beelcx(ken), 1598, RAG-WS 397, (325R-KW) 90r.

MAGHERMANS STEE (11): maghermans ste, 1598, RAG-WS 397, (400R-KW) 90r.

MARGRIETE VERLIEREN(S) LAND (12): een partije landts ghenaeamt margerite verlieren landt z. de Leendreve, 1639, RAG-WS 398, 152v.

MARTENS BEKE (15): in martins beke inden arisdonc brouc, 1503, RAG-K/WS 64, 3v; de martens beke ... suut het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (2262R-AW) 26v; een stick landts ghen. met de naervolghende partijen de martens beke, 1639, RAG-WS 398, 190v.

MARTENS STUK (15): martens stick ... oost de kuersmesch, 1598, RAG-WS 397, (AW) 22v.

MATENBOS (21): den matenbosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v.

MATHAREN- / MOTTALEN- / METALENSTRAATJE (12): meersschen an matharen straetkin, 1485, RAG-K/WS 27, 8r; zyn stee ter keerken ... tmortaris straetkin licht an de oostzyde, id, 17v; tenden mat arents straetkin, 1503, RAG-K/WS 64, 14r; oost licht tmottalen straetkin, 1566, SAE-1010, 101r; matare(n) straetkin, 1571, RAG-K/WS 28, 9r; an matte Arents straetkin oost Licht wedemaes hospitaal meersch, id, 49r; ande kercke ... noordt tmottalestraetkin, 1572, ARA-RK 45197, 105r; neffens matte arents straetkin, 1598, RAG-WS 397, (AW) 14r, (KW) 77v; id, 1599, RAG-K/WS 29, 8r, 38v; het metaelen straetken, 1639, RAG-WS 398, 149v.

MATIJSEKEN (1): een stick landts ghenaeamt het matijseken, 1639, RAG-WS 398, 6v.

MEERPUT (19): Jnde meerput, 1533, SAG-301/87 II, 124r; Jnde meerput, 1540, RAG-RvVI 963, 198v.

MEERS 1 (4): de mersch, 1598, RAG-WS 397, (721R-WW) 121v; een partije Landts ghenaeamt de meersch, 1639, RAG-WS 398, 42r.

MEERS 2 (14): ter stede daerment heet Jn de mersch, 1425, SAG-330/18, 332v.

MEERSBOS (17): een partije ghenaeamt den merschbosch, 1639, RAG-WS 398, 249v; een stuck landts ghenaeamt den mersch bosch noort het voorn lantstraetken, 1678, SAE-2175, 240v.

MEERSELKEN 1 (7): heet m(er)sschelkin iacentem tusschen den belke ende den stringhe, 1448, RAG-K/WS 35, 40v; een partije ghenaeamt het meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 95r, 97r.

MEERSELKEN 2 (13): j parcheel van eerven ghenaeamt dmeerschelkin, 1519, SAG-301/75 II, 94r; een partije ghenaeamt het meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 162v.

MEERSELKEN 3 (17): ghenaeamt tmeerschelkin ... in arisonckbrouc, 1572, ARA-RK 45183, 4r.

MEERSELKEN 4 (20): tmeerschelken, 1524, SAG-301/79, 162r; een partije landts ghenaeamt het meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 302r.

MEERSEN BOVEN MEERS (12): een partije ghenaeamt de meersschen boven meersch; 1639, RAG-WS 398, 133v.

MEESTER CHAERLES BOSSELKEN (22): een ander bosch ghenaeamt Meester Chaerles bosscheljijn, 1581, SAG-94bis/17, 198r.

MEIENBROEKSTRAATJE: meyenbrouc straetkin, 1569, SAG 330/87, 95v.

sMEIS HOFSTEDE: tsmeys hofstede, 1416, SAG-WH, O 98.

MEI(S)STRAATJE (9-10): de strate diemen ghaet naer tmeystraetkin, 1485, RAG-K/WS 27, 1r; an smeyts straetkin, 1488, GSB 8025, 1r; dmeystraetkin, 1493, SAG-WH 284, 9v; tsmeyers straetkin, 1492, SAG-WH 285, 5r; an smeyts straetkin, 1498, RAG-SB?/K 8025; tmeystraetkin, 1499, SAG-WH 270, 16r, 57v; smeys straetkin, 1503, RAG-K/WS 64, 10r; tmeystraetkin, 1504, ARA-RK 1091, 93v; tmeys straetkine, 1504, ARA-WK 3394, O; tmeystraetkin, 1571, RAG-K/WS 28, 1v; toostmoer ... noordt tmeystraetkin, 1572, ARA-RK 45207, 96v; tmeystraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 7r, 25v; tmeystraetken, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 11r; meijstraetkin, 1598, RAG-WS 397, (OW) 103r; meystraetkin, id, 103v, 106v, 109r, 111r;

meystratken, 1599, RAG-K/WS 29, 1v; meystraetgen, 1600, SAE-1010, 430r; tmeystraetken, 1608, ARA-WK 3413, O; meystraetken, 1639, RAG-WS 398, 112v; id, 1639, RAG-WS 399, 13v, 14r.

MEMIJNE/MEMIJNTJE (17): ghenaeamt de memyn ... up arisdonck; 1572, ARA-RK 45197, 59v; de memijne, 1598, RAG-WS 397, (AW) 7r, (100.R-AW) 8r; de memyne, id, (AW) 17v, (deel=100R-AW) 18v; een meersch ghenaeamt het monnyntken, 1639, RAG-WS 398, 254v; een partije ghenaeamt de monijne, 1639, RAG-WS 398, 246r, 255r; twee partijkens aen een ghenaeamt de momynen, 1687, SAE-2175, 245r.

MERGAERTS LAND (22): vijf r. lands ... an moerken ende heet mergarts lant, 1448, RAG-K/WS 35, 36v.

MER(G)ELBOS: ghenaeamt den meerelbosch, 1572, ARA-RK 45197, 11v.

MER(G)ELGRACHT (20): te voorde ... oost de meerelgracht, 1572, ARA-RK 45197, 52r; up de meerelgracht, id, 80r; west de merghelgracht, id, 75r; west/oost de merrelgracht, 1598, RAG-WS 397, (VW) 34v, (VW) 41r, (VW) 47r; een partije landts ghenaeamt de merghelgracht, 1639, RAG-WS 398, 294r.

MER(G)ELPUT 1 (11): ghenaeamt den meerelpit, 1572, ARA-RK 45197, 37v; den meerelpit, id, 38v; meerrelput, 1598, RAG-WS 397, (620R-OW) 102r.

MER(G)ELPUT 2 (20): te voorde ghenaeamt de *metelpit, 1572, ARA-RK 45183, 85r; den merrelpit oost de strate suut het goet van bulare, 1598, RAG-WS 397, (331R-VW) 40r; een stick Landts ghenaeamt den meirelputd, 1639, RAG-WS 398, 299r.

MER(G)ELPUTJE 1 (11): het meerrelpitgen, 1598, RAG-WS 397, (361R-OW) 102r; een stick Landts ghenaeamt het meirelputdken, 1639, RAG-WS 398, 142r.

MER(G)ELPUTJE 2 (20): een stick Landts ghenaeamt het meirelputdken, 1639, RAG-WS 398, 194v.

ME(E)RMOEIENSTUK (17): ghenaeamt de meermoye stick ... in arisdonck brouck, 1572, ARA-RK 45197, 104r; mermoeijen stick, 1598, RAG-WS 397, (AW) 9r; een stick landts ghenaeamphet mermoeyenstick, 1639, RAG-WS 398, 231v.

METALENSTRAATJE: zie MATHARENSTRAATJE

MEUTER (7?): den meut(er), 1416, SAG 301/23, 2, 96r.

MICHIELS STUK (17): een stick landts ghenaeamt michiels stick jn den brouck, 1639, RAG-WS 398, 246v.

MIDDELGRACHT (4): een stick landts ghenaeamt de middelgracht, 1639, RAG-WS 398, 37v.

MIDDELMEERS (18): up de middelmersch, 1344, SAG-WH O.53; in een stick datmen heet den middel mersch, 1571, RAG-K/WS 28, 35v; vier ghemeten landts diemen heet de middel meersch, id, 37v; id, 1599, RAG-K/WS 29, 32v, 34v; stick ghenaeamt de middel meersch, 1639, RAG-WS 398, 268r.

MIDDELSTE BILKSKEN (3): Jnt middelste bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 31v.

MIDDEL(STE) VIJF GEMETEN (18): de middel vijf ghemeten, 1573, SAE-1010, 175r.

MIERLE (17): ghenaeamt den mierle, 1572, ARA-RK 45197, 48v; een stick Lants ghenaeamt merele, 1598, RAG-WS 397, 147r; een stick landts ghenaeamt de mierle, 1639, RAG-WS 398, 234v; een stuck lants ghenaeamt de meirle oost ende suyt wenemaers hospitael lant, 1678, SAE-2175, 226r.

MIJNKENS BILK (16): mijnkins beelck jnt straetkin suyt het Leyken noort karemans bosch, 1598, RAG-WS 397, (619R-AW) 19v.

MINNEKENS BOS (21): in minnekins bosch, 1455, SAG-330/27, 125r; inde moer ... noordt minicus bosch, 1572, ARA-RK 45207 II, 44v; eenen bossch ghenaeamt *mannekins bossch, 1579, SAE-1010, 327r; eenen bosch ghenaeamt minnekens bosch o. het Leen n. de dronghen bosschen, 1639, RAG-WS 399, 41r.

MOENENS HEULE (4): an de hoevelstrate tote moenins heule, 1345, SAG-WH O.57.

MOEN(TK)ENS GEWESTE (22): eenen bosch ghenaeamt moendtkens gheweste z. den vrouwen wech n. het Eeckeloots leyken, 1639, RAG-WS 399, 23r.

MOER (21-22): le muer de Warscote, 1253 [in De Vos, 1990: 16]; den moer in de prochie van Waerscoet, 1344, SAG-WH O.49; den moer, 1349, SAG-WH O.71; id, 1414, SAG-WH 268, 11v; id, 1499, SAG-WH 270, 17r; van

eender plaetse gheheeten den moer, 1533, RAG-PWS, O; Jn den moer, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; de moer, 1572, ARA-RK 45207, 51r, 52v; in de moer ... west den eeclootschen dam, id, 58v. (=WESTMOER)

MOERKEN (23): een leen dat men houd van minen heere van Vlaendren twee buunre groot, ligghende in de prochye van Waerscoet, 1359, SAG-330-3-2, 221r; tmoerkin, 1463, SAG 330/29, 410v; een paertseel van bosch meersch ende wostinen ... dat men heedt tmoerkin groet vier buundere lettelt min of meer, RAG-WS O; tmoerkin, 1473, ARA-RK 1089, 178r; id, 1473, ARA-RK 1090, 149r; gheheeten het moerkin, 1552, ARA-WK 3403, O; ant moerkin, 1571, RAG-K/WS 28, 16v; het moerkijn, 1581, SAG-94bis/17, 195v; zeker partie van Leen groot ontrent de zes gemeten genaempt tmoerken ... noort ant vaerdeken dat van Eecloo naer cluysen loopt, 1618, SAE-1010, 453r.

(KLOOSTER)MOERKEN (22): lande ... gheheeten tmoerkin, 1463, SAG-330/29, 410v; een paertseel van bosch meersch ende wostinen dat men heedt tmoerkin groot vier bundere, 1467, RAG-PWS, O; metten noorthende an tmoerkin, 1485, RAG-K/WS 27, 12r; boven den moerkene, 1503, RAG-K/WS 64, 8v; een partije ghenaept het moerken s. de nerynghen, 1639, RAG-WS 399, 24v; een partije hettynck meirs ende bosch ghenaept Clooster moerken midtsgrs een deel vandien verandert In natuere van saeylant tsedert de leste methynghen noort het vaerdeken anderssins allomme tselve Clooster met bosch ende dreven, 1678, SAE-2175, 317r.

MOERSTRAAT (10-11): west/oost de moerstrate, 1572, ARA-RK 45207 II, 9r, 41v, 42r. *Zie ook MOERVOORDESTRAAT*

MOERSTUK (21): de tweedeele van drien buunre boschs van d(er) eerst(en) scote(n) dien men heet tmourstic, 1373, SAG-330/5, 221r.

MOERVOORDE (16): usque ad locum qui dicitur morsuort, 1244 kop. 13^e eeuw, TCD 208 r; te moervoorde up den hul, 1397, SAG-330/10, 339r; van den goede te mourvoorde, 1411, SAG 301/21, 66v; ter stede daermendt heedt te moervorde, 1424, ARA-WK 3390, O; retro moervorde Jnden g(ro)ten belcht, 1448, RAG-K/WS 35, 12v; te moervoorde, 1480, SAG 330/35, 216r; moervorde, 1541, ARA-WK 3399, O; moervoorde, 1550, ARA-WK 3401, O; te moervoorde binnen de prochie van waersschoot, 1553, RAG-Ka 341, 76r; te moervoorde, 1572, ARA-RK 45183, 69r; te moervoorde ... zuudt toude leykin, 1572, ARA-RK 45197, 4r; te moervoorde ... zuudt den waterganck, id, 33v; moervoorde, id, 53r; id, 1572, ARA-RK 45207, 79r; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 29r, 41r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 64r; id, 1579, ARA-WK 3408, O; id, 1595, ARA-WK 3410, O; (de) id, 1598, RAG-WS 397, (AW) 5v, 6r, 25r, (WW) 146r; een partije landts ghenaept de moervoorde o. de boschstr., 1639, RAG-WS 398, 207r.

MOERVOORDE (16): de behuuse stede gheheeten te mourvoerde ghelegghen
Inde prochie van Waerscoet, 1411, SAG-330/14, 302r.

MOERVOORDESTRAAT (16): de moervoordestraete, 1572, ARA-RK 45197, 93r; tmoervoor-destraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 29r; tmoervoorde straetken, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 46r; binnen de prochie van Waerschoot up de heerlichede van de keure inde moervoorde straete (alsnu ghenaeamt de boschstraete), 1690, ASJG-892.

MOERVOORDESTRAATJE (16): tmoervoordestraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 29r; tmoervoorde straetken, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 46r.

MOCTE (17-19?): in de/ande mocte, 1572, ARA-RK 45197, 39v, 49r.

MOLENBILK/STUK (6): den bogaert met den muelebeele binnen den hove metden kastele daer hy woont, 1598, RAG-WS 397, (2205R-KW) 95v; tmeulenstick, 1639, RAG-WS 398, 83r.

MOLENBILK (15): een stick landts ghenaeamt den meulenbilck, 1639, RAG-WS 398, 142r, 186v.

MOLENWAL (11-15): een stick landts ghenaeamt den muelewal groot vijf hondert roeden ghelegghen by den oostmoere ieghenover de oostmuelene ... zuudt tsheeren strate, ca.1500, RAG-K/WS 27, 18r; ghenaeamt den grooten ende cleenen meulewal ... noordt de heerstrate, 1572, ARA-RK 45207, 45v; een stick lants ghenaeamt den meulenwal, 1639, RAG-WS 398, 142r.

MOLLEBILKSKEN: Zie (MOLLE) GILLENBILKSKEN

MOORTELKEN (17): een stick ghenaeamt het moortelken, 1598, RAG-WS 397, (deel=156R-WW) 148r, (WW) 151r; Jnt moortelken, id, (deel=100R-WW) 148v; het moortelken, id, (354R-WW), 148v; een partije landts ghenaeamt het moortelken, 1639, RAG-WS 398, 235r, 237v.

MOORTELSTRAATJE (17): zuudt tmoortelstraetkin, 1572, ARA-RK 45197, 64r; noordt het moortelstraetkin, id, 87r.

MOSTJE (12): j stic lands gheheeten tmostkin, 1425, SAG-330/18, 332v; ter plaetsen daerment heet dmostkin, 1453, SAG-330/26, 71r, 153r; een alf bunder lants datmen heet tmostkin, 1485, RAG-K/WS 27, 13r; een ghemet lants datmen heet tmostkin, id, 14r; een plecke van lande datmen heet tmostkin, id, 19r; een ghemet landts gheheeten tmostkin, 1503, RAG-K/WS 64, 18r; een ghemet lants datmen heet tmostkin, 1571, RAG-K/WS 28, 14r;

het mosken, 1598, RAG-WS 397, (384R-KW) 96v; het mostken, 1639, RAG-WS 398, 147v.

MUNKERIE: in de mue(n)kerie jn de prochie van Waerscoet, 1432, SAG-301/32, 15v; terdendeel van der muenkerije alsoet ghestaen ende ghelegghen es groet sinde de gheheele muenkerie xvij buunder groet ... streckende metter suut hoest zijde neuen der soutweghestrate toten velde hoofdende metten suut west ende anden waterganc, 1451 & 1452, RAG-PWS, O.

's MUNKS HOFSTEDEKEN (18): viij^c roeden lants ... lighende in muenc mersch, 1380, SAG 330/6, 303v; Jn smuncx meersch ... ghenaeamt smuncxs hofstedeken, 1606, RAG-Zo 243, 10v.

's MUNKS MEERS (18): in smuencxs meersch, 1503, RAG-K/WS 64, 7r; vijfhondert Roen lans ende heet muuncx meesch, 1599, RAG-K/WS 29, 5v; Jn smuncx meersch, 1606, RAG-Zo 243, 10v; een partije Lants ghenaeamt de munck mersch, 1611, RAG-Zo 423, 22v; de munckx meersch, 1639, RAG-WS 398, 274r; een stuck lants ghenaeamt smuynckx meirsch, 1678, SAE-2175, 262r.

NACHTEGALENBILK (20): den nachtegale beelck suut tgoet van bulare, 1598, RAG-WS 397, (VW) 46r; een deel Jnden anderen nachtegale beelck, id, (deel=294R-VW) 46r; den nachtegale beelck ... west de strate suut tgoet van bulare, id, (907R-VW) 47r; een partije landts ghenaeamt zijn de achtergael bilcken w. de nedervoorde straete z. den bosch ghenaeamt de stryeppe, 1639, RAG-WS 398, 298.

NAUWEN VAN DE STRAAT (17): up harisdonck daerment heet upt nauwen van (der) straten, 1571, RAG-Bo 407, 211r.

NEDER EINDEKEN (20): ghenaeamt tnederhendekin, 1572, ARA-RK 45197, 27v; ghenaeamt het neder hendeken, 1639, RAG-WS 398, 296v.

NEDER ROELSTUK (19): int neere roel stic, 1428, SAG-GB 159, 30v.

NEDERE BERG (5): Jnden nerenberch, 1566, SAE-1010, 101r; een alf bunder landts gheheeten den neren berch, 1503, RAG-K/WS 64, 9r; ghenaeamt den neren berch, 1598, RAG-WS 397, (KW) 71v; den neren berch ... suut de spittaet dreve, id, (894R-KW) 80r; een partije Landts ghenaeamt den nederberch z.w. het hospitaalstraedtken, 1639, RAG-WS 398, 66r.

NEDERE BILK 1 (4): Jn den walackere een stick ghenaeamt den neren beelc, 1598, RAG-WS 397, (860R-KW) 88r; den nederen bilck, 1639, RAG-WS 398, 49r.

NEDERE BILK 2 (5): den neren beelck ... suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (10047R-KW) 62r; den neren beelck, id, (584R-KW) 63r; een partije lants ghe-naempt den neren bilck / den nederen bilck z. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 163v, 164r.

NEDERE BILK 3 (17): den neren beelck, 1598, RAG-WS 397, (AW) 2r, (968R-AW) 12r, een partije landts ghe-naempt den nederen bilck, 1639, RAG-WS 398, 214r.

NEDERE BILK 4 (18): Twee hondert ende viere ende tsestich roeden eeruen ... dat men heet den neeren bilck, 1440, RAG-WS O;gheleghen in den neeren belc, 1467, id.; de nere(n) beilc, 1486, RAG-PWS, O; tweeste stic ghe-naempt den neeren bilc, 1533, SAG-301/87 II, 124r; den nerenbeelck, 1571, RAG-K/WS 28, 37v; ghe-naempt den neren bilck ... te voorde, 1572, ARA-RK 45207, 86v; te voorde ghe-naempt den nederen bilck, 1572, ARA-RK 45207 II, 21r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 34r; een stic landts gheheeten den nerenbilc, 1524, RAG-RvVI 958, 161v; den neren beelc, 1598, RAG-WS 397, (823R-BW) 57r; een partije ghe-naempt den nederen bilck, 1639, RAG-WS 398, 276r; id, 279r.

NEDERE GAVER (17): een stick landts ghe-naempt den nederen gaver, 1639, RAG-WS 398, 221r.

NEDERE CLYNCKAERTPLAS (20): bij bulare ende heedt den neren clynckaert plasch oost up den schoerdam, 1560, RAG-Zo 230, 155v.

NEDERE KOEVERIJE (2): de neder coeuerije een bunder ende xxxvj roeden, 1425, RAG-GV 532. Zie ook KOEVERING

NEDERE MATEVIJVER (17): den neren matevyvere daer Waerschoot ende Lovendeghem scheen, 1598, RAG-WS 397, (389R-WW) 151r; een stick landts ghe-naempt den *neren met den vivere n. het landtstraedtken, 1639, RAG-WS 398, 248v.

NEDERE SPRIET (5): den neren spriet, 1598, RAG-WS 397, (BW) 52r; den hooghen spriet ende den neren spriet suut het straetkin, id, (1645R-BW) 52v; den hooghen ende nederen spriedt, 1639, RAG-WS 398, 55v.

NEDERE VANG (7): ten oosten anden neederbanck, 1581, SAG-94bis/17, 184v, 189v.

NEDERE VIER GEMETEN : een stic lants gheheeten de ned(er) vier ghemete(n), 1481, SAG 330/35, 451r.

NEDERE WALLEMEERS (17): te arisdonc ... de neer wallemmeers effen an de lieuve ... de hoeghe wallemmeers, 1428, SAG 78, 172, 30v;(Inde) nere Wallemersch, 1598, RAG-WS 397, (AW) 8r, (290R-AW) 19r.

NE(D)ERMEERS (9): de neermersch, 1541, SAG-301/95, 253r.

NEDERSTUK (17): ghenaeamt thooghe ende nederstick ... in arisdonck brouck, 1572, ARA-RK 45183, 50v; ghenaeamt tnederstick, 1572, ARA-RK 45207 II, 27v; een stick ... ghenaeamt tnederstick, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 43r; west neffens an (de drijwaterynghe) ghenaeamt het nere stick, 1598, RAG-WS 397, (1078R-AW) 8v; een stick landts ghenaeamt het nederstick, 1639, RAG-WS 398, 227r.

NEDERSTUKSKEN (18): lants dat men heet tneer sticxkin, 1571, RAG-K/WS 28, 37r; (vier perseelen ... ende) het nere sticxken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1000R-VW) 34r; tneer sticxken, 1599, RAG-K/WS 29, 34r.

NEDERVOORDE (19): te nedervoorde, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 70r; Inde nerevoorde, 1612, RAG-Vi 99, 52v; nedervoorde, 1639, RAG-WS 398, 293r.

NEDERVOORDESTRAAT (19): de nedervoorde straete, 1639, RAG-WS 398, 272r, 293v, 298v; begonnen te Beke aende Brugghe lancxt de lieve tot aende Beirtkens Brugghe van daer lancxt de neder voorde straete tot aen sheeren straete commende van schoordam tusschen Somerghem ende Waerschoot de vijf Eecken voorby tot aende Beeke Brugghe, 1678, SAE-2175, 249v.

NEDERWERF(T) (11): xC roen ligghende inden neren weerf, 1485, RAG-K/WS 27, 10v; v ghemete lands onder bosch ende landt ligghende te zoutweghe dat men heet Jnden nedere werft, 1498, RAG-SB?/K 8025; inden neren weerf, 1571, RAG-K/WS 28, 21v; Jnden neren werf, 1599, RAG-K/WS 29, 19r.

NEGEN GEMETEN (23): neghen ghemeten ende lix Roen slachaut vanden bossche ghenaeamt de ix ghemeten, 1545, SAG-301/99, 105r.

NEGENTIEN GEMETEN (21): eenen block ofte partije ghenaeamt de neghenthien ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 52r. (*In 1641 overgegaan naar Oostwinkel*)

NEKKERSTRAATJE (8-9?): ter straten ... noordt het neckerstraetken, 1572, ARA-RK 45207, 106r.

NERINGE(N) 1 (3): daerment heedt de neeryn(ghe), 1566, SAE-1010, 101r; ten keere ghenaeamt de nerynghen, 1572, ARA-RK 45207, 53v; de sye ... oosthendende de nerynck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 78r.

NERINGE(N) 2 (7): een partije hettinghe ghenaeamt de nerynghe oost de dreve van den peirdebosch, 1639, RAG-WS 398, 90r; een partyken hettyn(ghe) ghenaeamt de nerynghen, 1639, RAG-WS 398, 98v.

NERINGE(N) 3 (18): den nerynck ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (967R-VW) 42r; een partije hettynghen ghenaeamt de neerynghen, 1639, RAG-WS 398, 273r.

NEVENS SC(H)EMERS (15): daerment eedt nevens scem(er)s, 1496, SAG-330/40, 300r.

NIEUWE BILCK (19): gheheeten den nieuwen bilc, 1524, RAG-RvVI 958, 161v; Lants ghenaeamt den nieuwen bulc, 1533, SAG-301/87 II, 124r; den nieuwen bulck, 1540, RAG-RvVI 963, 198v; nieuwen beelck, 1598, RAG-WS 397, (584R-VW) 37r; den nieuwen bilck, 1639, RAG-WS 398, 281v.

NIEUWE DAM (21-22): an den nieuwen dam daer men gaet teecloe waert, 1427, SAG-330/19, 62r; up den heekeloe wech up de noerdt hoest zijde dat men heet den nieuwen dam, ca.1550, RAG-AF 6247, rol.

NIEUWE LIEVE: naer de nyue lieue, 1529/30, TC 404, 110r.

NIEUWE MEERS(EN) (18): inden nieuwen meersch, 1485, RAG-K/WS 27, 2v; twee ghemeten lants in de nieuwen meersch, id, 22r; een alf ghemet landts in den nieuwen meersch gheheeten tparadijsstick te beke, 1503, RAG-K/WS 64, 29r; te beke binnen grachten ghenaeamt de nieuwe meersch, 1550, SAE-1009, 266r; twee ghemeten landts ghenaeamt de nieu meersch, 1571, RAG-K/WS 28, 48r; hondert oeden Landts gheleghen inden nieuwen meersch gheheeten den coollochtijnc, id, 51v; te beke in den ackere ghenaeamt de nieu meersch, 1576, SAE-1010, 274v; daerment heet te beke Inden hacker ghenaeamt de nieuwe meersch, 1580, SAE-1010, 333r; Jnde nieuwe merschen, 1598, RAG-WS 397, (BW) 58v; Jnde nieu merschen, id, (WW) 143v, 144r; de nieuwe merschen, 1599, RAG-WS 397?/K/WS 29?, 7v; de nieuwe meersch, 1599, RAG-K/WS 29, 6v; een partije Landts ghenaeamt de nieuwe meersch n.o. de Ghendtsche Lieve, 1639, RAG-WS 398, 265r.

NIEUWE POLDER / POLDERKEN (8): een stic gheheeten tpolderkin, 1538, SAG-301/93, 35r; ghenaeamt den nieuwen poldere ... bij der cauwer kuekene ... noerdt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45207, 104v; den nieuwen poldere, id, 106v.

NIEUWLAND : up tnyenlandt, 1529/30, TC 404, 110v.

NOO(R)DVRIEND (14): een stick ghe-naemt den nootvriend west het Leyken ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (627R-AW) 27v; een stick ghe-naempt den noortvriend ... west het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (627R-AW) 29r; een stuck landts ghe-naempt den noordt vriendt z.o. de Arisdonctstraete n.w. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 170r; een stuck landts ghe-naempt den noortvriend suyt oost de straete noort west het leyken, 1678, SAE-2175, 165v.

NOTENDONK / ATENDONK (5): inter domum will(elm)i de atendonck et henrici de lederne, 1254 kop. 13^e eeuw, TC D 209r; iiijC roeden lants daerment heet noten donc neffens Wedemaers spittael, 1478, SAG-MB 10, 28v; lands ligghende up notendonck, 1485, RAG-K/WS 27, 6r; iiijC roeden lants ... ghe-naemt notendonck, 1571, RAG-K/WS 28, 14v; een ghemet landts ghelegghen up notendonck, id, 27r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 13r; up den berch daerment heedt notendonck, id, 24r; daerment heedt notendonck, ca.1600, RAG-Zo 230, 149v; in den notendonckt, 1639, RAG-WS 398, 62r.

OLIEMOLEN (5): een stick lands te Waerschoot up den beerch daer de olimuelene up staat, 1550, SAG/68, 92r; een snapken by daer de olijmuelene placht te stane, 1598, RAG-WS 397, (96R-KW) 84r.

OLIEMOLENBILKSKEN (4): het holmeulenbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 66v; het Oliemeulenbilcxken suyt het hospitaelstraetken, 1678, SAE-2175, 71v.

OMMELOOP (5): de stede daer hy woent metden Ommeloop ende den wal huut ghesteken den heeckbosch, 1598, RAG-WS 397, (BW) 51v; bachten den ommeloop, id, (BW) 51v; de vier ghemeten ende het becxken suut den Ommeloop noort den volyns beelck, id; de ste ende den ommeloop, id, (WW) 141v; een bilcxken ghe-naempt het becxken commende aenden ommelooper ofte synghel van desen goede (Goed ter Beke), 1678, SAE-2175, 63r.

OMMEZWENK (3): in de(n) o(m)meswijnc, 1400, SAG 330/11, 256v; een stic landts dat men heet den Ommeswinc bachten molewalle ... an de strate die loept van Waerscoet der kercken ten keere waert jeghen Jagherpade strate, 1435, RAG-PWS, O; j ghe(met) in den o(m)me swync, 1445, RAG-SB 46, 50v; in den o(m)men zwijnc, idem, 58r; up den ommezwinck, 1539, RAG-PWS, O; up den ommezwinck, 1540, SAG-SJ 59; an den heerwech van eecloe up den o(m)meswync bij den keere, 1542, SAG-330/60, 22v; 3 1/2 gh. ghe-naempt den ommeswync, 1574, RAG-Ka 342, 71r; (den beelck) upden ommeswijnck (lopende lancx de strate), 1598, RAG-WS 397, (KW) 74r, (KW) 75v; den ommeswijnck loopende achter de strate die naer Waersschot

loopt, id, (505R-WW) 133r; soomen ghaet van den Ommeswynck naer de keere, 1599, RAG-K/WS 29, 3v; een stick Landts ghenaept den O(m)meswynck, 1639, RAG-WS 398, 31r.

ONDERDIJK (21/22): in den onderdijk, 1427, SAG-330/19, 75r.

(ONZER) VROUWENSTRAATJE (4): neffens onser vrouwen straetkin, 1499, SAG-WH 270, 21v; lancx onse vrouwen stratkin, 1598, RAG-WS 397, (BW) 59r; het onser vrouwen straetken, 1639, RAG-WS 399, 3r; een partije bosch met eenighe grachten daerduere oost het vrouwestraetken daermede gaende, 1678, SAE-2175, 297r.

(ONZER-)VROUWENWEG / VROUWENSTRAATJE /-WEG / ONZE-LIEVE-VROUWENSTRAATJE (22): an onser vrouwen wech, 1467, RAG-WS O; noort up den hoest waterganc ende metten zuuthende an onser vrouwen wech, 1467, RAG-PWS, O; neffens de seven ghemeten suut het vaerdeken noort onser vrouwen wech, 1598, RAG-WS 397, 96r; het onse L. Vrouwen straetken, 1639, RAG-WS 398, 41r; het vrouwe straetken, id., 98r; de dreve ghenaept den vrouwen wech, 1639, RAG-WS 399, 22v; Tselve Clooster competeert west aen het vrouwen straetken een partije hettynghe suyt het selve straetken noort het vaerdeken, 1678, SAE-2175, 101r.

(ONZER) VROUWENVELD(EKEN) (22): oost onse vr(auwen) veldekin van waersschoot, 1558, SAE-1009, 405r; Onse lieve vrouwe Cappelle van Waersschoot competeert een partije bosch wesende deel van een meerder partije daer van up twestynde een deel is meirslant ghenaemphet vrouwevelt ligghende ter plaetse alwaer Waersschoot ende Eecloo sijn scheidende, 1678, SAE-2175, 300r.

OOSTAKKER (3-6): jn den oestacker, 1347, SAG-WH O.63 & 66; id, 1414, SAG-WH 268, 14r; jn oestack(er), 1422, SAG 330/17, 366r; te iagherpade up thoest hende van den hoest ackere, 1467, RAG-PWS, O; Jnden oostacker, 1469, SAG-330/31, 141r; viere hondert roeden lants ligghen(de) in den hoostackere, 1494, RAG-PWS, O; diemen eedt Jnden oostackere, 1501, SAG-330/42, 42r; in den oosthackere, 1503, RAG-K/WS 64, 14r; up den oostackere ende westackere, 1572, ARA-RK 45207, 113r/v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 47v; den oostackere, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 75r; Jnden oostackere ... oost de bijle, 1598, RAG-WS 397, (460R-KW) 80v, (496R-KW) 88r; an het fort Jnden oostackere, id, (WW) 129v; oostackere, 1599, RAG-K/WS 29, 7v; den oostackere, 1639, RAG-WS 398, 24r.

OOSTEINDE (17): up toosthende in waerschot in arisonck brouck oost taude leedekin, 1572, ARA-RK 45197, 29v; up toosthende ... up arisonck, id, 42v; up toosthende, id, 62v.

OOSTERSE BELAU (22): den oosterschen belau, 1581, SAG-94bis/17, 200r.

OOSTERSE GOED (22?): van den oesterschen goede ... tgoed dat men heedt toestersche goed ... xlij bunren, 1420, SAG 330/17, 220r.

OOSTMOER (11): an den oestmour, 1339, SAG-WH 267, 6v; boven den oostmoere, 1346, SAG-WH O.64; an den oestmoer, 1348, SAG-VS 117, O; an den oostmoer, 1350, SAG-SJ O.19; an den oestmoer, 1355, RAG-PWS, O; van den oostmoere te hardins donc waert, 1379, SAG-WH 263, 13v; ten oestmoere an den drieschs, 1405, RAG-KSMG 384, 46r; ten oestmoure, 1412, SAG 330/15, 66r; van den oestmiere ten soutweghe waert, 1414, SAG 69, O; boven den oostmoere, 1414, SAG-WH 268, 12v; ten oostmoere, id, 14v; ten oestmoure, 1415, SAG 330/15, 334r; van den oostmoere, 1416, SAG-WH O.98; ten oostenmoere, 1422, SAG-330/18, 6v; ten oestmoere waert, 1435, RAG-PWS, O; ten oestmoure, 1442, SAG 301/36, 3, 113v; ter oostmoere, 1443, SAG-330/23, 211r; ten oest moe(re), 1447, RAG-K/SMG 385, 3r; ten oestmoe(re), 1448, RAG-K/WS 35, 33r, 40r; ten oostmoere, 1448, RAG-SB/R rol 25; id, 1456, SAG-330/27, 348r; ten oostmoere, 1458, SAG 330/28, 55v; ten oostmo(er)e, 1463, SAG 301/47, 102r; ten oostmoure, 1469, SAG-330/31, 141r; Jnden oostmoer, 1481, SAG-330/35, 404r; bachten den hoostmoere, 1482, RAG-ADo, O; van den oostmoere naer den zautwech, 1485, RAG-K/WS 27, 3v; ten/den oostmoere, id, 4r, 11v, 14v; ten oestmoere, 1488, RAG-SB 8025, 1r; ten oostmoere, 1492, SAG-WH 285, 5r; ten oost moure, 1496, SAG-330/40, 257v, 300v; ten oestmoere, 1498, RAG-SB?/K 8025; ten oostmoere, 1499, SAG-WH 270, 15r, 26r, 54v; boven den oostmoere, id, 16r; oestmoere, id, 30v; van den oostmoer, id, 27r; ten oostmoere, 1503, RAG-K/WS 64, 3r/v, 13r, 15v ev; ten oest moere, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23; ten hoostmoere, 1529, SAE-1009, 26r; id, 1530, SAE-1009, 35r; tgoet ten oostmoere, 1510, SAG 330/44, 165v; te(n) oostmoere, 1529/30, TC 404, 110v; ter oostmoere, 1533, ARA-WK 3316, O; ten Oostmoer, 1542, SAG-330/60, 22v; te oostmoer, 1566, SAE-1010, 101r; oostmoere, 1571, RAG-K/WS 28, 3r, 11r, 18r ev; oostmoure, 1571, SAG 28/328; toostmoere, 1572, ARA-RK 45197, 16r, id, 1572, ARA-RK 45207, 2v; ter oostmoere, id, 22v, 41v; oostmeer, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 1v; toostmoere, id, 38r, 47r; ter oostmoere, 1598, RAG-WS 397, (KW) 73r; id, 1599, RAG-K/WS 29, 10r, 16v, 25v.

OOSTMOERMOLEN (15): de Oostmoermeulen, 1639, RAG-WS 398, 179r.

OOSTMOERSTRAAT (9-11): de oostmoerstrate, 1572, ARA-RK 45207, 42r, 69r; ter oostmoere ...zuudt de oostmoerstrate, id, 100r; d'Oostmoerstraete; 1639, RAG-WS 398, 136v; woonende noort de oostmoer straete, 1678, SAE-2175, 183v.

OOSTMOLEN (15): een stick landts ghenaeamt den muelewal by den oostmoere ieghen over de oostmuelene, ca.1500, RAG-K/WS 27, 18r.

OOSTMOLENWAL (15): den oost muelewal, 1571, RAG-K/WS 28, 31v. *Zie ook MOLENWAL*

OOSTWAARSCHOOT (17): in oestwaerscoet, 1400, SAG-SJG O.62.

OOSTWATERGANG (22-23): op den oest wat(er)ghanc, na 1448, RAG-K/WS 35, 31r; up den hoest Waterganc, 1467 & 1468, RAG-PWS, O; up den hoost waterganc, 1481, SAG-330/35, 404r; den hoost water ganc, 1482, RAG-ADo, O; anden oostwaterganc van deser stede, 1501, XR 34430, 16r; anden oostwaterghanc, 1503, RAG-K/WS 64, 8r; anden oostwaterganc, 1504, ARA-RK 1089, 93v; den oostwat(er) ganc, 1504, ARA-WK 3394, O; ten oostmoere hoefdende up den oostwat(er)ganck, 1533, ARA-WK 3316, O; ande oost waeterganck, 1542, SAG-301/95, 253r; zuyt tvaerdekin dat men heedt den oostwaterghanck, 1572, ARA-RK 45193, 92r; den oostwaterghanck, 1572, ARA-RK 45207, 4v, 105r; anden oostwaterganck, 1608, ARA-WK 3413, O.

OSTIJNE: zie WOESTIJNE

OUD STEDEKEN (9): een partije landts ghenaeamt het aude stedeken, 1639, RAG-WS 398, 209v.

OUD SCHILD: zie HOUWSCHILD

OUDE BOS (21): xj ghemete ijC roeden boschs dat men heet den houden bosch, 1388, SAG-330/8, 246v.

OUDE HOFSTEDE (1): de houde hofstede, 1531, SAG-301/86, 161r.

OUDE KLESSE (23): neghen ghemeten bosch ghenaeamt doude clesse, 1542, SAG-301/96, 102v; doude clesse, 1550, SAG-SJG 67bis.

Zie ook KLESSENBOS

OUDE KOOIE (4): de heelt vande haude cooye, 1598, RAG-WS 397, (½=204R-WW) 128v; deelt vande haude cooeye, id, (½=204R-WW) 129v.

OUDE (KOREN)MOLEN (6): de cooremuelene van de hoirs Geeraert de stoppelaere, ghenaeamt daude muelene, 1577, SAG-28/76/321, 66r; achter de haude muelene, 1598, RAG-WS 397, 75r; byde haude muelene, id, 82v; den berch byde haude cooremuelen noort de strate, id, (WW) 130r; den berch bijde haude muelene ... oost den wagheweck, id, (WW) 136r; bachten de haude cooremuelene, id, 137r.

OUDE LEDE/LEIE: up de strate van hardinsdonc neven doude leede, 1315 kop.1450, SJKG-657, 124r; doude leede, 1350, SAG-301/1, 56v; id, 1370, SJKG-647, 17r; tusschen arisonc strate ende der hauder leyen, 1485, RAG-K/WS 27, 21r; upt haude leekin, 1499, SAG-WH 270, 32r; j stic lants gheheete(n) den houden leebeelc groet siinde ij ghemete hoefdende an doude lee, 15^e eeuw, RAG-SB R870, 2G; an dhoude lee, 1503, RAG-K/WS 64, 7v, 22v; de houde leede, 1529/30, TC 404, 110v; tusschen der straten ende der hauder lee up harisonck, 1571, RAG-K/WS 28, 40v; te moervoorde ... zuudt taude leykin, 1572, ARA-RK 45197, 4r; in arisonck brouck ... oost doude leede, id, 18r; up toosthende in waerschot in arisonck brouck oost taude leedekin, id, 29v; up arisonck ... west tleedekin, 1572, ARA-RK 45197, 32v; up arisonck ... west den ouden waterghanck, id, 34v; taude leedekin, id, 35v; daude leede, id, 2v, 18r; doude leede, id, 8r, 32r, 46v; tleedekin, id, 46v; doude leede, 1572, ARA-RK 45207, 41v; toude leedekin, id, 49r; taude leedekin, id, 52v; oost de arisonckstrate ... west taude lievekin, 1572, ARA-RK 45183, 53r; tusschen het Leijken ende daude Lee ... west den werf bosch, 1598, RAG-WS 397, (WW) 135r; tusschen daude Lee ende de arijsdonck strate, 1599, RAG-K/WS 29, 38r; daude Leede, 1639, RAG-WS 399, 39r.

OUDE LEEBILK/LEIBILK (16): j stic lants gheheeten den houden leebeelc ... an doest en(de) so lich een stic lants gheheete(n) carimans beelc, 15^e eeuw, RAG-SB, R 870/2 G; j stic lants gheheeten den houden leebeelc ... ande suut side so licht joeris de vos met sinre herue gheheeten den doerenbeelc, 15^e eeuw, GSB R 870/2 G; j stic lants gheheete(n) den houden leebeelc groet siinde ij ghemete hoefdende an doude lee, 15^e eeuw, RAG-SB R870, 2G.

OUDE LEDESTRAATJE (15-16): ghenaept het cauterkin ... west toude ledestraetkin ... up arisonck, 1572, ARA-RK 45197, 83v.

OUDE MOLENWAL (6): de heeltsceede van den ouden molewalle die licht daer men gaet van Waerscoet der kercken te eeclo waert Jeghen de Jagherpade strate overe, 1440, RAG-PWS, O; ieghen den auden muelenwal overe, 1503, RAG-K/WS 64, 20r; neffens den hauden muelewal, 1598, RAG-WS 397, 81r.

OUDE SMISSE (18): een partije Landts ghenaept de aude smesse, 1639, RAG-WS 398, 263v; een herberghe ghenaept daude smesse west de straete, 1678, SAE-2175, 250r.

OUDE STEE (15): in daude stede te waerscoot, 1508, SAG-330/43, 330r; de haude ste ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =234R-AW) 19v; de haude ste, id, (KW) 63v; een stick landts ghenaept de aude stede n.w. de Arisonck strate, 1639, RAG-WS 398, 215v.

OUDE VANG (1): xiii ghemete lants liggendebachten breedbruc die men heet den ouden vanc, 1307, SAG-SJG O.3 & 4.

OUDE WAL 1 (21): twee partijen bosch ghenaeamt den auden Wal n. de negenthien ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 49v.

OUDE WAL 2 (23): den ouden wal ... daer ment heedt te oostmoere, 1497, SAG-SJG 17; tgoet gheheeten den ouden wal, 1515, SAG-SJG 28.

OVENBILKSKEN (17): het hoven beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (401R-AW) 24v.

PAARDENBILK 1 (1): den peerdenbilck, 1572, ARA-RK 45197, 10v, 87r; een stick ghenaeamt den peerdenbeelck, 1598, RAG-WS 397, (3G-64R-WW) 149v. *Zie ook GROTE PAARDENBILK en KLEIN PAARDENBILKSKEN*

PAARDENBILK 2 (17): den peerdenbilck ... in arisonck brouck, 1572, ARA-RK 45197, 65v; den peerdenbilck up arisonck, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 40r; ghenaeamt den peerdebeelck west de beghynen, 1598, RAG-WS 397, (1112R-AW) 16r; ghenaeamt den peirdebilck, 1639, RAG-WS 398, 243r.

PAARDENBILKSKEN (10): daerment eet de peerde bilcxkin*, 1551, SAG-301/104, 235v; een stick Landts ghenaeamt het peirde bilcxken n. het meystr., 1639, RAG-WS 398, 124r.

PAARDENBOS 1 (22): ij gh. en half gheheeten den peerden bosch, 1562, RAG-Ka 341, 307r; den p(ee)rdebosch, 1571, RAG-K/WS 28, 24v; vanden peerdebosch, 1581, SAG-94bis/17, 188v; haren bosch ghenaeamt den perdebosch bij bassevels bossch oost den waterganck suut het bollestick, 1599, RAG-K/WS 29, 22v; den peirdebosch, 1639, RAG-WS 398, 90r.

PAARDENBOS 2 (23): den Peerdebosch, 1546, SAG-SJG 64; een bosch ghenaeamt den peirdenbosch n. het vaerdeken o. den bosch ghenaeamt de vdtsesticken, 1639, RAG-WS 399, 16v.

PAARDENMEERS 1 (2): ghenaeamt den peirdemeersch, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 39r; de peirdemeersch z. tLeyken n. de bosschen, 1639, RAG-WS 398, 21r.

PAARDENMEERS 2 (9): de peirdemeersch Inde velde meersch, id, 99v.

PAARDENSTUK 1 (11): het peirdestick z.w. de bijle, 1639, RAG-WS 398, 130v.

PAARDENSTUK 2 (17): een stick landts ghenaeamt het peirdtstick, 1639, RAG-WS 398, 247v.

PAPELRIEËNLAND (14-17): lant dat men heet der papelrien lant, 1350, SAG-301/1, 57r.

PAPENBILK (3): in pr(o)chipapen belc, 1448, RAG-K/WS 35, 40v; den papen beelck ... noort tleyken, 1598, RAG-WS 397, (1018R-WW) 132v; oost den papen beelck, id, 130r; den papenbilck, 1639, RAG-WS 398, 29v.

's PAPEN BOS(SELKEN) (15): spapen bosscelkin, 1503, RAG-K/WS 64, 19r; neffens spapen bosschelkin, 1508, SAG-330/43, 338r; de papen bosch, 1639, RAG-WS 398, 190r; id, 1639, RAG-WS 399, 8r; twee partijkens lant voortijds bosch gheweest ghemeten in eenen Item ghenaeamt papenbosch suyt oost de straete van Arisdonck, 1678, SAE-2175, 301v.

's PAPEN LAND (19): een stic lants gheheeten spapen lant, 1489, SAG-330/38, 130r; ghenaeamt spapen land oost de lieve, 1572, ARA-RK 45197, 12r; spapen landt oost de ghendtsche lieve, id, 25r; vier sticx ghenaeamt het pape Lant ... noort de Lieve (o.& w. de begynen), 1598, RAG-WS 397, (1550R-VW) 40v.

's PAPEN LANGE BOS (22): bosch bij papen langhe bosch, 1585, SAG-330/104, 160v.

PARADIJSSTUK (18): een alf ghemet landts in den nieuwen meersch gheheeten tparadijsstick te beke, 1503, RAG-K/WS 64, 29r; het paerredijs stick, 1598, RAG-WS 397, 144v; een stick landts ghenaeamt het paradijsstick, 1639, RAG-WS 398, 266v.

's PAU(W)S STUK (19): Jn spaus stic, 1524, RAG-RvVI 958, 161v; een stic Landts groot vijC ende zes roeden ghenaeamt spaeux stic, 1533, SAG-301/87 II, 124r; landts ... ghenaeamt spaeux stick, 1540, RAG-RvVI 963, 198v; dry sticx ... ghenaeamt spaus stick ende de twee Langhe beelckens suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (samen=1285R-VW) 35v; het spaus stick, id, (330R-VW) 30v; een stick Landt ghenaeamt paus stick, 1599, RAG-K/WS 29, 3r; het pausstick, 1639, RAG-WS 398, 285v.

PAUWELIJNTJES BOS (21): eenen bosch ghenaeamt Pauwelijndtkens bosch n. & w. reinaerts bosch, 1639, RAG-WS 399, 39v.

PAUWELS AKKER (4?): in pauwels acker, 1419, SAG 330/17, 49r; ter steden daer ment heet jn pauwels ackere, 1425, SAG 330/18, 306v; pauwels acker, 1427, SAG 330/19, 62r.

PEERSTUK (17): een stick landts ghenaeamt het peirstick, 1639, RAG-WS 398, 247r.

PERENBOOMSTUK (11): het peerboomstick, 1598, RAG-WS 397, (283R-OW) 101v.

PERRITTEN/PENNETTELAND (21?): viijC roeden lants gheheeten tpeeritten lant, 1485, RAG-K/WS 27, 22r; de bosch ghenaeamt pennettelandt, 1534, RAG-RvVI 961, 282r; viijC roeden meersch ghenaeamt het perritten lant, 1571, RAG-K/WS 28, 48v.

PIETENBILK: den pietenbelcke, 1455, SAG-330/27, 125r.

PIETER NEYTS BOS/MEERS (21): Pieter neyts bosch Jnden Wesseghemschen moer n.o. ande bosschen van Waesscheet ghenaeamt traptheecke, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v; eenen bosch ghenaeamt Pr. Neyts meersch o. den bosch ghenaeamt de trapt eecke, 1639, RAG-WS 399, 37r.

(PIETER) 's PAU(W)S BILKSKEN/STUKSKEN (17): een belck lants gheheeten spaus sticxken, 1551, SAG-301/104, 235v; up arisdonck ... ghenaeamt spausticxken, 1572, ARA-RK 45197, 4v; een sticxken landts ghenaeamt Pr. spaus bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 210v.

PIETER 's VliegheRS BOS (22): Pr. sVliegheRS bosch west de vledtgracht, 1639, RAG-WS 399, 25r; eenen bosch ghenaeamt piers vliegheRS bosch suyt een dreefken ten desen mede ghemeten west de vletgracht aende langhe dreve anderssins allomme tselve Clooster goet, 1678, SAE-2175, 317v.

PIETER 's VliegheRS GEMET (21): eenen bosch ghenaeamt temmermans bosch ofte Pr. sVliegheRS ghemet, 1639, RAG-WS 399, 43r.

PINKENDONK (13): iacentem an (den) pinkendonc, 1485, RAG-K/WS 35, 11v; in pinkendonc, 1503, RAG-K/WS 64, 5r; ligghende in pijnckendonck, 1571, RAG-K/WS 28, 37r; den pykendonck, 1598, RAG-WS 397, (440R+442R-KW) 63v; Jn pijnckendonck, 1599, RAG-K/WS 29, 33v; een stick landts ghenaeamt den pijnendonck, 1639, RAG-WS 398, 16r..

PLAATSE (6): ande plaetche te Waescoet, 1481, SAG-330/35, 404r; te Waerscoot ande plaetse, 1488, SAG-330/38, 38r; Jnde prochie van Waerscoot byder plaetse, 1546, SAE-1009, 230r.

PLANTBOS (16): den plant bosch, 1598, RAG-WS 397, (475R-WW) 148r; den plant (= bosch), 1598, RAG-WS 397, 3r; een stick Landts ghenaeamt den plandtbosch, 1639, RAG-WS 398, 204v.

PLANTE(N) (23): de plante, 1529, SAG-SJG 48, 12r; een bosch ghenaept de planten, 1639, RAG-WS 399, 17r.

PLANTEN/PLANTSTUK (10): het plantstick, 1598, RAG-WS 397, (269R-OW) 105v, (565R-OW) 106r, (862R-OW) 111r; een partije landts ghenaept de planten, 1639, RAG-WS 398, 122v.

PLANTSOEN(BOS) (23): acht ghemeten slachbosch ghenaept plantsoen, 1543, SAG-301/97, 103r; vier hondert Roeden busch ghenaept tplantsoen, 1566, SAE-1010, 101r; den plaendtsbosch, 1639, RAG-WS 399, 15v.

PLAT STUK (19): het platte stick, het beytkin, het katte stertkin ende het vreeskin, noort de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (samen=2600R-VW) 39r.

PLEINTJE (8): het boonsticxken ende het pleynken suut het vaerdeken, 1598, RAG-WS 397, (samen=314R-KW) 89r.

POLDER 1 (2): den poldere, 1598, RAG-WS 397, (815R-WW) 143v; een stick landts ghenaept den polder z. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 21v.

POLDER 2 (15): ter stede daer ment heet In den poldere, 1425, 018, 306v; twee ghemeten meerschen datmen heet de poldere, 1485, RAG-K/WS 27, 12v; twee ghemeten datmen heet den poldere, 1571, RAG-K/WS 28, 18r; meersch ghenaept den polder, 1572, ARA-RK 45197, 94r; eene mersch ... ghenaept den poldere, 1598, RAG-WS 397, (815R-AW) 21v; twee ghemete diemen heedt den poldere, 1599, RAG-K/WS 29, 15v.

POLDER(BOS) (21): x ghemete bosch ... gheheeten den poldere, 1427, SAG-330/19, 62r; de poldre, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; neffens den poldre, 1541, RAG-RvVl 964, 17r; een partije ... slachbosschen ghenaept den poldere, 1551, SAG-330/68, 112v; eenen bosch ghenaept de polder bosch noort het quaet ghemet van tClooster van Waerschoot, suyt den bosch ghenaept de reythullen, 1678, SAE-2175, 333v.

POLDERGRACHT (21): ghenaept den bosch achter de polder gracht, 1551, SAG-330/69, 121r; de polder gracht, 1569, RAG-AF 4282bis, 1r, 4v; eenen bosch ghenaept de reythullen west het vier ghemetken oost de poldergracht suyt de kessemeirs, 1678, SAE-2175, 334r.

POLDERKEN 1 (17): een meersch ghenaept het polderken, 1639, RAG-WS 398, 256r.

POLDERKEN 2 (19): een stic gheheeten tpolderkin, 1489, SAG-330/38, 131r; te voorde ghenaept tpolderkin, 1572, ARA-RK 45197, 67v; ghenaept

het polderken, 1598, RAG-WS 397, (396R-VW) 39v; ghehaempt het polderken, 1639, RAG-WS 398, 287v; een hettynck meirs ghehaempt het polderken oost ende west het Beghijnegoet van Ste Elisabeth, 1678, SAE-2175, 272v.

POLDERPUT (21): een bosch ... ghehaempt den pold(er) put, 1537, RAG-RvVI 962, 349r; den poldere neffens den polderpit, 1551, SAG-330/68, 112v; den polderpit, 1569, RAG-AF 4282bis, 2r; eenen bosch ghehaempt den polderputt, 1639, RAG-WS 399, 43v; polderput, id, 42v, 43r; polderpit, 1639, RAG-398 of 399, 246r.

POLLEPEL (17): clx r. gheheeten den pollepel, 1489, SAG-330/38, 131r; ghehaempt de pollepele ... zuudt de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45197, 53r; een stick landts ghehaempt den pollepele z.w. de Lieve an de Berdtkens Brugghe, 1639, RAG-WS 398, 260r.

POPULIER 1 (1): 1/2 bunder ... ligghende in den popelyer / ter stede daerment heet an den popelyer, 1427, SAG-330/19, 62r; stic ghehaemt de popelier, 1531, SAG-301/86, 161r; Jnden popelier, 1598, RAG-WS 397, (KW) 65v, (deel=241R-KW) 78v, (24..R-WW) 122r; het suuthende van eenen sticke Jnde wesstrate ghenamt den popelier, id, (356R-KW) 73r; Jnden popelier ... noort tleyken Jnde wesstrate, id, (204R-KW) 80r; neffens an Jnden anderen popelier noort tleyken, id, (340R-KW) 80r; den popelier noort tlyken, id, (733/533R-WW) 130v; een stick Landts ghehaempt den popelier west den langhen bilck, 1639, RAG-WS 398, 16r.

POPULIER 2 (4): in vermagrieten meersch ande die gheheeten vervachten hofstede ofte den popelier, 1447, RAG-K/SMG 385, 4r.

POPULIERSTUK (1): jnt popelier stic, 1347, SAG-WH O.63 & 66; int popolier stic, 1347, SAG-WH 263, 13r; in tpopolier stic, 1414, SAG-WH 268, 14r.

PREDIKHERENBOS (21): twee partijen bosch ghehaempt de seven ghemete commende met den westeynde op het vaerdeken suyt de naervolghende partije oost de predicheeren bosch, 1678, SAE-2175, 326r.

PUIENMEER (22): in puyenmeer ... west het basseveldestraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 23v; ghehaempt de puyenmeere, id, 45v; bij tcloostere ghehaempt de puyen meere, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 71v; den bosch ghehaempt de puyemeire, 1639, RAG-WS 398, 95v; eenen bosch ghehaempt de puyemeire n. den Vrouwen wech, 1639, RAG-WS 399, 21v; een partije bosch ghehaempt stobbelaers bosch ofte puijenmeire, 1678, SAE-2175, 314v.

(TEN) PUTTE (1): den bochs in breebrouc die men heet te pitte xiiijC roeden, 1425, RAG-GV 532.

PUTTENLAND: bij den pitten lande, 1539, RAG-PWS, O.

PUTTESTEE (11): ghenaeamt de pitteste, 1598, RAG-WS 397, (510R-OW) 101r; een stick landts ghenaeamt de pittestede n. den saudtwech, 1639, RAG-WS 398, 133r; een stuck lant ghenaeamt de putte ste noort den sautwech, 1678, SAE-2175, 133v.

RAAPSTUK(SKEN) (17): twee ghemeten landts ... gheheeten traepstic, 1499, SAG-WH 270, 25v; het Raepstick, 1598, RAG-WS 397, (252R-AW) 16r; een partije lants ghenaeamt het raepsticxken, 1639, RAG-WS 398, 246r.

RAES' STUK/BOS (21): eenen hau van bosschen en(de) es gheheeten et raetsticht tusschen waerscoet ende eekeloe vp den langhen dam .iiij. ghemeten, 1494, SAG 301/62, 2, 57v; j bundre bosch ... gheheeten traestic, 1427, SAG-330/19, 62r; in Raes busch, 1571, SAE-1010, 193r.

RAES' STEDE (17): ghenaeamt Raes stede up de kuere, 1545, SAG-330/63, 30r; heet raes stede, 1571, RAG-K/WS 28, 40r.

RAMERSHOEK (17): op de kuere ghenaeamt den ramers houck, 1572, ARA-RK 45183, 9v; inden ramershouch, 1572, ARA-RK 45197, 21v; in ramers houck ... noordt het moortelstraetkin, id, 87r; in ramershouc, 1572, ARA-RK 45207 II, 33r; in ramershouck, id, 5r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 8r; Ramershouc, id, 52v; een stick Lants ghenaeamt den Rommers houck, 1598, RAG-WS 397, 147r.

RAMERSHOEKSTRAATJE (17): by de olymeulene ... west tramershouch-straetkin, 1572, ARA-RK 45207, 98r.

RAMONKE (5): zijn stede ter keere ghenaeamt de Ramoncke streckende ant straetkin dat Loopt naer den berch, 1571, RAG-K/WS 28, 2v; ene behuude hofstede ... ter kere ghenaeamt de Roo Mouncke, 1580, SAE-1010, 336r; de Ramoncke, 1599, RAG-K/WS 29, 2v; de ramoncke, 1639, RAG-WS 398, 38r, 68r; een behuyst hofstedeken ende lande ghenaeamt de ramoncke west het straetken halfmedegaende noort de straete, 1678, SAE-2175, 73v.

RAMONKESTRAATJE (4-5): lancx Romoncke straetken, 1598, RAG-WS 397, (KW) 72r; lancx Ramoncke straetkin, id, 133r; een stick lants ghenaeamt den schijackere, west het ramonkenstraetken, 1617, RAG-Lo 103, 9v.

RATTENSTUKSKEN/BILKSKEN (3): het Rattesticxken, 1598, RAG-WS

397, (369R-KW) 95v; over tLeyken het rattebilcxken ofte sticxken, 1639, RAG-WS 398, 35r; over tleyken een stuck landts ghenaept het rattebilcxken oost ende noort den dreven van tselve clooster, 1678, SAE-2175, 39r.

REELCH: reelch, 1359, RAD-Cart.74, 39r.

REINAERTS BOS (21): reynaerts bosch, 1469, SAG 330/31, 141r; xij ghemeten bosch gheheeten Reynaerts bosch, 1499, SAG-WH 270, 17r; up de moer tusschen Reynaerts bossche ende den correelhovene, id, 17r; twalef ghemeten bosch ghenaept den reynaerts bosch, 1563, SAG-330/80, 230r; twalef ghemeten bosch ghenaept Reynaerts bosch, 1565, SAG-330/83, 61v; inde moer ... noordt reynaerts bosch, 1572, ARA-RK 45207, 51r; inde moer ... rennaerts bosch, id, 79r; eenen bosch ghenaept Reynaertbosch, 1576, SAG-330/93, 101r; eenen bussch van xij ghemeten ghenaept Reynaers bossch, 1579, SAE-1010, 327r; suudt Reynaerts bossch, 1581, SAE-1010, 354r; reynaers bosch, 1616, SAE-1010, 443r; eenen bosch ghenaept reinaerts bosch, 1639, RAG-WS 399, 41v.

RENNING (13): alisse van der renninghen, 1360, RAG-SB 34, 16r; ouer jan van d(er) oreninghe(n), 1426, RAG Nevele 58, 48v; ouer jan van de(er) reyninghe(n), id. 61r; an een dal gheheeten de Reynighe, 1432, SAG-301/32, 17r; ter plaetsen daerment heet ter Re(n)ninghe, 1446, SAG-330/23, 363v; den Rennijnck west de strate ... oost de Lieve (734R-BW) / noort an den (Rennijnck) den anderen Rennynck (754R-BW) oost de Leije west de strate, 1598, RAG-WS 397, 52v; een stick ghenaept de Rennijnck, id, (890R-KW) 63r; Jnden Rennijnck, id, (300R-KW) 85v, (0W) 138r; een stick landts ghenaept den rennynck / in den rennynck z. de Ghendtsche Lieve, 1639, RAG-WS 398, 164v.

RENNINGGRACHT (4?): toter renninc gracht, 1344, SAG 69, C52; up hoevelt toter Renninc gracht, 1414, SAG-WH 268, 11bis.

REUKENS STEDE (10): een stick landts ghenaept reukens stede w. de straete, 1639, RAG-WS 398, 124v; een stucxken landts ghenaept roykens stede oost daniel de baets west de straete, 1678, SAE-2175, 127r.

RIETBOS (22): eenen bosch ghenaept den riedtbosch, 1639, RAG-WS 399, 25v; over tvijf-bunderstraetken eenen bosch ghenaept den rietbosch noort het voorn straetken oost den Eeckmeirs, 1678, SAE-2175, 318r.

RIETSTUK (18): het Rietstick, 1598, RAG-WS 397, (733R-VW) 32v.

RIJMEERS (20): metten Rim(er)sch, 1450, SJKG-657, 154r; te voorde ... noordt de rymeersch, 1572, ARA-RK 45197, 107r.

RIJSTUIN: henric de rijstune, 1294, X RR 534; heinri de rijstune, 1296, X AR 536; henr(icus) de rijstune, 1305, X RR 338. *Zie ook VREESTUIN / VREESKEN*

RIJT (2): een partije sompelyn(gh)e ghenaeamt het reydt, 1639, RAG-WS 398, 23r; vier stucxkens synde saeylandt ende hettynghe ghenaeamt treyt, 1678, SAE-2175, 27r.

RIJTHULLEN (21): bosch ... de reythullen, 1569, RAG-AF 4282bis, 4r; de reythullen, 1639, RAG-WS 399, 42r, 43v; eenen bosch ghenaeamt de reythullen west het vier ghemetken oost de poldergracht suyt de kessemeirs, 1678, SAE-2175, 334r.

RINGELSTUK(SKEN) (15): het Rynghelsticxken, 1598, RAG-WS 397, (549R-AW) 24r; een partije landts ghenaeamt het rynghelstick, 1639, RAG-WS 398, 185r.

ROGIERS BOS (21): roegeers bosch, 1427, SAG 330/19, 62r.
Zie ook KALLE(KEN) ROGIERS BOS

ROELANTS LAND (11): ende heet roelants lant, 1448, RAG-K/WS 35, 40r.

ROELSTUK (17-19): daer ment heet troelstic up de lieve, 1443, SAG-330/23, 211r; een stic lants datmen heedt tRoelstic gheleghen up de lieve, 1455, SAG-330/27, 135v; een stic lands gheheeten *toelstic, 1524, RAG-RvVI 958, 161v; een ander stick Lants ghenaeamt tRoelstic, 1533, SAG-301/87 II, 124r; een ander stic lants ghenaeamt troelstic, 1540, RAG-RvVI 963, 198v; troelstick, 1572, ARA-RK 45197, 59r, 85r; ghenaeamt troelstick ... in arisdonckbrouck, id, 97v; het Roelstick, 1598, RAG-WS 397, (463R-VW) 30v; de roelsticken, 1639, RAG-WS 398, 258r; het roelstick, id, 282r.

ROGGEBEDDEN (22): de Rogghebedden, 1535, SAG-SJG 54; neghen ghemeten bosch ghenaeamt de rugghe bedden, 1542, SAG-301/95, 170r; een ander bosch ghenaeamt den Rogghebedden met het quae de bundere, 1581, SAG-94bis/17, 196v; de Rogghebedden noort den vijvere, 1598, RAG-WS 397, (586R-KW) 89r; ande Rogghe bedden, id, (KW) 87v; een partije landts ghenaeamt de rogghebedden n. den bosch ghen. den hooghen wech, 1639, RAG-WS 398, 104r; eenen bosch ghenaeamt de rogghebedden w. de goede thien ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 25v; eenen bosch ghenaeamt de rogghebedden west tselve Clooster met de goede thien ghemeten noort het vaerdeken; eenen bosch oock ghenaeamt de rogghebedden metter oostsyde aenden voorgaenden Eeckbosch suyt de Cloosterdreve ghenaeamt het vijfbunderstraetken west het selve Clooster goet met Bosch, 1678, SAE-2175, 318r.

ROND BILKSKEN (11): het Ronde beelcxken, 1598, RAG-WS 397, (416R-OW) 100r; een stick Landts ghenaeft het ronde bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 131v; het ronde bilcxken, id, 136v.

ROND STUKSKEN (11): het Ronde sticxken ... met beede de draeyboom sticxkens, 1598, RAG-WS 397, (samen=750R-OW) 100v.

ROSSTEDE(16): in een stick ghenaeft Rosste, 1598, RAG-WS 397, (deel=619R-WW) 150r; een stick ghenaeft de Rosste n. de strate, id, (deel=3G-136R-WW) 151v; een partije landts ghenaeft de rosstede, 1639, RAG-WS 398, 196r.

ROSSTEDEKEN (16): een stick Lants ghenaeft het Rosteyken, 1598, RAG-WS 397, (2G-103 R-WW) 148v; een stuck lants ghenaeft het rostedeken, 1678, SAE-2175, 191v.

ROSTIJNTJE (11): een sticx Lans gheleghen ten oostmoere ghenaeft Rostijntken, 1609, RAG-K/WS 29, 6v.

SAERVELDAM: Jn saerveldam, 1496, SAG-330/10, 257v.

SALAERTS WAL: eenen wal gheheeten salaets Wal, 1481, SAG-330/35, 404r.

SCHAAPSTALBILK (1): den schaepstael beelck noort den wal, 1598, RAG-WS 397, (539R-WW) 119r; den bogaerd ghenaeft den schepstalbilck, 1639, RAG-WS 398, 4v; den schaepstalbilck, 1639, RAG-WS 399, 1r.

SCHAPERIJVELDEKEN (22): een ander bosschelkijn ghenaeft tscaperie veldekyn, 1581, SAG-94bis/17, 199v.

SCHATTELE (22): lancxt de dreve tot schattele, 1581, SAG-94bis/17, 200v.

SCHIJTAKKER (5): den scijt hackere, 1437, SAG-301/34, 129v; scietackere, 1492, SJKG-650, 53r; ghenaeft den schytackere, 1572, ARA-RK 45207, 5v; ghenaeft den schytackere, id, 98r; ghenaeft den schietackere, id, 109v; ghenaeft den schytacker Loopende Lancx Romoncke straetken, 1598, RAG-WS 397, (377R-KW) 72r; den schijtackere, id, (430R-KW) 88r, (603R-WW) 133r; den schijttacker anden berch, id, (334R-KW) 96v; een stick lants ghenaeft den schijtackere, west het ramonkenstraetken, 1617, RAG-Lo 103, 9v; den schytackere twee sticxkens... suut de savel pitten, id, (374R-WW) 131v; een partije ghen. den schijdtacker, 1639, RAG-WS 398, 67v.

SCHILD (13): den schilt ... oost gastele, 1598, RAG-WS 397, (670R-KW) 67v; suut/noort muelenaers schilt, id, 76v/130r; een stick landts ghenaeft

den Schildt, 1639, RAG-WS 398, 158r; een stuck lant ghenaept den schilt oost het ghastelgoet, 1678, SAE-2175, 154v.

SCHILDEKEN (22): het schildeken, 1538, SAG-301/93, 35r; eenen bosch ghenaept het schildeken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 399, 23v.

SCHILDERS BOS (4): schilders bosch, 1598, RAG-WS 397, (607R-KW) 73v; een stick landts ghenaept schilders bosch, 1639, RAG-WS 398, 50v; een stuck lant ghenaept schildersbosch, 1678, SAE-2175, 56v.

SCHOCKAERT (1): den schockaert neffens an (schockaerts mersch), 1598, RAG-WS 297, (2250R-WW) 143r; een stick landts ghenaept den schockaert o. den warandebilck ende het calverbilcxken n. het schuerstick, 1639, RAG-WS 398, 1v.

SCHOCKAERTS MEERS (1): de schockaerts mersch tenden an oste/aste, 1598, RAG-WS 397, (700R-WW) 143r; (het drij bundere) noordt daeran schockaerds meersch, 1639, RAG-WS 398, 1v.

SCHORE (2): een meersch ghenaept de schoore, 1639, RAG-WS 398, 21r.

SCHOUWBROEKS MOER (21): eenen bossche gheheeten scaubroucx mour, 1441, SAG-301/36 II, 32r; van eenen bossche groot sijnde van eerue(n) viue(n)dertich ghemete ... gheheeten scaubroucx moer hoofdende metten noorthende an de hostijn straete, 1482, RAG-ADo, O; van eenen bossche ter plaetsen daerment heet scoubroucx mour, 1487, SAG-301/59 III, 9r; bijder hostinstraten achter brakele jn scaubrouc moer, 1499, SAG-WH 270, 19r; scaubrouc moer, 1534, RAG-RvVI 961, 282r; schaubrouc moer, 1535, SAG-301/89, 115v; scaubroucx moer, 1539, RAG-PWS, O; schaubroucx moer, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v, 4v, 5r; eenen bosch ghenaept schaubroucx moer n. den bosch ghenaept den hul, 1639, RAG-WS 399, 48r.

SCHOUWBROEKSMOERSTRAATJE: an scaubrouc moerstraetkin, 1540, RAG-RvVI 963, 325r.

SCHOUWBROEKSSTRAATJE / DREVE: up schaubroucstraetken, 1550, RAG-Bo 406, 218r; an schaubroucx dreve, 1569, RAG-AF 4282bis, 4v.

SCHRANSE (15): een stick daer de schransse up staet ... west het Leyken hendende ande arysdonck strate, 1598, RAG-WS 397, (1160R-AW) 25v.

SCHUTJE / SCHUITJE (9): Jan (N) corperael Jnt schuutkin, 1598, RAG-WS 397, 88v; boven het schuutkin, id, 96r; tschuudtken, 1639, RAG-WS 398, 74r, 97r; een veldemeirs het meeste paert bosch noort het vaerdeken loopende naer

het schuytken, 1678, SAE-2175, 117v; tot op sHeeren straete die naert Schuytken loopt, id. 78v; Jeghens tvaerdeken tot achter den Saut wegh naer tschuytken, id. 93r.

SCHUTJESBRUGGE / SCHUITJESBRUGGE (8-9): de Schuudtkens Brugghe, 1639, RAG-WS 398, 99r; schuidtken brugghe, 1639, RAG-WS 399, 7r; oost het Eecloots vaerdeken soo lancxt het vaerdeken oostwaert de schuytkens brugghe voor by tot aende pael steen, 1678, SAE-2175, 101v.

SCHUURSTUK 1 (1): het schuerstick, 1598, RAG-WS 397, (837R-WW) 120r; het schuerstick, 1639, RAG-WS 398, 1v.

SCHUURSTUK 2 (4): het schuerstick, 1598, RAG-WS 397, (854R-BW) 56r, een stick landts ghenaeamt het schuerstick, 1639, RAG-WS 398, 52v.

SCHUURSTUK 3 (17):het schuerstick ... metden westhende an het straekin, 1598, RAG-WS 397, (700R-AW) 10r.

SELEKENS/SELIE STUKSKEN (13): selekens sticxken, 1598, RAG-WS 397, (KW) 63v; het selyen sticxken, 1639, RAG-WS 398, 163v; een stuck landts ghenaeamt het selien stucxken, 1678, SAE-2175, 158r.

SESBILK (18-20): twee ghemeten Landts ... ende es gheheeten tsesbeelck, 1571, RAG-K/WS 28, 22v; twee ghemeten Landts ... ghenaeamt den tses beelck, 1599, RAG-K/WS 29, 20v.

(HEER) SIMOENS STEDE (6): heer symoens ste, 1598, RAG-WS 397, (785R-KW) 95v; een partije ghenaeamt Simoens stede n. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 35r; Het Clooster van Waersschoot competeert dry stucken landts voortijds een partije gheweest ghenaeamt Simoens stede commende met den oosteynde op het Jaegherpaelstraetken noort west het leyken, 1678, SAE-2175, 39r.

SINGELMEERSEN (14): de chingelmeersschen ... z.o. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 169r.

SINGELS (21): een groote partije bosch ghenaeamt de chynghels z. de dronghen bosch ende de quae de zes ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 36r; eenen bosch ghenaeamt de quae de ses ghemete commende met den oosteynde op de Cellebroeders Syngghels west het bunderken noort dhosstijnstraete, 1678, SAE-2175, 328r.

SINT-JACOBSBOS (20): St Jacopsbosch, 1520, SAG-301/76, 103r; neffens ser Jacops bosch, 1524, SAG-301/79, 162r; sint jacops bosch, 1529/30, TC

404, 11v; neffens sher Jacops bosch, 1535, SAG-301/90, 44r; id, 1538, SAG-301/93, 69r; neffens sher Jacops bosch, 1535, SAG-301/90, 44r; id, 1538, SAG-301/93, 69r.

SINT-JACOBSSGOED (23): xxix ghemete bosch ... Jnde prochie van Waerschoet gheeten ste Jacops goedt, 1449, SAG-301/40 II, 54r

SINT-JACOBSHUISSTRAATJE (23?): an sinte iacops huusstraetkin, 1485, RAG-K/WS 27, 6r.

SINT-CLARESTREPE: an sinte claren strepe, 1498, RAG-SB/K 8025, 1v.

SLEEHAGE (18): de sleehaghe, 1416, SAG-301/23 II, 96r; id, 1598, RAG-WS 397, (550R-VW) 32v; id, 1616, RAG-Zo 423, 9r; de sleaghe inde nieu meersch, 1639, RAG-WS 398, 269r; een stuck landts ghenaeamt sleehaghe ... de dreve totter helft ter suytoostsijde half mede gaende, 1678, SAE-2175, 255v.

SLEINSE WEG (17): den sleynschen wech, 1598, RAG-WS 397, (WW) 147r, (WW) 151r.

SLOCKX BILCK (17): ghenaeamt slocx bilck ... up arisonck, 1572, ARA-RK 45197, 79v; een stick landts ghenaeamt slockx bilck, 1639, RAG-WS 398, 214r.

SLUIS (11): ligg(hende) upt sluus up doude leede, 1370, SJ 647, 17r; neven de sluus, 1498, RAG-SB?/K 8025; upt sluus up doude leede, 1370, SJKG-647, 17r.

SMAL BOSSELKEN (21): het smal bosschelken, 1639, RAG-WS 399, 41v.

SMAL STUKSKEN (4): het smallesticxken, 1639, RAG-WS 398, 53v.

SMALLE (17): een partije landts ghenaeamt tsmalle, 1639, RAG-WS 398, 239v.

SMALLE VERBIJLE (17): een partije landts ghenaeamt t'smalle verbijle, 1639, RAG-WS 398, 228r.

SMULLEKENS BILCK (19): ghenaeamt smullekins bilck, 1572, ARA-RK 45197, 38v; smullekens beelck, 1598, RAG-WS 397, (610R-VW) 38v; een partije landts ghenaeamt smullekens bilck, 1639, RAG-WS 398, 281v; een stuck landts ghenaeamt smallekens bilck, 1678, SAE-2175, 266v.

SOMERS STUK (4): ghenaeamt tzomerstick ... inde weststrate, 1572, ARA-RK 45207, 40v; het Somers stick noort de strate, 1598, RAG-WS 397, (408R-WW) 128r; het somer stuck noort de west straete, 1678, SAE-2175, 50v.

SPEIE (15): up de speye, 1572, ARA-RK 45207 II, 23r; id, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 37v; twee sticx up dende vande arysdonck strate ghenaeamt de speye ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, (741R-AW) 20v; een partije landts ghenaeamt de speye z.w. het Leyken o. de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 178v; de speye, id, 193r.

SPEIKEN (15): een partije landts ghen. het speyken oost de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 178v.

SPEISTUK (17): in arisdonckbrouck ghenaeamt spystick, 1572, ARA-RK 45197, 99v.

SPIERBOS (21): dertich ghemeten bosch gheheeten spierbosch, 1502, ARA-WK 3393, O; den spier bosch, 1504, ARA-RK 1091, 93v; spierbosch, 1517, ARA-WK 3395; id, 1527, ARA-WK 3397, O; id, 1534, ARA-WK 3398, O; id, 1541, ARA-WK 3400, O; id, 1552, ARA-WK 3402, O; id, 1562, ARA-WK 3405, O; id, 1572, ARA-WK 3407, O.

SPIJBROEK (17): tote spijbruch, 1346, SAG-WH O.55; tote spyebrouc, 1414, SAG-WH 268, 13r; up haricx donc in spijbrouc, 1456, SAG-330/27, 348r; Diepenbeke een half ghemet gheheeten in speybrouc, 1478, SAG-MB 10, 28r; in spibrouc, id, 28r, 29r; up haricx donc Jnden spijbrouc, 1496, SAG-330/40, 300v; id, 1501, SAG-330/42, 102v; den speibrouc, 1503, RAG-K/WS 64, 28r; spijbrouck, 1560, RAG-Zo 230, 141v; ghenaeamt spiebrouck, 1572, ARA-RK 45207 II, 2r; spiebr(ouc), 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 3r.

SPITAALDREVE (4-5): upden berch noort de spittael dreve, 1598, RAG-WS 397, 66r; de spittael dreve, id, (KW) 71r, 73v, (WW) 133v, 137v; de spittal dreve, id, 71v, suut der spittael dreve ende de savelpitten, id, 133v; Tselve wenemaers hospitaal competeert een partije landts west aende voorgaende ghenaeamt het lavoir stuck west dhospitaal dreve anderssins alomme tselve hospitaal, 1678, SAE-2175, 61v.

SPITTENHUL: zie GESPITTE HUL(LE)

SPORKT (20): de spurt, 1520, SAG-301/76, 103r; de spurkt groot vijf ghemeten, 1524, SAG-301/79, 162r; den spurt, 1535, SAG-301/90, 44r; te voorde ghenaeamt den spurt ende spurtbosch, 1572, ARA-RK 45197, 74v; een stick landts ghenaeamt den speurdt, 1639, RAG-WS 398, 303r.

SPORKTBOS (20): te voorde ghenaeamt den spurt ende spurtbosch, 1572, ARA-RK 45197, 74v; den speurbosch, 1639, RAG-WS 398, 303r; den speurbosch, 1639, RAG-WS 399, 10v.

SPRIET 1 (1): een stick ghenaeamt den spriet, 1534, RAG-RvVI 961, 282v; deelt vanden spriet, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =940R-WW) 121r; een stick landts ghenaeamt den spriedt, 1639, RAG-WS 398, 6r.

SPRIET 2 (19): de spriet, 1538, SAG-301/93, 69r; den spriet, 1598, RAG-WS 397, (936R-VW) 37r; een stick landts ghenaeamt den spriedt, 1639, RAG-WS 398, 286r.

SPRIET(EN)BILK (17): den sprietten beelck, 1598, RAG-WS 397, 3r; een partije landts ghenaeamt den sprietbilck, 1639, RAG-WS 398, 212v.

SPRIETENBILK (4): een bunder landts gheheeten den sprietten beelc neffens onser vrouwen straetkin, 1499, SAG-WH 270, 21v; sprietten beelck Loopende lanx onse vrouwen stratkin ... suutwesthendende den verberrenden bosch, 1598, RAG-WS 397, (453R-BW) 59r; den spriedtken bilck hebbende groote boschcanten, 1639, RAG-WS 398, 41v.

SPRIETMEERS (11): een meersch ghenaeamt de sprietmeersch, 1639, RAG-WS 398, 135v.

SPURT: Zie SPORKT

STAES' LAND (17): in arisoncq ghenaeamt staes landt ... zuudt de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45197, 43v; een stick landts ghenaeamt het stacen landt z. de Lieve, 1639, RAG-WS 398, 252v.

STANDAERTS BUNDER (21): tstandaertsbundere, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v; van eenen bossche ghenaeamt standaers bundere, 1579, RAG-RvVI 982, 50r; eene bosch ghenaeamt standaert bundere z. de bosschen ghenaeamt de reythullen o. de polderput, 1639, RAG-WS 399, 43r.

STE(DE) 1 (15): ghenaeamt de ste ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, (491R-AW) 21v; een stick Landts ghenaeamt de stede, 1639, RAG-WS 398, 25r.

STE(DE) 2 (16): ghenaeamt de ste, 1598, RAG-WS 397, (351R-AW) 5v; een partije landt ... gheheeten de stede, 1639, RAG-WS 398, 31v.

STEDEKEN 1 (10): een partije ghenaeamt het stedeken o. de Wittemoerstraete, 1639, RAG-WS 398, 118r;

STEDEKEN 2 (17): een partije landts ghenaeamt t stedeken n.w. de Arisdonck straete, 1639, RAG-WS 398, 259v;

STEDEKEN 3 (18): een partije landts ghenaeamt het stedeken, 1639, RAG-WS 398, 272v.

STEENDAM (12): een stick Landts ghenaeamt t'steendam, 1639, RAG-WS 398, 152v; een partije lant ghenaeamt steendam voortijts in twee ghemeten suyt west het gastelgoet, 1678, SAE-2175, 149r.

STEEN(HUIS)DAM (12): steenhuus dam, 1379, SAG-WH 263, 13v; den steendam, 1598, RAG-WS 397, (446R-KW) 70r; den steendam ... suut het gastele, id, (390R-KW) 76r; een stick Landts ghenaeamt t'steendam, 1639, RAG-WS 398, 152v.

STEENHUISLAND (12-13): tusschen der straten van hardijns donc ende steenhuus lande, 1352, SAG-330/1, 151r; sijn leengoed sonder den bosch gheheeten steenhuus landt ... groot wesende xxi bunderen, 1428, SAG-301/29 II, 140r.; dat men heet garstele ofte steenhuus lant, 1502, ARA-WK 3393, O; datmen heet garstele ofte steenhuus lant, 1541, ARA-WK 3400, O; steenhuus landt, 1552, ARA-WK 3402, O; id, 1562, ARA-WK 3405, O.

STEENTJE (18): de hofstede te beke ghenaeamt het steenkin suutoost de Leye ... west de strate naer beke, 1599, RAG-K/WS 29, 29r; het steentken, 1639, RAG-WS 398, 264r; een stuck landts ghenaeamt het steentken ... suyt oost de lieve noordwest de straete, 1678, SAE-2175, 161r.

STEGER (10): ten stughere, 1388, SAG 330/8, 246v.

STEGERHUL (10): een half ghemet Lants ghenaeamt den Stygher-hul, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 65r; ghenaeamt den stygherhul ... toostmoere, 1572, ARA-RK 45207 II, 41v; den steegherhul, 1598, RAG-WS 397, (221R-OW) 108r, (158R-OW) 109r; een sticxken landts ghenaeamt den stegher hul, 1639, RAG-WS 398, 119v; een stucxken landts ghenaeamt steeghers hul suyt de scheetgracht west de straete ghenaeamt de strepe, 1678, SAE-2175, 122v.

STEGERSTRAATJE (10): an steghenstraetkin, 1529/30, TC 404, 110v; ter oostmoere ... noordt styghestraetkin, 1572, ARA-RK 45207, 97v.

STENEN PAAL / STEENPAAL (8-9): biwaerds den steeninen paele, 1336, SAG 69 C 44, O; an den steenpael, 1414, SAG-WH 268, 13v; den steenen pale, id, 15r; iacentes anden stenene(n) pael, 1448, RAG-K/WS 35, 16v; te steenpale, 1481, SAG-301/56, 119r; den steenen pale, 1485, RAG-K/WS 27,

5r; steenen pael, id, 5v, 6v; anden steenpael, 1488, GSB 8025, 1v; neffens den soutwech bij der steenen pael, 1495; een p(ar)cheel van lande gheleghen anden steene(n) pael, 1498, RAG-PWS, O; anden steenpael, 1498, RAG-SB?/K 8025; up steenpale, 1499, SAG-WH 270, 34v; steenen pale, 1503, RAG-K/WS 64, 15r, 19r; steenen pael, id, 21r; ten oostmoe(re) daerment eedt ter steenen pale, 1542, SAG-330/60, 22v; up steen pale te oostmoer, 1566, SAE-1010, 101r; van steenenpale, 1571, RAG-K/WS 28, 31v; up tghescheede van lembeke ende waerschoot bij steenen pale ... zuyt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45193, 113r; up tghescheede van waerschoot ende eecloo bij tsteene paele, 1572, ARA-RK 45194 Oml, 26v; bij tsteenen paele, 1572, ARA-RK 45207, 52v; up de steenpalen, 1598, SAG-330/122, 81v; steen pale te oostmoer, 1599, RAG-K/WS 29, 23v.

STENEN STRAATJE (12-13): neffens steenin straetken, 1456, SAG-330/27, 348r; steenin straetkin, 1492, SAG-WH 285, 5r; an gastele metten oesthende an steenin straetkin, 1499, SAG-WH 270, 19v; tsteenin straetkin, id, 27r; eenen straetkene ghenamt steenen straetken an wispelaere houc, 1518, ARA-WK 3396, O; Jnt/an steenen straetkin, 1598, RAG-WS 397, (KW) 65v, (KW) 69v, (KW) 72v ev; het steenen straetkin, id, (WW) 135v; up t'steenen straetken, 1639, RAG-WS 398, 144v; het steenen straetken wesende de Leendreve vanden heere van Lessenbosch, id, 154r; een lantdreve ofte straetken ghenampt het steene straetken commende met den westeynde op sheerenstraete, 1678, SAE-2175, 151r.

STICHELSTRAATJE (4): vanden stighel straetkinne, 1447, RAG-K/SMG 385, 4r.

STOBBELAERS BOS (7): een partije bosch ghenampt stobbelaers bosch ofte puijenmeire, 1678, SAE-2175, 314 v.

STRAATJES BILK (12): den straetkins beelck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 68r; een partije leen ghenampt den straetkens bilck, 1639, RAG-WS 398, 151v.

STREPE 1 (1): een stic ghenamt de strepe, 1531, SAG-301/86, 161r; de strepe noort tLeyken, 1598, RAG-WS 397, (582R-WW) 142r; een partije Landts ghen. de strype n. tLeyken, 1639, RAG-WS 398, 9v.

STREPE 2 (7): de strepe ende het bogaerden oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (373R-KW) 90r; een partije landts ghenampt de strepe, 1639, RAG-WS 398, 92v.

STREPE 3 (10): een ghemet lants ghenamt de strepe, 1571, RAG-K/WS 28, 19v; den wech ghenampt de strepe, 1639, RAG-WS 398, 126v.

STREPE 4 (16): de strepe, 1572, ARA-RK 45197, 89r; een stick ghenaept de strepe oost de moervoorde, 1598, RAG-WS 397, (600R-WW) 148v; een ghemet Lants ende es ghenaept de strepe, 1599, RAG-K/WS 29, 17v.

STREPE 5 (17): up de lieve in den bruch dat men heet de strepe, 1332, SAG-WH O.39; up de lieve inden brouc datmen heet de strepe, 1339, SAG-WH 267, 4r; id, 1414, SAG-WH 268, 10r; unam mensuram terre iacentem in arensdonc ... nuncupatur de strepe, 1448, RAG-K/WS 35, 24bis/r, 34v; de strepe juxta har(ens)donc, id, 38v; een ghemet lants lettelt min of meer datmen heet de strepe, 1485, RAG-K/WS 27, 8v; een stic landts ghenaept de strepe ... up de lieve in den brouc, 1499, SAG-WH 270, 14v; de strepe, 1598, RAG-WS 397, (358+354R-AW) 16v; een stick landts ghenaept de strepe, 1639, RAG-WS 398, 230r.

STREPE 6 (18): de strepe, 1598, RAG-WS 397, (1037R-BW) 57v; een stick landts ghenaept de strepe, 1639, RAG-WS 398, 267v.

STREPE 7 (20): de strepe voor de poorte, 1524, SAG-301/79, 162r; ghenaept de strepe te voorde, 1572, ARA-RK 45183, 87r; het ghemet ende de strepe oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (samen=880R-VW) 36v.

STREPE 8 (20): de achtergael bilcken w. de nedervoorde straete z. den bosch ghenaept de stryepe, 1639, RAG-WS 398, 298v.

STREPE 9 (21): een bunder boschs datmen heet de strepe hoofdende metten noorthende an de wostyn strate, id, 16v; de strepe, 1520, SAG-301/76, 103r; een bunder bosch dat men heet de strepe metten noorthende an de hoostijn strate up de oostzijde de vij ghemeten up de westzyde tsutters beelck, 1571, RAG-K/WS 28, 4v; een bunder bosch dat men heet de strepe metten noorthende an de hoostijn strate, 1599, RAG-K/WS 29, 4v; ghenaept de stryepe, 1639, RAG-WS 399, 4r.

STRINGBOS(SEN) (10): tien ghemete bosch ligghende bachten den hoostmoere gheheeten den stringhe bosch, 1482, RAG-ADo, O; ghenaept de strynghe bosschen, 1639, RAG-WS 398, 118v; een stick landts ghenaept de strynghe bosch, id, 120r; een partije bosch ... ghenaept den strynghebosch, 1639, RAG-WS 399, 12r.

STRING(EN) 1 (3): een stick ghenaept den strynck west den dam, 1639, RAG-WS 398, 29r; twee sticxkens ghenaept de strynghen west den dam, 1639, RAG-WS 398, 29r.

STRING(EN) 2 (10): in loco dicto string, 1359, RAD-Cart.74, 40v; mersschelkin tusschen den belke ende den stringhe, 1448, RAG-K/WS 35,

39v; vi ghemete Lands ligghende ten oostmoere dat men heet de Stringhe, 1498, RAG-SB?/K 8025; dry perseelen ghenaeamt de strynghen ... tsamen ses ghem. ij R. ende es vaghelant, 1598, RAG-WS 397, (OW) 111v.

STRINGEN 1 (1): de stringhe(n) bachten houe .xx.C roeden, 1425, RAG-GV 532; een partije landts ghenaeamt de strynghen, 1639, RAG-WS 398, 3r.

STRINGEN 2 (4): de strynghen, 1598, RAG-WS 397, (759R-BW) 55v.

STRINGEN 3 (22): een alf bunder bosch gheheeten de stringhen, 1479, RAG-PWS, O; de strynghen, 1538, SAG-301/93, 35r; de stringhen, 1539, RAG-PWS, O; bosch gheheeten de stringhen, 1551, SAG-301/104, 235v; bosch dat men heet de strynge, 1562, RAG-Ka 341, 307r; de strynghen, 1572, ARA-RK 45207, 23r, 54r; een bosch gheleghen Jnde strynghen, 1581, SAG-94bis/17, 190r. *Zie ook EERSTE tot ZEVENDE STRING*

STRINGEN 4 (8): den jen strynck vanden wedaubosch, 1598, RAG-WS 397, (452R-KW) 87r; den ijen strynck vanden selven wedaubosch suut de vaert, id, (437R-KW) 87r; den iijen strynck vanden selven wedaubosch suut het vaerdeken, id, (428R-KW) 87r.

STUIVER (1): Zie LAATSTE STUIVER

STUK AAN DE DREVE (15): west an (het hulleken) ghenaeamt het stick ande dreve, 1598, RAG-WS 397, (585R-AW) 11v.

STUK ACHTER HET HOF AAN HET LEIKEN (14): een stick landts ghenaeamt het stick achter t'hof aen het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 173v.

STUK BOVENMEERS (11): een partije landts ghenaeamt tstick boven meersch, 1639, RAG-WS 398, 135v; een stuck lant ghenaeamt het stuck bover meirs, 1678, SAE-2175, 135v.

STUK IN DE JAGERPALE/JAGERPADE (6): t'stuck jn de Jagherpaele west deiagherpaelstraete, 1639, RAG-WS 398, 75r.

STUK NAAST KEUKELAERTS STEDE (5): 't stick naerst Cuckelaers stede, 1639, RAG-WS 398, 58r.

STUK NEVENS DE KRUISBILK (17): een stick landts ghen. tstick neffens den cruus bilck, 1639, RAG-WS 398, 226r.

STUK TUSSEN BEIDE POORTEN (7): t'stick tusschen beede de poorten, 1639, RAG-WS 398, 90r.

STUK VOOR BETTE WOUTERS (14): ghenaeamt tstick voor bette wouters ... zuudt de arisdonckstrate, 1572, ARA-RK 45207, 111r.

STUK VOOR CHRISTOFFEL NEYT (11): een partije landts ghenaeamt tstick voor xpoffels neyts, 1639, RAG-WS 398, 144r.

STUK VOOR DE POORTE (5): een partije landts ghenaeamt tstick voor de poorte z.o. de straete z.w. de dreve, 1639, RAG-WS 398, 57r.

STUK VOOR JAN VAN DER HOGHERSTRATEN (10): een partije lants ghenaeamt tstick voor Jan van (der) hoogherstraten, 1639, RAG-WS 398, 129v.

STUKKEN BACHTEN HUIZE (17): twee sticken Landts ghenaeamt de sticken bachten huuse, 1639, RAG-WS 398, 249r.

TARWEBILK(SKEN) (13): het taerubilcxken, 1639, RAG-WS 398, 160v; den taerubilck, 1639, RAG-WS 398, 161r.

TARWEBILKEN/STUK(SKEN) (19): zesse ghemeten gheheeten de taerwe bilcken (Belsebroek), 1524, RAG-RvVI 958, 161v; het tarusticxken, 1598, RAG-WS 397, (775R-VW) 40r; het taerw stick, 1639, RAG-WS 398, 281v.

TARWEBILKSKEN/STUKSKEN (18): tarubeelcxken noort de lieve, 1598, RAG-WS 397, (274R-VW) 30v; taerwesticxken, 1639, RAG-WS 398, 265v.

TARWESTUKSKEN 1 (5): het tarusticxken suut den Doeren beelck oost den volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (609R-BW) 52v; het taerusticxken, 1639, RAG-WS 398, 58v.

TARWESTUKSKEN 2 (17): deelt van het tarusticx(ken), 1598, RAG-WS 397, (½=189R-AW) 19r; een stick landts ghenaeamt het taeru sticxken n.o. het groote stick, 1639, RAG-WS 398, 245r.

TEERLINGSKEN/STUK (5): het teirelinckstick z.o. de straete, 1639, RAG-WS 398, 58r; het teirrelyncxken commende met den suytoostsyde aende straete, 1678, SAE-2175, 63v.

TEMMERMANS BOS (21): eenen bosch ghenaeamt temmermans bosch ofte Pr. sVlieghers ghemet, 1639, RAG-WS 399, 43r.

TENDEN BOSSE (17): een stick ghenaeamt tenden bosche west den waterloop, 1598, RAG-WS 397, (450R-WW) 150r; een stick landts ghenaeamt tenden bosch, 1639, RAG-WS 398, 240v.

TEUNELAND (17): een partije landts ghenaeamt het theune landt, 1639, RAG-WS 398, 233v; de theune, id, 235r.

TEUNKENS STEE (19): tuenkins ste ... oost & suut de strate ... up den keer vander straten, 1598, RAG-WS 397, (294VW) 46v.

THAEY STEE (15): een stick ghenaeamt de thaey ste, 1598, RAG-WS 397, (340R-AW) 13v; de thieyste, id, (370R-AW) 16v.

TIEN GEMETEN (23): van den bossche ghenaeamt de x ghemeten ghelegghen in Waerschoot, 1509, SAG-301/71, 17v; eenen bosch ghenaeamt de thien ghem(eten) z.o. den plandtsoenbosch, 1639, RAG-WS 399, 16v.

TIEN GOEDE GEMETEN (22): een partie ghenaeamt de thien goede ghemeten, 1581, SAG-94bis/17, 196v. *Zie ook GOEDE TIEN GEMETEN*

TIENHONDERD ROEDEN (17): een stick landts ghenaeamt de thien hondert roeden, 1639, RAG-WS 398, 250r.

TIENSTEDDE (17): een stick ghenaeamt de thienstede, 1551, SAG-301/104, 235v; een stick landts ghenaeamt de thien stede; 1639, RAG-WS 398, 231r.

TIJSEKENS BILKSKEN (20): tysekens bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 269v.

TRAANTJE (17): traengien ligghende byde Wallemersch, 1598, RAG-WS 397, (367R-AW) 9v; een mersch ghenaeamt het traenkin, id, (374R-AW) 10v; meersch ende landt ghenaeamt het traendtken, 1639, RAG-WS 398, 255v; het traentken suyt oost het Begijne goet, 1678, SAE-2175, 245v.

(GE)TRAPTE EKE (21): ande bosschen van Waescheet ghenaeamt traptheecke, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v; een partie ghenaeamt de trapeecke, 1581, SAG-94bis/17, 199v; eenen bosch ghenaeamt de trapte eecke, 1639, RAG-WS 399, 37v; tClooster van Waerschoot competeert eenen bosch ghenaeamt de ghetrapte eecke noort de quade ses ghemete oost de dronghen bosschen, 1678, SAE-2175, 328v.

TRIJSEMOEIENSTUK (11): een ander stick ghenaeamt *vyse moyen stic, 1540, RAG-RvVI 963, 198r; trijsse moeijen stick west den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (640R-KW) 90r; een partije van Lande ghenaeamt trijsse moyen stuck, 1639, RAG-WS 398, 138r.

TUINSTUK (17): het tunen stick ... suut de begghynen, 1598, RAG-WS 397, (AW) 9r; het thuun stick, id, (582R-VW) 30v; een partije landts ghenaeamt het t'huyn stick, 1639, RAG-WS 398, 227v; het thuunstick, id, 282r.

TUSSENSTE BILK (13): den tusschensten beelc van het Leen, 1598, RAG-WS 397, (864R-AW) 7v.

TUSSENSTE MEERSELKEN (20): een partije ghenaeft het tusschenste meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 302v.

TWAALF GEMETEN (22): eenen bosch ghenaeft de twaelf ghemeten ... ande vlectgracht, 1581, SAG-94bis/17, 208r.

TWEEBILK(EN) (12): suut daer neffens (de ses ghemete) gheheeten de twee beelcken, 1598, RAG-WS 397, (2190R-KW) 68r; noort den tweebeelck, id, 70v; een partije leen ghenaeft den twee bilck ... o. het crommeken, 1639, RAG-WS 398, 151v.

TWEEBUNDERMEERSEN (7-22): een parcheel van meerschen ... gheleghen in de twee buundere meerschen, 1467, RAG-WS O.

TWEEDE KRUISBILK (17): de heelft vanden tweeden cruysbilck, 1598, RAG-WS 397, 149r.

TWEEDE MOLENWAL (11): neffens an (den eersten muelewal) den tweeden muelewal noort syne verberrende ste, 1598, RAG-WS 397, (510R-OW) 102r; een sticxken tenden den tweeden muelewal, id, (384R-OW) 102r.

TWEEDE MOSTJE (12): het ije mosken, 1598, RAG-WS 397, (525R-KW) 71r. *Zie ook EERSTE, DERDE en VIER MOSTJE – MOSTJE*

TWEEDE STIJNE (7): de ije stijne, 1598, RAG-WS 397, (839R-KW) 95v.

TWEEDE STRING 1 (1): den 2en ende iijen strijnck, 1598, RAG-WS 397, (samen 738R-WW) 119v; den ije strijnck, 1639, RAG-WS 398, 29r.

TWEEDE STRING 2 (5): den ijen strijnck, 1598, RAG-WS 397, (787R-BW) 52r; een stick landts ghenaeft den ije strynck, 1639, RAG-WS 398, 57r.

TWEEDE STUK (1): tweede stick, 1639, RAG-WS 398, 10v.

(TWEEDE) VEULENSTUK/BILK (5): de vierghem. en het becxken suut den ommeloop noort den volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (1534R-BW) 51v; den ijen volijns, 1598, RAG-WS 397, (1570R-BW) 51r; tweede veulenstick, 1639, RAG-WS 398, 58r.

TWEEDE VIER GEMETEN (5): de tweede iiij ghem(eten), 1639, RAG-WS 398, 58v.

TWEE GEMETEN 1 (1): de twee ghem(ete) noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (700R-AW) 4v; een stick ghe-naemt de twee ghemete noort tleyken, 1598, RAG-WS 397, (570R-WW) 124v; een stick landts ghe-naempt de twee ghemeten up de zijen n. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 19v.

TWEE GEMETEN 2 (3): de twee ghemeten, 1598, RAG-WS 397, (600R-KW) 75r; een stick landts ghe-naempt de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 32v.

TWEE GEMETEN 3 (5): de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 59v.

TWEE GEMETEN 4 (11): een stick ghe-naempt de twee ghemeten, 1551, SAG-301/104, 235v; west an (de dwersche twee ghemete) de twee ghemete boven de mersch, id; oost an (de vyf ghemeten) de twee ghemeten met het houcstick, 1598, RAG-WS 397, (samen=1154R-OW) 110v; de twee ghemeten, 1598, RAG-WS 397, (630R-OW) 111v; de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 133v.

TWEE GEMETEN 5 (15): de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 186v.

TWEE GEMETEN 6 (17): de twee ghemete, 1598, RAG-WS 397, (2G-26R-WW) 146r; een stick landts ghe-naempt de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 250v, 251v.

TWEE GEMETEN 7 (17): de twee ghemeten, 1572, ARA-RK 45197, 76r; de twee ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 270r/v.

TWEE GEMETEN 8 (20): de heelt vande twee ghemete ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =350R-VW) 45v; noort an (twee ghemeetkin) de twee ghemete, id, (619R-VW) 47r; een partije landts ghe-naempt de ii ghemete w. de nedervoorde straete, 1639, RAG-WS 398, 293v.

TWEE GEMETJE 1 (1): een stick landts ghe-naempt het twee ghemedtken, 1598, RAG-WS 397, 228r; het twee ghemedtken, 1639, RAG-WS 398, 6v, 9v.

TWEE GEMETJE 2 (15): een deelken Jnt twee ghemetkin, 1598, RAG-WS 397, (deel=183R-AW) 11v; het twee ghemeetkin, id, (332R-AW) 14r.

TWEE GEMETJE 3 (17): het twee ghemeetkin Jnt straetken, 1598, RAG-WS 397, (588R-AW) 24r.

TWEE GEMETJE 4 (18): Int twee ghemeetkin, 1598, RAG-WS 397, (385R-VW) 47r.

TWEE STRINGEN (10): de tweestringhe .iiij. ghemete en(de) lxxxvij roeden, 1388, SAG 330/8, 246v.

UITVANG (7?): den hutfanc, 1416, SAG 301/23, 2, 96r.

VAARDEKEN (22-23): noort het vaerdeken west den sautwech, 1598, RAG-WS 397, (AW) 23r; het vaerdeken, id, 87r, 89r, 96r ev.

VADDEBILKSKEN/STUK (18): het vadde stick ende het crubeelcxken, 1598, RAG-WS 397, (1098R-VW) 33v; het vaddebilcxken ... het cruudt stick, 1639, RAG-WS 398, 273v.

VA(D)DERKEN (10): oost het vaderken, 1598, RAG-WS 397, (OW) 114r.

VAN DAMMENS BILK (14): een stick landts ghenaeemt van da(m)mens bilck zuut oost de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 174v.

VANG 1 (7): in oestwaerscoet te Jagherpade ende heet den vanc, 1400, SAG-SJG O.62; Jnden *banc, 1448, RAG-K/WS 35, 27r; inden vanc, id., 28r.

VANG 2 (8): een partije ghenaeemt den vanck jn de cauwe kuecken, 1639, RAG-WS 398, 6v.

VANGBILK (7-11): den vancbeelck west cloosters dreve, 1598, RAG-WS 397, (511R-OW) 112r; de vanckbeelck ... west en noort cloosters dreve, id, (593R-OW) 113r; den vanckbilck, 1639, RAG-WS 398, 92v; een partijken landt ghenaeemt den vanckbilck west de straete, id, 137v.

VANGBOS (7): den vanckbosch, 1639, RAG-WS 398, 91r; een partije bosch ghenaeemt den vanckbosch, 1639, RAG-WS 399, 5v, 22v.

VANGSTRAATJE (7): Jeghens over het vancstraetkin n. cloosters dreve, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89v; het vancstraetken, id, (KW) 92v, 96v; an het Vancstraetken, 1639, RAG-WS 398, 84v, 89v, 92v ev.

VARENSTUK 1 (4): een stick ghenaeemt tvarenstick, 1598, RAG-WS 397, (560R-WW) 122r.

Zie ook ACHTERSTE en VOORSTE VARENSTUK

VARENSTUK 2 (9): het varestick ... suut het meystraetkin, 1598, RAG-WS 397, (757R-OW) 107r.

VARENSTUK 3 (15): het varenstick, 1598, RAG-WS 397, (922R-AW) 24r; een stick landts ghenaeemt het Vaerenststick, 1639, RAG-WS 398, 182r.

VARENTBOS (21): dat men heet den varent bosch, 1455, SAG-330/27, 125r; up den varen bosch, 1541, RAG-RvVI 964, 17r; bosch ghenaeamt de Varendt bosch, 1545, SAG-301/99, 122r; den Varentbosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 1r; den varendts bosch z. de bosch gracht n. de vier ghem. w. Calleken rougiers bosch, 1639, RAG-WS 399, 44r.

VEERBOS (23): eenen bosch ghenaeamt den veirbosch n. het vaerdeken, 1639, RAG-WS 399, 18v; eenen bosch ghenaeamt de veirbosch achter tpachtgoet ... noort den heulbosch suyt het pachtgoet, 1678, SAE-2175, 311v.

VELD (8-9): neven der sautweghestraten toten velde, 1452, RAG-PWS, O; up tvelt bij den sautweghe, 1463, SAG-330/29, 410v; daerment heedt up tvelt, 1481, SAG-330/35, 404r; van den velde, 1532, RAG-PWS, O; an tveldt, 1581, SAG-94bis/17, 190v.

VELDEKEN 1 (1): stick ghenaeamt tveldekin, 1534, RAG-RvVI 961, 282r; (ghenaemt) het veldeken, 1598, RAG-WS 397, (WW) 120v; het veldeken suut de strate, id, (519R-WW) 125r; Jnt goet van brakele den west cant van tveldeken neffens de Linde, id, (1028R-WW) 141v; een partije landts ghenaeamt het veldeken, 1639, RAG-WS 398, 4v; een stick landts ghenaeamt het Veldeken, id, 6r; een stick landts ghenaeamt het veldeken z. de weststr.; id, 7v.

VELDEKEN 2 (20): an de strate die loop(t) vander kerken naer tveldekin, 1485, RAG-K/WS 27, 2r; an tveldekin, id, 15v; an tveldekin an bulare, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 1v; tveldeken, 1571, RAG-K/WS 28, 32v.

VELDEKENS (21): eenen bosch ghenaeamt de Veldekens o. den dam, 1639, RAG-WS 399, 33r.

VELDEKENSBEKE (23): in Veldekins beke, 1434, SAG-301/32 II, 100v; an veldekins beke, 1461, SAG-330/29, 77v; te veldekins beke, 1572, ARA-RK 45207 II, 28v; te veldekins beke, 1572, RAG-DFH 228 kart.38/4, 46r.

VELDEMEERSEN (9): de velde meessen, 1570, SAE-1010, 174r; inde veldemeersschen ... zuyt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45194/Oml, 10r; Jnde Velde Meerschen, 1576, SAE-1010, 274r; Jnde velde meersschen, id, 275r; de Velde meersschen, 1580, SAE-1010, 332r; Jnde veldemersschen up de prochie van Waerschoot, 1589, SAE-1010, 297v; de heelt vande velde merschen, 1598, RAG-WS 397, (KW) 84v; de velde mersch ... over den waterganck, id, (390R-KW) 91v; de veldemerssch over het vaerdeken west de strate naer Lembeke, id, (853R-KW) 92v; de velde mersch boven het schuutkin, id, (deel=606R-KW) 96r; een partije meersch ghenaeamt de Velde mersch, 1639, RAG-WS 398, 100v; de Velde meersschen, id, 105v.

VENNEGOED (6): jan van den venne, 1330, G DO, 522 O; tgoed van den venne (...) waerscoet, 1330, G DO, 522 O; ant goet van den venne, 1344, SAG 69 C 49; ant goet van den venne, 1344, SAG-WH O.49; id, 1414, SAG-WH 268, 11v; een bunder lants inden wijc ... up het zuutwesthende het venneg(h)oet, 1571, RAG-K/WS 28, 9r, 22r; bachten het vennegoet, 1598, RAG-WS 397, (KW) 84v; het vennegoet, id, (KW) 89v, (KW) 95v, (WW) 137v ev; tvennegoet, 1599, RAG-K/WS 29, 38r; bij den drij essche jeghens het vennegoet, 1609, RAG-K/WS 29, 2r.

VENNEKEN: bouen den vennekine ... een ander vennekin, 1415, SAG 330/15, 334r.

VERBERRENDE BOS (4): den bosch van minen heere van Raveschoet diemen heedt den ver-berrenden bosch, 1499, SAG-WH 270, 24v; een ghemet lands ... datmen heedt den verberrenden boschs, 1503, RAG-K/WS 64, 8r; sprietten beelck ... suutwesthendende den verberrenden bosch, 1598, RAG-WS 397, 59r.

VERBERRENDE STEE 1 (11): de verberrende ste metden stick achter de schuere, 1598, RAG-WS 397, (920R-OW) 102v; den tweeden muelewal noort syne verberrende ste, id, (OW) 102r; den Leyebeelck ... suut de verberrende ste, id, 102v.

VERBERRENDE STEE 2 (17): de verberrende ste ... west tleyken oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (804R-AW) 16r.

VERLOREN BOSSELKEN 1 (16): verloren bosschelken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 4r.

VERLOREN BOSSELKEN 2 (17): het verloren bosselken, 1598, RAG-WS 397, (142R-WW) 147v.

VERMAAILAND / VROUWMAAILAND (19): ghenaeamt vermaylandt, 1572, ARA-RK 45197, 33v; ghenaeamt vermaeijlant, 1598, RAG-WS 397, (643R-VW) 34r; het vraumaeilandt, 1639, RAG-WS 398, 282v.

VERMARGRIETEN MEERS (4): ene stede heet vermergrieten mersch, 1314, RAG-RG, O; up twee buu(n)re lands ...ligghende in vermergriete(n) meersch, 1324 kopie 1450, SJ 657, 121r; een bunere lants in vermergrieten mersch, 1332, RAG-SV O; vermergrieten mersch, 1345, SAG-WH 263, 23v; id, 1347, SAG-WH O.63 & 66; in v(er)m(er)grieten mersch, 1405, RAG-K/SMG 384, 47v; jn vermergriete(n) m(er)sch, 1422, SAG 330/17, 366r; vermagrieten meersch, 1447, RAG-K/SMG 385, 4r; verm(ar)grieten mersch, 1448, RAG-K/WS 35, 28r, 46v; in ver margrieten mersch up hoevelt, 1454, SAG-WH 271,

11v; te Waerscoet bachten de weststrate in vermargrieten meersch, ca.1470, SAG-VS 117, 3v; vermargrieten meersch, id, 4r; vermargrieten meersch upt leykin, 1493, SAG-WH 284, 10r; in vermargrieten meersch metten noorthende upt leykin, 1499, SAG-WH 270, 58v; vermargrieten meersch, 1503, RAG-K/WS 64, 11v; Vrau margriete meersch, 1577, SAG-WH 288.

VERMEESSENLAND (17): het vermeessen Lant ende het Vier houcxken, 1598, RAG-WS 397, (samen=913R-VW) 39r: het vermeesen landt, 1639, RAG-WS 398, 289r.

VERNAVEN STRAATJE : vp vernaue straetkin, 1529/30, TC 404, 111r.

VERVACHTEN HOFSTEDE (4): in vermargrieten meersch ende die gheheeten vervachten hofstede ofte den popelier, 1447, RAG-K/SMG 385, 4r.

VETTE BILK (13): den vettebeelck metten bunder, 1598, RAG-WS 397, (2018R-KW) 68r; het bundere tenden den vetten bilck, 1639, RAG-WS 398, 159v.

VIERBILK 1(1): den Vierbilck, 1639, RAG-WS 398, 5v.

VIERBILK 2 (16): den vierbeelck, 1598, RAG-WS 397, (227R-AW) 5v.

VIER BUNDER (8-9): ten hende van den iiij bunren ligghende an den steenpael, 1414, SAG-WH 268, 13v; tusschen de vier bunder ende den Waterganc, 1545, SAG-301/99, 105r.

VIER GEMETEN 1 (4): een stic lants dat men heet de iiij. Ghemete, 1445, SAG 330/23, 238r; de 4 ghemete(n), 1598, RAG-WS 397, (1012R-WW) 121v.

VIER GEMETEN 2 (5): de vier ghem(eten) ende het beccken suut den Ommeloop noort den volyns beelck, 1598, RAG-WS 397, (1534R-BW) 51v.

VIER GEMETEN 3 (6): vier ghemete, 1598, RAG-WS 397, (1142R-KW) 75r.

VIER GEMETEN 4 (10): de Vier ghemete, 1612, RAG-As 1028, 63r; een partije lant ghenaeft de vier ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 122v.

VIER GEMETEN 5 (11): de vier ghem. ende het cleen werfveken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1335-OW) 100r; de 4 ghemete(n), 1598, RAG-WS 397, (deel=752R-OW) 103r, (deel=107R-OW) 104v, (deel=107R-OW) 105r; een partije Landts ghenaeft de vier ghemeten o. de moerstr., 1639, RAG-WS 398, 130v.

VIER GEMETEN 6 (12): een partije leen ghenaeamt de vier ghemeten (gastele), 1639, RAG-WS 398, 151v; Inde vier ghemeten oost het crommeken noort den tweebeelck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 70v.

VIER GEMETEN 7 (15): een stick landts ghenaeamt de vier ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 182v, 183r.

VIER GEMETEN 8 (17): de vier ghemeten ende het gaverken, 1598, RAG-WS 397, (samen=1887R-AW) 4v.

VIER GEMETEN 9 (18): de 4 ghemete(n), 1598, RAG-WS 397, (1725R-VW) 42r; een stick landts ghenaeamt de vier ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 271r.

VIER GEMETEN 10 (21): vier ghemeten ghenaeamt de vier ghemeten, 1545, SAG-301/99, 122r; de vier ghemeten in schaubroucx moer bij de Ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v; ande vier ghemeten in schaubroucx moer, 1569, RAG-AF 4282bis, 3v, 5r; een bosch ghenaeamt de vier ghemeten jn schaubroucx moer, 1639, RAG-WS 399, 47r; eenen bosch ghenaeamt de vier ghemeten z. de varents bosch w. Calleken Rougiers bosch, id, 43r.

VIER GEMETEN 11 (21): eenen bosch ghenaeamt de iiij gh. lancxt de Ostynstrate n. de Oostijnstraete w. den bosch ghenaeamt den hul z. den synckhaut bosch ende het bunder van Lovendeghem, 1639, RAG-WS 399, 46v.

VIERGEMETENBOS (23): ghenaeamt den vierghemetbosch ... toostmoere, 1572, ARA-RK 45207, 95v.

VIERHALFGEMET (17): een ghemet Lants ghenaeamt het vier half ghemet jn waerschot up arisdonck, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 38r; het vier alf ghem., 1598, RAG-WS 397, (1205R-AW) 14r; een stick landts ghen. het vier alf ghemet, 1639, RAG-WS 398, 217v.

VIERDE MOSTJE (12): het iiije mosken, 1598, RAG-WS 397, (703R-KW) 71r. *Zie ook EERSTE, TWEEDE, DERDE MOSTJE – MOSTJE en KWAAD MOSTJE*

VIERDE STRING 1 (1): den vierden strynck, 1598, RAG-WS 397, (611R-WW) 119v.

VIERDE STRING 2 (5): den iiijen strynck, 1598, RAG-WS 397, (1077R-BW) 52r.

VIERENDEELBUNDERS (19): de *Vierdalbundere, 1451, RAG-PWS, O; een stic Landts gheheeten tvierendeel bunders, 1524, RAG-RvVl 958, 161v; deen ghenaeamt es tvierendeel bunders, 1533, SAG-301/87 II, 124r; het vier alf bunder, 1598, RAG-WS 397, (825R-VW) 40r; een stick landts ghenaeamt het vierendeel bunders, 1639, RAG-WS 398, 286v.

VIERENTWINTIG GEMETEN (22): de vierentwintich ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 30v.

VIERHOEKSKEN (17): het vermeessen Lant ende het Vier houcxken, 1598, RAG-WS 397, (samen=913R-VW) 39r; 't Vier houcxken, 1639, RAG-WS 398, 289r.

VIERHONDERD ROEDEN (15): de vier hondert roeden, 1571, RAG-K/WS 18, 10r; tenden zyn voorn. vierC roeden, id, 10v; de vier hondert Roen, 1598, RAG-WS 397, (AW) 25v.

VIERHUIZEN (9): an tgoedt vanden voorn. philips (de stoppelaere daude fs Jans) bij den waterganc dat men heet te vierhuusen, 1532, RAG-PWS, O.

VIERKANT STUK (19): jnt viercante stic, 1386, SAG 330/8, 45r; het viercandte stick, 1639, RAG-WS 398, 290v.

VIJF BUNDER 1 (17): de vivebundere, 1486, RAG-PWS, O; de Vyf bunde(re)n, 1539, RAG-PWS, O; de vijf bunder, 1540, SAG-SJG 59; in den arisonck brouck gheheeten de vyfbunderen, 1571, RAG-K/WS 28, 53r; in den arisonck brouck gheheeten de vyfbunderen, 1599, RAG-K/WS 29, 51r; een stick landts ghenaeamt de vijf bundere, 1639, RAG-WS 398, 246v; een stick landts ghenaeamt de vijf bunders, 1639, RAG-WS 398, 254r.

VIJF BUNDER 2 (22): met den zutende ant vijfbuunder straetkin, ligghende met der oestsijde an de vijfbuundere, 1431-32, 1431, RAG-PWS, O; dat men heet in de vijf boendere, 1452, RAG-PWS, O; an de Vyfbuundre, 1431, RAG-PWS, O; de vive bo(n)dere, na 1448, RAG-K/WS 35, 31r; de vijf boendere, 1452, RAG-PWS, O; een stick ghenaeamt de vyfbundere, 1598, RAG-WS 397, (deel=123R-WW) 149v; een stick ghenaeamt de vijf bundere, id, (3G-261R-WW) 150r.

VIJFBUNDERSTRAATJE (22): ant Vijfbuunder straetkin, 1431, RAG-PWS, O; met den zutende ant vijfbuunder straetkin, ligghende met der oestsijde an de vijfbuundere, 1431-32, id.; in tVyfbuyende(r) straetkin, 1537, SAG-301/92, 18r; zuudt tvyf bunderstraetkin west den dam, 1572, ARA-RK 45207 II, 2r; het vyf bundere straetkijn, 1581, SAG-94bis/17, 198r; over het vijf bunder straetken, 1639, RAG-WS 399, 25v.

VIJF EIKEN (18): an de vijf eecken, 1639, RAG-WS 398, 263v.

VIJF GEMETEN 1 (4):de vijf ghemete, 1598, RAG-WS 397, (1452R-BW) 55r;een partije landts ghenaempt de vijf ghemeten, noort het Somerstuck 1639, RAG-WS 398, 45r.

VIJF GEMETEN 2 (4):het houstick ... up hoovelt neffens cooyers vyf ghemete, 1598, RAG-WS 397, (603R-BW) 55v; een stick landts ghenaempt de vijf ghemeten, suyt het Schuerstuck1639, RAG-WS 398, 52r.

VIJF GEMETEN 3 (13):ghenaemt de vijf ghemete ende het cleen bunderken, 1598, RAG-WS 397, (samen=2568R-KW) 68v; de vijf ghemeten, west den schilt, 1639, RAG-WS 398, 159r.

VIJF GEMETEN 4 (15):de vijf ghem. ... noort het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (1755R-OW) 110v;de vijf ghemeten west de strate, id, (1706R-OW) 112r; een partije landts ghenaempt de vijf ghem. noort de straete,1639, RAG-WS 398, 185v; id, 186v.

VIJF GEMETEN 5 (17):een stick Landts ghenaempt de vijf ghemeten ... alomme beghijnengoet, 1639, RAG-WS 398, 243v.

VIJF GEMETEN 6 (17):de heelt vande vijf ghemeten, 1598, RAG-WS 397, (½=695R-AW) 18r; een stick landts ghenaempt de vijf ghemeten, oost den halfven bilck, 1639, RAG-WS 398, 254r.

VIJF GEMETEN 7 (18):de vijf ghem(eten) Jnde nieuwe merschen, 1598, RAG-WS 397, (1367R-BW) 58v; de vijf ghem. Jnde nieu mersch neffens het paredys stick, id, (1520R-WW) 143v; een stick landts ghenaempt de vijf ghemeten, oost den hesch, 1639, RAG-WS 398, 266r.

VIJF GEMETEN 8 (19):een partije ghenaempt de vijf ghemeten, suyt het gescheet van Lovendeghem, 1639, RAG-WS 398, 292r.

VIJF GEMETEN 9 (21): de vijf ghemeten in schaubroux moer ant hecken, 1569, RAG-AF 4282bis, 3v.

VIJF GEMETJES (20): twee sticken landts ghenaempt de vijf ghemetkens, 1639, RAG-WS 398, 304v. (411R in WS)

VIJFHONDERD ROEDEN (6): een stick ... ghenaemt de vijfhondert R(oen), 1598, RAG-WS 397, (538R-KW) 67r.

VIJFDE STRING (5): den ven strynck, 1598, RAG-WS 397, (641R-BW) 52r.

VIJNE GEERNAERTS STEDE/STUK (16): vyne geernaert stick in pachte van Jan geernaert, 1598, RAG-WS 397, (750R-AW) 28r; een stuck landts ghenaeamt vijne gheernaerts stede, 1639, RAG-WS 398, 204r.

VIJVERBOS (8-22): den viverbos, 1639, RAG-WS 398, 103v; een behuysde hofstede ghenaeamt de Cauwe keucken west dhoors Jan ende Arent pauls noort de vyver baerm, 1678, SAE-2175, 107v.

VIJVERSTRAATJE (12-15): het Viverstraetken, 1639, RAG-WS 398, 179r.

VIJVERSTUK 1 (1): up tñiverstic van den vivere toter beken gaende, 1414, SAG-WH 268, 12r; int viverstic(k), 1571, RAG-K/WS 28, 3r.

VIJVERSTUK 2 (5): tviverstick, 1572, ARA-RK 45207, 5v; Jnt vyverstick van den helegghen gheest van oostwynckel, 1598, RAG-WS 397, (219R-KW) 77v.

VIJVERSTUK 3 (10): int viverstic(k), 1571, RAG-K/WS 28, 13r; het vyverstick, 1598, RAG-WS 397, (½=944R-OW) 103r; het Viverestick, 1612, RAG-As 1028, 63r; een partije Lants ghenaeamt het Viverstick, 1639, RAG-WS 398, 121v.

VIJVERSTUK 4 (15): een alf bunder landts gheheeten tviverstic ligghende alsomen gaet van arisdonc te Waerschoet ter keercke waert, 1499, SAG-WH 270, 20v; int viverstic(k), 1571, RAG-K/WS 28, 30r; het vijverstick Jnt straetkin, 1598, RAG-WS 397, (390R-KW) 85v; noch een ander vyverstic ... oost muelenaers kuers, 1598, RAG-WS 397, (407R-KW), 85v; het vyverstick, 1598, RAG-WS 397, (1062R-KW) 90v; een partije landts ghenaeamt het viverstick, 1639, RAG-WS 398, 180v.

VIJVERSTUK(SKEN) (18): een alf bundere up tvyverstick, 1485, RAG-K/WS 27, 14r; int viverstic(k), 1571, RAG-K/WS 28, 35v; int viverstick, 1599, RAG-K/WS 29, 27r; het viversticxken, 1639, RAG-WS 398, 271v.

VINCENT PARIJS' BOS (22): eenen bosch ghenaeamt Vinchent parijs bosch, 1581, SAG-94bis/17, 209r.

VISSENDONK (18): (te beken) in vissen donc, ca.1470, SAG-VS 117, 2v, 13v; een alf bunder lants ghelegghen te waerschoet dat men heet vissen donc, 1510, SAG-VS 117, 18v; vissen donc, id, 13v; vyssen donc, id, 9v.

VITSENBILK 1 (17): de heelt vanden Vitssebeelck west de strate, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =583R-AW) 8v; deelt vanden vitssebeelck oost de strate, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =633R-AW) 19r; een stick landts ghe-naempt den Vidtsebilck n.w. de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 244v.

VITSENBILK 2 (20): den Vitsse(n)bilc, 1520, SAG-301/76, 103r; den vytsenbijlck, 1535, SAG-301/90, 44r; den vitsen bilck, 1538, SAG-301/93, 69r; den vitsen bilck ... te voorde, 1572, ARA-RK 45197, 74r; den vitssebeelck west sheeren strate noort de stede vanden pachtgoet, 1598, RAG-WS 397, (793R-VW) 36r; een partij landts ghe-naempt den vidtsen bilck, 1639, RAG-WS 398, 302r.

VITSENBILKSKEN (11): het Vitssebeelcxken, 1598, RAG-WS 397, 34r; het vidtsenbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 139r.

VITSENSTUK 1 (11): het *vatssestick, 1598, RAG-WS 397, (719R-KW) 90r; een partije landts ghe-naempt het vidtsenstick, 1639, RAG-WS 398, 139r; 139v.

VITSENSTUK 2 (17): een alf bunder lands gheeheeten tvitstic, 1492, SJKG-650, 55r; tvitstick, 1571, RAG-K/WS 28, 10v; tvitstick, 1572, ARA-RK 45207, 88v; een stick landts ghe-naempt het Vidtsestick, 1639, RAG-WS 398, 247r.

VITSENSTUK 3 (18): up *thuutstick ... dat men heet tvytstick, 1485, RAG-K/WS 27, 19v; een stick Lants es ghe-naemt tvitssestick, 1599, RAG-K/WS 29, 9v; een stick landts ghe-naempt het Vidtsestick, 1639, RAG-WS 398, 275v.

VITSENSTUKKEN 1 (1): de twee vitssesticx neffens an (het derde vitsse stick), 1598, RAG-WS 397, (1200R-WW) 143r; de vidtsensticken, 1639, RAG-WS 398, 1v.

VITSENSTUKKEN 2 (23): eenen bosch ghe-naempt de Vidtsensticken z.o. den peirdebosch n. het vaerdeken, 1639, RAG-WS 399, 17r.

VITSENSTUKSKEN (1): het vyste (sic) sticxken, 1598, RAG-WS 397, (541R-AW) 26v; een partijken ghe-naempt het Vidtsensticxken west tghescheedt van Somerghem z. den craeyenberch, 1639, RAG-WS 398, 1v.

VLAANDERKEN (5): een stick landts ghe-naempt het Vlaenderken, 1639, RAG-WS 398, 55v.

VLASBILKEN (17): twee sticxkens ghe-naemt de vlasbeelcken, 1598, RAG-WS 397, (1069R-AW) 19r.

VLERICK (2): de bosschen ghenampt den Vlerick, 1639, RAG-WS 398, 23v.

VLETGRACHT 1 (9): west de vletgracht loopende naer tvaerdeken, 1678, SAE-2175, 312 v.

VLETGRACHT 2 (22): ande Vleetgracht, 1581, SAG-94bis/17, 208r; de vledt gracht jehens de Langhe dreve, 1639, RAG-WS 399, 25r.

VLEUGE (16): een stick ghenampt de vleghe oost de bostrate suut de maet, 1598, RAG-WS 397, (488R-WW) 151v; een stick landts ghenampt de Vleughel, 1639, RAG-WS 398, 194r; lant ghenampt de vleghe noort west het maeybilcxken noort oost de bosch straete, 1678, SAE-2175, 188r.

VLIEGUIT(JE) (19): ghenampt den vlieghuit, 1572, ARA-RK 45197, 56v; den vlieg huut, id, 97v; tvlighuutkin, id, 110v; een stick Landts ghenampt den vluchuit, 1639, RAG-WS 398, 281r; landts ghenampt den vlachuyt z. den hersbosch, id, 288r; partje ghenampt den flaquyt, 1678, SAE-2175, 266v.

VLIEGUITMEERS(ELKEN) (19): het vluchuit meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 281r; het vlaguidt meersschelken n. de Lieve, id, 288r; de vlaguidt meersch n. de Lieve, id, 288r; een partijken landts ghenampt het flaquyt meersselken noort de lieve, 1678, SAE-2175, 266v.

VORISVELD (22): voeris velt, 1538, SAG-301/93, 35r.

VOLDER(S)BOS (22): eenen bosch ghenampt de Volderbosch, 1581, SAG-94bis/17, 198r; eenen bosch ghenampt den Volderbosch, 1639, RAG-WS 399, 26v; eenen bosch ghenampt de volders bosch suyt den hooghenwechbosch van tselve Clooster noort ende oost het vijfunderstraetken, 1678, SAE-2175, 319r.

VONT (17): heen ghemet lants datmen heet de vont, 1485, RAG-K/WS 27, 12v; ijC R. ghenampt de Vont ligghende aldaer Jnde harisdoncbrouck, 1539, SAE-1009, 153r; een ghemet lants datmen heet de vont, 1571, RAG-K/WS 28, 17v; ghenampt den vont ... in arisdonck, 1572, ARA-RK 45197, 10r; een stick ghenampt de vont, 1598, RAG-WS 397, (955R-AW) 18r; de vont, 1599, RAG-K/WS 29, 16r; een partje landts met grachten daerdeur ghenampt den vondt, 1639, RAG-WS 398, 245v.

VONTAKKER (17): jnt vontacker, 1384, SAG 330/7, 296v.

VONTHOEK (17): ijC r. landts ... up arisdonc ... gheheeten den Vondt houc, 1529, SAE-1009, 15r.

VOORBILJE (3): een stick landts ghenaept de voorbijle, 1639, RAG-WS 398, 26v.

VOORDE (18-19-20): bij de(n) voorde, 1445, SAG 330/23, 238r; te voerd(e), 1449, SAG 330/24, 455r; te voerde, 1448, RAG-K/WS 35, 4v; ten voorde ande strate, 1465, ARA-RK 45220, 102v; te voerde, ca.1470, SAG-VS 117, 8v; te voorde, 1484, SAG 330/37, 5r; daerment eet te voorde, 1484, idem, 35r; zijn stee te voerde, 1485, RAG-K/WS 27, 11r; een ghemet lants ligghende te voerde, id, 19r; te voorde, 1489, SAG-330/38, 130r; voerde, 1503, RAG-K/WS 64, 4r, 5r, 12r; tusschen beke ende voerde, 1510, SAG-VS 117, 5v; te Waerscoet daert men heet te voorde up pulaere, 1511, SAG-WH 285, ?v; te Waerscoet daerment heedt te Voerde, 1517, SAG-301/75, 16r; ter plaetssen daer ment heedt te Voorde, 1520, SAG-301/76, 103r; ter plecken daerment heedt te Voorde, 1524, SAG-301/79, 162r; Jnde voorde, 1533, RAG-RvVI 961, 93r; ter plaetsen daer ment heet te voorde, 1535, SAG-301/90, 43v; daer ment heet in de Voorde, 1542, SAG-330/59, 144r; ter plaetsen daerment heedt te Voerde, 1549, SAG-301/103, 56r; naer de voorde, 1571, RAG-K/WS 28, 11r; te voorde, id, 38r, 52r; te voorde, 1572, ARA-RK 45183, 27v, 42r; te voorde, 1572, ARA-RK 45197, 10r, 11v; inde voorde, id, 116r; id, 1572, ARA-RK 45207, 11r, te voorde, id, 86v; de voorde, 1585, RAG-Vi 55, 49r.

VOORDESTRAAT (19-20): de voordestrate, 1572, ARA-RK 45207, 62v, 91v, 92v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 12r.

VOORDESTRAATJE (19-20): ten hooghen voorde oost tvoordestraetkin, 1572, ARA-RK 45197, 12v; tvoordestraetkin, id, 14v, 17r; het voorde straetken, 1639, RAG-WS 398, 184v, 293r.

VOORHOUTS VELD (22): voerhouts velt, 1468, RAG-WS O.

VOORMEERSELKEN (17): het voormeesselken ende achter meesselken, 1598, RAG-WS 397, (samen=3G-266R-WW) 150r.

VOORSTE BEGIJNENSTUK (17): een stick Landts ghenaept tvoorenste Begijnestick, 1639, RAG-WS 398, 243v.

VOORSTE BENENBILK (17): een stick landts ghenaept den voorensten beenenbilck z.o. den achtersten beenenbilck, 1639, RAG-WS 398, 244r.

VOORSTE (STRAATJES) BILK (12): een stick landts ghenaept den voorensten bilck, 1639, RAG-WS 398, 144v.

VOORSTE BUNT (19): een partije landts ghenaept den voorensten buendt, 1639, RAG-WS 398, 290v.

VOORSTE GAVERE (17 zuid): een partije Landts ghenaeamt den voorensten gavere, 1639, RAG-WS 398, 221r.

VOORSTE HERBRANTSMOER (21): een partije ghenaeamt den voorensten heir brants moer, 1639, RAG-WS 399, 49r.

VOORSTE CALLEN ROGIERSBOS (21): den vuersten Calleken Rogiers bosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 4v.

VOORSTE KRUISBILK (17): den voorsten cruusbeelck, 1598, RAG-WS 397, (AW) 3r.

VOORSTE LEIBILK (11): voorensten Leebilck, 1598, RAG-WS 397, 146v.

VOORSTE MEERSELKEN (19): het voorenste meersschelken z. het Langhe bilcxken, 1639, RAG-WS 398, 303r.

VOORSTE TWEE GEMETEN (17): een partije landts ghenaeamt de voorenste twee ghemeten n. de Leede, 1639, RAG-WS 398, 220v.

VOORSTE VARENSTUK (1): het voorenste varendtstick, 1639, RAG-WS 398, 39r. *Zie ook VARENSTUK*

VOORSTE VLASBILKSKEN (17): een stick landts ghenaeamt het voorenste vlasbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 245v.

VOREN SMALLE BILK (14): een stick landts ghenaeamt den vooren smallen bilck z.o. de Arisdonckstraete, 1639, RAG-WS 398, 178r; een stuck lants ghenaeamt de vooren smallebilck suyt de Arisdonckstraete, 1678, SAE-2175, 172r.

VOSKENS STEDEKEN (9): een stick by voskens suut de strate, 1598, RAG-WS 397, (461R-KW) 92r; de vier ghemete voor voskens oost ande strate, id, (1155R-OW) 100v; een stick Landts ghenaeamt voskens stedeken, 1639, RAG-WS 398, 111v.

VREESTUIN / VREESKEN (19): eust(achius) de brestune [lees: vrestune], 1254 kopie ca. 1280, TCD, 209r; een parcheel gheheeten tfeestkin, 1551, SAG-301/104, 235v; *sleefken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 8r; het vreeskin noort de lieve, 1598, RAG-WS 397, (VW) 39r; een stick ghenaeamt het freestken, 1599, RAG-K/WS 29, 3v.

VRIJLAND (6): west het Vrylant, 1598, RAG-WS 397, (KW) 89v, (KW) 93r; ghenaeamt het vrylant loopende tot dries spaus ackerken ende het vennegoet,

id, (3050R-KW) 95v; een partije ghenaeamt het vrije landt, 1639, RAG-WS 398, 83r. [den bogaert up het nere hof daer de huussen vrylant ghestaen hebben, 1598, RAG-WS 397, (KW) (919R-KW) 95v.

VROUWENWEG: zie ONZE(LIEVE)VROUWSTRAATJE/WEG

VUIL STUK/WULLESTUK (17): ghenaeamt *tvulstick, 1572, ARA-RK 45197, 92r; een stick ghenaeamt het vulle stick, 1598, RAG-WS 397, (462R-WW) 150v; een stick landts ghenaeamt het Wullestick, 1639, RAG-WS 398, 252v; een stuck landts ghenaeamt twullestuck west stachen lant oost tselve Beghijne goet, 1678, SAE-2175, 243r.

WAAL(BOS) (21): de Waelbosch, 1534, RAG-RvVI 961, 282r; Jnden Waelbosch, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v; eenen bosch ghenaeamt den Wal, 1579, SAE-1010, 327r; een partije bosch ghenaeamt den Walbosch w. tghescheet jeghens de prochie van Oostwynckele, 1639, RAG-WS 399, 47v.

WAARSCHOOT: apud warscot, 1244 kopie ca.1280, KAD-Cart.D, 208r; parochia de warscoth, 1254, KAD-Cart.D, 209r; warscote, 1278, KAD-Cart.D, 272v, 273r, 310r/v; warscoet, id, 272v, 273r; waerscoet, RAG-EB, O; warscote, 1280, RAK-HAK 2499, O; Waerscoet, 1284, RAG-EB, O; warscote, 1285, KAD-Cart.D, 310r; werscoet, werscoot, 1294, ARA-RR 534; Warscoete, 1295, RAG-SB/R 31d, 60r; warscoet, 1295, ARA-RR 535; id, 1297, RAG-AOE, O; id, 1299, SJHB-Rek.23A; waerscoet, ca.1300, RAG-SB/K 2306, 18r; id, ca.1300, RAG-SB?/K 8031; id, ca.1300, SAB-Aanw.1912, 179r; id, 14e, RAG-ADr 7, 44r; waerscot, 1305, ARA-RR 338; Waerscoet, 1308, RAG-K/SMG 381, 3r; Waerscote, 1312, RAG-PWS, O; Waerscoet, 1313, RAG-SB/R 78, 11v; Warscot, 1314, RAG-RG, O; waerscoet, 1317, RAG-SB?/K 8030; id, 1317, SAG-WH O.9 & 11; warscoet, 1317, SAG-WH O.10; Waerschoot, 1324 kop.1450, SJKG-657, 118v; Waerschoet, 1325, SAG-SJG O.8; Warscot, 1327, SAG-WH O.27; Warscoet, 1330-31, RAG-StVI 4691, 17v; Waerscoet, 1331, RAG-SP 1010, O?; id, 1332, RAG-EB, O; id, 1339, SAG-WH 267, 6r; id, 1344, SAG-WH O.54; id, 1345, SAG-WH O.57, 59 & 60; id, 1345, SAG-WH 263, 7v; id, 1347, SAG-WH 263, 11v; Warscoot, 1349, SAG-WH O.71; Waerscoet, 1350, SAG-330/1, 13r, 37r; id, 1350, SAG-SJG O.19; id, 1352, SAG-WH O.76; id, 1352, SAG-330/1, 151r; id, 1353, SAG-330/1, 249v; id, 1357, SAG-330/2, 153v; Waerscoot, 1357, SJHB-O.666; id, 1358, SAG-330/2, 197r; Waerscoet, 1358, SAG-330/2, 221r; waerscoot, 1359, SJHB-O.680; warscoet, 1359, RAD-Cart.74, 39r; Waerscoet, 1360, SAG-SJG O.25; id, ca.1360, RAG-SB/R 43, 40v; id, 1361, SAG-330/3, 58v; waerscote, 1365, ARA-RR 339; werscote, id; waerscoet, 1370, SJKG-647, 9r, 17r/v, 19v; id, 1370, SAG-WH O.86; id, 1370, SAG-330/4, 273v; warscot, warscote, 1377, ARA-RR 349; Waerscoet, 1383, SAG-330/7, 196v; id, 1383, SAG-301/9 II, 4v; Waerschoot, 1384, SAG-330/7,

253v; Waerscoet, 1387, SAG-WH O.92; id, 1388, SAG-330/8, 246v; warscot, 1388, ARA-RK 7834, 6r; Waerscoet, 1390, RAG-SB, O; id, 1391, SAG-301/13 II, 17v; id, 1393, SAG-330/9, 317r; id, 1396, SAG-330/10, 268v; id, 1399, SAG-330/11, 131r; waerscoot, 1406, RAG-AF 6247, rol; Waerschoet, 1410, SAG-330/14, 204v; Waerscoot, 1411, SAG-330/15, 22v; Waerscoet, 1414, SAG-WH 268, 11r/v; id, 1416, SAG-WH O.98; Waerschoet, 1424, ARA-WK 3390, O; waerscoet, 1426, SAG-WH O.103; id, 1426, SAG-301/29, 64r; id, 1427, SAG-330/19, 52r, 62r; Waerschoet, 1428, SAG-301/29, 114v; Waerscoet, 1431, RAG-SV, O; id, 1431, SAG-330/20, 196r; id, 1432, SAG-301/31 II, 85v; id, 1433, SAG-330/20, 435v; Warscoet, 1433, SAG-330/20, 421r; Waerscoet, 1434, SAG-301/32 II, 100v; Waerschoet, 1435, SAG-301/33, 146r; Waerscoet, 1437, SAG-330/21, 318r; id, 1437, SAG-301/34, 129v; id, 1438, SAG-301/34 II, 122r; id, 1438, SAG-301/35, 19r; id, 1439, SAG-301/35, 174r; id, 1439, SAG-330/22, 149r; id, 1441, SAG-301/36, 79r; id, 1442, SAG-330/23, 15v, 19r; id, 1443, SAG-330/23, 211r; id, 1443, SAG-301/37, 167v; waerschoet, 1443, SAG-330/23, 73v; Waerscoet, 1444, SAG-301/38, 20r, 30r; id, 1446, SAG-330/23, 363v; id, 1447, RAG-K/SMG 385, 2v; Waerscoot, 1447, SAG-330/24, 75v; id, 1447, SAG-301/39 II, 49r; id, 1448, SAG-301/39 II, 85r; Waerschoet, 1448, SAG-301/39 II, 109r; Waerscoet, 1448, RAG-K/WS 35, passim; Waerscoet, 1449, SAG-301/40, 201r; id, 1450, SAG-330/24, 615v; Waerschoet, id, 618r; waerschoet, 1450, ARA-RK 7835, 5r; Waerscoot, 1451, SAG-301/40 III, 68r; id, 1453, SAG-330/26, 71r; Waerscoet, 1454, SAG-GB 237; id, 1455, SAG-330/26, 461v; id, 1455, SAG-330/27, 125r; id, 1456, SAG-330/27, 330r, 348r; id, 1456, ARA-WK 3307, O; id, 1456, SAG-WH O.124; waerscoot, 1461, ARA-RK 33027, 7r; id, 1465, ARA-RK 45220, 158r; Waerscoet, 1467, RAG-SP, O; Waerschoet, 1469, SAG-330/31, 141r; waerscoot, id, 141r; id, ca.1470, SJHB-B 26, 5v; waerscot, ca.1470, SJHB-B 21, 74v; Waerscoet, ca.1470, SAG-VS 117, 4r/v, 7r; Waerscoot, 1472, SAG-330/32, 78r; waerscoet, 1473, ARA-RK 1089, 177v; id, 1473, ARA-RK 1090, 148r; waerscot, 1483, ARA-RK 7837, 5v; waerschoet, 1485, RAG-K/WS 27, 1r; id, 1493, SAG-WH 284, 9v; id, 1499, SAG-WH 270, 15r, 19v ev; Waerscoot, 1502, ARA-WK 3308, O; Waerschoet, 1502, ARA-WK 3392, O; Waerscoet, 1502, SAG-GB 237; id, 1502, ARA-WK 3393, O; id, 1504, ARA-WK 3085, 7r; --, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 1v; waerschoet, 1503, RAG-K/WS 64, 1r; id, 1504, ARA-RK 1091, 181v; waerscoet, id, 41r; Waerschoet, 1508, SAG-GB 161, 26r; waerscoet, 1510, SAG-VS 117, 5r, 18v; Waerschoet, 1511, SAG-WH 285, ?v; id, 1517, ARA-WK 3395, O; waerscoet, 1520, ARA-Acq.Lille 1131, O; Waerscot, 1523, ARA-WK 3315, O; waerscoot, 1529, KAD-405, 110r; waerscot, 1531, ARA-RK 45206, 1r; waerschoet, 1531, ARA-RK 45206 II, 1r; waerschout, 1531, ARA-WK 3092, O; Waerscoet, 1533, ARA-WK 3316, O; Waerschot, 1533, ARA-WK 3317, O; Waerschoet, 1534, ARA-WK 3398, O; waerscot, 1536, ARA-RK 7848, 15r; waerscot, id, 14v; id, 1538, ARA-WK 3090, 7r; Waerschoet, 1541, ARA-WK 3399, O; Waerscoet, 1541, ARA-

WK 3400, O; Waerschoot, 1546, ARA-WK 3319, O; id, 1548, RAG-LvdW 148, 4v; id, 1552, SAG-WH 287; Waerscoet, 1552, ARA-WK 3402, O; Waersscoet, 1553, ARA-WK 3354, O; waersschoot, 1553, RAG-Ka 341, 76r; Waerschoot, 1554, RAG-Ka 341, 88r; warschot, 1554, RAG-AM 624, 15v; waerschoot, 1554, ARA-WK 3100, O; waerschoet, 1556, ARA-WK 3109, O; waerschoot, 1562, RAG-AM 624, 185r; id, 1564, RAG-LvdW 13, 5r; id, 1569, ARA-RK 19191, 5v; waersschoot, 1570, ARA-RK 19192, 6v; Waerschoot, 1571, RAG-K/WS 28, 1r; waerschot, 1572, ARA-RK 45183, 4r, 5r/v; id, 1572, ARA-RK 45207, 2r/v, 3r; waersschoet, id, 116v; waersschoot, id, 1r, 3r ev; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 1r, 47v; waerschoot, id, 47v; waerschot, 1574, RAG-WLO 28, 27r; waerschoot, 1575, RAG-AM 626, 83r; Waerschot, 1576, ARA-WK 3406, O; Waersschoot, 1579, ARA-WK 3408, O; Waerschoet, 1585, SAG-GB 237; Waerscot, 1595, ARA-WK 3410, O; waersschoot, 1598, RAG-WS 397, passim.

WAARSCHOOTMOLEN (6): tote(n) waerscoot molene, 1371/72, XRR 2068; dou molin de Waerscot, 1384/85, ADN 4074, 16r.

WAARSCHOOTSTRAAT: an de w(aer)schoetstrate, 1400, SAG-301/16, 29r.

WAL (18): zijn stee te voorde datmen heet den wal, 1485, RAG-K/WS 27, 11r; een stede te voorde ghenaeamt de wal ghelegghen up de heerlichede van ghavere, 1571, RAG-K/WS 28, 22r; over den wal, id, 22v; een stede Inde voorde ghenaeamt den wal Ligghende upde heerlichede van gavere, 1599, RAG-K/WS 29, 20r; een partijken bewalt lant ende de syngnels daeranne suyt oost de (voorde)straete, 1678, SAE-2175, 259v.

WALAKKER (4): bij der Weststrate Inden Walacker, 1425, SAG-330/18, 306v; in den Walackere, 1499, SAG-WH 270, 22r, 24r; in den walackere, 1503, RAG-K/WS 64, 7v; inden walackere, 1572, ARA-RK 45207, 3r; In den Walackere, 1598, RAG-WS 397, (KW) 78v, (KW) 88r, (WW) 127v ev; id, 1599, RAG-K/WS 29, 48v; den wallenackere, 1613, SAG-330/131 III, 7r.

WALAKKERMEERS (4): den walacker meersch, 1503, RAG-K/WS 64, 8r.

WALBERG: den Walberch, 1572-1595, RAG-PWS, O.

WALBOS (22): inde moer ghenaeamt den walbosch ... west den eeclootschen dam, 1572, ARA-RK 45207, 58v; ghenaeamt den walbosch ... noordt teecloots vaerdekin, 1572, ARA-RK 45207, 51v; eenen bosch ghenaeamt den Wallebos up den dam naer Eeckeloo n. het vijf bunder straetken, 1639, RAG-WS 399, 26v.

WALLEBILK 1 (19): den Wallebeelck ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, (395R-VW) 41v, (405R-VW) 47r; een stick landts ghenaeamt den Wallebilck, 1639, RAG-WS 398, 283v.

WALLEBILK 2 (20): den Wallebilck w. de straete naer schoordam z.o. tghescheet van Waerschoot en Lovendeghem, 1639, RAG-WS 398, 304v.

WALLEBILKSKEN (19): het *Wallebeeckxken ... west de strate, 1598, RAG-WS 397, (379R-VW) 32r; het Wallebilcxken w. de voorde straete, 1639, RAG-WS 398, 284r.

WALLEKEN 1 (2): meersch ghenaeamt het Walleken z. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 21r; twee partijckens lants ghenaeamt het walleken suyt tleyken, 1678, SAE-2175, 24v.

WALLEKEN 2 (18): een ghemet ... ghenaeamt tWallekin, 1566, SAE-1010, 101r; het Walleken met de chynghelkens, 1639, RAG-WS 398, 273v.

WALLEKEN 3 (22): een partije ghenaeamt het Walleken, 1639, RAG-WS 398, 98v.

WALLEKEN 4 (22): eenen bosch ghenaeamt het walleken n. het Leyken, 1639, RAG-WS 399, 24r.

WALLELAND (7): twalle land, 1428, SAG 330/19, 166r; xiC R. lants ... gheheeten tWallelant, 1433, SAG-330/20, 421r.

WALLEMEERS(EN) (17): iii ghem(ete) mersche ligg(hende) in der walle mersch, 1370, SJKG-647, 17r; j alf buunre erue(n) in de walle m(er)sch, 1376, SAG-330/6, 81v; in de walle m(er)sch, 1380, idem, 303v; ter stede daer ment heet jn wallemersch, 1425, SAG-330/18, 306v; inde walle meersch, 1448, RAG-K/WS 35, 4v; de Wallemersch, 1453, SAG-330/26, 71r, 153r; jnde walmeersch, 1485, SAG-330/37, 61v; vive ghemeten lants in de walle meersch, 1485, RAG-K/WS 27, 18v; ghenaeamt de wallemerschen ... west de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45207, 113r; ghenaeamt de *vallemersch, 1572, ARA-RK 45207 II, 36r; deelt vande Wallemersch suut de Lieve beghynen Lant, 1598, RAG-WS 397, ($\frac{1}{2}$ =410R-AW) 9v; de Wallemersch ... suut de Lieve, id, (620R-AW) 18r; deelt vande wallemersch w. beghynen Lant, id, (434R-AW) 19v; ande wallemersch, id, (AW) 16r. *Zie ook HOGE en NEDERE WALLEMEERS*

WALLESTUK (7): het Wallestick z. de Clooster dreve o. het Leyken, 1639, RAG-WS 398, 90v.

WARANDE (1): de Warande suut de strate naer staectevijvere west den drie bunder van p(ieter)e wille noort het kalverstick den bogaert ende het stick bachten schaepstalle oost de dreve van de Linde loopende lanx het heve veldecken tsamen 8 ghem, 200r, 1598, RAG-WS 397, (WW) 120r; een partije landts ghenaeamt de evenstoppelen z. de weststraete w. het drijbunder o. de warande, 1639, RAG-WS 398, 4v.; de Warande ... z. de Weststraete ... Staectevivere ... de sticken evenstoppelen, de Warandebilck ... den schaepstalbilck, 1639, RAG-WS 399, 1r.

WARANDEBILCK (1): oost den warandebilck, 1639, RAG-WS 398, 1v, 4r; den waerandebilck, id, 4r; de Warandebilck, 1639, RAG-WS 399, 1r.

WATERBOS (21?): an den Waterbosch, 1455, SAG-330/27, 125r.

WATERGANGSKEN (17): ghenaeamt twaterghanckxkin ... in arisdonckbrouck, 1572, ARA-RK 45197, 7r; het Watergancxken ... noort sente blancaerts stick, 1598, RAG-WS 397, (237R-AW) 9v; het Watergancxken, id, 16r; een stick ghenaeamt het waterganchschen, id, (6Cx CvjR-WW) 151r; een stick landts ghenaeamt het Watergancxken, 1639, RAG-WS 398, 232v.

WATERSTUK (6): het waterstick, 1598, RAG-WS 397, (864R-KW) 93r.

WAUTERS STUK (15): het Wauterstick, 1598, RAG-WS 397, (749R-AW) 24r; een stick landts ghenaeamt het Wauters stick, 1639, RAG-WS 398, 185r.

WENEMAERSHOSPITAALSTRAATJE (4-5): wedemaers hospetael straetkin, 1485, RAG-K/WS 27, 6r; wedemaers spetael straetkin, id, 10r; Wenemaers hospitaal straetkin, 1499, SAG-WH 270, 22r; wedemaels hospitaal straetkin, 1503, RAG-K/WS 64, 8r; wedemaes hospitaal straetkin, 1571, RAG-K/WS 28, 28v, 43v, 45v; wemaels hospitaalstraetkin, 1572, ARA-RK 45207, 111v; up den berch ... zuudt wemaers hospitaalstraetkin, 1572, ARA-RK 45207 II, 14v; wedemaes hospitaal straetkin, 1599, RAG-K/WS 29, 35v; wedemaers hospitaal straetken, 1605, SAG-330/127, 22v.

WEINTJES STEDE (7): Weindtkens stede, 1639, RAG-WS 398, 91v; een partijken lant ghenaeamt weyntkens stede west de clooster dreve, 1678, SAE-2175, 95v.

WERFAKKER (11): den werfackere, 1572, ARA-RK 45207 II, 19v.

WERFBOS (22): ghenaeamt den weerfbosch ... zuudt tleykin, 1572, ARA-RK 45207 II, 26r; den weerfbosch, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 42r; tusschen het Leijken ende daude Lee ... west den werf bosch, 1598, RAG-WS 397, (WW) 135r.

WERF(T) (11): in den werf, 1370, SJKG-647, 17r; in de wereft, 1379, SAG-WH 263, 13v; Jnden weerft, 1448, RAG-K/WS 35, 40r/v; een bunder lants ligghende inde weerft, 1485, RAG-K/WS 27, 10v; een bund(er)e lants ... ligghende inde weereft hoffdende ten oestmoere ande strate, 1488, RAG-SB 8025, 1r; inden Weerf, 1492, SAG-WH 285, 5r; Jnde Weereft hoffdende ten oostmoere, 1498, RAG-SB?/K 8025; inde(n) Weerf, 1499, SAG-WH 270, 26v, 58r; vC roeden Lants inden werf, 1571, RAG-K/WS 28, 19r; jnden Weerf, id, 21r; Jnden Werf, 1599, RAG-K/WS 29, 19r.

WERFMEERS (11): de Werfmersch, 1598, RAG-WS 397, 11r.

WERKMANS LAND (2): wercmans lant (vj ghemete ende ijC roeden), 1425, RAG-GV 532.

WERVEKEN (11): het Werfveken, 1598, RAG-WS 397, (440R-OW) 102r.

WERVEN (11): twee partijkens Landts ghenaeamt de werfven, 1639, RAG-WS 398, 143r.

WESSEGEMSE MOER (21): in den wesseghemschen mour, 1427, SAG-330/19, 62r; den wisseghemsche moer, 1538, RAG-RvVl 962, 426r; Jnden Wesseghemschen moer, 1569, RAG-AF 4282bis, 2v; de Wesseghemschen moer, 1577, RAG-PWS, O; eenen bosch ghenaeamt den Wesseghemschen moer, 1639, RAG-WS 399, 42v; eenen bosch ghenaeamt de wesseghemsche moer suyt ... de polder bosch west tClooster van Waersschoot met het quaet ghemet noort pieter neyts meirs, 1678, SEA-2175, 333r.

WESTAKKER (1): jn westack(er), 1422, SAG 330/17, 366r; Jn den westacker, 1469, SAG-330/31, 141r; Westackere, 1501, SAG-330/42, 25r; in den westackere ... an tleykin, 1503, RAG-K/WS 64, 16r, 30r; daertment heedt Jnden westhackere, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 1v; west ackere, 1534, RAG-RvVl 961, 282r, 283r; Westacker, 1566, SAE-1010, 101r; up den oostackere ende (den) westackere, 1572, ARA-RK 45207, 113r/v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 47v; Westackere, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 75r; West ackere, 1598, RAG-WS 397, (KW) 70v; Jnden Westackere noort tleijken, id, (WW) 122r; Westackere, 1639, RAG-WS 398, 1r, 20r.

WESTERSE BELAU (22): xi ghem. ghenaeamt den Westerschen belau, 1537, SAG-301/92, 18r; Westerschen belau gheleghen anden Crommen elleboghe, 1581, SAG-94bis/17, 199v.

WESTMOER: zie MOER

WESTMOLEN (6): bij de Westmuelene, 1571, RAG-K/WS 28, 14r.

WESTSTRAAT (1): In de prochie van Waerscoet in de Weststrate, 1345, SAG-WH O.59; Weststrate, 1345, SAG-WH 263, 7v; id, 1346, SAG-WH 263, 12v; id, 1370, SJKG-647, 13r; in de westst(ra)te, ca. 1386, RAG-SB 60, 2v; an de weststrate, 1406, RAG-SV O; ter Weststraten waert, 1412, SAG-301/21 II, 38r; Weststrate, 1412, SAG-301/21 II, 38r; id, 1414, SAG-WH 268, 11r; ande westst(ra)te, 1417, RAG Oosteeklo O; jnde wesstrate, 1423, SAG 330/18, 60v; weststrate, 1425, SAG-330/18, 306v; id, 1427, SAG-330/19, 62r; id, 1433, SAG-330/20, 421r, 437v; West strate, 1447, SAG-330/24, 75v; westrate, 1448, RAG-K/WS 35, 5v; Weststrate, 1450, SJKG-657, 74v; id, 1453, SAG-330/26, 71r, 153r; id, 1455, SAG-330/27, 125r; inde weststrate, 1457, XR 34391, 9r; inde weststrate, 1466, RAG-SMG, O; Weststrate, 1467, RAG-K/WS 35, 9v; bachten der Weststraten, ca.1470, SAG-VS 117, 4v; Weststrate, id, 1v; daerment heedt Jnde Weststrate, 1472, SAG-330/32, 78r; ande weststrate die loept vanden keere naer staectevivere, 1485, RAG-K/WS 27, 3v; inde weststrate, id, 13v, 19v, 23v; Wesstrate, 1491, SAG-301/61, 111r; Weststrate, 1499, SAG-WH 270, 15r, 20r; id, 1503, RAG-K/WS 64, 14v, 26r, 31r ev; id, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 1v; west strate, 1510, SAG-VS 117, 4r; Weststrate, 1525, SAG-VS 117, 48r; weststraete, 1529, KAD-405, 110r; Weststrate, 1537, SAE-1009, 117r; weststrate, 1566, RAG-Ka 342, 336r; west strate, 1571, RAG-K/WS 28, 7r, 25r/v, 26r ev; westrate, id, 12v; weststrate, 1572, ARA-RK 45207, 3r, 5v, 6r; weststraete, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 4v; West strate, 1579, SAE-1010, 327r; Westraete, 1581, SAG-94bis/17, 94v; Wesstrate, 1585, RAG-Vi 55, 49r; id, 1598, RAG-WS 397, (KW) 64v, (KW) 85r, (WW) 124r, 128r, 131r; West strate, id, (KW) 63v; Weststrate, 1599, RAG-K/WS 29, 23r; id, 1605, SAG-330/127, 24r; id, 1611, RAG-Zo 422, 65v; Weststraete, 1639, RAG-WS 398, 1r, 38r.

WESTSTRAATBILK (4): Langhe sticxken west den Wesstrate beelck noort de West strate, 1598, RAG-WS 397, (KW) 63v; den Wesstrate beelck ... noort de strate, id, (850R-WW) 131r; den Wesstraedtbilck n. de Wesstraete, 1639, RAG-WS 398, 43r.

WEYTENAERS STUK (19): ghenaept weytенаers stick, 1572, ARA-RK 45197, 13r.

WEYTINCKX STUK (17): een partije landts ghenaept Weytynckx stick, 1639, RAG-WS 398, 214v.

WIEDAUWBOS (8): den jen strynck vanden wedaubosch, 1598, RAG-WS 397, (452R-KW) 87r; den ijen strynck vanden selven wedaubosch suut de vaert, id, (437R-KW) 87r; den iijen strynck vanden selven wedaubosch suut het vaerdeken, id, (428R-KW) 87r.

WIEDAUWMEERS (8): de Wydau meersch, 1538, SAG-301/93, 35r; (den corten strijnc achter) de wedau mersch oost de strate naer Lembeke, 1598, RAG-WS 397, (KW) 87v; de wedaumersch oost de strate naer Lembeke, id, (1250R-KW) 87v; de Wedaumeersch, 1639, RAG-WS 398, 104v.

WIJK (11): in den wyc (inde prochie van Waerscoet), 1448, RAG-K/WS 35, 13r, 35v; gheleghen inden wyck ... commende metten oosthende an de lee, 1485, RAG-K/WS 27, 10v; inden wyck, id, 23r; in den wijck, 1503, RAG-K/WS 64, 2v, 3r, 6r; id, 1551, SAG-301/104, 235v; den Wijc, 1571, RAG-K/WS 28, 9r, 24v, 42v; den Wyck, 1598, RAG-WS 397, (737R-OW) 110v; id, 1599, RAG-K/WS 29, 18v, 22r, 39v; een stick lants ghenaept den wijck, 1639, RAG-WS 398, 140r.

WILDE MOER: zie MOER

WILLEM WAUTERS LAND (21): ixC roeden boschs ... dat men heet Willem Waut(er)s land, 1388, SAG-330/8, 246v.

WINTERSE BEKE (20?): in de winterse beke, 1478, SAG-MB 10, 30v.

WISPELAERE (17): ghenaept den Wispelare suut de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (644R-AW) 6v; een partije landts ghenaept den Wispelaere, 1639, RAG-WS 398, 259v.

WISPELAERS DIEPTE (22): bij wiepeleers diepte, 1479, RAG-PWS, O; te *mispelaere diepte, 1533, RAG-PWS, O; den Waterghanc ... beghinnende an Wispeleer diepte, 1538, SAG-301/93, 35r.

WISPELAERS HOEK (13): ter stede daerment heet Jn Wispelaers houc, 1425, SAG-330/18, 300r; Jn Wyspelaren houc, 1447, SAG-330/24, 75v; swispeleeren houc, 1453, SAG-330/26, 71r, 153r; id, 1455, SAG-330/27, 125r; te wespelaere, 1465, ARA-RK 45220, 109v; te wispelaere, id, 110r; wispelaeren houc, 1478, SAG-MB 10, 28v; wispelaers houck, 1485, RAG-K/WS 27, 2r, 22v; swispeleeren houc, 1492, SJKG-650, 54v; tusschen Waerschoet keercke ende beke jn Wispelaren houc, 1499, SAG-WH 270, 19v; wispelaren houc, 1503, RAG-K/WS 64, 20r; wispelaren houck, 1504 kop.1515, RAG-K/WS 23, 8v; Wispelaers houc, 1518, ARA-WK 3396, O; den wispelaren houc, 1546, SAG-301/100, 134r; swispelaeren houck, 1560, RAG-Zo 230, 144r; Wispelaren houck, 1571, RAG-K/WS 28, 4v, 29v, 32v ev; wispelaers houck, 1572, ARA-RK 45207, 66v; wispelaere houck, id, 29v; id, 1572, ARA-RK 45207 II, 9r; Wispelarehouck, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 14r; Wispelaren houck, 1598, RAG-WS 397, (KW) 64v, 66v, (WW) 144v; Wispelaren houck, 1599, RAG-K/WS 29, 26v, 34r.

WITTEMOER (10): jn den witten moer, 1336, SAG 69, C 44; ten witten moere bouen der daesdonc, 1482, SAG 330/36, 78r; upden Wittemoer, 1598, RAG-WS 397, 104v; een stick upden witten moer ghenamt de bleeckste, id, (151R-OW) 112v. (grotendeels op Sleidinge)

(COPPEN) WITTEWRONGEL(S) (BOS) (21): zes ghemeten slachbosch ghenampt coppen Wittewronghels bosch, 1540, RAG-RvVl 963, 272r; wittewronghelbosch ... metten oosthende an de ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 3r; den suudt oost houck van eenen bosch ghenampt den Wittevronghele w. het ghescheet Jeghens Oostwynckele z. de Oostijnstraete, 1639, RAG-WS 399, 48v. (400 R in WS)

WOESTIJNBOS (21): ghenamt den Ostijnbosch commende metten suythende lanx den dam, 1572-1595, RAG-PWS, O.

WOESTIJNE (23): de meersch ende sompelyn(ghe) ghenampt de Oostijne, 1639, RAG-WS 399, 19r; het Cleen hosstijntken oost den heulbosch west de hostijne sijnde hettynghe, 1678, SAE-2175, 312r.

WOESTIJNSTRAAT (21): de hostijn straete, 1482, RAG-ADo, O; de wostyn strate, 1485, RAG-K/WS 27, 16v; bij der hostinstraten, 1499, SAG-WH 270, 19r; de Oostijnstraete, 1534, RAG-RvVl 970, 374r; de ostijnstrate, 1545, SAG-301/99, 122r; de Woestijnstraete, 1553, RAG-RvVl 970, 374r; ghenampt de woestijnstrate in waerschoot ende oost wynckele, 1564, RAG-LvdW 13, 5r; de ostine strate, 1569, RAG-AF 4282bis, 1v, 3r, 4r; vander wostijnstrate, 1569, ARA-RK 19191, 5v; de hoostijn strate, 1571, RAG-K/WS 28, 4r; de wostynestraat, 1572, ARA-RK 45194/Oml, 1v; over beede de zyden van teecloots vaerdekin oost den langhen dam ... west ... dhostynstrate, 1572, ARA-RK 45207, 112v; de hostynstraete, 1572, ARA-RK 45194, 113v; de Oostynstraete, 1639, RAG-WS 399, 37r, 46r.

WOESTIJNTJE (21-22): an de eeckelootschen dam ghenamt et Wostijnken, 1572-1595, RAG-PWS, O.

WOL-: zie WUL-.

WORTELBIKSKEN (4): het Wurtelbilcxken, 1639, RAG-WS 398, 38v.

WOUTERS BOSSELKEN (21): den bosschelkine gheheeten Wout(er)s bosschelken, 1441, SAG-301/36 II, 32r.

WULFS BILK/MEERS (2): merch ... omtrent een haut bunre ende leyt bij brakele Ende heet Wulfs belct, 1425, RAG-GV 532; ij ghem. meerssche gheheeten den Wulfs buelc, 1443, SAG-330/23, 73v; gheheeten Wulfmeersch

of Wulfbeelc, 1450, SAG-330/24, 618r; een oudt bunre mersch gheeten den Wulfs buelc, 1472, SAG-330/32, 185r; een stick ghenaeamt de Wulfs bilck, 1531, SAG-301/86, 161r; sWulfs bulc, 1534, RAG-RvVl 961, 282r; Wulfs beelck, 1598, RAG-WS 397, (430R-WW) 127v; ghenaeamt Wulfs beelck, id, (deel=210R-WW) 128v; Wulfs beelck, id, ($\frac{1}{2}$ =570R-WW) 131r; een partije ghenaeamt sWulfs bilck suyt het leyken, 1639, RAG-WS 398, 21v.

WULFSTUK (20): deen heelft vanden Wulfsticke bachten beke, 1534, SAG-301/88, 130r.

ZAVELLAND(EKEN) (16): ghenaeamt tzavellandt ... in arisonckbrouck, 1572, ARA-RK 45183, 5r; tcurte zavellandt, id, 7r; het zavellandt, 1572, ARA-RK 45197, 118v; het savel (lant), 1598, RAG-WS 397, (AW) 5r; stick ghenaeamt het savellandeken, 1639, RAG-WS 398, 205v.

ZAVELPUTTEN (5): den schytackere twee sticxkens... suut de savel pitten, 1598, RAG-WS 397, 131v; den berch voor de ste noort ende suut de spittaeldreve ende de savelpitten, 1598, RAG-WS 397, (876R-WW), 133v; ghenaeamt den berch Rontomme den olymuellen wal ende ande savelpitten loopende achter den wagheweck, id, (1700R-WW) 139v; In den berch bij de savelpitten, 1599, RAG-K/WS 29, 25v.

ZES BEDDEN (18): de ses bedden ... oost de Lieve, 1598, RAG-WS 397, (416R-BW) 57r.

ZES GEMETEN 1 (5): suut neffens an (de twee achterste bunders - gastele) ghenaeamt de ses ghemete oost het Crommeken, 1598, RAG-WS 397, (1673R-KW) 68r; een partije Leen ghenaeamt de zes ghemeten z.o. het crommeken, 1639, RAG-WS 398, 147r.

ZES GEMETEN 2 (6): de ses ghemete, 1598, RAG-WS 397, (1762R-KW) 95v; stuck landts ghen. de zes ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 82r.

ZES GEMETEN 3 (22): eenen bosch ghenaeamt de ses ghem(eten) n. het Leyken oost de lange dreve, 1639, RAG-WS 399, 25r.

ZESDE STRING (5): den sesten strynck, 1598, RAG-WS 397, (586R-BW) 52r.

ZETENBOS (17): een stick landts ghenaeamt den zetenbosch z. het landtstraetken, 1639, RAG-WS 398, 240r; een stick landts ghenaeamt den zetenbosch, id, 248r; een stuck lants ghenaeamt de setten bosch suyt oost tvoorn ghescheet van lovendeghem, 1678, SAE-2175, 230v.

ZEVEN GEMETEN 1 (3): Jnde seven ghemete, 1598, RAG-WS 397, (663R-WW) 137v; de seven ghemete neffens den heebosch, 1598, RAG-WS 397, (2196R-WW) 142r; de zeven ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 16v.

ZEVEN GEMETEN 2 (5): de zeven ghemeten, 1499, SAG-WH 270, 16v; de seven ghemete met de dreve Loopende tot de poorte & also suutwestwaert tot de dreve Loopende naer beke, 1598, RAG-WS 397, (2180R-BW) 51v; een stick landts ghenaempt de zeven ghemeten z.o. de str. w. dhospitaalstraete n. & o. de dreven, 1639, RAG-WS 398, 55r.

ZEVEN GEMETEN 3 (7): anden driesch ... Jnde seven ghemete vanden cloostere, 1598, RAG-WS 397, (909R-KW) 94v; noort de seven ghemete, 1598, RAG-WS 397, (KW) 79v; een stick landts ... de zeven ghemeten o. den vanckbosch, 1639, RAG-WS 398, 91r.

ZEVEN GEMETEN 4 (12): Jnde seven ghemete, 1598, RAG-WS 397, (deel=766R-KW) 96r; de zeven ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 147v.

ZEVEN GEMETEN 5 (13): bij de leest ghenaempt de zeven ghemeten, 1572, ARA-RK 45207, 105v.

ZEVEN GEMETEN 6 (20): een partije landt ghenaempt de zeven ghemeten, 1639, RAG-WS 398, 298v.

ZEVEN GEMETEN 7 (21): twee partijen bosch ghenaempt de zeven ghemeten, 1639, RAG-WS 399, 35r; eenen bosch ghenaempt de zeven ghemeten n. het vaerdeken, z. de dronghenbosschen, id, 35r.

ZEVEN GEMETEN 8 (21): de vij ghemeten, 1571, RAG-K/WS 28, 4r; eenen bosch ghenaempt de zeven ghemeten n. het beksken w. de bosschen ghenaempt de quaede twee ghem. ende zuttersbilck, 1639, RAG-WS 399, 45r.

ZEVENDE STRING (5): den sevensten strynck, 1598, RAG-WS 397, (579R-BW) 52r.

ZEVENHONDERD ROEDEN (18): een stick landts ghenaempt de vijC r., 1639, RAG-WS 398, 265r.

ZEVENKOTEN (11): ioh(an)ne de zeuencote, 1294, X RR 534; Jnde seven koten, 1599, RAG-K/WS 29, 35r; binnen de prochie van Waersschoodt Jnde kerckstrate daerment nompt de zevekote, 1647, RAG-WS 162, 5v.

ZIJE 1 (3): de sye ... oosthendende de nerynck, 1598, RAG-WS 397, (347R-KW) 78r.

ZIJE 2 (10): de sye ... oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (888R-AW) 27v; een partije landts ghenaeamt de zije o. de Wittemoerstr., 1639, RAG-WS 398, 117r.

ZIJE 3 (14): de sye west het Leyken oost de arysdonc strate, 1598, RAG-WS 397, (809R-AW) 12v; de syde west het Leyken oosthendende an arysdonck strate, id, (480R-AW) 23r; een partije lants ghenaeamt de zije s.o. het leyken n.w. de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 210v.

ZIJE 4 (16): ghenaeamt het zavellandt ende het andere ghenaeamt de zie, 1572, ARA-RK 45197, 118v; de sije jnt straetkin ... suut het Leyken, 1598, RAG-WS 397, (433R-AW) 24r, (432R-AW) 28r; de sye, id, (779R-AW) 32r, (578R-AW) 33r, (386R-AW) 33v; een stick landts ghenaeamt de zije, 1639, RAG-WS 398, 234v; de zije, id, 235r.

ZIJE 5 (16): de sye ... inde maet, 1598, RAG-WS 397, (AW) 6r; een partije landts ghenaeamt de zije, 1639, RAG-WS 398, 223r.

ZIJE 6 (17): de sye bachten huusse, 1598, RAG-WS 397, (AW) 9r.

ZIJE 7 (17): ghenaeamt de sije, 1598, RAG-WS 397, (400R-WW) 149r; de sye ... oost de moervoorde, 1598, RAG-WS 397, (4G-148R-WW) 151v.

ZIJE 8 (18): een partije landt de zije ... o. de nedervoorde straete, 1639, RAG-WS 398, 278v.

ZIJE 9 (19): een stick landts ghenaeamt de sije, 1639, RAG-WS 398, 284v.

ZIJE BOVEN DE WERF (11): twee sticken ghenaeamt de syen, de sye bovenmeersch ende de sije boven den Werf, 1598, RAG-WS 397, (samen=920R-OW) 101r.

ZIJE BOVENMEERS (11): twee sticken ghenaeamt de syen, de sye bovenmeersch ende de sije boven den Werf, 1598, RAG-WS 397, (samen=920R-OW) 101r.

ZIJEN 1 (1): een partije landts ghenaeamt de zijen o. Eeckeloo dam, 1639, RAG-WS 398, 19r.

ZIJEN 2 (11): twee sticken ghenaeamt de syen, de sye bovenmeersch ende de sye boven den Werf, 1598, RAG-WS 397, (samen=920R-OW) 101r.

ZIJKEN 1 (14): een stick landts ghenaeamt het zijken z.o. de Arisdonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 177v.

ZIJKEN 2 (17): stuck ghe-naempt tzi-jkin, 1572 kop.1606, RAG-DFH 228 kart.38/4, 20v; het syken, 1598, RAG-WS 397, (AW) 12r; het syken... west de strate, id, (168R-AW) 13v; een stick landts ghe-naempt het sijken west de Arisonckt straete, 1639, RAG-WS 398, 215v.

ZIJKEN 3 (17): het sijken ... west de arysdonck strate, 1598, RAG-WS 397, (317R-AW) 22r; het syken ... west de strate, id, (200R-AW) 23v; een stick landts ghe-naempt tzi-jken west de Arisdonck straete, 1639, RAG-WS 398, 230r.

ZIJKEN 4 (17): het zijken, 1639, RAG-WS 398, 242r.

ZIJKEN 5 (19): ghe-naempt tzi-jkin ... inde voorde ... noordt de ghendtsche lieve, 1572, ARA-RK 45207 II, 13v; id, 36; een stick landts ghe-naempt het zijken, 1639, RAG-WS 398, 281r.

ZIJKEN 6 (19): een partije landts ghe-naempt het zijken, 1639, RAG-WS 398, 284v.

ZINKHOUTBOS (21): eenen bosch ghe-naempt den zynckhautbosch o. de acht ghem.z. de vier ghemeten w. den hul, 1639, RAG-WS 399, 47r; eenen bosch ghe-naempt het synckhaut bosch verschaekelende oost de acht ghemete suyt de vier ghemete in schaubrouck moer west den hul, 1678, SAE-2175, 336v.

ZOET GEMAK: ende een cleen huuseken ghe-naemd tzoeteghemaec, 1579, SAG-330/96 II, 224.

ZOLDERSTUK (6): het solderstick oost de strate, 1598, RAG-WS 397, (1080R-KW) 93r; ende alsuu het solderstuck suyt de straete west de gulde ste, 1678, SAE-2175, 92r.

ZOMPEL (4): lands die men heet den zumpel, 1325 kop.1450, SJKG-657, 120r; v ghemete lants dat men heet den sompel, 1370, SJ 647, 13v; neven breebrouc ... van den so(m)mellande, ca.1470, SAG-VS 117, 11v; een alf bunder lands ... gheheeten inden somepele, 1503, RAG-K/WS 64, 29r; een stuck landts ghe-naempt den somepele ... zuudt oost het zompelstraedtken ende ghescheedt Jeghens zomerghe-m, 1639, RAG-WS 398, 38r.

ZOMPELSTRAATJE (4): sompel straetkin, 1503, RAG-K/WS 64, 24r; van der weststraete duer sompelstraetkin, 1529, KAD-405, 110r; an t'sompelstraedtken Jeghens zomerghe-m, 1639, RAG-WS 398, 38r; het zompelstraedtken, id.

ZONNE (20): de ste daer hij woent ghenaeamt de sonne hendende ande strate, 1598, RAG-WS 397, (300R-VW) 33v.

ZOOBILCK (8): landts ghenaeamt den zoobilck n. het langhe meersschelken, 1639, RAG-WS 398, 105r; een partije landts ghenaeamt de soo bilck met een middelgracht commende met den suytoosteynde aen t'ghewat van schuytkens brugghe, 1678, SAE-2175, 109r.

ZOUTSTRAAT (22-23): westzyde vander zautstrate, 1508, SAG-GB 161, 26r; straete ghenaeamt de zautstrate, 1578, SAG-GB 166, 24r.

ZOUTSTRAATJE (23): tsautstratkin, 1503, RAG-K/WS 64, 10r.

ZOUTWEG 1 (22-23): an den sontweg [sic] ... Johan van Ghent houd an den Zoutwech een ghemet woestinen ende daerup so heift hie slachtorf doen delven sjaren ende vorjare, 1307, LB 1388, 1282bis; den soutwech, 1429, SAG 301/30, 83t; westw(aer)t vanden zoutweghe, 1430, RAG Oosteeklo O; ande zoudwech, 1431, RAG-PWS, O; anden zoutwech, 1432, SAG-330/20, 196r; an den soutwech, id, 8r; by den sautweghe, 1463, SAG-330/29, 410v; de strate die loopt tusschen lembeke ende Waerscoet gheheeten den zoutwech, 1470, SAG-301/50 II, 85r; den sautwech, 1478, RAG-PWS, O; bij den sautweghe, 1482, RAG-ADo, O; neffens den soutwech, 1495, RAG-PWS, O; vanden zoutweghe, 1498, RAG-PWS, O; an den zautwech, 1535, RAG-PWS, O; den zaudwech, 1538, SAG-301/93, 35r; te waerschoot anden Zautwech, 1539, SAE-1009, 163r; an den zautwech, 1577 & 1585, SAG-GB 237; den sautwech, 1598, RAG-WS 397, 23r, 52v, 80r ev; oost den sautwech, id, (WW) 140r; an den Zautwech, 1601, SAG-330/125, 46v; aen (den) Zaudtwech, 1639, RAG-WS 398, 89r.

ZOUTWEG 2 (21): de jabbeca versus zoutweghe, 1285, KAD-Cart.D, 310r; viam dictam zoutwech, 1364, Mons cart. 74, 71v; usque zoutweghe inter adengh(em), weuswinckle et warscote, id; voer den zaudwech, 1370, SJKG-647, 17r; lighen(de) an de(n) zoutwech d(aer) me(n) teecloe w(aer)t gaet, 1373, SAG 330/5, 221r.

(TE) ZOUTWEGE (22-23): van den oostmoere ten soutweghe waert, 1416, SAG-WH O.98; ten zoutweghe, 1444, SAG-301/38, 30r; te saut weghe, 1447, SAG-301/39 II, 49r; up den zautwech, 1448, RAG-K/WS 35, 40r; ten soutweghe, 1448, RAG-SB/R rol 25; zautweghe, 1463, RAG-PWS, O; van densoutweghe, 1467, RAG-PWS, O; daer ment heet te zoutweghe, 1474, RAG-EB, O; up den zoutwech over den waterganc, 1484, ARA-RK 34419, 29r; up den zoutwech, 1485, XR 34419, 29r; up zijn stede te sautweghe, RAG-SB 8025, 1v; de strate die loept vanden oostmoere naer den zautwech, 1485, RAG-K/WS 27, 3v; te zautweghe anden keer vander straten, id, 4v; zijn stede

te sautweghe, 1498, RAG-SB?/K 8025; te zoutweghe, id; van den oostmoer naer sautweghe, 1499, SAG-WH 270, 27r; daerment heet tsautweghe, id, 58r; daer ment heedt tzaudeweghe, 1501, SAG-330/42, 37r; te sautweghe, 1503, RAG-K/WS 64, 13r, 17r/v; te sautweghen, id, 11r; ten zautweghe, 1517, RAG-PWS, O; te zoutweghe, 1528, RAG-PWS, O; tsautweghe, 1542, SAG-330/60, 22v; te zautweghe, 1551, SAG-301/104, 235v; daerment heet zautweghe, 1553, SAG-330/71, 22r; id, 1559, SAG-330/77, 137v; te zautweghe, 1570, SAG-330/88, 110v; te sautweghe, 1571, RAG-K/WS 28, 16v; tzautweghe, 1572, ARA-RK 45207, 3v, 4r/v; tzautweghe ... noordt de zautweechstrate, id, 40v; daerment heet te Zautweghe, 1575, SAG-330/92, 214r; zauteweghe, 1576, RAG-Bo 407, 280r; een stick Jnden sautwech ... oost den sautwech, 1598, RAG-WS 397, 140r.

ZOUTWEGSTRAAT (22-23): neuen der soutweghestrate, 1451, RAG-WS O; an de soutweghestrate, 1468, RAG-WS O; tzautweghe ... noordt de zautweechstrate, 1572, ARA-RK 45207, 40v; zuudt de zautweghestrate, id, 61v.

ZUIDBOS (22): dheeft van den zuudtbosch, 1581, SAG-94bis/17, 195v.

ZUTTERS BILK (21): bosch ghe-naemt zutters beelc, 1501, SAG-330/42, 58r; den sutters bilck, 1569, RAG-AF 4282bis, 2r; de strepe ... upde westzyde tsutters beelck, 1571, RAG-K/WS 28, 4r; eenen bosch ghe-naempt sutters bilck, 1639, RAG-WS 399, 45v.

(SENTE) ZUTTERS STRAATJE (12-15): eene behuysde hofstede noort de keircke straete oost Ste sutters straetken, 1678, SAE-2175, 143r; ... dhoors van vincent desuttere, id, 138v.

ZWARTE ZUSTERSWAL (21): bosch ghe-naempt de zwaerte zusters wal, 1581, SAG-94bis/17, 206r.

COLOFON

ISBN: 978-90-8139-317-1

EAN: 9789081393171

Wettelijk Depot: D/2017/6156/1

© 2017

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de Stichting Achiël De Vos.

Meetjeslandse Toponiemen tot 1600 – Deel VIII: Het Ambacht Zomergem – Band 2: Waarschoot, is een uitgave van de Stichting Achiël De Vos, p.a. Magda Devos, Kromme Leie 11, B-9051 Sint-Denijs-Westrem en wordt gedistribueerd in eigen beheer.

Omslagontwerp en logo: Luc Verstraete

Eindredactie: Geert Andries en Magda Devos

Opmaak: Geert Andries

Toponymische kaarten: Geert Andries

Druk: Nevelland Drongen

Meer info

www.meetjeslandseplaatsnamen.be

Bestellen via www.skribis.be

Deze publicatie kwam tot stand in samenwerking met Skribis.
Skribis is het publicatieplatform van drukkerij Nevelland Graphics.
Publicaties bij Skribis worden uitgebracht in eigen beheer.

Skribis – Nevelland Graphics cvba-so
Industriepark-Drongen 21
9031 Gent

Tel. 09 244 72 68
info@skribis.be
www.skribis.be

